RP 277/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ny lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Den nya lagen innebär att strukturen hos den nuvarande lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar omarbetas fullständigt. Innehållet i lagstiftningen ändras så att det motsvarar de förändrade förhållandena i arbetslivet och de krav som enligt grundlagen gäller för bland annat författningsnivå och bestämmelser om bemyndigande i modern lagstiftning.

Bestämmelser om innehållet i det skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som är obligatoriskt i samband med arbetsavtals- och tjänsteförhållanden ska i finnas i den föreslagna lagen. Denna lag ska ersätta lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Försäkring för arbete som företagare ska alltjämt grunda sig på frivillighet, men utgångspunkten för att en företagare ska få försäkring är att företagaren har försäkrat sig enligt lagen om pension för företagare.

I den nya lagen förtydligas och preciseras ordalydelsen i de gällande bestämmelserna. Tolkningar och principer utifrån rätts- och ersättningspraxis skrivs in i lagen, vilket innebär att individens rättigheter och skyldigheter framgår tydligt av lagen så som grundlagen förutsätter. Det föreslås mer detaljerade lagbestämmelser än för närvarande bland annat om under hurdana förhållanden och omständigheter olycksfallen ska ha inträffat eller yrkessjukdomarna debuterat för att ersättning ska ges ut. I den nya lagen definieras också vad som i lagen avses med olycksfall och uppställs det ersättningsrättsligt viktiga kravet att det ska finnas ett medicinskt orsakssamband. Som ett led i åtgärderna för att bekämpa grå ekonomi föreslås bestämmelser som gäller tillsyn över olycksfallsförsäkringsverksamheten. Det föreslås att en ny bestämmelse om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri fogas till strafflagen. Vidare föreslås det vissa andra sådana ändringar av bland annat arbetspensionslagarna som hänför sig till tillsynen över försäkringsverksamheten och samordningen av ersättningarna. Propositionen innehåller inte några ändringar som gäller de grundläggande strukturerna för systemet för försäkring mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar, såsom finansieringen av systemet eller verkställighetsarrangemangen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016. Ändringen gällande beräkningen av menersättningens engångsersättning avses dock träda i kraft så snart som möjligt.

297465

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
INNEHÅLL 2
ALLMÄN MOTIVERING 9
1 INLEDNING 9
2 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET 9
2.1 Allmänt 9
2.2 Olycksfallslagstiftningens struktur 11
2.3 Olycksfallslagstiftningens tillämpningsområde 12
Personkretsen för lagen om olycksfallsförsäkring 12
Obligatoriskt skydd för olycksfall i arbetet 12
Arbetstagare och anställda i tjänsteförhållande 12
Delägare i företag och bolagsmän 13
Familjevårdare och personer som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning 13
Frivilligt skydd för olycksfall i arbetet 13
Frivilligt olycksfallsskydd för fritiden 14
Obligatoriskt olycksfallsförsäkringsskydd genom försäkring enligt 57 § i lagen om olycksfallsförsäkring 14
Övriga genom lag föreskrivna system för ersättning vid olycksfall 15
Olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare och stipendietagare 15
Obligatoriskt olycksfallsskydd för professionella idrottsutövare 15
Obligatoriskt olycksfallsskydd för studerande 15
Systemet för olycksfall i militärtjänst 16
Territoriell tillämpning av lagen om olycksfallsförsäkring 16
2.4 Skadefall 16
Definition av olycksfall 16
Olycksfall som inträffat i arbetet 17
Förflyttning i arbetet och verksamhet på arbetsplatsen 18
Sjukvård under arbetstid 18
Färd mellan bostad och arbetsplats 19
I arbetsgivarens uppdrag 19
Möten, kurser och utbildning 19
Representationstillfällen 20
Idrotts- och rekreationsevenemang 20
Rehabiliteringsverksamhet och verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan 20
Inkvarteringsförhållanden 20
Olycksfall i samband med att arbetsgivarens egendom skyddas eller människoliv räddas 20
Olycksfall som föranletts av krig eller väpnad konflikt 21
Skador till följd av misshandel eller till följd av annan uppsåtlig gärning som begåtts av en annan person 21
Behovet att revidera begreppet olycksfall i arbetet 22
Medicinskt orsakssamband 22
Yrkessjukdomar 23
Epikondylit i överarmen och senskideinflammation 24

Karpaltunnelsyndrom 24
Yrkessjukdomar med anknytning till mikrober i samband med fuktskador....25
Ömhet orsakad av arbetsrörelse 26
Väsentligt förvärrande 28
Posttraumatiskt stressyndrom 29
2.5 Förmåner 30
Sjukvård 30
Kostnader för undersökningar 31
Extra kostnader för hemvård 31
Mentillägg, klädtillägg och tillägg för ledarhund 32
Ersättning för inkomstbortfall under den tid fysikalisk behandling pågår 32
Sakskador 32
Ersättningar för inkomstbortfall 32
Korttidsdagpenning 33
Dagpenning och olycksfallspension på grundval av årsarbetsinkomst 33
Studerandes och ungdomars årsarbetsinkomst 34
Företagares och utomlands utsända arbetstagares inkomster i årsarbetsinkomsten 35
Minimibelopp av årsarbetsinkomst 35
Inkomster som inräknas i grunden för ersättning för inkomstbortfall....35
Nivån på olycksfallspension....36
Menersättning 36
Rehabilitering 37
Dödsfallsersättningar 38
Avdrag på ersättningen på grundval av medverkan 38
2.6 Hur olycksfallsförsäkring verkställs 39
Försäkringsanstalter 39
Hur förmåner verkställs 39
Datasekretessbestämmelser 41
Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund 41
Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden 41
2.7 Försäkringsverksamhet, försäkringspremier och tillsyn över försäkringsverksamheten 41
Tillsyn över olycksfallsförsäkringsverksamheten 43
2.8 Ändringssökande, omprövning och återkrav 43
Ändringssökande 43
Partsställning i olycksfallsförsäkringsärenden 44
Omprövning och återkrav 46
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN 46
3.1 Mål och medel 46
3.2 De viktigaste förslagen 47
Lagens struktur 48
Lagens tillämpningsområde 49
Personkrets 50
Territoriell tillämpning 51
Skadefall som ska ersättas 52
Olycksfall i arbetet 53
Yrkessjukdomar 53

Övriga bestämmelser om skadefall som ska ersättas....53
Förmåner....54
Sjukvård....54
Övriga kostnadsersättningar....54
Ersättningar för inkomstbortfall....54
Årsarbetsinkomst....55
Menersättning....55
Tilläggsersättning för menersättning till män....56
Rehabiliteringsersättningar....56
Ersättningar som ska betalas när en arbetstagare avlider....57
Hur förmåner verkställs....57
Frivillig försäkringsverksamhet....58
Olycksfallsförsäkringscentralen....59
Försäkringsverksamhet och försäkringspremier....60
Tillsyn över försäkringsverksamheten, straffbestämmelser och försäkringsregister....60
Försäkringsanstaltens och Olycksfallsförsäkringscentralens regressrätt....62
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER....62
4.1 Ekonomiska konsekvenser....62
4.2 Konsekvenser för arbetstagarna och företagarna....63
4.3 Konsekvenser för arbetsgivarna....64
4.4 Könsrelaterade konsekvenser....65
4.5 Konsekvenser för verkställigheten av olycksfallsförsäkringssystemet och för myndigheterna....65
4.6 Samhälleliga konsekvenser....66
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN....66
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial....66
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats....67
6 ANDRA OMSTÄNDIGHETER SOM INVERKAR PÅ PROPOSITIONENS INNEHÅLL....68
DETALJMOTIVERING....69
1 LAGFÖRSLAG....69
1.1 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar....69
I Avdelningen Allmänna bestämmelser....69
1 kap. Allmänna bestämmelser....69
2 kap. Personer som omfattas av tillämpningsområdet....71
3 kap. Territoriellt tillämpningsområde....73
II Avdelningen Skadefall som ska ersättas....76
4 kap. Allmänna bestämmelser....76
5 kap. Bestämmelser om olycksfall i arbetet....78
6 kap. Bestämmelser om yrkessjukdomar....89
7 kap. Ömhet orsakad av arbetsrörelse, misshandel samt annan avsiktlig gärning son någon annan utför samt psykisk chockreaktion....94
III Avdelningen Förmåner....98
8 kap. Ersättning för sjukvård....98
Allmänna bestämmelser....98
Ersättning för sjukvård inom den offentlig hälso- och sjukvården....101
Ersättning av sjukvård inom den privata hälso- och sjukvården....104

Ersättning för sjukvård i utlandet....105
Ersättning för lön under den tid undersökning och fysikalisk behandling pågår .106
9 kap. Övriga kostnadsersättningar....107
10 kap. Ersättning för inkomstbortfall....110
Allmänna bestämmelser 110
Dagpenning 110
Olycksfallspension....112
Rehabiliteringspenning 114
Ersättning till studerande för inkomstbortfall vid hinder i studierna....114
Hur årsarbetsinkomst bestäms 115
Arbetsinkomster som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall....117
11 kap. Ersättning för bestående men....119
12 kap. Ersättning för rehabilitering....120
13 kap. Ersättningar som betalas på grund att den skadade avlider....124
IV Avdelningen Hur förmåner verkställs....127
14 kap. Hur ett ersättningsärende väcks....127
15 kap. Parter och rätt att föra talan vid handläggning av ett ersättningsärende 131
16 kap. Bestämmelser om försäkringsanstaltens förfarande i ersättningsärenden..132
17 kap. Bestämmelser om förfarandet i fråga om den skadade och andra ersättningssökande i ersättningsärenden....137
18 kap. Hur ersättning ska betalas....139
19 kap. Inverkan på handläggningen av ersättningsärenden av att skyldigheter försummas....144
V Avdelningen Försäkringsverksamhet och försäkringspremier....148
20 kap. Försäkringsverksamhet....148
21 kap. Hur försäkringspremier ska bestämmas och betalas....152
22 kap. Tillsyn över försäkringsverksamhet....154
VI Avdelningen Frivilliga försäkringar....159
23 kap. Allmänna bestämmelser....159
24 kap. Försäkring för arbetstiden för företagare....159
25 kap. Frivillig fritidsförsäkring....164
26 kap. Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare vid arbete i utlandet ..167
VII Avdelningen Verkställighetssystem....168
27 kap. Försäkringsanstalter....168
28 kap. Olycksfallsförsäkringscentralen....169
29 kap. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden....175
30 kap. Skyldighet att betala tillskottspremie och garantiavgift....176
31 kap. Fördelningssystemet....176
32 kap. Särskilda bestämmelser....176
VIII Avdelningen Sökande av ändring, omprövning och återkrav....176
33 kap. Sökande av ändring....176
34 kap. Omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav....178
IX Avdelningen Särskilda bestämmelser....178

35 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter....178
36 kap. Särskilda bestämmelser....183
37 kap. Straffbestämmelser....186
38 kap. Ikraftträdande....186
1.2 Lag om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete....188
1.3 Lag om pension för arbetstagare....189
1.4 Lag om pension för företagare....190
1.5 Lag om sjömanspensioner....190
1.6 Lagen om kommunala pensioner....191
1.7 Lagen om statens pensioner....191
1.8 Lagförslag 8—18....192
1.9 Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården....193
1.10 Lagförslag 20—25....193
1.11 Lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter....193
1.12 Lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande....194
1.13 Lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel....194
1.14 Tingsrättslagen....194
1.15 Produktansvarslag....195
1.16 Lagen om riksdagsmannaarvode....196
1.17 Lagen om alterneringsledighet....196
1.18 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen....196
1.19 Lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare....196
1.20 Strafflagen....198
29 kap. Om brott mot den offentliga ekonomin....198
1.21 Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi....200
1.22 Lagen om olycksfallsförsäkring....200
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER....201
3 IKRAFTTRÄDANDE....202
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH BEHANDLINGSORDNING....203
LAGFÖRSLAG....205
1. Lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar....205
2. Lag om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete....278
3. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare....280
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare....282
5. Lag om sjömanspensioner....284
6. Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner....286
7. Lag om ändring av lagen om statens pensioner....288
8. Lag om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden....290
9. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen....291
10. Lag om ändring av folkpensionslagen....293
11. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa....295
12. Lag om ändring av 8 och 14 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare....297
13. Lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd....299
14. Lag om ändring av 6 § i lagen om studiestöd....300

15. Lag om ändring av 13 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 301
16. Lag om ändring av 9 och 12 § i lagen om handikappförmåner 302
17. Lag om ändring av 9 § i lagen om garantipension 303
18. Lag om ändring av 2 a § i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering 304
19. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården 305
20. Lag om ändring av 23 § i sjöräddningslagen 307
21. Lag om ändring av 103 § i räddningslagen 308
22. Lag om ändring av 8 kap. 4 och 5 § i polislagen 309
23. Lag om ändring av 84 § i lagen om främjande av integration 310
24. Lag om ändring av 30 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd 311
25. Lag om ändring av 4 kap. 11 § och 14 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice 312
26. Lag om ändring av lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter 313
27. Lag om ändring av 1 § i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande 314
28. Lag om ändring av 1 och 5 § i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel 315
29. Lag om ändring av tingsrättslagen 316
30. Lag om ändring av 13 a § i produktansvarslagen 317
31. Lag om upphävande av 5 a § 1 mom. i lagen om riksdagsmannaarvode 318
32. Lag om ändring av 19 § i lagen om alterneringsledighet 319
33. Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen 320
34. Lag om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare 321
35. Lag om ändring av 29 kap. i strafflagen 324
36. Lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi 326
37. Lag om ändring av lagen om lagen om olycksfallsförsäkring 327
BILAGA 328
PARALLELLTEXTER 328
3. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare 328
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare 332
5. Lag om sjömanspensioner 336
6. Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner 340
7. Lag om ändring av lagen om statens pensioner 344
8. Lag om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden 349
9. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen 350
10. Lag om ändring av folkpensionslagen 354
11. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa 356
12. Lag om ändring av 8 och 14 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare 359
13. Lag om ändring av 7 och 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd 361
14. Lag om ändring av 6 § i lagen om studiestöd 363

15. Lag om ändring av 13 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 364
16. Lag om ändring av 9 och 12 § i lagen om handikappförmåner 365
17. Lag om ändring av 9 § i lagen om garantipension 367
18. Lag om ändring av 2 a § i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering 368
19. Lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården 369
20. Lag om ändring av 23 § i sjöräddningslagen 372
21. Lag om ändring av 103 § i räddningslagen 373
22. Lag om ändring av 8 kap. 4 och 5 § i polislagen 374
23. Lag om ändring av 84 § i lagen om främjande av integration 375
24. Lag om ändring av 30 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd 376
25. Lag om ändring av 4 kap. 11 § och 14 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice 377
26. Lag om ändring av lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter 379
27. Lag om ändring av 1 § i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande 381
28. Lag om ändring av 1 och 5 § i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel 382
29. Lag om ändring av tingsrättslagen 383
30 Lag om ändring av 13 a § i produktansvarslagen 385
31. Lag om upphävande av 5 a § 1 mom. i lagen om riksdagsmannaarvode 386
32. Lag om ändring av 19 § i lagen om alterneringsledighet 387
33. Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen 388
34. Lag om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare 390
35. Lag om ändring av 29 kap. i strafflagen 396
36. Lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi 398
37. Lag om ändring av lagen om lagen om olycksfallsförsäkring 399

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) är från 1948. Efter ett stort antal ändringar och tillägg uppfyller lagen inte längre de strukturella krav och tydlighetskrav som i dag ställs på lagstiftningen. Bestämmelser om innehållet i skyddet för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar finns i tre olika lagar, vilket tillsammans med talrika hänvisningsbestämmelser innebär att det ibland är svårt att få en uppfattning om innehållet i skyddet. Grundlagen, som trädde i kraft 2000, förutsätter att individens rättigheter och skyldigheter framgår tydligt av bestämmelser på lagnivå. Socialförsäkringslagstiftningen i övrigt har förtydligats genom flera olika lagändringar sedan 2004. Sjukförsäkrings-, rehabiliterings-, arbetspensions- och folkpensionslagstiftningen har skrivits om. Likaså har lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa reviderats under 2000-talet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, det vill säga försäkring mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar, är den äldsta delen av den lagstadgade sociala tryggheten i Finland. Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen har utformats till skydd för arbetstagare i händelse av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Verkställigheten av systemet har från första början grundat sig på försäkringsverksamhet. Stiftelseurkunden för olycksfallsförsäkringssystemet utgörs av ”lagen angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada, som drabbar arbetare” av den 5 december 1895. Lagen trädde i kraft den 1 januari 1898 och gällde vissa av de farligaste formerna av kroppsarbete. Tillämpningsområdet utvidgades några gånger i början av 1900-talet. År 1925 initierades ersättning för yrkessjukdomar. Den gällande lagen om olycksfallsförsäkring har ändrats och kompletterats flera gånger. De viktigaste ändringarna och tilläggen hänför sig till reformerna 1982 (RP 53/1981 rd) och 1993 (RP 128/1992 rd och RP 324/1992 rd). År 1982 infördes menersättning och olycksfallspension efter att s.k. medicinskt men och men som påverkat arbetsförmågan tidigare hade ersatts genom ett enda ersättningsslag, livräntan. När det gäller dagpenning infördes 1993 en särskild bestämmelse om dagpenning för fyra veckor (ersättning för inkomstbortfall i form av s.k. korttidsersättning). Samma år sänktes nivån på olycksfallspension efter det att personen fyllt 65 år och reviderades familjepensionssystemet.

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I 124 § i grundlagen anges de villkor som ska iakttas när offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter. Enligt 124 § kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis innebär tryggande av kraven på rättssäkerhet och god förvaltning att de allmänna förvaltningslagarna iakttas när ärenden behandlas och att de som handlägger ärenden handlar under tjänsteansvar.

Verkställighet av olycksfallsförsäkring innebär skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift som av ändamålsenlighetsskäl genom lag anförtrotts privata försäkringsanstalter. Verkställigheten av olycksfallsförsäkring inrymmer även uppgifter som innebär utövning

av offentlig makt. Vid verkställighet av olycksfallsförsäkring ska förutom lagen om olycksfallsförsäkring också de allmänna förvaltningslagarnas bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndighet och enskildas skyldighet att ge språklig service tillämpas även på privata försäkringsanstalter när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. I samband med verkställigheten av olycksfallsförsäkring tillämpas följande allmänna förvaltningslagar: förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1991, offentlighetslagen), språklagen (423/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) och personuppgiftslagen (523/1999). Ändring får sökas i försäkringsanstalternas beslut. Systemet för sökande av ändring består av tre steg. Besvärsnämnden för olycksfallsärenden är första instans som ska pröva överklagandet, och nämndens beslut får överklagas hos försäkringsdomstolen. Högsta domstolen är högsta instans som ska pröva överklagandet. Besvärsrätten har avgränsats till att gälla endast sådana beslut av försäkringsdomstolen där rätt till ersättning eller vem som ska betala ersättningen har avgjorts. Dessutom får ändring sökas i försäkringsdomstolens beslut med anledning av grundbesvär. För sökande av ändring krävs besvärstillstånd. Vid rättskipning i besvärsnämnden och försäkringsdomstolen iakttas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs särskilt. I högsta domstolen iakttas rättegångsbalken i fråga om rättskipning. Finansinspektionen övervakar att försäkringsbolagens verksamhet är lagenlig, och finansministeriet övervakar Statskontoret. Dessutom övervakar de allmänna laglighetsövervakarna, det vill säga riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet, lagligheten hos alla försäkringsanstalters verksamhet.

Syftet med försäkringsverksamhet som gäller olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar är att i lag föreskrivna ersättningar ska betalas vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Genom ersättningarna tryggas försörjningen för arbetstagaren och hans eller hennes anhöriga i händelse av arbetsoförmåga och dödsfall.

Med stöd av lag är arbetsgivaren skyldig att ordna med skyddet. För detta ska arbetsgivaren teckna försäkring i ett sådant försäkringsbolag som har rätt att bevilja försäkringar i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring. På så vis finansierar arbetsgivarna ersättningarna genom de försäkringspremier som de betalar. Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen gäller alla arbetstagare som är anställda hos arbetsgivaren vid respektive tidpunkt. I försäkringen individualiseras inte de försäkrade arbetstagarna. En arbetstagare har rätt att få ersättning också när arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet. Ersättningen betalas då av Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund. Staten är inte skyldig att ordna försäkring, utan ersättning för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för dem som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till staten betalas av statliga medel. Ersättningarna bestäms enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Ersättningarna betalas ut av Statskontoret.

Den lagstadgade olycksfallsförsäkringen är en socialförsäkring, som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring både när det gäller ersättningarna och försäkringsverksamheten. Följaktligen kan inte försäkringsbolaget och arbetsgivaren eller arbetstagaren, och inte heller arbetsgivaren och arbetstagaren komma överens om innehållet i försäkringen eller om ersättningarna. Ersättningarna från försäkringen mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar grundar sig inte på skadeståndsansvar, även om det finns vissa beröringspunkter med skadeståndsrätten och dess begrepp, såsom begreppet orsakssamband. Skadefall som ersätts och de ersättningar som ges ut samt deras nivå har fastställts i lag oberoende av civilrättsliga och skadeståndsrättsliga principer. Den skadades rätt till ersättning grundar sig inte på vållande av den som orsakat skadan. Beviljande av ersättning hindrar dock inte att ersättning enligt skadeståndslagen (412/1974) fås av den som orsakat skadan, om skadan till sitt belopp överstiger det lagstadgade ersättningsbeloppet.

Ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring är primär i förhållande till andra former av lagstadgat försäkringsskydd och lagstadgad social trygghet. Tilläggsersättning kan fås enligt ett annat system, om ersätt-

ningen enligt det är större än ersättningen från olycksfallsförsäkringen. Exempelvis trafikskador som inträffat i samband med arbetsresor eller i arbetet behandlas och ersätts i första hand från olycksfallsförsäkringen. Om den ersättning för inkomstbortfall som betalas från trafikförsäkringen är större än den ersättning för inkomstbortfall som betalas enligt olycksfallsförsäkringen, betalas skillnaden mellan ersättningarna i form av tilläggsersättning från trafikförsäkringen.

Olycksfallsförsäkringssystemet har rätt att av den som orsakat skadan eller av någon annan ersättningsskyldig få tillbaka den ersättning som betalats enligt systemet. Olycksfallsförsäkringssystemet kan följaktligen ha rätt att få regressersättning till exempel från trafikförsäkringssystemet.

I olycksfallsförsäkringslagstiftningen regleras nästan alla ersättningsformer, förutsättningarna för erhållande av ersättningar och sättet att bestämma ersättningar genom bestämmelser i lag, men en del centrala bestämmelser saknas helt eller också är bestämmelserna rätt så vaga. De vaga bestämmelserna har lämnat rum för olika tolkningar, vilket har genererat rikligt med rätts- och ersättningspraxis i fråga om centrala grundläggande element i systemet. Det behövs en större öppenhet och noggrannare avgränsning i lagstiftningen om olycksfallsförsäkring. De nuvarande tillämpningslösningarna och principerna utifrån rätts- och ersättningspraxis bör förankras i lag, varvid individens rättigheter och skyldigheter framgår av lagen så som grundlagen förutsätter.

2.2 Olycksfallslagstiftningens struktur

I Finland grundar sig det lagfästa olycksfallsskyddet på ett stort antal separata lagar. Bestämmelser om olycksfallsskydd för dem som arbetar i arbetsavtals- och tjänsteförhållande och för dem som utför arbete som företagare finns i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen (1343/1988), yrkessjukdomsförordningen (1347/1988) och i lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991, rehabiliteringslagen). Skyddet enligt dessa lagar, som kan benämnas lagstadgad olycksfallsförsäkring, gäller enligt lagen om olycksfallsförsäkring i huvudsak arbete som utförs i förvärvssyfte. Undantag från detta utgörs av dem som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och familjevårdare som med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring är berättigade till skydd enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen.

Bestämmelser om olycksfallsskydd för lantbruksföretagare och stipendietagare finns i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981). Bestämmelser om olycksfallsskydd för dem som är i militär- eller civiltjänst och för dem som deltar i uppdrag enligt lagen om frivilligt försvar (556/2007) finns i lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990). Bestämmelser om skydd för professionella idrottsutövare finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) och bestämmelser om studierelaterat olycksfallsskydd finns i lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (1318/2002).

I lagstiftningen ingår dessutom ett stort antal enskilda bestämmelser om olycksfallsersättning som betalas för olyckor som inträffat under särskilda omständigheter. Bestämmelser av detta slag enligt vilka ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring ska betalas av statsmedel finns i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (894/1946), polislagen (493/1995), räddningslagen (379/2011), sjöräddningslagen (1145/2001), beredskapslagen (1080/1991), lagen om främjande av integration (1386/2010), lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) och i tingsrättslagen (581/1993).

Dessutom innehåller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), lagen om stöd för närståendevård (937/2005) och socialvårdslagen (710/1982) bestämmelser enligt vilka obligatoriskt olycksfallsskydd ska ordnas genom frivillig försäkring för olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Den splittrade strukturen hos lagstiftningen om olycksfallsersättning försvårar möjligheterna att få en uppfattning om det lagstadga-

de olycksfallsskyddet. Strukturen innebär också att det behövs bestämmelser med laghänvisningar, vilket kan medföra tolkningsproblem.

2.3 Olycksfallslagstiftningens tillämpningsområde

Personkretsen för lagen om olycksfallsförsäkring

Obligatoriskt skydd för olycksfall i arbetet

Arbetstagare och anställda i tjänsteförhållande

Enligt lagen om olycksfallsförsäkring omfattar den obligatoriska försäkringen envar som med stöd av avtal i egenskap av arbetstagare har kommit överens om att mot vederlag utföra arbete åt annan, det vill säga arbetsgivaren, under dennes ledning och uppsikt. För anställningsförhållanden som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om olycksfallsförsäkring förutsätts det att alla kännetecken som föreskrivs i lagen är uppfyllda samtidigt. Tillämpningsområdet är inte direkt bundet till arbetsavtalslagen (55/2001) och trots likartade kännetecken har tillämpningspraxis blivit något vidsträcktare än i förhållande till den lagen. Olycksfallsförsäkringen har också kommit att omfatta verksamhet som inte utövas i förvärvssyfte. Högsta domstolen ansåg bland annat i sitt prejudikat (HD 2005:16) att den som fått en praktikplats som ordnats som en i barnskyddslagen (414/2007) avsedd stödåtgärd inom öppenvården i själva verket haft ställning som arbetstagare på det sätt som avses i lagen om olycksfallsförsäkring och behövt försäkringsskydd enligt den lagen även om det inte handlat om arbete som utförts i ett arbetsrättsligt anställningsförhållande. Högsta domstolen motiverade avgörandet också med att olycksfallsskydd för vissa verksamhetsformer av motsvarande typ har föreskrivits särskilt genom en speciallag. Avgörandet har väckt frågor också när det gäller arbetsterapi som grundar sig på lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) och som inte omfattas av obligatorisk försäkringsskyldighet som föreskrivs genom lag. Även bedömningen av vederlagets karaktär har medfört tolkningssvårigheter. Såsom vederlag anses enligt 1 § i lagen om olycksfallsförsäkring varje förmån som har ekonomiskt värde. Utifrån detta har det ansetts att även till exempel ömsesidigt arbete kan medföra rätt till ersättning. Pensionsskydd för arbete som utförs inom ett anställningsförhållande ordnas i enlighet med lagen om pension för arbetstagare (395/2006). Med anställningsförhållande avses enligt den lagen ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 § i arbetsavtalslagen. Lagstiftningen bör vara så tydlig som möjligt när det gäller personkretsen. För att man i fortsättningen ska kunna undvika sådana tolkningssvårigheter som framgår av högsta domstolens avgörande bör olycksfallsförsäkringens personkrets definieras noggrannare än tidigare. Arbete som utförs som arbetstagare bör på samma sätt som i enlighet med lagen om pension för arbetstagare bindas vid begreppet anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen. Tillämpningsområdet bestäms då till denna del utifrån arbetsavtalslagens tolkningspraxis.

Familjemedlemmar som bor varaktigt i samma hushåll som arbetsgivaren omfattas inte av det obligatoriska skyddet enligt lagen om olycksfallsförsäkring ens när de arbetar för arbetsgivaren och får lön för sitt arbete. Med familjemedlem avses i lagen arbetsgivarens make eller maka, barn och förälder eller make eller maka till dessa. Om tillämpningsområdet bestäms utifrån arbetsavtalslagens tolkningspraxis finns det inga grunder för en sådan bestämmelse som avviker från lagstiftningen i övrigt.

Även de som utför arbete inom ett offentligrättsligt tjänsteförhållande omfattas av det obligatoriska olycksfallsskyddet. De som står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till staten försäkras dock inte, utan Statskontoret betalar med statsmedel ersättning i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring. Olycksfallsskyddet för statstjänstemän grundar sig dessutom delvis på lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990). Denna separata lag är inte längre befogad, eftersom de från lagen om olycksfallsförsäk-

ring avvikande bestämmelser om samordning av ersättningar för inkomstbortfall med den lön för sjukdomstid som vid olycksfall betalats till statstjänstemän vilka en gång fanns i lagen har upphävts.

Delägare i företag och bolagsmän

Sådana delägare i ett aktiebolag, ett kommanditbolag och ett öppet bolag som står i anställningsförhållande till bolaget omfattas av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Majoritetsdelägare i ledande ställning omfattas emellertid inte av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen eftersom de inte står i anställningsförhållande till bolaget. En sådan tjänsteman i bolaget som dagligen utövar beslutande makt i bolaget och vars titel och uppgifter motsvarar den beslutande makten har ansetts vara i ledande ställning. I aktiebolag är exempelvis verkställande direktören i ledande ställning. Ett kommanditbolags ansvariga bolagsman och ett öppet bolags bolagsman anses alltid vara i ledande ställning. Majoritetsdelägare i ett aktiebolag är en delägare som ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av aktiekapitalet. Majoritetsdelägare i ett kommanditbolag är en ansvarig bolagsman som ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av bolagsandelarna eller innehar motsvarande bestämmande inflytande, och i ett öppet bolag en bolagsman som ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av bolagsandelarna eller innehar motsvarande bestämmande inflytande.

Vid ingången av 2011 ändrades arbetspensionslagstiftningen (RP 135/2010 rd) så att definitionen av företagare utvidgades till att gälla redan i situationer där innehavet är mer än 30 % mot tidigare 50 %. Ändringen innebar att inom arbetspensionslagstiftningen blev personer som varit försäkrade enligt lagen om pension för arbetstagare försäkrade enligt lagen om pension för företagare (1272/2006), men inom olycksfallsförsäkringen ska de alltjämt försäkras som arbetstagare. Detta har orsakat oklarhet bland försäkringstagarna, vilket kan avhjälpas genom att definitionerna av företagare förenhetligas.

Familjevårdare och personer som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

I fråga om parterna i ett uppdragsavtal enligt familjevårdarlagen (312/1992) gäller vad som i lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs om arbetsgivare och arbetstagare. På den som producerar arbetskraftspolitiska utbildningstjänster tillämpas på motsvarande sätt vad som i lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs om arbetsgivare.

Ett olycksfall som drabbat den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, i dag arbetskraftsutbildning, ersätts som olycksfall i arbetet på så vis att den studerande jämställs med en arbetstagare, och på utbildningsproducenten tillämpas vad som i lagen föreskrivs om arbetsgivare. Skyddet ordnas i dessa fall genom obligatorisk försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring och ersättningen bestäms enligt bestämmelserna i den lagen.

Behovet av olycksfallsskydd för dem som deltar i arbetskraftsutbildning är förenat med samma särdrag som när det gäller studier. I lagen om ersättning för skada och sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete föreskrivs särskilt om olycksfallsskydd i samband med studier. Likaså är familjevårdarnas ställning förenad med särdrag som medför tolkningssvårigheter när lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas.

Frivilligt skydd för olycksfall i arbetet

Skyddet för personer som inte omfattas av obligatorisk försäkring för företagare eller företagarens familjemedlemmar eller andra som arbetar som anställda hos företagaren kan ordnas genom frivillig försäkring för olycksfall i arbetet enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring. En person som är bosatt i Finland har rätt att ordna försäkring för sig själv samt för de medlemmar av sin familj och övriga anställda som inte enligt lagen om olycksfallsförsäkring ska försäkras obligatoriskt, och kan på detta sätt säkerställa att han eller hon själv och dessa personer har rätt till de förmåner som enligt den lagen be-

viljas vid olycksfall som inträffat i arbetet. I dagens läge beviljas frivilliga försäkringar för arbetstiden även när det gäller annat än arbete som utförs i förvärvssyfte, vilket inte motsvarar syftet med inkomstrelaterad social trygghetsförsäkring.

Frivilligt olycksfallsskydd för fritiden

Med stöd av 57 § 2 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring har arbetsgivaren rätt att få en enligt den lagen försäkrad person försäkrad även för andra olycksfall än sådana olycksfall i arbetet som avses i 4 § i den lagen. Försäkring kan emellertid inte fås för sådan ömhet i en muskel eller sena som avses i 4 § 2 mom. 7 punkten och inte heller för i 4 a § avsedd skada eller sjukdom som har orsakats genom misshandel som avses i 4 a § eller genom en annan persons uppsåtliga gärning.

I praktiken begränsas innehållet i skyddet genom försäkringsvillkor så att bara det överskjutande beloppet av den kalkylerade andelen för sjukförsäkringsdagpenning, folkpension och arbetspension betalas som ersättning för inkomstbortfall. Även arbetsinkomster som hänförs till årsarbetsinkomsten kan vara förenade med begränsningar. Genom villkor har dessutom bland annat skador som ersätts med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller patientskadelagen (585/1986) uteslutits ur ersättningsgiltigheten. Det är ändå juridiskt oklart i vilken utsträckning man kan avvika från lagbestämmelserna genom försäkringsvillkor.

Med stöd av 57 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring har arbetsgivaren rätt att för sina arbetstagare få fritidsolycksfallsförsäkring i fråga om vilken det genom förordning bestäms om de till ersättning berättigade, om de ersättningar som betalas på grund av försäkringen och om förutsättningarna för erhållande av ersättning. Skyddet inrymmer en engångsersättning för kroppsskada med anledning av olycksfall samt ersättning för den vårddagsavgift som sjukhuset tagit ut hos patienten för av läkare föreskriven vård på sjukhuset. Denna försäkringsbestämmelse togs in i lagen den 1 januari 1969, då arbetsgivaren hade kollektivavtalsbaserad skyldighet att teckna fritidsförsäkring. Den grupplivförsäkring för arbetstagare som trädde i kraft 1977 innebar i praktiken att försäkringen enligt 57 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring blev obehövlig. I dag har den sistnämnda försäkringen en liten betydelse i praktiken jämfört med försäkringen enligt 57 § 2 mom. i samma lag. Ersättningsnivån enligt försäkringen är också låg jämfört med fritidsförsäkringen enligt 57 § 2 mom.

Obligatoriskt olycksfallsförsäkringsskydd genom försäkring enligt 57 § i lagen om olycksfallsförsäkring

Enligt lagen om stöd för närståendevård är en kommun som har ingått ett avtal om stöd för närståendevård med en vårdare skyldig att för vårdaren teckna en sådan försäkring som avses i 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska kommunen med tanke på olycksfall i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordna sådant försäkringsskydd som avses i 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring till den del personen i fråga inte på andra grunder har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Enligt socialvårdslagen ska den som anordnar arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning teckna försäkring enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för den som deltar i arbetsverksamheten. Som försäkringens årsarbetsinkomst används enligt lagen minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Ersättningssystemet enligt lagen om olycksfallsförsäkring grundar sig på ersättning för förlorad arbetsinkomst till följd av förlorad arbetsförmåga. En person som får ålderspension eller annars varaktigt står utanför arbetslivet och för vilken det inte kan bli fråga om förlorad arbetsinkomst eller pensionsförmån till följd av olycksfall kan arbeta som närståendevårdare. Ett viktigt element i olycksfallsförsäkringen är dessutom möjligheten att med rehabiliteringsmetoder begränsa inkomstbortfallet. Detta är inte möjligt i fråga om dem som redan varaktigt står utanför arbetslivet.

Enligt rehabiliteringslagen ska en försäkringsanstalt för en rehabiliteringsklient ordna

en sådan frivillig försäkring för olycksfall i arbetet som avses i 57 § i lagen om olycksfallsförsäkring med avseende på olycksfall som inträffat i samband med sådan arbets- och utbildningsprövning för utredning av rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmöjligheter, sådan arbetsträning och sådan arbetspraktik som berättigar till ersättning enligt rehabiliteringslagen. Detta skydd hänför sig i väsentlig grad till skador som ersätts vid olycksfall i arbetet.

Det kan inte anses vara ändamålsenligt att det obligatoriska skyddet ordnas genom en frivillig försäkring för dessa persongrupper, utan skyddet bör kunna ordnas på något annat sätt.

Övriga genom lag föreskrivna system för ersättning vid olycksfall

Olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare och stipendietagare

Bestämmelser om olycksfallsskydd för lantbruksföretagare finns i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Skyddet enligt lantbruksföretagares olycksfallsförsäkring (OFLA-försäkring) omfattar lantbruksföretagare som är skyldiga att teckna en försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006). Med lantbruksföretagare avses gårdsbruksidkare, fiskare och renägare som nämns i 3 § i den lagen, en i 5 punkten i den paragrafen avsedd person som fortgående lever tillsammans med en lantbruksföretagare i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden samt familjemedlemmar som avses i 4 § i lagen. En lantbruksföretagare som inte omfattas av obligatorisk försäkring kan teckna en frivillig OFLA-försäkring för arbetstiden.

Innehållet i OFLA-försäkringen bestäms i huvudsak enligt lagen om olycksfallsförsäkring med de undantag som anges i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Den obligatoriska och den frivilliga försäkringen för olycksfall i arbetet för lantbruksföretagare får kompletteras med en frivillig fritidsolycksfallsförsäkring, vars innehåll bestäms närmare genom försäkringsvillkor som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt svarar för ordnandet av olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Den obligatoriska olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare finansieras med statens andel, en grundskyddsandel som betalas av Folkpensionsanstalten och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och genom de försäkrades försäkringspremieandel.

Vid ingången av 2009 fogades stipendietagare till lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare genom lag 992/2008. Stipendiater bosatta i Finland omfattas följaktligen av det lagstadgade olycksfallsförsäkringsskyddet och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt sköter deras försäkringsskydd.

Obligatoriskt olycksfallsskydd för professionella idrottsutövare

Olycksfallsskyddet enligt lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare innehåller med begränsningar de förmåner som avses i lagen om olycksfallsförsäkring. En idrottsförening eller en annan organisation som bedriver idrottsverksamhet ska ordna skydd för olycksfall genom att försäkra en idrottsutövare som för idrottande får minst 10 870 euro (enligt 2014 års nivå) i skattepliktig lön per år eller per spelsäsong.

Obligatoriskt olycksfallsskydd för studerande

Bestämmelser om obligatoriskt olycksfallsskydd för elever i grundskolans högstadium, gymnasister och studerande i utbildning som leder till examen finns i lagen om ersättning för skada och sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete. Läroanstalten är skyldig att ordna skyddet. Skyddet täcker bara olycksfall som inträffat i samband med praktiskt övningsarbete och som föranletts av förhållanden som är utmärkande för undervisningsformen i fråga samt yrkessjukdomar relaterade till dem. Dessutom täcker skyddet resor enligt lagen om ersättning för skada och sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete. Förmånerna bestäms enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Systemet för olycksfall i militärtjänst

Bestämmelser om ersättning för olycksfall i militärtjänst och militärtjänstsjukdom finns i lagen om olycksfall i militärtjänst. Lagen gäller värnpliktiga som fullgör beväringstjänst, kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst, civiltjänstgörare, reservister som deltar i repetitionsövningar, finländare som deltar i militär krishantering och personer som utbildas för en militär tjänst (kadetter). Lagen gäller dessutom dem som deltar i uppbåd i samband med fullgörande av värnplikt, besiktning av tjänstedugligheten eller inträdesprov till en militär undervisningsanstalt samt dem som deltar i frivillig försvarsutbildning när utbildningen ordnas i samarbete med försvarsmakten. Tillämpningsområdet omfattar däremot inte sådana anställda inom försvarsmakten som omfattas av lagen om olycksfallsförsäkring för statstjänstemän eller lagen om olycksfallsförsäkring. I lagen anges särskilt under vilka förhållanden olycksfallen berättigar till ersättning. Som militärtjänstsjukdom ersätts en yrkessjukdom enligt yrkessjukdomslagen, annan sjukdom som sannolikt har orsakats av tjänstgöringen samt annan skada eller sjukdom som sannolikt har förvärrats av tjänstgöringen. Med de undantag som anges i lagen om olycksfall i militärtjänst fastställs ersättningen enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Territoriell tillämpning av lagen om olycksfallsförsäkring

I lagen om olycksfallsförsäkring finns det inte någon allmän bestämmelse om hur lagen ska tillämpas territoriellt. Utgångspunkten är att arbete som utförs i Finland ska försäkras i Finland och dessutom gäller det lagstadgade skyddet även utomlands, om arbetstagaren omfattas av det finländska skyddet. För arbetstagare som rör sig inom EU, i EES-länderna och i Schweiz reglerar EU:s förordningar om samordning av de sociala trygghetssystemen (883/2004 och 987/2009) i vilket land arbetstagarens sociala trygghet ska ordnas i olika situationer. Bestämmelser om val av lagstiftning finns också i överenskommelserna om social trygghet. Bestämmelser om olycksfall i arbetet finns endast i överenskommelserna med Quebec och Israel. Genom EU:s förordningar om social trygghet och genom överenskommelserna om social trygghet försöker man bland annat se till att varje persons sociala trygghet ordnas i ett enda land, vilket innebär att dubbelförsäkring kan undvikas.

Däremot är dubbelförsäkring möjlig för den som rör sig utanför dessa länder, det vill säga i tredjeländer, när såväl det utsändande landet som sysselsättningslandet kan kräva att det tecknas en olycksfallsförsäkring. På motsvarande sätt ska en arbetstagare som kommer till Finland från ett avtalslöst land försäkras i Finland med en försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring eftersom det inte i den lagen finns några särskilda bestämmelser om arbetstagare från dessa länder.

Avsaknaden av en särskild bestämmelse har medfört tolkningsproblem bland annat när det gäller utländska arbetstagare inom regelbunden transporttrafik via finländskt territorium. Deras arbetsgivare har hemort i ett tredjeland och verksamheten bedrivs i huvudsak utanför Finland. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har tagit ställning till frågan om ordnandet av försäkring för dessa arbetstagare och ansett att också dessa arbetsgivare är skyldiga att försäkra de arbetstagare som arbetar i Finland även om arbetet utförs tillfälligt. Den nuvarande tolkningen är alltså att skyldigheten att enligt huvudregeln ordna olycksfallsförsäkring inte kan frångås när det gäller arbetstagare och arbetsgivare från avtalslösa länder. Det uppkommer dock problem bland annat när det gäller tillsyn och indrivning av försäkringspremier.

2.4 Skadefall

Definition av olycksfall

Begreppet olycksfall definieras inte i lagen om olycksfallsförsäkring. Begreppet har dock länge varit etablerat inom rätts- och ersättningspraxis. Följande formulering som högsta domstolen använt i ett av sina avgö-

randen beskriver den traditionella definition av olycksfall som betraktats som vedertagen: ”enligt vedertagen rättspraxis avses med olycksfall en plötslig och oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och som innebär att någon skadas” (HD 2006:83).

Definitionen innehåller fem kännetecken som alla ska finnas för att en viss händelse ska betraktas som ett olycksfall: plötslig, oförutsedd, yttre faktor, att någon skadas och ett orsakssamband mellan den yttre faktorn och skadan.

För att man ska kunna tala om ett olycksfall förutsätts det enligt lagen om olycksfallsförsäkring dessutom att den yttre faktorn medför en skada eller sjukdom. Tidigare nämndes endast kroppsskada i lagen, men terminologin ändrades efter det att man inom rättspraxis gått in för att ersätta psykisk stressreaktion till följd av olycksfall.

I lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs det dessutom särskilt att vissa skador som inte uppfyller de kännetecken för olycksfall som nämns ovan och som inte heller ersätts som yrkessjukdomar ska ersättas som skador orsakade av olycksfall i arbetet. Sådana skador är skavsår eller skrubbsår, skador som uppkommit genom frätande ämne, skador som uppkommit genom inandning av hälsofarliga gaser, skador som uppkommit genom avsevärd växling i lufttrycket, förfrysning, solsting eller andra sådana skador som orsakats av exceptionell temperatur, sådan inflammation i knäskålen eller armbågen som orsakats av fortsatt eller upprepat eller för arbetstagaren exceptionellt tryck, eller av en arbetsrörelse orsakad ömhet i en muskel eller sena.

Definitionen av olycksfall ingår i definitionen av olycksfall i arbetet. Olycksfall i arbetet bestäms förutom av själva olyckshändelsen också av de i lagen angivna omständigheter under vilka det olycksfall som ska ersättas inträffar.

Grundlagen och rättsskyddet för den som ansöker om olycksfallsersättning förutsätter att grunderna för betalning av ersättning framgår tillräckligt noggrant av lagen. En lagdefinition av olycksfall förtydligar lagens tillämpningsområde i förhållande till dels bestämmelserna om yrkessjukdomar, dels specialbestämmelserna om ersättning för skador.

Begreppet olycksfall i arbetet

Definitionen av olycksfall i arbetet bildas av begreppet olycksfall och de omständigheter under vilka olycksfallet betraktas som olycksfall i arbetet. Med olycksfall i arbete avses enligt 4 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring olycksfall som med förorsakande av skada eller sjukdom drabbat arbetstagare;

1) i arbetet,

2) under förhållanden som härflyter av arbetet

a) på arbetsplatsen eller på område hörande till denna,

b) under färd från bostaden till arbetsplatsen eller tvärtom, eller

c) medan arbetstagaren var stadd i arbetsgivarens uppdrag, eller

3) vid försök att skydda eller rädda arbetsgivaren tillhörig egendom eller, i samband med arbetsverksamheten, människoliv.

Olycksfall som inträffat i arbetet

Olycksfall som inträffat i arbetet ersätts som olycksfall i arbetet. Det är inte alltid entydigt vad som ingår i en arbetstagares arbetsuppgifter. Arbetsmiljön, arbetsredskapen, arbetssätten och den plats där arbetet utförs kan variera till och med betydligt för dem som utför arbete av olika slag. I lagen uppställs inga krav på arbetet när det gäller tid och plats. I dagens samhälle har arbete som utförs utanför de arbetslokaler som arbetsgivaren tillhandahåller ökat kraftigt. I synnerhet när det gäller arbete som utförs under tjänsteresor eller som distansarbete i hemmet tvingas man pröva var gränsen går mellan arbetsuppgifter och verksamhet som hör till området för privatlivet. För ersättning krävs det i dessa fall att verksamheten har ett huvudsakligt och väsentligt orsakssamband med arbetet.

Alla aktiviteter på arbetsplatsen och under arbetstiden hör inte nödvändigtvis till arbetet även om de äger rum i samband med arbete. Ett olycksfall ersätts inte om det inträffar när egna ärenden uträttas vid sidan om arbetsuppgifterna och om det inte finns ett orsakssamband mellan olycksfallet och de egentliga arbetsuppgifterna. Det spelar ingen roll om

arbetsgivaren tillåter att egna ärenden uträttas under arbetstid.

Vissa yrken, exempelvis brandmännens och polisernas arbete, är förenade med arbetsgivarens föreläggande om upprätthållande av god fysisk kondition. Sådana aktiviteter anses ingå i arbetsuppgifterna, om arbetstagaren under arbetstid utövar motion eller idrott som arrangerats av arbetsgivaren, och olycksfall som inträffat i samband med detta ersätts enligt rättspraxis som olycksfall i arbetet.

Förflyttning i arbetet och verksamhet på arbetsplatsen

Olycksfall i samband med att man förflyttar sig, tvättar sig och byter kläder på arbetsplatsen är vanliga former av olycksfall i arbetet som inträffar på arbetsplatsen. Inom ersättningspraxis har orsakssambandet mellan den arbetsplatsrelaterade förflyttningen och arbetet betraktats som en väsentlig faktor med tanke på ersättningsgiltigheten. Sådana händelser där förflyttningen inte klart hänför sig till arbetet eller till andra förhållanden relaterade till arbetet omfattas inte av ersättning. Det anses då handla om skötsel av egna ärenden. Även om det handlar om skötsel av egna ärenden har ersättning betalats för olycksfall som inträffat på arbetsplatsen eller på ett område som hör till arbetsplatsen, om olyckan har inträffat när den skadade befunnit sig eller rört sig på ett område där arbetstagarna normalt rör sig också på grund av arbetet och när skadefallet föranleds av att arbetsgivaren har försummat sina skyldigheter med avseende på säkerheten i arbetslokalerna. Det har dessutom förutsatts att skötseln av privata ärenden inte har ökat risken för olycksfall.

När det gäller ersättning som hänför sig till måltidssituationer har man utgått från frågan om huruvida arbetsgivaren har ordnat måltiderna på ett visst ställe och huruvida arbetsgivaren deltar i kostnaderna för detta. Om båda villkoren varit uppfyllda har olyckor som inträffat såväl på vägen till och från måltiden som på själva platsen ersatts. Om arbetstagaren äter någon annanstans än på det ställe som arbetsgivaren ordnat, har bara olycksfall som inträffat på vägen till och från matstället ersatts. Likaså har endast olycksfall som inträffat på vägen till och från matstället ersatts, om arbetsgivaren inte i egentlig mening ordnar måltiderna och inte alls deltar i kostnaderna eller bara deltar partiellt, till exempel med lunchsedlar.

Olycksfall som inträffat i samband med intagning av egen matsäck har i regel inte betraktats som olycksfall som ersätts. Men om händelsen är en följd av att arbetsgivaren har försummat att till exempel hålla personalutrymmena i skick, har även olycksfall som inträffat i samband med intagning av egen matsäck ersatts.

Sjukvård under arbetstid

När en arbetstagare insjuknar akut under arbetsdagen och måste uppsöka läkare, har det ansetts att resan från arbetsplatsen till läkarmottagningen och tillbaka till arbetsplatsen eller hem omfattas av försäkringsskyddet. Även olycksfall som en arbetstagare råkat ut för under ett mottagningsbesök eller på vägen dit med anledning av ett tidigare olycksfall i arbetet eller en tidigare yrkessjukdom har ersatts som olycksfall som inträffat under förhållanden relaterade till arbetet. Vidare har det ansetts att sådana regelbundna kontroller av arbetstagarna och sådana andra åtgärder eller ingrepp som i väsentlig grad anknyter till arbetet omfattas av olycksfallsskyddet. Det har ansetts att ett olycksfall ska ersättas oberoende av om läkarbesöket görs inom den företagshälsovård som arbetsgivaren ordnat eller om olycksfallet inträffar på ett område som hör till arbetsplatsen eller någon annanstans.

När ett läkarbesök föranleds av någonting annat än det som nämns ovan, nämligen av s.k. civil sjukdom, ska ett olycksfall som inträffat i samband med det inte ersättas som olycksfall i arbetet, även om läkarbesöket görs inom den företagshälsovård som arbetsgivaren ordnat. I regel ersätts inte heller olyckor som inträffat under resorna till och från mottagningen. På förflyttning av detta slag tillämpas samma huvudregel som på andra former av arbetsplatsrelaterad förflyttning. Det spelar ingen roll om det är tillåtet att få vården eller behandlingen under arbets-

tid eller om arbetsgivaren betalar läkarbesöket.

Färd mellan bostad och arbetsplats

Enligt den definition som utformats inom rättspraxis är arbetsresan den färdväg som arbetstagaren regelbundet använder mellan bostaden och arbetsplatsen. Enligt rättspraxis börjar arbetsresan när arbetstagaren har stängt ytterdörren till sin bostad och slutar den också vid motsvarande punkt. Trappuppgången har betraktats som en del av arbetsresan, däremot inte rummen inne i bostaden. Också när en arbetstagare dagligen kommer till sitt arbete direkt från sin fritidsbostad kan färden betraktas som arbetsresa. Om en arbetstagare tillfälligt har övernattat hos en bekant som inte bor längs den vanliga färdvägen till och från arbetet och arbetstagaren på färden tillbaka till arbetsplatsen skadas i en olycka, har det däremot ansetts att olycksfallet inte har inträffat på färden från arbetstagarens bostad till arbetsplatsen.

Olycksfall som inträffar när man avviker från den ordinarie färden till och från arbetet ersätts i regel inte som olycksfall i arbetet. Vissa regelbundna avvikelser från den sedvanliga färdrutten omfattas dock av försäkringsskyddet. När avvikelsen beror på att ett barn förs till barnomsorg eller att dagliga matinköp görs i närbutiken, har det ansetts att försäkringsskyddet är giltigt under färderna men inte inne i vårdenheten eller butiken. Även olycksfall som inträffat vid tankning eller vid reparation av den bil som används under arbetsresan har ansetts berättiga till ersättning, om reparationen är nödvändig för att färden ska kunna fortsätta. Tankningen eller reparationen måste infalla under färden till eller från arbetet. Ersättning har inte betalats för till exempel olycksfall som inträffat när en tjänstebil har tankats dagen före en arbetsresa.

I arbetsgivarens uppdrag

Olika slags kurser och utbildningar har ökat i arbetslivet, och under årens lopp har även inslag som är typiska för fritiden fått plats i programmet. Likaså är det i dag vanligt med rekreation under arbetstid, till exempel i form av en idrottsdag. Det är ofta onödigt att dra någon skarp gräns mellan situationer i denna kategori och olycksfall som inträffat i arbetet, eftersom det kan tolkas som att omständigheterna innebär att personen är på jobbet och utför arbete.

Möten, kurser och utbildning

Olycksfall som inträffat under arbetsmöten, på kurser och under utbildning eller på färden till och från dessa har vanligen ersatts som olycksfall i arbetet. Gränsen mellan arbetstid och fritid är dock problematisk. När en arbetstagare har deltagit i ett möte, en kurs, utbildning eller något annat motsvarande utanför sin arbetsplats betraktas olycksfall som inträffat under den programenliga verksamheten som olycksfall som inträffat i arbetet. Denna huvudregel har kunnat frångås, om sådant program under fria former som ingår utöver det egentliga programmet, exempelvis motion, bastubadande eller en måltid, har ordnats för deltagarna som gemensam aktivitet i grupp eller planerats som rekreation som behövs uttryckligen på grund av arbetet, exempelvis för att få ett avbrott i en arbetsdag som blir exceptionellt lång. Inom rättspraxis har ersättningsgiltigheten däremot inte omfattat motion under fria former eller fritt valbar motion som det inte är obligatoriskt att delta i, inte ens om den delvis eller helt bekostas av arbetsgivaren eller av den som ordnar utbildningen.

I praktiken blir det ofta aktuellt att avgöra frågan om när det officiella programmet avslutades och om en senare hemfärd än normalt redan handlar om att vara ute i egna ärenden. Exempelvis samtransport enligt programmet ger en stark fingervisning om ett arbetsrelaterat evenemang, och i sådana fall har olycksfall som inträffat under färden ersatts även om tidpunkten varit sen. Exempelvis det att olycksfallet har inträffat vid en mycket sen tidpunkt har inom rättspraxis lett till att ansökan om ersättning har avslagits. Det förutsätts ändå inte att olycksfallet inträffar under den s.k. normala arbetstiden.

Representationstillfällen

Om det tydligt ingår i arbetet att representera arbetsgivaren, ska olycksfall som inträffat i samband med representationen ersättas. I praktiken orsakar dock mångformigheten hos arbetsuppgifterna och situationerna gränsdragningsproblem. Att dra upp en gräns mellan värdarna och gästerna har följts som en princip inom rätts- och ersättningspraxis. För en värd handlar det i mycket högre grad om arbetsrelaterad representation än för en gäst. I praktiken har det också förutsatts att någon typ av möte står på programmet, inte bara till exempel motion eller andra aktiviteter med karaktär av ren fritidssysselsättning. För marknadsföringspersonal kan skyddet däremot även i dessa situationer i mer omfattande utsträckning täcka representation vid idrottsevenemang och traktering av kunder.

Idrotts- och rekreationsevenemang

Olycksfall under rekreations- och motionsdagar har vanligen ersatts som olycksfall i arbetet. Det är då fråga om ett evenemang som arbetsgivaren arrangerar för alla anställda eller för någon avdelning och ofta i stället för en vanlig arbetsdag eller annars till exempel med lön. Även inslag jämförbara med fritid kan ingå.

Rehabiliteringsverksamhet och verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan

På arbetsplatserna ordnas det många former av verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan och god kondition. Egentlig verksamhet för bevarande och främjande av arbetsförmågan fastställs i lagen om företagshälsovård (1383/2001). Under de senaste åren har man inom rättspraxis ansett att sådan rehabiliteringsverksamhet som företagshälsovården ordnar som ett led i den lagstadgade företagshälsovården där det är fråga om bevarande av arbetsförmågan och till vilken deltagarna utses och där kursen planeras individuellt hänför sig till arbetet. Kursen hålls då under arbetstid och i stället för arbetsuppgifterna och arbetsgivaren betalar lön för kurstiden och ersättning för resekostnader och övriga kostnader. Förutom arbetsgivaren kan även Folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalterna ta del i kostnaderna. Om Folkpensionsanstalten eller till exempel en arbetspensionsanstalt ordnar rehabiliteringen och helt och hållet står för kostnaderna och Folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten betalar ersättning för inkomstbortfallet, har det vanligen ansetts att rehabiliteringen inte omfattas av arbetsgivarens olycksfallsförsäkring.

Det handlar inte om verksamhet för att upprätthålla och främja arbetsförmågan till exempel när arbetsgivaren stöder arbetstagarnas frivilliga motionsverksamhet och inte heller när den kan utövas under arbetstid. Det att arbetsgivaren bekostar spelaktiviteter eller andra hobbyer eller fritidsintressen har inte någon avgörande betydelse för ersättningsgiltigheten.

Inkvarteringsförhållanden

Under tjänsteresor är det ofta svårt att dra upp en gränslinje mellan arbete och fritid. De gränsdragningar som gäller på hemorten gäller i regel också under tjänsteresor. Inom rättspraxis har vissa händelser i anslutning till boende och vistelse ersatts som olycksfall i arbetet i sådana fall då de utgjort en särskild riskfaktor. Vanlig övernattning på hotell kan inte betraktas som en särskild riskfaktor. Däremot kan det förhålla sig annorlunda med stuginkvartering under ett seminarium på en stenig plats i den yttre skärgården.

Olycksfall i samband med att arbetsgivarens egendom skyddas eller människoliv räddas

För olycksfall som drabbar en arbetstagare som räddar eller skyddar arbetsgivarens egendom betalas ersättning för olycksfall i arbetet, både under och utanför arbetstid. Olycksfall som inträffat i samband med att människoliv räddas ersätts som olycksfall i arbetet, om räddningen sker i samband med arbete. Olycksfall som inträffat i samband med att någons liv räddas på fritiden eller till exempel under en arbetsrelaterad resa betraktas inte enligt lagen om olycksfallsförsäkring som olycksfall i arbetet. Personen i fråga faller ändå inte utanför försäkringsskyddet, eftersom olycksfall som inträffat i samband

med räddning av människoliv ersätts med statsmedel med stöd av räddningslagen, om inte ersättning betalas med stöd av någon annan lag, exempelvis lagen om olycksfallsförsäkring.

Olycksfall som föranletts av krig eller väpnad konflikt

Som olycksfall i arbete anses enligt 4 § 3 mom. i lagen om olycksfall även sådant olycksfall som drabbat arbetstagare under omständigheter, nämnda i 1 mom., och som föranletts av krig eller väpnad konflikt. Bestämmelsen fogades till lagen vid ingången av 1940 under vinterkriget. Tillägget påverkades av den tidens tolkning av olycksfall och av krigets betydelse. De första lagarna innehöll en reservation enligt vilken ansvar inte uppkom om skadan orsakades av en övermäktig händelse. Trots att denna avgränsning inte längre ingick i lagen uppfattades begreppet skador som orsakats av krig som mångtydigt, och när risken för skador av detta slag ökade mot slutet av 1930-talet väckte frågan diskussion. Det skapades klarhet i mångtydigheten genom att det till lagen fogades en bestämmelse som senare flyttades till 4 § i gällande lag.

Under de senaste åren har syftet med bestämmelsen diskuterats närmast i samband med att arbetstagare vid finländska företag har utfört projektarbeten i områden med risk för krig. I praktiken har det dock ansetts att bestämmelsen är obehövlig, eftersom samma resultat i ersättningsfrågan kan nås redan genom tillämpning av 4 § 1 mom. och 4 a §, som trädde i kraft 1993.

Skador till följd av misshandel eller till följd av annan uppsåtlig gärning som begåtts av en annan person

Enligt traditionell tolkning betraktades inte en skada eller sjukdom som orsakats av misshandel eller någon annan uppsåtlig gärning av en annan person som ett i lagen avsett olycksfall i arbetet, eftersom misshandel hade ställts utanför begreppet olycksfall genom en uttrycklig bestämmelse redan i 1895 års lag. Senare utgick begränsningen, men tolkningen kvarstod åtminstone delvis oförändrad. Inom ersättningspraxis har dock de som skadats på detta sätt fått ersättning, om de på grund av arbetets karaktär har en förhöjd risk att utsättas för misshandel, vilket gäller för till exempel poliser. För att skapa större klarhet i praxisen fogades en ny 4 a § (1642/1992) till lagen om olycksfallsförsäkring vid ingången av 1992. Enligt paragrafen ska bestämmelserna om olycksfall i arbete tillämpas också på sådan skada eller sjukdom som i arbetet eller under andra ersättningsgilla omständigheter har åsamkats arbetstagaren genom misshandel eller någon annan uppsåtlig gärning som begåtts av en annan person. Enligt regeringens proposition (RP 324/1992 rd) var avsikten också att begränsa ersättning på grund av misshandel till att gälla under vissa omständigheter, men ordalydelsen uppställde inga sådana begränsningar, vilket i praktiken har orsakat tolkningsproblem (till exempel HD 2009:6).

I bakgrunden till bestämmelsen låg en strävan att utvidga olycksfallsskyddet i samband med arbetsresor i synnerhet när arbetsresan var förenad med en ökad risk för att utsättas för misshandel eller någon annan våldshandling som begåtts av en annan person. Denna risk gäller i synnerhet för dem som skiftarbetar och andra vilkas arbetsresa infaller på kvällar eller nätter. Tidigare vedertagen ersättningspraxis skrevs samtidigt in i lagen, nämligen praxis att ersätta sådan skada som uppkommit genom uppsåtlig misshandel som begåtts av en annan person när arbetets karaktär innebär en förhöjd risk att utsättas för fysiskt våld, vilket gäller för till exempel poliser och väktare. Avsikten var dels att få bestämmelserna i lagen att stämma överens med de utvidgningar av ersättningsskyddet som redan tillägnats inom ersättningspraxis, dels att utvidga ersättningsskyddet till att på ett enhetligt sätt täcka alla situationer där de omständigheter som lett till den uppsåtliga gärning som gett upphov till skadan har ett väsentligt orsakssamband med arbetandet. Enligt den regeringsproposition där paragrafen föreslogs är det viktigt att de omständigheter som ledde till den uppsåtliga gärning som orsakade skadan har ett väsentligt orsakssamband med arbetandet. Orsakssambandet är tillräckligt om till exempel en kund som är missnöjd med serveringen misshand-

lar servitören, om en arbetstagare misshandlar sin arbetskamrat på grund av en kontrovers som gäller arbetsuppgifterna eller om en tjuv som gjort intrång på arbetsplatsen misshandlar en arbetstagare som arbetar över. Ersättningsskyddet gäller också när en arbetstagare är i arbetsgivarens uppdrag och detta på grund av omständigheterna är förenat med en ökad risk för att utsättas för en uppsåtlig gärning.

Tolkningen av paragrafen har varierat i någon mån i situationer där en uppsåtlig gärning som begåtts av en annan person har riktats mot en person på arbetsplatsen eller som utför arbetsuppgifter, men där orsaken till gärningen inte har hänfört sig till utförandet av arbetsuppgifterna eller till arbetsförhållandena. Inom rättspraxis har ersättning i vissa fall utsträcks till fall där orsaken till gärningen utgörs av inbördes angelägenheter i gärningsmannens och offrets privatliv.

Oavsett motivet till gärningen har ersättning betalats, om 1) gärningsmannen begått gärningen som kund till den skadade eller 2) den skadade har ett sådant yrke eller arbete där kundkretsen inte kan fastställas på förhand och gärningsmannen blir kund för att kunna begå gärningen, eller 3) den skadade arbetar med kundbetjäning i offentliga utrymmen eller i lokaler som är allmänt tillgängliga för potentiella kunder. Det har då ansetts att uttryckligen de beskrivna arbetsförhållandena ger tillfälle att misshandla. I övrigt har det ansetts att en uppsåtlig gärning inte har begåtts i arbetet eller under förhållanden som hänför sig till arbetet, om orsaken till gärningen eller gärningsmannens motiv har hänfört sig till den skadades privata angelägenheter.

Behovet att revidera begreppet olycksfall i arbetet

Begreppet olycksfall i arbetet har inte ändrats i sak efter det att lagen om olycksfallsförsäkring trädde i kraft 1949. Ordalydelsen i lagen har gjort det möjligt att beakta förändringarna i arbetslivet vid tolkning av begreppet. Arbetsformerna och arbetssätten samt förhållandena i arbetslivet har dock förändrats betydligt under de senaste årtiondena. Arbete på annat håll än i arbetslokaler som arbetsgivaren tillhandahåller och arbete i arbetstagarnas hem har ökat. Likaså har det blivit allt vanligare med korta anställningar och flera parallella jobb. I arbetet, arbetsmiljön eller arbetsförhållandena ingår förutom själva utförandet av arbetet även olika aktiviteter som dels utförs under arbetstid med lön, dels utanför arbetstiden. Dessutom har resor i arbetet ökat. När antalet situationer som lämnar rum för tolkning ökar har det villkor som uttrycks i bestämmelsen och som gäller förhållanden som hänför sig till arbetet börjat användas som en självständig ersättningsgrund i strid med ordalydelsen i lagen. Med hänsyn till antalet fall och antalet mångtydiga situationer är dock den rättspraxis som formats utifrån tillämpning av 4 § i lagen om olycksfallsförsäkring relativt liten. Avgörandena har också ofta till sin karaktär varit sådana som gällt enskilda fall eftersom de baserat sig på specifika omständigheter för det aktuella fallet. Detta har medfört allt otydligare gränser för ersättningsgiltigheten och delvis även en oenhetlig tillämpningspraxis.

Medicinskt orsakssamband

I olycksfallsbeskrivningen ingår ett krav på att det ska finnas ett väsentligt orsakssamband mellan skadan och den händelse som är förenlig med definitionen av olycksfall. Bedömningen av orsakssambandet omfattar en medicinsk bedömning av orsaksförhållandet mellan den beskrivna händelsen och den konstaterade skadan eller sjukdomen. Denna bedömning av orsak och verkan grundar sig på bland annat medicinska forskningsrön och erfarenheter av orsakssambandet mellan olika slags skademekanismer och skador. Med skademekanism avses ett händelseförlopp som leder till en vävnadsskada. En skada uppkommer till följd av yttre våld, vanligen som en konsekvens av mekanisk energi. I de flesta fall kan man påvisa en tydlig lagbundenhet enligt vilken vissa skademekanismer förorsakar vissa karakteristiska skador. Kännedom om dessa ingår i klinisk traumatologi, och i början av vården utgör de en viktig del av diagnostiken. Vid bedömning av orsakssambandet kan även skadans svårighetsgrad beaktas: vävnadsskadans omfattning beror av den skadliga kraftens styrka och riktning, be-

röringsområdena och vävnadernas motståndskraft.

I allmänhet gäller att ju svårare skadan är, desto lättare är det att bedöma orsakssambandet. Problemen med att utreda orsakssambandet hör vanligen samman med lågenergiska, lindriga skador och speciellt med dröjsmål med att uppsöka vård i skadans inledningsfas samt med utdragen arbetsoförmåga under konvalescensfasen.

Om uppsökandet av vård fördröjs blir det allt svårare att dokumentera skadan på ett objektivt sätt. Det blir svårt att få en uppfattning om symtombilden i inledningsfasen och om sjukdomsförloppet eftersom dessa i hög grad blir beroende av den skadade personens subjektiva åsikt. Om inte heller arbetsgivaren har informerats om olycksfallet i inledningsfasen kan det innebära en större risk för att skadan anses bero av förhållanden som inte hänför sig till arbetet. Dröjsmål med att uppsöka vård ger medicinskt sett oftast en fingervisning om lindriga symtom i inledningsfasen och innebär därmed att sannolikheten för ett orsakssamband mellan skadan och olycksfallet minskar. Särskilda problem utgörs av olika av olycksfallet oberoende sjukdomar som försvagar vävnaderna och åldersrelaterad degeneration av vävnaderna vilka försvårar bedömningarna både i inledningsfasen och under konvalescensfasen.

Ersättningstvister som hänför sig till påvisande av det medicinska orsakssambandet är mycket vanliga hos de instanser som ska pröva överklaganden. När det gäller yrkessjukdomar innehåller yrkessjukdomslagen några särskilda bestämmelser som fastställer orsakssambandet och som innehåller faktorer som ska bedömas medicinskt och beaktas vid prövningen av orsakssambandet. Som olycksfall i arbetet ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall. Vid bedömning av orsakssambandet har man i praktiken använt bland annat en femstegsskala där graden av sannolikheten för ett orsakssamband beskrivs med termerna ytterst sannolik, sannolik, möjlig, osannolik och ytterst osannolik. Graden av bevis fastställs inte närmare i lagen om olycksfallsförsäkring, men i praktiken har det i allmänhet varit tillräckligt att det finns ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan skadan och olycksfallsmomentet.

För att lagstiftningen ska vara överskådlig och öppen bör det begrepp för det medicinska orsakssamband mellan olycksfallet och skadan som krävs samt de faktorer som ska beaktas vid bedömningen framgå av lagen.

Yrkessjukdomar

I yrkessjukdomslagen anges förutsättningarna för att en sjukdom ska ersättas som yrkessjukdom. Med yrkessjukdom avses enligt 1 § en sjukdom som sannolikt i huvudsak har orsakats av fysikaliska, kemiska eller biologiska faktorer i ett arbete. Skyddet bestäms enligt lagen om olycksfallsförsäkring med undantag för vissa smärre undantagsbestämmelser i yrkessjukdomslagen. Den tidpunkt då ett olycksfall inträffat motsvaras av den tidpunkt då yrkessjukdomen debuterat. Även bestämmelserna i rehabiliteringslagen gäller yrkessjukdomar.

Enligt 3 § 2 mom. i yrkessjukdomslagen anses som den tidpunkt då yrkessjukdomen debuterat den tidpunkt då den insjuknade första gången besökte läkare för undersökning på grund av den sjukdom som då eller senare konstaterats vara en yrkessjukdom. Är personen när yrkessjukdomen debuterar inte längre i det arbete som kan ha orsakat sjukdomen, gäller enligt 3 mom. att ersättningsskyldigheten bestäms i enlighet med det arbete som senast kunnat orsaka sjukdomen.

Yrkessjukdomslagen kompletteras av yrkessjukdomsförordningen, som innehåller en förteckning över vanliga yrkessjukdomar och de agenser och omständigheter som förorsakar dem. Som fysikaliska faktorer förtecknas bland annat skakning och buller. I förteckningen ingår 36 kemiska faktorer, bland annat bly, nickel, aldehyder och mineraldamm (asbest). Biologiska faktorer är bland annat bakterier samt sporer som frigörs från mögel och virus. Förteckningen är inte restriktiv, utan även andra sjukdomar kan ersättas som yrkessjukdomar, om sjukdomen sannolikt beror på arbetet. Dessutom ses förteckningen över i enlighet med den arbetsmedicinska utvecklingen.

Psykiska faktorer ingår inte i grunderna för ersättning för yrkessjukdomar. Denna fråga

har senast behandlats ingående i promemorian av den arbetsgrupp som utrett tillämpningen av ersättningar för yrkessjukdomar på psykiska sjukdomar (PSYKO) (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemorior 2003:19). Efter omfattande utredningar stannade arbetsgruppen för att konstatera att det för tillfället inte fanns tillräckliga förutsättningar för att ta med psykiska faktorer i lagstiftningen om yrkessjukdomar. Ståndpunkten baserade sig på att definieringen av dels exponering, dels sjukdom är problematisk och på att den vetenskapliga kunskapen om ett eventuellt orsakssamband med tanke på diagnostisering på det individuella planet är bristfällig.

I samband med denna lags beredning har man utrett om det finns sådana nya vetenskapliga forskningsrön som påverkar dessa angelägenheter. I samband med lagberedningen begärdes utlåtande av Arbetshälsoinstitutet och Folkhälsoinstitutet. Enligt Arbetshälsoinstitutet kan arbetsrelaterade psykosociala belastningsfaktorer eventuellt öka sannolikheten för kliniska depressionstillstånd, men de vetenskapliga bevisen är fortfarande otillräckliga. Arbetshälsoinstitutet konstaterade att man efter PSYKO-arbetsgruppen inte har fått tillräckligt med sådana nya vetenskapliga bevis som skulle innebära att det är motiverat att se över arbetsgruppens slutsatser. Folkhälsoinstitutet uttryckte motsvarande åsikt i sitt yttrande.

Epikondylit i överarmen och senskideinflammation

Om vissa villkor är uppfyllda, ersätts även senskideinflammation och epikondylit i överarmen som en yrkessjukdom som har orsakats av en fysikalisk faktor. Ersättning för dessa sjukdomar som en yrkessjukdom orsakad av arbetet har varit en omstridd fråga redan i årtionden. Trots att de vetenskapliga bevisen på ett orsakssamband i fråga om sjukdomarna avvek från varandra förenhetligades förutsättningarna för ersättning genom den ändring (67/1987) av förordningen om yrkessjukdomar som trädde i kraft vid ingången av 1987. Enligt förordningen skulle senskideinflammation och epikondylit i överarmen ersättas som en yrkessjukdom, om sjukdomen sannolikt berodde på en ofta upprepad och ensidig eller en för arbetstagaren ovan rörelse i arbetet. Det handlade följaktligen i sista hand om en avtalsbaserad lösning.

Bestämmelserna om yrkessjukdomsersättning för senskideinflammation och epikondylit i överarmen flyttades från förordningen till yrkessjukdomslagen genom den lag (1315/2002) om ändring av yrkessjukdomslagen som trädde i kraft vid ingången av 2003. Ordalydelsen ändrades då en aning, men de viktigaste förutsättningarna för ersättning kvarstod oförändrade.

Det har inte framkommit några väsentliga nya medicinska bevis i fråga om ersättningsgiltigheten för epikondylit i överarmen eller för senskideinflammation. Än så länge har man inte på ett entydigt vetenskapligt sätt kunnat påvisa ett orsakssamband mellan epikondylit i överarmen och arbetet. Inom ersättningspraxis har ordalydelsen i bestämmelsen inte ansetts vara tillräckligt tydlig med tanke på tillämpningen. Av bestämmelsen framgår inte tillräckligt klart vilka faktorer som påverkar ersättningsgiltigheten. Ordalydelsen bör preciseras för att bestämmelsen ska bli tydligare.

Karpaltunnelsyndrom

Bestämmelsen om ersättning för karpaltunnelsyndrom fogades till yrkessjukdomslagen genom den lag om ändring av yrkessjukdomslagen som trädde i kraft vid ingången av 2003. Bestämmelsen grundade sig på relativt knapphändigt vetenskapligt material om orsakssambandet. Eftersom det handlade om en medicinskt omstridd fråga togs relativt njugga ersättningsförutsättningar in i lagen. I motiveringen till lagen försökte man i någon mån precisera grunderna för ersättningsgiltigheten och även de faktorer som talade mot ett orsakssamband.

Bland annat bland de ortopeder som behandlar sjukdomen fanns det då och finns det fortfarande en utbredd uppfattning om att det inte finns något orsakssamband mellan arbete och karpaltunnelsyndrom. Även i den nyaste internationella medicinska litteraturen har orsakssambandet ansetts vara oklart och har det framförts bland annat forskningsresultat som

ger fingervisningar om betydelsen av genetiska faktorer.

Av dessa orsaker har bestämmelsen om ersättning för karpaltunnelsyndrom lett till att man följt en mycket återhållsam ersättningslinje och avslagit merparten av ansökningarna om ersättning. I det utlåtande som Arbetshälsoinstitutet gett under lagberedningen framförs utifrån forskning som nämns i utlåtandet följande riskfaktorer för karpaltunnelsyndrom: användning av stor gripkraft med händerna, upprepade arbetsrörelser och användning av vibrerande eller skakande arbetsredskap. Det har konstaterats att risken ökar när samma arbete inrymmer styrkeanvändning och upprepade moment och när styrka används i kombination med böjda handleder. När det gäller karpaltunnelsyndrom har det inte framkommit någon sådan väsentlig ny medicinsk kunskap som skulle tala för att ersättningen som en yrkessjukdom skulle kunna utvidgas från det som gäller enligt den nuvarande bestämmelsen. Ordalydelsen har dock visat sig vara otydlig med tanke på ersättningspraxis och alla grunder för ersättningsgiltighet framgår inte tillräckligt exakt av bestämmelsen.

Yrkessjukdomar med anknytning till mikrober i samband med fuktskador

Hälsoproblem som har anknytning till mikrober i samband med fuktskador är vanliga i Finland och förekommer inte enbart på arbetsplatserna. Ett särskilt problem i arbetsrelaterade fall av mikrober i samband med fuktskador är ofta att exponeringen inte i första hand hänför sig till själva utförandet av arbetet utan ofta till den byggnad där arbetet utförs. Det ingår i arbetsgivarens arbetarskyddsförpliktelser att se till att arbetsförhållandena är hälsosamma. Enligt yrkessjukdomsförordningen avses med biologiska faktorer bland annat bakterier samt sporer och andra biologiskt aktiva ämnen som frigörs från mögel. Som typiska sjukdomsformer nämns tröskdammlunga, av mögel framkallad astma och snuva, luftfuktarfeber och av organiskt damm framkallad akut toxisk alveolit (ODTS). Förteckningen är inte uttömmande, utan även andra sjukdomar kan vara ersättningsberättigande om orsakssambandet kan påvisas generellt och individuellt. Enbart symtom kan däremot inte ersättas eftersom det inte är fråga om en sjukdom som förutsätts enligt yrkessjukdomslagen.

Sjukdomar med anknytning till exponering för mikrober i samband med fuktskador diagnostiseras som yrkessjukdomar enligt i princip samma förfarande som andra sjukdomar. Diagnostiken är svårare än vanligt av åtminstone tre orsaker: det kan vara svårt att fastställa agensen, samma agens kan förekomma på arbetsplatsen och i andra utrymmen och sjukdomen kan framträda bara som symtom på arbetsplatsen utan objektivt mätbara begränsningar i verksamheten. Personen kan då vara helt symtomfri utanför arbetsplatsen eller få liknande symtom även i andra miljöer.

Förutom med diagnostikproblem är sjukdomar med anknytning till mikrober i samband med fuktskador förenade med problem även när det gäller ersättningsgilla fall. Exempelvis en person som har symtom på arbetsplatsen men inga symtom utanför den anses vara arbetsför både utifrån perspektivet för invalidersättning från olycksfallsförsäkringen och utifrån perspektivet för invalidersättning från sjukförsäkringen eftersom han eller hon är oförmögen att utföra sina tidigare arbetsuppgifter endast i sådana arbetslokaler där han eller hon utsätts för mikrober i samband med fuktskador. Till följd av detta kan han eller hon bli helt utan ersättningar för inkomstbortfall efter den akuta sjukdomsfasen.

Hälsoproblem med anknytning till exponering för mikrober i samband med fuktskador är vanliga, men kunskapen om vad som exakt orsakar dem är fortfarande bristfällig. Enligt expertbedömningar har största delen av fallen antagligen någon annan än en allergisk grund. Förutom mögel ingår även bland annat toxiner som hänför sig till bakteriekontamination. Mätningen av dem är förenad med än så länge olösta problem. En stor del av fallen är följaktligen sådana där de agenser som framkallar sjukdomen inte kan mätas eller konstateras på ett entydigt sätt.

De problem på arbetsplatserna som är relaterade till exponering för mikrober i samband med fuktskador är i sig obestridliga. Man kan följaktligen ofta tala om arbetsrelaterade symtom trots att man med dagens kriterier

inte kan diagnostisera en yrkessjukdom eftersom sjukdomen är ospecifik till sin natur. Det handlar framför allt om avsaknad av medicinsk kunskap i kombination med outvecklade metoder. Genom bronkiella provokationstest kan man för närvarande påvisa ett orsakssamband med endast en fuktrelaterad mögelart, vilket innebär att testerna inte kan betraktas som avgörande inom yrkessjukdomsdiagnostiken. PEF-kontroll med modern utrustning är en tillförlitlig metod för att undersöka reaktivitet i luftrören. Kontrollen är dock ospecifik till sin natur och uppfyller därför inte ensam de krav på ett individuellt orsakssamband som förutsätts enligt yrkessjukdomslagstiftningen.

Yrkessjukdomsdiagnostik som gäller sjukdomar med anknytning till exponering för mikrober i samband med fuktskador grundar sig därför i dag på en samlad medicinsk prövning där till exempel påvisad specifik allergi och en tillförlitligt genomförd PEF-kontroll kan stödja diagnosen. Det finns emellertid rikligt med osäkerhetsfaktorer och det är svårt att ge en individuell diagnostik. Med anledning av de problem som förekommit i praktiken gavs år 2009 i social- och hälsovårdsministeriets regi en rekommendation för att underlätta yrkessjukdomsdiagnostiken när det gäller lungastma som orsakats av exponering för fuktmikrober på arbetsplatsen. Enligt rekommendationen kan PEF-arbetsplatsuppföljning på arbetsplatsen användas för att analysera orsakssambandet.

Också i de fall där man har kunnat ställa en yrkessjukdomsdiagnos har den medicinskt bedömda nedgången i funktionsförmågan vanligen varit så obetydlig att det inte har varit motiverat med någon långvarig ersättning för inkomstbortfallet.

Ömhet orsakad av arbetsrörelse

Med ömhet orsakad av arbetsrörelse avses ömhet i en muskel eller sena som berättigar till ersättning enligt 4 § 2 mom. 7 punkten i lagen om olycksfallsförsäkring. Enligt bestämmelsen kan av en arbetsrörelse orsakad ömhet i en muskel eller sena, till den del den inte har samband med ett lyte, en skada eller en sjukdom, som inte ersätts som en yrkessjukdom, betraktas som en skada orsakad av ett olycksfall i arbetet om den har uppkommit under en kort tid, högst ett dygn. Bestämmelsen innebär ett undantag från utgångspunkten för lagen om olycksfallsförsäkring, nämligen att olycksfallsersättning betalas vid olycksfall i arbetet. Så som konstaterats i det föregående definieras inte olycksfall i gällande lag, och enligt vedertagen rättspraxis avses med olycksfall att någon skadas till följd av en plötslig och oförutsedd yttre kraft, det vill säga ett olycksfallsmoment. Ju obetydligare den yttre kraften har beskrivits som, desto svårare är det i praktiken att bedöma orsaksförhållandet mellan händelsen och den konstaterade skadan.

Innan bestämmelsen om ersättning för ömhet orsakad av arbetsrörelse år 1972 fogades till förordningen angående vissa skador, som böra ersättas såsom olycksfall i arbete (852/1948) krävdes för ersättning att det kunde påvisas att det innan ömheten framträdde hade inträffat någonting som kunde tolkas som ett olycksfall, till exempel halkning varvid akut ryggsmärta ersattes som försträckningsskada. Om det inte fanns någon beskrivning av en plötslig händelse före ryggsmärtan ansågs det handla om en sjukdom, och ömheten ersattes inte som ett olycksfall.

För att undvika ersättningsproblem i synnerhet vid akuta fall av ryggsmärta beslutades det att ersättningsgiltigheten för ryggsmärta skulle utvidgas genom den bestämmelse om ersättning för ömhet orsakad av arbetsrörelse som nämns ovan så att den sträckte sig utanför det traditionella olycksfallsbegreppet. Avsikten med bestämmelsen var att ersättning skulle betalas vid uttryckligen ett övergående tillstånd i likhet med försträckning. Det ansågs att tillståndet i normala fall skulle vara bättre senast inom sex veckor, vilket betraktas som normal tillfriskningstid vid vävnadsskador. Om besvären fortsatte efter det, ansågs arbetsoförmågan ha andra orsaker.

I största delen av fallen fungerar ömhet orsakad av arbetsrörelse fortfarande bra som ersättningsgrund, och det kan anses att praxis till övervägande del är vedertagen. Akut ömhet i samband med arbetsrörelse betraktas som en förutsättning för ersättning. Ömhet som successivt framkommit under arbetets

gång anses däremot inte berättiga till ersättning. Exempelvis smärta i vävnaderna under dagarna efter ett fysiskt påfrestande arbete för en person som är ovan vid fysiskt arbete betraktas närmast som en normal fysiologisk företeelse, inte som en sjukdom som omfattas av yrkessjukdoms- eller olycksfallsbegreppet.

Ursprungligen var det meningen att bestämmelsen om ömhet orsakad av arbetsrörelse inte skulle tillämpas på muskelbristningar. Besvärsinstansernas avgöranden och allt bättre bilddiagnostik har dock medfört att även muskelbristningar blivit ersättningsgilla. Ersättning för dem har betalats till exempel under en begränsad konvalescenstid efter en kraftansträngning eller en plötslig rörelse. Ersättning har däremot inte betalats för ömhet eller stora muskelbristningar som orsakats vid normala, behärskade rörelser.

I de fall där den yttre faktorn är mycket obetydlig kan det i friska vävnader uppkomma sådana försträckningar eller bristningar i muskel- eller senvävnaderna som kräver högst en begränsad konvalescenstid, däremot inte några benbyggnads- eller ledskador. För vissa bristningsskador i muskler och senor gäller enligt medicinsk ståndpunkt att det måste finnas uttryckligen ett visst slags tydligt yttre olycksfallsmoment för att skadorna ska uppkomma.

Ur ett modernt medicinskt perspektiv är det svårt att — utan krav på ett olycksfallsmoment — bredda ersättningen för akut ryggsmärta så att den gäller utanför det traditionella olycksfallsbegreppet. Sjukdomsmekanismen vid ländryggssmärta är fortfarande oklar, och vanligen är inte ens avancerade undersökningstekniker till hjälp vid diagnostiseringen. Bilddiagnostik föreslås därför inte heller i till exempel God medicinsk praxis - rekommendationerna. Olycksfallsrelaterade förändringar i musklerna konstateras nästan aldrig vid diagnostisk radiologi. Fynden gäller vanligen degenerativa förändringar av mellankotskivan, rupturer i bindvävsringen (annulus fibrosus) och småledsförändringar (fasettled), vilka enligt det man vet i dag börjar som fysiologiskt normala förändringar med stigande ålder redan före 20 års åldern. Det är ofta en mycket krävande uppgift att tolka i synnerhet fynd som konstaterats vid en magnetundersökning. När man halkar, tappar fotfästet eller gör plötsliga kombinerade vridnings- och framåtböjningsrörelser med ryggen uppkommer det oundvikligen vävnadsförändringar i ryggens konstruktion, men det går nästan aldrig att påvisa dem. Ömhet antas bero på ledbands- eller ledkapselförsträckning i ryggraden, andra förändringar i fasettlederna, sträckning av eller ruptur i mellankotskivans yttre fibrösa ring (bindvävsring) eller sträckning och bristning av en muskel och dess bindvävshinna.

Den nuvarande bestämmelsen om ersättning för av en arbetsrörelse orsakad ömhet i en muskel eller sena är medicinskt sett otydlig. Om en rörelse medför ömhet kan den enligt nuvarande uppfattning inte patologiskt sett uppkomma utan någon grad av olycksfallsrelaterade vävnadsförändringar. Rörelseorganen är avsedda att vara i rörelse, och benvävnader, muskler, leder, ledbrosk, ledband och ledkapslar blir inte ömma utan en traumarelaterad förändring, bortsett från fysiologisk ömhet i musklerna som synbarligen har ämnesomsättningsrelaterade orsaker och beror på ovana vid att utföra vissa rörelser. Ersättning är följaktligen medicinskt motiverad, om en vävnadsskada har konstaterats med objektiva metoder och det finns ett orsaksförhållande. En frisk muskel brister inte av sig själv. Om det enligt sjukjournalerna och utlåtandena inte finns något skadebildande moment, bör ersättningsgiltighet inte uppkomma när det inte heller finns något orsakssamband.

I avgöranden med anledning av sökande av ändring har orsakssambandet mellan en arbetsrörelse och en skada i vissa fall motiverats med att det hos den som skadats inte har konstaterats några sådana vävnadsförsämrande förändringar som har samband med åldrande eller sjukdomsrelaterade faktorer. Den behandlande läkarens primära uppgift är ändå att åtgärda skadan, inte att söka fynd som inverkar på försäkringsersättningen. Tillräcklig dokumentation av fynd som inverkar på ersättningen är följaktligen inte alltid en regel. I praktiken kan det dessutom vara svårt att konstatera förändringar som har samband med degeneration och sjukdomsrelaterade faktorer, och det kan krävas vävnadsundersökningar som inte behövs med

tanke på vården eller behandlingen. Det är inte ändamålsenligt att man vid smärttillstånd som framkommer i samband med en enskild arbetsrörelse och där rörelsens mekanism eller energi medicinskt sett kan bedömas vara alltför obetydlig för att orsaka betydande skada, enbart för att avgöra ersättningsfrågan tvingas genomföra omfattande undersökningsåtgärder med hänsyn till de alltjämt bristfälliga undersökningsteknikerna vid obetydliga muskelsenvävnadsskador. Om skadans art dock framgår närmare genom undersökningar som gjorts med tanke på vården och behandlingen, är det motiverat att beakta detta när frågan om ersättning avgörs.

För att undanröja de tolkningsproblem som bestämmelsen medfört bör den preciseras på det sätt som grundlagen förutsätter.

Väsentligt förvärrande

På grund av ett olycksfall i arbete betalas enligt 4 § i lagen om olycksfallsförsäkring ersättning också då en skada eller sjukdom som inte har orsakats av ett olycksfall i arbetet förvärras väsentligt och detta sannolikt beror på ett sådant olycksfall. Ersättningen betalas då för den tid sjukdomen eller skadan varit förvärrad.

På motsvarande sätt konstateras i 1 § 2 mom. i yrkessjukdomslagen att vad som i 1 § 1 mom. i den lagen föreskrivs om yrkessjukdom tillämpas även när en skada eller sjukdom som inte ska anses vara ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom har förvärrats väsentligt under den tid då detta tillstånd varar.

För att förtydliga lagstiftningen togs bestämmelserna om ersättning när en skada eller sjukdom förvärrats in i lagstiftningen om olycksfall och yrkessjukdomar i samband med revideringen av yrkessjukdomslagen i enlighet med vedertagen ersättnings- och rättspraxis som gällde vid den tidpunkten, det vill säga vid ingången av 1988. Avsikten var att införa ersättning för en skada eller sjukdom som inte orsakats av arbetet men förvärrats väsentligt på grund av en identifierad faktor i arbetet. Som exempel i förarbetet till lagen nämndes obetydlig nickelallergi som förvärrats kraftigt när nickel hanterats i metallarbete. För enhetlighetens skull togs bestämmelsen om förvärrande in i lagen om olycksfallsförsäkring när det gäller olycksfall. Även i motiveringen till bestämmelsen hänvisades det till ersättningar som inom ersättningspraxis redan betalats i fall av detta slag och beskrevs begreppet skada som anger riktlinjerna.

Med skada som anger riktlinjerna avses inom vedertagen ersättningspraxis en skada som redan ensam orsakar betydande vävnadsskador. Tillståndet efter skadan berättigar då vanligen i sin helhet till ersättning oavsett eventuella tidigare artrosförändringar. Skada som inte anger riktlinjerna orsakar i sin tur endast övergående vävnadsskador, och utdragna symtom med anledning av tidigare artros berättigar då inte till ersättning. Intraartikulär fraktur i samband med artros i knäet är exempel på skada som anger riktlinjerna, och försträckningsskada i ett likadant knä är exempel på skada som inte anger riktlinjerna.

Utgångspunkten för bestämmelserna om förvärrande var att i lagen ta in den tydliga tolkningen enligt vedertagen ersättningspraxis. Bestämmelserna om ersättning för förvärrande har ända fram till den senaste tiden tillämpats återhållsamt inom ersättningspraxis. Besvärsinstanserna har dock i sina avgöranden på sistone allt mer använt förvärrande som en ersättningsgrund. Till skillnad från tidigare har dessutom mindre specifika kombinationer av agens och sjukdom ansetts berättiga till ersättning, och i samband med olycksfall har till exempel rupturer i rotator cuff i skulderled ersatts kortvarigt uttryckligen när det handlat om att de har förvärrats. För att skapa större klarhet i ersättningspraxis har ersättningsnämnden för olycksfallsärenden gett ett cirkulär (4/2007) där den ändrade ersättningspraxisen vid ruptur i rotator cuff i skulderled beskrivs. Enligt cirkuläret har man i vissa fall beslutat att under en begränsad tid ersätta skada på tidigare degenererad skulderled uttryckligen som att skadan har förvärrats. I anvisningarna konstateras att vid sökande av ändring har en ersättningstid på ett halvt år tillämpats i synnerhet i gränsfall. På grundval av en obetydlig skademekanism bör ersättning däremot betalas bara för den aktuella skadans andel.

Genom medicinsk bilddiagnostik kan man i dag konstatera förändringar orsakade av en skada och även eventuella bakomliggande förändringar orsakade av vävnadsdegeneration i till exempel rotator cuff, akilles, sena tillhörande biceps långa huvud, led och ryggrad. Efter ett olycksfall blir olika vävnadsstrukturer, såsom degeneration i rotator cuff, bättre i något olika takt och därför behövs individuell prövning i fall där det handlar om förvärrande.

Med tanke på ersättningspraxis är det av betydelse om ersättning betalas en begränsad tid som skadans andel eller om förvärrande utgör ersättningsgrund. I lagstiftningen definieras inte närmare vad som avses med den tid sjukdomen eller skadan varit förvärrad. Inte heller inom ersättningspraxis har det utformats någon klar linje till denna del. Det är medicinskt sett möjligt att förvärrande i vissa fall kan leda till att sjukdomen eller skadan blir varaktigt förvärrad. En sådan situation aktualiseras i praktiken främst i samband med olycksfall. Som ersättningsgrund har dock vanligen använts bland annat begreppet för skada som anger riktlinjerna, inte förvärrande. När det gäller yrkessjukdomar är det medicinskt sett svårt att påvisa bestående verkan med anledning av exponering i arbetet.

För att undanröja de tolkningsproblem som bestämmelserna medfört bör bestämmelserna förtydligas på det sätt som grundlagen förutsätter.

Posttraumatiskt stressyndrom

Stressreaktioner på grund av chock i samband med en enskild plötslig händelse i arbetsmiljön har redan mycket länge ersatts som en skada, även om arbetstagaren inte själv har utsatts för något egentligt fysiskt olycksfall orsakat av en yttre faktor. De fall där ersättning har betalats har hänfört sig till speciellt chockerande händelser som arbetstagaren tvingats uppleva i sitt arbete, exempelvis överkörning med dödlig utgång för ett barn, bankrån med hot om grovt våld eller tagande av gisslan.

I fall av detta slag grundar ersättning sig inte egentligen på bestämmelser utan på vedertagen lagtolkning. Nuvarande ersättningspraxis beskrivs i cirkulär 11/2003 av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Enligt cirkuläret kan som en sjukdom orsakad av olycksfall i arbetet ersättning betalas från olycksfallsförsäkringen när det gäller akut stressreaktion (F43.0), posttraumatiskt stressyndrom (F43.1) och varaktig personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse (F62.0). Ersättningsgiltigheten har bundits vid att diagnostiska kriterier ska vara uppfyllda. Det förutsätts dessutom att olycksfallet har inträffat i arbetet eller under förhållanden som hänför sig till arbetet.

Akut stressreaktion och posttraumatiskt stressyndrom ersätts med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring vanligen under högst ett halvt års tid. Om tillståndet förlängs mer än ett halvt år eller symtomen framträder efter en längre tid än sex månader, ska symtomen inte längre utan särskilda grunder hänföras till en viss stressframkallande åtgärd och handlar det då sannolikt inte om en stressreaktion som har ett orsakssamband med händelsen. Enligt diagnostisk definiering försvinner den akuta stressreaktionen vanligtvis efter några timmar eller senast efter några dagar. Om stressreaktionen drar ut på tiden bedöms ersättningsgiltigheten enligt kriterierna för posttraumatiskt stressyndrom.

Ersättning för varaktig personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse som en följd av ett olycksfall kan övervägas när en förändring av detta slag följer med fast anknytning till posttraumatiskt stressyndrom. Frågan om ersättning avgörs alltid i varje enskilt fall med hänsyn till de ersättningspåverkande faktorer som nämns ovan.

Inom ersättningspraxis har inte anpassningsstörningar som omfattas av sjukdomsklass F43.2 ansetts berättiga till ersättning som olycksfall.

I avsaknad av tydlig lagstiftning har nuvarande vedertagna ersättningspraxis med ersättning som olycksfall i arbetet uppkommit eftersom orsakssambandet med en enskild händelse har ansetts vara uppenbart i vissa fall.

Under lagberedningen gav specialisten i psykiatri, docent Markus Henriksson, Arbetshälsoinstitutet och Folkhälsoinstitutet utlåtanden om detta. I alla utlåtanden ansågs orsakssambandet vara klart påvisat. Diagnos-

tiken för akut stressreaktion anses vanligen vara oproblematisk, men svårighetsgraden stiger när man övergår till långvarigare psykiatriska störningar. Då accentueras vikten av omsorgsfull differentialdiagnostik. Med hänsyn till utlåtandena bör nuvarande rättspraxis skrivas in i lagen på det sätt som grundlagen förutsätter.

2.5 Förmåner

Sjukvård

Enligt 14 och 15 § i lagen om olycksfallsförsäkring betalas ersättning för till följd av skada eller sjukdom nödvändig sjukvård. Till sjukvården hör enligt 15 a § av läkare given eller föreskriven vård, av läkare förskrivna läkemedel och vårdmaterial, anskaffning av proteser och andra hjälpmedel, ledarhund och institutionsvård. Såsom sjukvård ersätts dessutom därav föranledda nödvändiga resekostnader. En förutsättning för att sjukvården ska ersättas är att det finns ett orsakssamband mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen till följd av den å ena sidan och sjukvården å andra sidan. Från olycksfallsförsäkringen betalas ersättning för sjukvård både inom den offentliga och inom den privata hälso- och sjukvården.

Definitionen av sjukvård i lagen om olycksfallsförsäkring inrymmer inte sådan medicinsk rehabilitering som hör till sjukvården och som definieras i hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Inom olycksfallsförsäkringssystemet avses med medicinsk rehabilitering sådan rehabilitering för att främja arbets- och funktionsförmåga som avses i 7 § i rehabiliteringslagen. Begreppsskillnaderna har orsakat oklarhet i ansvarsfördelningen när det gäller ordnandet av och kostnaderna för sjukvård och medicinsk rehabilitering.

Vid ingången av 2005 reviderades olycksfallsförsäkringen för att försnabba arbetsolycksfallspatienters möjlighet att få vård och återvända till arbetet. Försäkringsanstalterna fick möjlighet att välja vårdenhet för s.k. fortsatt vård av den skadade efter det att den behandlande läkaren fastställt behovet av vård. Den skadade får fritt uppsöka antingen offentlig eller privat hälso- och sjukvård för ett första läkarbesök och för brådskande sjukvård. För vård inom den offentliga hälso- och sjukvården började man då ersätta de faktiska kostnaderna genom att föreskriva om s.k. fullkostnadsavgift. Motsvarande reform genomfördes inom trafikförsäkringen. För fortsatt vård ska enheten inom den offentliga hälso- och sjukvården ge in en anmälan till försäkringsanstalten, vilken om den lämnats inom den utsatta tiden tio vardagar berättigar enheten att ta ut en fullkostnadsavgift även för den fortsatta vården, om inte försäkringsanstalten för den skadade har utfärdat en betalningsförbindelse som gäller en annan vårdinrättning. För att fortsatt vård som getts vid en enhet inom den privata hälso- och sjukvården ska ersättas krävs det en betalningsförbindelse. Reformen genomfördes så att en del av bestämmelserna togs in i lagen om olycksfallsförsäkring och en del i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, klientavgiftslagen).

För anmälan om vård som getts inom den offentliga hälso- och sjukvården användes till en början en särskild blankett som utformats för ändamålet, men det visade sig vara oändamålsenligt att använda blanketten. För anmälningarna har man därför i huvudsak övergått till att sända journalhandlingsanteckningar och läkarutlåtanden. Vårdinrättningarna har emellertid haft problem med att inom utsatt tid klarlägga den rätta ersättningspliktiga försäkringsanstalten. Det finns inget sådant register inom olycksfallsförsäkringssystemet som gör det möjligt att ta reda på arbetsgivarens försäkringsanstalt. Dessutom har det varit oklart vilken partsställning en kommun eller samkommun har i dessa ärenden. I 13 a § i klientavgiftslagen finns det en bestämmelse enligt vilken den kommun som ordnat vården för en arbetsolycksfallspatient inte är part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom. Kommunerna har fört meningsskiljaktigheter i fråga om fullkostnadsavgiften till förvaltningsdomstolarna som förvaltningstvistemål. På kommunens yrkande har man i detta sammanhang gått in för att avgöra frågan om försäkringsanstalten är skyldig att betala ut olycksfallsersättning utan att arbetstagaren medverkar i processen. Frågan om ersättningsskyldighet enligt lagen om olycksfallsförsäkring som enligt den lagen

ska avgöras av specialdomstolen bör dock inte kunna avgöras av förvaltningsdomstolen.

När det gäller ersättning för resekostnader som hänför sig till sjukvård konstateras det i lagen om olycksfallsförsäkring endast att nödvändiga resekostnader ersätts. Inom rätts- och ersättningspraxis har resekostnaderna ersatts till närmaste vårdinrättning som ger den behövliga vården och då enligt kostnaderna för användning av kollektivtrafik. Resekostnaderna har ersatts enligt kostnaderna för användning av egen bil eller taxi till exempel om det på grund av skadan eller sjukdomstillståndet eller dåliga kollektivtrafikförbindelser varit nödvändigt att ta egen bil eller taxi. Även den skadades inkvarteringskostnader har ersatts som resekostnader, om det har behövts övernattning på grund av vården. Även rese- och inkvarteringskostnaderna för en följeslagare har ersatts, om följeslagaren på grund av skadan har varit nödvändig på resan.

Ersättning för resekostnader är för närvarande i hög grad beroende av tolkning, anvisningar och rättspraxis. För tydlighetens och öppenhetens skull bör närmare bestämmelser om ersättning för resekostnader utfärdas genom lag. I regleringen bör det beaktas att för närvarande görs resor som hänför sig till sjukvård i praktiken oftast med egen bil.

Kostnader för undersökningar

Enligt 14 § 4 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring ska ersättning betalas för befogade och behövliga kostnader för läkarundersökning då kostnaderna har föranletts av en skada som ett olycksfall i arbetet kan misstänkas ha orsakat eller av en yrkessjukdomsutredning. Bakgrunden till bestämmelsen utgjordes av ersättning för kostnaderna för yrkessjukdomsutredningar i de fall där kostnaderna är höga och arbetstagaren själv ska stå för dem när ingen yrkessjukdom fastställs. Eftersom bestämmelserna om ersättningar ingår i lagen om olycksfallsförsäkring, skulle även kostnaderna för undersökningar med anledning av en skada som ett olycksfall misstänkts ha orsakat ersättas.

Specialbestämmelsen om ersättning för kostnaderna för undersökningar ska tillämpas framför allt i de fall då ansökan avslås och där ersättningsbeslutet i övrigt på det hela taget innebär avslag. Som kostnader för undersökningar ersätts mest kostnader till följd av misstanke om yrkessjukdom. En förutsättning för ersättning är att undersökningen grundar sig på bedömning av en läkare som är förtrogen med företagshälsovård och på data om arbetsförhållandena för den undersökta personen.

När misstanken om yrkessjukdom visar sig vara befogad ska till vård- eller undersökningsinrättningen betalas ersättning för medicinska undersökningar, poliklinik- och vårddagsavgifter och arvoden för läkarutlåtanden. Besök hos hälsovårdscentralläkare ersätts inte som kostnader för undersökningar. Om fynd som påvisar olycksfall eller en yrkessjukdom konstateras vid undersökningen, ersätts undersökningskostnaderna med stöd av 15 § i lagen om olycksfallsförsäkring som sjukvård samt ersätts den arbetsoförmåga som undersökningarna orsakat genom dagpenning eller olycksfallspension. Om undersökningen har varit befogad men leder till ett fynd som inte är relaterat till ett olycksfall eller en yrkessjukdom, ersätts enbart undersökningskostnaderna. Eventuellt inkomstbortfall under undersökningstiden ersätts inte. En arbetstagare som är arbetsoförmögen före undersökningarna, antingen under eller mellan dem, har rätt att få sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Om en arbetstagare inte är arbetsoförmögen före undersökningarna, har inte heller arbetsgivaren grunder för att betala lön för sjukdomstid. En arbetstagare som varit sjukledig före undersökningarna får antingen lön för sjukdomstid eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. När undersökningarna utförs i flera etapper och arbetstagaren är sjukskriven under tiden mellan undersökningarna har han eller hon rätt att få sjukdagpenning.

Extra kostnader för hemvård

Till en skadad som inte förmår sköta sitt hem kan enligt 20 b § i lagen om olycksfallsförsäkring skälig ersättning betalas för nödvändiga extra kostnader, dock inte för längre tid än ett år från olycksfallet. I lagen om olycksfallsförsäkring anges inte vad som avses med skötsel av hemmet eller hur skälig-

heten bedöms. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har gett anvisningar om detta, men för att säkerställa tydligheten och öppenheten bör det lagstiftas om saken.

Mentillägg, klädtillägg och tillägg för ledarhund

Enligt 20 § i lagen om olycksfallsförsäkring ska mentillägg betalas till en arbetstagare som till följd av den av olycksfallet orsakade skadan eller sjukdomen har blivit så hjälplös att han eller hon inte kan reda sig utan hjälp av en annan person eller om arbetstagaren annars orsakas exceptionell olägenhet av behandlingen av skadan eller sjukdomen. I olycksfallsförsäkringen ingår inte något separat ersättningsslag på basis av vilket kostnaderna för avlönandet av en personlig assistent kan ersättas. Efter den reform (1314/2002, RP 245/2002 rd) som trädde i kraft 2003 finns det tre mentilläggsklasser. Tidigare fanns det fyra klasser. Den skadades dagliga behov av hjälp med dagliga personliga aktiviteter är en avgörande faktor när betalning av mentillägg prövas. Ersättningen uppgår till det standardbelopp som anges i lagen och som årligen höjs med arbetspensionsindexet. År 2014 är det högsta mentillägget 28,96 euro per dag, det mellersta mentillägget 19,55 euro per dag och det lägsta 8,70 euro per dag. Benämningen mentillägg är nästan likadan som benämningen menersättning som betalas för bestående men, vilket förorsakar förvirring.

Enligt 20 a § i lagen om olycksfallsförsäkring ska till arbetstagaren betalas klädtillägg för onormalt klädslitage som orsakas av långvarig användning av protes, något annat hjälpmedel eller av bandage eller förband. Det finns två klädersättningsklasser och ersättningen uppgår till det standardbelopp som anges i lagen och som årligen höjs med arbetspensionsindexet. År 2014 är det förhöjda klädtillägget 2,31 euro per dag och klädtillägget 0,58 euro per dag.

Sjukvårdsersättningarna omfattar enligt lagen om olycksfallsförsäkring ersättning för ledarhund som ställs till den skadades förfogande. För kostnaderna för hunden betalas s.k. tillägg för ledarhund, som i likhet med mentillägg och klädtillägg uppgår till ett standardbelopp som årligen höjs med arbetspensionsindexet. År 2014 är beloppet 5,79 euro per dag. Ledarhundstjänster tillhandahålls av till exempel Synskadades Centralförbund rf, och sjukvårdsdistrikten köper denna service från förbundet. En ledarhund medför följaktligen inte sådana kostnader för den skadade som tillägget för ledarhund är avsett att ersätta. Det finns således inte längre några grunder för att betala ut tillägg för ledarhund.

Ersättning för inkomstbortfall under den tid fysikalisk behandling pågår

Enligt 17 a § i lagen om olycksfallsförsäkring ska till arbetstagaren betalas ersättning för inkomstbortfall under tiden för fysikalisk vård. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 mars 1987 (192/1987, RP 237/1983 rd). Avsikten är att ersätta inkomstbortfall som beror på att arbetstagaren är förhindrad att arbeta medan han eller hon får fysikalisk behandling med anledning av olycksfall eller yrkessjukdom. Ersättning betalas inte för sådana dagar för vilka han eller hon får dagpenning eller olycksfallspension till fullt belopp. Ersättning betalas för högst 30 kalenderdagar per år.

Bestämmelsen har haft ringa betydelse; i praktiken har ersättningen betalats endast i några fall per år.

Sakskador

Enligt 14 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring ersätts av den skadade använda glasögon, hörapparater, tandproteser, stödförband och stödkorsetter samt proteser och artificiella organ, vilka gått sönder i samband med olycksfallet i arbete. Inom ersättningspraxis har ersättning dessutom betalats för kläder och skor som man tvingats söndra för att kunna ge sjukvård. Likaså har ersättning betalats för reparationen av en ring som brutits av för att möjliggöra sjukvård.

Ersättningar för inkomstbortfall

Från olycksfallsförsäkringen betalas ersättning för inkomstbortfall i form av dagpenning och olycksfallspension. Dagpenning be-

talas för högst ett år från det att olycksfallet inträffade eller yrkessjukdomen debuterade. Efter det betalas ersättningen i form olycksfallspension. För att ersättning för inkomstbortfall ska ges ut förutsätts det att den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst 10 %. När det gäller dagpenning bedöms arbetsförmågan i förhållande till den skadades arbete, men när det gäller olycksfallspension bedöms arbetsförmågan mer generellt.

Korttidsdagpenning

För en tid av fyra veckor efter olycksfallet betalas dagpenning enligt arbetsgivarens lön för sjukdomstid eller, om lön för sjukdomstid inte har betalats, enligt inkomsterna i anställningsförhållandet för högst fyra veckor före olycksfallet (korttidsdagpenning). För den tid för vilken lön för sjukdomstid inte har betalats för hela den tid av arbetsoförmåga under fyra veckor efter olycksfallet betalas dagpenning enligt lönen för högst fyra veckor före olycksfallet.

Om bara en del av lönen har betalats som lön för sjukdomstid eller om lön för sjukdomstid på grund av permittering eller av någon annan motsvarande orsak har betalats för förkortad arbetstid, betalas dagpenning för hela perioden om fyra veckor efter olycksfallet enligt inkomsterna i anställningsförhållandet för högst fyra veckor före olycksfallet.

Korttidsdagpenning fastställs på samma sätt separat för varje anställningsförhållande, om arbetstagaren vid tiden för olycksfallet samtidigt står i två eller flera anställningsförhållanden.

Om arbetstagaren vid tiden för olycksfallet är verksam som lantbruksföretagare eller annan företagare, utgör dagpenningen för företagarverksamhetens del 1/360 av årsarbetsinkomsten vid tiden för olycksfallet enligt en sådan försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare som avser lantbruksföretagarverksamheten, eller enligt en sådan försäkring som avses i 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring. Korttidsdagpenning betalas dock alltid beräknad enligt det minimibelopp av årsarbetsinkomsten som anges i lagen om olycksfallsförsäkring.

Betalning av dagpenning direkt till ett belopp som motsvarar den lön för sjukdomstid som betalats för tiden av arbetsoförmåga orsakad av olycksfallet försnabbar utbetalningen av ersättning, eftersom försäkringsanstalten inte separat behöver utreda arbetstagarens arbetsinkomster. Korttidsdagpenning baserad på lön för sjukdomstid har samtidigt minskat kostnaderna för verkställigheten av systemet. Bland annat av dessa orsaker är det ändamålsenligt att behålla denna praxis.

Dagpenning och olycksfallspension på grundval av årsarbetsinkomst

Efter fyra veckor efter olycksfallet ligger den skadades årsarbetsinkomst till grund för dagpenning och olycksfallspension. Bestämmelser om årsarbetsinkomsten (det vill säga årsarbetsförtjänsten) finns i 28 § i lagen om olycksfallsförsäkring. Som årsarbetsinkomst betraktas den arbetsinkomst som arbetstagaren på grundval av sin arbetsinkomst vid tiden för olycksfallet sannolikt skulle ha erhållit under en tidsperiod av ett år. I årsarbetsinkomsten beaktas bland annat all lön i pengar på vilken förskottsinnehållning ska verkställas och andra skattepliktiga förmåner som arbetstagaren uppbär och som bör anses som vederlag för det utförda arbetet. Arbetsinkomster från företagarverksamhet beaktas i årsarbetsinkomsten, om företagarverksamheten är försäkrad enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller genom en frivillig försäkring för olycksfall i arbetet enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Enligt 28 § 2 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring ska årsarbetsinkomsten dock uppskattas enligt den stabiliserade inkomstnivån, om arbetstagarens arbetsinkomst vid tiden för olycksfallet av skäl som avviker från det normala var högre eller lägre än hans eller hennes stabiliserade inkomstnivå. Genom begreppet stabiliserad inkomst har man försökt minska de verkningar som sporadiska fluktuationer i inkomstnivån har på ersättningen för inkomstbortfall. Årsarbetsinkomsten bestäms i första hand utifrån arbetsinkomsten vid tiden för olycksfallet, om den inte av skäl som avviker från det normala är högre eller lägre än den stabiliserade in-

komstnivån. I praktiken beräknas årsarbetsinkomsten genom att inkomsterna för högst ett år före olycksfallet omvandlas till nivån vid tidpunkten för olycksfallet så att verkningarna av löneförhöjningarna beräknas som om dessa hade betalats för hela perioden. Om inkomsterna inkluderar särskilda löneposter, såsom övertidsersättningar, resultatpremier, bonus, provisioner, ackordslöner, eller om tiden omfattar perioder utan lön, såsom sjukfrånvaro, permitterings- eller arbetslöshetsdagar eller frånvaro från arbetet av någon annan orsak, ska deras kontinuitet utredas.

Om en orsak som avses ovan inte regelbundet har påverkat inkomsterna under åren före olycksfallet, beaktas inte dess inverkan på inkomstnivån. Om de årliga inkomsterna har varierat, uppskattas deras stabiliserade nivå. Om anställningsförhållandet vid tidpunkten för olycksfallet är tillfälligt och inkomstnivån då avviker från den stabiliserade inkomstnivån före tiden för olycksfallet, bestäms årsarbetsinkomsten i analogi med den stabiliserade inkomstnivån för de föregående åren. Den stabiliserade inkomstnivån granskas vanligen utgående från arbetsinkomsterna för året för olycksfallet och för de tre år som föregår det året.

Uppskattning tillämpas i praktiken vanligen i sådana fall där anställningsförhållandena är kortvariga, inkomsterna varierar och det finns arbetslöshetsdagar mellan anställningsförhållandena. Anställningsförhållanden av detta slag förekommer inom branscher där kontinuiteten i arbetet ofta är kopplad till att arbetsobjekten färdigställs och där konjunkturväxlingar påverkar utbudet av arbete kraftigare än inom andra branscher.

Årsarbetsinkomsten för den som får deltidspension bestäms utifrån inkomsterna av arbete under tiden för deltidspension.

När det gäller yrkessjukdomar finns det en särskild bestämmelse enligt vilken pensionstagarens årsarbetsinkomst fastställs enligt inkomsterna för tiden i arbete, om yrkessjukdomen debuterar först under pensionstiden.

Utgångspunkten för årsarbetsinkomsten utgörs av inkomsten vid tiden för olycksfallet. Detta kan frångås och årsarbetsinkomsten kan fastställas enligt den stabiliserade inkomsten, om inkomsten vid tidpunkten för olycksfallet av skäl som avviker från det normala är större eller mindre än inkomsten vid tidpunkten för olycksfallet. I lagen anges inte närmare vad som avses med skäl som avviker från det normala. I lagen anges inte heller vad som avses med stabiliserad inkomstnivå. Möjligheterna att tolka bestämmelserna på olika sätt gör det svårt att förutse ersättningen och innebär att det är svårt att fastställa den exakt och förstå den, och därför bör bestämmelserna preciseras.

Studerandes och ungdomars årsarbetsinkomst

Enligt 28 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring anses som årsarbetsinkomst för en heltidsstuderande som vid tiden för olycksfallet utbildar sig för ett yrke den arbetsinkomst som den studerande vid tiden för olycksfallet sannolikt hade fått i uppgifter som motsvarar utbildningen efter avslutade studier och med tre års arbetserfarenhet (lön efter avslutade studier). Denna lön används också då olycksfallet inträffat inom ett år efter att studierna avslutades, om arbetstagaren inte har haft inkomster som motsvarar den lönen. Som årsarbetsinkomst för en person som får undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller enligt gymnasielagen (629/1998) anses minst det dubbla beloppet av minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt lagen om olycksfallsförsäkring vid tiden för olycksfallet.

I lagen om olycksfallsförsäkring ingår även särskilda bestämmelser om hur nedsatt arbetsförmåga fastställs för dem som studerar på heltid.

Om det vid tiden för olycksfallet har gått högst fem år från det att en arbetstagare på vilken de bestämmelser som nämns ovan inte kan tillämpas avslutade utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning och han eller hon ännu inte har fasta arbetsinkomster på grund av arbetslöshet, tillfälligt arbete eller av någon annan jämförbar orsak, används som årsarbetsinkomst den arbetsinkomst som arbetstagaren vid tiden för olycksfallet sannolikt hade fått i ett arbete med tre års arbetserfarenhet.

Företagares och utomlands utsända arbetstagares inkomster i årsarbetsinkomsten

I samband med ansökan om försäkring avtalas det om den årsarbetsinkomst som ligger till grund för den ersättning för inkomstbortfall som betalas från den i 57 § i lagen om olycksfallsförsäkring avsedda frivilliga försäkringen för olycksfall i arbetet för företagare och från den i samma paragraf avsedda frivilliga olycksfallsförsäkringen för en sådan till utlandet sänd arbetstagare som inte ska försäkras obligatoriskt. Grunderna för hur den avtalade inkomsten ska fastställas anges närmare i varje försäkringsbolags försäkringsvillkor. I allmänhet används den inkomst som skulle betalas om en arbetstagare anställdes för att utföra motsvarande arbete eller den inkomst som annars kan anses motsvara inkomsten av arbetet.

En del av dem som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om pension för företagare omfattas enligt gällande bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring av den obligatoriska försäkringen, såsom i ett öppet bolag en ansvarig bolagsman som inte ensam eller tillsammans med familjemedlemmar har en ägarandel som överstiger 50 %. I gällande lag finns det inte några bestämmelser om hur årsarbetsinkomsten bestäms för en sådan person, vilket har lett till tolkningsproblem.

Om en arbetstagare vid tiden för olycksfallet också har utfört lantbruksföretagararbete som var försäkrat enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller företagararbete som var försäkrat enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring, ska i arbetstagarens årsarbetsinkomst beaktas också årsarbetsinkomsten enligt nämnda försäkring vid tiden för olycksfallet. Om ersättning för olycksfallet betalas från en frivillig försäkring för olycksfall i arbetet för företagare, beaktas däremot inte samtidiga anställningsbaserade inkomster i årsarbetsinkomsten.

Minimibelopp av årsarbetsinkomst

Om årsarbetsinkomsten är lägre än det minimibelopp av årsarbetsinkomst som anges i lagen, höjs den så att den motsvarar minimibeloppet. Beloppet av minimårsarbetsförtjänsten är bundet till lönekoefficienten enligt lagen om pension för arbetstagare (12 440 euro år 2014). Årsarbetsförtjänsten höjs dock inte, om arbetstagaren vid tiden för olycksfallet hade rätt att få full invalidpension som avses i de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare eller som beviljats med stöd av den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006), sjukpension som avses i folkpensionslagen (568/2007) eller invalidpension som beviljats med stöd av den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007), full olycksfallspension eller motsvarande ersättning enligt trafikförsäkringslagen eller ålderspension enligt den lagstiftning som avses ovan och arbetstagaren vid tiden för olycksfallet hade fyllt 65 år.

Inkomster som inräknas i grunden för ersättning för inkomstbortfall

Vid bestämmandet av årsarbetsinkomsten och av den dagpenning som ska betalas för fyra veckor betraktas enligt 28 a § i lagen om olycksfallsförsäkring som arbetsinkomst arbetstagarens penninglön på vilken förskottsinnehållning ska verkställas och andra skattepliktiga förmåner som arbetstagaren uppbär och som bör anses som vederlag för det utförda arbetet. Följaktligen inräknas inte till exempel socialförsäkringsförmåner i årsarbetsinkomsten.

Naturaförmåner beaktas dock endast när årsarbetsinkomsten fastställs. Arbetsinkomst av arbete utomlands beaktas även om förskottsinnehållning inte ska verkställas på den i Finland.

I fråga om dagpenningen för fyra veckor gäller 28 a § bara de situationer där lön för sjukdomstid inte har betalats till arbetstagaren. Om lön för sjukdomstid har betalats, är dagpenningen direkt lika stor som den lönen.

De inkomster som försäkringspremien grundar sig på har definierats annorlunda än de arbetsinkomster som ersättningen för inkomstbortfall grundar sig på. Begreppet inkomster som försäkringspremien enligt lagen om olycksfallsförsäkring grundar sig på förenhetligades genom lagen (1234/2005) om

ändring av lagen om olycksfallsförsäkring med det lönebegrepp som inom arbetspensionssystemet enligt lagen om pension för arbetstagare ligger till grund för både pensionen och pensionsavgiften.

Olycksfallsförsäkringens två olika lönebegrepp har förorsakat oklarhet för arbetsgivaren. För att minska arbetsgivarnas administrativa börda kunde det vara ändamålsenligt att förenhetliga begreppet för den arbetsinkomst som utgör grund för olycksfallsförsäkringens ersättning för inkomstbortfall och begreppet för den arbetsinkomst som utgör grund för försäkringspremien.

Nivån på olycksfallspension

Olycksfallspensionen uppgår årligen till maximalt 85 % av arbetstagarens årsarbetsinkomst. Den stabiliserade arbetsinkomsten vid tiden för olycksfallet utgör grunden för årsarbetsinkomsten. När arbetstagaren har fyllt 65 år sjunker olycksfallspensionen så att den utgör maximalt 70 % av årsarbetsinkomsten. Enligt den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2005 höjs en löpande olycksfallspension årligen med arbetspensionsindexet. Arbetspensionsindexet påverkas till 80 % av förändringen i prisnivån och till 20 % av förändringen i inkomstnivån. Före denna ändring höjdes olycksfallspensionen till skillnad från nuläget fram till 65 års åldern med det s.k. APL-indexet, som bestämdes till hälften enligt förändringarna i inkomstnivån och till hälften enligt förändringarna i prisnivån. Olycksfallspensionerna höjs dock genom en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket fem kalenderår har förflutit från ingången av kalenderåret efter den tidpunkt då olycksfallet inträffade. Engångsförhöjningen bestäms enligt hur gammal pensionstagaren var vid ingången av höjningsåret.

När bestämmelserna om olycksfallspension togs in i lagen om olycksfallsförsäkring 1982 uppgick olycksfallspensionen, oavsett arbetstagarens ålder, till maximalt 85 % av årsarbetsinkomsten. I samband med vissa ändringar av lagstiftningen om olycksfallsförsäkring kom de centralaste arbetsmarknadsorganisationerna hösten 1985 överens om att sänka pensionsnivån för dem som fyllt 65 år till 70 %. Lagändringen trädde i kraft vid ingången av 1993. I regeringens proposition (RP 324/1992 rd) motiverades ändringen med att man i motsats till vad som var fallet inom till exempel trafikförsäkringen och olycksfallsförsäkringen i andra nordiska länder inte enligt 1982 års lag i pensionsnivån hade beaktat inverkan av uppnådd allmän ålderspensionsålder, det vill säga 65 år. I propositionen konstaterades att det inte kan antas att den som får olycksfallspension längre arbetar efter uppnådd ålderspensionsålder. Därför bör också nivån på olycksfallspension vara lägre än 85 % efter att pensionstagaren har fyllt 65 år med beaktande av att försörjningskostnaderna är lägre för den som får pension. Enligt motiveringen i propositionen visade utredningar att genomförandet av den föreslagna ersättningsnivån inte skulle innebära att arbetspensionssystemet påförs ersättningsansvar på grund av samordningen.

Arbetspensions- och olycksfallsförsäkringssystemet har olika mål och utgångspunkter och därför avviker också systemens ersättningsnivåer och grunder för beräkning av förmåner från varandra.

Menersättning

Menersättning betalas som ersättning för bestående allmänt men som beror på olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom. Bestämmelser om betalning av menersättning fogades till lagen om olycksfallsförsäkring genom den ändringslag (526/1981) som trädde i kraft 1982. Med allmänt men avses annan skada än nedsatt arbetsförmåga. Bestämmelser om bedömning av omfattningen av ett men och om invaliditetsklasser har utfärdats genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet (1649/2009). I förordningen indelas skadorna och sjukdomarna i 20 invaliditetsklasser.

För skador eller sjukdomar som hör till invaliditetsklasserna 1—10 betalas menersättning som ett engångsbelopp. För skador eller sjukdomar som hör till invaliditetsklasserna 11—20 betalas menersättning enligt arbetstagarens val antingen som fortlöpande ersättning eller som ett engångsbelopp. Ett undantag är sjukdomar för vilka det enligt medicinsk erfarenhet är kännetecknande att sjuk-

domen snabbt förvärras så att tillståndet leder till döden. Då betalas en engångsersättning som motsvarar invaliditetsklass 10, och när invaliditetsklassen överstiger 10 betalas menersättningen som fortlöpande ersättning.

Engångsersättningen räknas ut med beaktande av arbetstagarens ålder som ett kapital som motsvarar menersättningens kapitalvärde enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt. Menersättning som betalas som engångsbelopp är ersättning för ett bestående men för den skadades återstående liv. Kapitalisering av menersättningen till en engångsersättning grundar sig på lika gamla personers statistiskt beräknade återstående livslängd. Härvid beaktas inte individuella omständigheter. Kvinnors ålderskoefficient och den ersättning som betalas till dem är större än männens, eftersom kvinnor statistiskt sett lever i genomsnitt längre än män.

Menersättningens storlek fastställs utifrån invaliditetsklassen i procent på det minimibelopp av årsarbetsinkomst som avses i lagen om olycksfallsförsäkring.

Vid ingången av 2010 ändrades bestämmelserna om menersättning (1639/2009, RP 224/2009 rd) så att de villkor som påverkar beviljandet av menersättning och ersättningens storlek angavs i lagen om olycksfallsförsäkring mer detaljerat än före det. Riksdagen godkände då användningen av olika dödlighetskoefficienter för män och kvinnor, men social- och hälsovårdsutskottet påpekade i sitt utlåtande om bestämmelserna om menersättning (ShUB 55/2009 rd) att man i framtiden bör avstå från denna åtskillnad i fråga om menersättningen.

Efter det har Europeiska unionens domstol i sitt avgörande av den 3 september 2014 i målet C-318/13 konstaterat att artikel 4.1 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet ska tolkas så, att den utgör hinder för att, med stöd av nationella rättsregler, vid beräkningen av en lagstadgad social förmån som betalas ut med anledning av ett olycksfall i arbetet tillämpa en försäkringsteknisk faktor avseende olika förväntad livslängd för kvinnor och män, när tillämpningen av en sådan faktor medför att en man erhåller en lägre engångsersättning än en kvinna i samma ålder som befinner sig en motsvarande situation. Det här innebär i praktiken att det i lagen inte längre får fastställas olika stora engångsersättningar av menersättning till kvinnor och till män.

Bestående men fastställs när det är medicinskt sett klart att skadan eller sjukdomen inte längre kan botas. I praktiken försöker man ofta fastställa skadan rätt snabbt efter det att det har förflutit ett år från skadefallet. De medicinska behandlingsmetoderna och hjälpmedlen utvecklas ständigt, och funktionsförmågan kan ofta främjas betydligt genom nya behandlingar och hjälpmedel som inte användes när ett bestående men på grund av en skada eller sjukdom fastställdes. Bland annat olika slags datorassisterade proteser har utvecklats kraftigt under de senaste åren. Invaliditetsklassen kan ändå inte sänkas, om engångsersättning redan har betalats.

Rehabilitering

Rehabiliteringslagen trädde i kraft 1991. Rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan (yrkesinriktad rehabilitering) och rehabilitering som avser arbets- och funktionsförmågan (medicinsk rehabilitering) är rehabilitering enligt den lagen. I rehabiliteringslagen förtecknas för båda dessa rehabiliteringsformer de rehabiliteringsåtgärder som de omfattar. Till den skadade betalas ersättning för skäliga kostnader för rehabiliteringen samt för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden.

Till en rehabiliteringsklient som deltar i arbets- eller utbildningsprövning, besöker en arbetsklinik, deltar i arbetsträning eller yrkesutbildning eller är intagen på sjukhus eller en rehabiliteringsanstalt betalas enligt rehabiliteringslagen full ersättning för inkomstbortfall (dagpenning, olycksfallspension) enligt lagen om olycksfallsförsäkring, oberoende av invaliditetsgraden. Full ersättning betalas dock inte, om rehabiliteringen är ordnad så att den inte hindrar klienten att utföra för honom eller henne lämpligt förvärvsarbete. Ersättningstiden anges inte i övrigt exakt i lagen. Enligt rehabiliteringslagen betalas full ersättning också för en skälig tid medan rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöj-

ligheterna reds ut samt medan klienten väntar på att rehabiliteringen ska börja, när det är fråga om yrkesinriktad rehabilitering.

Till en rehabiliteringsklient betalas full ersättning också under ledigheter från ett utbildningsprogram som ingår i rehabiliteringen. Denna bestämmelse avviker från både det som gäller för den rehabilitering som arbetspensionssidan ordnar och det som gäller för den rehabilitering som Folkpensionsanstalten ordnar.

Försäkringssystemet har i lag föreskriven skyldighet att utreda rehabiliteringsmöjligheterna. Syftet med rehabiliteringsutredningen och rehabiliteringen är snarast att undvika skador, och är följaktligen av gemensamt intresse för den skadade och för ersättningssystemet. För en framgångsrik rehabilitering är det viktigt att man tillräckligt tidigt identifierar hotet om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehovet, att man snabbt finner rehabiliteringsmetoder som lämpar sig för den skadade och att man effektivt följer upp rehabiliteringsåtgärderna. I lagen anges emellertid inte några tidsfrister för när utredningen ska inledas eller hur länge den får pågå. Rehabiliteringens betydelse framhävs inte heller särskilt när den ersättning för inkomstbortfall som betalas för rehabiliteringstiden inte profilerar sig gentemot den ersättning för inkomstbortfall som betalas på grund av arbetsoförmåga.

Inom ersättningspraxis har det blivit vedertaget att betala full ersättning också efter utbildningen för att stödja ny sysselsättning. Utifrån det speciellt dåliga sysselsättningsläget till följd av depressionen i början av 1990-talet blev den vedertagna maximala tiden för betalning av full pension för att stödja ny sysselsättning sex månader. Grundlagen och rättsskyddet för den som ansöker om olycksfallsersättning förutsätter att grunderna för betalning av ersättning framgår noggrant av lagen.

Dödsfallsersättningar

Med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring betalas begravningshjälp och familjepension på grundval av dödsfall till följd av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom. Ersättning betalas också när en person i sjöarbetsförhållande har försvunnit eller när utredning om dödsfall inte kan läggas fram, men det är sannolikt att arbetstagaren har dött till följd av ett olycksfall. Dessutom finns det särskilda bestämmelser om närmare förutsättningar för ersättning när en person i sjöarbetsförhållande är försvunnen. Till den del bestämmelserna gäller försvunna arbetstagare ska lagen om dödförklaring (127/2005) beaktas.

En arbetstagares make har rätt till efterlevandepension. Berättigad till efterlevandepension är dessutom på ansökan en person med vilken arbetstagaren utan att ha ingått äktenskap fortgående levde tillsammans med i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden och med vilken arbetstagaren har eller hade haft ett gemensamt barn eller med vilken arbetstagaren har ett avtal om inbördes underhåll som fastställts av en myndighet. I praktiken har det varit oklart vilken myndighet som är behörig att fastställa avtalet.

En arbetstagares barn har rätt till barnpension om det inte har fyllt 18 år vid arbetstagarens död. Dessutom har studerande 18—24-åriga barn rätt till barnpension.

I lagen om olycksfallsförsäkring anges exakta procentuella andelar för efterlevande- och barnpensionens storlek i förhållande till arbetstagarens årsarbetsinkomst. Det högsta sammanräknade beloppet uppgår till 70 %. Efterlevandepensionen upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap. Han eller hon får då en engångsersättning motsvarande tre års efterlevandepension. Begravningshjälpen är en engångsersättning som vanligen betalas till dödsboet. Det fasta beloppet höjs årligen med arbetspensionsindexet, och uppgår till 4 760 euro år 2014. Bestämmelserna om dessa ersättningar avses vara tillräckliga.

Avdrag på ersättningen på grundval av medverkan

Enligt 5 § i lagen om olycksfallsförsäkring betalas inte ersättning för skada eller sjukdom som en arbetstagare uppsåtligen åsamkat sig själv. Dessutom kan dagpenning och olycksfallspension förvägras eller sänkas antingen för viss tid eller tills vidare, om ar-

betstagaren drabbats av skada under begående av brottslig handling och förseelsen inte kan anses vara ringa eller om arbetstagaren själv vållat olycksfallet genom berusning eller grov vårdslöshet eller om arbetstagaren vid olycksfallet handlat i strid med regler eller föreskrifter om utförandet av arbetet.

Under de senaste åren har bestämmelserna om avdrag på ersättningen tillämpats i huvudsak bara när intagning av alkohol har orsakat olycksfallet. För avdrag har det i praktiken krävts att berusningstillståndet har varit relativt kraftigt, eftersom det är svårt att påvisa orsakssambandet i lindriga fall. Enbart det att personen varit påverkad av alkohol har inte varit en tillräcklig grund för avdrag. Enligt vedertagen praxis har avdrag gjorts endast på dagpenningsersättningen.

Arbetarskyddslagstiftningen ålägger arbetsgivaren arbetarskyddsförpliktelser som syftar till att förebygga olycksfall i arbetet. Även för arbetstagare finns det arbetarskyddsförpliktelser så som föreskrivs i 4 kap. i arbetarskyddslagen (738/2002). Ett sätt att främja förebyggandet av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar är också bland annat att genom den självrisk för arbetsgivare som ingår i olycksfallsförsäkringspremier med specialpremiegrunder sporra arbetsgivarna att effektivt arbeta för att förebygga olycksfall. I större företag som omfattas av specialpremiegrunderna påverkar kostnaderna för olycksfall således direkt den arbetsgivares försäkringspremie från vars försäkring skadefallet ersätts.

Olycksfallsförsäkringssystemet är orsaksbaserat, och därför är det motiverat att man ska kunna göra avdrag på ersättningen för inkomstbortfall när det handlar om den skadades medverkan. Om det vore omöjligt att sänka den ersättning som betalas till den skadade, skulle arbetsgivaren ansvara för kostnaderna för olycksfall i arbetet också i sådana fall då orsaken till olycksfallet är att en arbetstagare uppsåtligt har brutit mot arbetsplatsens bestämmelser om förebyggande av olycksfall, har varit påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel eller har handlat brottsligt. Även i avdragsfall behåller den skadade sin rätt till sekundära socialförsäkringsförmåner, såsom dagpenning enligt sjukförsäkringslagen samt sjukpension enligt folkpensionssystemet och invalidpension enligt arbetspensionssystemet för vilka gäller att egen medverkan inte påverkar förmånerna.

För de flesta olycksfall i arbetet gäller att de medför arbetsoförmåga för högst ett år. Med tanke på möjligheterna att förebygga olycksfall i arbetet är det följaktligen tillräckligt att avdragsmöjligheten i enlighet med vedertagen praxis också på lagnivå begränsas till att gälla bara dagpenningsersättning.

2.6 Hur olycksfallsförsäkring verkställs

Försäkringsanstalter

Privata olycksfallsförsäkringsbolag har hand om försäkringen för olycksfall i arbetet. Statskontoret har hand om ersättningar för olycksfall som inträffat i arbete hos staten utan skyldighet att ordna försäkring. Även Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt är försäkringsanstalter som verkställer olycksfallsförsäkring. Förbundet har hand om ersättningar för olycksfall som inträffat i arbete hos arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet och hos småarbetsgivare som avses längre fram i avsnitt 2.7. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har hand om olycksfallsförsäkringar och ersättningar för lantbruksföretagare och stipendietagare.

Hur förmåner verkställs

Verkställighet av olycksfallsförsäkring innebär skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen. För en del av uppgifterna gäller att verkställigheten också innebär utövning av offentlig makt. Generellt sett utövas offentlig makt när någon med stöd av lag ensidigt ger en befallning som förpliktar någon annan eller ensidigt beslutar om någon annans förmån, rättighet eller skyldighet. Exempelvis avgöranden som gäller beviljande av ersättningar enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, försäkringsskyldighet och bestämmande av premier kan betraktas som utövning av offentlig makt. Vid verkställigheten av olycksfallsför-

säkring iakttas förutom lagen om olycksfallsförsäkring även följande allmänna förvaltningslagar: förvaltningslagen, offentlighetslagen, personuppgiftslagen, språklagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. I 118 § 3 mom. i grundlagen föreskrivs om tjänsteansvar för tjänstemän och andra som sköter offentliga uppdrag. Enligt momentet har var och en som har lidit rättskränkning eller skada till följd av en lagstridig åtgärd eller försummelse av en tjänsteman eller någon som sköter ett offentligt uppdrag, enligt vad som bestäms genom lag, rätt att yrka att denne döms till straff samt kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av tjänstemannen eller den som sköter det offentliga uppdraget. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar för personer som utövar offentlig makt finns i 40 kap. 12 § i strafflagen (39/1889). I skadeståndslagen finns bestämmelser om skadeståndsansvar. Det som i 3 kap. 2 § i skadeståndslagen föreskrivs om vållande av den som utövar offentlig makt ska tillämpas förutom på offentliga samfund också på andra samfund som på grund av lagar har hand om offentliga uppgifter och i samband med de uppgifterna utövar offentlig makt.

Enligt 39 § i lagen om olycksfallsförsäkring ska en arbetstagare genast lämna arbetsgivaren ett meddelande om ett olycksfall som drabbat arbetstagaren och ska arbetsgivaren utan dröjsmål lämna försäkringsanstalten en anmälan om ett olycksfall som kommit till arbetsgivarens kännedom. Anmälan ska göras på en blankett enligt formulär som godkänts av Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund.

Enligt 41 a § i lagen om olycksfallsförsäkring ska försäkringsanstalten se till att den så snart som möjligt till sitt förfogande får alla de handlingar som behövs för att ersättningsärendet ska kunna avgöras. Försäkringsanstalten ska således på eget initiativ börja utreda ärendet och skaffa de handlingar som behövs för handläggningen. Försäkringsanstalten ska också på eget initiativ betala den skadade de ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring som den skadade är berättigad till enligt lag och utifrån de utredningar som försäkringsanstalten tagit emot. Enligt 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring gäller att om ett ersättningsärende gäller bedömningen av en medicinsk fråga ska en legitimerad läkare delta i handläggningen vid försäkringsanstalten och anteckna sin ståndpunkt i handlingarna.

Förvaltningslagen tillämpas direkt på hörande vid ersättningshandläggning av ärenden som gäller olycksfall i arbetet. Innan ett ärende avgörs ska en part ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och avge sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras.

Bestämmelser om handläggningstiden finns i 41 b § i lagen om olycksfallsförsäkring. Enligt paragrafen ska försäkringsanstalten meddela sitt ersättningsbeslut utan dröjsmål och senast inom tre månader efter att den tagit emot den utredning som behövs för avgörandet. Om försäkringsanstalten försummar skyldigheten att meddela beslutet, kan den skadade hos Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund ansöka om att ersättningsärendet hänskjuts till förbundet. Vid dröjsmål övergår handläggningen av ärendet och utbetalningen av ersättning till denna del på förbundet och tas kostnaderna ut hos försäkringsanstalten i efterhand.

När anmälan om ett olycksfall i arbetet har lämnats till en försäkringsanstalt och rätten till ersättning är ostridig, men försäkringsanstalten anser att ersättningsskyldigheten ankommer på en annan försäkringsanstalt, är den förstnämnda försäkringsanstalten enligt 43 § i lagen om olycksfallsförsäkring skyldig att betala ut förskott på ersättningen. Denna bestämmelse tillämpas i praktiken vid yrkessjukdomar orsakade av asbest där exponeringen har skett för flera decennier sedan och det tar tid att reda ut vilken försäkringsanstalt som är ersättningsskyldig. Den utredande försäkringsanstalten betalar då menersättning i förskott och tar i sinom tid ut det betalda beloppet hos den ersättningsskyldiga försäkringsanstalten.

I lagen om olycksfallsförsäkring finns reglering som överlappar med förvaltningslagen. Till denna del bör bestämmelserna ses över så att lagen innehåller endast sådana bestämmelser som gäller behövliga undantag från eller kompletteringar av förvaltningslagen.

Datasekretessbestämmelser

Bestämmelserna om datasekretess i anslutning till verkställighet av olycksfallsförsäkringen ändrades genom de ändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2002 (RP 42/2002 rd). I ändringarna beaktades offentlighetslagen och personsuppgiftslagen. Tillsammans innehåller dessa på ett heltäckande sätt sådana bestämmelser om datasekretess i anslutning till verkställighet av skyddet för olycksfall i arbetet som hänför sig till erhållande av nödvändiga uppgifter, utlämnande av uppgifter och sekretess.

Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund

Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund sköter de uppgifter som förutsätts utifrån samarbetet mellan försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad olycksfallsförsäkring. Försäkringsbolag som bedriver lagstadgad olycksfallsförsäkring ska vara medlemmar i förbundet. Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund har bildats genom lag för att sköta offentliga förvaltningsuppgifter. Bestämmelser om förbundets uppgifter och förvaltning samt om finansiering av dess verksamhet finns i lagen om olycksfallsförsäkring. Närmare bestämmelser om förbundets uppgifter finns i dess stadgar. Med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring har förbundet anförtrotts även offentliga förvaltningsuppgifter, vilket innebär att förbundets verksamhet på samma sätt som försäkringsbolagens verksamhet bedöms med stöd av 124 § i grundlagen. När förbundet sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska inte bara lagen om olycksfallsförsäkring utan även allmänna förvaltningslagar tillämpas på det. Till den del det är fråga om utövning av offentlig makt ska också bestämmelserna om tjänsteansvar tillämpas.

Förbundet ska bland annat sköta uppgifter i anslutning till ersättningar som finansieras genom fördelningssystemet och vara försäkringsanstalt på bonings- eller vistelseorten enligt avtal om social trygghet. Dessutom ska förbundet bland annat betala ut ersättningar för olycksfall i arbetet som inträffat i oförsäkrat arbete och handlägga ersättningsärenden i dröjsmålsfall och betala ut ersättning i stället för försäkringsbolag som försummat sin skyldighet. Förbundet har således många likadana uppgifter i anslutning till ersättningsverksamhet som försäkringsbolagen.

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden

Bestämmelser om ersättningsnämnden för olycksfallsärenden finns i 30 c och 30 d § i lagen om olycksfallsförsäkring. Ersättningsnämnden ska främja ett enhetligt ersättningsförfarande i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring genom att ge allmänna anvisningar och utlåtanden. Innan en försäkringsanstalt avgör ett ersättningsärende ska den be ersättningsnämnden om ett utlåtande om beslutsförslaget, om ärendet gäller en principiell medicinsk eller rättslig fråga eller om det annars med tanke på en enhetlig ersättningspraxis är nödvändigt att behandla ärendet i ersättningsnämnden. Närmare bestämmelser om i vilka ärenden ett utlåtande ska begäras finns i social- och hälsovårdsministeriets förordning (873/2002). Ersättningsnämndens utlåtanden är inte bindande för försäkringsanstalten.

2.7 Försäkringsverksamhet, försäkringspremier och tillsyn över försäkringsverksamheten

Arbetsgivaren ska teckna olycksfallsförsäkring för sina arbetstagare. En arbetsgivare är fri från skyldigheten att ordna försäkring för arbetstagarna tills antalet arbetsdagar som arbetsgivaren låtit utföra under kalenderåret överstiger tolv. I praktiken berör befrielsen närmast hushåll och fysiska personer (s.k. småarbetsgivare) som endast sporadiskt låter någon utföra arbete i ett anställningsförhållande. Om det redan när arbetet inleds är känt att gränsen tolv dagar kommer att överskridas, inträder arbetsgivarens försäkringsskyldighet genast när arbetet börjar. Begreppet arbetsdag definieras inte i lagen om olycksfallsförsäkring, men enligt vedertagen tolkningspraxis kan till exempel arbete i 15 minuter eller en 20 timmars arbetsdag avses. Gränsen beräknas kalenderårsvis för varje arbetsgivare så att försäkringsgränsen nås när tolv personer arbetar en dag. Gränsen beräknas således inte per arbetstagare. Bestämmel-

sen om gränsen för försäkringsskyldighet i lagen om olycksfallsförsäkring lämnar rum för tolkning. Det framgår inte klart vad en arbetsdag är eller om tolv dagar ska räknas per arbetsgivare eller per arbetstagare. Denna flertydighet kan ha orsakat rent av oavsiktliga försäkringsförsummelser. Gränsen för försäkringsskyldigheten bör således fastställas i lag på ett exaktare sätt än för närvarande.

Arbetsgivaren ska lämna in en försäkringsansökan till önskat skadeförsäkringsbolag. Försäkringen ska vara i kraft när arbetet inleds. Försäkringen träder i kraft tidigast vid den tidpunkt då ansökan bevisligen har getts in till försäkringsbolaget eller dess representant. Försäkring kan inte tecknas retroaktivt.

En olycksfallsförsäkring tecknas som fortlöpande när det är fråga om ett arbete av fortgående karaktär. Försäkringen gäller då en försäkringsperiod i sänder. Försäkringsperioden är ett kalenderår, utom när det är fråga om en försäkring som träder i kraft mitt under året. Då omfattar den första försäkringsperioden tiden från det att försäkringen börjat gälla fram till utgången av det följande kalenderåret. Därefter fortsätter, det vill säga förnyas, försäkringen för ett kalenderår i sänder.

Försäkringstagaren kan säga upp sin försäkring, men då måste försäkringen överföras till ett annat försäkringsbolag. Uppsägningen är giltig endast om det samtidigt påvisas att en ny försäkring har tecknats i ett annat försäkringsbolag. Uppsägningen görs i praktiken med en särskild överföringsansökan som försäkringstagaren undertecknar och lämnar in till det nya försäkringsbolaget. Det nya bolaget skickar överföringsansökan till försäkringstagarens nuvarande bolag. Försäkringen kan sägas upp och överföras till ett nytt försäkringsbolag vid fyra tidpunkter på året. Försäkringstagaren kan säga upp försäkringsavtalet så att det upphör att gälla den sista dagen i mars, juni, september eller december månad. Avtalet ska sägas upp senast tre kalendermånader före de ovannämnda dagarna för avtalets upphörande. Om försäkringen har trätt i kraft mitt under året kan den första gången sägas upp och överföras till ett annat försäkringsbolag först då den första försäkringsperioden har löpt ut.

Ett försäkringsavtal kan också ingås för viss tid för ett visst arbete eller arbetsobjekt som varar en begränsad tid. En tidsbegränsad försäkring upphör att gälla utan uppsägning på den dag som antecknats i försäkringsbrevet.

Den försäkring som arbetsgivaren tecknat är en allmän försäkring, det vill säga den omfattar alla arbetstagare vid företaget. Enskilda anställningsförhållanden registreras inte inom olycksfallsförsäkringen så som inom arbetspensionsförsäkringen. Arbetsgivaren anmäler alltså inte anställningsförhållandena till försäkringsanstalten, utan i stället lämnar arbetsgivaren in en årlig löneanmälan till försäkringsanstalten. I löneanmälan antecknas enligt yrkesgrupp alla löner som betalats ut under året. Bestämmelser om arbetsinkomst som ska inräknas i lönebeloppet finns i 35 b § i lagen om olycksfallsförsäkring, vilken motsvarar den arbetsinkomst som ligger till grund för arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. De inkomster som ligger till grund för ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring har fastställts på annat sätt, och bestämmelser om dem finns i 28 a § i den lagen.

En försäkringsanstalt får inte vägra bevilja eller vägra hålla i kraft en i lagen om olycksfallsförsäkring avsedd försäkring som har sökts hos anstalten. Detta obligatoriska beviljande gäller även för frivilliga försäkringar enligt lagen om olycksfallsförsäkring, såsom olycksfallsförsäkring för företagare.

Prissättningen av försäkringspremier har i och med EU grundat sig på fri konkurrens sedan 1999. Försäkringspremienivån bestäms således enligt bolag. Premieregleringen, som reviderades vid ingången av 2012 (RP 55/2010 rd) baserar sig dels på de i lag föreskrivna centrala principerna om försäkringspremier, dels på den tillsyn i samband offentliggörande av information som angetts som en uppgift för Finansinspektionen. Ett försäkringsbolag ska dessutom ha kalkyleringsgrunder för försäkringspremierna vilka godkänts av bolagets styrelse (premiegrunder). I grunderna ska det anges hur försäkringspremierna ska bestämmas och hur premiegrunderna ska tillämpas. Premiegrunderna ska tillämpas enhetligt på alla försäkringstagare.

De viktigaste föreskrivna principerna när försäkringspremierna bestäms är principen om att försäkringspremierna ska motsvara risken och kostnaderna, skälighets- och soliditetsprincipen, jämlik behandling av försäkringstagarna samt sporrande till arbetarskyddsarbete. Finansinspektionen ska i sin tur årligen lägga fram en rapport om det ekonomiska utfallet av den lagstadgade olycksfallsförsäkringen i varje försäkringsbolag.

Inom olycksfallsförsäkringssystemet fonderas en del av de ersättningar som beräknas bli betalda och ska en del finansieras med fördelningsavgifter som fastställs särskilt för varje år. Fördelningssystemet bokförs inte i försäkringsbolagets resultaträkning och dess över- och underskott utjämnas separat så som föreskrivs i 60 b § i lagen om olycksfallsförsäkring. Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund svarar för förvaltningen av fördelningssystemet. Den viktigaste delen av ersättningarna enligt fördelningssystemet utgörs av de årliga indexhöjningarna av pensioner för gamla skador samt alla sjukvårdsersättningar och kostnadsersättningar för medicinsk rehabilitering för över tio år eller äldre skador.

Tillsyn över olycksfallsförsäkringsverksamheten

Enligt 8 § i lagen om olycksfallsförsäkring ska arbetarskyddsmyndigheterna övervaka att arbetsgivarna uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt den lagen. När arbetarskyddsmyndigheterna vid inspektion eller granskning eller annars upptäckt att en arbetsgivare inte har ordnat lagstadgad olycksfallsförsäkring ska de underrätta Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund om detta. Efter att ha fått kännedom om en eventuell försummelse av försäkringsskyldigheten inleder förbundet en utredning och begär arbetsgivaren att fylla i en löneanmälan. Om arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet enligt lagen om olycksfallsförsäkring, förelägger förbundet arbetsgivaren en försummelseavgift. Försummelseavgiften motsvarar arbetsgivarens försäkringspremie, som högst fyrdubblas beroende på hur allvarlig försummelsen är. Uppsåtlig försummelse av försäkringsskyldigheten är enligt 55 § 2 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring straffbelagd som brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Straffhotet är böter. Inom olycksfallsförsäkringen finns inte något sådant förfarande med tvångsförsäkring som inom arbetspensionssystemet och genom vilket förbundet skulle kunna teckna olycksfallsförsäkring i ett olycksfallsförsäkringsbolag för en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet.

Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund är inte utifrån lagen om olycksfallsförsäkring skyldigt att aktivt övervaka försäkringsskyldigheten. Förbundet får kännedom om försummelser antingen genom arbetarskyddsmyndighetens anmälan eller genom arbetstagarens eller arbetsgivarens anmälan om ett skadefall. Med beaktande av verksamheten för att bekämpa grå ekonomi bör det bedömas om tillsynen över olycksfallsförsäkringsverksamheten enligt gällande bestämmelser är tillräckligt effektiv. Ett hinder för tillsynen är till exempel att det inom olycksfallsförsäkringssystemet inte finns något register där man kan kontrollera om arbetsgivaren har uppfyllt sin försäkringsskyldighet.

När det gäller att fastställa påföljder för försummelse av ordnandet av försäkring bör grundlagsutskottets utlåtanden (GrUU 57/2010 rd och GrUU 15/2012 rd) beaktas i lagen. I utlåtandena konstateras att när administrativa påföljder inbegriper betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen kan uppgiften bara anförtros en myndighet.

En arbetstagare har rätt till ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring, även om arbetstagaren i samarbete med sin arbetsgivare har handlat så att försäkringsskyldigheten enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte uppfylls. I lagen om olycksfallsförsäkring finns inga bestämmelser om missbruk av skyddet för olycksfall i arbetet.

2.8 Ändringssökande, omprövning och återkrav

Ändringssökande

En part som är missnöjd med ett beslut får söka ändring i beslutet hos besvärsnämnden

för olycksfallsärenden genom skriftliga besvär. Försäkringsdomstolen är andra besvärsinstans. Besvärstiden hos båda instanserna är 30 dagar från delfåendet av beslutet. Besvär över debiteringen av en avgift som har påförts enligt lagen om olycksfallsförsäkring är grundbesvär, som ska anföras senast två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades.

När det gäller sökande av ändring tillämpas förvaltningsprocesslagen i besvärsnämnden och försäkringsdomstolen. Besvären ska vara skriftliga och lämnas till den försäkringsanstalt som har meddelat beslutet. Försäkringsanstalten kan då rätta sitt beslut. Om beslutet inte rättas, ska besvären sändas vidare till besvärsinstansen.

Försäkringsdomstolens beslut får i begränsad utsträckning överklagas hos högsta domstolen. Ändring får sökas i ett beslut genom vilket avgjorts om en kroppsskada, en sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller vem som ska betala ersättning. Dessutom får grundbesvär överklagas hos högsta domstolen. Besvärstiden är 60 dagar från delfåendet av beslutet. Det krävs alltid besvärstillstånd för att besvär ska få anföras. Behandlingen av ärendet i högsta domstolen innebär handläggning av tvistemål, och då ska rättegångsbalken tillämpas.

Partsställning i olycksfallsförsäkringsärenden

Det finns tre parter när ärenden som gäller olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar handläggs. Arbetstagaren är ersättningstagare, arbetsgivaren är försäkringstagare och försäkringsanstalten är verkställare av lagen om olycksfallsförsäkring. Arbetstagaren är part i sitt ersättningsärende och arbetsgivaren är part i ärenden som hänför sig till skötseln av försäkringen.

Arbetsgivarens partsställning i ersättningsärenden är inte entydig. När det är fråga om handläggning av ett ersättningsärende i försäkringsanstalten deltar arbetsgivaren i ersättningsprocessen genom att göra en olycksfallsanmälan och genom att lämna försäkringsbolaget de uppgifter bolaget begär om bland annat de omständigheter under vilka skadefallet inträffat, faktorer i arbetet som innebär exponering för en yrkessjukdom samt tänkbara arbetsarrangemang för att möjliggöra en återgång till arbetet. Vid ersättningshandläggningen måste man då bestämma vilka uppgifter som kan ingå i det beslut som ges arbetsgivaren och vilka uppgifter som kan lämnas till arbetsgivaren före beslutet. Det är fråga om uppgifter som gäller den skadade som enskild person, framför allt uppgifter om hälsotillstånd. Enligt anvisningarna om detta (Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbunds cirkulär 25/2002) måste man alltid särskilt bestämma hurdana uppgifter det är befogat att ta med i beslutet till arbetsgivaren. Arbetsgivaren har rätt att för egen del få bland annat ersättning för inkomstbortfall från olycksfallsförsäkringen till ett belopp som motsvarar den lön för sjukdomstid som arbetsgivaren betalat till arbetstagaren och rätt att få ett överklagbart beslut som gäller lönen för sjukdomstid. Enligt cirkuläret ska till exempel det att uppgifter om arbetstagarens hälsotillstånd lämnas till arbetsgivaren grunda sig på omsorgsfull prövning av om informationen är relevant med tanke på arbetsgivarpartens användning av rättsmedel, såsom anförande av besvär över försäkringsanstaltens ersättningsbeslut.

Efter det att beslutet har meddelats, när det är fråga om besvärsskedet, har arbetsgivaren enligt vedertagen rättspraxis betraktats som part när beslutet gäller en olycksfallsförmån som arbetsgivaren enligt lagen om olycksfallsförsäkring har rätt till på basis av den lön för sjukdomstid som arbetsgivaren betalat eller när ersättningsbeslutet kan medföra skyldighet att betala arbetsgivarens självriskandel. Dessutom har högsta domstolen i sitt beslut HD 2001:112 ansett att arbetsgivaren har ett sådant omedelbart juridiskt intresse i saken som förutsätts för partsställning när arbetsgivaren i sin lagstadgade olycksfallsförsäkring har ett särskilt betalningsarrangemang som innefattar fullständig självrisk. Besvärsnämnden för olycksfallsärenden tog i ett plenarsammanträde 2006 ställning till samma fråga i en något annorlunda situation där högsta domstolens avgörande tolkats snävt och där det ansetts att en arbetsgivare

med specialpremiegrunder inte är part om det är fråga om hur mycket ersättning den försäkrade är berättigad att få. Försäkringsdomstolen ansåg senare i sitt beslut 5414/2009 att ersättningar som betalas från arbetsgivarens lagstadgade olycksfallsförsäkring hade en direkt försäkringspremiekonsekvens för arbetsgivaren. Försäkringsdomstolen ansåg att på grund av den direkta försäkringspremiekonsekvensen för arbetsgivaren hade arbetsgivaren ett omedelbart juridiskt intresse i ersättningsärendet och var därmed en sådan part som avses i lagen om olycksfallsförsäkring. Vem som är part avgörs i sista hand av den instans som ska pröva överklagandet.

Vid sökande av ändring aktualiseras också frågan om vilka uppgifter en part har rätt att få. De senaste åren har försäkringsdomstolen och besvärsnämnden för olycksfallsärenden i sina beslut gått in för en linje enligt vilken den arbetsgivare som är part ska få ett beslut som har samma innehåll som beslutet till den skadade. Det har ansetts att en parts rätt till en rättvis rättegång åsidosätter en annan parts rätt till skydd för privatlivet när det är fråga om ett dokument som inte kan påverka avgörandet i ärendet. Eftersom frågan om partsställning också hänför sig till rätten att få information, kan frågan om partsställning också avgöras i förvaltningsdomstolen. Helsingfors förvaltningsdomstol har bland annat ansett att en arbetsgivare med specialpremiegrunder var part på det sätt som avses i 11 § i offentlighetslagen.

Under beredningen av totalreformen av lagstiftningen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar hördes professor Olli Mäenpää vid Helsingfors universitet som sakkunnig i fråga om arbetsgivarens partsställning. Enligt Mäenpää utgör 21 § i grundlagen utgångspunkt för partsställningen. Enligt den paragrafen har var och en rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol. Högsta förvaltningsdomstolen och högsta domstolen har i sin rättspraxis den senaste tiden strävat efter att ge partsställningen en allt vidsträcktare tolkning. Bakgrunden till detta är idén om mänskliga rättigheter. Arbetsgivarens partsställning har anknytning till två grundläggande rättigheter som kan stå i konflikt med varandra, nämligen rätten till rättsskydd och rätten till skydd för privatlivet. Enligt Mäenpää är det osannolikt att skyddet för privatlivet kan vara ett sådant hinder i lagstiftningen eller inom rättspraxis som innebär att rättsskydd inte kan fås.

I ett ersättningsärende som baserar sig på en självriskförsäkring med specialpremiegrunder är grunderna för arbetsgivarens partsställning tydliga, eftersom kostnaderna till följd av olycksfallet inverkar direkt på beloppet av arbetsgivarens försäkringspremie. Det självriskbelopp som arbetsgivaren ska stå för har ingen betydelse. För en försäkringstagare med tariffpremiegrunder uppkommer däremot inte partsställning, om inte olycksfallet medför kostnader för arbetsgivaren.

Om saken har förts till domstol, har arbetsgivaren enligt Mäenpää rätt att i partsställning få information också om arbetstagarens hälsotillstånd. Bestämmelser om partsoffentlighet finns i offentlighetslagen och i lagen om offentlighet vid rättegång i förvaltningsdomstolar (381/2007). Utgångspunkten är att en part har rätt att ta del av alla uppgifter som påverkar behandlingen av partens ärenden. Det finns bara ett fåtal undantag från detta. De befintliga paragraferna kan inte tillämpas så att arbetstagarens hälsouppgifter automatiskt står utanför partsoffentligheten, utan bara någon enskild specifik uppgift kan komma i fråga. I synnerhet Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har strikt ansett att en part har rätt att ta del av alla uppgifter som domstolen förfogar över och har rätt att bedöma vilken information som av betydelse för parten. Enligt Mäenpää bör bestämmelser om begränsning av partsoffentligheten utfärdas särskilt genom lag och i det sammanhanget bör man mycket noggrant överväga grunderna för att uttryckligen i lagen om olycksfallsförsäkring frångå allmän praxis.

I rättegångsmaterialet för ersättningsärenden ingår hälsouppgifter från till och med en mycket lång tid och uppgifterna hänför sig inte nödvändigtvis direkt till olycksfallet eller den skadade. Hemlighållande av uppgifter om den skadades hälsotillstånd handlar delvis också om läkarens och patientens konfidentiella vårdrelation. Mäenpää ansåg ändå inte att dessa omständigheter berättigar till att

begränsa tillgången till rättssäkerhet eller rättvis rättegång, utan arbetsgivarens partsställning kan medföra mycket omfattande rätt att få information.

Inledande av rättegång utgör enligt Mäenpää den gräns efter vilken arbetsgivarens rätt att få information breddas. Exempelvis i arbetslivet har arbetstagarens integritet skyddats genom lag, men vid rättegång gäller inte skydd av detta slag i samma omfattning mellan parterna. Det är därför betydligt lättare att begränsa tillgången på hälsouppgifter vid handläggning i första instans. Enligt Mäenpää inträder partsoffentligheten först när målet har inletts vid domstolen. Enbart prövning av anförande av besvär är inte tillräckligt för partsoffentlighet.

Enligt Mäenpää bestäms partsställningen i samband med en olycksfallsersättningsprocess i ett försäkringsbolag på ett mycket annorlunda sätt än i en rättegång. När det gäller handläggning som försiggår i ett bolag är det lättare att genom en specialbestämmelse begränsa arbetsgivarens rätt att få information så att den gäller bara vissa ärenden.

Utifrån det som anförts ovan är arbetsgivarens partsställning förenad med många svåra frågor som inte har getts klara svar i lagstiftningen. En mångtydig situation av detta slag framkallar osäkerhet hos den skadade. På lagstiftningsnivå bör det därför skapas större klarhet i arbetsgivarens partsställning och i synnerhet den rätt att få information som ingår i den. Även den partsställning för kommunen i samband med ersättningsärenden och ändringssökande som nämnts i avsnitt 2.5 bör förtydligas.

Omprövning och återkrav

I lagen om olycksfallsförsäkring finns bestämmelser som gäller rättelse av sakfel och skrivfel, omprövning och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut samt återkrav. Dessa bestämmelser och bestämmelserna i andra lagar som reglerar sociala trygghetsförmåner har förenhetligats 2011 (RP 274/2010 rd).

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Mål och medel

Syftet med denna proposition är att förtydliga olycksfallsförsäkrings- och yrkessjukdomslagstiftningens struktur och innehåll samt revidera lagstiftningen så att den till sitt innehåll och sin struktur motsvarar de förändrade förhållandena i arbetslivet och lagstiftningskraven. Den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring är från 1948. I olycksfallsförsäkringslagstiftningen regleras nästan alla ersättningsformer, förutsättningarna för erhållande av ersättningar och sätten att bestämma ersättningar, men en del centrala bestämmelser saknas helt eller också är bestämmelserna rätt så vaga. Å ena sidan har de vaga bestämmelserna lämnat rum för tolkningar och gjort det möjligt att i ersättningsavgöranden bland annat beakta den medicinska utvecklingen och anpassa sig till förändringarna i arbetslivet. Å andra sidan har de vaga bestämmelserna eller avsaknaden av bestämmelser gett upphov till rikligt med rätts- och ersättningspraxis som hänför sig till de viktigaste grundfrågorna och begreppen i systemet, såsom frågan om hur begreppet olycksfall ska definieras, vilket inte anges i gällande lag. Det viktigaste syftet med denna proposition är att lagstiftningen om olycksfallsförsäkring ska bli mer övergripande genom att de nuvarande tillämpningsavgörandena och principerna som grundar sig på rätts- och ersättningspraxis tas in i lag, vilket innebär att individens rättigheter och skyldigheter framgår av lagen på det sätt som grundlagen förutsätter. Denna målsättning är viktig inte bara för de försäkrades rättsskydd utan också med tanke på den riskbedömning som principen om ordnande av försäkring förutsätter. För det andra har lagen ändrats och kompletterats ett flertal gånger under årens lopp, och ändringarna och tilläggen har gett lagen en svårläslig struktur och därmed även inneburit att det ställvis är svårt att få en uppfattning om innehållet i skyddet. Lagen uppfyller alltså inte längre till sin struktur eller överskådlighet de krav som ställs på lagstiftningen.

Avsikten har varit att beakta den juridiska utveckling som skett annanstans i lagstiftningen, och de ändringar i annan lagstiftning som påverkar olycksfallsförsäkringen. Avsikten har varit att nå överensstämmelse med den lagstiftning som gäller annan socialförsäkring, i synnerhet arbetspensionsförsäkringen, i fråga om de bestämmelser där det har varit ändamålsenligt.

Målet med arbetet för att revidera lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar har varit att med beaktande av försäkringsprincipen lägga fram förslag till en reform av strukturen för och innehållet i lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar samt bedöma om innehållet i gällande lagstiftning motsvarar de förändrade förhållandena i arbetslivet. Propositionen innehåller inte några ändringar som gäller de grundläggande strukturerna för olycksfallsförsäkringssystemet, såsom finansieringen eller verkställigheten, eftersom det anses att systemet för närvarande har en välfungerande grundläggande struktur. Alternativa modeller för att ordna det lagstadgade skyddet för olycksfall och yrkessjukdomar har därför inte utretts.

I propositionen motiveras i detalj främst de föreslagna bestämmelser som innebär att nuläget förändras. Till den del det föreslås att bestämmelserna ändras i sak kan man inte längre förlita sig på tolkningarna av gällande lag inom ersättnings- och rättspraxis, utan bestämmelserna bör tolkas utifrån de nya ordalydelserna och motiveringarna. Till den del det har ansetts att de gällande bestämmelserna inte behöver ändras och bestämmelserna har överförts utan ändringar eller endast med ändrad ordalydelse ingår närmare motiveringar till bestämmelserna i tidigare regeringspropositioner. Också tolkningarna inom ersättnings- och rättspraxis är fortfarande giltiga. Olycksfallsförsäkringslagstiftningen har ändrats flera gånger under 2000-talet. Bland annat vid ingången av 2000 ändrades lagen om olycksfallsförsäkring i överensstämmelse med den reviderade förmyndarlagstiftningen (RP 164/1999 rd). År 2001 ändrades lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om försäkringsbolag (521/2008) så att Europeiska gemenskapernas skadeförsäkringsdirektiv utsträcktes till att omfatta den lagstadgade olycksfallsförsäkringen i Finland (RP 58/2001 rd). Datasekretessbestämmelserna reviderades 2002 (RP 42/2002 rd). Bestämmelserna om menersättning, tillägg samt studerandes, praktikanters och unga personers årsarbetsinkomst och ersättning för inkomstbortfall reviderades vid ingången av 2003 (RP 245/2002 rd). Samtidigt ändrades bestämmelserna om vissa yrkessjukdomar och stiftades lagen om ersättning för skada och sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (1318/2002). Som ett led i vissa andra ändringar genomfördes år 2004 behövliga lagändringar som föranleddes av ikraftträdandet av förvaltningslagen (RP 159/2003 rd). För att försnabba arbetsolycksfallspatienternas möjlighet att få vård infördes vid ingången av 2005 en fullkostnadsavgift för sjukvårdskostnaderna (RP 158/2004 rd). Ändringar i indexsystemet trädde i kraft vid ingången av 2005 (RP 250/2004 rd). Dessutom har bestämmelserna om menersättning i fråga om olycksfallsförsäkring (RP 224/2009 rd) och försäkringspremier (RP 55/2010 rd) samt bestämmelserna om ändringssökande och besvärsnämnden (RP 218/2010 rd) ändrats under de senaste åren.

3.2 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås en ny lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, som ska ersätta lagen om olycksfallsförsäkring och andra lagar som för närvarande innehåller bestämmelser om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I avsnittet om de viktigaste förslagen redogörs det för den nya lagens struktur och av de viktigaste bestämmelserna i första hand för de bestämmelser som innebär förslag till ändringar av de nuvarande bestämmelserna eller nuvarande praxis. Flera bestämmelser från den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring överförs enligt propositionen till den nya lagen utan ändringar eller med språkliga preciseringar. Som exempel kan nämnas de samlade bestämmelserna om finansiering av systemet, ändringssökande samt utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter.

Lagens struktur

Bestämmelser om innehållet i det skydd som hänför sig till arbetsavtals- och tjänsteförhållanden finns för närvarande i tre separata lagar: lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen och rehabiliteringslagen. I yrkessjukdomslagen anges förutsättningarna för att en sjukdom ska ersättas som yrkessjukdom. Skyddet bestäms enligt lagen om olycksfallsförsäkring med undantag för vissa smärre undantagsbestämmelser i yrkessjukdomslagen. Även bestämmelserna i rehabiliteringslagen gäller yrkessjukdomar. I rehabiliteringslagen finns närmare bestämmelser om ersättning för rehabilitering med anledning av olycksfall och yrkessjukdomar, men den grundläggande bestämmelsen om ersättning för rehabilitering finns i lagen om olycksfallsförsäkring. De separata lagarna försvårar möjligheterna att få en uppfattning om det lagstadgade skyddet och innebär att det behövs laghänvisningar, vilket kan medföra tolkningsproblem. Det finns inga grunder för att ha separata lagar. Däremot kan lagstiftningen bli tydligare och enklare genom att lagarna sammanförs.

Lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) föreslås kvarstå som en separat lag. I lagen finns bestämmelser om besvärsnämndens uppgifter och medlemmar, om hur ärenden behandlas i besvärsnämnden och om grunderna för finansiering av besvärsnämndens verksamhet. I den föreslagna lagen ingår däremot, på samma sätt som för närvarande, grundläggande bestämmelser om sökande av ändring, bland annat om rätt att söka ändring, om besvärsvägar, om tiden för sökande av ändring, om försäkringsanstaltens självrättelse, om rättelse av sak- och skrivfel, om omprövning och undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut samt om återkrav.

Olycksfalls- och yrkessjukdomsskyddet för statstjänstemän grundar sig delvis på lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän. Det finns inte längre några grunder för denna separata lag, eftersom de bestämmelser som i tiden fanns i lagen och som avvek från bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring har upphävts.

Bestämmelser om skydd för dem som omfattas av lagen om olycksfall i militärtjänst, för lantbruksföretagare och stipendietagare samt för idrottsutövare kommer däremot även i fortsättningen att finnas i separata lagar. På grund av de olika systemens särdrag, exempelvis när det gäller innehållet i och den finansiella grunden för skyddet, är det inte befogat att sammanföra lagarna om dessa system med den föreslagna lagen. I kapitlet om personkrets anges det ytterligare särskilt att den nya lagen inte ska tillämpas på arbete som utförs av lantbruksföretagare eller stipendietagare eller idrottsutövare.

Likaså kommer de studierelaterade olycksfall som regleras genom lagen om ersättning för skada och sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete att omfattas av den separata lagen.

För att lagstiftningen ska bli överskådligare och för att lagarna ska kunna sammanföras måste den nya lagen ha en omarbetad övergripande struktur. Målet är en så tydlig, följdriktig och begriplig samlad författning som möjligt.

I den föreslagna lagens struktur har en överskådlig lagstiftning eftersträvats genom att de olika avdelningarna i lagen bildar en sammanhängande helhet. Av I avdelningen framgår det viktigaste innehållet i lagen, vem som är berättigad till skydd, vem som är försäkringsskyldighetig, verkställighetsarrangemangen och den territoriella tillämpningen. II avdelningen består av bestämmelser om skadefall som ska ersättas. I den avdelningen ingår förutom bestämmelser om ersättningsgilla olycksfall i arbetet också sådana bestämmelser om yrkessjukdomar som finns i den nuvarande yrkessjukdomslagen. Alla bestämmelser om förmåner finns i III avdelningen. Bestämmelserna i IV avdelningen gäller hur förmåner verkställs. Bestämmelser om försäkringsverksamhet och försäkringspremier finns i V avdelningen och bestämmelser om frivilliga försäkringar finns i VI avdelningen. Bestämmelser om verkställighetssystem finns i VII avdelningen och bestämmelser om sökande av ändring, inklusive bestämmelser om omprövning och återkrav finns i VIII avdelningen. Bland de särskilda bestämmelserna i IX avdelningen finns bestämmelser om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter samt vissa andra

bestämmelser. De sista bestämmelserna i lagen gäller ikraftträdande.

Det närmare innehållet i den föreslagna lagen ser ut som följer:

I AVDELNINGEN ALLMÄNNA BESTÄMMELSER
1 kap. Allmänna bestämmelser
2 kap. Personer som omfattas av tillämpningsområdet
3 kap. Territoriellt tillämpningsområde

II AVDELNINGEN SKADEFALL SOM SKA ERSÄTTAS
4 kap. Allmänna bestämmelser
5 kap. Bestämmelser om olycksfall i arbetet
6 kap. Bestämmelser om yrkessjukdomar
7 kap. Ömhet orsakad av arbetsrörelse, misshandel och annan avsiktlig gärning som någon annan utför samt psykisk chockreaktion

III AVDELNINGEN FÖRMÅNER
8 kap. Ersättning för sjukvård
9 kap. Övriga kostnadsersättningar
10 kap. Ersättning för inkomstbortfall
11 kap. Ersättning för bestående men
12 kap. Ersättning för rehabilitering
13 kap. Ersättning som ska betalas ut på grund av att den skadade avlider

IV AVDELNINGEN HUR FÖRMÅNER VERKSTÄLLS
14 kap. Hur ett ersättningsärende väcks
15 kap. Parter och rätt att föra talan vid handläggning av ett ersättningsärende
16 kap. Bestämmelser om försäkringsanstaltens förfarande i ersättningsärenden
17 kap. Bestämmelser om förfarandet i fråga om den skadade och andra ersättningssökande i ersättningsärenden
18 kap. Hur ersättning ska betalas
19 kap. Inverkan på handläggningen av ersättningsärenden av att skyldigheter försummas

V AVDELNINGEN FÖRSÄKRINGSVERKSAMHET OCH FÖRSÄKRINGSPREMIER
20 kap. Försäkringsverksamhet
21 kap. Hur försäkringspremier ska bestämmas och betalas
22 kap. Tillsyn över försäkringsverksamhet

VI AVDELNINGEN FRIVILLIGA FÖRSÄKRINGAR
23 kap. Allmänna bestämmelser
24 kap. Företagares försäkring för arbetstiden
25 kap. Frivillig fritidsförsäkring
26 kap. Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare vid arbete i utlandet

VII AVDELNINGEN VERKSTÄLLIGHETSSYSTEM
27 kap. Försäkringsanstalter
28 kap. Olycksfallsförsäkringscentralen
29 kap. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden
30 kap. Skyldighet att betala tillskottspremie och garantiavgift
31 kap. Fördelningssystemet
32 kap. Särskilda bestämmelser

VII AVDELNINGEN SÖKANDE AV ÄNDRING, OMPRÖVNING OCH ÅTERKRAV
23 kap. Sökande av ändring
34 kap. Omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav

IX AVDELNINGEN SÄRSKILDA BESTÄMMELSER
35 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter
36 kap. Särskilda bestämmelser
37 kap. Straffbestämmelser
38 kap. Ikraftträdande

Lagens tillämpningsområde

I 1 kap. föreslås förutom bestämmelser om lagens syfte och definitioner också bestämmelser om vissa centrala grundläggande angelägenheter, såsom arbetsgivarens försäkringsskyldighet, företräde för ersättningar och de försäkringsanstalter som ska verkställa lagen. När det gäller arbetsgivarens försäkringsskyldighet föreslås i stället för den nuvarande gränsen på tolv arbetsdagar en gräns med ett belopp i euro som innebär att arbetsgivarens försäkringsskyldighet inträder. En arbetsgivare ska ha försäkringsskyldighet om de utbetalda lönerna eller de överenskomna lönerna överstiger 1 200 euro under ett kalenderår. Det är meningen att ändringen ska skapa klarhet i den nedre gränsen för försäk-

ringsskyldigheten för att oavsiktliga försummelser av skyldigheten att teckna försäkring ska kunna undvikas. På samma sätt som för närvarande ska en arbetstagare ha rätt att få ersättning också när arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet. Olycksfallsförsäkringsanstalten ska betala ersättningen på samma sätt som den betalas för närvarande. Staten i egenskap av arbetsgivare har ingen försäkringsskyldighet, utan ersättning ska betalas av statliga medel på samma sätt som för närvarande. Försäkringsbolag som beviljats tillstånd, Statskontoret när det gäller olycksfall som inträffat i statligt arbete och Olycksfallsförsäkringscentralen när det gäller olycksfall som inträffat i oförsäkrat arbete ska på samma sätt som för närvarande ha hand om verkställigheten.

En viktig fråga för skyddets dimension gäller dess personkrets och territoriella tillämpning. Personkretsen anger vem som kan omfattas av lagens skydd. Den territoriella tillämpningen anger i sin tur var arbete som omfattas av skyddet enligt lagen kan utföras. I lagen har bestämmelserna om tillämpningsområdet för arbetstagarens skydd med avseende på personkrets och territoriell tillämpning uppdelats på var sitt kapitel. Den territoriella tillämpningen för arbetstagarens skydd omfattar dels arbete i Finland, dels arbete i utlandet. I bestämmelserna nämns särskilt hur de förhåller sig till EU:s förordningar om social trygghet och till överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland, vilket gör det lättare att få en uppfattning om skyddet.

Personkrets

Det är meningen att de föreslagna bestämmelserna om lagens tillämpningsområde ska vara så tydliga som möjligt för att den som utför arbetet ska veta när han eller hon omfattas av skyddet och för att den som låter utföra arbetet ska veta när obligatoriskt försäkringsskydd ska ordnas. Till den del olycksfallsförsäkringens särdrag inte förutsätter något annat är avsikten också att nå överensstämmelse med det inkomstrelaterade arbetspensionsskyddet. Lagen ska bara gälla arbete som utförs i förvärvssyfte. I den nya lagen jämställs därför inte längre de som deltar i vuxenutbildning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990, numera lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice 916/2012) med arbetstagare och jämställs inte heller de som producerar utbildningstjänster med arbetsgivare. Detsamma gäller parterna i ett uppdragsavtal som avses i familjevårdarlagen. Bestämmelser om skydd för dessa persongrupper finns på andra ställen i lagstiftningen.

För att tillämpningsområdet för det obligatoriska olycksfallsskyddet ska bli tydligare och enhetligare integreras begreppet anställningsförhållande i begreppet arbetsavtal enligt arbetsavtalslagen. Tillämpningsområdet bestäms då i enlighet med arbetsavtalslagens tolkningspraxis. Arbetsavtalslagen tillämpas emellertid inte på ett avtal som förutsätter en arbetsprestation, om det genom lag bestäms särskilt om avtalet. Förvärvsarbete av detta slag är arbete som avses i 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och i 1 § i lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande (951/1977). Det föreslås därför en särskild bestämmelse om att också de som utför sådant arbete ska omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Arbetsavtalslagen tillämpas inte heller på offentligrättsliga anställningar. Avsikten är att det nuvarande tillämpningsområdet för lagen om olycksfallsförsäkring inte ska begränsas heller till den denna del, och därför föreslås det att den nya lagen ska tillämpas också på dem som arbetar i ett tjänsteförhållande enligt statstjänstemannalagen (750/1994), som tjänsteinnehavare enligt lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) eller i ett tjänsteförhållande enligt kyrkolagen (1054/1993). Vidare ska de som omfattas av obligatoriskt olycksfallsskydd enligt den nuvarande lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän omfattas av tillämpningsområdet, såsom riksdagsledamöterna, medlemmarna av statsrådet, tjänstemännen vid republikens presidents kansli samt riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman, och de som i ett tjänsteförhållande utför arbete som tjänstemän som avses i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003).

Lagen ska tillämpas på arbete som utförs av företagare enligt vad som föreskrivs särskilt i lagen. Utgångspunkten är att endast fö-

retagare som har en obligatorisk eller frivilliga FöPL-försäkring ska kunna låta försäkra sig genom att teckna en frivillig försäkring mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt, om företagaren så önskar, genom en frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden som företagaren fogat till försäkringen.

I likhet med vad som föreskrivs för närvarande föreslås det i den nya lagen en särskild bestämmelse om när en minoritetsdelägare som arbetar i ledande ställning i ett företag ska jämställas med en arbetstagare även om arbetet inte utförs i ett anställningsförhållande till ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning. Till denna del förenhetligas tillämpningsområdet med tillämpningsområdet för arbetspensionsförsäkringen. Då beaktas även de ändringar av arbetspensionslagstiftningen som trädde i kraft vid ingången av 2011 och genom vilka definitionen av företagare utvidgades till att gälla redan i situationer där innehavet är mer än 30 % mot tidigare 50 %. Till skillnad från nuläget ska i fortsättningen även indirekt ägande beaktas när ägarandelen räknas ut. I analogi med lagen om pension för företagare definieras i den nya lagen vad som avses med ledande ställning, familjemedlem och sambo. Det föreslås också en bestämmelse enligt vilken en bolagsman i ett öppet bolag eller en delägare eller en bolagsman i någon annan sammanslutning som personligen ansvarar för sammanslutningens förpliktelser och åtaganden inte ska betraktas som arbetstagare när den nya lagen tillämpas. Den gällande lagen har tolkats så att dessa personer har kunnat vara arbetstagare som det är obligatoriskt att försäkra, förutsatt att de övriga villkoren är uppfyllda.

I fortsättningen ska familjemedlemmar som arbetar i ett företag omfattas av obligatorisk försäkring, om familjemedlemmarna utför arbete i ett anställningsförhållande. En familjemedlem som bor i samma hushåll som företagaren omfattas inte för närvarande av obligatorisk försäkring, utan han eller hon kan försäkras genom en sådan frivillig försäkring för arbetstiden som avses i lagen om olycksfallsförsäkring.

Arbete som utförs utanför ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande enligt olika slags uppdrags- och konsultavtal eller som frilans ska inte omfattas av tillämpningsområdet för obligatorisk försäkring. Den som har en försäkring enligt lagen om pension för företagare ska enligt propositionen i fortsättningen få en frivillig försäkring för arbetstiden. Arbete som utförs enligt ett uppdrags- eller konsultavtal eller som frilans ska alltså kunna försäkras genom en frivillig försäkring för arbetstiden, om personen i fråga har en frivillig eller obligatorisk försäkring enligt lagen om pension för företagare. I dagsläget kan arbete som utförs enligt uppdrags- och konsultavtal eller som frilans försäkras genom en försäkring enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring även om personen i fråga inte har en försäkring enligt lagen om pension för företagare.

Förtroendevalda arbetar inte i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Förtroendevalda utan arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, till exempel ledamöter i en sammanslutnings styrelse eller i en nämnd, ska följaktligen enligt den föreslagna lagen inte omfattas av tillämpningsområdet för obligatorisk försäkring. I dagsläget kan förtroendevalda försäkra sig själva genom en försäkring enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring. Detta är inte möjligt i fortsättningen, eftersom endast företagare som har en försäkring enligt lagen om pension för företagare kan få en frivillig försäkring för arbetstiden. Kravet på utförande av arbete i förvärvssyfte innebär i allmänhet att arbete som utförs inom olika slags förtroendeuppdrag faller utanför lagen om pension för företagare. Privatförsäkring kan tecknas som skydd för skadefall i förtroendeuppdrag.

När personkretsen förenhetligas med arbetspensionslagstiftningen blir ordnandet av försäkring överskådligare både för försäkringstagarna och när det gäller verkställigheten.

Territoriell tillämpning

På samma sätt som för närvarande är huvudregeln att lagen ska tillämpas på allt arbete som utförs i Finland. Lagen ska dock inte tillämpas på arbete som utförs i Finland, om den som utför arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande

för Finland inte är underställd lagstiftningen i Finland. Till skillnad från nuläget ska det enligt propositionen i lagen särskilt anges de villkor som ska vara uppfyllda för att lagen inte ska tillämpas på det arbete som arbetstagare från tredjestater utför i Finland. Enligt propositionen ska lagen inte tillämpas om det är arbete på ett åkeri som arbetstagaren utför huvudsakligen på vägar någon annanstans än i Finland, arbetstagaren inte är bosatt i Finland, arbetstagaren inte har hemvist i Finland och om finländsk lagstiftning enligt EU:s förordningar om social trygghet inte ska tillämpas på arbetet. Vidare föreslås det att kortvariga arbetsbesök från tredjestater för kongress- eller turnéresor i Finland ska falla utanför lagens tillämpningsområde.

Lagen ska tillämpas på arbete i utlandet, om personen omfattas av finländsk lagstiftning om social trygghet på grundval av EU:s förordningar om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland. I lagen föreslås i analogi med lagen om pension för arbetstagare mer detaljerade bestämmelser än för närvarande om de villkor som ska vara uppfyllda för att lagen ska tillämpas också på arbete som en arbetstagare som är utsänd av en finländsk arbetsgivare utför i en tredjestat.

Skadefall som ska ersättas

I avdelningen om skadefall som ska ersättas föreskrivs på det sätt som grundlagen förutsätter och mer detaljerat än för närvarande om de villkor som ska vara uppfyllda för att ett skadefall ska kunna ersättas från olycksfallsförsäkringen. Olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar ska ersättas som skadefall.

I lagen föreslås bestämmelser om bedömning av medicinskt orsakssamband. För ersättning ska det i princip finnas ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen. Vid bedömning av orsakssambandet ska i synnerhet medicinska fynd och observationer, sättet på vilket skadan uppkom samt tidigare skador och sjukdomar beaktas. Ordalydelsen i gällande lag tar inte ställning till graden av bevis för att det ska kunna anses att en skada eller sjukdom har orsakats av ett olycksfall. Det påvisande av ett sannolikt medicinskt orsakssamband som enligt propositionen förutsätts i fråga om förhållandet mellan orsak och verkan motsvarar ersättningspraxis inom olycksfallsförsäkringen.

I kapitlet om olycksfall i arbetet definieras vad som avses med olycksfall. Strävan har varit att formulera definitionen av olycksfall så att den i så hög grad som möjligt motsvarar den vedertagna tolkningen av olycksfall inom rätts- och ersättningspraxis. Innehållet i begreppet olycksfall definieras inte alls i gällande lag, även om begreppet utgör en central faktor som inverkar på ersättningsrätten. Med olycksfall avses enligt propositionen en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos en arbetstagare. Begreppet olycksfall förtydligas så att det inrymmer även fall där någon misshandlas eller annars uppsåtligt skadas. För den skadade är misshandel ofta en plötslig och oförutsedd händelse som inte skiljer sig från ett olycksfall med dess konsekvenser.

I kapitlet föreskrivs dessutom i analogi med det nuvarande 4 § 2 mom. om vissa skador och sjukdomar som ska anses ha orsakats av ett olycksfall och som ersätts som olycksfall även om olycksfallet inte egentligen uppfyller definitionen av olycksfall. Genom bestämmelsen förtydligas dessa skadors och sjukdomars förhållande till yrkessjukdomar.

Enligt gällande lag ska sådan inflammation i knäskålen eller armbågen som orsakats av fortsatt eller upprepat eller exceptionellt tryck ersättas som en följd av ett olycksfall, men i fortsättningen ska denna inflammation ersättas som en yrkessjukdom. Den kommer att nämnas i förteckningen över yrkessjukdomar.

I kapitlet föreslås närmare bestämmelser än tidigare om när skador eller sjukdomar orsakade av olycksfall förvärras. Avsikten är att skapa större klarhet i begreppet ”förvärrande” och i frågan om olycksfallsförsäkringssystemets ansvar i förhållande till annan socialförsäkring. Tiden för ersättning på grund av att skadan eller sjukdomen har förvärrats begränsas enligt propositionen till högst sex månader från det att olycksfallet inträffade.

Medicinsk erfarenhetsmässig kunskap ger vid handen att utan komplikationer blir vävnadsskador i allmänhet bättre senast inom sex månader.

Olycksfall i arbetet

I kapitlet föreslås mer detaljerade bestämmelser än för närvarande om under hurdana arbetsrelaterade förhållanden och inom vilken art av verksamhet olycksfallen ska ha inträffat för att de ska omfattas av ersättningsskydd. Som olycksfall i arbetet ska enligt propositionen ersättas olycksfall som inträffat i arbetet, olycksfall på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och olycksfall utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt vad som föreskrivs särskilt om ersättning för vart och ett av dem.

Som olycksfall som inträffat i arbetet betraktas ett olycksfall som en arbetstagare råkar ut för i samband med arbete. Också resande i arbetet ska jämställas med utförande av arbete. Arbetstagarens arbetsuppgifter bestämmer i hög grad tillämpningsområdet för bestämmelsen. Ett olycksfall som inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs i något annat sammanhang än i arbetet ska i sin tur betraktas som ett olycksfall i arbetet, om det inträffat i verksamhet som vanligen hänför sig till vistelse på den plats där arbetet utförs. Som olycksfall utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs ersätts enligt propositionen olycksfall under färden mellan bostaden och arbetsplatsen, det vill säga under arbetsresan, samt olycksfall under mat- eller rekreationspauser i närheten av ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Färden till och från arbetet ska anses innefatta även mindre avvikelser från färdrutten på grund av barnomsorg eller besök i mataffär eller av någon annan därmed jämförbar orsak. I lagen föreskrivs också detaljerat om ersättning som olycksfall i arbetet för vissa olycksfall som inträffat under arbetsrelaterade omständigheter, såsom kurser och rekreation. Dessutom föreskrivs det om de villkor som ska vara uppfyllda för att ersättning ska kunna betalas för olycksfall vid arbete i hemmet och vid arbete där arbetsstället inte är angivet.

Yrkessjukdomar

Bestämmelser från den gällande yrkessjukdomslagen och yrkessjukdomsförordningen har tagits in i kapitlet om yrkessjukdomar i den nya lagen. Eftersom det i lagen föreslås detaljerade bestämmelser om de omständigheter under vilka olycksfallet ska kunna ersättas som olycksfall i arbetet föreslås det också när det gäller yrkessjukdomar noggrannare bestämmelser än för närvarande om under vilka omständigheter exponering ska kunna berättiga till ersättning som en yrkessjukdom. En förteckning över yrkessjukdomar ska alltjämt finnas i en förordning, det vill säga en förteckning över sjukdomar och fysikaliska, kemiska och biologiska faktorer mellan vilka det vid en viss exponeringsnivå anses finnas ett sannolikt orsakssamband som påvisats genom allmänt erkända medicinska undersökningsmetoder.

Övriga bestämmelser om skadefall som ska ersättas

Även i avdelningen om skadefall som ska ersättas föreskrivs det mer detaljerat än för närvarande om de villkor för ersättning som ska vara uppfyllda för att ersättning ska betalas på grund av ömhet orsakad av arbetsrörelse. Ersättningstiden begränsas enligt propositionen till högst sex veckor. Dessutom föreskrivs det om utvidgningar och begränsningar under omständigheter där skador orsakade av misshandel eller av andra uppsåtliga gärningar som en annan person begått ska ersättas, samt föreskrivs det närmare om förutsättningarna för att vissa former av psykisk chock ska ersättas som en följd av ett olycksfall i arbetet. Ersättning för psykisk chock grundar sig för närvarande på rätts- och ersättningspraxis. För att säkerställa överskådliga ersättningsvillkor och likabehandling föreslås det att de händelser utifrån vilka chocktillstånd kan berättiga till ersättning definieras i lagen. Definieringarna motsvarar i huvudsak de beskrivningar som så som diagnostisk förutsättning har fogats till dessa chocktillstånd i den gällande sjukdomsklassificeringen ICD-10.

Förmåner

Sjukvård

Innehållet i ersättningen för kostnaderna för sjukvård ändras i överensstämmelse med det som enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ingår i sjukvårdstjänster. Eftersom medicinsk rehabilitering enligt hälso- och sjukvårdslagen utgör en del av sjukvården, kommer i fortsättningen även medicinsk rehabilitering som omfattas av olycksfallsförsäkring att utgöra en del av sjukvården. Det föreslås noggrannare bestämmelser om hjälpmedel i medicinsk rehabilitering än bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen, dock så att begreppet hjälpmedel motsvarar det som inom den offentliga hälso- och sjukvården avses med begreppet hjälpmedel i medicinsk rehabilitering. Som ett hjälpmedel i medicinsk rehabilitering ersätts i fortsättningen bland annat ledarhundskostnader. Det separata tillägget för ledarhund slopas.

Bestämmelserna om den offentliga hälso- och sjukvårdens anmälningsplikt för att få ut en fullkostnadsavgift överförs från klientavgiftslagen till den föreslagna lagen och preciseras. I lagen föreslås mer detaljerade bestämmelser än för närvarande om vilka uppgifter som ska ges in till försäkringsanstalten och inom vilken tid. I lagen görs åtskillnad mellan fall av engångsnatur och fall där det krävs fortsatt vård. För de förstnämnda gäller att vårduppgifter och uppgifter om arbetsgivaren ska ges in till försäkringsanstalten utan dröjsmål. Utan dessa uppgifter kan försäkringsanstalten inte avgöra om vården berättigar till ersättning eller betala fullkostnadsavgift. För de senare fallen gäller att verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården senast fyra vardagar efter det att anteckningarna har gjorts i journalhandlingarna ska ge in vårdplanen eller vårdbeslutet till försäkringsanstalten.

För annan än brådskande vård inom den privata hälso- och sjukvården föreslås en övre gräns på 300 euro för ersättning utan betalningsförbindelse. Beloppet binds vid index. Privat vård som getts utan betalningsförbindelse ska ersättas bara om vårdinrättningen har lämnat in besöksanteckningarna till försäkringsanstalten. Om det är fråga om vård för vilken det behövs en betalningsförbindelse, ska vårdinrättningen i fortsättningen innan vården inleds informera den försäkrade om att det behövs en betalningsförbindelse och tillsammans med begäran om betalningsförbindelse sända den samt vårdplanen eller en annan handling till försäkringsanstalten.

I lagen föreslås för tydlighetens skull särskilda bestämmelser om ersättning för vård som getts inom Europeiska unionen och om ersättning för vård utanför Europeiska unionen. Bestämmelser om detta saknas i gällande lag.

Som en nyhet föreslås bestämmelser om ersättning för den lön som arbetstagaren gått miste om eller arbetsgivaren betalat ut under den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till följd av den pågår när skadan inte är ersättningsgill.

Övriga kostnadsersättningar

Det föreslås närmare bestämmelser än för närvarande om ersättning för rese- och inkvarteringskostnader. Även bestämmelserna om ersättning för extra kostnader för hemvård och för vissa föremål som varit i privat bruk preciseras. Mentillägg enligt gällande lag vårdbidrag i den nya lagen, vilket bättre beskriver syftet med förmånen. Beloppet och grunderna ändras inte.

Ersättningar för inkomstbortfall

Genom lagen införs rehabiliteringspenning som en ny ersättning för inkomstbortfall vid sidan om dagpenning och olycksfallspension. Beloppet av rehabiliteringspenning ändras inte från den nuvarande ersättningen. Rehabiliteringspenning ska i stället för dagpenning eller olycksfallspension betalas som ersättning för inkomstbortfallet under tiden för yrkesinriktad rehabilitering. För närvarande betalas ersättning för rehabiliteringstiden i form av dagpenning eller olycksfallspension.

Den gällande bestämmelsen om avdrag på ersättningen på grundval av den skadades medverkan preciseras och ändras så att den bättre motsvarar vedertagen ersättningspraxis. I fortsättningen ska avdrag göras bara på

dagpenningen och då till högst hälften av dagpenningsbeloppet.

I lagen föreskrivs särskilt om rätten till olycksfallspension när ett skadefall inträffar i arbete som den skadade utför under den tid han eller hon får ålderspension. Bestämmelsen ska gälla för skadade vars ålderspension har inträtt efter att personen fyllt 63 år och skadefallet har inträffat i arbete som den skadade utförde under pensioneringen. Olycksfallspension ska då betalas i högst två år eller tills personen fyller 68 år. Dagpenning ska betalas på normalt sätt under det första året. Det föreslås att arbetspensionslagarna ändras på motsvarande sätt, för att dagpenning och olycksfallspension inte ska dras av från den berörda personens arbetspension. Olycksfallspensionen motsvarar då bättre inkomstbortfallet med anledning av det aktuella arbetet.

När det gäller studerande ska det i lagen enligt propositionen i fortsättningen föreskrivas om betalning av ersättning för inkomstbortfall bara för studerande som studerar på heltid och som råkar ut för ett skadefall när de arbetar vid sidan om studierna eller under studieloven.

Årsarbetsinkomst

Begreppet årsarbetsinkomst preciseras i den nya lagen. Årsarbetsinkomsten ska i högre grad än för närvarande grunda sig på beräkning, vilket innebär att prövningens och bedömningens andel minskar när det gäller att bestämma årsarbetsinkomsten och att förutsebarheten ökar. På samma sätt som för närvarande ska inkomstnivån vid skadetidpunkten stå som utgångspunkt när årsarbetsinkomsten bestäms. Inkomsterna vid skadetidpunkten ska jämföras med medeltalet för inkomsterna för de tre år som föregick skadefallet. Om inkomsterna vid skadetidpunkten avviker med minst 20 % från det medeltal som då fås, ska årsarbetsinkomsten bestämmas på basis av medeltalet för de fyra åren. Om avvikelsen i inkomsterna beror på en förändring som bedöms vara bestående, ska årsarbetsinkomsten bestämmas enligt inkomstnivån vid skadetidpunkten. När årsarbetsinkomsten bestäms ska inkomsterna för deltidspensionärer i fortsättningen höjas till nivån för inkomster av heltidsarbete.

Det föreslås särskilda bestämmelser om hur årsarbetsinkomsten ska bestämmas när skadefallet inträffat i arbete som den skadade utförde under ålderspensionering. Enligt propositionen ska årsarbetsinkomsten på årsbasis då fastställas till den inkomstnivå vid tidpunkten för skadefallet som den skadade sannolikt kan bedömas fortlöpande ha under tiden med ålderspension. I lagen preciseras dessutom den nuvarande bestämmelsen om hur årsarbetsinkomsten bestäms när en yrkessjukdom debuterar under tid med ålderspension.

Minimibeloppet av årsarbetsinkomst höjs med ca 10 %.

Bortsett från när det gäller arbetstagare som sänts utomlands och lokalt anställda arbetstagare ändras begreppet för arbetsinkomst som utgör grund för ersättning för inkomstbortfall så att det motsvarar det nuvarande begrepp som används som grund för försäkringspremie. På så vis övergår man inom olycksfallsförsäkringen till att använda ett enda begrepp för arbetsinkomst, på samma sätt som inom arbetspensionsförsäkringen. Det föreslås en särskild bestämmelse om att också andra arbetsinkomster enligt det arbetsinkomstbegrepp som ersättning för inkomstbortfall grundar sig på från annat arbete än arbete som ingår i tillämpningsområdet för den föreslagna lagen ska beaktas när årsarbetsinkomsten och minskningen i arbetsinkomsterna fastställs, men inte arbetsinkomster från arbete som utförs av idrottsutövare. I praktiken kommer ersättningen för inkomstbortfall i hög grad att bygga på samma arbetsinkomster som för närvarande.

Menersättning

I fortsättningen ska menersättningens storlek bestämmas enligt det grundbelopp som gäller för menersättning och inte längre bindas vid minimibeloppet av årsarbetsinkomst. Grundbeloppet ska utgöras av det nuvarande minimibeloppet av årsarbetsinkomst justerat med lönekoefficienten för år 2014. I fortsättningen kommer grundbeloppet att justeras kalenderårsvis med arbetspensionsindexet

enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

Det föreslås att närmare bestämmelser om invaliditetsklassificeringen ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt gällande lag gäller bestämmelsen om bemyndigande att utfärda förordning social- och hälsovårdsministeriet. Med anledning av invaliditetsklassificeringens betydelse i sak är det motiverat att författningsnivån höjs. Själva invaliditetsklassificeringen reviderades senast år 2009, och det har bedömts att den inte behöver ändras i detta sammanhang.

I invaliditetsklasserna 1—5 ges ersättning i fortsättningen alltid ut som en engångsersättning. Inom kapitaliseringen av engångsersättningen övergår man till att använda en enda ålderskoefficient, samma för kvinnor och män. I invaliditetsklasserna 6—20 betalas ersättningen alltid som fortlöpande ersättning, och kapitalisering enligt gällande lag kan inte längre göras.

I den nya lagen föreskrivs särskilt om förutsättningarna för att invaliditetsklassen ska kunna korrigeras även nedåt.

Det föreslås att närmare bestämmelser om bedömningen av men till följd av skador och sjukdomar och om invaliditetsklasserna ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om dessa finns för närvarande i social- och hälsovårdsministeriets förordning.

Tilläggsersättning för menersättning till män

Med anledning av det avgörande som nämnts i avsnitt 2.5 och som Europeiska unionen meddelat i målet C-318/13 anses det att efter domen kan den engångsersättning av menersättning som betalas till män inte vara mindre än motsvarande ersättning som betalas till kvinnor. Avgörandet av Europeiska unionens domstol visar att lagtolkningen har ändrats i denna sak. Den nya tolkningen ska tillämpas på de fall som avgörs efter det att domen meddelades.

Det föreslås därför att den gällande lagen om olycksfallsförsäkring ändras så att alla de engångsersättningar av menersättning som försäkringsanstalterna betalar till män efter den 3 september 2014 ska vara lika stora som de engångsersättningar som betalas till kvinnor. Detta genomförs genom att skillnaden mellan menersättningen för en man och menersättningen för en kvinna i dessa fall betalas i form av tilläggsersättning. Lagändringen avses träda i kraft så snart som möjligt. Ändringen medför att även retroaktiva ersättningar betalas ut. Lagen ska tillämpas på skadefall som inträffat innan den föreslagna nya lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar har trätt i kraft. De tilläggsersättningar som försäkringsbolagen betalar kommer att finansieras årligen inom fördelningssystemet, eftersom man inte har kunnat förbereda sig på tilläggsersättningarna genom att avsätta pengar i fonder.

Rehabiliteringsersättningar

De bestämmelser om rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan och som finns i den gällande rehabiliteringslagen tas in i kapitlet om rehabiliteringsersättningar. Det föreskrivs särskilt om ersättning för yrkesinriktad rehabilitering i utlandet. I kapitlet föreskrivs också om ersättning för merkostnader för serviceboende, ersättning för hjälpmedel som behövs i dagliga aktiviteter, ersättning för ändringar i bostaden, ersättning för tolktjänst, ersättning för anpassningsträning för anhöriga samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader vid rehabilitering i analogi med vad som föreskrivs om ersättning för resekostnader vid sjukvård (inbegripet medicinsk rehabilitering). Dessutom föreskrivs det om skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för dem som får yrkesinriktad rehabilitering. Den försäkringsanstalt som betalar ersättning för yrkesinriktad rehabilitering som inrymmer utbildningsperioder jämställbara med arbete ska försäkra den berörda personen enligt den föreslagna lagen. En motsvarande bestämmelse för arbetspensionsrehabilitering fogas till lagen.

I kapitlet föreskrivs också att rehabiliteringspenning ska betalas efter det att den yrkesinriktade rehabiliteringen har avslutats, om den skadade inte får arbete som motsvarar utbildningen eller får arbete men inkomstnivån blir lägre än inkomstnivån enligt utbildningen. Ersättningen ska betalas för högst sex månader. För närvarande baserar

sig utbetalningen av motsvarande ersättning på ersättningspraxis.

Ersättningar som ska betalas när en arbetstagare avlider

Bestämmelserna om betalning av familjepension när en arbetstagare har försvunnit preciseras.

När det gäller pensionsrätten för en efterlevande sambo preciseras bestämmelsen om avtal om inbördes underhåll så att ett sådant avtal i fortsättningen ska ha styrkts av notarius publicus.

Enligt propositionen ska familjepension inte betalas till den som uppsåtligen har orsakat förmånslåtarens död.

Hur förmåner verkställs

När olycksfallsförsäkringen verkställs handlar det om skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter, och därför ska förvaltningslagen tillämpas som en allmän lag när ersättningsärenden handläggs vid en försäkringsanstalt. Vid verkställigheten iakttas även följande allmänna förvaltningslagar: offentlighetslagen, personuppgiftslagen, språklagen och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. När skötseln av uppgifterna innebär utövning av offentlig makt, ska bestämmelserna om tjänsteansvar enligt 118 § i grundlagen tillämpas på den som sköter uppgifterna. I den föreslagna lagen föreskrivs särskilt om tjänsteansvar i den avdelning som gäller verkställighetssystem.

Det föreslås att obehövliga bestämmelser som är överlappande med förvaltningslagen stryks bland de nuvarande bestämmelserna om verkställighet av olycksfallsförsäkring. Verkställigheten av olycksfallsförsäkring har emellertid drag som till sin natur avviker från handläggningen av typiska förvaltningsärenden, och därför är det ändamålsenligt att i lagen till vissa delar hålla kvar sådana bestämmelser som avviker från och kompletterar förvaltningslagen. När det gäller bestämmelserna om verkställighet har avsikten varit att så långt möjligt nå överensstämmelse med socialförsäkringen i övrigt.

I lagen föreslås särskilda bestämmelser om hur ett ersättningsärende väcks. Enligt förslaget väcks ett ersättningsärende när skadeanmälan eller någon annan särskilt föreskriven handling har inkommit till försäkringsanstalten, det vill säga den försäkringsanstalt som har ersättningsansvar i fråga om skadefallet. Om skadeanmälan eller någon annan handling har getts in till fel försäkringsanstalt, ska den i enlighet med förvaltningslagen utan dröjsmål överföras till den behöriga försäkringsanstalten. Det nuvarande begrepp som avser den utredande försäkringsanstalten och förfarandet i anslutning till detta slopas. I lagen föreslås särskilda bestämmelser om meddelande till den skadade att ett ersättningsärende har väckts och om vilka uppgifter som ska ingå i anmälan samt om fristen för att väcka ett ersättningsärende.

I lagen föreskrivs särskilt om parterna i ersättningsärenden, och förvaltningslagens definition av part ska inte tillämpas. Parter i ett ersättningsärende är enligt förslaget de skadade och vid dödsfall den skadades förmånstagare. En part i ett ersättningsärende som är missnöjd med försäkringsanstaltens beslut ska ha rätt att söka ändring i ersättningsbeslutet. Arbetsgivaren ska inte vara part i ersättningsärenden, men arbetsgivarens åsikt kommer, liksom för närvarande, att klarläggas som ett led i handläggningen av ersättningsärendet och som ett led i den skyldighet att utreda som föreskrivs för försäkringsanstalten. Beslutet ska alltid ges arbetsgivaren, om arbetsgivaren har betalat lön för sjukdomstid eller ansökt om ersättning för den lön arbetsgivaren betalat under undersökningstiden eller under den tid fysikalisk behandling pågått, om den ersättning som ges ut påverkar arbetsgivarens försäkringspremie. I dessa ärenden har arbetsgivaren även partsställning enligt förvaltningsprocesslagen när det gäller sökande av ändring. Den kommun eller samkommun som ansvarar för ordnandet av vård för den skadade ska inte vara part i ersättningsärendet, men beslutet ska alltid ges kommunen eller samkommunen, om det handlar om storleken av den fullkostnadsavgift som betalas på grund av vård som berättigar till ersättning och försäkringsan-

stalten betalar mindre än vad som krävts eller kostnadsersättningen har förvägrats med motiveringen att kommunen eller samkommunen inte har uppfyllt sin lagenliga anmälningsplikt. I det inledande skedet ska kommunen eller samkommunen ha rätt att söka ändring i ett sådant beslut av försäkringsanstalten hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden.

Det föreskrivs särskilt om delgivning av beslut, och vid delgivning ska det sedvanliga delgivningssättet följas så som för närvarande. Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ska tillämpas på elektronisk delgivning av beslut. Bestämmelserna i förvaltningslagen gäller för motivering av beslutet. I lagen föreskrivs dock särskilt om medicinsk motivering av beslutet, vilket syftar till att förbättra motiveringen av ersättningsbeslut när det gäller det medicinska orsakssambandet.

Det är meningen att handläggningen av och beslutsfattandet i ersättningsärenden ska försnabbas bland annat genom att det föreskrivs att försäkringsanstalten senast inom sju vardagar ska börja utreda ersättningsärendet och genom att fristen för meddelande av beslutet förkortas från tre månader till en månad från det att försäkringsanstalten har fått de utredningar som behövs för att avgöra ärendet. Beslutet från besvärsinstansen ska i sin tur verkställas utan dröjsmål och senast 14 dagar efter att det har vunnit laga kraft och försäkringsanstalten har fått tillräcklig information för att avgöra ärendet. Det är meningen att också de föreslagna bestämmelserna om att ersättning för vissa kostnader, såsom resekostnader, ska vara beroende av ansökan och om att ersättning ska sökas inom en viss tid ska bidra till att besluten meddelas snabbare. Enligt propositionen ska även den skadade och arbetsgivaren vara skyldiga att genom sitt eget agerande främja handläggningen av ersättningsärendet. Avsikten är att bestämmelserna om hur försummelse av skyldigheterna påverkar ersättningshandläggningen ska formuleras på ett mer noggrant avgränsat sätt än för närvarande. Avsikten är också att effektivisera den yrkesinriktade rehabiliteringen bland annat genom att ange en tid inom vilken rehabiliteringsutredningen ska inledas och genom att ålägga försäkringsanstalten att följa hur utredningen framskrider.

Frivillig försäkringsverksamhet

Frivilliga försäkringar som avses i den föreslagna lagen är frivillig försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom för arbetstiden och frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden. Frivillig försäkring för arbetstiden är avsedd för företagare. De föreslagna bestämmelserna om frivilliga försäkringar och om innehållet i dessa försäkringar är mera detaljerade än för närvarande. Det föreslås bestämmelser om sådana begränsningar av innehållet i skyddet och av de skadefall som ersätts som i fortsättningen ska kunna göras gällande genom försäkringsvillkor. Eftersom arbete som företagare har en annan karaktär än arbete om utförs i ett anställningsförhållande, föreslås det för företagare särskilda bestämmelser om bland annat de omständigheter där skadefallet inträffade samt om hur dagpenning och olycksfallspension bestäms. Bestämmelserna om ersättning för inkomstbortfall syftar till att skapa större klarhet i hur företagarens arbetsförmåga fastställs. Avsikten är att eventuellt minskade inkomster av arbetet som företagare inte ska behöva utredas under dagpenningsperioden, utan arbetsförmågan ska bedömas utifrån de begränsningar som skadan eller sjukdomen medför för arbetet som företagare. Företagarens arbetsförmåga ska däremot bedömas på bredare basis i olycksfallspensionsskedet. Rätten till olycksfallspension ska i princip bestämmas på samma sätt som för arbetstagare, men när nedsättningen i arbetsförmåga fastställs ska också ArPL-arbetsinkomsten efter skadefallet beaktas. I praktiken ska olycksfallspension i andra situationer än tillfällig arbetsoförmåga inte kunna beviljas om ArPL-arbetsinkomsten inte har sänkts efter skadefallet. Det föreslås också bestämmelser om beviljande, uppsägning och upphörande av frivilliga försäkringar. Vidare föreskrivs det om det kalkylerade avdrag som ska göras på ersättning som betalas ut på grundval av en fritidsförsäkring för den tid personen har rätt att få sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Många av dessa angelägenheter

regleras för närvarande i de olika försäkringsbolagens villkor.

Den viktigaste förändringen jämfört med nuläget föranleds av att utgångspunkten är att den frivilliga försäkringen för arbetstiden i fortsättningen ska villkoras av att det finns en obligatorisk eller frivillig försäkring enligt lagen om pension för företagare. Syftet med ändringen är att försäkringsskyddet enligt lagen om olycksfallsförsäkring i fortsättningen ska täcka endast arbete som utförs i förvärvssyfte. I dagens läge är det möjligt att genom försäkring för arbetstiden försäkra allt slags arbete som inte ska anses omfattas av den obligatoriska försäkringen. Detta innebär att också sättet att ordna försäkringsskyddet för vissa specialgrupper ändras. För närvarande har olycksfallsskyddet för närståendevårdare samt för dem som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning och olycksfallsrehabilitering ordnats obligatoriskt med stöd av annan lagstiftning genom frivillig försäkring för arbetstiden enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring. Det utarbetas en separat proposition om hur olycksfallsskyddet ska ordnas för dessa persongrupper.

Arbetstidsförsäkringen täcker i fortsättningen sådant arbete som företagare som försäkrats genom pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare. Även företagare som tecknat en s.k. villkorlig FöPL-försäkring ska ha rätt att genast från början av sin företagsverksamhet på ansökan få en frivillig försäkring för arbetstiden. Den årsarbetsinkomst för företagaren som ersättning för inkomstbortfall och familjepension grundar sig på ska direkt motsvara den arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare som fastställts för företagaren. På ansökan ska årsarbetsinkomsten kunna fastställas till ett högre belopp än FöPL-arbetsinkomsten, dock högst så att den motsvarar företagarens arbetsinsats. Om en företagare fortsätter sitt arbete som företagare efter att ha fyllt 68 år, ska giltighetstiden för försäkringen kunna förlängas på ansökan. Som årsarbetsinkomst fastställs ett belopp som motsvarar företagarens arbetsinsats. Även en företagare under 18 år ska ha rätt att få en försäkring för arbetstiden även om han eller hon inte kan få en FöPL-försäkring. För att få försäkring ska han eller hon dock uppfylla de villkor som anges i 3 § i lagen om pension för företagare.

Olycksfallsförsäkringscentralen

Namnet på Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund ändras enligt propositionen till Olycksfallsförsäkringscentralen. I den nya lagen anges Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter noggrannare än för närvarande, men uppgifterna motsvarar till centrala delar de nuvarande uppgifterna för Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund. Det föreslås inga ändringar som gäller Olycksfallsförsäkringscentralens juridiska ställning eller karaktär. Till den del Olycksfallsförsäkringscentralen sköter offentliga förvaltningsuppgifter regleras verksamheten förutom av den nya lagen också av allmänna förvaltningslagar. Bestämmelserna om tjänsteansvar tillämpas vid utövning av offentlig makt.

Bestämmelserna om Olycksfallsförsäkringscentralens serviceuppgifter är nya. Med serviceuppgifter avses serviceuppgifter som Olycksfallsförsäkringscentralen på begäran kan tillhandahålla sina medlemmar eller andra. Olycksfallsförsäkringscentralens styrelse ska ange serviceuppgifterna. För närvarande sköter Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund med stöd av sina stadgar uppgifter av motsvarande typ till exempel när det gäller att verkställa och utveckla lagen. Enligt förslaget ska centralen också ha rätt att för täckning av kostnaderna för serviceuppgifterna ta ut serviceavgifter för enskilda tjänster.

Det föreslås tydligare finansieringsbestämmelser för Olycksfallsförsäkringscentralen än de nuvarande bestämmelserna. Bestämmelser om dem som deltar i Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhet och finansieringen av den ska i fortsättningen finnas endast i den föreslagna lagen. Bestämmelser om hur lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt deltar i verksamheten och finansieringen finns för närvarande i lagen om pension för lantbruksföretagare.

På samma sätt som för närvarande ska det allmänna mötet vara högsta beslutande organ även i Olycksfallsförsäkringscentralen, och bestämmelser om beslutförhet, röstetal och

beslutsfattande på det allmänna mötet ska i fortsättningen finnas i lagen. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i stadgarna för Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund, vilka fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Också bestämmelser om styrelsen samt dess uppgifter, mandattid och beslutsförhet ska finnas i lagen. Det föreslås också bestämmelser om jäv för ledamöterna i styrelsen samt om skadeståndsskyldighet för ledamöterna i fråga om beslut som inte innebär utövning av offentlig makt eller skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter. I lagen tas också in bestämmelser om de villkor som verkställande direktören och hans eller hennes ställföreträdare ska uppfylla. På ställföreträdaren ska tillämpas samma bestämmelser som på verkställande direktören. Det föreslås också bestämmelser om verkställande direktörens uppgifter. Verkställande direktören ska utöva högsta beslutande makt i enskilda ärenden som gäller sådana uppgifter i anslutning till ersättningsverksamheten som föreskrivs för centralen och i ärenden som gäller fastställande och debitering av vissa avgifter. Hos verkställande direktören koncentreras därmed den högsta beslutande makten i ärenden som handlar om uppgifter som hänför sig till skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter och utövning av offentlig makt. Vid fullgörandet av dessa uppgifter är verkställande direktören bunden av de allmänna förvaltningslagarna utifrån deras bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndighet och enskildas skyldighet att ge språklig service. Även bestämmelserna om tjänsteansvar är bindande för verkställande direktören. I förbundets stadgar fastställs inte för närvarande någon självständig beslutande makt för verkställande direktören.

I fråga om Olycksfallsförsäkringsanstalten föreslås det också bestämmelser namnteckningsrätt, bokföring och bokslut samt revisorer. Beslut som Olycksfallsförsäkringscentralen fattat med anledning av de uppgifter som föreskrivs i den föreslagna lagen och debiteringar av avgifter ska få överklagas hos de besvärsinstanser som anges i den föreslagna lagen. Närmare bestämmelser om Olycksfallsförsäkringscentralens förvaltning ska ingå i stadgarna, som ska fastställas av social- och hälsovårdsministeriet på samma sätt som för närvarande.

För ersättningsnämnden för olycksfallsärenden som finns vid Olycksfallsförsäkringscentralen föreslås det motsvarande bestämmelser som för närvarande. Det föreslås att den bestämmelse i gällande lag enligt vilken besvärsnämnden för olycksfallsärenden vid behandlingen av ett besvärsärende kan begära ersättningsnämndens utlåtande i ett ärende som gäller tillämpningspraxis för lagen ska strykas som obehövlig.

Försäkringsverksamhet och försäkringspremier

Bestämmelserna om skyldigheten att teckna försäkring, försäkringens giltighet och upphörande av försäkring, arbetsgivarens anmälningsplikt samt överföring av försäkringen till ett annat försäkringsbolag förtydligas. I övrigt ändras de nuvarande bestämmelserna om försäkringsverksamhet och försäkringspremier samt hur försäkringspremier ska bestämmas och betalas närmast så att ordalydelsen preciseras och så att rättelser av teknisk natur företas.

Tillsyn över försäkringsverksamheten, straffbestämmelser och försäkringsregister

Som ett led i verksamheten för att bekämpa grå ekonomi föreslås det bestämmelser om Olycksfallsförsäkringscentralens allmänna tillsyn över försäkringsverksamheten. Pensionsskyddscentralen utövar redan motsvarande tillsyn, likaså Arbetslöshetsförsäkringsfonden. Vid behov ska olika socialförsäkringssektorer kunna samarbeta. Olycksfallsförsäkringscentralen kommer att tillgripa tvångsförsäkring för arbetsgivare som trots uppmaning inte tecknar en försäkring. Motsvarande förfarande gäller inom arbetspensionsförsäkringen.

Eftersom påförande av försummelseavgift för en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet handlar om betydande utövning av offentlig makt enligt 124 § i grundlagen, föreslås det inte någon bestämmelse om att påförande av försummelseavgift ska höra till uppgifterna för Olycksfallsförsäkringscentralen. Det föreslås att Stats-

kontoret i fortsättningen på ansökan av Olycksfallsförsäkringscentralen ska påföra försummelseavgiften när en arbetsgivare har försummat sin skyldighet att ordna försäkring. Samtidigt ska Statskontoret också påföra en avgift som motsvarar försäkringspremien för den tid försäkring borde ha tecknats. Det är ändamålsenligt att avgiften påförs i samband med försummelseavgiften. Statskontoret ska genom sitt beslut avgöra om det handlar om en försummelse, och när det är fråga om försummelse förelägger det arbetsgivaren att betala både avgiften och premien till Olycksfallsförsäkringscentralen. Statskontorets beslut ska få överklagas hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Olycksfallsförsäkringscentralen ska verkställa Statskontorets beslut i saken och se till att avgifterna och premierna tas ut.

Försäkringsbolagen ska vara skyldiga att övervaka att försäkringstagarna uppfyller sina förpliktelser i anslutning till ordnandet av försäkring. Varje försäkringstagare ska meddela försäkringsbolaget de uppgifter som bolaget begär och behöver för att bestämma försäkringspremierna och administrera försäkringen i övrigt, och betala försäkringspremierna. För närvarande finns det inte någon motsvarande lagbestämmelse om tillsyn, men försäkringsbolagen har ändå i praktiken försökt få korrekta uppgifter för att kunna fastställa försäkringspremierna till rätt belopp. Den föreslagna bestämmelsen ger försäkringsbolagen möjlighet att genomföra tillsynsåtgärder som de anser behövs, till exempel på motsvarande sätt som inom arbetspensionsförsäkringen bedriva massövervakning som bygger på uppgifter om försäkringstagarnas lönesummor.

Arbetarskyddsmyndigheterna ska på samma sätt som för närvarande övervaka att arbetsgivarna uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt lagen. Tillsynen utövas i samband med annan tillsyn över arbetarskyddet.

Det föreslås att en ny bestämmelse om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri fogas till 29 kap. i strafflagen. För gärningen ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Rekvisitet för gärningen uppfylls, om en arbetsgivare eller en företrädare för arbetsgivaren 1) genom att försumma försäkringsskyldigheten enligt den föreslagna lagen eller genom att försumma arbetsgivarens anmälningsplikt för bestämmande av försäkringspremien när försäkring tecknas, under försäkringsperioden och när den upphör samt när en tidsbegränsad försäkring upphör, 2) genom att till försäkringsbolaget lämna felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt den föreslagna lagen och som påverkar försäkringspremien eller genom att vägra lämna sådana uppgifter, får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg olycksfallsförsäkringspremie bestäms eller att en sådan premie återbetalas utan grund. I den gällande lagen om olycksfallsförsäkring kriminaliseras brott mot skyldigheten att lämna uppgifter enligt lagen om olycksfallsförsäkring och brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfallsförsäkring. För gärningarna kan dömas till böter. Gärningens klandervärdhet framhävs genom att straffbestämmelsen överförs till strafflagen och genom att straffet skärps. Den föreslagna bestämmelsen har en förebyggande effekt inom verksamheten för att bekämpa grå ekonomi till exempel i sådana fall där arbetsgivaren håller på att låta bli att betala sin lagstadgade avgift. I den föreslagna lagen föreskrivs fortfarande om straffansvar när arbetsgivaren försummar sin anmälningsplikt enligt 111 § 1 mom. Enligt det föreslagna 1 mom. ska arbetsgivare senast inom tio vardagar anmäla ett olycksfall i arbetet och en yrkessjukdom som kommit till hans kännedom. Den straffbara gärningen ska benämnas brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, och bötesstraff ska kunna dömas ut för gärningen. Motsvarande försummelse är också för närvarande straffbelagd enligt lagen om olycksfallsförsäkring, och straffet är detsamma som enligt propositionen, nämligen böter. Några ytterligare påföljder av straffkaraktär ska inte följa av det att en arbetsgivare som tecknat en försäkring förfar på ett sätt som motsvarar den föreslagna brottsbeskrivningen.

Enligt propositionen slopas försäkringsbolagets nuvarande rätt att höja arbetsgivarens försäkringspremie när arbetsgivaren har försummat att lämna de uppgifter som behövs för att bestämma avgiften, eftersom höjningen innebär en administrativ sanktion och

därmed sådan betydande utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen. Enligt grundlagen kan uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt inte anförtros andra än myndigheter.

Enligt propositionen ska Olycksfallsförsäkringscentralen föra ett försäkringsregister över de arbetsgivare som för sina arbetstagare har tecknat en försäkring enligt den nya lagen. I registret ska för varje försäkring antecknas försäkringstagarens, det vill säga arbetsgivarens, namn, FO-nummer eller personbeteckning, försäkringsbolag och försäkringens giltighetstid. Registret ska användas för att bekämpa grå ekonomi, övervaka försäkringsverksamheten och utreda vilket försäkringsbolag som har ersättningsansvar.

För att de tillsynsuppgifter som föreskrivs i lagen ska kunna fullgöras föreslås det behövliga ändringar i lagstiftningen när det gäller bestämmelserna om utlämnande och erhållande av uppgifter.

Försäkringsanstaltens och Olycksfallsförsäkringscentralens regressrätt

Den nuvarande bestämmelse som gäller försäkringsanstaltens och Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds rätt att få tillbaka sin utbetalda ersättning av den som med stöd av skadeståndslagen eller någon annan lag har ett ersättningsansvar ska enligt propositionen preciseras. Försäkringsanstaltens och Olycksfallsförsäkringscentralens regressrätt utsträcks i fortsättningen till att omfatta även skador enligt produktansvarslagen. Det föreslås att 13 a § i produktansvarslagen ändras till denna del.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Avsikten har varit att lagreformen ska nå ett så neutralt resultat som möjligt när det gäller de totala kostnaderna. Ersättningsutgifterna kommer att stiga för en del av de enskilda förmånerna och sjunka för en del. Reformen innebär att kostnaderna för skötseln av verkställigheten av systemet höjs i någon mån (det vill säga kostnaderna för skötseln av ersättningar samt driftskostnaderna). I början uppkommer kostnader framför allt i form av engångskostnader för skötseln, vilket orsakas av till exempel ändringar av försäkringsanstalternas informationssystem.

Den höjning på ca 10 % som föreslås när det gäller minimibeloppet av årsarbetsinkomsten kommer utifrån statistiskt material från Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund att öka de totala ersättningsutgifterna med uppskattningsvis 0,3 %. I pengar innebär detta att ersättningsutgifterna ökar med uppskattningsvis 1 miljon euro när de beräknade ersättningsutgifterna per år då skadefall inträffat uppgår till 400 miljoner euro. Drygt 2 % av dagpenningarna och pensionerna bestäms för närvarande utifrån minimibeloppet av årsarbetsinkomst.

Kostnaderna för att inrätta det föreslagna försäkringsregistret vid Olycksfallsförsäkringscentralen beräknas uppgå till 325 000 euro. Driftskostnaderna per månad har beräknats uppgå till 5 000—10 000 euro och per år till 60 000—120 000 euro. Ibruktagandet av registret medför systemkostnader även för de försäkringsbolag som är medlemsanstalter i Olycksfallsförsäkringscentralen. De totala kostnaderna har beräknats till 450 000 euro, som fördelas på elva försäkringsbolag. Kostnaderna för försäkringsregistret har beräknats utan mervärdesskatt. Kostnaderna för systemet ökar också till följd av att Olycksfallsförsäkringscentralen får en mer preciserad skyldighet att statistikföra skadefallen. För detta krävs det att Olycksfallsförsäkringscentralens system för statistikföring förnyas. Den föreslagna revideringen av arbetsgivarens skyldighet att anmäla olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar ökar också i någon mån driftskostnaderna för Olycksfallsförsäkringscentralen.

I fortsättningen kommer grundbeloppet av menersättningen att justeras med arbetspensionsindexet enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare. Enligt Pensionsskyddscentralens långtidsprognos är den genomsnittliga årsförändringen i lönekoefficienten 3 % och i arbetspensionsindexet på motsvarande sätt 2 %. Detta kommer i fortsättningen att sänka nivån på menersättningen med ca 1 % per år. Enligt nuvarande nivå minskar ersättningsutgifterna med dryga 100 000 euro per år. Efter tio år kommer grundbeloppet av menersätt-

ningen att vara ca 9 % mindre jämfört med den nuvarande nivån och efter trettio år på motsvarande sätt ca 25 % mindre.

Den ändring av lagen om olycksfallsförsäkring som innebär tilläggsersättning i fråga om den engångsersättning av menersättning som betalas till män med anledning av skadefall som inträffat före ikraftträdandet av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar kommer att medföra oförutsedda ersättningsutgifter som föreslås bli finansierade genom fördelningssystemet. Utifrån statistiskt material från Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund kan ökningen av de totala ersättningskostnaderna beräknas röra sig kring 12 miljoner euro. På grund av tilläggsersättningen för menersättning ökar ersättningskostnaderna också när det gäller sådana fall enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare och lagen om olycksfall i militärtjänst där menersättningsbestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas. De ökade ersättningskostnaderna kan dock inte bedömas ha några betydande statsfinansiella konsekvenser.

Propositionen beräknas inte ha några konsekvenser för den offentliga ekonomin. Överföringen av den administrativa påföljdsavgiften från Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund till Statskontoret medför inte några statsfinansiella merkostnader. Statskontorets beslut kommer att vara ett i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) avsett beslut som fattas på ansökan och för vilket Statskontoret hos Olycksfallsförsäkringscentralen tar ut en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet enligt den lagen. Storleken på den avgift som staten uppbär ska motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen.

4.2 Konsekvenser för arbetstagarna och företagarna

När lagens struktur och innehåll revideras blir det lättare än tidigare att få en uppfattning om innehållet i försäkringsskyddet och om de olika aktörernas roller. En enda lag i enlighet med propositionen innebär bättre läsbarhet, vilket kan antas öka individens rättssäkerhet.

I bestämmelserna om lagens personkrets anges i detalj när en person i egenskap av arbetstagare omfattas av tillämpningsområdet. Med anställningsförhållande avses inom olycksfallsförsäkringen i fortsättningen detsamma som det som avses med anställningsförhållande i arbetsavtalslagen. Detta förenhetligar och förtydligar socialförsäkringens tolkningspraxis i fråga om anställningsförhållande, då även arbetspensionsförsäkringen använder samma begrepp för anställningsförhållande. Frivillig försäkring kommer att kvarstå för företagarna, men rätten att få en försäkring villkoras av att en försäkring enligt lagen om pension för företagare är i kraft. Bestämmelserna innebär att gränsen mellan arbete som utförs i egenskap av arbetstagare och arbete som utförs i egenskap av företagare blir tydligare. Vid ingången av 2011 ändrades arbetspensionslagarnas definition av företagare så att definitionen utvidgades till att gälla redan i situationer där innehavet är mer än 30 % mot tidigare 50 %. Ändringen innebar att inom arbetspensionslagstiftningen blev personer som varit försäkrade enligt lagen om pension för arbetstagare försäkrade enligt lagen om pension för företagare, men inom olycksfallsförsäkringen ska de alltjämt försäkras som arbetstagare. I den föreslagna lagen beaktas den ändring av definitionen av företagare som gjorts inom arbetspensionslagstiftningen. Det innebär att det i fortsättningen inte längre är obligatoriskt att ordna försäkring för de ovannämnda personerna, utan de kan bli försäkrade som företagare. I regeringspropositionen om ändring av arbetspensionslagstiftningen (RP 135/2010 rd) uppskattades ändringen av företagardefinitionen innebära att antalet försäkrade enligt lagen om pension för företagare stiger med 8 000. Dessutom uppskattades det att ca 10 000 som då var försäkrade enligt lagen om pension för arbetstagare skulle övergå till att bli försäkrade enligt lagen om pension för företagare år 2014. Enligt Pensionsskyddscentralens statistikdatabas var sammanlagt 207 435 personer försäkrade enligt lagen om pension för företagare år 2013, medan antalet uppgick till 191 579 år 2010, det vill säga 15 856 personer färre. Uppgifterna

stöder uppskattningen enligt regeringens proposition.

Ett centralt syfte med reformarbetet är att lagen i fortsättningen ska tillämpas endast på arbete som utförs i förvärvssyfte. Detta syfte understryks av att försäkringen för företagare villkoras av att en försäkring enligt lagen om pension för företagare är i kraft. I dagens läge är det möjligt att genom frivillig försäkring för arbetstiden försäkra allt slags arbete som inte anses omfattas av den obligatoriska försäkringen. Propositionen innebär att sättet att ordna försäkringsskyddet för vissa specialgrupper ändras. För närvarande har det på andra ställen i lagstiftningen föreskrivits att olycksfallsskyddet för närståendevårdare samt för dem som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning och olycksfallsrehabilitering ska ordnas obligatoriskt genom frivillig försäkring för arbetstiden enligt lagen om olycksfallsförsäkring. I fortsättningen ska även arbete som utanför ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande utförs på basis av olika slags uppdrags- och konsultavtal eller som frilans kunna försäkras genom en frivillig försäkring för arbetstiden bara om personen i fråga har en obligatorisk eller frivillig försäkring enligt lagen om pension för företagare. Förtroendevalda utan ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, till exempel ledamöterna i en sammanslutnings styrelse eller i en nämnd, kan för närvarande försäkra sig själva genom en frivillig försäkring för arbetstiden. Detta kommer inte längre att vara möjligt, eftersom bara de som har en försäkring enligt lagen om pension för företagare kommer att kunna få en frivillig försäkring för arbetstiden. Kravet på utförande av arbete i förvärvssyfte innebär i allmänhet att arbete som utförs inom olika slags förtroendeuppdrag faller utanför lagen om pension för företagare. Dessa förtroendevaldas olycksfallsskydd kan ordnas genom en privat försäkring.

I den föreslagna lagen anges på det sätt som grundlagen förutsätter de ersättningsförmåner som en person som drabbas av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom ska vara berättigad till samt de förmånsvisa förutsättningarna för ersättningsförmånerna. I lagen föreskrivs också vissa skyldigheter för den skadade vilka är nödvändiga för att ersättningsärendet ska kunna avgöras. En del av skyldigheterna gäller anmälan om sådana väsentliga förändringar i omständigheterna som hänför sig till rätten till ersättning. Det är meningen att de frister som anges i lagen ska påskynda handläggningen av ersättningsärenden och meddelandet av beslut. Avsikten är att en uttrycklig bestämmelse ska innebära att de medicinska motiveringarna till besluten blir bättre. Av lagen framgår i fortsättningen också noggrannare än tidigare hur försummelser av skyldigheterna inverkar på ersättningshandläggningen och betalningen av ersättningar.

Den årsarbetsinkomst som utgör grund för ersättning för inkomstbortfall kommer i högre grad än tidigare att bestämmas på basis av beräkning, vilket innebär att bedömningens andel vid bestämmandet av årsarbetsinkomsten minskar. När årsarbetsinkomsten bestäms med betoning på beräkning blir förutsebarheten större och kan grunderna för hur årsarbetsinkomsten bestäms motiveras bättre än tidigare i ersättningsbesluten. Detta främjar rättssäkerheten för de försäkrade.

När minimibeloppet av årsarbetsinkomsten höjs förbättras försörjningen för de låginkomsttagare för vilka minimiårsarbetsinkomsten utgör grund för ersättning för inkomstbortfall. Som en nyhet föreslås dessutom bestämmelser om ersättning för den lön som arbetstagaren gått miste om eller arbetsgivaren betalat ut under den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till följd av den pågår när skadan inte är ersättningsgill.

4.3 Konsekvenser för arbetsgivarna

Många av de konsekvenser för arbetstagarna och företagarna som beskrivs i det föregående utsträcks även till arbetsgivarna. För arbetsgivarna är det viktigt att det tydligt anges hurdant arbete som omfattas av försäkringsskyldigheten.

När det gäller arbetsgivarens försäkringsskyldighet föreslås i stället för den nuvarande gränsen på tolv arbetsdagar en gräns med ett belopp i euro som innebär att arbetsgivarens försäkringsskyldighet inträder. En arbetsgivare ska ha försäkringsskyldighet om de ut-

betalda lönerna eller de överenskomna lönerna överstiger 1 200 euro under ett kalenderår. Det är meningen att ändringen ska skapa klarhet i den nedre gränsen för försäkringsskyldigheten för att oavsiktliga försummelser av skyldigheten att teckna försäkring ska kunna undvikas. Beroende på lönens storlek och på hur mycket arbete som utförs per dag kommer gränsen för försäkringsskyldigheten från fall till fall att antingen stiga eller sjunka jämfört med nuläget.

När det gäller arbetsgivarna har avsikten också varit att i lagen tydligt föra fram arbetsgivarens ställning i ersättningsprocessen samt rättigheterna och skyldigheterna i samband med den. Arbetsgivaren ska inte vara part i ersättningsprocessen, men arbetsgivarens åsikt klarläggs som ett led i den utredningsskyldighet som föreskrivs för försäkringsanstalten i ersättningsärenden. Beslutet ska ges arbetsgivaren i de ärenden där arbetsgivaren har partsställning enligt förvaltningsprocesslagen. Beslutet ska alltid ges till exempel när arbetsgivaren har betalat lön för sjukdomstid eller ersättningen inverkar på försäkringspremien. Arbetsgivarens rätt att söka ändring bestäms i enlighet med förvaltningsprocesslagen så som för närvarande.

De nya bestämmelserna innebär att arbetsgivaren ska lämna försäkringsanstalten en skadeanmälan utan dröjsmål eller senast inom tio vardagar från det att arbetsgivaren fått veta om skadefallet. Det är meningen att de frister som anges i lagen ska påskynda handläggningen av ersättningsärenden och meddelandet av beslut.

Det förenhetligade begreppet för arbetsinkomst som enligt propositionen utgör grund för ersättning för inkomstbortfall och för försäkringspremie inom olycksfallsförsäkringen kommer att minska arbetsgivarens administrativa börda eftersom samma uppgifter om inkomster kan ges in till olycksfallsförsäkringen, arbetspensionsförsäkringen och skattemyndigheten.

Till arbetsgivaren ska i fortsättningen betalas ersättning också för den lön som arbetsgivaren betalat den skadade under tiden för undersökning och tiden för arbetsoförmåga med anledning av undersökning, om det visar sig att skadan inte berättigar till ersättning.

4.4 Könsrelaterade konsekvenser

Ersättningsförmånerna enligt olycksfallsförsäkringen bestäms på lika grunder för alla oavsett könstillhörighet. Statistiskt sett betalas mer ersättningsförmåner till män än till kvinnor, eftersom männen i medeltal drabbas av fler olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar än kvinnorna. Det här förklaras i sin tur av att män i medeltal arbetar inom branscher där riskerna än högre än inom de branscher där kvinnor arbetar. Beloppet av ersättning för inkomstbortfall påverkas i sin tur i väsentlig grad av lönenivån inom varje bransch.

Menersättningen bestäms likaså på samma grunder för både män och kvinnor. Eftersom beloppet av den engångsersättning som betalas till kvinnor har blivit större än ersättningen till män på grund av betalningssättet och menersättningens karaktär av en livslång förmån, övergår man enligt propositionen till att vid kapitalisering av menersättningens engångsersättning använda samma koefficient för män och kvinnor. En i snitt kostnadsneutral kapitalkoefficient nås genom en gemensam kapitalkoefficient där männens kapitalkoefficient väger 72 % och kvinnornas 28 %. Jämfört med nuvarande lag ökar engångsersättningen av menersättning till män i invaliditetsklasserna 1—5 med i medeltal ca 3 % medan den för kvinnornas del minskar på motsvarande sätt med i medeltal ca 7 %. Männens och kvinnornas inbördes förändringsprocent beror dock i väsentlig grad på de berörda personernas ålder. Diskonteringsräntan 3,5 % och den dödlighetsreferensmodell för den lagstadgade skadeförsäkringen som offentliggjordes i slutet av 2011 har använts vid beräkningen.

4.5 Konsekvenser för verkställigheten av olycksfallsförsäkringssystemet och för myndigheterna

På grund av de ändrade ersättningsbestämmelserna och bestämmelserna om förfarande medför den nya lagen ändringsbehov för verkställarna när det gäller rutinerna och datasystemen, vilket ger upphov till administrativa kostnader. Det behövs sannolikt till exempel noggrannare statistikföring över skadefall än tidigare. För verkställigheten behövs det också omfattande utbildningsverksamhet för att de nya bestämmelserna

ska bli bekanta för alla experter samt för ersättningshandläggarna och försäkringshandläggarna. Det behövs tilläggsresurser också för informationsverksamhet, i synnerhet för informationen till försäkringstagarna. Eftersom den nuvarande lagen fortfarande ska tillämpas på skadefall som inträffat innan den nya lagen har trätt i kraft, måste verkställarna ännu en lång tid förvalta de nuvarande ersättningssystemen och upprätthålla kompetensen även för handläggningen av gamla ersättningsfall.

På lång sikt kommer de allt tydligare bestämmelserna i den nya lagen däremot att minska den administrativa bördan vid verkställigheten. Detta har eftersträvats bland annat genom begreppsdefinitioner och tydliga tidsfrister. Det att årsarbetsinkomsten allt tydligare bestäms utifrån beräkning bidrar till att förenkla förfarandet.

Med tanke på hela socialförsäkringen främjar den allt större harmoniseringen av begreppet arbetsinkomst med det begrepp som används inom arbetspensionsförsäkringen strävan att förenhetliga definieringen av arbetsinkomster, vilket gör det möjligt att i fortsättningen till exempel använda ett gemensamt inkomstregister. Också i övrigt innebär ett i så hög grad som möjligt förenhetligat tillämpningsområde med arbetspensionsförsäkringen att systemet blir överskådligare.

Det att uppgiften att påföra försummelseavgifter överförs på Statskontoret medför en smärre mängd administrativt extra arbete för kontoret, men kostnaderna täcks genom att det hos Olycksfallsförsäkringscentralen tas ut en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet enligt lagen om grunderna för avgifter till staten.

4.6 Samhälleliga konsekvenser

Bestämmelser som sammanförts i enda lag samt tydligare och mer precisa bestämmelser främjar försäkringstagarnas och de försäkrades möjligheter att få information om och förstå sina rättigheter och skyldigheter inom olycksfallsförsäkringssystemet.

Propositionen stärker verksamheten för att bekämpa grå ekonomi genom att den innebär att olycksfallsförsäkringssystemet börjar omfattas av vidsträckt och systematisk tillsyn på motsvarande sätt som nu är fallet inom arbetspensionsförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Olycksfallsförsäkringscentralen ska övervaka att den allmänna försäkringsskyldigheten uppfylls, och försäkringsbolagen ska övervaka att deras försäkringstagare fullgör sin betalningsskyldighet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Den 4 januari 2007 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp för att revidera lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar. Arbetsgruppens uppdrag var att med beaktande av försäkringsprincipen sammanställa förslag till hur strukturen och innehållet i lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar ska revideras. Samtidigt skulle arbetsgruppen bedöma om innehållet i den nuvarande lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar svarar mot de förändrade förhållandena i arbetslivet.

Arbetsgruppen avslutade sitt arbete den 6 oktober 2008 och offentliggjorde sin promemoria den 14 oktober 2008 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2008:46). I promemorian föreslog arbetsgruppen bland annat att bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen, lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring sammanförs i en och samma lag. Arbetsgruppen ansåg att tillämpningsområdet för en ny olycksfalls- och yrkessjukdomslag borde vara enhetligt med det inkomstrelaterade arbetspensionsskyddet till den del olycksfallsförsäkringens särdrag inte förutsätter något annat. Lagen borde gälla arbete som utförs i förvärvssyfte. Tillämpningsområdet för det obligatoriska olycksfallsskyddet borde integreras i begreppet arbetsavtal enligt arbetsavtalslagen. Olycksfallsskyddet för arbete som företagare borde även i fortsättningen ordnas genom en frivillig försäkring för olycksfall i arbetet, med vilken man borde kunna försäkra allt ar-

bete som utförs i förvärvssyfte och som inte omfattas av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. I arbetsgruppen behandlades också ersättningar för sjukdomar med anknytning till mikrober i samband med fuktskador. Promemorian innehöll dessutom förslag till att förebygga grå ekonomi och missbruk av olycksfallsskyddet, påvisa medicinskt orsakssamband och effektivisera yrkesinriktad rehabilitering, samt förslag i fråga om försäkringstagarens partsställning.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering fortsatte beredningen utifrån arbetsgruppens förslag vid social- och hälsovårdsministeriet i samråd med de centrala arbetsgivar- och löntagarcentralorganisationerna, de centrala företagarorganisationerna och företrädare för olycksfallsförsäkringssystemet.

I samband med lagberedningen i en separat trepartsberedningsgrupp behandlades också möjligheterna att stödja byte av arbetsplats i situationer där samlade symtom till följd av mikrober i samband med fuktskador på arbetsplatsen utgör ett hinder för att arbeta. Till denna del har dock inte uppnås en sådan överenskommelse som kunde leda till lagberedningen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Social- och hälsovårdsministeriet sände propositionen på remiss till justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Finansinspektionen, dataombudsmannen, Statskontoret, Skatteförvaltningen, Akava ry, Finlands näringsliv rf, Kyrkans arbetsmarknadsverk, KT Kommunarbetsgivarna, Maaja metsätaloustuottajain Keskus-liitto MTK ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Företagarna i Finland rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Pensionsskyddscentralen, Finanssialan Keskusliitto — Finansbranschens Centralförbund ry, Folkpensionsanstalten, Keva, Trafikförsäkringscentralen, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Patientförsäkringscentralen, Finlands Kommunförbund rf, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto — Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund ry, Työeläkevakuuttajat — Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Försäkrings- och finansrådgivningen FINE, Försäkringsbranschens Rehabilitering rf, högsta domstolen, besvärsnämnden för olycksfallsärenden, försäkringsdomstolen, Invalidförbundet rf, Oikeutta vakuutetuille ry, Finlands Kommunförbund rf, Suomen Lääkäriliitto — Finlands Läkarförbund ry, Finlands Patientförbund rf, Suomen Vakuutuslääkärien Yhdistys ry och Handikappforum rf.

Det inkom sammanlagt 36 remissyttranden, och det har gjorts ett sammandrag över dem. Många av remissinstanserna ansåg det vara viktigt att lagstiftningen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar omarbetas fullständigt och att det föreslås att lagstiftningen sammanförs i en enda lag. Remissinstanserna förordade att lagen görs överskådligare och preciseras genom att motiveringen öppnas och definitioner tas in i lagstiftningen. De flesta av remissinstanserna ansåg att den föreslagna lagen hade en tydlig struktur och konstaterade att rättigheterna och skyldigheterna för dem som saken gäller framgår betydligt tydligare av den nya lagen än av gällande lag. Flera remissinstanser ansåg att preciseringarna och ändringarna av innehållet motsvarar de förändrade förhållandena i arbetslivet väl.

Generellt ansågs det vara positivt att innehållet i ersättning för kostnaderna för sjukvård harmoniseras med innehållet i hälso- och sjukvårdslagen. Effektivare tillsyn över försäkringsverksamheten och bekämpning av grå ekonomi vann understöd. Remissinstanserna såg speciellt många positiva möjligheter med det föreslagna försäkringsregistret, som enligt propositionen ska föras av Olycksfallsförsäkringscentralen. På det hela taget sågs reformen i princip som någonting positivt, och kritiska anmärkningar gällde närmast detaljer i de föreslagna bestämmelserna.

Utifrån remissyttrandena har detaljerna i propositionen preciserats bland annat när det gäller bestämmelserna om skadefall som ska ersättas. Också tillämpningsbestämmelserna för förmånerna har ändrats så att tillämpningen blir överskådligare. Till följd av karaktären hos arbetet som företagare har bestämmelserna om frivilliga försäkringar

kompletterats med vissa bestämmelser, och bestämmelserna om Olycksfallsförsäkringscentralen har preciserats. Straffbestämmelserna har skrivits på nytt, och i enlighet med grundlagsutskottets utlåtandepraxis föreskrivs det enligt propositionen särskilt om tjänsteansvar i samband med utövning av offentlig makt.

Propositionen har granskats vid justitieministeriets laggranskningsenhet.

6 Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Avsikten är att det till riksdagen efter denna proposition ska överlämnas en proposition som är relaterad till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, nämligen regeringens proposition med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar för lantbruksföretagare. I dess bilagda ändringslagar ingår samma hänvisningsbestämmelser som i denna proposition. Senare överlämnas propositioner med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar för krishanteringsstyrkor och lag om ändring av lagen om olycksfall i militärtjänst samt förslag som gäller olycksfallsförsäkring för persongrupper enligt vissa separata lagar. Lagarna avses träda i kraft samtidigt som denna lag, det vill säga den 1 januari 2016.

Regeringens proposition med förslag till godkännande av Internationella arbetsorganisationens konvention från 2011 om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen samt till vissa lagar som har samband med det (RP 93/2014 rd) överlämnades till riksdagen den 3 juli 2014. Propositionen påverkar 8 § 1 mom. 2 punkten i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar enligt denna proposition. I den punkten hänvisas det till lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande, som föreslås bli upphävd.

Regeringens proposition med förslag till stiftelselag och vissa lagar som har samband med den (RP 166/2014 rd) överlämnades till riksdagen den 25 september 2014. I nämnda proposition föreslås ändring i den samma 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi i vilken föreslås ändring också i denna proposition.

Det lagförslag om ordnande av social- och hälsovårdstjänster som kommer att överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2014 kan påverka flera kapitel i denna proposition till den del benämningen kommun och samkommun används som benämning på den aktör som ansvarar för att det ordnas sjukvård, samt den bestämmelse i 143 § i den föreslagna lagen där det hänvisas till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I Avdelningen **Allmänna bestämmelser**

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

1 §. *Syfte.* I paragrafen konstateras att det viktigaste syftet med lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar är att föreskriva om arbetstagares rätt att få ersättning vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt om företagares rätt att försäkra sig mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar genom frivillig försäkring. Dessutom föreskrivs i lagen om företagares och arbetstagares frivilliga fritidsförsäkring.

2 §. *Definitioner.* I 1 mom. definieras vad som avses med vissa begrepp i lagen. Lagen igenom används begreppet arbetstagare, varmed avses den som denna lag tillämpas på enligt 8 och 9 §. Ett annat centralt begrepp är skada, som avser påföljden av ett skadefall enligt 15 § och som berättigar till ersättning med stöd av lagen. Som skador ersätts med stöd av lagen skador, sjukdomar, dödsfall till följd av dem samt i vissa undantagsfall sakskador. Med oförsäkrat arbete avses både arbete som en annan arbetsgivare än staten inte är skyldig att försäkra och arbete som arbetsgivaren har försummat att försäkra. I lagen avses med obligatorisk försäkring en försäkring som arbetsgivaren med stöd av 3 § tecknat för sina arbetstagare. Dess begreppsmässiga antagonist är frivillig försäkring, som definieras i 187 §. Med skadad person avses den som har råkat ut för ett skadefall.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till den kallas i lagen med en gemensam term EU:s förordningar om social trygghet, eftersom lagen inte innehåller några hänvisningar till enskilda artiklar i dessa förordningar. Tredjestat betyder i enlighet med redan tämligen etablerat språkbruk en stat som varken EU:s nämnda förordningar om social trygghet eller överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland tillämpas på. För närvarande finns det endast två överenskommelser om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, med Israel och Quebec. Ålderspension och sjukpension avser på samma sätt som i den gällande lagen vissa pensioner enligt arbetspensions- och folkpensionslagstiftningen och motsvarande utländska pensioner. Genom hänvisningen till 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare utsträcks definitionen av sjukpension så att den även omfattar avträdelsestöd för lantbruksföretagare.

Enligt 2 mom. ska samma bestämmelser tillämpas på lagstadgade fortlöpande pensioner, det vill säga olycksfallspension och pensioner enligt trafikförsäkringslagen samt motsvarande utländska fortlöpande pensioner, som på fulla sjukpensioner.

Enligt 3 mom. ska det som lagen föreskriver om en medlemsstat i Europeiska unionen också tillämpas på en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och på Schweiz.

3 §. *Arbetsgivarens försäkringsskyldighet.* I 1 mom. föreskrivs att en arbetsgivare är skyldig att försäkra sina arbetstagare mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar. I den gällande lagen föreskrivs om försäkringsskyldighet i 8 §. Närmare bestämmelser om försäkring ingår i V avdelningen. I 8 och 9 § definieras vad som avses med arbetstagare i denna lag.

Enligt 2 mom. ska ändå inte sådana arbetsgivare ha försäkringsskyldighet som under ett kalenderår betalat eller enligt avtal ska betala löner som sammanlagt uppgår till högst 1 200 euro. Detta innebär en ändring jämfört med den gällande lagen, där gränsen för försäkringsskyldighet har definierats på basis av de dagar då arbetstagaren har låtit utföra arbete. Det har varit obligatoriskt att teckna försäkring om antalet arbetsdagar överstiger 12. Beräkningen av antalet arbetsdagar har

kunnat tolkas på olika sätt och medfört osäkerhet om när försäkringsskyldigheten börjar, vilket har kunnat leda till oavsiktliga försummelser hos till exempel hushåll och andra tillfälliga mindre arbetsgivare. En gräns i euro är med tanke på den praktiska tillämpningen en klarare grund för att fastställa gränsen för försäkringsskyldighet. Gränsen ska inte vara arbetstagarspecifik utan den ska beräknas arbetsgivarspecifikt, det vill säga alla löner som en arbetsgivare betalat under samma kalenderår räknas samman. Även löner som man avtalat om att betala ska beaktas, eftersom ett skadefall kan inträffa redan före lönebetalningen. Om det när anställningsförhållandet inleds är klart att de avtalade lönerna överstiger 1 200 euro, ska försäkring tecknas i enlighet med förslaget till 156 § innan arbetet inleds. Den föreslagna gränsen på 1 200 euro innebär att till exempel när timlönen är 15 euro föreligger försäkringsskyldighet när antalet arbetstimmar överstiger 80. Jämfört med nuläget betyder det till exempel 13 arbetsdagar med sex timmars arbetsdag men 40 arbetsdagar med två timmars arbetsdag. Beroende på hur stor lönen är och hur mycket arbete som utförs per dag så antingen höjs eller sänks gränsen för försäkringsskyldighet jämfört med nuläget i enskilda fall.

Även om arbetsgivaren inte skulle ha försäkringsskyldighet, ska en arbetstagare ändå ha rätt till ersättning på grund av ett olycksfall i arbetet och en yrkessjukdom som drabbat arbetstagaren, liksom för närvarande. Olycksfallsförsäkringscentralen handlägger ersättningsärenden och betalar ersättningar på det sätt som föreskrivs nedan.

Enligt 3 mom. har staten ingen sådan försäkringsskyldighet som föreskrivs i denna lag, utan ersättning ska betalas av statliga medel på det sätt som föreskrivs i denna lag. Inte heller i detta avseende förändras nuläget. Samtidigt upphävs lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990) som onödig.

4 §. *Frivillig försäkring.* Paragrafen gäller frivillig försäkring med stöd av denna lag. De frivilliga försäkringarna enligt lagen motsvarar i huvudsak frivilliga försäkringar som tecknats med stöd av den gällande lagen. Med stöd av 1 mom. har företagare rätt att försäkra sig själva mot såväl olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som olycksfall på fritiden. Närmare bestämmelser som frivillig försäkring för företagare ingår i VI avdelningen.

I 2 mom. föreskrivs om rätt för arbetsgivare att försäkra sina arbetstagares fritid genom en försäkring enligt denna lag och att försäkra arbetstagare som beger sig i arbete utomlands genom frivillig försäkring för arbetstiden, om de inte omfattas av den obligatoriska försäkringen vid arbete utomlands. Närmare bestämmelser om dessa försäkringar ingår i VI avdelningen.

Enligt 3 mom. kan arbetsgivaren. Försäkring ska vara möjlig på samma villkor som inom arbetspensionsförsäkringen. Även om detta ingår en närmare bestämmelse i VI avdelningen.

Alla bestämmelser i denna lag tillämpas på frivilliga försäkringar, om inte något annat föreskrivs i VI avdelningen.

5 §. *Företräde för ersättningar.* I paragrafen föreskrivs att den lagstadgade försäkringen mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar har företräde i förhållande till andra lagstadgade förmånssystem. Denna princip överensstämmer med den gällande lagen, men den har inte tidigare uttryckts i en bestämmelse utan principen har framgått indirekt av bestämmelser i olika förmånslagar. Företräde betyder att en ersättning enligt en annan lag inte minskar ersättningen enligt denna lag. Hur ersättningen enligt den andra lagen uppträder i förhållande till ersättningen enligt denna lag regleras i andra förmånslagar. Man kan avvika från detta endast genom bestämmelser i denna lag. En sådan bestämmelse ingår i 104 § 7 mom., enligt vilket barnpension minskas med beloppet av barnpension enligt folkpensionslagen.

6 §. *Verkställighet.* I paragrafen föreskrivs om systemet för verkställighet av denna lag. Det förblir oförändrat och verkställigheten ska fortfarande skötas av de skadeförsäkringsbolag som bedriver försäkring enligt denna lag, Statskontoret och Olycksfallsförsäkringscentralen, för vilka den gemensamma benämningen försäkringsanstalt används i lagen. I 205 § föreskrivs om på vilka villkor ett försäkringsbolag kan bedriva försäkring enligt denna lag. Staten svarar för försäk-

ringsskyddet för statsanställda arbetstagare och tjänstemän.

Med stöd av 2 mom. handlägger Olycksfallsförsäkringscentralen ett försäkringsärende om ett skadefall inträffar i arbete hos en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet eller i arbete hos en sådan arbetsgivare som inte har försäkringsskyldighet. Nuläget förblir alltså oförändrat även i detta avseende.

7 §. *Avgörande om tillämpning av lagen.* Enligt paragrafen avgör Olycksfallsförsäkringscentralen på ansökan av arbetstagaren, den som utför arbetet, arbetsgivaren, den som låter utföra arbetet eller försäkringsanstalten om denna lag ska tillämpas på ett arbete eller inte, om det inte gäller ett pågående ersättningsärende. Med den som utför arbetet avses här den som utför arbete utan att vara en sådan arbetstagare som avses i denna lag och med den som låter utföra arbetet den som låter utföra arbete utan att vara arbetsgivare. Innehållet i paragrafen motsvarar annars i sak 11 a § i den gällande lagen utom att kravet på att saken ska ha principiell betydelse har strukits som onödigt begränsande. Om det alltså annars än i anslutning till ett pågående ersättningsärende uppstår oklarhet om huruvida denna lag ska tillämpas på ett arbete, kan någon part i ärendet ansöka om att Olycksfallsförsäkringscentralen ska avgöra frågan om tillämpningsområde. Det kan vara fråga om personkretsen eller den territoriella tillämpningen. Ovannämnda parter ska ha rätt att söka ändring i avgörandet på det sätt som föreskrivs i 211 §. Om det blir tvist om tillämpningsområdet efter det att ett ersättningsärende väckts, blir försäkringsanstalten tvungen att ta ställning till frågan i sitt beslut om ersättningsärendet.

2 kap. Personer som omfattas av tillämpningsområdet

8 §. *Arbete som utförs i egenskap av arbetstagare.* I paragrafen föreskrivs om lagens centrala personkrets. Enligt 1 § i den gällande lagen omfattar tillämpningsområdet den som arbetar i en situation som uppfyller kännetecknen på anställningsförhållande. Dessutom omfattar den gällande lagen den som utför arbete i tjänsteförhållande. I paragrafen föreslås att utgångspunkten ska vara att den som arbetar i anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen eller i offentligrättsligt anställningsförhållande omfattas av lagens tillämpningsområde. Personer som arbetar i olika avtals- eller tjänsteförhållanden räknas upp i en förteckning med åtta punkter. Avsikten är att lagen ska tillämpas på alla personer som utför arbete i förtjänstsyfte för någon annans räkning. De som arbetar för egen räkning är däremot företagare, som kan försäkra sig själva genom en frivillig försäkring på det sätt som föreskrivs särskilt i denna lag. Annat arbete än sådant som utförts i förtjänstsyfte, till exempel hobbyverksamhet, skötsel av förtroendeuppdrag, grannhjälp och annat frivilligarbete ska således i regel inte omfattas av lagens tillämpningsområde. Bestämmelser om arbetspraktik i anslutning till studier som inte utförs i anställningsförhållande ska fortfarande ingå i den lag som handlar om olycksfall som drabbar studerande.

Enligt 1 punkten ska lagen tillämpas på den som utför arbete i ett anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen. Utgångspunkten för personkretsen ska således vara densamma som i lagen om pension för arbetstagare, där man också använder en hänvisning till 1 § i arbetsavtalslagen. Enligt 1 § i arbetsavtalslagen baserar sig ett anställningsförhållande på ett arbetsavtal genom vilket en arbetstagare eller arbetstagare tillsammans som ett arbetslag förbinder sig att personligen utför arbete för en arbetsgivares räkning under dennes ledning och övervakning mot lön eller annat vederlag. Beträffande vederlag konstateras i lagrummet ytterligare särskilt att lagen ska tillämpas fastän vederlag inte har avtalats, om det framgår av fakta att avsikten inte varit att arbetet utförs utan vederlag. Tolkningen av anställningsförhållande ska således i fortsättningen vara bunden till tolkningen av arbetsavtalslagen. För närvarande är i och för sig samma rekvisit för anställningsförhållande inskrivet i lagen som ett självständigt rekvisit, men det kan inte betraktas som ändamålsenligt att i denna lag föreskriva om ett eget rekvisit för anställningsförhållande, som kunde tolkas på ett annat sätt än begreppet anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen och därigenom till exempel lagen om

pension för arbetstagare. Begreppet anställningsförhållande ska inte längre kunna tolkas vidare än den arbetsrättsliga tolkningen, som man gjort under tiden med den gällande lagen. Exempelvis i rättspraxis (HD 2005:16) har olycksfallsförsäkringsskyddet utsträckts till praktik som ordnats som en stödåtgärd inom öppenvård enligt barnskyddslagen, och som inte uppfyller rekvisitet för anställningsförhållande. Beträffande andra personer än sådana som utför arbete i ett anställningsförhållande måste man pröva särskilt i respektive fall hur ersättning för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar ska ordnas. Detta gäller närståendevårdares och familjevårdares arbete, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbetsverksamhet för rörelsehämmande. Till dessa delar kommer regeringen att i en separat proposition föreslå bestämmelser om hur skyddet mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar ska ordnas för dessa personer. Begränsningen av tillämpningsområdet i 2 § 1 mom. i den gällande lagen slopas. Skyddet för arbetstagare ska i fortsättningen gälla även en familjemedlem som bor i samma hushåll som arbetsgivaren och utför arbete i anställningsförhållande.

I 2 punkten utsträcks tillämpningen av lagen till att omfatta arbetstagare som avses i 1 § i lagen om sjöarbetsavtal och i 1 § i lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande.

Ingen ändring jämfört med nuläget föreslås i fråga om dem som arbetar i olika offentligrättsliga tjänste- eller anställningsförhållanden. Enligt 3 punkten ska lagen tillämpas på den som arbetar i ett tjänsteförhållande enligt statstjänstemannalagen (750/1994) och enligt 4 punkten på personer som arbetar som tjänsteinnehavare som avses i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). Ersättningsärenden som gäller statstjänstemän sköts av Statskontoret med stöd av 3 §. När det gäller kommunala tjänstemän har kommunerna med stöd av 3 § försäkringsskyldighet på samma sätt som i fråga om kommunens arbetstagare. Enligt 5 punkten ska lagen på motsvarande sätt tillämpas på den som arbetar i ett tjänsteförhållande enligt kyrkolagen (1054/1993), vilket omfattar den evangelisk-lutherska kyrkans arbetstagare i tjänsteförhållande. Ortodoxa kyrkans anställda står alla i anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen med stöd av lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006).

I 6 punkten nämns tjänstemän som avses i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003) och i 7 punkten riksdagsledamot, riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman samt medlem av statsrådet och republikens president. Ersättningsärenden som gäller de personer som nämns i 6—7 punkterna ska skötas av Statskontoret. För att lagen på ett heltäckande sätt ska kunna omfatta alla offentligrättsliga tjänsteförhållanden som inte nämns i punkterna ovan ska lagen enligt 8 punkten också tillämpas i offentligrättsliga tjänsteförhållanden som grundar sig på andra lagar. Syftet med denna punkt är alltså att förhindra att det uppstår luckor i tillämpningsområdet. För närvarande står åtminstone tjänstemän som avses i lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) i ett dylikt på lag grundat offentligrättsligt tjänsteförhållande.

9 §. *Arbete i ledande ställning.* I paragrafen föreskrivs noggrannare än nu när en person som arbetar i en ledande ställning i ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning ska jämställas med arbetstagare som avses i 8 § i denna lag, trots att personen inte står i anställningsförhållande till aktiebolaget eller sammanslutningen. Den personkrets som i paragrafen föreskrivs för dessa personers del motsvarar arbetspensionsförsäkringens tillämpningsområde. En väsentlig ändring jämfört med nuläget är att man även inom olycksfallsförsäkringen ska tillämpa samma gräns på 30 % för ensamt innehav som har gällt inom arbetspensionsförsäkringen sedan början av 2011, då gränsen nu är 50 %. När ägarandelen beräknas ska man dessutom beakta även indirekt innehav till skillnad från nuläget. I övrigt är avsikten inte att ändra nuläget när det gäller personer i ledande ställning. Personer som arbetar i en ledande ställning förutsätts få vederlag för sitt arbete. Med vederlag avses arbetsinkomst enligt 81 §.

Enligt 1 mom. ska den som arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag omfattas av lagens tillämpningsområde om personen ensam äger högst 30 % av aktiebolagets aktiekapital eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger högst 50 % av aktierna i bolaget

och den egna ägarandelen är högst 30 % eller personen ensam innehar högst 30 %, eller tillsammans med sina familjemedlemmar innehar högst 50 % av det röstetal som aktierna i bolaget medför och det egna röstetalet härav är högst 30 %. På motsvarande sätt omfattar tillämpningsområdet personer som arbetar i ledande ställning i andra sammanslutningar än aktiebolag och som ensamma eller tillsammans med sina familjemedlemmar har högst det bestämmande inflytande i sammanslutningen som motsvarar det som avses ovan. De delägare och bolagsmän som stannar utanför den försäkring som gäller arbetstagare ska ha möjlighet att teckna frivillig försäkring enligt bestämmelserna i 4 § 1 mom. och VI avdelningen.

I 2 mom. definieras på samma sätt som i 3 § 4 mom. lagen om pension för företagare vad som avses med ledande ställning i ett aktiebolag eller i en annan sammanslutning. Med ledande ställning avses anställning som verkställande direktör, medlemskap i styrelsen eller någon annan liknande position eller motsvarande faktiska bestämmande inflytande.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som i 7 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare att en bolagsman i ett öppet bolag eller en delägare eller en bolagsman i någon annan sammanslutning som personligen ansvarar för sammanslutningens förpliktelser och åtaganden jämställs inte med arbetstagare när denna lag tillämpas. Enligt tolkningen av den gällande lagen har dessa personer kunnat vara arbetstagare som det är obligatoriskt att försäkra om övriga villkor är uppfyllda.

I 4 mom. föreskrivs vad som avses med familjemedlem i denna paragraf. Enligt momentet avses med familjemedlem make eller sambo samt den som är släkt i rätt upp- eller nedstigande led med en person som arbetar i ledande ställning och bor tillsammans med denne i samma hushåll. Med sambo avses en person som bor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden tillsammans med någon som arbetar i ledande ställning i företaget. Definitionerna motsvarar det som föreskrivs i 3 § 5 mom. i lagen om pension för företagare.

I 5 mom. anges den räkneregel som tillämpas inom arbetspensionsförsäkringen och som säger att när ägarandelen enligt 1 mom. räknas ut ska också indirekt ägande i andra sammanslutningar beaktas, om personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften eller innehar motsvarande bestämmande inflytande i en sådan sammanslutning. Den gällande lagen har tolkats så att endast direkt ägande beaktas.

10 §. *Arbete som utförs av företagare.* I paragrafen konstateras att denna lag tillämpas på företagare enligt vad som föreskrivs i den avdelning som gäller försäkring för företagare.

11 §. *Arbete som utförs av lantbruksföretagare och stipendietagare.* För tydlighetens skull föreskrivs i lagen på samma sätt som för närvarande att lagen inte tillämpas på det arbete som en lantbruksföretagare eller en stipendietagare utför enligt vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. I lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare ska dock fortfarande ingå nödvändiga hänvisningsbestämmelser till denna lag.

12 §. *Arbete som utförs av idrottsutövare.* Enligt paragrafen ska lagen inte tillämpas på idrottsutövning. Bestämmelser om olycksfallskydd i sådana fall finns i lagen om olycksfall- och pensionsskydd för idrottsutövare. Bestämmelsen motsvarar 2 § 3 mom. i den gällande lagen. Med idrottsutövning avses idrottsutövning i ett anställningsförhållande eller annan professionell idrottsutövning. Det är nödvändigt med en bestämmelse som utesluter idrottsutövares arbete, för utan den skulle en idrottsutövare i anställningsförhållande vars inkomster inte överstiger inkomstgräns för försäkringsskyldighet i lagen om olycksfall- och pensionsskydd för idrottsutövare (10 870 euro 2014) omfattas av denna lags tillämpningsområde.

3 kap. Territoriellt tillämpningsområde

13 §. *Arbete som utförs i Finland.* I 3 kap. föreslås bestämmelser om lagens territoriella tillämpning. I paragrafen ingår huvudregeln, som säger att denna lag ska tillämpas på allt arbete som utförs i Finland om inte något annat föreskrivs i denna lag. Bestämmelsen är

ny men den nuvarande tolkningen av den gällande lagen förändras inte. Huvudregeln är att allt arbete oberoende av arbetstagarens hemort eller medborgarskap eller arbetsgivarens hemort i princip ska omfattas av denna lags tillämpningsområde, det vill säga av det skydd som den erbjuder. Det ska inte heller finnas någon tidsmässig gräns för arbete som utförs i Finland. Avvikelse från denna huvudregel ska kunna göras endast genom en bestämmelse i denna lag. Med arbete som utförs i Finland avses för det första arbete som utförs på finländskt territorium. Enligt EU:s förordningar om social trygghet ska flygplanspersonal försäkras i den medlemsstat där en person har sin stationeringsort. Förordningarna innehåller också specialbestämmelser om sjömän. Enligt den tolkning som tillämpats inom arbetspensionsförsäkringen kan arbete som utförs i Finland också vara arbete som utförs utanför Finlands gränser i tredjestater i tjänst hos ett finländskt transportföretag ombord på ett finländskt fartyg eller flygplan. Det är motiverat att iaktta en motsvarande tolkning även när denna lag tillämpas. Exempelvis arbetstagare som ett finländskt flygbolag hyrt i en tredjestat och som arbetar ombord på ett finländskt flygplan utomlands ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

I 2 mom. föreslås ett undantag från huvudregeln i 1 mom., enligt vilket denna lag inte tillämpas på sådant arbete som utförts i Finland på vilket inte finländsk utan någon annan stats socialtrygghetslagstiftning ska tillämpas enligt bestämmelser i EU:s förordningar om social trygghet eller internationella överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland. Detta motsvarar nuläget och avsikten är att utesluta sådana arbetstagare från tillämpningsområdet som lyder under lagstiftningen i något annat EU-land eller ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet. Sådana arbetstagare är utsända arbetstagare enligt en EU-förordning eller någon annan överenskommelse som arbetar i Finland, samt sådana personer som arbetar i två eller flera länder och beträffande vilka lagvalet faller på något annat lag än Finland.

I 3 mom. föreslås ett nytt undantag från tillämpningsområdet och huvudregeln i 1 mom. Enligt det ska lagen inte tillämpas på arbete som utförs av en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat, om det är fråga om arbete inom landsvägstransport på de villkor som anges i momentet och som alla måste vara uppfyllda samtidigt. Med arbete inom landsvägstransport avses såväl gods- som persontransporter på väg. Med tredjestat avses något annat land än ett EU/EES-land eller Schweiz eller ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet. För det första förutsätts att arbetstagare i huvudsak utför sitt arbete, det vill säga över hälften av sitt arbete, utanför Finland. För det andra förutsätts att arbetstagaren inte är bosatt i Finland. Avsikten är att boende ska tolkas på samma sätt som i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993), det vill säga boende i Finland är i Finland stadigvarande bosatta personer som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här. För det tredje ska också arbetsgivaren ha hemvist utanför Finland. I fråga om företag utvisas hemvist i Finland av att sammanslutningen är registrerad i handelsregistret i Finland. För det fjärde förutsätts att finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet. Syftet med denna snäva avgränsning är att utanför lagen ställa sådant transportarbete på ett åkeri där varken arbetstagaren eller arbetsgivaren har fasta band till Finland och där arbetet endast i mindre utsträckning berör Finland. När det gäller åkeriarbete ska olycksfallsskyddet för arbetstagare i första hand vara beroende av tredjestatens lagstiftning. I fråga om trafikolyckor kommer skyddet dock alltid genom trafikförsäkringen och det finns inget väsentligt behov av en särskild finländsk arbetsolycksfallsförsäkring.

I 4 mom. föreslås ett undantag från huvudregeln i 1 mom. Enligt momentet ska lagens tillämpningsområde inte omfatta sådana korta besök i Finland där resans syfte är att delta i en kongress eller ett seminarium, utbilda eller annars uppträda i Finland. Besöket i Finland ska hänföra sig till arbete som utförs utomlands. Dessutom krävs det att arbetstagaren inte är bosatt i Finland och att arbetstagaren inte har hemvist i Finland. Således ska

även kortvarigt arbete som utförs av en arbetstagare som är bosatt i Finland eller som en finländsk arbetsgivare låter utföra alltid försäkras, om den lönegräns på 1 200 euro som föreskrivs i 3 § 2 mom. överskrids i fråga om det arbete som arbetsgivaren låter utföra. Dessutom förutsätts naturligtvis att finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet.

De personer som avses i momentet har i regel försäkringsskydd ordnat i utreselandet, i allmänhet också reseförsäkring. Det är inte ändamålsenligt att en arbetstagare på ett sådant kort besök också skulle få ersättningar med stöd av denna lag, eftersom arbetsgivaren för det mesta inte heller skulle ha försäkringsskyldighet. Å andra sidan kan det inte anses ändamålsenligt att en utländsk arbetsgivare skulle vara tvungen att försäkra sin arbetstagare även i Finland på grund av ett dylikt kortvarigt arbetsbesök.

Andra resor än sådana som företas för kongresser, utbildning eller uppträdanden ska inte kunna betraktas som ett sådant besök som avses i momentet. Exempelvis arbetstagare som i Finland deltar i installations- eller reparationsarbeten på en maskin eller anordning, monteringsarbeten inför mässor eller vilket arbete som helst som inte kan betraktas som en kongress eller ett uppträdande ska försäkras i Finland från det att arbetet inleds, om nämnda lönegräns på 1 200 euro överskrids för arbetsgivarens del. Med hänsyn till att bestämmelsen begränsar huvudregeln ska den tolkas snävt när det gäller arbetets natur.

Det är inte ändamålsenligt att föreskriva någon exakt tidsgräns för arbetsbesök, utan den bestäms på grund av besökets natur. Kongresser och seminarier pågår vanligtvis kortare tid än en vecka. I princip kan en arbetsresa inte längre betraktas som ett i momentet avsett kortvarigt besök om den pågår längre tid än 10 dagar. Exempelvis en två veckor lång utbildnings- eller föreläsningsturné ska omfattas av lagens tillämpningsområde.

14 §. *Arbete i utlandet.* I paragrafen föreskrivs om arbete som utförs någon annanstans än i Finland och som omfattas av lagens tillämpningsområde. I 1 mom. konstateras att tryggheten enligt lagen berör de arbetstagare beträffande vilka lagvalet faller på Finland med stöd av EU:s förordningar om social trygghet eller någon annan överenskommelse. Bestämmelsen motsvarar nuläget. Vanligtvis är det fråga om sådana från Finland utsända arbetstagare som avses i en EU-förordning eller överenskommelser om social trygghet eller om personer som arbetar i två eller flera länder och på vilka finsk socialtrygghetslagstiftning ska tillämpas på stöd av en EU-förordning. För Finlands del träffas avgöranden om tillämpningsområde av Pensionsskyddscentralen. Avsikten är också att personer på endast kort arbetsresa inom EU-området eller i ett överenskommelseland ska fortsätta att omfattas av lagens tillämpningsområde även om de inte är egentliga utsända arbetstagare.

2 mom. motsvarar 1 a § i den gällande lagen. Där föreskrivs om situationer där en finländsk arbetsgivare sänder en arbetstagare till en tredjestat, det vill säga som inte är ett EU- eller EES-land, Schweiz eller ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet. Lagen ska tillämpas på arbete utomlands, om arbetstagaren arbetar åt det utsändande företaget eller åt ett utländskt företag inom samma ekonomiska enhet och arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande företaget fortgår under den tid arbetstagaren arbetar utomlands. Dessutom förutsätter bestämmelsen att arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon sänds ut.

Med finländsk arbetsgivare avses en sammanslutning eller en fysisk person som har hemvist i Finland. En fysisk person ska också faktiskt vara bosatt i Finland. Att en sammanslutning har hemvist i Finland utvisas av att sammanslutningen är registrerad i handelsregistret i Finland. Om det inte krävs registrering för att grunda sammanslutningen anses den vara finländsk om den har sin förvaltning i Finland eller om den i huvudsak verkar i Finland. Som en finländsk arbetsgivare betraktas också ett utländskt företags eller europabolags filial som är verksam i Finland och registrerad i handelsregistret samt ett europabolag som har sitt stadgeenliga hemvist i Finland.

Enligt 3 mom. kan arbetsgivaren ansöka hos försäkringsbolaget om befrielse från försäkringsskyldigheten enligt 2 mom. som gäl-

ler utsända arbetstagare när arbetet utomlands inte längre är tillfälligt och arbetet utomlands har fortgått i över två år. Försäkringsbolaget avgör ärendet genom sitt beslut. En motsvarande bestämmelse ingår i 34 § i den gällande lagen. Huruvida vistelsen är tillfällig ska avgöras utifrån en helhetsbedömning där man beaktar om utlandskommenderingen gäller för en viss tid och hur lång tid den varar, om det är fråga om flera kommenderingar efter varandra, vistelsens totala längd, arbetstagarens familje- och andra band till hemlandet och arbetstagarens egen syn på saken. Om arbetsgivaren anser att det inte längre är fråga om en tillfällig vistelse, kan man komma överens om saken med arbetstagaren när vistelsen för viss tid ska förlängas nästa gång. Då kan man också komma överens om den sociala tryggheten i vistelsestaten.

II Avdelningen Skadefall som ska ersättas

4 kap. Allmänna bestämmelser

15 §. *Skadefall som ska ersättas.* Enligt 1 mom. är skadefall som ska ersättas enligt denna lag olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, vilket motsvarar den gällande lagen. I 16—35 § föreskrivs närmare om de villkor som ska vara uppfyllda för att ersättning ska betalas för skadefall.

Begreppet skadefall ska särskiljas från begreppet skada. En skada är följden av ett skadefall, det vill säga en sådan skada eller sjukdom som avses i denna lag. I begreppet skada ingår också dödsfall som orsakats av ett skadefall. I denna förteckning ingår således inte skador som ska ersättas. Det föreslås att som följder av olycksfall i arbetet, det vill säga skador, ska med stöd av en uttrycklig bestämmelse ersättas väsentligt förvärrande av andra skador eller sjukdomar än de som ska ersättas enligt denna lag (19 §). Dessutom föreslås en bestämmelse där det räknas upp vissa skador och sjukdomar som ska anses vara orsakade av ett olycksfall men som inte i sig uppfyller definitionen på olycksfall (18 §). Dessutom föreskrivs det på nuvarande sätt särskilt om förutsättningarna för att akut ömhet i muskler eller senor som har uppkommit utan olycksfall (ömhet orsakad av arbetsrörelse) ska ersättas (33 §). I begreppet olycksfall som ska ersättas som olycksfall i arbetet ingår också ersättning för skada som orsakats avsiktligt (34 §) samt ersättning för psykisk chockreaktion (35 §), skador som det föreskrivs särskilt om. Som yrkessjukdom ska åter på vissa villkor ersättas även väsentligt förvärrande av andra skador eller sjukdomar än sådana som ska ersättas enligt denna lag.

I 2 mom. definieras begreppet skadedag, varmed avses den dag när ett olycksfall i arbetet inträffar och dag då en yrkessjukdom debuterar. I 31 § föreskrivs närmare om tidpunkt när en yrkessjukdom debuterar.

16 §. *Bedömning av medicinskt orsakssamband.* I paragrafen föreskrivs om bedömning av medicinskt orsakssamband. För såväl en skada eller en sjukdom som ersätts till följd av ett olycksfall i arbetet som en yrkessjukdom som beror på arbetsrelaterad exponering är det medicinska orsakssambandet en nödvändig förutsättning för ersättning. För att precisera och förenhetliga bedömningen av orsakssambandet föreslås en bestämmelse om att ett orsakssamband som berättigar till ersättning ska kräva ett sannolikt medicinskt orsakssamband, om inte något annat föreskrivs i lagen. Specialbestämmelser om bedömning av medicinskt orsakssamband ingår bland annat i ersättningsgrunderna för vissa sjukdomar som nedan föreslås att ska ersättas som yrkessjukdomar.

Med sannolikt medicinskt orsakssamband avses att det med hänsyn till alla faktorer som inverkar på bedömningen kan anses mer sannolikt att skadan eller sjukdomen orsakats till följd av skadefallet än att orsaken skulle ha varit någon annan. De omständigheter som talar för orsakssambandet ska alltså väga tyngre än de som talar emot orsakssambandet. Enbart ett möjligt medicinskt förhållande mellan en yttre faktor och skadan är således inte en tillräcklig grund för ersättning, även om andra förklarande faktorer inte skulle ha utretts eller kunna påvisas. Detta krav på ett sannolikt medicinskt orsakssamband motsvarar den nuvarande tolkningen.

I paragrafen nämns omständigheter som särskilt ska beaktas när det medicinska orsakssambandet bedöms: medicinska fynd och

observationer, sättet på vilket skadan uppkom samt tidigare skador och sjukdomar. På grund av sakens natur är det inte fråga om någon uttömmande förteckning utan alla omständigheter som inverkar på bedömningen av orsakssambandet ska naturligtvis beaktas.

Bedömning av det medicinska orsakssambandet förutsätter att försäkringsanstalten har tillgång till en tillförlitlig utredning om skadan och på vilket sätt och när den uppkom. I bedömningen av orsakssambandet ingår också att utesluta andra möjliga orsaksfaktorer. I detta avseende är det viktigt att försäkringsanstalten får kännedom om alla medicinska fynd som kan inverka på bedömningen av saken.

När man bedömer det medicinska orsakssambandet ska uppmärksamhet fästas vid händelsebeskrivningen i samband med att arbetstagaren söker vård och vid att den är enhetlig i olika dokument. Händelsebeskrivningen omfattar uppgifter om traumamekanismen och traumaenergins art och omfattning, tidpunkten då skadefallet inträffade, symtomens art och tidsmässiga samband med skadefallet. Bedömningen av orsakssambandet påverkas också av uppgifter om när och hur arbetstagaren sökt vård och gjort anmälan till arbetsgivaren, yttre tecken på skadan eller avsaknad av sådana samt om undersökningsfynden passar ihop med den beskrivna traumamekanismen, symptomen och den konstaterade skadan. När orsakssambandet bedöms ska man också fästa uppmärksamhet vid fynd som påverkar definitionen av skadan eller sjukdomen i medicinska handlingar, till exempel anteckningar som talar för och emot att skadan eller sjukdomen skulle bero på olycksfallet.

Sannolikheten för ett orsakssamband kan minska till exempel av motstridiga händelsebeskrivningar samt ett betydande tidsmässigt dröjsmål mellan det att arbetstagaren sökt vård och det anmälda skadefallet med hänsyn till skadans eller sjukdomens art. Betydande tidsmässigt dröjsmål gör det svårare att utesluta möjligheten att skadan inträffat under andra omständigheter än sådana som ersätts. Dröjsmål med att uppsöka vård kan också ge antydningar om traumaenergins och traumamekanismens art samt om hur allvarlig skadan eller sjukdomen är. Sannolikt medicinskt orsakssamband förutsätter också att det enligt en medicinsk bedömning är möjligt att skadan eller sjukdomen orsakats av den beskrivna traumamekanismen.

Om den konstaterade skadan eller sjukdomen enligt medicinsk erfarenhet och undersökningsrön sannolikt inte kan vara orsakad av det beskrivna skadefallet eller svårighetsgraden inte står i proportion till den beskrivna traumaenergin eller traumamekanismen, uppfylls inte kravet på ett sannolikt orsakssamband. Att en annan potentiell orsaksfaktor konstateras, till exempel vävnadsdegeneration, kan inte ensamt undanröja orsakssambandet med skadefallet, utan den ska beaktas som en faktor som påverkar bedömningen, om fyndet på grund av sin art och svårighetsgrad medicinskt sett kan vara av betydelse.

Att bedöma det medicinska orsakssambandet är en uppgift för försäkringsanstaltens läkare och denna ska i enlighet med 121 § anteckna sin motiverade bedömning i ersättningshandlingarna. Om försäkringsanstalten nekar ersättning har den i enlighet med 124 § 2 mom. accentuerad skyldighet att motivera avslaget i fråga om de medicinska omständigheter som lett till beslutet.

Det är den försäkringsanstalt som verkställer systemet som konstaterar att det orsakssamband som är ett villkor för ersättning föreligger. Om det i samband med vården eller vid behov i tilläggsundersökningar som är motiverade för att utreda om skadan eller sjukdomen är arbetsrelaterad inte kommer fram några fynd som skulle visa att det är fråga om en skada eller sjukdom som orsakats av ett skadefall som omfattas av denna lag, ska försäkringsanstalten förvägra ersättning.

Med beaktande av olycksfallsförsäkringssystemets karaktär av social trygghet behöver den verkställande försäkringsanstalten i och för sig inte visa vad annat än det beskrivna skadefallet som kunde ha orsakat skadan eller sjukdomen.

Försäkringsanstalten är dock med stöd av förslaget till 119 § skyldig att se till att ersättningsärendet utreds tillräckligt. Försäkringsanstalten ska således bland annat se till att journalhandlingar som gäller undersökningar och behandling av skadan eller sjukdomen fås från den behandlande läkaren och

vårdinrättningar. Försäkringsanstalten kan också vid behov hänvisa den skadade till läkarundersökning eller begära att den skadade lämnar in ett nytt medicinskt ställningstagande angående skadan eller sjukdomen om den anser att utredningarna är bristfälliga.

5 kap. Bestämmelser om olycksfall i arbetet

17 §. *Olycksfall.* I paragrafen föreslås en definition av olycksfall. Med olycksfall avses en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos en arbetstagare. Med händelse avses till exempel ett slag från ett arbetsredskap, att man snubblar på en ojämn yta, att ett betongelement välter, att man hamnar under en arbetsmaskin, att handen träffar en nål eller ett maskinbett, att man faller ner från byggnadsställningar eller att man blir hotad med vapen i samband med ett rån eller kundbetjäning.

Yttre faktor definieras inte närmare i paragrafen för att möjliggöra en flexibel tolkning. Med yttre faktor avses en av den skadade oberoende faktor som orsakar ett skadefall, till exempel en hal gata, en grop i vägen, ett fallande föremål, ett vasst föremål som träffar handen. Yttre faktor kan vara bland annat mekanisk energi, till exempel ett slag från en arbetsmaskin, varvid man ofta talar om olycksfallsmoment. Yttre faktor kan vara ett ämne som innehåller syra, virus eller bakterier och som stänker på huden eller slemhinnor till följd av att man vacklar, vilket leder till en frätskada på huden eller en smittsam sjukdom. Kravet på att det ska vara fråga om en yttre händelse betyder att det inte kan vara fråga omen så kallad endogen sjukdom.

En händelse som orsakas av en yttre faktor ska vara plötslig. Med plötslig avses i princip en mycket kortvarig händelse. Man kan också tala om en hastig och snabb händelse. Exempelvis att falla från ett tak är en plötslig händelse. Vad som är plötsligt måste dock alltid bedömas från fall till fall, och det går inte att föreskriva någon tidsgräns för händelsen. För att undvika gränsdragningsproblem föreskrivs i 18 § noggrannare om vissa skador och sjukdomar som kan orsakas av exponering för en yttre faktor under högst ett dygn.

Med en oförutsedd händelse avses att en händelse som orsakas av en yttre faktor måste vara oväntad för arbetstagaren. Det är alltså fråga om en händelse som är oberoende av arbetstagarens vilja. Det är inte fråga om en oförutsedd händelse när arbetstagaren avsiktligt orsakar sig själv en skada. Det är inte fråga om att avsiktligt skada sig själv, om arbetstagaren i en påtvingad situation för att skydda liv, hälsa eller egendom blir tvungen att orsaka sig själv en skada, till exempel hoppar ut genom fönstret för att rädda sig ur en brinnande byggnad och blir skadad. Det är fråga om ett olycksfall enligt etablerad tolkning när händelsen bedöms som en helhet.

En yttre faktor kan också vara en avsiktlig handling som en annan person utför. Det är således fråga om ett olycksfall om en arbetstagare startar en tillverkningslinje som stått stilla i fabriken utan att veta om att en arbetskamrat håller på att rengöra den och detta leder till att arbetskamraten skadas. Också misshandel eller en annan avsiktlig skada är för den skadade i princip en av honom eller henne oberoende plötslig och oförutsedd händelse. Deltagande i ett slagsmål är däremot en situation som kan tolkas på olika sätt med avseende på begreppet olycksfall och det är beroende av prövning i det enskilda fallet om en skada i en sådan situation kan vara oförutsedd och ska ersättas som ett olycksfall. I 34 § föreslås närmare bestämmelser om villkoren för ersättning av misshandel eller annan avsiktlig skada.

En skada eller en sjukdom är en följd av en händelse som nämns i paragrafen. En skada eller sjukdom som ska ersättas som ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom benämns i denna lag skada. En skada eller en sjukdom konstateras alltid vid en medicinsk undersökning och uttrycks som en diagnos. Skadan eller sjukdomen kan vara fysisk eller psykisk och det förutsätts alltid att det finns ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan den och skadefallet på det sätt som föreskrivs i 16 §. På grund av de särskilda svårigheter som hänför sig till bedömning av orsakssambandet vid psykiska skador och sjukdomar föreslås i 35 § en särskild be-

stämmelse om villkoren för att vissa typer av psykisk chockreaktion ska ersättas.

18 §. *Andra skador och sjukdomar som ska anses vara orsakade av ett olycksfall.* I paragrafen föreskrivs om vissa skador och sjukdomar som bestämmelserna om olycksfall tillämpas på, även om det i allmänhet inte är fråga om skador enligt definitionen av olycksfall. Utmärkande för begreppet olycksfall är att den yttre händelse som orsakat skadan eller sjukdomen är plötslig och av engångsnatur, vilket gör att det är lätt att specificera skadan eller sjukdomen bland annat tidsmässigt. Detta betyder att skadan eller sjukdomen i allmänhet uppkommer genast eller i mycket nära tidsmässigt samband med den yttre händelsen. För yrkessjukdomar är det åter typiskt att sjukdomen uppkommer så småningom när arbetstagaren upprepande gånger exponeras för en skadlig yttre fysikalisk, kemisk eller biologisk faktor, ofta under en mycket lång tid. Sjukdomen kan då inte kopplas till en enskild exponeringsgång, utan det väsentliga är samverkan av upprepad exponering.

De ersättningsbestämmelser som gäller olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar avviker delvis från varandra i denna lag. Av denna orsak borde det finnas en klar gräns mellan olycksfall i arbetet och yrkessjukdom.

Detta gränsområde regleras i 4 § 2 mom. i den nuvarande lagen. Som olycksfall anses också vissa skador där den yttre händelse som orsakat dem inte nödvändigtvis är en plötslig och enstaka händelse av engångsnatur. Det kan vara fråga om flera exponeringshändelser som emellertid inträffar inom så kort tid att den skada som de orsakar inte på ett naturligt sätt kan betraktas som en yrkessjukdom. För att gränsdragningen mellan yrkessjukdom och olycksfall ska vara klar föreslås i paragrafen en bestämmelse liknande den nuvarande om vissa skador som ska jämställas med olycksfall och där man avviker från kraven på en plötslig yttre händelse av engångsnatur. Genom bestämmelsen preciseras ordalydelsen jämfört med den nuvarande bestämmelsen. Avsikten är inte att ändra på den ersättningspraxis som den nuvarande bestämmelsen lett till.

De skador och sjukdomar som uppräknas i 1 mom. kan uppkomma inte bara till följd av en plötslig yttre händelse av engångsnatur utan också till följd av upprepad exponering som sker under ett dygn. Enligt paragrafen ersätts skavsår orsakat av friktion samt skada eller sjukdom orsakad av kontakt med frätande ämnen, inandning av gas, ånga eller imma eller av strålning. Dessutom ersätts köldskada, brännskada, hypotermi och värmesjuka som orsakats av exponering för avvikande temperatur samt skada som orsakats av exponering för betydande växling i fysikaliskt tryck.

Enligt 2 mom. villkoret är att både exponeringen för den i momentet nämnda yttre orsaken och uppkomsten av skadan eller sjukdomen har skett inom samma tid, under högst ett dygn. Om exponeringen sker och skadan följer inom en längre tid än så ska möjligheten till ersättning bedömas enligt de ersättningsgrunder som gäller yrkessjukdom.

I bestämmelsen ingår inte längre sådan inflammation i knäskålen eller armbågen som orsakats av fortsatt eller upprepat eller för arbetstagaren exceptionellt tryck och som nämns i 4 § 2 mom. 6 punkten i den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring. Som sådan sjukdom ersätts inflammation i knäskålen eller armbågens slemsäck. Det föreslås att sjukdomen i fortsättningen ska ersättas som yrkessjukdom och inflammation i knäskålen fogas också till förteckningen över yrkessjukdomar i förordningen om yrkessjukdomar. Om det emellertid finns ett orsakssamband mellan en sådan sjukdom och ett olycksfall som avses i 17 § ska den ersättas som en skada som orsakats av ett olycksfall. Avsikten med denna ändring är inte att ändra rådande ersättningspraxis i övrigt.

Ömhet som orsakats av en arbetsrörelse och som nämns i 4 § 2 mom. 7 punkten i den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ersatt med stöd av en specialbestämmelse i 33 §.

19 §. *Väsentligt förvärrande av skada eller sjukdom till följd av olycksfall.* I 1 mom. föreslås att också väsentlig förvärrande av andra skador eller sjukdomar än de skador och sjukdomar som avses i denna lag kan ersättas till följd av olycksfall. Det är alltså inte fråga om ett skadefall som är separat från ett ersättningsgillt olycksfall i arbetet, utan om en följd av det.

Bestämmelsen motsvarar 4 § 3 mom. i den nuvarande lagen, men där föreslås mera detaljerade bestämmelser än nu om ersättningsgrunderna vid förvärrande. Avsikten är att förtydliga begreppet förvärrande och olycksfallsförsäkringssystemets ansvar i förhållande till andra socialförsäkringssystem. Bestämmelsen gäller situationer då både olycksfallet i arbetet och en tidigare skada eller sjukdom som arbetstagaren hade redan när skadefallet inträffade har del i den förändring i hälsotillståndet som skett efter olycksfallet i arbetet.

I sådana situationer som avses i bestämmelsen är det ofta fråga om att bedöma även olycksfallets orsaksandel i dolda förändringar i vävnaderna som ska anses vara sjukdomsrelaterade. Sådana vävnadsförändringar ingår i begreppet skador eller sjukdomar. För att åberopa en tidigare vävnadsskadas andel krävs i allmänhet att en betydande vävnadsskada kan påvisas. Man kan således inte åberopa till exempel vävnadsdegenerations andel enbart på grund av den skadades ålder.

Enligt den föreslagna paragrafen ska ersättning för väsentligt förvärrande definieras så att den motsvarar olycksfallets orsaksandel. När andelen bedöms ska mekanismen för hur olycksfallet inträffade, hur hög traumaenergin var, olycksfallets tidsmässiga samband med förvärrandet och inverkan av tidigare skada och sjukdom beaktas. Bedömningen ska basera sig på allmän medicinsk erfarenhet och undersökningsrön om vilken andel traumamekanismer av olika typ och styrka över huvud taget kan ha som åsamkare av en sådan skada som det är fråga om.

Skadan eller sjukdomen ska ha förvärrats väsentligt. Ersättning betalas inte om den yttre traumaenergi som olycksfallet orsakat enligt en medicinsk bedömning är mycket liten för skadan eller sjukdomen som helhet i förhållande till den bidragande andelen från en skada eller sjukdom som arbetstagaren hade redan när olycksfallet inträffade. Situationen kan vara denna till exempel när det konstateras att arbetstagaren redan när olycksfallet inträffade hade en långt gången vävnadsskada och den yttre traumaenergi som olycksfallet i arbetet orsakade har varit låg. Exempelvis vid bristning i rotatorkuffen kan andelen från den traumaenergi som olycksfallet orsakat i allmänhet anses vara liten, om degenererad senvävnad brister när en person tar stöd med handen mot väggen när han eller hon snavar och därför vacklar till utan att han eller hon faller på handen, eller när en person i en dylik situation slår axeln i väggen till följd av att han eller vacklat till eller när axeln rycker till för att man stigit i en grop.

Om ett olycksfall vad traumaenergin, traumamekanismen och matchningen beträffar är sådant att det kan orsaka den konstaterade skadan eller sjukdomen ensamt utan andra faktorers medverkan, är det inte fråga om sådan förvärrande som avses i denna bestämmelse utan om ersättning för en skada eller en sjukdom som orsakats av ett olycksfall i arbetet. Om återhämtningen i ett dylikt fall ändå tar klart längre än den normala återhämtningstiden för den aktuella skadan eller sjukdomen eller inte alls infinner sig, blir man tvungen att bedöma om det delvis också är fråga om förvärrande och vilken andel en tidigare skada, sjukdom eller vävnadsskada eller vävnadsförändring har i detta.

I 2 mom. föreslås att ersättningstiden begränsas till högst sex månader efter att olycksfallet inträffade. Vid ersättning för förvärrande är det i princip fråga om ersättning för ett kortvarigt tillstånd. Om det inte blir några komplikationer läker en olycksfallsskada hos normal vävnad enligt medicinsk erfarenhet i allmänhet senast inom sex månader, dock oftast på betydligt kortare tid än så. Om återhämtningen ändå drar ut på tiden beror det sannolikt mera på andra än olycksrelaterade faktorer. Eftersom det ofta är svårt att träffa ett avgörande i ett enskilt fall på grund av de tolkningsproblem som hänför sig till saken, är det motiverat att begränsa ersättningstiden på föreslaget sätt.

Vid en förvärrande kan återhämtningen dock ibland dra ut på tiden av behandlingsrelaterade orsaker. Så kan vara fallet när återhämtningen fördröjs därför att man måste vänta på behandling eller när en längre återhämtningstid har att göra med den valda adekvata behandlingsmetoden. Så kan det vara när den primära behandlingsformen enligt behandlingsrekommendationer är konservativ behandling och man beslutar om operativ behandling först när adekvat konservativ behandling inte leder till eftersträvat resultat.

Av denna orsak kan man avvika från den maximala ersättningstid som avses ovan och som utgör huvudregel och fortsätta att betala ersättning så länge som det är uppenbart att det i huvudsak är fråga om fortsatt behandling av en förvärrande som ska ersättas. Uppenbarhet och huvudsak förutsätter starkare bevis än sannolikhet på orsakssamband mellan den fortsatta behandlingen och förvärringen.

Ersättning för förvärrande betalas endast till följd av olycksfall. Den kan inte betalas på grund av att en muskel eller sena plötsligt blir öm på det sätt som avses i 33 § utan att något olycksfall inträffat. Eftersom en enskild arbetsrörelse innehåller endast litet yttre traumaenergi är det inte möjligt att specificera olika faktorers orsakssamband och orsaksandel i skadan eller sjukdomen. Därför är det inte motiverat att utsträcka ersättning för förvärrande till ömhet orsakad av arbetsrörelse enligt 33 §.

20 §. *Olycksfall i arbetet.* Paragrafen innehåller en indelning som gäller ersättningsskyddets geografiska dimension i olycksfall som inträffat i arbetet, på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Utifrån detta definieras i 21—25 § närmare de förhållanden och arten av den verksamhet där inträffade olyckor kan omfattas av ersättningsskyddet. 21 § gäller egentligt utförande av uppgifter som ingår i arbetet. Var arbetsuppgifterna är avsedda att utföras bestäms enligt de föreskrifter och rutiner som gäller arbetet. Utförandet av arbetsuppgifterna bestämmer samtidigt också det område som hör till den plats där arbetet utförs. Den plats där arbetet utförs är vanligtvis arbetsplatsen, varmed avses den så kallade fasta plats där arbetet utförs och som berörs av bestämmelsen om resan mellan bostaden och arbetsplatsen. Vad som ingår i det område som hör till den plats där arbetet utförs avgränsas i sin tur av var området utanför den plats där arbetet utförs börjar.

21 §. *Olycksfall i samband med att arbetet utförs.* I paragrafen anges vad som avses med olycksfall som inträffat i arbetet. Ett olycksfall som drabbat arbetstagaren i samband med arbetet anses ha inträffat i arbetet, det vill säga arbetstagarens egna arbetsuppgifter och sättet att utföra dem bestämmer paragrafens tillämpningsområde.

En arbetsuppgift kan innebära arbete vid en maskin, arbete vid en apparat eller arbete som utförs medan man rör på sig. Å andra sidan kan skötseln av arbetsuppgifter innebära att man deltar i möten eller representerar och då bör ersättningsskyddets omfattning bedömas även med avseende på om det är fråga om skötsel av arbetsgivarens ärende på grund av arbetet enligt andra meningen i momentet. Eftersom innehållet i arbetet, sätten att utföra arbetet och arbetsverktygen skiljer sig betydligt mellan olika arbetstagare görs bedömningen i ett enskilt fall enligt vad som har avtalats eller ska anses ha avtalats om utförande av arbetet och arbetsuppgifternas innehåll.

Förutom utförandet av arbetsuppgifterna hänför sig även annan verksamhet till arbetet, till exempel pauser eller deltagande i olika evenemang såsom utbildning eller rekreationsdagar som arbetsgivaren ordnar. Då är det inte fråga om sådant arbete som avses i denna paragraf, utan om ett olycksfall inträffar i dylik verksamhet i anslutning till arbetet ska möjligheten till ersättning bedöms med stöd av 22—24 §. Exempelvis en kurs är en arbetsuppgift för föreläsaren men för en kursdeltagare bedöms möjligheten till ersättning för ett olycksfall som inträffat under kursen med stöd av antingen 22 § eller 24 § beroende på var kursen hålls.

Enligt paragrafen ska med arbete jämställas skötseln av uppdrag som förtroendeman, arbetarskyddsfullmäktig eller någon annan personalrepresentant när uppdraget grundar sig på lag eller kollektivavtal. Vid dylik verksamhet är det i princip fråga om uppdrag som utförs på arbetsplatsen i stället för de egentliga arbetsuppgifterna och för vilkas utförande arbetsgivaren betalar lön eller någon annan ersättning. Med arbetarskyddsfullmäktig avses den samarbetsrepresentant som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Med någon annan personalrepresentant när uppdraget grundar sig på lag avses till exempel en fullmäktig som avses i arbetsavtalslagen. Arbetsplatsens arbetarskyddschef är inte en sådan person som avses här. Denne är arbetsgivarens representant och

är i arbete när han eller hon utför sina uppdrag.

Med arbete jämställs likaså skötsel av arbetsgivarens ärenden som beror på arbetet. Skötseln av ärenden enligt paragrafen måste hänföra sig till personens ställning som arbetstagare. Med skötsel av ärenden som beror på arbetet avses sådant utförande av en åtgärd eller uppgift enligt god sed som inte klart hör till arbetstagarens egna arbetsuppgifter men som arbetstagaren på grund av sin ställning som arbetstagare de facto i praktiken inte kan vägra att utföra. Som exempel på skötsel av arbetsgivarens ärenden kan nämnas att hämta kaffe eller blommor till arbetsplatsen på arbetsgivarens begäran och bekostnad, och att hjälpa till när arbetsplatsen flyttar. Detsamma gäller till exempel att byta lampa i arbetsrummet när sådan verksamhet inte hör till arbetstagarens ordinarie arbetsuppgifter. Det krävs dock inte någon uttrycklig begäran från arbetsgivarens sida, om det är fråga om etablerad praxis på arbetsplatsen som arbetsgivaren kan anses ha godkänt.

Enligt 2 mom. jämställs också resande som beror på en arbetsuppgift med arbete. Bestämmelsen gäller när man rör sig mellan olika platser där arbetet utförs i den mån arbetsuppgifterna förutsätter, men resandet kan också starta från arbetstagarens bostad. Det kan vara fråga om resande från bostaden till ett arbetsobjekt eller från ett arbetsobjekt till ett annat på samma ort eller till en annan ort eller utomlands till ett objekt där avsikten är att arbetstagaren ska utföra sitt arbete. Villkoret är att resan är nödvändig för att arbetstagaren ska kunna utföra arbetsuppgiften i fråga.

Eftersom det resande som avses i momentet jämställs med arbete enligt 1 mom., tillämpas på resandet områdesprincipen enligt 22 § och bestämmelsen om mat- och rekreationspaus i 23 § 2 punkten. Däremot är bestämmelsen i 23 § 1 punkten inte tillämplig på resande, eftersom det där är fråga om resan mellan arbetsplatsen och bostaden. Därför är det nödvändigt att i detta moment föreskriva särskilt att mindre avvikelser från färdrutten ingår i resandet för att ersättningsskyddet för resan ska vara likadant när arbetstagaren reser från sin bostad till en kund som när arbetstagaren beger sig från sin bostad till den så kallade fasta plats där arbetet utförs.

Ett ersättningsgillt olycksfall ska inträffa under resan. I resan ingår verksamhet som sedvanligt hänför sig till resande, till exempel att man stannar för att byta färdmedel. I resande anges ingå även mindre avvikelser från färdrutten enligt 23 § 1 punkten. Mindre avvikelser avser alltså avvikelser från färdrutten på grund av barndagvård, besök i mataffär eller av någon annan liknande orsak. Det är inte längre fråga om sådant resande som avses i bestämmelsen när arbetstagaren har anlänt till den plats där arbetet utförs eller till ett övernattningsställe på arbetsobjektet.

Möjligheten till ersättning för ett olycksfall som inträffat i samband med arbetet begränsas inte av att arbetstagaren när han eller hon utför arbetet gör sig skyldig till brott mot arbetarskyddsbestämmelserna till exempel genom att inte använda skyddsutrustning eller gå från ett arbetsställe till ett annat via en förbjuden rutt.

22 §. *Olycksfall på ett område som hör till den plats där arbetet utförs.* I paragrafen föreskrivs om olycksfallsskyddet när man befinner sig på ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Bestämmelsen innehåller den så kallade områdesprincipen. Enligt den ska ersättningsskyddet gälla annan verksamhet än utförande av uppgifterna när man på grund av arbetet befinner sig på ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Verksamheten ska dock vara sådan som normalt hänför sig till vistelse på den plats där arbetet utförs på grund av arbetet. Det är inte fråga om vistelse på den plats där arbetet utförs på grund av arbetet till exempel när en arbetstagare under veckoslutet går till arbetsplatsen för att använda ett gym som finns i arbetsplatsens lokaler.

Med den plats där arbetet utförs avses den plats där arbetstagaren arbetar. Den bestäms enligt arten av och innehållet i respektive arbetstagarens individuella arbetsuppgifter samt enligt förhållandena på den plats där arbetet utförs. Arbetsgivaren anvisar det ställe eller det område där arbetet utförs eller så kan det bestämmas mycket självständigt enligt arbetsuppgifternas och arbetets art. Med den plats där arbetet utförs avses således inte

bara en fast arbetslokal, till exempel en fabrik, ett kontor, en affär eller en byggarbetsplats, utan över huvud taget vilken plats som helst där arbetet utförs, det vill säga den plats där arbetstagaren har lov att utföra sina arbetsuppgifter. Den plats där arbetet utförs är dock vanligtvis arbetsplatsen, varmed avses den så kallade fasta plats där arbetet utförs och som berörs av bestämmelsen om resan mellan bostaden och arbetsplatsen.

Om den plats där arbetet utförs varierar, är det område som hör till den plats där arbetet utförs alltid där var arbetstagaren vid respektive tillfälle utför sitt arbete. Den plats där arbetet utförs kan variera från dag till dag eller under samma arbetsdag, till exempel för en servicereparatör eller konsult som besöker kunder. För en chaufför är den plats där arbetet utförs bilen när han eller hon sköter chaufförsuppgifter och å andra sidan det område där han eller hon framför bilen på grund av sina arbetsuppgifter. Chauffören anses vara i arbete också när han eller hon förutsätts övernatta i bilen eftersom den behöver bevakas. I en chaufförs arbetsuppgifter kan ingå även annat arbete än att köra bilen, varvid det område som hör till den plats där arbetet utförs i sista hand bestäms även enligt de andra platser där arbetsuppgifterna utförs.

I det område som hör till den plats där arbetet utförs ingår då förutom det område där arbetstagaren behöver röra sig för att utföra de egentliga arbetsuppgifterna också det område där han eller hon behöver röra sig på grund av verksamhet som normalt hänför sig till utförandet av arbetet, till exempel social verksamhet. I det område som hör till den plats där arbetet utförs ingår således till exempel mat-, kaffe- och rekreationspausrum, omklädnings- och tvättrum samt WC som arbetstagarna har tillgång till och som finns i närheten av den plats där en arbetsuppgift utförs liksom andra utrymmen på det område som hör till den plats där arbetet utförs och där arbetstagaren har lov att röra sig och vistas.

När en långtradarchaufför är tvungen att övernatta i sin bil befinner han eller hon sig på ett område som hör till den plats där arbetet utförs på det sätt som avses i paragrafen. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas så att även området i bilens omedelbara närhet tolkas ingå i det område som hör till den plats där arbetet utförs, till exempel när chauffören måste lämna bilen för att besöka rastplatsens WC. När chauffören rör sig längre från långtradaren ska olycksfallsskyddets omfattning bedömas även med avseende på tillämpligheten av förslaget till 23 §, så att man bedömer om det är fråga om en där avsedd sedvanlig mat- eller rekreationspaus i närheten av den plats där arbetet utförs. Motsvarande bedömning görs också i fråga om sådant arbete där man på grund av arbetsuppgifterna rör sig mellan de platser där arbetet utförs och går för att äta på vägen till en annan plats där arbetet utförs.

Enligt paragrafen ska inte alla olycksfall som inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs betraktas som olycksfall i arbetet. Ersättningen ska omfatta endast sådana olycksfall som inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs i verksamhet som vanligen hänför sig till vistelse på den plats där arbetet utförs. Vad som är vanligt bedöms för det första ur allmän synvinkel, det vill säga vad som i allmänhet är vanlig verksamhet på den plats där arbetet utförs liksom huruvida verksamheten ska betraktas som vanlig även utifrån förhållandena och rutinerna på den aktuella plats där arbetet utförs. Med vanlig avses verksamhet som normalt hänför sig till till exempel rekreations-, mat- och kaffepauser som hålls på ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Utbildningsverksamhet som arbetsgivaren ordnar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs ska likaså betraktas som vanlig verksamhet. I 24 § föreskrivs särskilt om ersättningsskydd för deltagande i utbildning och rekreationsevenemang med tanke på situationer där utbildningen eller rekreationen äger rum utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs. Detta är nödvändigt för att ersättningsskyddet ska vara så enhetligt som möjligt för liknande verksamhet oberoende av om utbildningen eller rekreationen ordnas på eller utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs.

Ävenså kallad pausgymnastik ska betraktas som verksamhet som vanligen hänför sig till vistelse på den plats där arbetet utförs. Därmed avses gymnastik som äger rum på den plats där arbetet utförs i omedelbar anslut-

ning till arbetet eller i nära tidsmässigt och platsmässigt samband med det under en rekreations- eller vilopaus under arbetet. Sådan vanlig verksamhet som avses i bestämmelsen är däremot inte så kallad obligatorisk motionsidrott som utförs i lokaler som reserverats enkom för ändamålet och där det med hänsyn till den tid som används för idrottandet eller idrottens natur inte är fråga om rekreation under arbetet. Sådan idrott ska omfattas av ersättningsskyddet endast på de villkor som nämns i 24 § 6 punkten. Sådan vanlig verksamhet som avses i bestämmelsen är inte heller motion när det är fråga om verksamhet enligt god företagshälsovårdspraxis som arbetsgivaren ordnar för att upprätthålla arbetstagarnas arbetsförmåga. Särskilda bestämmelser om ersättningsskydd för den ingår i 24 § 3 punkten.

Sådan vanlig verksamhet som avses i bestämmelsen är inte heller verksamhet som arbetstagaren visste att är förbjuden. Om det är fråga om verksamhet som är förbjuden bara på den aktuella plats där arbetet utförs ska detta vara entydigt och klart uttryckt på den plats där arbetet utförs, så att det kan anses att arbetstagaren visste om det. Förbudet ska vara sådant att det krävs och även övervakas att det iakttas. Om förbudet allmänt överträds på den plats där arbetet utförs och arbetsgivaren inte har ingripit i detta, kan verksamheten inte anses vara förbjuden på den plats där arbetet utförs och som verksamhet som vanligen inte hänför sig till arbetet på den aktuella plats där arbetet utförs.

Inte heller medveten och avsiktlig risktagning ska anses som vanlig verksamhet, även om verksamheten inte är klart förbjuden. Med avsiktlig risktagning avses till exempel verksamhet som medför särskild risk för olycksfall, till exempel klättring eller konster som utförs på höga ställningar på arbetsplatsen under en rekreationspaus.

23 §. *Olycksfall utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs.* I paragrafen föreskrivs om de omständigheter under vilka ett olycksfall som inträffat utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs ska ersättas som ett olycksfall i arbetet. Den verksamhet som omfattas av skyddet ska vanligen hänföra sig till de omständigheter som nämns i paragrafen. Avsikten är att vad som är vanligt i princip ska bedömas från en allmän ståndpunkt, men även individuella arbetsplatsspecifika rutiner ska beaktas. Således ska all verksamhet som sker under nämnda omständigheter inte omfattas av skyddet.

Som den första omständigheten nämns i 1 punkten sedvanlig resa mellan bostaden och arbetsplatsen som beror på arbete. Därmed avses resan från bostaden till arbetsplatsen när arbetsdagen börjar och tillbaka när arbetet är slut. Med arbetsplatsen avses den arbetslokal som arbetsgivaren anvisat och där arbetstagaren förutom tillfälliga undantag arbetar, det vill säga i praktiken den så kallade fasta plats där arbetet utförs. Om arbetstagaren inte är på väg till en arbetslokal enligt denna paragraf, behandlas arbetstagarens resa mellan olika platser där arbetet utförs som resande enligt 21 §. Med andra ord är en resa från bostaden till ett möte eller en kund resande enligt 21 §.

Skyddet kan också omfatta flera motsvarande färder under arbetsdagen, om arbetsdagen består av till exempel två olika skift. Med resa som beror på arbete avses däremot inte ett besök i hemmet under arbetsdagen för att sköta egna ärenden eller av någon annan orsak. Avsikten är att bestämmelsen även ska tillämpas i situationer där arbetstagaren lämnar sin arbetsplats när arbetet är slut för att fortsätta att arbeta för en annan arbetsgivare.

Med sedvanlig resa som beror på arbete avses en sådan färdrutt mellan bostaden och arbetsplatsen som det är motiverat att använda med hänsyn till bland annat kommunikationerna, färdmedlet, trafikförhållandena samt resans längd och den tid som går åt till den. Trots att principen om kortaste rutt är utgångspunkt, avses inte med resa som beror på arbete nödvändigtvis den kortaste sträckan eller rakaste färdrutten. Exempelvis kan det på grund av trafikstockningar vara motiverat att använda en längre men i den situationen tidsmässigt klart kortare färdrutt. Å andra sidan kan man använda en längre färdrutt på grund av farliga trafikförhållanden. Den normala vägen kan också vara avstängd till exempeltill exempel på grund av vägarbeten.

Den färdrutt som beror på arbetet kan också variera enligt vilket färdmedel arbetstaga-

ren använder för resan eller vilka trafikmedel som står till förfogande. När man använder kollektiva färdmedel är resan buden till deras rutter, och det är inte tillnärmelsevis alltid fråga om den kortaste vägen. Den sedvanliga resan mellan bostaden och arbetsplatsen som beror på arbete kan således variera t.o.m. dagligen av de orsaker som avses ovan. Denna variation får dock inte bero på orsaker som helt klart inte har något att göra med själva arbetsfärden.

Till resan mellan bostaden och arbetsplatsen räknas också en mindre avvikelse från den ovan beskrivna sedvanliga färdrutten, när avvikelsen beror på att man för barnen till dagvård eller hämtar dem därifrån, handlar mat eller någon annan därmed jämförbar orsak. Utgångspunkt för bedömningen ska vara den sedvanliga färdrutt som arbetstagaren använder till sitt arbete utan någon ovan avsedd orsak. Som mindre betraktas inte en avvikelse när det snarare är fråga om en separat resa för att föra barn till vårdplatsen än en avvikelse från resan mellan bostaden och arbetsplatsen.

Det är inte fråga om en mindre avvikelse när avvikelsen från rutten mellan bostaden och arbetsplatsen är betydande tidsmässigt eller vad sträckan beträffar. Så är vanligtvis fallet när arbetstagaren uträttar ärenden i flera butiker i ett köpcentrum eller går till en restaurang för att äta på vägen.

Med en sådan annan orsak som nämns i punkten avses till exempel att man för ett barn till skolan eller hämtar det därifrån, att man svänger in till en servicestation invid den sedvanliga färdrutten för att tanka eller lämnar in bilen på en verkstad invid färdrutten.

När avvikelsen inte är betydande ska ersättningsskyddet omfatta den tid under vilken arbetstagaren färdas längs den avvikande färdrutten. Skyddet ska inte omfatta själva den uppgift eller verksamhet som gör att man avviker från den normala rutten, till exempel uträttandet av ärenden i en matbutik, ett köpcentrum eller ett daghem. Skyddet fortgår när arbetstagaren fortsätter sin resa efter att ha uträttat sitt ärende i daghemmet eller butiken. Så ska emellertid inte vara fallet när det är fråga om en tidsmässigt så betydande avvikelse att resan inte längre kan anses bero på arbetet, utan det är fråga om en resa som företagits av någon annan orsak.

Med bostad avses inte bara arbetstagarens fasta bostad utan också en tillfällig bostad eller inkvartering liksom en fritidsbostad från vilken arbetstagaren färdas till arbetsplatsen eller tillbaka på grund av arbete.

Avsikten är att det skydd som avses i paragrafen ska omfatta en arbetstagare som är tillfälligt inkvarterad på den ort där arbetet utförs när han eller hon reser till sin hemort under veckosluten. För att det ska kunna anses vara fråga om en sådan resa som avses i paragrafen ska den äga rum vid en sådan tidpunkt att den kan anses stå i tidsmässigt fast och nära samband med att arbetet avslutas eller påbörjas. På motsvarande sätt ska en hemresa från arbetsorten till hemorten efter övernattning i tillfällig inkvartering kunna anses som en i paragrafen avsedd resa mellan bostaden och arbetsplatsen, om det med hänsyn till omständigheterna inte kan förutsättas att resan borde ha företagits genast efter att arbetet avslutades.

Olycksfallsskyddet förutsätter dessutom att olyckan har inträffat i verksamhet som är utmärkande för en ovan avsedd resa. Verksamhet som är utmärkande för en resa mellan bostad och arbetsplats är till exempel att skuffa en bil som stannat framför en på vägen för att man ska kunna fortsätta sin resa.

2 punkten gäller pauser i samband med arbete, under vilka arbetstagaren kan lämna den plats där arbetet utförs för att äta eller återhämta sig i närheten av den. Vad som avses med den plats där arbetet utförs beskrivs mera ingående i motiveringen till 22 §. Den föreslagna punkten gäller således även arbete där man på grund av arbetsuppgifterna rör sig mellan olika platser där arbetet utförs. Vad som avses med närheten av den plats där arbetet utförs definieras inte närmare i denna punkt för att bestämmelsen ska kunna tillämpas flexibelt med hänsyn till de individuella förhållandena för måltider på de platser där arbetet utförs, arbetsgivarens föreskrifter och arbetsplatsspecifika rutiner. Utgångspunkten är emellertid att försäkringsskyddet ska omfatta mat- eller rekreationspauser som jämte resor kan hållas inom en på förhand avtalad eller anvisad tid.

Det föreslås att ersättningsskyddet begränsas till verksamhet som vanligen hänför sig till dessa omständigheter, varmed avses endast verksamhet som är utmärkande för en mat- eller rekreationspaus. Den verksamhet i vilken ett olycksfall inträffar under en mat- eller rekreationspaus ska både i allmänt avseende och med beaktande av förhållandena på den aktuella plats där arbetet utförs vara utmärkande för en sedvanlig mat- och rekreationspaus. Som verksamhet som är utmärkande för nämnda omständigheter ska betraktas ätande, kaffedrickning och de färder som detta förutsätter samt rekreation, till exempel en promenad eller annan utomhusvistelse.

24 §. *Olycksfall under särskilda omständigheter.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för olycksfall under vissa omständigheter som hänför sig till arbetet även i annan verksamhet än arbete enligt 21 § eller på ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt 22 §. I 1 mom. 1 punkten föreskrivs om ersättning för olycksfall som inträffar under en arbetsrelaterad utbildning. Utbildning som klart inte är arbetsrelaterad, till exempel utbildning som hänför sig till arbetstagarens egna hobbyer är inte sådan utbildning. Arbetsgivaren ska antingen ha ordnat utbildingen eller ha godkänt deltagandet i den. I praktiken förutsätts inte alltid arbetsgivarens uttryckliga godkännande på arbetsplatserna. Man har kunnat överlämna åt arbetstagarens egen prövning huruvida han eller hon deltar i utbildning som klart hör till eller hänför sig till arbetet genom arbetsgivarens uttryckliga direktiv eller så har en sådan praxis utvecklats med tiden, varvid arbetsgivaren kan anses ha gett sitt tysta medgivande till den.

Under rekreation som avses i 1 mom. 2 punkten är det i princip fråga om annat än utförande av arbetsuppgifter eller arbetsrelaterad utbildning. Ibland kan det i praktiken vara svårt att dra en gräns mellan utbildning och rekreation, eller så kan evenemanget ha ordnats i bägge syftena. Därför är det motiverat att villkoren för ersättning i huvudsak är desamma i bägge fallen. Skillnader i möjligheterna till ersättning ska föreligga endast i fråga om ersättning för yrkessjukdom enligt 26 §, skada enligt 34 § som orsakats av misshandel eller annan avsiktlig handling och psykisk chockreaktion enligt 35 §.

Om en arbetstagare deltar i ett evenemang för att utföra en arbetsuppgift, till exempel i egenskap av utbildare eller värd för evenemanget, kan det vara fråga om en skada som inträffat i samband med arbetet eller på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och som ska ersättas enligt 21 eller 22 §, och då tillämpas de bestämmelserna.

I 1 och 2 punkten förutsätts inte att evenemanget ordnas under arbetstagarens normala arbetstid eller att lön betalas för evenemangstiden. Utbildning och rekreation kan således ordnas även under veckoslut. Då måste man emellertid bedöma i vilken mån evenemanget hänför sig till arbetet: deltar arbetstagaren i evenemanget till exempel mera för att utöva en egen hobby eller för att utbilda sig själv än för att delta i rekreation eller utbildning som hänför sig till arbetsuppgifterna och som ligger i arbetsgivarens intresse. Olycksfallsskyddet berör endast den verksamhet som hör till utbildningen eller rekreationsevenemanget. Vad som är verksamhet som hör till ett sådant evenemang bör i första hand bedömas utifrån programmet och evenemangets natur och i sista hand enligt vad som enligt arbetsplatsens eller allmän praxis kan anses ingå i ett sådant evenemang. Skyddet omfattar således även verksamhet som normalt hör till måltider eller rekreation som ordnats i samband med evenemanget. Däremot täcker skyddet inte verksamhet under en mat- eller rekreationspaus när arbetstagaren har avlägsnat sig från den plats där evenemanget hålls eller dess omedelbara närhet för att äta på egen hand eller på grund av privata ärenden. Ersättningsskyddet täcker inte heller vistelsen i dess helhet under utbildning eller rekreation som förutsätter övernattning eller inkvartering. Således står verksamhet under fritiden i anslutning till övernattning på hotell eller i en kurscentral utanför skyddet.

Skyddet ska även beröra skador som inträffat i samband med olika former av motion, om sådan verksamhet ingår i evenemangsprogrammet. Förutsättningen för ersättning ska vara att skadefallet står i orsakssamband med verksamhet som ingår i ett utbildnings- eller rekreationsevenemang som avses i 1 och 2 punkten. Klart förbjuden verksamhet är

inte sådan verksamhet som avses i 1 och 2 punkten och inte heller verksamhet som orsakar särskild risk för olycksfall och som inte ingår i evenemangsprogrammet. Det kan vara fråga om klättring eller konster som arbetstagaren utför på eget initiativ fast han eller hon är medveten om den särskilda risk som hänför sig till verksamheten. Verksamhet som innebär särskild risktagning kan dock omfattas av skyddet, om den ingår i programmet för utbildnings- eller rekreationsevenemanget.

3 punkten gäller verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan. Därmed avses verksamhet enligt lagen om företagshälsovård för vars ordnande arbetsgivaren ansvarar och som ordnas tillsammans med företagshälsovården på arbetsplatsen. Annan verksamhet som arbetsgivaren ordnar eller som arbetstagarna på eget initiativ ordnar på arbetsplatsen eller under arbetstid uppfyller således inte villkoren i 3 punkten, även om syftet skulle vara detsamma. Skyddet ska inte heller gälla skador som tidsmässigt eller geografiskt inträffar i anslutning till verksamhet som avses i denna punkt men där det i sak helt klart är fråga om annan verksamhet än sådan som avses i denna punkt.

4 och 5 punkten gäller olycksfallsskydd som en arbetstagare åtnjuter under besök på mottagningar inom hälso- och sjukvården. Förutsättningen är att besöket beror på orsaker som nämns i paragrafen. Till arbetsgivarens skyldighet hör att ordna sådan förebyggande verksamhet som avses i lagen om företagshälsovård, men inte sjukvårdstjänster. Det kan också vara fråga om en regelbundet återkommande hälsoundersökning som arbetsgivaren ordnar och som arbetstagaren måste delta i. Det hör också till arbetsgivarens skyldighet att ordna i 12 § 1 mom. 5 a punkten i lagen om företagshälsovård avsedd bedömning av arbetsförmågan som utgör förutsättning för att sjukdagpenning ska beviljas. Avsikten är att det skydd som avses i 4 och 5 punkten ska vara begränsat till den tid när arbetstagaren befinner sig i mottagningslokalerna och till den verksamhet som ingår i besöket på mottagningen. I 7 punkten utsträcks olycksfallsskyddet till resan i anslutning till besöket på mottagningen.

I 4 punkten konstateras att skyddet omfattar besök inom hälso- och sjukvården vilka beror på en skada som ersätts enligt denna lag eller misstanke om en sådan skada. Skyddet gäller endast arbetstagare som är försäkrade med stöd av denna lag, alltså inte pensionärer eller personer som annars står utanför arbetslivet och som inte längre är försäkrade.

Om det är fråga om ett plötsligt insjuknande av någon annan orsak än vad som nämns i 4 punkten, till exempel plötslig tandvärk, omfattas besöket av skyddet endast om insjuknandet inträffar under arbetsdagen och arbetstagaren har åkt till mottagningen från den plats där arbetet utförs under arbetsdagen. Vad som avses med den plats där arbetet utförs framgår närmare av motiveringen till 22 §. Det är fråga om arbetsgivarens föreskrift när arbetsgivaren vill att en läkare ska bedöma om en arbetstagare är förmögen att utföra sitt arbete.

I 6 punkten avses med motionsidrott träning eller annan fysisk aktivitet, varmed avsikten är att upprätthålla arbetstagarens fysiska kondition så att han eller hon uppfyller de särskilda föreskrifter som gäller fysisk prestationsförmåga i arbetet. En sådan föreskrift kan basera sig på antingen lag eller en myndighetsföreskrift. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren har godkänt motionsidrotten och att den utövas under arbetstagarens arbetstid. Särskilda krav på fysisk prestationsförmåga kan hänföra sig till bland annat militärers, polisers och brandmäns arbete. Skyddet gäller egentlig motionsidrott och åtgärder som vanligen hänför sig till den, till exempel omklädning och duschning i motionsidrottsplatsens lokaler, men inte annan verksamhet på eget initiativ som inte hör till motionsidrotten. Sådan motionsidrott som avses här är inte rekreationspausgymnastik under arbetet på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och inte motion på arbetstagarens eget initiativ även om den skulle utövas under arbetstid och arbetsgivaren skulle delta i kostnaderna eller den skulle utövas i lokaler som hör till den plats där arbetet utförs. Motion under rekreationsevenemang berörs av 2 punkten.

I 1 mom. 7 punkten utsträcks ersättningsskyddet till att beröra även resan från bosta-

den eller den plats där arbetet utförs till verksamhet som avses i 1—6 punkten. Denna resa bestäms på samma villkor som en sedvanlig resa mellan bostaden och arbetsplatsen. Tolkningsfrågor kan bli bland annat om det är fråga om en rutt som ska betraktas som sedvanlig med hänsyn till tiden och sträckan samt orsaken till eventuella avvikelser och huruvida de är ringa. När det är fråga om ett plötsligt insjuknande av någon annan orsak än en som avses i 4 punkten under arbetsdagen gäller ersättningsskyddet för resan naturligtvis bara resan från den plats där arbetet utförs till mottagningen inom hälso- och sjukvården och därifrån till bostaden eller tillbaka till den plats där arbetet utförs. På grund av hänvisningen i 23 § 1 punkten omfattar skyddet sådana skador som inträffar i verksamhet som är utmärkande för en sådan resa.

8 punkten gäller ersättningsskyddet i en situation där en arbetstagare på grund av sina arbetsuppgifter är tvungen att inkvartera sig någon annanstans än i sin bostad under inkvarteringsförhållanden som utgör en utomordentlig olycksfallsrisk. Skyddet ska då gälla endast sådana skador som inträffat under inkvarteringen och som beror på orsaker som hänför sig till inkvarteringsförhållandena, till exempel dålig brandsäkerhet. En utomordentlig olycksfallsrisk kan också bero på att inkvarteringen finns i ett krigsområde.

I 2 mom. ställs utanför denna lag ersättning för sådana patientskador som inträffar i situationer som nämns i 1 mom. 5 punkten. Således ska en patientskada som inträffar på en mottagning inom hälso- och sjukvården inte ersättas med stöd av denna lag när orsaken till besöket på mottagningen är plötsligt insjuknande under arbetsdagen, företagshälsovård som det enligt lagen om företagshälsovård ankommer på arbetsgivaren att ordna, någon annan förpliktelse som beror på arbetet eller arbetsgivarens föreskrift. Om besöket överensstämmer med 1 mom. 4 punkten ska ett olycksfall som inträffat på mottagningen ersättas med stöd av denna lag även om det samtidigt också är en patientskada.

25 §. *Olycksfall vid arbete i hemmet och på ett ställe som inte angetts*. I paragrafen bestäms om begränsningar i det ovan föreskrivna olycksfallsskyddet vid sådant arbete som arbetstagaren utför i sin bostad. Detsamma gäller arbete där arbetsgivaren inte har angett arbetsstället. Det sistnämnda kan vara till exempel arbete som arbetstagaren utför med hjälp av en bärbar dator på ett kafé i staden som arbetstagaren valt själv. Om man åter har kommit överens om ett möte med en kund på kaféet är arbetstagaren i arbete som avses i 21 §. I en sådan situation som avses i paragrafen kan arbetstagaren ha en av arbetsgivaren anvisad arbetslokal, men arbetsgivaren tillåter att arbetet utförs även på andra ställen utan att desto närmare ange var arbetet ska utföras. Arbetstagaren omfattas således av denna bestämmelse om han eller hon med arbetsgivarens samtycke kan utföra arbete även någon annanstans än i en av arbetsgivaren anvisad arbetslokal och det inte heller annars är fråga om en viss, av arbetsuppgiften förutsatt plats där arbetet utförs.

Det arbete som avses i paragrafen kan vara så kallat distansarbete. Begreppet distansarbete är inte definierat i lagstiftningen. Arbetsmarknadsparterna har på europeisk nivå definierat sådant arbete som distansarbete som kunde utföras i arbetsgivarens lokaler men som är organiserat så att det med hjälp av datateknik regelbundet kan utföras eller utförs någon annanstans

Bestämmelsen är inte tillämplig på till exempel arbete som utförs av en anställd taxichaufför. Den plats där en sådan arbetstagare utför sitt arbete kan anses vara bilen och det område där han eller hon måste röra sig på grund av de körningar som kunderna beställer. Chauffören kan alltså inte fritt bestämma var arbetet utförs. Bestämmelsen är inte heller avsedd att tillämpas i en situation där en arbetstagare går på kaffe eller för att äta medan han eller hon förflyttar sig från en plats där arbetet utförs till en annan. Då ska situationen bedömas i enlighet med 23 § 2 punkten.

I fråga om sådant arbete som avses i paragrafen begränsas ersättningsskyddet endast till arbete som avses i 21 §. Ett olycksfall i samband med arbete ska alltså alltid ersättas. Resande enligt 21 § 2 punkten är dock inte tillämpligt i den stund som arbetet utförs hemma eller på en plats som arbetstagaren bestämt själv. Förutsättningen för att bestämmelsen om resande ska tillämpas är att

resan beror på en arbetsuppgift och är nödvändig för att arbetstagaren ska kunna utföra sitt arbete.

Ersättningsskydd som gäller ett område som hör till den plats där arbetet utförs (22 §), resa mellan bostaden och arbetsplatsen samt mat- och rekreationspauser (23 §) omfattar inte de arbetstagare som avses i paragrafen. De föreslagna begränsningarna är nödvändiga eftersom för den som arbetar hemma är bostaden ett område dit arbetsgivarens rätt att direkt leda och övervaka arbetet inte sträcker sig, och ofta kan arbetstagaren i en sådan situation också själv bestämma om sin arbetsmiljö och hur han eller hon utför sitt arbete. Detsamma gäller också den andra arbetstagargrupp som nämns i paragrafen. Av begränsningen i paragrafen följer att till exempel en arbetstagare som utför arbete med hjälp av en bärbar dator i ett kafé saknar ersättningsskydd under resan till kaféet. Han eller hon åtnjuter inte heller ersättningsskydd som gäller det område som hör till den plats där arbetet utförs, det vill säga ett olycksfall inträffat i samband med en måltid eller ett WC-besök i kaféet ersätts inte som ett olycksfall i arbetet.

I fråga om de arbetstagare som avses i paragrafen kan det i praktiken vara svårt att objektivt konstatera huruvida ett olycksfall har inträffat i samband med arbetet, det vill säga när de utfört en arbetsuppgift. Exempelvis en familjedagvårdare, vars arbete går ut på att se till och övervaka de barn han eller hon sköter under hela vårdtiden, måste ofta tillreda mat åt barnen under vården och själv äta i samband med arbetet utan att skyldigheten att övervaka barnen avbryts. Avsikten är att olycksfall som inträffar i samband med sådan verksamhet ska omfattas av skyddet. Nämnda verksamhet inträffar samtidigt som familjedagvårdaren utför sitt arbete, varför han eller hon anses utföra sitt arbete samtidigt som han eller hon till exempel äter. En familjedagvårdare omfattas alltså alltid av skyddet när han eller hon utför sitt arbete. En telefonförsäljare som utför sitt arbete i hemmet anses däremot omfattas av skyddet bara när han eller hon utför sitt arbete, och inte under lunchpausen.

Om en arbetstagare som avses i denna paragraf besöker arbetsgivarens arbetslokaler på grund av sitt arbete eller utför en del av sitt arbete i arbetslokaler som arbetsgivaren ordnat, tillämpas på honom eller henne 22 och 23 § i fråga om det aktuella arbetet. Även 21 § 2 mom. är tillämpligt, om en person som avses i denna paragraf även har sådana arbetsuppgifter som förutsätter resande. På motsvarande sätt ska 24 §, som gäller särskilda omständigheter, tillämpas på arbetstagaren när han eller hon deltar i ett evenemang som avses i den.

6 kap. Bestämmelser om yrkessjukdomar

26 §. *Yrkessjukdom.* I 1 mom. föreslås en allmän definition av yrkessjukdom som motsvarar den nuvarande 1 § i yrkessjukdomslagen. För att en sjukdom ska ersättas som yrkessjukdom förutsätts att sjukdomen sannolikt huvudsakligen orsakats av att en arbetstagare exponerats för en fysikalisk, kemisk eller biologisk agens i arbete som avses i 21 § eller under vistelse på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och avses i 22 § eller i utbildning som avses i 24 § 1 mom. 1 punkten. Avsikten med bestämmelsen är inte att ändra definitionen av yrkessjukdom enligt den gällande yrkessjukdomslagen eller lagens tillämpningsområde.

Med sannolikt orsakats avsesett så kallat allmänt orsakssamband mellan en viss sjukdom och en viss agens. Det betyder att man med allmänt accepterade medicinska undersökningsmetoder har fått vetenskapliga bevis på att exponering av en viss grad för en viss agens kan orsaka en viss specificerad sjukdom. Kravet på sannolikhet förutsätter också en tillräcklig utredning om den tidsmässiga och kvantitativa exponeringen för nämnda agens under lagstadgade förhållanden i anslutning till arbetet. Med huvudsakligen orsakats avses att sjukdomen huvudsakligen orsakats av exponering som inträffat i arbetet och inte utanför det, om exponering har förekommit både i och utanför arbetet.

I fråga om personer som avses i 25 § och som utför sitt arbete i sin bostad eller som inte har något angivet arbetsställe förutsätts exponeringen hänföra sig till det egentliga utförandet av arbetet. Det är således fråga om sådan exponering som avses i lagen till ex-

empel när arbete som arbetstagaren utför i sin bostad innebär ensidiga arbetsrörelser som upprepas med jämna mellanrum. Det är däremot inte fråga om i lagen avsedd exponering när en sådan arbetstagare under arbetet i sin bostad exponeras för fuktskademikrober som finns i bostaden. Det är inte motiverat att göra arbetsgivaren ansvarig för att arbetstagarens boendemiljö är hälsosam eller för att förhållandena är riskfria när arbetstagaren inte utför sitt arbete i lokaler som arbetsgivaren ordnat.

I paragrafen föreslås en allmän definition av yrkessjukdom med stöd av vilken det bedöms om en sjukdom ska ersättas som yrkessjukdom. I 28 och 29 § föreslås dock undantag från dessa bedömningsgrunder i fråga om vissa sjukdomar i de övre extremiteterna där de medicinska undersökningsrönen om orsakssambandet är delvis bristfälliga, men som det kan anses motiverat att ersätta i anslutning till viss exponering i arbetet.

2 mom. motsvarar 1 § i den nuvarande yrkessjukdomsförordningen, enligt vilken det för att en sjukdom skall kunna konstateras vara en yrkessjukdom förutsätts en medicinsk undersökning vid vilken tillgång finns till tillräcklig information om exponeringen i arbetet och för vilken i fråga om de yrkessjukdomar som nämns i 2 § yrkessjukdomslagen ansvarar en läkare som är förtrogen med ifrågavarande område. Nu föreslås att för att en sjukdom ska diagnostiseras som yrkessjukdom krävs det en medicinsk undersökning där det finns tillräckligt mycket information om arbetstagarens arbetsförhållanden och exponeringen i arbetet. Det väsentliga är att läkaren har tillräcklig information om exponeringen för att kunna ställa en yrkessjukdomsdiagnos.

27 §. *Förteckning över yrkessjukdomar.* I paragrafen föreskrivs om bemyndigande att på samma sätt som för närvarande föreskriva närmare genom förordning av statsrådet om de sjukdomar och fysikaliska, kemiska och biologiska agenser som avses i 26 § mellan vilka det vid en viss exponeringsgrad anses föreligga ett sannolikt orsakssamband som påvisats med erkända medicinska undersökningsmetoder. I sådana fall är det således inte längre nödvändigt att på allmän nivå påvisa sannolikhet mellan sjukdomen och exponering av en viss grad. För att sjukdomen ska ersättas krävs endast att det påvisas att arbetstagaren i sitt arbete eller under andra förhållanden som avses i 26 §, varvid hänsyn tas även till de gränser som i sistnämnda paragraf ställts för vissa arbetstagare, i den utsträckning exponerats för en agens som nämns i förordningen att det enligt medicinska undersökningsrön kan orsaka en sjukdom som nämns vid agensen i förteckningen.

För att en sjukdom som nämns i förteckningen ska ersättas på grund av den agens som nämns vid sjukdomen förutsätts dessutom att orsaken till sjukdomen inte är exponering för denna agens utanför de förhållanden i anslutning till arbetet som nämns i 26 § utan någon annan, till exempel en endogen orsak. Det är nödvändigt att se över förteckningen med jämna mellanrum för att den ska vara ajour med hänsyn till utvecklingen inom arbetsmedicinen.

Förteckningen är inte uttömmande. Även någon annan sjukdom än de som nämns i förteckningen kan konstateras vara en yrkessjukdom, om den i enlighet med 26 § 1 mom. sannolikt huvudsakligen orsakats av att arbetstagaren exponerats för en fysikalisk, kemisk eller biologisk agens.

28 §. *Tendinit i övre extremiteten och epikondylit i överarmen som ersätts som yrkessjukdom.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för tendinit i övre extremiteten och epikondylit i överarmen när dessa tillstånd ersätts som yrkessjukdomar som orsakats av arbetet. Detta har länge varit en omtvistad fråga, eftersom de medicinska forskningsbevisen på dessa sjukdomars orsakssamband med arbetet har varit bristfälliga. För att undvika upprepade ersättningstvister föreskrevs om enhetliga grunder för ersättning som yrkessjukdom för senskideinflammation i övre extremiteten och epikondylit i överarmen. Enligt 2 § i förordningen om yrkessjukdomar, som trädde i kraft i början av mars 1987, föreskrevs att senskideinflammation och epikondylit i överarmen ska ersättas som yrkessjukdomar, om sjukdomen sannolikt beror på ofta upprepade och ensidiga eller för arbetstagaren ovana rörelser. Med senskideinflammation avsågs då senskideinflammation i handleden. Enligt etablerad ersättningspraxis har dock även tendinit i fingrarna

och underarmen och peritendinit ansetts som sjukdomar som ska ersättas på samma grunder som senskideinflammation i handleden. Det var således i sista hand fråga om en lösning som baserar sig på överenskommelse.

Bestämmelserna om yrkessjukdomsersättning för senskideinflammation och epikondylit i överarmen överfördes i början av 2003 till yrkessjukdomslagen genom lagen om ändring av yrkessjukdomlagen (1315/2002). Bestämmelsens ordalydelse ändrades något, men de väsentliga förutsättningarna för ersättning bibehölls oförändrade.

Det har inte framkommit några väsentliga nya medicinska rön när det gäller ersättning för epikondylit i överarmen och senskideinflammation. Man har fortfarande inte fått några entydiga vetenskapliga bevis på orsakssambandet mellan epikondylit i överarmen och arbete. Förutom vissa typer av belastande arbetsrörelser är även sjukdomsrelaterade faktorer som inte har något att göra med arbetet av betydelse för uppkomsten av ovannämnda sjukdomar. Eftersom tillräckliga kunskaper saknas fortsätter ersättningsgrunderna för nämnda sjukdomar att delvis basera sig på överenskommelse. Eftersom ersättningspraxis ändå är etablerad när det gäller dessa sjukdomar föreslås att de fortfarande ska ersättas.

Med tendinit avses i den föreslagna bestämmelsen inte bara senskideinflammation utan också tendinit och peritendinit, vilket motsvarar nuvarande tolkning. Möjligheten till ersättning begränsas i överensstämmelse med etablerad ersättningspraxis till att gälla tendinit i fingrarna, handleden och underarmen. Dagens undersökningsrön talar inte för att bestämmelsen ska utsträckas till att gälla senstrukturer i axeln och överarmen. Ersättning för inflammation i senstrukturer i överarmen och axeln som en yrkessjukdom som orsakats av en fysikalisk agens kan dock bedömas utifrån den allmänna bestämmelsen i 26 §, om man i ett enskilt fall får tillräckliga bevis på att inflammationen sannolikt huvudsakligen orsakats av en viss arbetsrörelse som utförts i arbetet.

Den exponering som krävs för ersättning preciseras också så att arbetsrörelsen ska belasta övre extremiteten. Ofta upprepade arbetsrörelser ska dessutom samtidigt vara ensidiga eller ovana för arbetstagaren. Tvärtemot vad som är fallet vid karpaltunnelsyndrom, som det föreskrivs om ersättning för nedan, är det typiska för sjukdomar som avses i denna paragraf att de oftast uppkommer relativt snabbt efter att arbetsrörelserna förändrats.

Med stöd av andra meningen i paragrafen ska ersättning ändå inte betalas även om den beskrivna exponeringen skulle ha ingått i arbetet i sig, om sjukdomsorsaken ändå är faktorer utan koppling till arbetet, till exempel en endogen sjukdom, eller exponering som inträffat någon annanstans än i arbetet. De preciseringar som föreslås i bestämmelsen är inte avsedda att väsentligt ändra på den ersättningspraxis som iakttagits hittills.

29 §. *Karpaltunnelsyndrom som ersätts som yrkessjukdom.* I paragrafen föreskrivs om karpaltunnelsyndrom som ersätts som yrkessjukdom. Bestämmelsen om karpaltunnelsyndrom fogades till yrkessjukdomslagen genom lagen om ändring av yrkessjukdomslagen i början av 2003. Ändringen baserade sig i huvudsak på relativt knapphändigt vetenskapligt material om orsakssambandet. Eftersom det var fråga om en i medicinskt hänseende omtvistad sak, var också de ersättningsvillkor som inskrevs i lagen relativt knapphändiga. I motiveringen försökte man i någon mån precisera tolkningen av ersättningsgrunderna och även de omständigheter som talar mot ett orsakssamband.

I den senaste internationella medicinska litteraturen har orsakssambandet ansetts vara oklart och man har fört fram bland annat forskningsresultat som tyder på att genetiska faktorer har betydelse. Av denna orsak har den nuvarande bestämmelsen om ersättning för karpaltunnelsyndrom lett till en mycket återhållsam ersättningslinje och till att merparten av ersättningsansökningarna avslås. I det utlåtande från Arbetshälsoinstitutet som erhölls i samband med lagberedningen har på grund av undersökningar som nämns där framförts som riskfaktorer för karpaltunnelsyndrom stor gripkraft hos handen och användning av vibrerande arbetsredskap samt upprepade arbetsrörelser. Risken har konstaterats öka när kraftanvändning och upprepning förekommer i samma arbete och när kraftanvändningen kombineras med böjda

handledsställningar. I fråga om karpaltunnelsyndrom har det inte framkommit några väsentliga nya medicinska rön till grund för att möjligheten till ersättning för yrkessjukdom skulle kunna utvidgas jämfört med vad som avses med den nuvarande bestämmelsen. Bestämmelsens ordalydelse har emellertid visat sig oklar med tanke på ersättningspraxis och den uttrycker inte tillräckligt exakt alla grunder för ersättning och därför föreslås att bestämmelsen preciseras.

Enligt paragrafen ska karpaltunnelsyndrom ersättas som yrkessjukdom när arbetstagaren i sitt arbete innan symtomen uppträdde under lång tid utförde upprepade arbetsrörelser som kräver betydande gripkraft och orsakar förträngning av karpaltunneln. Med sådana rörelser avses böjda handledsställningar i kombination med en griprörelse. Med tillräcklig upprepning avses att rörelser som tränger ihop handleden utgör en central del av arbetet, även om arbetet också skulle innehålla andra arbetsrörelser. För orsakssambandet talar det att arbetet har varit förenat med långvarig och upprepad användning av arbetsredskap som orsakar vibrationer i händerna och att karpaltunnelsyndrom uppträder endast i den belastade handleden. Även karpaltunnelsyndrom i bägge handlederna kan ersättas om exponeringen uppfyller kraven i fråga om båda övre extremiteterna.

Ersättning ska å andra sidan inte betalas när orsaken till karpaltunnelsyndromet sannolikt är faktorer utan koppling till arbetet. Sådana faktorer är bland annat sjukdomar som ökar benägenheten för karpaltunnelsyndrom, till exempel diabetes, ledgångsreumatism, njursjukdomar och hypotyreos liksom övervikt och graviditet. Ersättning ska inte heller betalas när orsaken sannolikt är exponering utanför arbetet.

30 §. *Väsentlig förvärrande av annan arbetsrelaterad skada eller sjukdom.* I paragrafen föreskrivs när väsentlig förvärrande av andra sjukdomar än sådana som ska ersättas med stöd av denna lag ska ersättas som yrkessjukdom. Enligt 1 § 2 mom. i den gällande yrkessjukdomslagen ska vad som i 1 § 1 mom. i yrkessjukdomslagen föreskrivs om yrkessjukdom tillämpas även när en skada eller en sjukdom som inte ska anses vara ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom har förvärrats väsentligt under den tid då detta tillstånd varar. Avsikten med bestämmelsen har varit att ersätta till exempel nickelallergi som orsakats av exponering utanför arbetet men som har förvärrats till följd av att arbetstagaren exponerats för nickel i sitt arbete eller allergi hos den som lider av mjölallergi vilken har förvärrats till följd av mjölexponering i arbetet. I en sådan situation är det motiverat att ersätta väsentlig förvärrande av en redan existerande sjukdom, eftersom samma agens kan orsaka den aktuella sjukdomen även hos en frisk människa, varvid det är fråga om en yrkessjukdom som ska ersättas. Däremot är avsikten inte att begreppet förvärrande ska omfatta fall av förvärrande som orsakats av icke-specifika faktorer. Astma som förvärras för att en astmatiker utför dammigt arbete ska således inte ersättas. Till den normala sjukdomsbilden för allmän astma hör ofta förändringar i sjukdomstillståndet som saknar yttre förklarande faktor.

Det finns inga grunder att avstå från det nuvarande kravet på en specifik agens som villkor för att förvärrande ska ersättas. För att det ersättningsansvar som ingår i olycksfallsförsäkringssystemet ska vara klart ska ersättning för förvärrande fortfarande förutsätta att sjukdomen är exakt diagnostiserad och att arbetstagaren exponeras för samma sjukdomsalstrare i sitt arbete som den existerande sjukdomen beror på. En vidare tolkning än den nuvarande kunde leda till att tillämpningsområdet mellan det orsaksbaserade olycksfallsförsäkringssystemet och sjukförsäkringen, som ersätter sjukdom, fördunklas. Risken är att vanliga sjukdomar i stor utsträckning börjar ersättas ur olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen. Bestämmelsens krav på samma agens begränsar i praktiken ersättning för till exempel förvärrad artros med stöd av paragrafen.

Det är medicinskt svårt att bevisa bestående inverkan som beror på exponering i arbetet. Ersättning för bestående förvärrande kan komma i fråga endast om det går att medicinskt obestridligen bevisa att den bestående inverkan orsakats av en specificerad agens som förekommer i arbetet. När det gäller förvärrande som orsakats av någon annan sjukdom som beror på exponering i arbetet är det således inte nödvändigt att ange någon max-

imal ersättningstid, eftersom ersättning för förvärrande förutsätter att den orsakande agensen är känd och förekommer på arbetsplatsen. Dessutom kan förvärringsperioden upprepas om exponeringen i arbetet fortsätter.

Paragrafen motsvarar 1 § 2 mom. i den nuvarande yrkessjukdomslagen. I paragrafen föreslås att som yrkessjukdom ersätts också väsentligt förvärrande av annan skada och sjukdom än den som ersätts enligt denna lag, om förvärrandet sannolikt huvudsakligen beror på att arbetstagaren exponerats för en fysikalisk, kemisk eller biologisk agens enligt vad som föreskrivs i 26—29 § i fråga om yrkessjukdomar. Det är fråga om en särskild form av yrkessjukdom, som också statistikförs i kategorin egentliga yrkessjukdomar.

Exponeringen ska således ske i arbete som avses i 21 §, på ett område som hör till arbetsplatsen och som avses i 22 § eller under utbildning som avses i 24 § 1 mom. 1 punkten. Även de villkor för exponering som föreskrivs i den andra meningen i 26 § 1 mom. ska tillämpas i fråga om den föreslagna paragrafen.

För att påvisa orsakssamband förutsätts i likhet med den nuvarande lagen att förvärrandet beror på att arbetstagaren i sitt arbete exponerats för samma exponeringsfaktor som i tiden har gett upphov till den skada eller sjukdom som förvärrats. Ersättning ska betalas endast för den tid som den tidigare skadan eller sjukdomen förvärrats. Utgångspunkten är att när exponeringen i arbetet upphör förbättras den andra skadan eller sjukdomen så att tillståndet återgår till vad det var tidigare. Bestämmelsens ordalydelse möjliggör emellertid också fortlöpande ersättning, om det går att medicinskt påvisa att den exponering som ägt rum under de nämnda arbetsförhållandena sannolikt huvudsakligen har orsakat att en skada eller sjukdom utan koppling till arbetet har försämrats på ett bestående sätt.

31 §. *Tidpunkt då en yrkessjukdom debuterar.* I paragrafen föreskrivs hur den tidpunkt då en yrkessjukdom debuterar bestäms. När lagen tillämpas motsvarar denna tidpunkt den dag då ett olycksfall inträffar. Således utgör tidpunkten då en yrkessjukdom debuterar till exempel grund för fastställandet av ersättningar. Ersättning kan betalas fr.o.m. denna tidpunkt och utgångspunkt för bestämmande av årsarbetsinkomsten, som ligger till grund för ersättningen för inkomstbortfall, är med vissa undantag arbetsinkomsterna vid tidpunkten då yrkessjukdomen debuterar.

På samma sätt som enligt den gällande lagen är tidpunkten då en yrkessjukdom debuterarden dag när den skadade första gången uppsökte läkare för att undersökas för en sjukdom som senare klassificerades som yrkessjukdom genom försäkringsanstaltens beslut. Av särskilda skäl ska tidpunkten kunna bestämmas på någon annan grund. Som särskilda skäl har betraktats det faktum att det i praktiken är problematiskt att utreda när ett läkarbesök har gjorts just på grund av en sjukdom som senare klassificerades som en yrkessjukdom. Så kan fallet vara till exempel vid nedsatt hörsel, när det i vissa yrken görs hörselmätningar när anställningsförhållandet börjar och sedan med jämna mellanrum i samband med läkarbesök som ingår i företagshälsovården. Tidpunkten då en bullerskada debuterar har inom ersättningspraxis i allmänhet bestämts utifrån den hörselundersökning där det första gången konstateras ett fynd som passar in på en bullerskada. När det gäller eksem kan det hända att arbetstagaren många år innan han eller hon får eksem som klassificeras som en yrkessjukdom har haft andra eksem, som behandlats och undersökts av läkare. Inom ersättningspraxis har den avgörande tidpunkten i allmänhet ansetts vara det läkarbesök som lett till att fortsatta undersökningar för att konstatera allergi har inletts och att en undersökningsremiss har getts. Motsvarande situationer kan förekomma också när det gäller sjukdomar i andningsorganen. I dessa situationer är den avgörande tidpunkten vanligtvis kopplad till den diagnostiska avbildning där man första gången kan konstatera fynd som tyder på en yrkessjukdom.

32 §. *Bestämmande av ersättningsskyldighet vid yrkessjukdom.* I paragrafen föreskrivs vilket arbete som ligger till grund när ersättningsskyldigheten bestäms om arbetstagaren när yrkessjukdomen debuterar inte längre har det arbete som kan ha varit orsaken till sjukdomen. Ersättningsskyldigheten bestäms då på grundval av det arbete där exponeringen i huvudsak har inträffat. Om den huvudsakliga

exponeringen inte går att utreda bestäms ersättningsskyldigheten på grundval av det arbete där exponering senast kan ha orsakat yrkessjukdomen. Bestämmelsen avviker från 3 § 3 mom. i den gällande yrkessjukdomslagen, enligt vilken ersättningsskyldigheten bestäms enligt vilket arbete som senast kunde ha orsakat sjukdomen. Genom ändringen vill man framhäva att ersättningen ska vara orsaksgrundad i de fall där den huvudsakliga exponeringen kan utredas.

7 kap. Ömhet orsakad av arbetsrörelse, misshandel samt annan avsiktlig gärning son någon annan utför samt psykisk chockreaktion

33 §. *Ömhet orsakad av arbetsrörelse.* I paragrafen föreskrivs om ömhet orsakad av arbetsrörelse. Härmed avses ömhet hos en muskel eller sena, som för närvarande ska ersättas enligt 4 § 2 mom. 7 punkten i lagen om olycksfallsförsäkring. För att undvika ersättningstvister i anslutning till tolkningsproblem är det motiverat att i lagstiftningen behålla en bestämmelse med stöd av vilken man kan betala en skälig övergående ersättning för lindriga smärttillstånd som uppkommit hos en muskel eller sena i samband med rörelser som är utmärkande för arbetet och som orsakar påfrestning, trots att inget klart yttre olycksfallsmoment kan påvisas. Däremot är det fortfarande inte motiverat att ersätta skador hos ben- och broskvävnad. När det gäller sådana förutsätter ett medicinskt orsakssamband ett betydande yttre olycksfallsmoment. Inte heller smärttillstånd som uppkommit så småningom ska omfattas av bestämmelsen.

I paragrafen föreskrivs om ersättningsgill icke-olycksfallsrelaterad ömhet hos muskler och senor som har uppkommit när arbetstagaren utfört enskilda påfrestande arbetsrörelser i arbete som avses i 21 §. I bestämmelsen jämställs med arbete även motionsidrott som avses i 24 § 1 mom. 6 punkten och som är obligatorisk för till exempel militärer och brandmän. Bestämmelsens ordalydelse avviker från den nuvarande lagens ordalydelse och strävan med detta är att precisera ersättningsgrunderna. Som särskilda kriterier för en arbetsrörelse som ska ersättas nämns att den ska kunna specificeras och vara påfrestande.

För att bestämmelsen ska vara i harmoni med dagens medicinska rön och för det andra för att behålla orsakssambandet mellan ömheten och arbetsrörelsen ska ersättning förutsätta att ömheten tidsmässigt och vad uppkomstmekanismen beträffar passar ihop med den enskilda arbetsrörelse som orsakat påfrestningen på den ömma muskeln eller senan. Med tanke på ersättningsavgörandena är det viktigt att läkarutlåtandena innehåller en tillräckligt exakt beskrivning av den enskilda arbetsrörelsen, rörelseriktningen och den påfrestning den orsakar på den ömma muskeln eller senan liksom om ömheten uppstått plötsligt. När orsakssambandet ska bedömas försämras i allmänhet möjligheterna att påvisa orsakssamband med arbetet om arbetstagaren dröjer med att söka vård.

En arbetsrörelses påfrestande inverkan kan inte bedömas enbart på grund av till exempel vikten hos den börda som hanteras, utan bedömningen måste göras som en helhet. Påfrestningens uppkomst påverkas också av arbetsrörelsens mekanism. Vikt i kombination med en besvärlig arbetsställning, till exempel en roterande rörelse, sträckning eller förflyttning av vikt kan orsaka påfrestning i samband med hantering av en sådan börda vars vikt inte ensam kan anses orsaka påfrestning.

Med stöd av paragrafen ska fortfarande ersättas vanligtvis övergående ömhet hos muskel- och senvävnader av typen sträckning och bristning som inträffat när man utfört enskilda lyft-, böjnings-, rotations-, vridnings- och sträckningsrörelse som är typiska för arbetet och där den yttre traumaenergin är på sin höjd låg eller där sådan inte kan påvisas klart.

Vid en sådan arbetsrörelse som avses i paragrafen kan det också vara fråga om en lyft- eller stödrörelse som orsakar påfrestning när man lyfter en börda. Om det då snarare är fråga om en övermäktig ansträngning, till exempel i en situation där en tung börda som två arbetstagare bär tillsammans plötsligt och oförutsett måste bäras av bara den ena av dem och orsakar en ansträngning som överstiger vad vävnaderna tål, ska möjligheten till ersättning i första hand bedömas som vid ett olycksfall.

På grund av bestämmelsens natur krävs det inte att en skada på muskel- eller senvävnad påvisas med objektiva undersökningsmetoder för att ersättning ska betalas. Det räcker med ett kliniskt konstaterat smärttillstånd hos en muskel eller sena i samband med en enskild arbetsrörelse.

Ersättning ska ändå inte betalas med stöd av denna paragraf, om det framgår att det är fråga om att en skada eller sjukdom som arbetstagaren haft redan tidigare framkommer eller föranleder symtom i samband med en arbetsprestation. Avsikten är inte heller att ersättning ska betalas med stöd av denna bestämmelse, om symtombilden redan i begynnelsefasen passar in på en sådan vävnadsskada som enligt medicinsk erfarenhet kräver klart plötsligt, yttre våld mot det ömmande området för att den ska uppstå i frisk vävnad. Sådana vävnadsskador är bland annat bristningar i rotatorkuffen, akillessenan och biceps långa sena samt ljumskbråck. Ersättningen ska inte heller fortsätta när undersökningar visar att orsaken till ömheten är en sådan skada som inte kan uppstå enbart till följd av en arbetsrörelse.

På grund av sin natur är bestämmelsen avsedd att tillämpas på i första hand sträcknings- och bristningsskador hos muskel- och senvävnad. Eftersom en sådan skada enligt medicinsk erfarenhet även med hänsyn till individuella faktorer läker senast inom sex veckor, begränsas ersättningstiden i bestämmelsen i enlighet med nuvarande praxis till högst sex veckor från det att ömheten uppstod. Om återhämtningen räcker längre än så är det sannolikt fråga om en vävnadsskada, och en arbetsrörelse som utgör en ringa yttre faktor kan då inte längre anses ha någon betydande andel i dess uppkomst.

Det är inte längre nödvändigt att ta in den nuvarande tidsgränsen på ett dygn i bestämmelsen om ömhet, eftersom möjligheten till ersättning binds klart till en specificerad enskild arbetsrörelse i bestämmelsen. Om ömheten hänför sig till upprepade arbetsrörelser ska möjligheten till ersättning bedömas med stöd av bestämmelserna om yrkessjukdom.

34 §. *Skada till följd av misshandel eller annan avsiktlig gärning som någon annan utför.* I 17 § föreslås att begreppet olycksfall förtydligas så att det också gäller när arbetstagare blir utsatt för misshandel och andra avsiktliga skador. För den skadade är misshandel ofta en plötslig och oförutsedd händelse som inte skiljer sig från ett olycksfall och följderna av det. Det föreslås dock en separat bestämmelse om förutsättningarna för ersättning för misshandel och andra avsiktliga skador i vissa fall, så att möjligheterna till ersättning för sådana skador både begränsas och utvidgas i förhållande till de omständigheter under vilka olycksfall i arbetet i allmänhet ersätts. Detta är nödvändigt eftersom misshandel till sin natur avviker från andra olycksfall i arbetet.

I paragrafen föreskrivs om utvidgningar och begränsningar i fråga om ersättning för skador som orsakats genom misshandel och avsiktligt av en annan person. I övrigt ska bestämmelserna om olycksfall i arbetet tillämpas på skador som orsakats genom misshandel och en avsiktlig gärning från en annan person. Enligt 1 mom. ska en skada till följd av misshandel eller annan avsiktlig gärning ersättas trots det som i förslagen till 21—25 § föreskrivs om omständigheter som berättigar till ersättning, om orsaken till den avsiktliga gärningen är arbetstagarens arbetsuppgift. Misshandel eller en annan avsiktlig skada som inträffat på grund av arbetsuppgiften ska således alltid ersättas oberoende av förhållandena och tidpunkten när den inträffade. Således ska till exempel även misshandel av en arbetstagare på grund av hans eller hennes arbetsuppgift som inträffar under fritiden ersättas som ett olycksfall i arbetet. Inte heller de begränsningar som föreslås i 3 mom. i fråga om ersättning för avsiktlig skada ska gälla när orsaken till den avsiktliga skadan är arbetstagarens arbetsuppgift.

Med arbetsuppgift avses i momentet arbetstagarens uttryckliga utförande av arbetsuppgiften. Exempel misshandel av en banktjänsteman på lunchrasten utanför arbetsplatsen eller på fritiden ska ersättas med stöd av 1 mom. när tjänstemannan tidigare i sitt arbete har nekat misshandlaren lån. Motsvarande misshandel som berättigar till ersättning oberoende av när och var den inträffat är till exempel när en misshandlad socialarbetare har deltagit i handläggningen av ärenden som berör misshandlarens familj i sitt arbete eller när en misshandlad polis har deltagit i polis-

undersökning som riktat sig mot misshandlaren innan misshandeln inträffade. Orsakssambandet mellan misshandeln och arbetsuppgiften ska kunna påvisas till exempel med förundersökningsprotokoll eller på något annat tillförlitligt sätt. För ersättning räcker det inte att arbetstagaren för gärningsmannen företräder en viss arbetsgivare eller institution.

I 2 mom. ställs å andra sidan skador som orsakats av misshandel eller en avsiktlig gärning som utförts av en annan person utanför möjligheten till ersättning, om den huvudsakliga orsaken till skadan är en omständighet som hänför sig till arbetstagarens familjerelationer eller privatliv i övrigt. Sålunda ska till exempel familjevåld och annan misshandel som beror på tvister som hänför sig till privatlivet inte ersättas som olycksfall i arbetet, även om olycksfallet skulle ha inträffat under omständigheter som avses i 21—25 § och under vilka ett olycksfall i arbetet annars skulle ersättas.

I 3 mom. föreslås att möjligheten till ersättning inte ska gälla en skada som en annan person orsakat avsiktligt och som har drabbat en arbetstagare i verksamhet som avses i 23 § 2 punkten eller 24 § 1 mom. 2—8 punkten. Sålunda ska misshandel eller andra skador som orsakats avsiktligt enligt nämnda lagrum inte ersättas när de inträffat under mat- eller rekreationspauser i närheten av arbetsplatsen, under rekreationsevenemang eller resan dit, i verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan eller resa i anslutning till den, under besök inom hälso- och sjukvården eller resa i anslutning till dem, under så kallad obligatorisk motionsidrott eller resa i anslutning till den eller när arbetstagaren är inkvarterad under förhållanden som utgör en utomordentlig olycksfallsrisk. I övrigt ska skador som orsakas av misshandel och avsiktliga handlingar ersättas under samma i 21—25 § avsedda omständigheter som olycksfall i arbetet. Om orsaken till misshandel ändå är en arbetsuppgift som arbetstagaren utfört under omständigheter som nämns i detta moment ska ersättning beviljas med stöd av 1 mom. i denna paragraf.

35 §. *Psykisk chockreaktion till följd av olycksfall i arbetet.* I paragrafen föreslås närmare bestämmelser om villkoren för att vissa typer av psykisk chockreaktion ska ersättas. I 1 mom. definieras de typer av psykisk chockreaktion som kan ersättas som följd av olycksfall i arbetet. Dessa är akut stressreaktion, posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse. Benämningarna på de psykiska chocktillstånden motsvarar sjukdomsbeteckningarna enligt sjukdomsklassificeringen ICD-10. De nämnda typerna av psykisk chockreaktion har ersatts även enligt nuvarande ersättnings- och rättspraxis, där ersättningen har varit kopplad till diagnostiska kriterier.

För att säkerställa att villkoren för ersättning är klara och jämlika tas i bestämmelsen in definitioner av de händelser på grund av vilka de chocktillstånd som nämns i bestämmelsen kan ersättas. Definitionerna av dessa händelser motsvarar i huvudsak de beskrivningar som i den nuvarande ICD-10-sjukdomsklassificeringen har knutits till händelsen som diagnostiskt villkor för dessa chocktillstånd. Sålunda, om händelsen uppfyller villkoren i bestämmelsen görs den medicinska diagnosticeringen av chocktillståndet i övrigt på grund av definitionerna i sjukdomsklassificeringen. När villkoren för ersättning bedöms ska man således beakta även den differensdiagnostik som ingår i klassificeringen. Eftersom villkoren för ersättning bedöms enligt både hur allmänt psykiskt påfrestande händelsen varit och patientens symtom, förutsätter ersättningsavgörandet en tillräckligt exakt beskrivning av händelsens natur och omständigheterna och sådana av den behandlande läkaren gjorda iakttagelser och fynd beträffande patientens symtom i journalhandlingarna utifrån vilka de diagnostiska villkoren kan anses vara uppfyllda.

I 1 punkten föreslås en definition på akut stressreaktion: den är en reaktion på en händelse som orsakar exceptionellt stor fysisk eller psykisk påfrestning och som är förknippad med allvarlig förlust eller risk för förlust av säkerhet eller fysisk integritet. Akut stressreaktion är enligt sjukdomsklassificeringen en övergående men svår störning som utvecklas hos en symtomfri person som reaktion på exceptionell fysisk eller psykisk stress och som vanligtvis går över efter några timmar eller dagar. Som händelser som utlöser symtomen nämns bland annat naturkata-

strofer, olyckor eller att man faller offer för brott. Symtomen uppträder vanligtvis några minuter efter den traumatiska händelsen och varar 2—3 dagar. Ofta varar tillståndet bara några timmar. Enligt sjukdomsklassificeringen dämpas symtomen på akut stressreaktion som hänför sig till en övergående psykisk belastningsfaktor efter högst 8 timmar.

Posttraumatiskt stressyndrom som nämns i 2 punkten är en reaktion på en påfrestande, exceptionellt hotfull eller katastrofal händelse, som sannolikt skulle väcka kraftig ångest nästan hos vem som helst. Posttraumatiskt stressyndrom utvecklas enligt sjukdomsklassificeringen som fördröjd eller utdragen respons på en betungande, kort eller långvarig exceptionellt hotfull eller katastrofal händelse eller situation, som sannolikt skulle väcka kraftig ångest nästan hos vem som helst. Som exempel nämns katastrofer orsakade av människan eller naturkatastrofer, krigstillstånd, allvarliga olyckor, att man blir åskådare till våldsam död eller faller offer för tortyr, terrorism, våldtäkt eller något annat brott. Syndromen bör i allmänhet inte diagnostiseras om det inte finns något bevis på att symtomen har uppträtt inom sex månader efter ett exceptionellt svårt trauma.

Enligt rekommendationerna God medicinsk praxis som getts ut av en arbetsgrupp som tillsatts av Finska läkaresällskapet Duodecim och Psykiaterföreningen i Finland rf kan posttraumatiskt stressyndrom med svåra symtom avsevärt försämra arbetsförmågan, så det kan ibland vara nödvändigt med sjukledighet medan patienten får specialterapi. Stöd för tämligen snabb återgång till arbetet kan också ha terapeutisk betydelse vid posttraumatiskt stressyndrom. Enligt rekommendationen bör man också sträva efter att patienten får en eventuell penningersättning i anslutning till en stresshändelse som ersättning för aktiv behandling och rehabilitering och inte som ersättning för bestående men.

Personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse, som nämns i 3 punkten, är en långvarig eller bestående reaktion på en händelse som framkallar exceptionellt kraftig psykisk påfrestning. Med personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse avses en personlighetsförändring som varar åtminstone två år och som följer på exponering för en katastrofal påfrestning. Påfrestningen måste vara så exceptionell att dess djupgående inverkan på personligheten inte behöver förklaras med individuell sårbarhet. Som exempel på sådan påfrestning nämns koncentrationslägerupplevelser, tortyr, storolyckor eller långvarig exponering för livsfara, till exempel gisslansituationer och långvarig fängelsevistelse som är förenad med direkt hot om avrättning. Nämnda personlighetsförändring kan föregås av posttraumatiskt stressyndrom. Personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse hänför sig enligt sjukdomsklassificeringen däremot inte till en kortvarig livshotande situation, till exempel en bilolycka.

För att ersättning ska ges ut för posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring krävs enligt 2 mom. också att arbetstagaren senast sex månader efter händelsen har diagnostiserats med symtom som passar in på posttraumatiskt stressyndrom. Bestämmelsen är nödvändig för att det ska vara möjligt att bedöma orsakssambandet. Såsom konstaterades ovan bör posttraumatiskt stressyndrom i allmänhet inte diagnostiseras om det inte finns bevis på att symtomen har uppträtt inom sex månader efter ett exceptionellt svårt trauma. I momentet avses med diagnostisering med symtomen att läkaren efter att ha träffat patienten har noterat fynd som visar på sådana symtom i journalhandlingarna i samband med ett patientbesök i anslutning till händelsen.

Nämnda typer av psykisk reaktion ska alltså ersättas till följd av ett olycksfall i arbetet. En händelse som ingår i definitionen av olycksfall och som beror på en yttre faktor ska uppfylla de kriterier som nämns i 1—3 punkten. Dessutom ska händelsen hänföra sig till de förhållanden enligt 21—25 § där olycksfall i arbetet ersätts. I 4 mom. föreskrivs dock om vissa undantag beträffande de förhållanden där ersättning är möjlig.

I 3 mom. föreskrivs om särskilda juridiska förutsättningar för att chocktillstånd ska ersättas som följd av olycksfall i arbetet. För att ersättning ska ges ut för psykisk chockreaktion förutsätts enligt momentet att den skadade har varit direkt delaktig i en händelse som avses i 1 mom. och att händelsen har ett

nära och sakligt samband med de förhållanden under vilka olycksfall i arbetet ersätts.

Med direkt delaktighet i en händelse avses att man hotas av en konkret risk för att till exempel mista livet eller skadas allvarligt. Med delaktighet avses också att man är ögonvittne till en händelse som inte bara uppfyller villkoret på direkthet i denna paragraf utan också de villkor på påfrestning som beskrivs i 1 mom. Med direkthet avses en sådan personlig upplevelse i omedelbar närhet av händelsen som möjliggör personliga iakttagelser.

Sakligt samband med de förhållanden under vilka ersättning betalas och som det föreskrivs om i 21—25 § föreligger till exempel när en arbetstagare under arbetet ser en arbetskamrat som arbetar i närheten omkomma genom att olycksfall. Händelsen har inget sakligt samband med den verksamhet som hänför sig till ett område som hör till den plats där arbetet utförs om en arbetstagare blir chockad för att han eller hon under en kaffepaus på ett område som hör den plats där arbetet utförs genom pausrummets fönster ser en trafikolycka inträffa ute på gatan. Däremot kan en trafikolycka som inträffar under resan mellan bostaden och arbetsplatsen utgöra en sådan händelse. Nära och sakligt samband med förhållanden som berättigar till ersättning föreligger inte till exempel när arbetstagaren blir chockad för att han eller hon får budskap om en nära anhörigs plötsliga död medan han eller hon är i arbete eller på arbetsplatsen.

I 4 mom. föreskrivs om särskilda begränsningar i fråga om de förhållanden under vilka ersättning betalas. Med avvikelse från vad som ovan föreskrivs om ersättning för olycksfall i arbetet ska psykisk chockreaktion ändå inte ersättas om den har drabbat en arbetstagare i verksamhet som avses i 23 § 2 punkten eller 24 § 1 mom. 2—7 punkten, utom när det är fråga en skada enligt 34 § 1 mom., som avsiktligt orsakats av en annan person på grund av arbetstagarens arbetsuppgifter.

Möjligheten till ersättning ska begränsas till sådan verksamhet som arbetstagaren i allmänhet är skyldig att delta i och där även arbetsgivaren har lagbestämd rätt att påverka förhållandena. Ersättningsskyddet ska gälla en händelse som på det sätt som avses i 21 § inträffar i arbetet och i sådan verksamhet på ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt 22 §. Dessutom ska det gälla i 23 § 1 punkten avsedd verksamhet under resan mellan bostaden och arbetsplatsen och i 24 § 1 mom. 1 punkten avsedd utbildning som förutom i arbetsgivarens lokaler även kan ordnas utanför dem. Utanför möjligheten till ersättning ställs samma förhållanden som vid avsiktliga skador med undantag för en situation enligt 24 § 1 mom. 8 punkten. Om arbetstagaren alltså på grund av sitt arbete är inkvarterad under förhållanden som utgör en utomordentlig olycksfallsrisk och den psykiska chocken beror på orsaker som hänför sig till dessa förhållanden, till exempel krigstillstånd eller en terrorgärning, ersätts den psykiska chocken om de andra villkor som föreskrivs i denna paragraf är uppfyllda.

Med stöd av 34 § 1 mom. ska också en avsiktligt orsakad psykisk chockreaktion under fritiden ersättas, om orsaken är arbetstagarens arbetsuppgifter. En ny situation där ersättning ska betalas är alltså när arbetstagaren får en psykisk chockreaktion på grund av en brottslig gärning eller ett hot som riktats mot honom eller henne. På motsvarande sätt ska med stöd av 34 § 2 mom. en psykisk chockreaktion som beror på misshandel eller någon annan avsiktlig skada som hänför sig till familjeförhållandena eller privatlivet i övrigt inte ersättas.

III Avdelningen **Förmåner**

8 kap. **Ersättning för sjukvård**

Allmänna bestämmelser

36 §. *Ersättning för sjukvårdskostnader.* I paragrafen föreskrivs om de allmänna villkoren för att sjukvårdskostnader ska ersättas. De allmänna villkoren för ersättning är enligt 1 mom. att sjukvården har getts på grund av en skada och att det är fråga om nödvändig sjukvård. En motsvarande bestämmelse ingår i 15 § 1 mom. i den gällande lagen. Huruvida ersättning ska betalas för sjukvård ska på nuvarande sätt bedömas särskilt i fråga om respektive kostnad. Orsakssamband mellan skadefallet och den skada eller sjukdom som

erhållits till följd av det och sjukvården är ett villkor för ersättning. I fråga om varje åtgärd som ingår i sjukvården bedömer man om det är fråga om vård som behövs på grund av en skada som ska ersättas.

I Finland ges sjukvård i form av både offentlig hälso- och sjukvårdsservice och privat hälso- och sjukvårdsservice. Dessa regleras i folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), hälso- och sjukvårdslagen, lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994). Enligt 2 mom. ska ersättning betalas för sådan sjukvård som har getts med stöd av ovannämnda lagar. Utgångspunkten för dessa bestämmelser är att finländsk hälso- och sjukvårdsverksamhet ska basera sig på bedömda medicinska bevis och god vård- och verksamhetspraxis.

I 37 § föreskrivs om innehållet i sjukvårdskostnader som ska ersättas. I 46 och 47 § föreslås dessutom särskilda bestämmelser om ersättning för sjukvård som getts utomlands.

I 2 mom. konstateras för tydlighetens skull uttryckligen att bestämmelser om rätten att få sjukvård och om ansvaret för att sjukvård ordnas finns i annan lag. De försäkringsanstalter som verkställer försäkring enligt den föreslagna lagen ordnar inte sjukvård, utan endast ersätter sjukvårdskostnader. Bestämmelser om ansvaret för att sjukvård ordnas och rätten att få sjukvård ingår i hälso- och sjukvårdslagstiftningen, till exempel hälso- och sjukvårdslagen, lagen om specialiserad sjukvård, folkhälsolagen, lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) samt i vissa speciallagar som lagen om företagshälsovård, mentalvårdslagen, lagen om missbrukarvård och lagen om smittsamma sjukdomar.

37 §. *Sjukvård som ska ersättas.* I paragrafen föreskrivs om innehållet i kostnaderna för sådan sjukvård som ska ersättas. Det föreslås att innehållet i sjukvårdskostnader som ersätts preciseras så att det motsvarar sjukvårdsbegreppet enligt hälso- och sjukvårdslagen. Den föreslagna ändringen inverkar inte på ersättningens innehåll eller ersättningsbeloppet.

Enligt 1 mom. ska sjukvård omfatta prehospital akutsjukvård, undersökning, diagnos och behandling av skada eller sjukdom, läkemedel och förbrukningsartiklar samt medicinsk rehabilitering som ges som sjukvård. Bestämmelsen motsvarar sjukvårdsdefinitionen enligt hälso- och sjukvårdslagen.

I den gällande lagstiftningen om det lagstadgade olycksfallsförsäkringssystemet och hälso- och sjukvården skiljer sig begreppen sjukvård och medicinsk rehabilitering från varandra. I 15 a § i den gällande lagen föreskrivs om sjukvård men där ingår inte medicinsk rehabilitering. Inom olycksfallsförsäkringssystemet avses med medicinsk rehabilitering rehabilitering enligt 7 § i rehabiliteringslagen som främjar arbets- eller funktionsförmågan. När det gäller hjälpmedel har problem dessutom orsakats av att bestämmelser om dem ingår både i den gällande lagen om olycksfallsförsäkring och i rehabiliteringslagen. Skillnaderna mellan begreppen har medfört oklarhet i ansvarsfördelningen när det gäller ordnandet av och kostnaderna för sjukvård och medicinsk rehabilitering. Av denna orsak föreslås i den nya lagen att medicinsk rehabilitering som ersätts från olycksfallsförsäkringssystemet ska räknas till sjukvården på samma sätt som i hälso- och sjukvårdslagen. Sålunda ska de kostnader som orsakas av alla sådana åtgärder som vidtas som sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen kunna ersättas som sjukvård enligt denna lag.

Huruvida kostnaden för sjukvård som behövs på grund av en skada ska ersättas ska på samma sätt som enligt den gällande lagen bedömas särskilt i fråga om varje kostnad. Exempelvis när man bedömer om läkemedelskostnader är nödvändiga ska man beakta läkemedelsbyte enligt referensprissystemet till ett så kallat parallelläkemedel som är billigare än det som föreskrivits i receptet. Om den skadade vägrar att köpa ett billigare läkemedel som apoteket bjuder ut ska ersättning betalas enligt referenspriset och den skadade ska själv betala den andel som överstiger referenspriset. Ersättningsprincipen motsvarar då läkemedelsersättningsprincipen enligt sjukförsäkringslagen. Om apoteket inte har något billigare läkemedel att erbjuda ska läkemedlet enligt förskrivningen ersättas fast det är dyrare än referenspriset.

I 2 mom. föreskrivs om medicinska rehabiliteringsåtgärder, som motsvarar åtgärder enligt 7 § i den gällande rehabiliteringslagen som främjar arbets- och funktionsförmågan. I momentet uppräknas i övrigt samma åtgärder som i 29 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen, men hjälpmedelstjänsterna i 6 punkten definieras noggrannare än i hälso- och sjukvårdslagen. Medicinsk rehabilitering omfattar enligt momentet 1) rådgivning och handledning som hänför sig till rehabilitering, 2) bedömning av funktions- och arbetsförmågan och rehabiliteringsbehovet, 3) rehabiliteringsundersökning för att utreda patientens rehabiliteringsmöjligheter, 4) terapier som syftar till att förbättra och upprätthålla funktionsförmågan och andra behövliga rehabiliteringsfrämjande åtgärder, 5) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering, inbegripet utprovning, ändring, användning på försök, undervisning och övervakning av hjälpmedel samt när det är motiverat transport, underhåll och reparation av hjälpmedel, 6) anpassningsträning samt 7) rehabiliteringsperioder inom slutenvård eller öppenvård som består av åtgärder enligt 1–6 punkten. I fråga om medicinsk rehabilitering gäller samma i 36 § 2 mom. nämnda princip som för annan sjukvård: ansvaret för att sjukvård ordnas bestäms i enlighet med hälso- och sjukvårdslagstiftningen och försäkringsanstalterna ersätter kostnaderna för åtgärder som behövs till följd av skadefallet.

I 3 mom. föreskrivs närmare om hjälpmedel i medicinsk rehabilitering. Nedan i 94 § föreskrivs om ersättning för kostnaderna för sådana hjälpmedel som behövs i dagliga aktiviteter men som är inte är hjälpmedel i medicinsk rehabilitering. Avsikten är att bestämmelsen ska motsvara begreppet hjälpmedel i medicinsk rehabilitering inom den offentliga hälso- och sjukvården. Medicinskt hjälpmedel är inte alldeles enhetligt definierat inom hälso- och sjukvården, men sjukvårdsdistriktens kriterier för att man ska få hjälpmedel motsvarar varandra i stor utsträckning. Med hjälpmedel i medicinsk rehabilitering avses ett instrument, en apparat, en förbrukningsartikel, ett program eller någon annan liknande lösning som stöder, upprätthåller eller förbättrar den skadades arbetsförmåga eller funktionsförmåga i dagliga aktiviteter eller förebygger det att arbets- eller funktionsförmågan försämras. Hjälpmedel av sedvanlig standard ska ersättas. Kostnader för hjälpmedel av högre standard kan ersättas, om hjälpmedlet möjliggör att arbetsförmågan återställs eller behovet av personlig assistans minskar väsentligt. När man bedömer vad som är sedvanlig standard ska den medicinska utvecklingen och hjälpmedelsteknikens utveckling beaktas. Hjälpmedel i medicinsk rehabilitering som ersätts är till exempel kryckor, rullstolar, ortoser och proteser, duschstol, skär- och hackverktyg som behövs vid matlagning, hjälpmedel som behövs för att kunna äta och ledarhund. När det gäller ledarhundar föreslås samtidigt att ersättningen för kostnaderna för ledarhunds uppehälle enligt 20 a § 4 mom. i den gällande lagen stryks. Sjukvårdsdistrikten köper ledarhundstjänster från Synskadades Centralförbund rf eller andra organisationer som skolar ledarhundar. Dessa producerar tjänsterna på basis av avtal. Kostnaderna för anskaffning, skolning och utfordring av samt veterinärvård för ledarhund ska ersättas på samma sätt som kostnaderna för andra hjälpmedel i form av en fullkostnadsavgift till den kommun eller samkommun som svarar för ledarhundstjänsten. I praktiken betalar den som producerar köptjänsten kostnaderna för ledarhunden till den som använder hunden. Sålunda behövs det inte någon separat ersättning för hundens uppehälle, eftersom uppehället inte medför några kostnader för den skadade.

I 95 § bestäms om ersättning i form av rehabilitering för hjälpmedel och anordningar som hör till bostaden. I 89 §, som gäller yrkesinriktad rehabilitering, bestäms om ersättning i form av rehabilitering för hjälpmedel som den skadade behöver för att klara av arbetsuppgifterna.

38 §. *Undersökningskostnader som ska ersätts.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för undersökningskostnaderna i en situation där det visar sig att en skada eller sjukdom inte ersätts. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 14 § 4 mom. i den gällande lagen. Det förutsätts fortfarande att undersökningarna är nödvändiga, det vill säga motiverade uttryckligen för att utreda om skadan eller sjukdomen är arbetsrelaterad, varför man

inom ersättsningspraxis använder termen grundad misstanke till skillnad från fall där det står klart att det inte är fråga om en skada eller sjukdom som ska ersättas. Läkarbesök samt undersökningar som en läkare utfört eller ordinerat för att utreda om en skada eller sjukdom beror på arbetet är sådan sjukvård som avses i 36 och 37 §, så för dem betalas fullkostnadsavgift till den offentliga hälso- och sjukvården på det sätt som föreslås i 39—42 §. Sålunda ersätts även resor som beror på undersökningarna till den skadade som resor som beror på sjukvård i enlighet med 50 §. På ersättning för andra kostnader som orsakats av arvode för läkarutlåtande och inlämnande av uppgifter om hälsotillstånd tillämpas 266 §.

Ersättning för sjukvård inom den offentlig hälso- och sjukvården

39 §. *Ersättning till den skadade för sjukvårdskostnader.* I paragrafen föreskrivs att den skadade ska få ersättning för sjukvårdskostnaderna när vården har getts som offentlig hälso- och sjukvårdsservice. Den skadade får ersättning för den klientavgift som han eller hon påförs enligt klientavgiftslagen. Innehållet i 1 mom. motsvarar 15 b § 1 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs om ersättning för den kostnad som orsakas den skadade av användning av servicesedlar enligt lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009; lagen om servicesedlar). Om den skadade har getts en servicesedel för vård, tas ingen klientavgift ut av honom eller henne. Däremot kan han eller hon hamna att betala den självriskandel som avses i 3 § 4 punkten och 7 § 1 mom. i lagen om servicesedlar, det vill säga den andel av priset för en tjänst av en privat serviceproducent som inte täcks av värdet av den servicesedel kommunen beviljat. Enligt momentet ska den skadade få ersättning för denna självriskandel.

Enligt 7 § 2 mom. i lagen om servicesedlar ska värdet på en servicesedel som ges för anskaffning av hjälpmedel för medicinsk rehabilitering vara sådant att ett sedvanligt hjälpmedel som motsvarar klientens individuella behov kan skaffas med sedeln. Då ingår hela kostnaden i kommunfaktureringskostnaden och för klienten uppkommer det ingen självriskandel som borde ersättas den skadade. En skadad som så önskar får dock skaffa ett hjälpmedel som är dyrare än värdet på servicesedeln, men han eller hon ska då själv betala skillnaden mellan priset på hjälpmedlet och servicesedelns värde. Då är det inte fråga om en självriskandel enligt 2 mom. som avses i lagen om servicesedlar, utan om den prisskillnad som uppstår när en skadad själv vill skaffa ett hjälpmedel som är bättre än grundnivån genom att själv betala skillnaden. Denna skillnad ska inte ersättas med stöd av denna lag.

40 §. *Kommunens och samkommunens rätt till fullkostnadsavgift.* I paragrafen föreskrivs om skyldighet för försäkringsanstalten att betala fullkostnadsavgift till kommunen eller samkommunen för sjukvård som getts inom den offentliga hälso- och sjukvården och som ska ersättas. Enligt 1 mom. är ett villkor för betalning att den skadade har rätt till ersättning för den vård han eller hon erhållit och dessutom förutsätts att enheten inom den offentliga hälso- och sjukvården har uppfyllt sin anmälningsplikt enligt förslaget till 41 §.

Systemet med fullkostnadsavgift infördes i början av 2005 genom ändringar av olycksfallsförsäkringslagen och klientavgiftslagen (1358/2004). Med fullkostnadsavgiften täcks de kostnader som vården av arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomspatienter orsakar den offentliga hälso- och sjukvården.

Försäkringsanstaltens skyldighet att betala fullkostnadsavgift följer av att för försäkringssystemet har på grund av en skada enligt denna lag uppstått lagbestämd skyldighet att ersätta den skadade för vården. Försäkringsanstalten kan meddela ett beslut om att fullkostnadsavgift betalas först när den skadades rätt till ersättning för sjukvården har avgjorts.

Enligt 2 mom. betalas fullkostnadsavgift inte för långvarig slutenvård. Bestämmelsen motsvarar 15 b § 7 mom. i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen ändrats.

Enligt 3 mom. ska fullkostnadsavgiften vara lika stor som hemkommunens ansvar för vårdkostnaderna, vilket bestäms enligt 58 § i hälso- och sjukvårdslagen. Till denna del motsvarar bestämmelsen 13 a § 2 mom. i den gällande klientavgiftslagen. I momentet före-

skrivs inte vilken sjukvård som ersätts med stöd av denna lag, utan det bestäms i enlighet med 36 och 37 §. Sålunda kan till exempel ett pris som baserar sig på produktifiering innehålla kostnader som orsakas av vård som inte ersätts som vård av en skada som beror på ett olycksfall eller av vård som inte har getts. Sålunda måste man vid behov kunna specificera kostnadsbildningen vid faktureringen. I räkningen får inte ingå till exempel faktureringstillägg, eftersom faktureringsförfarandet redan ingår i kommunfaktureringen. Nämnda bestämmelse i klientavgiftslagen har preciserats genom att man beaktat en situation där det har getts en servicesedel för vården, då fullkostnadsavgiften enligt momentet ska vara lika stor som värdet av servicesedeln.

41 §. *Anmälningsplikt för en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården.* I paragrafen förskrivs om anmälningsplikt för verksamhetsenheter inom den offentliga hälso- och sjukvården för att de ska få fullkostnadsavgiften. I 1 mom. föreskrivs om de uppgifter som verksamhetsenheter inom den offentliga hälso- och sjukvården ska ge om varje vårdbesök för att få fullkostnadsavgiften. Enligt förslaget till 40 § ska kommunens eller samkommunens rätt till fullkostnadsavgift förutsätta att den skadade har rätt till ersättning för den vård han eller hon fått. Försäkringsanstalten kan alltså betala fullkostnadsavgiften för vården först när det står klart att det är fråga om vård som getts på grund av ett skadefall som ska ersättas och att det är fråga om sjukvård som ska ersättas. Försäkringsanstalten kan inte avgöra om vården ska ersättas om den inte har tillgång till anteckningar om den skadades vårdbesök. Verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården gör anteckningar i journalhandlingarna enligt lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992). Sålunda föreslås det att verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården ger försäkringsanstalten anteckningarna om vårdbesöket. När uppgifterna har lämnats och försäkringsanstalten har avgjort att det är fråga om ett skadefall som ska ersättas och sjukvård som ska ersättas, betalas kommunen eller samkommunen fullkostnadsavgift för vården i fråga.

Enligt momentet ska uppgifterna lämnas utan dröjsmål efter det att den skadade sökt vård och samtidigt ska försäkringsanstalten underrättas om den arbetsgivare hos vilken skadefallet uppges ha inträffat. Arbetsgivaruppgiften är nödvändig för försäkringsanstalten eftersom enskilda arbetstagare inte registreras inom arbetsolycksfallsförsäkringen. Sålunda är det möjligt att utreda var arbetstagaren är försäkrad endast via arbetsgivaruppgiften. Om en plan enligt 2 mom. upprättas för vården, kunde uppgifterna enligt 1 mom. meddelas tillsammans med planen. Då behöver man alltså inte göra två separata anmälningar.

I 2 mom. föreskrivs om skyldighet att anmäla så kallad fortsatt vård och om den frist som hänför sig till den. Planen för en åtgärd, för vilken det ska utarbetas en plan enligt 4 a § i lagen om patientens ställning och rättigheter, ska sändas till försäkringsanstalten senast fyra dagar räknat från den dag då anteckningarna om planen ska göras i journalhandlingarna. Enligt 8 § 1 mom. i social- och hälsovårdsministeriets förordning (298/2009) ska anteckningar i journalhandlingarna göras senast inom fem dygn efter att patienten avlägsnar sig från mottagningen eller efter att servicehändelsen i övrigt avslutas. Vid dylik så kallad fortsatt vård kan försäkringsanstalten ge en betalningsförbindelse enligt 42 § till den vårdenhet som försäkringsanstalten väljer.

Bestämmelsen i 2 mom. ska tillämpas åtgärdsspecifikt, det vill säga om en plan som gäller undersökning, vård eller medicinsk rehabilitering innehåller olika åtgärder ska det bedömas särskilt för varje åtgärd om anmälningsplikten uppfyllts. Att anmälningsplikten försummats i fråga om åtgärderna i den inledande fasen hindrar således inte att fullkostnadsavgift betalas för sådana åtgärder enligt planen som vidtas först senare, så försäkringsanstalten har fortfarande har möjlighet att ge betalningsförbindelse i fråga om dem.

När en storolycka, sjukdomsepidemi eller något annat liknande fall av force majeure inträffar ska anmälan göras genast när hindret är undanröjt. Force majeure kan vara att hälso- och sjukvårdsresurserna till följd av till exempel en våldsam infektionsepidemi eller konfliktåtgärd oförutsett och tillfälligt inte

räcker till, men inte bestående eller tillfällig brist på läkar- eller vårdpersonal i en normal situation.

I 3 mom. föreskrivs om de situationer som inte berörs av anmälningsplikten enligt 2 mom. De åtgärder som uppräknas i bestämmelsen motsvarar med vissa preciseringar de åtgärder beträffande vilka verksamhetsenheter inom den offentliga hälso- och sjukvården med stöd av 15 § 3 mom. och 15 a § 3 mom. i den gällande lagen inte behöver göra anmälan till försäkringsanstalten för att få fullkostnadsavgift. Dessa åtgärder är brådskande sjukvård eller mottagningsbesök och en mindre undersökning eller behandling i samband därmed. Med brådskande sjukvård avses bedömning av omedelbart vårdbehov och behandling som inte kan skjutas fram utan att skadan eller sjukdomen förvärras väsentligt. Omedelbart vårdbehov betyder bedömning av behovet av vård som ska ges i samband med samma första vårdbesök. Som behandling som inte kan skjutas fram betraktas inte behandling som på de medicinska grunder som följs inom den offentliga hälso- och sjukvården också kan ges senare än i samband med det första vårdbesöket utan att slutresultatet försämras väsentligt fast behandlingen skjuts fram.

Bedömning av behovet av brådskande vård kan innefatta olika undersökningsåtgärder. Till dem hör bland annat röntgen-, ultraljud- och MRI-undersökning samt artroskopi. Huruvida åtgärderna utgör brådskande vård bedöms medicinskt beroende på skadans eller sjukdomens svårighetsgrad. De åtgärder som föreskrivs i 3 mom. berörs dock av anmälningsplikt enligt 1 mom., det vill säga inte heller för dessa kan försäkringsanstalten betala fullkostnadsavgift innan den har fått patientanteckningarna och det har avgjorts om de kan ersättas.

Även i fråga om köpta tjänster vilar anmälningsplikten alltid på kommunen. Kommunen och den som tillhandahåller köpta tjänster kan dock komma överens om att den som tillhandahåller tjänsterna gör anmälan på kommunens vägnar. Kommunen ska till försäkringsanstalten anmäla användningen av köpta tjänster liksom servicesedlar samtidigt som den anmäler en plan enligt 2 mom. Kommunen ska göra anmälan om vårdbeslut i så god tid att försäkringsanstalten i praktiken har möjlighet att erbjuda en alternativ vårdenhet innan behandlingen inleds. Å andra sidan är det inte motiverat att ange någon väntetid för försäkringsanstaltens hänvisningsrätt eftersom det kan leda till att vården fördröjs. Vid försummelser vilar ansvaret i sista hand på kommunen. Räkningen måste alltid komma från kommunen eller samkommunen och försäkringsanstalten har inte rätt att betala fullkostnadsavgift till den som tillhandahåller köpta tjänster.

Om verksamhetsenheten inte känner till i vilket försäkringsbolag arbetsgivaren har försäkrat den skadade, ska den höra sig för hos Olycksfallsförsäkringscentralen i enlighet med 113 § 1 mom. Om ingen försäkring hittas ska de anmälningar och uppgifter som avses i denna paragraf lämnas till Olycksfallsförsäkringscentralen med stöd av 113 § 3 mom.

Om de anmälningar som avses i denna paragraf inte har gjorts har kommunen eller samkommunen med stöd av förslaget till 40 § inte rätt till fullkostnadsavgift.

42 §. *Försäkringsanstaltens rätt att hänvisa den skadade till en vårdenhet.* I paragrafen föreskrivs om rätt för försäkringsanstalten att genom betalningsförbindelse hänvisa en skadad till en vårdenhet som försäkringsanstalten väljer när det är fråga omså kallad fortsatt vård som ges inom den offentliga sektorn. I 45 § bestäms om hänvisning av en skadad som vårdas inom den privata sektorn till en vårdenhet som försäkringsanstalten väljer. Bestämmelsen motsvarar 15 § 3 mom. i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen preciserats. Avsikten med försäkringsanstaltens hänvisningsrätt är att den skadade ska få vård och återgå till arbetet snabbare samt att minska ersättningskostnaderna.

Enligt 1 mom. gäller hänvisningsrätten så kallad fortsatt vård, det vill säga endast de åtgärder som verksamhetsenheter inom den offentliga hälso- och sjukvården är skyldiga att anmäla enligt 41 § 2 mom. Således kan betalningsförbindelse inte ges för brådskande sjukvård eller mindre undersökningar och behandlingar enligt 41 § 3 mom.

Enligt momentet ska vårdenheten vara sådan att den skadade får den vård som den ersättningsgilla skadan kräver. Detta betyder att vården måste uppfylla alla kriterier på

sjukvård som ska ersättas, det vill säga den ska grunda sig på bedömda medicinska bevis och god vård- och verksamhetspraxis. Vid valet av vårdenhet ska försäkringsanstalten även kunna beakta till exempel avståndet mellan vårdenheten och boningsorten, om patienten har familj. Nedan i 133 § föreskrivs att för att den skadade ska få ersättning är han eller hon skyldig att ta emot nödvändig vård som sannolikt förbättrar hans eller hennes arbets- eller funktionsförmåga. Försäkringsanstaltens hänvisningsrätt begränsar ändå inte patientens självbestämmanderätt vid valet av vård och vårdenhet.

Försäkringsanstaltens rätt att erbjuda annan vård påverkar inte den offentliga sektorns skyldighet att ordna vård för arbetsolycksfallspatienter på samma grunder som för andra patienter. En verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården kan inte bli att vänta på huruvida försäkringsanstalten ger en betalningsförbindelse utan vården ska ges i så brådskande ordning som skadan eller sjukdomen kräver.

Enligt 2 mom. ska försäkringsanstalten genast ge den skadade ett beslut om betalningsförbindelse och beslutet ska meddelas den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som gjort anmälan och den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården dit den skadade enligt anmälan har flyttats eller kommer att flyttas. Om kommunen har ordnat vårdservice genom att köpa den från en privat producent av hälso- och sjukvårdstjänster, görs anmälan alltid till den enhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som har gjort anmälan om vårdplanen, om inte nämnda enhet har meddelat försäkringsanstalten något annat.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som i 15 b § 5 mom. i den gällande lagen att fullkostnadsavgift inte ska betalas om vården har getts inom den offentliga hälso- och sjukvården trots att försäkringsanstalten genom betalningsförbindelse har hänvisat den skadade till privat hälso- och sjukvård. Den skadade ersätts klientavgiften enligt klientavgiftslagen.

Ersättning av sjukvård inom den privata hälso- och sjukvården

43 §. *Ersättning för kostnader för sjukvård som getts inom den privata hälso- och sjukvården.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för sjukvårdskostnader till den skadade när vården har getts inom den privata hälso- och sjukvården. Enligt denna grundläggande bestämmelse ska den skadade få ersättning för kostnader för sjukvård som har getts inom den privata hälso- och sjukvården med undvikande av onödiga kostnader enligt vad som föreskrivs i 44 och 45 §. Samma kostnadsersättningsprincip uttrycks i 15 § i den gällande lagen. I paragrafen definieras som i denna lag avsedd privat hälso- och sjukvård sådan sjukvård som har getts som en tjänst enligt lagen om privat hälso- och sjukvård eller som en tjänst av en självständig yrkesutövare enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Till denna del motsvarar bestämmelsen 15 § i den gällande lagen.

44 §. *Ersättning för kostnader för sjukvård som ges utan betalningsförbindelse.* I 1 mom. föreskrivs om sådan sjukvård som ges inom den privata hälso- och sjukvården och som den skadade får ersättning för utan betalningsförbindelse från en försäkringsanstalt.

Någon betalningsförbindelse behövs inte när det är fråga om brådskande sjukvård eller ett enskilt mottagningsbesök och röntgenundersökning, ultraljudundersökning eller någon annan därmed jämförbar mindre undersökning eller behandling som utförs i samband med besöket och som kostar högst 300 euro. Med brådskande vård avses enligt bestämmelsen bedömning av omedelbart vårdbehov och vård som inte kan skjutas fram utan att skadan eller sjukdomen förvärras väsentligt. Bestämmelsen motsvarar 41 § 3 mom., som gäller offentlig hälso- och sjukvård, med den skillnaden att för mindre undersökningar och behandlingar föreslås inom den privata hälso- och sjukvården en gräns på 300 euro, som höjs årligen med lönekoefficienten. Det är nödvändigt med en gräns i euro för att bestämmelsen ska tolkas enhetligt. De åtgärder som uppräknas i bestämmelsen motsvarar de åtgärder inom den privata hälso- och sjukvården som med stöd av 15 § 3 mom. och 15 b § 3 mom. i den gällande lagen ersätts utan betalningsförbindelse.

I 2 mom. föreskrivs om skyldighet för den som tillhandahåller privat hälso- och sjukvård att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information lämna de uppgifter som avses i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter om ett vårdbesök enligt 1 mom. till försäkringsanstalten. Dessa uppgifter behövs för att avgöra ersättningsärendet. Den gällande lagen innehåller ingen motsvarande bestämmelse utan ansvaret för att lämna vårduppgifterna vilar på den skadade även om uppgifterna i praktiken med patientens samtycke oftast lämnas direkt från vårdenheten till försäkringsanstalten. Likaså sköts faktureringen i praktiken vanligtvis mellan försäkringsbolaget och vårdenheten. Att privata hälso- och sjukvårdsaktörer åläggs skyldighet att lämna vårduppgifter förtydligar situationen i detta avseende och gör att den bättre än nu börjar motsvara det praktiska tillvägagångssättet.

45 §. *Ersättning för kostnader för sjukvård som kräver betalningsförbindelse.* För att den skadade ska få ersättning för kostnaderna för annan sjukvård som getts inom den privata hälso- och sjukvården än den som avses i 44 § krävs att försäkringsanstalten har gett den skadade en betalningsförbindelse för vården. Försäkringsanstalten har rätt att genom betalningsförbindelse hänvisa den skadade till en vårdenhet som den väljer. Vårdenheten ska kunna ge den skadade den sjukvård som den ersättningsgilla skadan kräver.

Den skadade får ersättning högst för den klientavgift som han eller hon enligt klientavgiftslagen hade varit tvungen att betala själv för motsvarande vård inom den offentliga hälso- och sjukvården, om vård enligt 1 mom. ges någon annanstans än på den vårdenhet som betalningsförbindelsen anger eller om försäkringsanstalten inte har gett en betalningsförbindelse enligt 1 mom.

Innan vården inleds ska den som ger vården som privat hälso- och sjukvård upplysa den skadade som uppsöker vård att det behövs en betalningsförbindelse och tillsammans med begäran om betalningsförbindelse lämna in en plan som avses i 4 a § i lagen om patientens ställning och rättigheter till försäkringsanstalten.

Ersättning för sjukvård i utlandet

46 §. *Ersättning för kostnader för sjukvård inom Europeiska unionen.* I paragrafen föreskrivs i informativt syfte om ersättning för kostnader för sjukvård som ges i en annan stat inom Europeiska unionen. I EU:s förordningar om samordning av de sociala trygghetssystemen (883/2004 och 987/2009) bestäms för sjukvårdens del om en särskild verksamhetsmodell för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, när vården har getts i en annan medlemsstat än den där den behöriga institutionen finns. EU:s förordningar är direkt tillämplig lagstiftning i Finland när personer rör sig inom EU:s territorium. Enligt verksamhetsmodellen ersätts sjukvård i enlighet med den lagstiftning som gäller för institutionen på bosättnings- och vistelseorten och den behöriga institutionen ersätter kostnaderna till fullt belopp till institutionen på bosättnings- och vistelseorten. Ett villkor för att ersättning ska betalas är att institutionen på bosättnings- och vistelseorten har fått betalningstillstånd av den behöriga institutionen, det vill säga ett intyg där den skada eller sjukdom som ska ersättas som olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom nämns. Den skadade kan begära intyget på förhand när han eller hon beger sig till en annan medlemsstat eller så kan institutionen på bosättnings- och vistelseorten begära intyget genast när den har fått räkningen från vårdinrättningen. Om den skadade har betalat kostnaderna själv i vårdinrättningen och kräver dem direkt från den behöriga institutionen, hör sig den behöriga institutionen för hos institutionen på bosättnings- och vistelseorten hur vården skulle ha ersätts där och ersätter vården i enlighet med det.

Verksamhetsmodellen gäller all sjukvård som getts på grund av en skada eller sjukdom oberoende av om personen vistas tillfälligt i landet i fråga eller är bosatt där. Till denna del skiljer sig bestämmelserna om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar i EU:s förordningar från bestämmelserna om annan sjukvård, enligt vilka endast oundgänglig vård ersätts om en person vistas tillfälligt i en annan medlemsstat.

Exempelvis om en person som är försäkrad i Tyskland får sjukvård i Finland på grund av ett olycksfall i arbetet, betalar Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund i enlighet med

lagen om olycksfallsförsäkring ersättning för vården — inklusive fullkostnadsavgiften — till vårdinrättningen, och återkräver alla kostnaderna av den behöriga institutionen i Tyskland. Villkoret är att Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund har fått ovannämnda betalningstillstånd från Tyskland. På motsvarande sätt betalar den behöriga försäkringsanstalten i Finland de fulla sjukvårdskostnaderna till exempel till Frankrike, om en skada som beror på ett olycksfall i arbetet har behandlats där. Ersättningen bestäms då i enlighet med den franska lagstiftningen.

Utgångspunkten för Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (patientdirektivet) är att en patient fritt får söka hälso- och sjukvård i en annan EU-stat. Patientdirektivet ska också tillämpas om en patient söker vård i en annan medlemsstat på grund av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom. Enligt verksamhetsmodellen i patientdirektivet ska den skadade först själv betala alla vårdkostnader till vårdinrättningen och kräva dem i efterhand av den behöriga institutionen. Då har den skadade enligt direktivet rätt till kostnadsersättning på samma grunder som om kostnaden skulle ha uppkommit i den skadades hemland.

Patientdirektivet tillämpas parallellt med EU:s förordningar och det regelverk som är fördelaktigare för den skadade kommer i första hand, om det vore möjligt att tillämpa bägge i den aktuella situationen. I praktiken är det svårt att skilja mellan en situation där man söker vård enligt direktivet och tillfällig vistelse enligt EU:s förordningar, eftersom ingetdera regelverket förutsätter att saken anmäls på förhand.

Med hänsyn till det som anförts ovan anses direktivet inte innehålla några sådana bestämmelser som skulle förutsätta att särskilda bestämmelser tas in i lagen. I fråga om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar är det fördelaktigare för den skadade att EU:s förordningar tillämpas.

47 §. *Ersättning för kostnader för sjukvård i en tredjestat.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för sjukvårdskostnaderna i en situation där vården har getts i en tredjestat, det vill säga i praktiken utanför EU/EES-området. I den gällande lagen regleras inte sådana situationer särskilt och i praktiken har ersättning betalats med stöd av tolkning av 15 och 15 a §.

I princip ersätts sjukvård som getts utanför EU/EES-området enligt samma principer som vård som getts i Finland inom den privata hälso- och sjukvården. Enligt 1 mom. ska ersättning fås för sjukvård som har getts med undvikande av onödiga kostnader och när försäkringsanstalten har gett en betalningsförbindelse för sjukvården. Avsikten är att uttrycket ”med undvikande av onödiga kostnader” ska tolkas i förhållande till systemet och kostnaderna i den stat som ger vården, det vill säga momentet ska tillämpas med hänsyn till skillnaderna i sjukvårdssystem och kostnader mellan länderna. Eftersom kostnaderna varierar mellan länderna ligger det i den skadades intresse att han eller hon har en betalningsförbindelse för ersättning för vården från försäkringsanstalten. Då är det också säkerställt att det är fråga om ett skadefall som ska ersättas.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där ingen betalningsförbindelse krävs. Då får den skadade ersättning för alla kostnader som vården åsamkat honom eller henne. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 44 § 1 mom. I brådskande sjukvård kan ingå bland annat att den skadade transporteras till en vårdenhet som kan ge den behandling som skadan kräver. Att momentet inte innehåller någon sådan gräns i euro som 44 § 1 mom. 2 punkten beror på att hänsyn tas till ovannämnda skillnader mellan sjukvårdssystemen och kostnaderna.

I 3 mom. föreskrivs om ersättning för sjukvård om ingen betalningsförbindelse har getts och det inte är fråga om sjukvård som avses i 2 mom. Då får den skadade ersättning för den klientavgift som enligt klientavgiftslagen påförs för motsvarande vård.

Ersättning för lön under den tid undersökning och fysikalisk behandling pågår

48 §. *Ersättning för lön under undersökningstid.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för lön som arbetstagaren gått miste om eller som arbetsgivaren betalat för den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till

följd av den pågår när det visar sig att skadan inte är ersättningsgill. Enligt 38 § ersätts som sjukvård undersökningskostnader som orsakats av utredning av en skada trots att det när ersättningsärendet utreds framkommer att det inte är fråga om en skada som ska ersättas enligt denna lag. Enligt den gällande lagen har inkomstbortfall under den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till följd av den pågår inte ersatts, det vill säga den föreslagna paragrafen är ny.

Syftet med paragrafen är att ersätta arbetstagaren för det faktiska inkomstbortfallet, det vill säga som ersättning betalas det belopp som arbetstagaren skulle fått som lön för den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till följd av den pågick. Om personen inte har något gällande anställningsförhållande under den nämnda tiden har arbetstagaren sålunda inte åsamkats något inkomstbortfall och paragrafen ska inte tillämpas. Ersättning ska betalas för högst sju dagar. Till en arbetsgivare som har betalat lön för den tid som en undersökning och arbetsoförmåga till följd av den pågått betalas å andra sidan som ersättning det belopp som arbetsgivaren har betalat i lön för denna tid.

I händelse av att skadan senare ersätts till exempel till följd av ändringssökande föreskrivs i 2 mom. att ersättning enligt 1 mom. ska dras av från ersättningen för inkomstbortfall som betalas för samma tid. Arbetstagaren och arbetsgivaren ska ansöka om ersättning i enlighet med 128 §.

49 §. *Ersättning för lön under den tid fysikalisk behandling pågår.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för lön som arbetstagaren gått miste om eller som arbetsgivaren betalat under den tid fysikalisk behandling pågår. Bestämmelser om saken ingår i 17 a § i den gällande lagen, som avsikten är att precisera i förslaget så att endast faktiskt inkomstbortfall ersätts. Om personen sålunda inte har något gällande anställningsförhållande under undersökningstiden har arbetstagaren inte åsamkats något inkomstbortfall och paragrafen tillämpas inte. Till en arbetsgivare som har betalat lön för tiden för fysikalisk behandling betalas å andra sidan som ersättning det belopp som arbetsgivaren har betalat ut i lön för denna tid. I den tid för vilken ersättning ska betalas ingår också den tid som har använts för resa från arbetsplatsen till behandlingen och tillbaka, det vill säga hela den tid till som lönebortfallet omfattar.

Ersättning ska på samma sätt som enligt den gällande lagen betalas för högst 30 dagar per kalenderår och ersättning ska inte betalas om den skadade har fått ersättning för inkomstbortfall enligt 10 kap. för samma tid. Den skadade och arbetsgivaren ska ansöka om ersättning i enlighet med 128 §.

9 kap. Övriga kostnadsersättningar

50 §. *Ersättning för rese- och inkvarteringskostnader.* I paragrafen föreskrivs på ett uttömmande sätt om ersättning till den skadade för rese- och inkvarteringskostnader som sjukvården orsakat. I paragrafen regleras ersättning för resekostnader mer noggrant och exakt än i 15 a § 2 mom. i den gällande lagen.

I 1 mom. ingår huvudregeln för ersättning för resekostnader, enligt vilken nödvändiga resekostnader som beror på ersättningsgill sjukvård ska ersättas. Bestämmelsen motsvarar 15 a § 2 mom. i den gällande lagen. Med nödvändiga resekostnader avses enligt momentet kostnader som orsakas av en resa tur och retur med kollektiva trafikmedel till den närmaste vårdenheten eller vårdenheten enligt försäkringsanstaltens betalningsförbindelse. Detta motsvarar tolkningen av den gällande lagen. Eftersom sjukvårdsresor ändå i praktiken oftast företas med egen bil föreslås dessutom att användning av privatbil jämställs med kollektiva trafikmedel men då ersätts som resekostnader hälften av den skattefria kilometerersättning som Skatteförvaltningen med stöd av 73 § och 75 § 2 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992) årligen fastställer. Vid tolkningen av den gällande lagen har man utgått ifrån att nödvändigheten av att använda egen bil har prövats från fall till fall. Om det har ansetts nödvändigt att använda egen bil har den skadade fått hela den skattefria kilometerersättning som skattemyndigheten fastställer årligen. Den föreslagna ersättningsnivån anses i tillräcklig mån motsvara de rörliga kostnader, till exempel bränsle- och däckskostnader, som beaktas när Skatteförvaltningen fastställer den skattefria kilometerersättningen. I sina kalkyler beaktar

Skatteförvaltningen förutom de rörliga kostnaderna dessutom fasta kostnader, till exempel kapital- och försäkringskostnader, som är oberoende av sjukvårdsresorna. Ersättningen anses täcka även parkeringskostnader, så de ersätts inte särskilt.

Med den närmaste vårdenheten avses den närmaste vårdenhet där den skadade kan få nödvändig vård enligt denna lag. Om den skadade på egen hand söker vård längre bort, ersätts resan enligt de kostnader som skulle ha orsakats av resan till den vårdenhet som anses vara den närmaste nödvändiga enheten. Detta gäller också situationer där den skadade utnyttjar sin valfrihet enligt hälso- och sjukvårdslagen och söker vård längre bort än den närmaste vårdenheten. I fråga om vård som getts utomlands kan patientdirektivet eller EU:s förordningar bli tillämpliga. När patientdirektivet tillämpas är det medlemsstaten som prövar som ersättning ska betalas för vårdrelaterade resekostnader, men ersättningsprinciperna ska vara likvärdiga vid situationer inom landet och gränsöverskridande situationer. Om en person alltså utnyttjar sin valfrihet enligt patientdirektivet och söker vård i ett annat EU-land, tillämpas principen enligt 1 mom., det vill säga resan ersätts enligt de kostnader som skulle ha orsakats resan till den vårdenhet som anses vara den närmaste nödvändiga enheten. När en person rör sig inom EU:s territorium ersätts inte de resekostnader som orsakas av att man färdas från ett land till ett annat i de situationer som avses i EU:s förordningar. Även då ska principen enligt 1 mom. tillämpas. Undantag från den ovan sagda gäller vårdsituationer med förhandstillstånd enligt EU:s förordningar och patientdirektivet, då resekostnaderna ersätts till den vårdenhet där vården enligt förhandstillståndet ges.

I 2 mom. bestäms om ersättning för kostnader för användning av ett annat fordon än kollektivt trafikmedel eller privatbil. Med annat fordon avses till exempel taxi eller ambulans. Den skadades kostnader ska ersättas om skadan eller sjukdomen kräver att fordonet i fråga används. Det kan till exempel vara nödvändigt att anlita taxi omedelbart efter att olycksfallet inträffat på grund av skadans art eller så kan den skadade i övrigt på grund av en medicinsk bedömning inte anlita kollektiva trafikmedel. Likaså ska kostnaderna ersättas om det är nödvändigt att anlita taxi till exempel för att tillgången till kollektivtrafik är dålig. Som resekostnader kan också i enlighet med nuvarande ersättningspraxis ersättas en skälig väntetid för taxin, om taxin blir tvungen att vänta på patienten till exempel under en turreturresa eller på den adress där patienten avhämtas. För sjuktransport med ambulans får den skadade ersättning för den avgift som tagits ut hos honom eller henne med stöd av klientavgiftsförordningen (912/1992). Kommunens eller samkommunens rätt till fullkostnadsavgift för sjuktransport bestäms med stöd av 41 §.

Med stöd av 3 mom. får den skadade också ersättning för nödvändiga inkvarteringskostnader om den skadade på grund av undersökning, vård eller behandling eller till följd av trafikförhållandena är tvungen att övernatta under resan. Ersättningsgilla är således inkvarteringskostnader som beror på att den skadade på grund av sträckan varit tvungen att komma till sjukvårdsorten föregående kväll eftersom vården på sjukhuset inleds följande morgon klockan åtta.

Med stöd av 4 mom. ersätts rese- och inkvarteringskostnader för en följeslagare på samma grunder som rese- och inkvarteringskostnader för den skadade. Villkoret är att det har varit nödvändigt med en följeslagare på resan. Nödvändiga rese- och inkvarteringskostnader för föreslagaren ska ersättas. Inkomstbortfall som orsakats följeslagaren ersätts inte.

Ersättning för rese- och inkvarteringskostnader ska enligt förslaget till 128 § sökas inom fristen hos försäkringsanstalten.

51 §. *Vårdbidrag.* I paragrafen föreskrivs om grunderna för beviljande av vårdbidrag och om bidragets storlek. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 20 § i den gällande lagen, där det föreskrivs om grunderna för beviljande av mentillägg och tilläggets storlek. Inga ändringar föreslås i ersättningsgrunderna eller beloppet. I stället för mentillägg föreslås att en ny benämning, vårdbidrag, tas in i den nya lagen. Genom att införa en ny term vill man undvika att ersättningsslaget blandas ihop med menersättning och på detta sätt klarläggs vilken slags förlust till följd av en skada som avsikten är att ersätta

med de olika ersättningsslagen. Den avgörande faktorn när man prövar om vårdbidrag ska betalas är den skadades hjälpbehov i sina vardagliga personliga aktiviteter. Den skadade kan använda sitt vårdbidrag till exempel för att avlöna en personlig assistent. Kostnaderna för detta ersätts alltså inte särskilt ur olycksfallsförsäkringen.

I 20 § 1 mom. i den gällande lagen föreskrivs att rätt till mentillägg föreligger om den skadade till följd av skadan har blivit så hjälplös att han eller hon inte kan reda sig utan hjälp av en annan person eller om den skadade annars orsakas exceptionell olägenhet av vården av skadan eller sjukdomen. Denna mening har slopats i förslaget till 1 mom. eftersom den saknar betydelse. Ordalydelsen i 1 mom. i den gällande lagen saknar till denna del innehåll, eftersom villkoren för vårdtillägg regleras på ett uttömmande sätt i 2—4 mom. Bestämmelsens sakinnehåll ändras inte fast meningen utelämnas.

Nu föreskrivs om de närmare grunderna för beviljande av vårdbidrag i 1 mom., som vad förutsättningarna beträffar har exakt samma innehåll som de gällande bestämmelserna i 20 § 2—4 mom. Benämningen lägsta mentillägg ändras till vårdbidrag med grundbelopp, mellersta mentillägg till vårdbidrag med förhöjt belopp och högsta mentillägg till vårdbidrag med högsta belopp. Beloppen i lagen anges på 2014 års nivå och de höjs årligen med arbetspensionsindex.

I 2 mom. föreskrivs om vårdbidrag till blinda i överensstämmelse med 20 § 5 mom. i den gällande lagen. Bestämmelsen i 3 mom. motsvarar 20 § 6 mom. i den gällande lagen, enligt vilket vårdbidrag inte ges ut för tiden för institutionsvård.

52 §. *Klädtillägg.* I paragrafen föreskrivs om grunderna för beviljande av klädtillägg och tilläggets storlek. Bestämmelsen motsvarar 20 a § i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen preciserats. 1 mom. i den gällande lagen har utelämnats i den föreslagna bestämmelsen eftersom det saknar betydelse. Inga ändringar föreslås i ersättningsgrunderna för klädtillägg eller tilläggets belopp. I 1 mom. föreskrivs om villkoren för klädtillägg och beloppet av tillägget. I momentet inskrivs det villkor om tre månaders oavbruten användning som iakttagits inom ersättningspraxis.

I 2 mom. föreskrivs om villkoren för klädtillägg med förhöjt belopp och om beloppet av tillägget på samma sätt som i den gällande lagen.

53 §. *Ersättning för extra kostnader för hemvård.* I paragrafen föreskrivs om skälig ersättning för nödvändiga extra kostnader för hemvård på grund av en skada. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 20 b §. En ny sak är att det föreslås bestämmelser om hur man ska bedöma vad som är skäligt och vad som avses med hemvård. Dessa preciseringar motsvarar de anvisningar som ersättningsnämnden för olycksfallsärenden meddelat om den gällande bestämmelsen, det vill säga nuläget när det gäller ersättningen förblir oförändrat.

Enligt 1 mom. ska utgångspunkten när man bedömer vad som är skälig ersättning vara de avgifter som tas ut för tjänster som ges i hemmet enligt förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Bestämmelsens ordalydelse hindrar ändå inte ersättning för kostnader som orsakats av privat assistans, fast de är större än klientavgifterna enligt förordningen, om kostnaderna i sig ska betraktas som nödvändiga och skäliga.

Enligt 2 mom. avses med hemvård städning, klädtvätt, butiksbesök, barnpassning och andra därmed jämförbara sedvanliga aktiviteter för att sköta hemmet. Sådana andra sedvanliga aktiviteter för att sköta hemmet kan vara till exempel gräsklippning, snöskottning eller uppvärmning av bostaden. Däremot ska rastande av sällskapsdjur på samma sätt som enligt nuvarande ersättningspraxis inte betraktas som sådan hemvård som avses i paragrafen.

Ersättning ska betalas antingen mot kvitto till den skadade eller mot räkning direkt till serviceproducenten. Ersättningen ska enligt 128 § sökas inom fristen hos försäkringsanstalten.

54 §. *Ersättning för vissa föremål som varit i personligt bruk.* I paragrafen föreskrivs som ersättning för föremål som gått sönder i samband med skadefallet. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 14 § 3 mom. En ny sak som föreslås bli inskriven i lagen är den etablerade praxisen när det gäller ersättning för

reparation av kläder och ringar som måste skäras eller klippas sönder för att sjukvård ska kunna ges. Till denna del förblir ersättningspraxis alltså oförändrad. Ersättning för sakskador förutsätter att ett olycksfall i arbetet som ska ersättas har inträffat, det vill säga att det även lett till en skada eller en sjukdom. Den förteckning som föreslås i paragrafen är uttömmande och andra föremål kan alltså inte ersättas med stöd av den föreslagna lagen.

10 kap. Ersättning för inkomstbortfall

Allmänna bestämmelser

55 §. *Ersättning för inkomstbortfall.* I paragrafen uppräknas de olika typerna av ersättning för inkomstbortfall, som är dagpenning, olycksfallspension och rehabiliteringspenning. Dagpenning och olycksfallspension motsvarar de ersättningsslag som används i den nuvarande lagen. Rehabiliteringspenning är en ny form av ersättning som betalas som ersättning för inkomstbortfall i stället för dagpenning eller olycksfallspension när den skadade får yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 §. För närvarande betalas dagpenning eller olycksfallspension som ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstid. Rehabiliteringen är dock en viktig del av ersättningssystemet och genom att införa begreppet rehabiliteringspenning vill man betona att rehabiliteringen kommer i första hand och således också klarlägga dess ställning.

Dagpenning

56 §. *Rätt att få dagpenning.* I paragrafen föreskrivs om villkoren för erhållande och betalning av dagpenning. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 17 § 1 och 3 mom. i den gällande lagen. Enligt 1 mom. ska ersättningen för inkomstbortfall vara dagpenning under ett år från och med skadedagen och den skadade ska ha rätt till dagpenning om han eller hon på grund av skadan är oförmögen att arbeta helt eller delvis. Med arbete avses den skadades sedvanliga arbetsuppgifter när skadefallet inträffar. Vid dagpenning är det fråga om ersättning som betalas för kortvarig arbetsoförmåga och därför anses den skadade inte vara skyldig att lära sig ett nytt arbete eller ta emot sådant arbete som han eller hon inte har utbildning för. Om den skadade och arbetsgivaren ändå har kommit överens om att den skadade delvis arbetar under tiden av arbetsoförmåga betalas dagpenning på grundval av partiell arbetsoförmåga, som beräknas på det sätt som föreskrivs i 57 §. Behovet av yrkesinriktad rehabilitering borde enligt 120 § bedömas senast tre månader efter det att arbetsoförmågan inträdde, vilket kan leda till placering i nytt arbete redan under dagpenningsperioden till följd av yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder enligt 89 §.

Enligt 2 mom. ska arbetsförmågan vara nedsatt med minst 10 % och dessutom krävs att minskningen av arbetsinkomsterna är minst en tjugondel av minimibeloppet av årsarbetsinkomsten.

Enligt 3 mom. ska dagpenning betalas för varje kalenderdag. Dagpenning betalas inte ut för den dag då skadan uppkom. Ett villkor för att dagpenning ska betalas är dessutom att den skadade har varit oförmögen att arbeta minst tre dagar i följd med undantag för den dag då skadan uppkom. Exempelvis, om skadan uppkommer på måndag och den skadade är oförmögen att arbeta måndag, tisdag och onsdag, betalas ingen dagpenning. Om den skadade senare på grund av samma skadefall är oförmögen att arbeta tre dagar i följd, till exempel måndag, tisdag och onsdag följande vecka, betalas dagpenning förutom för dessa tre dagar dessutom för föregående veckas tisdag och onsdag.

I 4 mom. föreskrivs hur dagpenningen bestäms när en yrkessjukdom debuterar först när den skadade har börjat få ålders- eller sjukpension. Om den skadade inte längre är i arbetslivet när en yrkessjukdom debuterar, finns det inget arbete att grunda bedömningen av arbetsförmågan på vid den tidpunkt då sjukdomen debuterar. Av denna orsak föreskrivs att arbetsförmågan bedöms på grundval av det arbete som personen i fråga gjorde sista innan pensionering. Dessutom bestäms dagpenningen från första början på grundval av årsarbetsinkomsten. En motsvarande bestämmelse ingår i 3 a § i den gällande yrkessjukdomslagen. Rätten till olycksfallspension bestäms i enlighet med 63 §.

57 §. *Dagpenning på grundval av partiell arbetsoförmåga.* I 56 § föreskrivs om de allmänna villkoren för att få dagpenning och de ska även tillämpas i situationer av partiell arbetsoförmåga. I denna paragraf föreskrivs närmare hur dagpenningen ska beräknas när den betalas på grund av partiell arbetsoförmåga.

Enligt 1 mom. ska dagpenningen vara den proportionella andel av dagpenningen till fullt belopp som motsvarar nedsättningen i arbetsförmågan, om den skadade är partiellt oförmögen att arbeta. Med arbete avses på samma sätt som i 56 § den skadades sedvanliga arbetsuppgifter när skadefallet inträffar. Om den skadade och arbetsgivaren har kommit överens om att den skadade delvis arbetar under tiden av arbetsoförmåga, anses den skadades arbetsförmåga ha blivit nedsatt med skillnaden mellan arbetsinkomsten före skadefallet och inkomsten under tiden i arbete. I princip utför den skadade även då sina sedvanliga arbetsuppgifter eller en del av dem på deltid. Man kan också komma överens om andra arbetsuppgifter.

Enligt 2 mom. ska nedsättningen i arbetsförmågan bestämmas utifrån minskningen i den skadades arbetsinkomster. Härmed avses den nedsättning i arbetsförmågan som fastställs utifrån en inkomstjämförelse. Om den skadade kan arbeta delvis, jämförs hans eller hennes inkomster av det arbetet med de inkomster som ligger till grund för hans eller hennes dagpenning. Inkomstskillnaden omvandlas till procent som används för att beskriva nedsättningen i arbetsförmågan.

Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 17 § 3 mom. i den gällande lagen. En precisering som föreslås är att i bestämmelsen inskrivs rådande praxis, nämligen att dagpenning som fastställs utifrån en inkomstjämförelse avrundas till närmaste fem procent.

58 §. *Dagpenning på grundval av lön för sjukdomstid.* I paragrafen föreskrivs om beloppet av dagpenningen under de fyra första veckorna räknat från den dag då skadan uppkom. Bestämmelsen motsvarar 16 a § i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen setts över. Således är huvudregeln enligt 1 mom. på samma sätt som enligt den gällande lagen att dagpenningen under en tid av fyra veckor från och med skadedagen, med undantag för den dagen, är lika stor som den lön för sjukdomstiden som betalats till den skadade. Likaså ska dagpenningen enligt 2 mom., på samma sätt som enligt den gällande lagen, fastställas på grundval av inkomsterna under 28 dagar före skadedagen, om den skadade inte alls har betalats lön för sjukdomstiden, bara en del av lönen har betalats ut som lön för sjukdomstiden eller lönen har betalats ut för förkortad arbetstid på grund av permittering eller av någon annan liknande orsak. Exempelvis om det under fyra veckor har betalats ut lön för sjukdomstiden för endast en del av perioden och för en del inte, fastställs dagpenningen för den förstnämnda perioden med stöd av 1 mom. så att den är lika stor som lönen för sjukdomstiden och för den senare perioden med stöd av 2 mom. på grundval av inkomsterna under de föregående fyra veckorna.

I 3 mom. föreskrivs hur dagpenningen räknas ut i en situation där den skadade har två eller flera anställningsförhållanden samtidigt. Dagpenningen räknas ut särskilt för varje anställningsförhållande. I momentet föreskrivs också hur företagarverksamhet ska beaktas i dagpenningsbeloppet. En motsvarande bestämmelse ingår i 16 a § 5 mom. i den gällande lagen. Den sista meningen i 3 mom. hänför sig till 60 §, där det föreskrivs om minimibeloppet för dagpenning. Enligt momentet avses med beloppet av dagpenning i 3 mom. det sammanlagda beloppet av de särskilt uträknade dagpenningarna. Sålunda görs jämförelsen med den dagpenning som räknats ut på grundval av minimibeloppet av årsarbetsinkomsten inte särskilt för varje anställningsförhållande utan vid jämförelsen används det sammanräknade beloppet av dagpenningarna. En motsvarande bestämmelse ingår i 16 a § 6 mom. i den gällande lagen.

59 §. *Dagpenning på grundval av årsarbetsinkomst.* I paragrafen föreskrivs om dagpenning som grundar sig på årsarbetsinkomsten. När det har gått 28 dagar sedan skadedagenska beloppet av dagpenningen grunda sig på årsarbetsinkomsten. Dagpenningen ska vara 1/360 av den skadades årsarbetsinkomst. En motsvarande bestämmelse ingår i 16 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen. Nedan föreskrivs hur årsarbetsinkomsten bestäms.

60 §. *Minimibelopp för dagpenningen.* I paragrafen föreskrivs om minimibeloppet av dagpenningen. Enligt bestämmelsen ska till den skadade betalas dagpenning som beräknats enligt minimibeloppet av årsarbetsinkomsten enligt 79 §, om den är större än full dagpenning som fastställs enligt 58—59 § i den föreslagna lagen. Dagpenningsbeloppet höjs dock inte om den skadade fick ålders- eller sjukpension när skadefallet inträffade med undantag av fall som avses i 56 § 4 mom. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 16 a § 6 mom. och 28 a § 6 mom. i den gällande lagen.

61 §. *Minskat dagpenning på grundval av den skadades medverkan.* I paragrafen föreskrivs om minskat dagpenning på grundval av den skadades medverkan. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 5 §. Enligt den kan dagpenning och olycksfallspension förvägras eller nedsättas antingen för viss tid eller tills vidare om arbetstagaren drabbats av skada under begående av brottslig handling och förseelsen inte bör anses vara ringa, om orsaken till olycksfallet har varit arbetstagarens berusning eller grova vårdslöshet eller om arbetstagaren vid olycksfallet handlat i strid med anvisningar och föreskrifter om hur arbetet ska utföras. De senaste åren har bestämmelserna om minskningen i praktiken tillämpats endast när orsaken till olycksfallet har varit intagande av alkohol eller stor överhastighet. I lindriga fall, till exempel ringa överhastighet vid en trafikolycka, har det varit svårt att påvisa orsakssambandet. Enligt etablerad praxis har minskningen gjorts endast på dagpenningsersättningen.

Det föreslås att den gällande paragrafen ändras så att dess ordalydelse börjar motsvara etablerad praxis vad gäller avdraget. Merparten av skadefallen orsakar högst ett års arbetsoförmåga. Med tanke på förebyggande är det således tillräckligt att begränsa möjligheten till avdrag till enbart dagpenningsersättningen.

Enligt 1 mom. kan minskningen göras enbart på dagpenningen. Minskningen ska vara möjligt om den huvudsakliga orsaken till skadefallet var att den skadade var påverkad av alkohol eller narkotika eller missbrukade läkemedel eller uppsåtligen eller av grovt oaktsamhet i arbetet handlade i strid med arbetarskyddsbestämmelserna eller på något annat gjorde sig skyldig till grov oaktsamhet eller brottslig verksamhet.

Arbetstagaren ska uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i arbetet ha handlat i strid med arbetarskyddsbestämmelserna om han eller hon upprepade gånger har förbjudits att agera på ett visst sätt och trots detta agerar i strid med förbudet och sättet att arbeta i strid med förbudet orsakar skada. Förfarande i strid med arbetarskyddsbestämmelserna räcker alltså inte ensamt utan dessutom förutsätts att förfarandet har varit den huvudsakliga orsaken till skadefallet.

Minskningen ska fortfarande vara beroende av prövning på de villkor som föreskrivs i 2 mom., men avdrag ska i regel göras om de lagstadgade villkoren uppfylls. Med stöd av 2 mom. ska ingen minskning göras om det inte kan betraktas som skäligt med hänsyn till arten av den skada eller sjukdom som drabbat den skadade och andra särskilt tungt vägande skäl. Beloppet av minskningen ska bedömas med hänsyn till ovannämnda omständigheter. Minskningen får vara högst hälften av dagpenningsbeloppet.

62 §. *Avdrag för löntagarpremier som görs på dagpenningen.* I paragrafen föreskrivs om de avdrag för löntagarpremier som ska göras på dagpenningen.

Bestämmelsen motsvarar 16 b § i den gällande lagen. Avdraget görs i fråga om förmånsslag där dagpenning betalas och avsikten med den är att beakta arbetstagarpremiernas nedsättande inverkan på inkomstnivån i dagpenningsbeloppet. Dagpenningen fastställs på grundval av bruttoinkomsterna. Om de i paragrafen nämnda arbetstagarpremiernas nedsättande inverkan på inkomstnivån inte skulle beaktas i förmånen, skulle nivån på förmånen inte motsvara den inkomst som lönen ger. Dagpenningens bruttoersättning, på vilken förskottsinnehållning av skatt verkställs, är det penningbelopp på vilket avdraget har gjorts. I 2 mom. föreskrivs på ett uttömmande sätt om de situationer där avdrag inte ska göras.

Olycksfallspension

63 §. *Rätt att få olycksfallspension.* I paragrafen föreskrivs om villkoren för att få

olycksfallspension. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 18 § i den gällande lagen. I 1 mom. intas det begrepp som etablerats i praktiken, årsdagen från skadedagen, från och med vilken olycksfallspension tidigast börjar betalas. Exempelvis om skadedagen är den första februari 2013 så är årsdagen den första februari 2014, det vill säga samma kalenderdag ett år från den dag skadan uppkom. Med stöd av momentet ska arbetsförmågan vara nedsatt med minst 10 % för att olycksfallspension ska kunna beviljas.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i den gällande lagen vilka omständigheter som beaktas när nedsättningen av arbetsförmågan bedöms. Det är inte enbart fråga om medicinsk bedömning av funktionsförmågan utan det är väsentligt att bedöma förlusten av arbetsinkomster. Då bedöms enligt momentet den skadades förmåga att skaffa förvärvsinkomst genom sådant tillgängligt arbete som den skadade skäligen kan förutsättas utföra. Om den skadade betraktas som delvis arbetsoförmögen fastställs olycksfallspensionen i enlighet med 64 §.

I 3 mom. föreskrivs närmare om bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan med avseende på minskningen av arbetsinkomsterna. Det väsentliga är att utreda orsakssambandet mellan minskningen av arbetsinkomsterna och den skada som ska ersättas. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 18 § 4 mom. i den gällande lagen. Om den skadade förmår arbeta efter skadefallet jämförs inkomsterna av det arbetet med årsarbetsinkomsten. Skillnaden mellan inkomsterna omvandlas till procent som används för att beskriva nedsättningen i arbetsförmågan.

64 §. *Olycksfallspension på grundval av partiell arbetsoförmåga.* I 63 § föreskrivs om de allmänna villkoren för att få olycksfallspension och de tillämpas även i situationer av partiell arbetsoförmåga. I denna paragraf föreskrivs närmare om hur olycksfallspensionen fastställs när det är fråga om partiell arbetsoförmåga.

Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 18 § 3 mom. i den gällande lagen. En precisering som föreslås är att i bestämmelsen inskrivs etablerad praxis, nämligen att olycksfallspension som fastsälls utifrån en inkomstjämförelse avrundas till närmaste fem procent. Olycksfallspensionen är enligt 1 mom. den proportionella andel av full olycksfallspension som motsvarar den nedsatta arbetsförmågan. Andelen fastställs på grundval av minskningen i den skadades arbetsinkomster. Härmed avses den nedsättning i arbetsförmågan som fastställs utifrån en inkomstjämförelse. Delvis nedsättning av arbetsförmågan fastställs med fem procentenheters noggrannhet.

65 §. *Olycksfallspension för viss tid eller tills vidare.* I 136 § föreskrivs om ersättning som beviljas för viss tid. Om man inte med tillräcklig säkerhet kan bedöma hur skadans eller sjukdomens tillstånd utvecklas eller hur länge arbetsförmågan kommer att vara nedsatt, beviljas ersättning för viss tid. Om man bedömer att tillståndet är bestående beviljas olycksfallspension tills vidare.

I paragrafen föreskrivs att villkoret för att olycksfallspension ska beviljas tills vidare är att behovet av och möjligheterna till rehabilitering har utretts. Bestämmelsen motsvarar 11 § i den gällande rehabiliteringslagen. Syftet med rehabiliteringsutredningen och rehabiliteringen är att undvika förtida pensionering, vilket ligger i såväl den skadades som ersättningssystemets intresse. Sålunda ska beslut om fortlöpande pension inte meddelas, med undantag för klara fall, förrän möjligheterna till rehabilitering har utretts.

Längre fram i den föreslagna lagen föreskrivs om försäkringsanstaltens skyldighet att agera och den skadades skyldighet att främja genomförandet av rehabiliteringen.

66 §. *Olycksfallspensionens belopp.* I paragrafen föreskrivs om olycksfallspensionens belopp. Bestämmelsen motsvarar 16 § i den gällande lagen. Enligt 1 mom. kan olycksfallspensionen uppgå till högst 85 % av den skadades årsarbetsinkomst till dess att den skadade har fyllt 65 år. Därefter är olycksfallspensionen 70 % av årsarbetsinkomsten.

Enligt 2 mom. justeras olycksfallspensionen årligen enligt arbetspensionsindex. Bestämmelsen motsvarar 60 § i den gällande lagen.

67 §. *Engångsförhöjning av olycksfallspension.* I paragrafen föreskrivs om engångsförhöjning av olycksfallspension. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 16 § 5 mom. i den gällande lagen. I den gällande lagen fö-

reskrevs om engångsförhöjning för att kompensera den sänkning av ersättningsnivån som orsakades av det indexjusteringsförfarande som infördes i början av 2005.

68 §. *Rätt till olycksfallspension på grundval av ett skadefall som inträffat under tid med ålderspension.* I paragrafen föreskrivs om rätt till olycksfallspension när ett skadefall drabbar en arbetstagare i arbete som han eller hon utför medan han eller hon lyfter ålderspension. Olycksfallspension betalas i högst två år eller högst till dess arbetstagaren fyller 68 år. I paragrafen begränsas rätten till olycksfallspension enligt 63 och 64 § tidsmässigt. En motsvarande begränsning av betalningen av familjepension ingår i 103 §. I fråga om andra förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring införs ingen tidsmässig begränsning. En skadad som avses i denna paragraf har således rätt att få dagpenning under ett år före olycksfallspensionen. Inkomstbortfall ersätts under sammanlagt högst tre år.

Den gällande lagen har ingen motsvarande begränsningsbestämmelse. I en dylik situation dras däremot från arbetspensionen av dagpenning och olycksfallspension som betalts enligt lagen om olycksfallsförsäkring trots att motsvarande avdrag inte görs i fråga om arbetsinkomsterna. I detta sammanhang föreslås att arbetspensionslagarna ändras så att från en i paragrafen avsedd persons arbetspension dras inte av dagpenning som betalts till honom eller henne med stöd av denna lag och inte olycksfallspension som betalts med stöd av denna paragraf. Med denna reglering och med beaktande av begränsningen motsvarar ersättningen det inkomstbortfall som arbetet i fråga orsakat. Arbete som utförs medan man lyfter ålderspension är vanligtvis tillfälligt och inte särskilt långvarigt och personens försörjning är redan tryggad genom ålderspensionen.

Paragrafen tillämpas endast på personer vilkas ålderspension har börjat efter att de fyllt 63 år, det vill säga vid åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Personer med lägre pensionsålder, till exempel militärer, stannar således utanför paragrafens tillämpningsområde. Personer som fortsätter i arbetslivet efter att de börjat få ålderspension till exempel vid 55 års ålder och som skadar sig i arbetet har rätt till olycksfallspension i enlighet med 63 och 64 § så länge som de villkor som föreskrivs i paragrafen är uppfyllda.

Rehabiliteringspenning

69 §. *Rehabiliteringspenning.* I paragrafen föreskrivs om betalning av rehabiliteringspenning. Med stöd av 1 mom. betalas den skadade rehabiliteringspenning i stället för dagpenning och olycksfallspension för den tid som han eller hon genomgår yrkesinriktad rehabilitering. Rätten till rehabiliteringspenning fastställs i enlighet med bestämmelserna om dagpenning och olycksfallspension. Det enda nya i bestämmelsen är benämningen rehabiliteringspenning. För närvarande betalas dagpenning eller olycksfallspension för rehabiliteringstiden i enlighet med 8 § i rehabiliteringslagen. Genom att införa rehabiliteringspenning vill man betona att rehabilitering kommer i första hand.

Enligt 2 mom. ska rehabiliteringspenningen på samma sätt som i nuläget i princip vara lika stor som dagpenningen eller olycksfallspensionen oberoende av om arbetsförmågan är nedsatt eller inte. Om rehabiliteringen inte hindrar att den skadade utför förvärvsarbete, ska rehabiliteringspenningen bestämmas på grundval av inkomstbortfallet i enlighet med 56 och 57 eller 63 och 64 §.

Bestämmelsen i 3 mom. motsvarar det nuvarande 8 § 3 mom. i rehabiliteringslagen. Enligt bestämmelsen betalas rehabiliteringspenningen ut till beloppet enligt 2 mom., det vill säga den är lika stor som under den egentliga utbildningen, också under lov från ett utbildningsprogram som ingår i yrkesutbildning som beviljats som rehabilitering. Arbetsinkomster som rehabiliteringsklienten erhåller endast under lov inverkar således inte på rehabiliteringspenningens belopp.

Ersättning till studerande för inkomstbortfall vid hinder i studierna

70 §. *Hinder för en studerande att studera på heltid.* I paragrafen föreskrivs om betalning av ersättning för inkomstbortfall när studierna förhindras på grund av en skada. Paragrafen gäller den som studerar på heltid och som råkar ut för ett skadefall när han el-

ler hon arbetar vid sidan av studierna eller under ferierna. Rätten till dagpenning i enlighet med 59 § efter 28 dagar och rätten till olycksfallspension för en sådan skadad bedöms i första hand utifrån om skadan hindrar studierna. Dagpenning för 28 dagar fastställs med stöd av 58 § på samma sätt som för andra arbetstagare på grundval av lönen för sjukdomstiden eller inkomsterna före skadefallet, det vill säga hinder i studierna bedöms inte alls under denna tid. Om skadan hindrar heltidsstudier betalas dagpenning eller olycksfallspension enligt full arbetsoförmåga. Om skadan begränsar studierna avsevärt är dagpenningen eller olycksfallspensionen hälften av full ersättning för inkomstbortfall. Till denna del motsvarar bestämmelsen 17 § 4 mom. och 18 § 5 mom. i den gällande lagen. Om skadan inte hindrar eller begränsar studierna men helt eller delvis hindrar den studerande från att arbeta under studierna, ska 56, 57, 63 och 64 § om ersättning för inkomstbortfall enligt huvudregeln tillämpas, det vill säga dagpenning eller olycksfallspension fastställs i enlighet med den kalkylerade inkomstminskningen. Till denna del motsvarar regleringen 17 § 5 mom. och 18 § 5 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs för tydlighetens skull att inkomstbortfall under studierna inte ersätts särskilt i fall som avses i 1 mom.

Hur årsarbetsinkomst bestäms

71 §. *Årsarbetsinkomst.* I paragrafen föreskrivs hur den årsarbetsinkomst som används som grund för ersättningar för inkomstbortfall bestäms. Det föreslås att begreppet årsarbetsinkomst preciseras. Avsikten är att årsarbetsinkomsten mera ska grunda sig på beräkning och att prövningens och uppskattningens andel ska minska när årsarbetsinkomsten fastställs. Avsikten är att säkerställa att årsarbetsinkomsten fastställas till samma storlek i likadana fall när uppskattningens andel minskar i enskilda fall. Strävan med de föreslagna ändringarna är ändå att i så stor utsträckning som möjligt behålla årsarbetsinkomsten på samma nivå som enligt gällande lag och ersättningspraxis.

I 1 mom. föreskrivs att utgångspunkt för årsarbetsinkomsten är den skadades arbetsinkomster på årsbasis vid tidpunkten för skadefallet. Denna inkomstnivå beräknas på grundval av de arbetsinkomster som den skadade hade under det år som föregick skadefallet i de anställningsförhållanden som han eller hon hade vid tidpunkten för skadefallet. Till denna del iakttas räknesättet enligt nuvarande ersättningspraxis, som det föreskrivs närmare om genom förordning av statsrådet. Om arbetsinkomsterna är från kortare tid än ett år, höjs de till årsbasis. Även löneförhöjningar mitt under året beaktas på hela årets nivå. Permitteringar och annan frånvaro från arbetet sänker inte inkomstnivån.

I 2 mom. föreskrivs om jämförelse mellan inkomstnivån enligt 1 mom. och medeltalet av arbetsinkomsterna under de tre kalenderår som föregick skadefallet (jämförelsetid). I 3 mom. föreskrivs om beräkning av arbetsinkomsterna för jämförelsetiden. Om inkomstnivån beräknad enligt 1 mom. avviker med minst 20 % från medeltalet av inkomsterna för jämförelsetiden, betraktas medeltalet av arbetsinkomsterna under jämförelsetiden och inkomstnivån beräknad enligt 1 mom. som årsarbetsinkomst. Medeltalet räknas ut genom att man adderar inkomsterna under jämförelsetidens tre kalenderår och inkomstnivån enligt 1 mom. och dividerar summan med fyra. Närmare tekniska bestämmelser om beräkningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Om den inkomstnivå som räknats ut enligt 1 mom. avviker mindre än 20 % från medeltalet av jämförelsetidens arbetsinkomster, betraktas inkomstnivån beräknad enligt 1 mom. som årsarbetsinkomst. Beräkning av årsarbetsinkomsten förutsätter således alltid jämförelse enligt 2 mom. Om en persons arbetsinkomster utvecklas i relativt jämn takt fastställs årsarbetsinkomsten på grundval av inkomsterna det år som föregick skadefallet.

I 3 mom. föreskrivs närmare hur arbetsinkomsterna för jämförelsetiden enligt 2 mom. räknas ut. Jämförelsetid är alltså de tre kalenderår som föregick skadefallet. Arbetsinkomsterna under dessa år beaktas på årsbasis i fråga om varje år till det belopp som de skulle ha haft utan de exceptionella skäl som påverkar beloppet av dem och de ska höjas

med lönekoefficienten till nivån för det år då skadefallet inträffade. På detta sätt kan man beakta löneutvecklingen i kalkylen. Med exceptionella skäl avses enligt den föreslagna bestämmelsen familjeledighet, alterneringsledighet, beväringstjänst, civiltjänst, deltidspensionering, sjukfrånvaro, tillfällig arbetslöshet och andra jämställbara skäl som kortvarigt påverkar inkomsterna. Till denna del iakttas räknesättet enligt nuvarande ersättningspraxis. Arbetslöshet ska inte betraktas som tillfällig för de arbetslöshetsperioder som den skadade minst har haft under vart och ett av de tre kalenderår som föregått skadefallet. Om arbetslösheten omfattat till exempel 37, 105 och 68 dagar då arbetslöshetsförmån betalats under de år som ingår i jämförelsetiden, beaktas i kalkylen inverkan av 37 dagar utan lön för varje år som ingår i jämförelsetiden. Om arbetslöshet åter har förekommit under endast två av de aktuella tre åren, beaktas i kalkylen inga dagar utan lön på grund av arbetslösheten som skulle minska årsinkomsterna. Närmare tekniska bestämmelser om beräkningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

72 §. *Årsarbetsinkomst som bestäms på grundval av bestående förändring.* Strävan med den ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på årsarbetsinkomsten är att den så bra som möjligt ska motsvara den skadades inkomstbortfall på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom. Eftersom den årsarbetsinkomst som beräknas enligt 71 § inte leder till korrekt resultat i alla situationer mom. är minst 20 % behövs det en kompletterande bestämmelse. I paragrafen föreskrivs således om en situation där den skadades inkomstnivå under det år som föregick skadefallet har förändrats på ett sätt som bedöms som så bestående att det inte längre är skäligt att över huvud taget beräkna årsarbetsinkomsten på grundval av de föregående årens inkomstnivå. I 1 mom. föreskrivs om de omständigheter som ska beaktas när man bedömer om förändringen är bestående. Då ska man försöka bedöma hur sannolikt det är att det arbete som den skadade utförde när skadefallet inträffade och inkomstnivån från det skulle ha fortsatt om skadan inte hade inträffat. Omständigheter som ska beaktas är således hur länge den skadade hade arbetat vid tidpunkten för skadefallet och om det är sannolikt att arbetet skulle ha fortsatt samt andra omständigheter som påverkar den skadades möjligheter att få arbetsinkomster i fortsättningen. Att man får ett anställningsförhållande som gäller tills vidare när prövotiden är över är i allmänhet ett tecken på en bestående förändring trots att omständigheterna ibland kan ge anledning till en annan bedömning. För uppskattningen av om arbetet och inkomstnivån sannolikt skulle ha fortsatt behöver man till exempel arbetsgivarens utredning om vilket slags anställningsförhållande det är fråga om och hur arbetet skulle ha räckt till i fortsättningen. Även de föregående årens arbetshistoria kan i vissa fall ge antydningar om huruvida det är fråga om en förändrad situation eller om en variation i arbetet och inkomsterna som motsvarar tidigare års.

I 2 mom. föreskrivs hur årsarbetsinkomsterna räknas ut i situationer som avses i 1 mom. där förändringen är bestående. Enligt huvudregeln beräknas årsarbetsinkomsten enligt 71 § 1 mom. utifrån de arbetsinkomster som den skadade hade det år som föregick skadefallet. Man ska avvika från denna huvudregel i situationer där arbetsinkomsterna till betydande del grundar sig på arbetstagarens prestation. Härmed avses till exempel arvoden eller någon annan lön som baserar sig på arbetstagarens prestation eller arbetsresultatet, där arbetsinkomsterna vanligtvis varierar. Då ger arbetsinkomsterna under högst ett år sällan en tillräckligt korrekt bild av inkomstnivån. Inkomsterna kan anses basera sig till betydande del på arbetstagarens prestation, om den prestationsbaserade lönens andel är över hälften av de totala inkomsterna.

I dessa fall uppskattas årsarbetsinkomsten så att den motsvarar den genomsnittliga inkomstnivån för en person med motsvarande arbete. Den genomsnittliga inkomstnivån utreds genom att man av arbetsgivaren begär en utredning om den genomsnittliga inkomstnivån för arbetstagare som utför motsvarande arbete. Då borde också den skadade arbetstagarens erfarenhet av branschen beaktas. Om det inte går att få en tillräckligt tillförlitlig utredning om den genomsnittliga inkomstnivån i det aktuella arbetet av arbetsgi-

varen, ska inkomstnivån bestämmas på grundval av lönestatistiken. Lönestatistiken ska i enlighet med nuvarande ersättningspraxis användas på motsvarande sätt när studerandes och unga personers årsarbetsinkomst bestäms. I 76 § föreskrivs om bestämmande av studerandes årsarbetsinkomst och i 78 § om bestämmande av unga personers årsarbetsinkomst. Även till denna del utfärdas närmare tekniska bestämmelser om hur årsarbetsinkomsten beräknas genom förordning av statsrådet.

73 §. *Årsarbetsinkomst på basis av ett skadefall som inträffat under tid med ålderspension.* I paragrafen föreskrivs om årsarbetsinkomsten när ett skadefall inträffar under tid med ålderspension. Paragrafen ska tillämpas på personer vilkas ålderspension har börjat efter det att de fyllt 63 år, det vill säga vid åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Arbete som utförs sedan man börjat få ålderspension är vanligtvis tillfälligt och inte särskilt långvarigt, så det är ändamålsenligt att beakta det avvikande i denna situation när årsarbetsinkomsten bestäms.

Enligt paragrafen ska årsarbetsinkomsten på årsbasis fastställas så att den motsvarar den arbetsinkomst vid tidpunkten för skadefallet som den skadade sannolikt kan bedömas ha fortlöpande under tiden med ålderspension. Hänsyn ska tas till arbetets art och varaktighet, inkomster och möjligheter att fortsätta arbeta och andra omständigheter som påverkar möjligheterna att fortsätta arbeta. Utgångspunkten är att dessa saker utreds med arbetsgivaren.

Exempelvis, om någon har meddelat att han eller hon är beredd att arbeta så mycket som det bara erbjuds arbete och han eller hon har hunnit arbeta ett år, används inkomsterna under det året som årsarbetsinkomst.

74 §. *Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering.* I paragrafen föreskrivs hur årsarbetsinkomsten bestäms när en yrkessjukdom debuterar under tid med ålders- eller sjukpension. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 3 a § i den gällande yrkessjukdomslagen. I 2 § definieras vad som avses med ålders- och sjukpension. I en sådan situation ska pensioneringstidpunkten betraktas som den tidpunkt då skadefallet inträffar när årsarbetsinkomsten bestäms. Årsarbetsinkomsten beräknas i enlighet med 71 och 72 §. Rätten till dagpenning bestäms enligt 56 § 4 mom. och rätten till olycksfallspension enligt 63 §.

75 §. *Hur inkomster från arbete som företagare räknas in i årsarbetsinkomsten.* I paragrafen föreskrivs hur inkomster från arbete som företagare samt lantbruksföretagares och stipendietagares inkomster ska beaktas i årsarbetsinkomsten. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 28 § 5 mom. i den gällande lagen.

76 §. *Årsarbetsinkomst vid yrkesinriktade studier på heltid.* I paragrafen föreskrivs om årsarbetsinkomsten för heltidsstuderande. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 28 § 3 mom. i den gällande lagen.

77 §. *Skolelevers årsarbetsinkomst.* I paragrafen föreskrivs om skolelevers årsarbetsinkomst. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 28 § 3 mom. i den gällande lagen.

78 §. *Unga personers årsarbetsinkomst.* I paragrafen föreskrivs om unga personers årsarbetsinkomst. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 28 § 4 mom. i den gällande lagen.

79 §. *Minimibelopp av årsarbetsinkomst.* I paragrafen föreskrivs om minimibeloppet av årsarbetsinkomsten. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 28 § 6 mom. i den gällande lagen, dock så att det föreslås att nivån på årsarbetsinkomsten höjs med ungefär 10 %. Förhöjningen görs därför att nivån på minimibeloppet av årsarbetsinkomsten har släpat efter den allmänna inkomstnivåutvecklingen.

Årsarbetsinkomsten ska fortfarande vara det icke avrundade penningbeloppet, det vill säga den ska uppges med en cents noggrannhet. Avrundningen till närmaste fulla 10 euro, som för närvarande tillämpas vid beräkning av ersättningen för inkomstbortfall, slopas som en onödig åtgärd.

80 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* Enligt paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om den tekniska beräkningen av årsarbetsinkomsten genom förordning av statsrådet.

Arbetsinkomster som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall

81 §. *Arbetsinkomst som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall.* I paragrafen föreskrivs om de arbetsinkomster som ska användas som grund för ersättningen för inkomstbortfall och som det föreskrivs om i 28 a § i den gällande lagen. Det arbetsinkomstbegrepp som används som grund för förmåner i paragrafen föreslås börja motsvara de arbetsinkomster som nu används som grund för försäkringspremien och som det föreskrivs om i 35 b § i den gällande lagen. Det nuvarande 35 b § 5 mom. tas dock inte in i paragrafen utan i fråga om utsända arbetstagare och arbetstagare som anställs på ort och ställe ska ersättningen för inkomstbortfall fastställas enligt den faktiska lönen liksom för närvarande. Däremot ska den arbetsinkomst som används som grund för försäkringspremien för dessa personer fastställas i enlighet med försäkringslönen enligt det nuvarande 35 b § 5 mom., vilket motsvarar nuläget. I 168 § föreskrivs särskilt om den arbetsinkomst som används som grund för försäkringspremien.

I paragrafen föreskrivs inte om i vilket arbete de arbetsinkomster som beaktas ska ha erhållits. Detta bestäms i princip med stöd av bestämmelserna om lagens tillämpningsområde, från vilket det föreslås ett undantag i 82 §, för att man på nuvarande sätt ska kunna beakta även andra inkomster än sådana som erhållits i ett anställningsförhållande. Företagares och lantbruksföretagares arbetsinkomster beaktas på det sätt som föreskrivs i 75 §. Professionella idrottsutövares inkomster utesluts med stöd av bestämmelsen om tillämpningsområde i 12 §.

I praktiken medför förslagen till 81 och 82 § inga förändringar jämfört med nuläget, det vill säga grunden för ersättningen för inkomstbortfall består av samma arbetsinkomster som för närvarande. Inom olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringen övergår man till att använda ett arbetsinkomstbegrepp på samma sätt som i lagen om pension för arbetstagare, det vill säga det arbetsinkomstbegrepp som används som grund för förmånen och premien är detsamma med undantag för utsända arbetstagare och arbetstagare som anställs på ort och ställe. Trots det enhetliga arbetsinkomstbegreppet motsvarar förmånen och den försäkringspremie som arbetsgivaren betalar inte i alla situationer fullständigt varandra inom olycksfallsförsäkringen till skillnad från arbetspensionsförsäkringen. Detta beror på att syftet med olycksfallsförsäkringens ersättning för inkomstbortfall är att ersätta inkomstbortfallet, varvid som grund för förmånen kan beaktas arbetsinkomster som inte har erhållits i arbete hos försäkringstagaren, till exempel inkomster av andra anställningsförhållanden eller inkomster av försäkrat företagararbete eller arbetsinkomster som inte alls grundat sig på ett anställningsförhållande, till exempel förtroendemannaarvoden eller arbetsersättningar till frilansare. Den föreslagna ändringen av arbetsinkomstbegreppen ändrar inte saken i detta avseende.

Enligt 1 mom. ska i de arbetsinkomster som utgöt grund för en ersättning för inkomstbortfall beaktas lön, resultatpremie eller något annat vederlag som har betalats ut eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Det viktigaste är att avgöra om inkomstposten utgör vederlag som har betalats ut eller avtalats att betalas som ersättning för arbete. Specialbestämmelsen i 28 a § i den gällande lagen, enligt vilken arbetsinkomst av utlandsarbete ska beaktas, fast den inte är förskottsinnehållningspliktig i Finland, behövs inte längre eftersom arbetsinkomsten inte längre binds till förskottsinnehållningsplikt i den föreslagna bestämmelsen. Arbetsinkomst av utlandsarbete som används som grund för ersättning för inkomstbortfall fastställs sålunda på samma grunder som i fråga om annat arbete, det vill säga enligt förslaget till 1 och 3 mom.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som nu att naturaförmåner beaktas inte när dagpenning enligt 58 § 2 mom. bestäms. I 58 § 2 mom. föreskrivs hur dagpenning som betalas på grundval av kortvarig arbetsoförmåga bestäms när den skadade inte har fått lön för sjukdomstiden eller bara en del av lönen har betalats ut eller lönen har betalats ut för förkortad arbetstid. Naturaförmåner ska dock beaktas i årsarbetsinkomsten på samma sätt som för närvarande.

I 3 mom. nämns på samma sätt som i det nuvarande 35 b § 2 mom. vissa poster som inte ska betraktas som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. I enligt med tolkningspraxis avseende den nuvarande 28 a §

räknas dessa poster inte heller för närvarande till arbetsinkomstbegreppet.

I 4 mom. föreskrivs om ytterligare villkor i anslutning till de poster som avses i 3 mom. 11 punkten. Bestämmelsen motsvarar det nuvarande 35 b § 3 mom.

82 §. *Arbetsinkomster från arbete som inte omfattas av lagens tillämpningsområde.* I paragrafen föreslås att även annan arbetsinkomst enligt 81 § som erhållits från arbete som inte ingår i lagens tillämpningsområde ska beaktas när årsarbetsinkomsten och minskningen av arbetsinkomsten bestäms. Bestämmelsen gäller till exempel arvoden för förtroendeuppdrag eller arbetsersättningar för frilansuppdrag. Detta motsvarar nuläget på det sätt som konstateras i motiveringen till 81 §. Arbetsinkomster som en idrottsutövare erhållit för arbete enligt 12 § beaktas dock inte. Bestämmelsen är nödvändig eftersom i 28 § a § i den gällande lagen är definitionen av arbetsinkomster som ska beaktas bunden till förskottsinnehållningsskyldighet i fråga om skatt, vilket samtidigt har bestämt lagens tillämpningsområde i fråga om andra arbetsinkomster än sådana som erhållits i ett anställningsförhållande.

11 kap. Ersättning för bestående men

83 §. *Menersättning.* Innehållet i paragrafen motsvarar i sak 18 a § i den gällande lagen. I den föreslagna lagen hänvisas inte längre till rehabiliteringslagen, eftersom det i fortsättningen föreskrivs om rehabilitering i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och inte i rehabiliteringslagen som för närvarande.

84 §. *Hur invaliditetsklassen bestäms.* Innehållet i paragrafen motsvarar i sak 18 b § i den gällande lagen.

85 §. *Invaliditetsklassificering.* Innehållet i paragrafen motsvarar i sak 18 c § i den gällande lagen.

86 §. *Menersättningens belopp.* I paragrafen föreskrivs om basbeloppet av menersättningen. Det basbelopp som nämns i paragrafen, 12 440 euro, motsvarar det nuvarande minimibeloppet av årsarbetsinkomsten (9 211,76 euro) som föreskrivs i 28 § 6 mom. justerad med 2014 års lönekoefficient. I fortsättningen ska menersättningens storlek dock inte bestämmas enligt minimibeloppet av årsarbetsinkomsten, utan enligt ett särskilt basbelopp för menersättningen. Basbeloppet för menersättningen ska i fortsättningen justeras varje kalenderår med det arbetspensionsindex som avses i 98 § i lagen om pension för arbetstagare, då det för närvarande justeras med lönekoefficienten. På nuvarande sätt har i paragrafen behållits en tabell där menersättningens storlek bestäms på grund av invaliditetsklassen i procent av basbeloppet.

87 §. *Betalning av menersättning.* 1 mom. ändras jämfört med 18 e § 1 mom. i den gällande lagen så att menersättning i klasserna 1—5 alltid ges ut som ett engångsbelopp. I invaliditetsklasserna 6—20 betalas den åter alltid ut som fortlöpande ersättning. För närvarande betalas ersättning i klasserna 1—10 ut som ett engångsbelopp och i klasserna 11—20 enligt arbetstagarens val antingen som ett engångsbelopp eller som fortlöpande ersättning. Ändringarna beror på de ändringar som föreslås i 3 och 4 mom.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 18 e § 2 mom. i den gällande lagen att ersättning ska betalas snabbt vid sjukdomar som leder till döden. Med en menersättning motsvarande invaliditetsklass 10 som betalas som en engångsersättning försöker man garantera att den skadade själv under sin livstid får tillräcklig ersättning vid sjukdomar som nästan utan undantag snabbt leder till döden. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas på sjukdomar som orsakats av arbetet och som ersätts som yrkessjukdom, till exempel mesoteliom och andra därmed jämförbara typer av lungcancer där prognosen för sjukdomsförloppet är liknande. Ersättningen är således uttryckligen avsedd att användas av den skadade själv under hans eller hennes livstid.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att den kapitalkoefficient som används vid beräkning av menersättning som betalas som engångsbelopp är densamma för män och kvinnor. En enhetlig koefficient ska också användas när den engångsersättning som avses i 2 mom. kapitaliseras. När bestämmelserna om menersättning reviderades i början av 2010 godkände riksdagen att olika koefficienter används för män och kvinnor men social- och hälsovårdsutskottet framförde då i sitt

betänkande (ShUB 55/2009 rd) om bestämmelserna om menersättning (RP 224/2009 rd) att det finns ändå skäl att i framtiden avstå från beräkningsgrunder som baserar sig på kön.

I 4 mom. föreskrivs om korrigering av invaliditetsklassen, om den funktionsnedsättning som skadan eller sjukdomen orsakat senare förvärras eller förbättras med minst en invaliditetsklass. Ändringen ska göras från och med den tidpunkt som på ett tillförlitligt sätt har kunnat påvisas vara den tidpunkt när ändringen har skett. Invaliditetsklassen kan korrigeras nedåt endast när fortlöpande ersättning betalas. Invaliditetsklassen ska inte kunna korrigeras om menersättningen har betalats som en engångsersättning, eftersom det inte är motiverat att i efterhand återkräva ersättning som redan betalats ut. Ersättning för bestående men baserar sig på annan nedsättning av funktionsförmågan än i arbetslivet och menet bedöms med hänsyn till den förbättring av funktionsförmågan som ett hjälpmedel för med sig. Denna bedömning sker dock enligt situationen i den stund då det bedöms hur skadans eller sjukdomens tillstånd stabiliserat sig. De medicinska behandlingsmetoderna och hjälpmedlen utvecklas hela tiden och ofta kan funktionsförmågan förbättras avsevärt med nya behandlingar och hjälpmedel som inte fanns tillgängliga när det bestående menet av skadan eller sjukdomen fastställdes. Bland annat har olika slags datorstödda proteser genomgått en kraftig utveckling de senaste åren. I den gällande lagen har korrigering varit möjlig med stöd av 46 § 1 mom. Utgångspunkten är att bestående men borde fastställas först i det skedet när det är medicinskt uttalat att skadans eller sjukdomens tillstånd inte längre förbättras. I praktiken försöker man ändå ofta fastställa menet tämligen snabbt efter skadefallet. När bestående men fastställs med hänsyn till de hjälpmedelslösningar som är tillgängliga vid tidpunkten för fastställandet kan den förbättring av funktionsförmågan som bättre hjälpmedel eller behandlingsmetoder som blir tillgängliga senare för med sig inte beaktas senare i menersättningen enligt de nuvarande bestämmelserna. Konflikten blir uppenbar i situationer där det i sig skulle vara åtminstone skäligt att ersätta ett dyrare hjälpmedel som ger klart bättre funktionsförmåga. Om man skulle göra det skulle man emellertid inte kunna ingripa i menersättningen om funktionsförmågan klart förbättras. Det bör också påpekas att de menersättningar som betalas nu kan betalas efter så lång tid som 80 - 90 år, då hjälpmedlen och behandlingsmetoderna kan vara definitivt mycket bättre än i dag. I den föreslagna bestämmelsen gäller korrigeringsmöjligheten invaliditetsklasserna från och med klass sex, eftersom man i framtiden eventuellt kan åstadkomma de största förbättringarna av funktionsförmågan vid dessa skador och sjukdomar med hjälp av nya hjälpmedel och behandlingsmetoder. Fortlöpande menersättning ska oberoende av kön leda till individuellt korrekt ersättning och beskriva den begränsning av funktionsförmågan som skadan eller sjukdomen orsakar vid respektive tidpunkt.

Till följd av de ändringar som föreslås i 1 och 3 mom. stryks 18 e § 5 mom. i den gällande lagen.

12 kap. Ersättning för rehabilitering

88 §. *Allmänna villkor för rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om de allmänna villkoren för rehabilitering. Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak de allmänna villkoren för ersättning för rehabilitering i 3 § i den gällande rehabiliteringslagen.

89 §. *Yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för och innehållet i yrkesinriktad rehabilitering. Det föreskrivs om saken som rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan i 5 och 6 § i den gällande rehabiliteringslagen. Syftet med yrkesinriktad rehabilitering är på samma sätt som i den gällande rehabiliteringslagen att den skadade förmår fortsätta i sitt tidigare arbete eller yrke eller övergå till ett nytt arbete eller yrke som kan stå för den huvudsakliga försörjningen. Som yrkesinriktad rehabilitering ersätts skäliga kostnader för de åtgärder som avses i 3 mom.

När rehabiliteringsåtgärder planeras ska man ta hänsyn till den skadades ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning, boendeförhållanden, begränsningar på grund av skadan eller sjukdomen och möjligheter att efter rehabiliteringen få ett nytt arbete eller yrke på

de villkor som i regel följs på arbetsmarknaden. Förteckningen motsvarar 5 § 2 mom. i den gällande rehabiliteringslagen förutom att till den har fogats yrke för att beskriva den helhet som avses med utbildning och tidigare verksamhet. De faktorer som man ska ta hänsyn till är samma kriterier som påverkar bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan i 63 §.

I 3 mom. föreskrivs om innehållet i yrkesinriktad rehabilitering. I det gällande lagen föreskrivs det om saken i 6 § och de åtgärder som föreslås i 1—8 motsvarar åtgärderna i den gällande lagen.

I 4 mom. föreskrivs om tiden medan rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna utreds och om väntetiden innan rehabiliteringen inleds. Dessa ska anses ingå i den yrkesinriktade rehabiliteringen när de beror på åtgärder som räknas upp i 3 mom. Bestämmelsen hänför sig till 69 § som gäller rehabiliteringspenning och enligt vilken rehabiliteringspenning betalas för den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår. För att rehabiliteringspenning ska kunna betalas även för utrednings- och väntetid när det nödvändigt att föreskriva att dessa tider är en del av den yrkesinriktade rehabiliteringen. Tillsammans med 69 § motsvarar bestämmelsen vad sakinnehållet beträffar 8 § 2 mom. i den gällande rehabiliteringslagen.

I den gällande rehabiliteringslagen definieras inte närmare vilka och hur stora kostnader för studier och studiehjälpmedel samt resekostnader som ersätts. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har meddelat anvisningar om saken och dessutom har Försäkringsbranschens Rehabilitering rf årligen gett ut studieanvisningar, i vilka har ingått bland annat de eurobelopp som ska ersättas. I fråga om dessa kostnader föreslås att det kan utfärdas närmare bestämmelser om ersättning för dem genom förordning av statsrådet. I 98 § ingår bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om resekostnader genom förordning.

90 §. *Yrkesinriktad rehabilitering i utlandet.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för yrkesinriktad rehabilitering i utlandet. Den gällande rehabiliteringslagen innehåller inga motsvarande bestämmelser, men bestämmelserna har inte heller hindrat att rehabilitering ersatts i utlandet. I praktiken kan det vara svårt att följa eller stöda studier i utlandet och dessutom finns det skillnader mellan utbildningssystemen och standarden på utbildningsanordnarna i olika länder. Av denna orsak vill man genom den föreslagna paragrafen precisera villkoren för ersättning av yrkesinriktad rehabilitering och ersättningsbeloppet när rehabilitering ordnas utomlands.

Utgångspunkten för paragrafen är att det finns tillräckligt med utbildningsmöjligheter och utbildningsalternativ i Finland och därför ersätts i första hand endast studier som bedrivs i Finland. I en situation där yrkesinriktad rehabilitering inte lyckas i Finland till exempel på grund av språksvårigheter är det ändamålsenligt att ersätta rehabilitering som lämpar sig för den skadade och som försiggår på ett språk som han eller hon behärskar. Yrkesinriktad rehabilitering inom Europeiska unionen ersätts enligt 1 mom. på samma grunder som rehabilitering i Finland. Däremot ersätts rehabilitering i en tredjestat, det vill säga i praktiken utanför EU/EES-området, bara om rehabiliteringen inte har kunnat ges i Finland eller om det finns något annat särskilt skäl till att den ges i utlandet. Exempelvis om skadan har inträffat i ett anställningsförhållande där arbetet i Finland från första början har varit kortvarigt och avsikten inte har varit att stanna på arbetsmarknaden i Finland kan det vara ändamålsenligare att ersätta rehabilitering i den skadades hemland.

I 3 mom. föreskrivs om ersättningsbeloppet. Kostnaderna ersätts till högst till det belopp som hade ersatts om rehabiliteringen som getts i Finland. Ersättning ska dock inte betalas till den del som den skadade får ersättning för samma kostnader i ett annat land. En sådan situation med överlappande förmåner kan uppstå till exempel i ett EU-land när EU:s förordningar om social trygghet tillämpas på den skadade. Enligt EU-förordningarna är en person berättigad till naturaförmåner i enlighet med lagstiftningen för institutionen på bosättnings- och vistelseorten och till penningförmåner i enlighet med lagstiftningen för behörig institution. Varje medlemsstat prövar för den egna lagstiftningens del vilka förmåner som är naturaförmåner och vilka som är penningförmåner.

I Finland har yrkesinriktad rehabilitering betraktats som en penningförmån och således är den skadade berättigad till ersättningar för yrkesinriktad rehabilitering i enlighet med finsk lagstiftning även om rehabiliteringen skulle ges i ett annat EU/EES-land. Det är emellertid möjligt att i den medlemsstat där rehabiliteringen ges anses motsvarande åtgärd eller någon del av den vara en naturaförmån och då kan det hända att förmånerna överlappar varandra.

91 §. *Skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för den som får yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om försäkringsskydd för den som genomgår arbets- och utbildningsförsök, arbetsträning och arbetspraktik. Det försäkringsbolag eller Olycksfallsförsäkringscentralen som ersätter yrkesinriktad rehabilitering i vilken ingår ovannämnda med arbete jämförbara utbildningsperioder ska ordna en försäkring för den skadade för skadefall som eventuellt inträffar under utbildningsperioderna. Det är fråga om en försäkring enligt denna lag. Enligt den gällande rehabiliteringslagen ska en försäkringsanstalt på motsvarande sätt ordna en frivillig försäkring enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för rehabiliteringsklienten. Statskontoret ska fortfarande på motsvarande sätt ersätta skadefall som drabbat rehabiliteringsklienten i rehabilitering som det ersätter med stöd av 3 § 3 mom.

I 2 mom. föreskrivs om den årsarbetsinkomst som ska användas när ett skadefall som inträffat under en utbildningsperiod ersätts. Den bestäms på grundval av årsarbetsinkomsten för det skadefall som är skälet till att ersättning ges ut för yrkesinriktad rehabilitering. Denna årsarbetsinkomst justeras med lönekoefficienten enligt lagen om pension för arbetstagare till den nivå som rådde det år skadefallet inträffade. Med avvikelse från huvudregeln, dagpenningen ska grunda sig på årsarbetsinkomsten från början.

Bestämmelsen motsvarar 8 a § i den gällande rehabiliteringslagen vad gäller försäkringsskyldigheten.

92 §. *Rehabiliteringspenning efter yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om rehabiliteringspenning som betalas efter yrkesinriktad rehabilitering. Den gällande lagen innehåller ingen motsvarande bestämmelse. I enlighet med anvisningen från ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har praxis ändå varit att man betalat full olycksfallspension för sysselsättningstid efter utbildningen om den skadade inte har hittat sysselsättning efter utbildningen. Betalningstiden har etablerats till sex månader utifrån den exceptionellt dåliga sysselsättningssituationen efter den djupa depressionen i början av 1990-talet. Syftet med paragrafen är att lyfta upp etablerad praxis på lagnivå.

Enligt paragrafen har den skadade rätt att få rehabiliteringspenning under högst sex månader när den yrkesinriktade rehabiliteringen tar slut, om han eller hon inte når upp till inkomstnivån enligt årsarbetsinkomsten under denna tid. Avsikten är att stöda den skadades övergång till arbetslivet när utbildningen tar slut. Den skadade lyckas inte nödvändigtvis få arbete genast när utbildningen tar slut eller så kan inkomstnivån bli klart lägre än den utbildningsenliga inkomstnivån. Betalningen av rehabiliteringspenning stöder sökandet efter arbete som överensstämmer med utbildningen genom att den skadades försörjning säkerställs. Detta gör det möjligt för den skadade att koncentrera sig på att söka en arbetsplats.

Enligt paragrafen räknas rehabiliteringspenningen ut genom att den skadades arbetsinkomster jämförs med årsarbetsinkomsten, som höjts till nivån för jämförelsetiden med en lönekoefficient. Rehabiliteringspenningen är en så stor relativ andel av dagpenningen eller olycksfallspensionen till fullt belopp som motsvarar minskningen i arbetsinkomsterna.

Efter sex månader bestäms nedsättningen av arbetsförmågan i enlighet med 63 och 64 §, det vill säga arbetsförmågan bedöms i enlighet med att den skadade skulle klara av arbete som motsvarar utbildningen.

93 §. *Serviceboende.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för merkostnader som orsakas av serviceboende. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 7 § 2 mom. 7 punkten i den gällande rehabiliteringslagen, men där hänvisas inte längre till det dubbla beloppet av vårdbidraget utan det motsvarande eurobeloppet 46,82 euro (på 2014 års nivå) skrivs in i paragrafen. Det är fråga om en normersättning som höjs årligen med ar-

betspensionsindex. Om serviceboendet medför kostnader som överstiger detta ersätts de inte.

94 §. *Hjälpmedel som behövs i dagliga aktiviteter.* I 1 mom. föreskrivs om ersättning för kostnader för hjälpmedel som behövs i dagliga aktiviteter. Det är fråga om hjälpmedel som inte är sådana hjälpmedel i medicinsk rehabilitering som det föreskrivs om i 43 §. Hjälpmedel som ska ersättas är sådana hjälpmedel som en svårt skadad behöver på grund av sin skada eller sjukdom för att röra sig och klara sig hemma eller i fritidsaktiviteter. Villkoret för ersättning är att den svårt skadade behöver hjälpmedlet för att klara av vardagliga aktiviteter i livet. Ersättning ska betalas för behövliga och skäliga kostnader för anskaffning av hjälpmedel. Exempelvis nödvändiga ändringsarbeten på och tilläggsutrustning till bilen ska ersättas, men inte kostnaderna för anskaffning av bil. Dessutom ersätts specialkostnader som orsakas av hjälpmedel för olika typer av fritidsutrustning. Sedvanliga bruksföremål för hushållet, till exempel tvättmaskin eller mikrovågsung, ska inte betraktas som hjälpmedel som ersätts. Inte heller hjälpmedel för fastighetsskötsel ska betraktas som sådana hjälpmedel för att klara sig själv som avses i detta lagrum. Fastighetsskötsel hänför sig till hemvården och om den föreskrivs särskilt i förslaget till 53 § i form av ersättning för extra kostnader för hemvård.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att precisera de hjälpmedel som ska ersättas med stöd av 7 § 3-punkten i rehabiliteringslagen. Med stöd av lagrummet i fråga ersätts för närvarande även hjälpmedel som räknas till medicinsk rehabilitering. I fortsättningen ska de ersättas som hjälpmedel i medicinsk rehabilitering enligt 37 §.

95 §. *Ändringar i bostaden.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för ändringsarbeten i bostaden och om ersättning för kostnader för hjälpmedel och anordningar som hör till bostaden. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 7 § 2 mom. 4 punkten i den gällande rehabiliteringslagen. Ändringsarbeten i bostaden som ska ersättas är till exempel breddning av dörrar, montering av fasta ramper, montering av skåp på rätt höjd och installation av reglerbar lave. Som ändringsarbeten i bostaden ska dessutom betraktas planering av ändringarna och undanröjande av hinder i bostadens omedelbara närmiljö. Som ändringsarbeten i bostaden ska inte ersättas normala renoveringsåtgärder som hänför sig till boendestandarden, utan ändringsbehoven ska bero på det ersättningsgillt skadefall och de begränsningar som skadan medför.

Hjälpmedel och anordningar som hör till bostaden är till exempel lyftanordningar, alarm eller motsvarande andra hjälpmedel och anordningar som monteras i bostaden.

96 §. *Tolktjänst vid syn-, hörsel- eller talskada som orsakats av ett skadefall.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för tolktjänst när den skadade behöver tolktjänst på grund av en syn-, hörsel- eller talskada som orsakats av ett skadefall. I 7 § 2 mom. 8 punkten i den gällande rehabiliteringslagen föreskrivs om ersättning för tolktjänst. I praktiken har det blivit aktuellt att ersätta tolktjänst i mycket få fall. Vad som är behövliga och skäliga tjänster har avgjorts särskilt i varje enskilt fall.

Den gällande bestämmelsen kan tolkas på olika sätt och föreslås bli preciserad när det gäller det belopp som ersätts så att den börjar motsvarar innehållet i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010). Lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010) har varit i kraft från den 1 september 2010 och i den föreskrivs om handikappade personers rätt till tolktjänster som ordnas av Folkpensionsanstalten. Lagen är sekundär och Folkpensionsanstalten har enligt lagen rätt att ta ut kostnaderna för tolktjänster som den ordnar av den instans som ansvarar för tolktjänsten. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska kostnaderna för tolktjänst primärt ersättas på grundval av denna lag. Om tjänsterna har skaffats via Folkpensionsanstalten betalas kostnaderna ur olycksfallsförsäkringen till Folkpensionsanstalten. Även tolktjänst som ordnats på annat sätt ersätts men det maximibelopp som ersätts bestäms enligt den tjänst som Folkpensionsanstalten ordnar.

97 §. *Ersättning för anhörigas deltagande i anpassningsträning.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för kostnader som orsakas anhöriga av anpassningsträning. En motsvarande bestämmelse finns i 7 § 2 mom. 5 punkten

i den gällande rehabiliteringslagen. Anpassningsträning för skadade ersätts med stöd av 37 §.

98 §. *Ersättning för rese-och inkvarteringskostnader vid rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om ersättning för rese- och inkvarteringskostnader vid rehabilitering. I den gällande lagen nämns resekostnader i den förteckning som gäller kostnader som ersätts och som i den föreslagna lagen motsvaras av förteckningen i 89 § vad gäller yrkesinriktad rehabilitering. I fråga om sjukvård, i vilken ingår även medicinsk rehabilitering, föreslås i 50 § bestämmelser om resekostnader som är noggrannare än i den gällande lagen. En motsvarande bestämmelse är nödvändig även i fråga om annan än medicinsk rehabilitering, det vill säga yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 §, hjälpmedel enligt 94 § och anpassningsträning för anhöriga enligt 97 §, som kan orsaka resekostnader. Principerna för ersättning för rese- och inkvarteringskostnader vid rehabilitering i denna paragraf motsvarar principerna för ersättning för rese- och inkvarteringskostnader vid sjukvård i 50 §, som förklaras ovan i motiveringen till den paragrafen.

13 kap. Ersättningar som betalas på grund att den skadade avlider

99 §. *Familjepension och begravningshjälp.* I 1 mom. föreskrivs på samma sätt som i den gällande lagen om beviljande av familjepension och begravningshjälp när den skadade har avlidit till följd av ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom. Familjepension ska på nuvarande sätt betalas i form av efterlevandepension och barnpension.

I 2 mom. föreskrivs om familjepension som betalas för viss tid i de situationer där det inte går att förete någon utredning om den skadades död eftersom kroppen är försvunnen men det är sannolikt att dödsfallet har orsakats av ett skadefall som avses i denna lag. Familjepension ska då betalas från och med den dag som följer på dagen för försvinnandet för en viss tid av ett år, dock längst till dess att ett domstolsbeslut på grundval av lagen om dödförklaring (127/2005) har vunnit laga kraft. När domstolens beslut om dödförklaring vunnit laga kraft ska familjepension betalas i enlighet med 1 mom. räknat från den tidpunkt då familjepensionen för viss tid har upphört. I 3 § i lagen om dödförklaring sägs att om en försvunnen person vid försvinnandet varit med i en olycka som orsakat omedelbar livsfara eller befunnit sig i någon annan motsvarande situation och det inte finns anledning att anta att han eller hon har räddats, kan ansökan om dödförklaring av personen göras omedelbart efter försvinnandet. Den bestämmelse i 59 § i den gällande lagen där det föreskrivs om närmare villkor för ersättning i fråga om försvunna personer anställda i sjömansyrke stryks eftersom den är onödig.

I 3 mom. föreskrivs om fördelning av skyldigheten att bevisa orsakssambandet på samma sätt som i det gällande 23 § 3 mom. I bestämmelsen sägs att när en skadad vars invaliditetsklass är minst 18 avlider anses dödsfallet vara en följd av ett skadefall enligt denna lag, om det kan anses osannolikt att skadan eller sjukdomen till följd av skadefallet inte har medverkat väsentligt till dödsfallet.

100 §. *Efterlevandes rätt att få pension.* Innehållet i 1 mom. motsvarar i sak 23 a § 1 mom. i den gällande lagen. Med make avses parterna i äktenskap enligt äktenskapslagen. Äktenskapet ska vara i kraft vid den tidpunkt då den skadade avlider. Lagen om registrerat partnerskap (950/2001) trädde i kraft den 1 mars 2002. Med stöd av 8 § i den lagen jämställs registrerat partnerskap med äktenskap. En bestämmelse om äktenskap i en lag eller en förordning tillämpas också på ett registrerat partnerskap, om inte något annat föreskrivs.

I 2 mom. föreskrivs om sambors rätt till efterlevandepension på samma sätt som i det nuvarande 23 a § 2 mom. Sambor har inte lagbestämd inbördes underhållsskyldighet. Sambor antas således i princip försörja sig själva. Sambor har ändå kunnat ha gemensam ekonomi och när den ena dör kan den efterlevande ha samma behov av att få sitt underhåll tryggat som en make. Till skillnad från äktenskap ställer lagstiftningen inga formella krav på tillkomsten av ett samboförhållande och därför kan det i praktiken svara svårt att konstatera om ett samboförhållande förelegat och vilken karaktär det haft.

Bland annat av dessa orsaker är det motiverat att på nuvarande sätt binda en sambos rätt till pension till uppfyllandet av villkor som klart kan konstateras utifrån. I bestämmelsen föreslås att en sambo ska ha rätt till efterlevandepension om han eller hon och den skadade har eller hade haft ett gemensamt barn. Dessutom ska en sambo ha rätt till efterlevandepension om han eller hon tillsammans med den skadade har ett avtal om inbördes underhåll och avtalet har styrkts av notarius publicus. Ett gemensamt barn eller ett avtal om inbördes underhåll utgör ett antagande om att makarna har haft gemensam ekonomi. Liksom för närvarande förutsätts i bägge fallen dessutom att personen i fråga och den skadade utan att vara gifta fortgående levde i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. Med att leva under äktenskapsliknande förhållanden avses att leva i ett parförhållande. I paragrafen avses med gemensamt barn också ett barn vars adoption har fastställts i enlighet med adoptionslagen.

Enligt ordalydelsen i den nuvarande bestämmelsen har det förutsatts ett avtal som fastställts av en myndighet, men i praktiken har det rått oklarhet om vilken myndighet som vore behörig att fastställa avtalet. Därför föreslås att tillräckligt villkor ska till denna del vara att notarius publicus har styrkt avtalet om inbördes underhåll. Med stöd av lagen om notarius publicus (287/1960) är chefen för en magistrat och en av honom eller henne förordnad tjänsteman vid magistraten notarius publicus. I 4 § i nämnda lag föreskrivs om åliggandena för notarius publicus. Enligt 2 mom. ska notarius publicus utföra de övriga åligganden, som särskilt för sig i lag eller förordning påförts notarius publicus. Notarius publicus styrker avtalet men det är försäkringsanstaltens uppgift att bedöma om avtalet innehållsmässigt är ett sådant avtal som avses i bestämmelsen, det vill säga kan man med stöd av det dra slutsatsen att makarna har haft inbördes försörjningsskyldighet.

Innehållet i 3 mom. motsvarar i sak 23 a § 3 mom. i den gällande lagen.

101 §. *Barns rätt att få pension.* Till paragrafen överförs med preciserad ordalydelse bestämmelserna om barns rätt att få pension i 23 b § i den gällande lagen. I paragrafen föreskrivs om vem som har rätt att få pension och hur länge rätten till pension fortgår.

Enligt 1 mom. har ett barn till en skadad rätt till pension om det inte har fyllt 18 år vid den skadades död. Också ett barn till den skadade, som har fyllt 18 år och som studerar eller genomgår yrkesutbildning på heltid eller som på grund av arbetsoförmåga orsakad av sjukdom, lyte eller skada vid arbetstagarens död var oförmöget att försörja sig själv, har rätt till pension så länge denna omständighet föreligger, dock högst tills barnet fyller 25 år. Studier på heltid omfattar normala gymnasiestudier och fortsatta yrkesförberedande studier, till exempel studier i yrkesläroanstalt, högskola eller universitet. Studierna och yrkesutbildningen ska vara på heltid så att barnet hindras från att få sin försörjning genom regelbundet arbete. Om en person studerar på kvällstid till exempel i ett kvällsgymnasium och arbetar på dagarna bedömer man från fall till fall om det är fråga om heltidsstudier. Om arbetet är regelbundet och inkomsterna betydande är det inte nödvändigtvis fråga om studier på heltid.

I 2 mom. utsträcks rätten till pension även till barn och adoptivbarn till den skadades make eller sambo, om den skadade svarade för barnets underhåll vid sin död. Det ska ha rått ett faktiskt underhållsförhållande mellan den skadade och barnet vid tidpunkten för dödsfallet. Pensionsrätten bedöms alltid utifrån en helhetsprövning. Det kan betraktas som en omständighet som talar för pensionsrätt om den skadade har sörjt för barnets underhåll på samma sätt som en biologisk förälder. Barnets rätt till pension avgörs dock utifrån helhetssituationen med hänsyn till bland annat makarnas inkomster samt barnets underhåll från den andra biologiska föräldern. När det är fråga om en sambos barn ska villkoren i 100 § 2 mom. vara uppfyllda för sambons del.

I 3 mom. föreskrivs att ett barn har alltid rätt till pension efter sina föräldrar. Barnpension kan dock inte betalas efter fler än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn får barnpension efter två förmånslåtare och senare beviljas barnpension efter den ena föräldern, upphör den barnpension efter en annan förmånslåtare som beviljats först att gälla från och med den tidpunkt då barnpensionen

efter föräldern inträder. Ett barn ska således alltid i första hand få pension efter sina föräldrar även om någon annan förmånslåtare i själva verket har sörjt för barnets underhåll.

102 §. *Rätt till familjepension på grundval av ett äktenskap eller samboförhållande som inletts efter skadefallet.* Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 23 c § i den gällande lagen om rätt till familjepension i de fall där äktenskapet eller samboförhållandet har börjat först efter det olycksfall i arbetet inträffade eller den yrkessjukdom debuterade som ledde till den skadades död.

103 §. *När rätt till familjepension inträder och upphör.* Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 23 d § i den gällande lagen. Pension betalas enligt 1 mom. från och dagen efter dagen för dödsfallet eller försvinnandet eller även senare, om ett barn som fyllt 18 år får rätt till barnpension på grund av studier.

I 2 mom. föreskrivs om när efterlevandepension upphör och i 3 mom. när barnpension upphör.

I 4 mom. begränsas betalningen av familjepension på samma sätt som i 68 §. Begränsningen är nödvändig eftersom den som får familjepension inte kan få bättre rätt än vad den skadade själv skulle ha haft. I momentet sägs att om skadefallet har inträffat i arbete som den skadade har utfört när ålderspensionen har börjat efter att han eller hon fyllt 63 år, upphör rätten att få familjepension dock senast när det har gått tre år från skadefallet eller den skadade skulle ha fyllt 68 år.

104 §. *Familjepensionens storlek.* I 1 mom. föreskrivs om familjepensionens maximibelopp, som i den gällande lagen regleras i 16 § 1 mom. 3 punkten. Familjepensionens högsta årliga belopp ska vara 70 % av den skadades årsarbetsinkomst, liksom för närvarande.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 24 § 1 mom. i den gällande lagen om efterlevandepensionens högsta belopp. Efterlevandepensionens belopp beror på hur många med rätt till barnpension som ska dela på familjepensionen.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som i 24 § 2 mom. i den gällande lagen att när storleken på efterlevandepensionen bestäms beaktas de arbets- och pensionsinkomster som en person med rätt att få efterlevandepension har enligt vad som föreskrivs särskilt i lagen.

I 4 mom. föreskrivs på samma sätt som i 24 § 3 mom. i den gällande lagen om barnpensionens sammanlagda belopp. Barnpensionens belopp minskas inte av antalet berättigade till efterlevandepension.

Innehållet i 5—7 mom. motsvarar i sak 24 § 4—6 mom. i den gällande lagen.

105 §. *Hinder för att betala familjepension.* I 1 mom. föreskrivs att ingen familjepension ges ut till den som uppsåtligen har orsakat den skadades död. Bestämmelsen har saknats i den gällande lagen. En motsvarande bestämmelse ingår i 54 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Även 50 § i folkpensionslagen ingår en bestämmelse enligt vilken rätt till folkpension har inte den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmånslåtarens död. Den föreslagna bestämmelsen gäller endast familjepension medan begravningshjälp och kostnader för att transportera den avlidna betalas i enlighet med 109 §.

I 2 mom. föreskrivs att familjepension som förvägrats i enlighet med 1 mom. inverkar inte på beloppet av pensionen till andra som har rätt till familjepension, det vill säga beloppet av de andra familjepensionerna beräknas som om den förvägrade familjepensionen skulle ha beviljats.

106 §. *När efterlevandepension upphör samt engångsbetalning.* Innehållet i paragrafen motsvarar i sak 24 a § i den gällande lagen.

107 §. *Inkomstjämkning av efterlevandepension.* I 24 b § i den gällande lagen föreskrivs om inkomstjämkning av efterlevandepension. I 2 mom. i den nuvarande paragrafen hänvisas i fråga om den pensionsinkomst som ska beaktas vid inkomstjämkningen till de pensioner och motsvarande familjepensioner som nämns i 8 § 4 mom. i den gamla lagen om pension för arbetstagare (395/1961). I 3 mom. i den föreslagna paragrafen hänvisas till pensioner och motsvarande familjepensioner enligt de lagar som nämns i 3 § i den nuvarande arbetspensionslagen. Eftersom 3 § i lagen om pension för arbetstagare inte innehåller grundbeloppet för avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, som ingick i 8 § 4 mom. 10 punkten i den gamla lagen om pension för arbetstagare, föreslås att detta fogas separat till bestämmelsen för att den i sak

ska motsvara den gällande bestämmelsen. Pensioner enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) samt avträdelseersättningar enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) föreslås inte längre ingå i bestämmelsen eftersom det inte längre finns någon som får förmånerna i fråga och det kan inte heller komma några nya förmånstagare. Till 3 mom. fogas också en bestämmelse om att deltidspension till den som har rätt till efterlevandepension ska beaktas enligt beloppet för full förmån i inkomstjämkningen. Ett annat alternativ vore att räkna samman deltidspensionen och arbetsinkomsten, men detta skulle inte överensstämma med huvudregeln i paragrafen enligt vilken i inkomstjämkningen beaktas, förutom undantagen i 4 mom., antingen arbets- eller pensionsinkomsten. Deltidspension behandlas till denna del i fortsättningen på samma sätt som delinvalidpension till den som har rätt till efterlevandepension. Tillägget som gäller deltidspension är nödvändigt, eftersom den nuvarande bestämmelsen kan tolkas på olika sätt i detta avseende.

På samma sätt som i den nuvarande bestämmelsen föreskrivs i 4 mom. om ett undantag från huvudregeln, enligt vilket arbetsinkomster utöver pensionsinkomst eller en motsvarande förmån inte beaktas i inkomstjämkningen. För att även den efterlevande makens förvärvsinkomster ska kunna beaktas ska pensionsinkomsten vara sådan pensionsinkomst som nämns särskilt i momentet. I dessa fall beaktas pensionsinkomsten som sådan och den höjs inte till fullt belopp. I momentet stryks hänvisningen till pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, eftersom det inte längre finns några som får denna pension och inga nya kan börja få den. Det är nödvändigt att hålla kvar hänvisningen till pension enligt lagen om avträdelsepension, eftersom det fortfarande finns sådana förmånstagare. På grund av tillägget till 3 mom. föreslås att till momentet fogas omnämnanden av grundbeloppet för avträdelsestöd samt deltidspension.

Det föreslagna 5 mom. motsvarar den nuvarande bestämmelsen.

108 §. *Tidpunkt för inkomstjämkning av efterlevandepension.* Innehållet i paragrafen motsvarar i sak 24 c § i den gällande lagen.

109 §. *Begravningshjälp och kostnader för att transportera den avlidna.* I 1 mom. föreskrivs på samma sätt som i 16 § 3 mom. i den gällande lagen om grundbeloppet av begravningshjälp. Grundbeloppet justeras årligen med arbetspensionsindex enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som i 25 § 1 mom. i den gällande lagen att begravningshjälpen betalas till dödsboet, om begravningskostnaderna har betalats av dess tillgångar. Om kostnaderna inte har betalats av dödsboets tillgångar, betalas kostnaderna för begravningen upp till beloppet av den föreskrivna begravningshjälpen till dem som har stått för begravningskostnaderna. Beloppet av begravningshjälpen ska överensstämma med begravningskostnaderna det år som kostnaderna förorsakats.

Dödförklaring ska förutsättas för att begravningshjälp ska betalas när det är fråga om en försvunnen person enligt 99 § 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs att även nödvändiga och skäliga kostnader för att transportera den avlidna ska ersättas. Även transport från utlandet till Finland eller tvärtom ska kunna ersättas.

IV Avdelningen **Hur förmåner verkställs**

14 kap. **Hur ett ersättningsärende väcks**

110 §. *Den skadades skyldighet att anmäla ett skadefall.* I paragrafen föreskrivs om skyldighet för den skadade att anmäla ett skadefall som drabbat honom eller henne till arbetsgivaren. Anmälan ska göras så snart det är möjligt med hänsyn till omständigheterna. En motsvarande bestämmelse ingår i 39 § 1 mom. i den gällande lagen.

I bestämmelsen beaktas sålunda att anmälan inte alltid kan göras genast eftersom den skadade kan vara allvarligt skadad eller ha förts till vård. På nuvarande sätt ska den skadade på begäran ges ett intyg över anmälan.

111 §. *Arbetsgivarens skyldighet att anmäla ett skadefall.* I paragrafen föreskrivs om

arbetsgivarens skyldighet att anmäla ett olycksfall i arbetet och en yrkessjukdom. I den gällande lagen föreskrivs om skyldighet för arbetsgivaren att lämna in anmälan om ett olycksfall i 39 §. En ny sak som föreskrivs i 1 mom. är den exakta fristen för inlämnande av anmälan. Arbetsgivaren ska lämna in anmälan utan dröjsmål och senast 10 vardagar efter att han fick kännedom om skadefallet. Vanligtvis får arbetsgivaren kännedom om ett skadefall av den skadade själv, men arbetsgivaren kan även få informationen på någon annan väg, till exempel från försäkringsanstalten. Genom att det föreskrivs om en frist för inlämnande av anmälan i lagen försöker man påskynda handläggningen av ersättningsärendet och beslutsfattandet. På grund av de uppgifter som ska lämnas i anmälan är den en viktig handling för handläggningen av ersättningsärendet och ofta kan ersättningsärendet inte avgöras utan den.

På försummelse från arbetsgivarens sida kan vid behov tillämpas den straffbestämmelse som förutsätter uppsåtlig försummelse. I 55 § i den gällande lagen ingår straffbestämmelser som gäller arbetsgivaren. Bestämmelser om straff för försummelse föreslås ingå i 29 kap. i strafflagen.

Enligt 2 mom. fastställer Olycksfallsförsäkringscentralen på nuvarande sätt ett formulär för anmälan. I momentet föreskrivs också om de uppgifter som ska ingå i anmälan och till denna del motsvarar innehållet i bestämmelsen i sak 39 § 2—3 mom. i den gällande lagen med hänsyn till begreppsapparaten i den nya lagen.

I 3 mom. föreskrivs om bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan.

112 §. *Hur ett ersättningsärende ska väckas.* Enligt 1 mom. väcks ett ersättningsärende vid en försäkringsanstalt när den har fått en anmälan som arbetsgivaren gjort i enlighet med 111 §. Med försäkringsanstalt avses uttryckligen den försäkringsanstalt som med stöd av denna lag är ersättningsansvarig för skadan i fråga. Försäkringsanstalten ska alltså vara behörig att handlägga försäkringsärendet. Nedan i 113 § föreskrivs vilken försäkringsanstalt som är behörig. Av denna orsak hänvisas i momentet till 113 § 1 och 2 mom., där det anges noggrannare till vilken försäkringsanstalt anmälan ska göras.

I 2 mom. föreskrivs om den skadades möjlighet att väcka ett försäkringsärende genom egen anmälan. Anmälan ska vara skriftlig och den ska innehålla de specificerande uppgifter som nämns i bestämmelsen. I informationen om skadefallet ska ingå uppgifter om det sätt på vilket skadefallet inträffat, omständigheterna då det inträffade samt tiden och platsen för det. Den skadade kan också väcka ärendet till exempel genom att lämna försäkringsanstalten ett läkarutlåtande eller patientanteckningar som gäller honom eller henne. Ersättningsärendet väcks inte om anmälan är bristfällig, till exempel så att tillräckliga specificerande uppgifter saknas. Försäkringsanstalten ska då uppmana den skadade att komplettera handlingen och ge råd om till vilka delar handlingen borde kompletteras.

I 3 mom. föreskrivs att ett ersättningsärende väcks också när en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården lämnar försäkringsanstalten en anmälan enligt 41 § eller när en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården till försäkringsanstalten lämnar en anmälan med patientanteckningar om den skadades vårdbesök. För att ärendet ska väckas krävs att den anmälan som verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården lämnar in innehåller de specificerande uppgifter som avses i 2 mom. En verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården kan dock enligt sekretessbestämmelserna inte lämna försäkringsanstaltens uppgifter om patientens hälsotillstånd om den inte har tillstånd av personen i fråga att lämna ut uppgifterna. Vårdenheten ska alltså ha sett till att den har rätt att lämna ut uppgifterna.

I 4 mom. föreskrivs att försäkringsanstalten alltid ska be att arbetsgivaren lämnar in en anmälan enligt 111 § genast om ett ersättningsärende har väckts på något annat sätt vid försäkringsanstalten än genom arbetsgivarens anmälan. Arbetsgivaren ska ha skyldighet enligt 111 § att göra anmälan även om ersättningsärendet skulle ha väckts på någon annan väg. Anmälan från arbetsgivaren är inte i detta fall ett villkor för att ärendet ska väckas men den är nödvändig för att den

skadades rätt till ersättning enligt denna lag ska kunna avgöras. Arbetsgivaren blir också senast i detta sammanhang medveten om att ett ersättningsärende väckts. I anmälan har arbetsgivaren också möjlighet att framföra sin egen åsikt i ärendet, bland annat om omständigheterna kring skadefallet. Begäran om anmälan bidrar också till att tillgodose arbetsgivarens rättsskydd vid ersättningshandläggningen.

113 §. *Meddelande till försäkringsanstalten.* I paragrafen föreskrivs om till vilken försäkringsanstalt anmälan enligt 111 och 112 § ska göras. Det bestäms om saken på samma sätt i 39 § i den gällande lagen. Med stöd av 1 mom. ska ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom på nuvarande sätt anmälas till den försäkringsanstalt där arbetsgivaren hade en giltig försäkring enligt denna lag när olycksfallet inträffade eller yrkessjukdomen debuterade. Denna försäkringsanstalt ansvarar således för att skadefallet ersätts och är därmed i enlighet med förvaltningslagen behörig att handlägga ersättningsärendet. Enligt momentet ska en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården fråga efter arbetsgivarens försäkringsbolag hos Olycksfallsförsäkringscentralen, om verksamhetsenheten inte har fått kännedom om det från den skadade, försäkringsintyget eller på något annat sätt. Det är Olycksfallsförsäkringscentralens sak att med hjälp av uppgiften om arbetsgivare ta reda på vilken försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig. Uppgiften om arbetsgivare är central för att Olycksfallsförsäkringscentralen ska kunna ta reda på vilket försäkringsbolag som är ersättningsansvarigt. Med hjälp av det försäkringsregister enligt 178 § som Olycksfallsförsäkringscentralen för har centralen möjlighet att snabbare än nu ta reda på denna försäkringsuppgift. Efter att verksamhetsenheten fått uppgiften kan den göra anmälan till rätt försäkringsanstalt och även i övrigt stå i direkt kontakt med den och anmälan behöver inte gå via Olycksfallsförsäkringscentralen.

I 2 mom. föreskrivs att anmälan ska göras till Statskontoret när ett skadefall inträffar vid statlig anställning samt till Olycksfallsförsäkringscentralen om ett skadefall inträffar i oförsäkrat arbete. Arbetet är oförsäkrat när det är fråga om en arbetsgivare som inte har försäkringsskyldighet eller när försäkringsskyldigheten har försummats. Bestämmelsen motsvarar 9 § i den gällande lagen.

En ny sak som föreskrivs i 3 mom. är att anmälan om skadefallet ska göras till Olycksfallsförsäkringscentralen, om den skadade eller verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården inte har fått uppgifter om försäkringsanstalten enligt 1 mom. ens när man först frågat Olycksfallsförsäkringscentralen. Då är det vanligtvis fråga om oförsäkrat arbete, varvid det ankommer på Olycksfallsförsäkringscentralen att handlägga försäkringsärendet.

Ett ersättningsärende väcks först när anmälan har inkommit till behörig försäkringsanstalt. I fråga om detta iakttas sålunda den bestämmelse i 20 § i förvaltningslagen som säger att ett förvaltningsärende har inletts när den handling som avser detta har kommit in till en behörig myndighet. Eftersom det med avvikelse från förvaltningslagen inte är möjligt att väcka ett försäkringsärende muntligt, ska bestämmelsen i 20 § i förvaltningslagen ändå inte tillämpas till denna del. Inom olycksfallsförsäkringen avses med behörig försäkringsanstalt den försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig för skadan.

Om anmälan har gjorts till fel försäkringsanstalt ska den med stöd av 21 § i förvaltningslagen utan dröjsmål överföra den till den försäkringsanstalt som den anser vara behörig. Anmälan ska föras över så snabbt som möjligt, för att ersättningsärendet ska handläggas snabbt. I enlighet med 21 § i förvaltningslagen ska den som gjort anmälan underrättas om överföringen. Även den skadade ska alltid informeras om överföringen. Utgångspunkten är att försäkringsanstalten är skyldig att utreda vilken försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig. I yrkessjukdomsärenden blir man då ofta tvungen att reda ut när yrkessjukdomen debuterat för att man ska hitta den ansvariga försäkringsanstalten. För att få reda på denna tidpunkt blir man tvungen att skaffa olika utredningar, till exempel medicinska utredningar, uppgifter om arbetshistoria samt uppgifter om exponering och arbetsförhållanden. Därefter kan det ta ytterligare tid att skaffa själva försäkringsuppgifterna.

Om det verkar ta tid att reda ut vilken försäkringsanstalt som är ansvarig, kunde den försäkringsanstalt som fått anmälan i dessa situationer för att trygga den försäkrades försörjning vid behov ge Folkpensionsanstalten ett dröjsmålsintyg med stöd av vilket Folkpensionsanstalten kan betala den skadade sjukdagpenning. Enligt 12 kap. 2 § i sjukförsäkringslagen betalar Folkpensionsanstalten dagpenning till fullt belopp om betalningen av annan ersättning blir fördröjd av en orsak som inte beror av den försäkrade. I dessa fall är den skadade i allmänhet pensionär, så det finns inget brådskande behov av att betala ersättning för inkomstbortfall för att trygga den skadades försörjning.

Övergången till förfarandet enligt förvaltningslagen innebär att försäkringsanstalternas tillvägagångssätt ändras. Den utredande försäkringsanstalten kan inte längre betala förskottsersättning utan eventuell ersättning och förskottsersättning börjar betalas först när ärendet har överförts till den ersättningsansvariga försäkringsanstalten. I de flesta fall är förutsättningarna för att betala ersättning inte klara innan det står klart vilken försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig. Den föreslagna ändringen orsakar således inget väsentligt dröjsmål i betalningen av ersättningar.

114 §. *Avgörande av behörighetsfrågan.* I paragrafen föreskrivs att ärenden ska underställas besvärsnämnden för olycksfallsärenden för avgörande, om försäkringsanstalterna inte kan enas om vilken försäkringsanstalt som är behörig. Den försäkringsanstalt som fått anmälan ska då underställa ärendet nämnden för avgörande. Motsvarande förfarande iakttas med stöd av 43 § 1 mom. i den gällande lagen. Vid behov kunde försäkringsanstalten för att trygga den skadades försörjning ge Folkpensionsanstalten ett dröjsmålsintyg, med stöd av vilket Folkpensionsanstalten kan betala den skadade sjukdagpenning. Sådana underställelseärenden är exceptionella, under åren 2000—2012 har besvärsnämnden för olycksfallsärenden avgjort två underställelseärenden. Bestämmelsen är dock fortfarande nödvändig i händelse av att försäkringsanstalterna inte kan enas om vilken försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig. Innan ett ärende underställs besvärsnämnden för avgörande bör man på nuvarande sätt begära utlåtande av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden i ärendet. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden bör avgöra ärendet genast.

115 §. *Meddelande till den skadade att ett ersättningsärende har väckts.* I 1 mom. föreskrivs om skyldighet för försäkringsanstalten att utan dröjsmål underrätta den skadade när ett försäkringsärende som gäller honom eller henne har väckts. Bestämmelsen är ny. Den skadade ska alltid underrättas när ett ärende har väckts. Detta behöver dock inte meddelas separat om det på grund av anmälan genast är nödvändigt att begära information av den skadade för behandlingen av rätten till ersättning och man samtidigt kan meddela att ärendet har väckts. I momentet föreskrivs också vilka uppgifter som ska ingå i meddelandet till den skadade. Informationen om skadefallet i meddelandet ska omfatta uppgifter om på vilket sätt och under vilka förhållanden skadefallet inträffat samt tidpunkten och platsen för det. Bestämmelsen bidrar till att uppfylla de förpliktelser som i lagstiftningen ställs i fråga om korrekt behandling av personuppgifter. Bestämmelsen är nödvändig eftersom ett försäkringsärende som gäller en skadad kan väckas utan att det skadade vet om det, till exempel genom att en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården gjort en anmälan enligt 41 §.

I 2 mom. åläggs försäkringsanstalten att i en anmälan enligt 1 mom. ta in sådan information som avses i 24 § 1 mom. i personuppgiftslagen om behandling av den skadades personuppgifter i samband med ett försäkringsärende enligt denna lag.

116 §. *Frist för att väcka ett ersättningsärende.* I paragrafen föreskrivs om fristen för att väcka ett ersättningsärende. Enligt 1 mom. ska ett ersättningsärende väckas inom fem år från skadedagen, det vill säga den dag då skadefallet inträffade. Enligt 41 § i den gällande lagen ska ersättning sökas eller anmälan om olycksfallet göras inom ett år från den dag då olycksfallet inträffade, men bestämmelsen har inte tillämpats inom ersättnings- och rättspraxis. I fråga om sjukdomar som ersätts som yrkessjukdom föreslås att fristen räknas från den dag då en läkare första gången har bedömt att sjukdomen beror på

arbetet, det vill säga i praktiken ställt en yrkessjukdomsdiagnos. Då knyts fristen inte till den dag yrkessjukdomen debuterat, det vill säga den dag då den skadade första gången sökte sig till läkarundersökning på grund av en sjukdom som då eller senare konstaterades vara en yrkessjukdom. I vissa fall kan det räcka länge innan en sjukdom konstateras vara en yrkessjukdom. I fråga om till exempel eksem och symtom i luftvägarna kan man ofta hålla på i flera år och undersöka vilken sjukdom det är fråga om, och även sedan sjukdomens art utretts huruvida sjukdomen beror på någon exponering i arbetet. Enligt 3 § 2 mom. i den gällande yrkessjukdomslagen om sjukdomar som ska ersättas som yrkessjukdom räknas fristen för ansökan om ersättning från det att sjukdomen konstaterades eller arbetsoförmågan inträdde.

I 2 mom. föreskrivs om möjlighet att väcka ett ersättningsärende även efter den frist på fem år som föreskrivs i 1 mom., om dröjsmålet inte beror på den skadade och det med beaktande av omständigheterna vore oskäligt att inte pröva rätten till ersättning. Okunskap om de lagbestämda förpliktelserna är i princip en orsak som beror på den skadade. Däremot är det inte fråga om ett dröjsmål som beror på den skadade till exempel när orsakssambandet mellan en skada som konstaterats hos den skadade och skadefallet har klarlagts först fem år efter skadefallet eller i en situation där anmälan om skadefallet till arbetsgivaren har dröjt därför att den skadade börjat uppvisa symtom på skadan eller sjukdomen först senare. När man bedömer om det är oskäligt att pröva saken bör följderna av skadan beaktas. Det är ofta fråga om enskild prövning och bedömning av bevis till exempel i en situation där den skadade påstår sig ha gjort anmälan till arbetsgivaren genast men arbetsgivaren inte har lämnat in anmälan om skadefallet till försäkringsanstalten inom fristen.

När ett ärende inte har väckts inom fristen ska beslut om saken meddelas på det sätt som nedan föreskrivs om meddelande av beslut. Angående hörande iakttas vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

15 kap. Parter och rätt att föra talan vid handläggning av ett ersättningsärende

117 §. *Parter.* Paragrafen är ny och i den föreskrivs om parterna i ett försäkringsärende när ärendet handläggs i försäkringsanstalten. Bestämmelsen är en specialbestämmelse i förhållande till 11 § om parter i förvaltningslagen. I paragrafen föreskrivs inte om parter när ändring söks utan i den föreslagna lagen föreskrivs särskilt om det i samband med bestämmelserna om ändringssökande. Enligt paragrafen är part i ett ersättningsärende när det handläggs av en försäkringsanstalt den skadade eller dennes förmånstagare. För tydlighetens skull föreskrivs i paragrafen att parter däremot inte är arbetsgivaren, den yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller den vårdinrättning som har gett den skadade sjukvård eller den kommun eller samkommun som ansvarar för att ordna vård. Part är inte heller någon annan instans som försäkringsanstalten enligt den föreslagna lagen ger ut ersättning till. Sådana instanser är till exempel Folkpensionsanstalten, pensionsanstalter och trafikförsäkringsanstalter.

I den gällande lagen förekommer ordet part i bestämmelserna om ändringssökande och erhållande och utlämnande av uppgifter, men i lagen definieras inte närmare vad som avses med part. Enligt 11 § om parter i förvaltningslagen är part den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller. Samma definition av part ingår också i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Förvaltningslagens partsdefinition är medvetet vid med tanke på den brokiga mångfalden av förvaltningsärenden. Enligt förvaltningsprocesslagen, som reglerar rättskipningen, kan åter besvär över ett beslut anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet. I lagen förutsätts ett direkt rättsligt intresse.

År 2005 infördes det så kallade systemet med fullkostnadsansvar inom ersättningen av vård för arbetsolycksfalls- och trafikskadepatienter. I samband med lagändringen intogs då i 13 a § 3 mom. i klientavgiftslagen en bestämmelse enligt vilken en verksamhetsenhet inom den offentliga sjukvården som gett en arbetsolycksfallspatient en sjukvårdstjänst el-

ler en kommun eller samkommun som ansvarar för ordnandet av sjukvårdstjänsten är inte part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom med stöd av olycksfallsförsäkringslagen.

Förvaltningslagens vida partsdefinition lämpar sig dåligt för ersättningshandläggningen av olycksfallsförsäkringsärenden och orsakar tolkningsproblem bland annat när det gäller förvaltningslagens bestämmelse om hörande och skyldighet att motivera beslut när man ska bedöma vilka uppgifter, särskilt om den skadades hälsotillstånd, som kan ingå i beslutet till arbetsgivaren och i hur stor utsträckning arbetsgivaren ska höras i saken. När det gäller ändringssökande kan partsställningen av grundlagsrelaterade orsaker inte inskränkas, men vid ersättningshandläggningen i försäkringsanstalten är det inte fråga om en rättegång eller sådan rätt till information som är förknippad med den. Även om arbetsgivaren ställs utanför partsbegreppet i paragrafen ska arbetsgivarens syn på det ärende som handläggs utredas som ett led i den utredningsskyldighet som föreslås för försäkringsanstalten i 119 §.

118 §. *Rätt att föra talan.* I paragrafen föreskrivs om rätt att föra talan. Bestämmelsen gäller så kallat tillfälligt rätt att föra talan på det sätt som föreskrivs i 42 § i den gällande lagen. Eftersom det är nödvändigt att behålla en bestämmelse enligt den gällande 42 § och förvaltningslagen inte innehåller någon motsvarande bestämmelse föreskrivs det särskilt om saken i den föreslagna lagen. Däremot stryks den gällande lagens specialbestämmelse i 41 a § 3 mom. om rätt att föra talan för den som är under 15 år, och i fråga om rätt att föra talan tillämpas i fortsättningen 14 och 15 § i förvaltningslagen.

16 kap. Bestämmelser om försäkringsanstaltens förfarande i ersättningsärenden

119 §. *Utredningsskyldighet.* I paragrafen föreskrivs om försäkringsanstaltens utredningsskyldighet, som inträder efter det att ett ersättningsärende har väckts vid försäkringsanstalten. Bestämmelsen är en specialbestämmelse i förhållande till 31 § i förvaltningslagen. Ett ersättningsärende väcks när anmälan om skadefallet har kommit in till behörig försäkringsanstalt, det vill säga den försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig för skadan. Ett ersättningsärende kan väckas genom arbetsgivarens anmälan enligt 111 § eller någon annan anmälan som föreskrivs i 112 §. I den gällande lagen föreskrivs om försäkringsanstaltens utredningsskyldighet i 41 a §.

Med stöd av 1 mom. ska försäkringsanstalten fortfarande vara skyldig att se till att ett ersättningsärende utreds tillräckligt. Den ska se till att den har tillgång till de rimliga utredningar som behövs för att avgöra ersättningsärendet. När ärendet utreds omsorgsfullt bidrar det till att beslutet motiveras korrekt. Om nödvändig utredning inte fås från den skadade men går att få på annat sätt, ska försäkringsanstalten vidta åtgärder för att få denna information.

Försäkringsanstalten ska utreda om det anmälda skadefallet är ett skadefall som berättigar till ersättning enligt den föreslagna lagen och vilken ersättning det berättigar till. Försäkringsanstaltens utredningsskyldighet innefattar förutom utredning av omständigheterna kring skadefallet även inhämtande av tillräcklig utredning om det enligt en medicinsk bedömning finns ett sannolikt orsakssamband mellan skadefallet och den konstaterade skadan eller sjukdomen. Vid olycksfallsskador och yrkessjukdomar är det ofta fråga om medicinska orsakssamband som är svåra att påvisa och som det är svårt att presentera fullständiga medicinska bevis på ens med de bästa undersökningsmetoder. Särskilt vid lindriga olycksfallsskador som oftast läker snabbt, och som det är fråga om vid merparten av olycksfallen i arbete, förutsätter behandlingen dessutom oftast inte undersökningar i samband med vilka man skulle göra fynd som skulle klarlägga orsakssambandet. Det är inte heller ändamålsenligt och skäligt att förutsätta att den skadade ska genomgå medicinska undersökningar enbart för att klarlägga orsakssambandet. Av denna orsak måste orsakssambandet kunna bedömas inte bara utifrån fynd och avsaknad av sådana utan också utifrån de allmänna medicinska undersökningsrön som finns beträffande orsakssambanden mellan olika traumamekanismer och skadetyper. Om den information som fåtts är bristfällig kan försäkringsanstal-

ten åläggas att se till att den får tillräcklig information. Försäkringsanstalten bör således se till att man bland annat får journalhandlingar om undersökningar och behandling av skadan eller sjukdomen från den behandlande läkaren och vårdenheter. Försäkringsanstalten kan också, på det sätt som föreslås i 132 §, vid behov hänvisa den skadade till en undersökning där hans eller hennes hälsotillstånd och arbets- och funktionsförmåga utreds och som är nödvändig för att utreda rätten till ersättning. I utredningsskyldigheten ingår att begära utlåtande av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden i enlighet med 123 §.

I momentet föreskrivs också om skyldighet för försäkringsanstalten att se till att ersättningsärenden handläggs snabbt. Snabb handläggning innebär bland annat att all nödvändig information i mån av möjlighet inhämtas samtidigt. Informationen kan dock fördröjas på grund av ett godtagbart hinder, till exempel därför att en polisutredning måste göras för att utreda omständigheterna kring skadefallet. Då går det inte att avgöra om skadefallet berättigar till ersättning innan polisutredningen är klar. Även i dessa situationer ska försäkringsanstalten dock vidta de utredningsåtgärder som är möjliga i situationen.

En ny sak i momentet jämfört med den nuvarande lagen är den frist när försäkringsanstalten senast ska börja utreda ett ärende. Försäkringsanstalten ska inleda utredningen genast och senast inom sju vardagar efter att ersättningsärendet väcktes. På detta sätt försöker man påskynda besluten i ersättningsärenden.

I försäkringsanstaltens utredningsskyldighet ingår att höra en part i enlighet med förvaltningslagen. Det är särskilt viktigt att höra en part när försäkringsanstalten har för avsikt att avslå ansökan om ersättning antingen helt eller delvis. I dessa situationer ska en part alltid höras innan beslutet utfärdas. En part ska ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och avge sin förklaring med anledning av sådana utredningar som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras, till exempel läkarutlåtanden eller patientanteckningar som parten själv inte har lämnat till försäkringsanstalten. Försäkringsanstaltens sakkunnigläkares syn på ärendet ingår åter i försäkringsanstaltens interna beredning av ärendet och det är inte nödvändigt att höra arbetstagaren särskilt om den. Om försäkringsanstalten däremot begär läkarutlåtande av en utomstående expert ska parten höras, om utlåtandet om kan medverka till att ansökan om ersättning avslås helt eller delvis.

Trots att arbetsgivaren inte är part i ett ersättningsärende vad beträffar handläggningen vid försäkringsanstalten blir arbetsgivarens syn på saken utredd som ett led i den normala utredningen av ersättningsärendet. Arbetsgivarens syn blir oftast utredd genom anmälan enligt 111 §, men dessutom kan det vara nödvändigt att utreda den särskilt till exempel i anslutning till omständigheterna kring skadefallet, om handlingarna innehåller oklar eller motstridig information om saken. Även när ersättning för inkomstbortfall betalas eller när möjligheterna att ordna rehabilitering eller arbete för arbetstagaren utreds kan det vara nödvändigt att utreda arbetsgivarens syn särskilt.

Om utredningen av ersättningsärendet drar ut på tiden av orsaker som inte beror på den skadade, kunde försäkringsanstalten lämna Folkpensionsanstalten ett dröjsmålsintyg med stöd av vilket Folkpensionsanstalten kan betala sjukdagpenning till den skadade. När ersättningsärendet har avgjorts vid försäkringsanstalten betalar försäkringsanstalten enligt bestämmelserna i sjukförsäkringslagen till FPA genom regress den andel av ersättningen för inkomstbortfall som motsvarar den dagpenning som FPA betalat för samma tid. Handläggningen av ersättningsärendet kan fördröjas av till exempel inhämtande av tilläggsutredningar som begärts för att reda ut rätten till ersättning. Medicinsk tilläggsutredning behövs ofta för att klarlägga orsakssambandet mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen. Det kan också behövas tilläggsutredningar för att ersättning för inkomstbortfall ska kunna betalas.

Enligt 2 mom. ska försäkringsanstalten underrätta den skadade om fristen enligt 128 § för att ansöka om ersättning. Det är naturligt att göra detta i samband med det första ersättningsbeslutet.

120 §. *Utredning av behovet av yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs om inledande av utredning om yrkesinriktad re-

habilitering och om snabb utredning. Målet är att rehabiliteringsbehov ska identifieras så tidigt som möjligt samt följas aktivt. I 89 § föreskrivs närmare om yrkesinriktad rehabilitering. Enligt 11 § i den gällande rehabiliteringslagen ska försäkringsanstalten på eget initiativ utan dröjsmål väcka ett rehabiliteringsärende och se till att rehabiliteringsbehovet reds ut och att klienten hänvisas till rehabilitering, om en skada som berättigar till ersättning medför långvariga begränsningar av arbets- och funktionsförmågan samt förvärvsmöjligheterna. Rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna ska, om så behövs, redas ut genom försäkringsanstaltens försorg innan den skadade kan beviljas fortlöpande pension.

I 1 mom. föreskrivs att försäkringsanstalten ska bedöma behovet av att inleda rehabilitering senast tre månader efter att arbetsoförmågan inträdde och därefter med minst tre månaders mellanrum. Anteckningar om detta ska föras in i ersättningshandlingarna. Målet är att risk för arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov ska identifieras så tidigt som möjligt och lämpliga rehabiliteringsmetoder hittas för den skadade och att genomförandet av rehabiliteringsåtgärderna ska följas effektivt. Detta främjar snabbare återgång till arbetslivet för den skadade, till arbete som är lämpligt med tanke på skadan eller sjukdomen. Enligt 11 § i den gällande rehabiliteringslagen ska försäkringsanstalten inleda en rehabiliteringsutredning genast när en skada som berättigar till ersättning medför långvariga begränsningar av arbets- och funktionsförmågan samt förvärvsmöjligheterna. Ofta kan en rehabiliteringsutredning dock inledas redan under konvalescensen. Strävan med bestämmelsen är att behovet av att inleda rehabiliteringsutredning ska bedömas tidigare än nu och med regelbundna mellanrum.

I 2 mom. föreskrivs om allmän skyldighet för försäkringsanstalten att se till att rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna utreds snabbt. Detta förutsätter bland annat att försäkringsanstalten aktivt följer hur utredningen av rehabiliteringsärendet fortskrider hos Försäkringsbranschens Rehabilitering rf.

I 65 § föreskrivs om försäkringsanstaltens skyldighet att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna innan fortlöpande olycksfallspension beviljas.

121 §. *Deltagande av medicinskt sakkunnig i handläggningen av ett ersättningsärende.* I paragrafen föreskrivs om försäkringsanstaltens medicinske sakkunnige som deltar i handläggningen av ett ersättningsärende. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 41 d §. I den sägs att gäller ett skadeståndsärende som handläggs av försäkringsanstalten bedömningen av en medicinsk fråga, ska en legitimerad läkare delta i handläggningen av ärendet och anteckna sin ståndpunkt i handlingarna. Dessutom föreskrivs att försäkringsanstaltens läkare kan anteckna sin ståndpunkt i handlingarna utan att följa vad som i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bestäms om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden.

Till den föreslagna paragrafen fogas ett omnämnande av att försäkringsanstaltens sakkunnigläkare ska anteckna sin motiverade bedömning i handlingarna. I övrigt motsvarar paragrafen 41 d § i den gällande lagen om olycksfallsförsäkring. Genom kravet på att bedömningen ska motiveras försöker man förbättra den medicinska motiveringen av försäkringsanstaltens beslut. I 124 § föreskrivs särskilt om motivering av ett beslut som ska meddelas en part. Försäkringsanstaltens sakkunnigläkare kan anteckna sin bedömning i handlingarna utan att iaktta vad som i 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården bestäms om formkraven för utlåtanden (se ShUB 11/2004). När utlåtande begärs av en läkare utanför försäkringsanstalten ska utlåtandet däremot upprättas med iakttagande av de formkrav som nämnda paragraf ställer.

Försäkringsanstaltens sakkunnigläkare deltar i handläggningen av ärendet som en expert bland andra. Sakkunnigläkarens uppgift är att se till att de centrala medicinska frågor som inverkat på avgörandet tas in korrekt och grundligt i motiven till avgörandet. För de andra som är med och avgör ärendet vore det viktigt att sakkunnigläkaren motiverar sina slutsatser och sin bedömning på ett förståeligt sätt. Den motivering som läkaren skrivit ska vara till hjälp när motiveringen till det slutliga beslutet upprättas.

122 §. *Anteckning att en handling har inkommit.* I paragrafen föreskrivs om anteckningar som ska göras på handlingar som inkommit till försäkringsanstalten på samma sätt som i 41 e § 2 mom. i den gällande lagen. Det är viktigt att anteckna när handlingarna kommit in på grund av de föreskrivna fristerna.

123 §. *Yttrande från ersättningsnämnden för olycksfallsärenden.* I paragrafen föreskrivs om skyldighet för försäkringsanstalten att begära yttrande från ersättningsnämnden för olycksfallsärenden på samma sätt som i 30 c § i den gällande lagen. I paragrafen föreskrivs på nuvarande sätt att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om de ärenden där det ska begäras yttrande. Försäkringsanstalten ska fortfarande ha rätt att begära yttrande även i andra ärenden.

124 §. *Hur ersättningsbeslut ska meddelas och motiveras.* I paragrafen föreskrivs om beslut som ska meddelas en part och om medicinsk motivering av beslut. I enlighet med 1 mom. avgör försäkringsanstalten rätten till ersättning genom att meddela den som saken gäller ett skriftligt beslut. Ett beslut ska meddelas även till exempel när ersättning betalas för viss tid eller när den justeras eller avslås, om ersättningsärendet inte har väckts inom föreskriven tid. Parter i ett ersättningsärende är i enlighet med 117 § den skadade eller dennes förmånstagare. I momentet föreskrivs också hur beslut ska delges på ett sätt som motsvarar den nuvarande 41 e §. Delgivningen ska verkställas som vanlig delgivning enligt 59 § i förvaltningslagen och inte som bevislig delgivning enligt 60 § i den lagen. På elektronisk delgivning av beslut tillämpas lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

Med hjälp av tillräcklig motivering kan den skadade bedöma om det finns skäl att söka ändring i beslutet. Genom motiveringen effektiviseras strävan efter korrekthet och främjas förtroendet för rättvisa och opartiskhet. Rätten till ett motiverat beslut hör till vars och ens grundläggande rättigheter med stöd av 21 § 2 mom. i grundlagen. Motiveringsskyldigheten är av central betydelse med tanke på en parts rättsskydd. En part måste få veta vilka omständigheter som har lett till det avgörande som berör honom eller henne. Den allmänna motiveringsskyldigheten gäller alla beslut som meddelats med stöd av den föreslagna lagen. Bestämmelser om de krav som ska ställas på beslutets innehåll ingår i 44 § i förvaltningslagen.

Enligt paragrafen ska i motiven till ett avslag särskilt antecknas de medicinska omständigheter som beslutet till centrala delar grundar sig på. Av motiven ska dessutom framgå den bedömning som gjorts och de slutsatser som dragits på grund av dessa omständigheter. Strävan med bestämmelsen är att försäkringsanstalterna klarare än nu ska anteckna de medicinska omständigheter som ligger till grund för beslutet och den bedömning som gjorts och de slutsatser som dragits på grund av dem.

I olycksfallsförsäkringsärenden borde i beslutet särskilt framföras de motiv till det medicinska orsakssambandet med stöd av vilka ersättning förvägras eller beviljas endast delvis. Kravet på orsakssamband är centralt inom olycksfallsförsäkringen. På grund av orsakssambandet beviljas inte ersättning ur olycksfallsförsäkringen av andra orsaker än sådana som har att göra med en skada eller en sjukdom som beror på ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom, till exempel en annan sjukdom. I 16 § föreskrivs om det medicinska orsakssambandet och bedömningen av det Av försäkringsanstaltens beslut ska framgå uppgifter om de omständigheter som huvudsakligen har inverkat på den medicinska bedömningen av rätten till ersättning, undersökningsfynd och de slutsatser som har dragits utifrån dessa omständigheter.

Betydelsen av tillräcklig och förståelig motivering framhävs när ett negativt ersättningsbeslut meddelas i ett ärende. Särskild omsorg ska ägnas beslutsmotiven när försäkringsanstalten avviker från den behandlande läkarens bedömning. Om ersättning förvägras och motiven är knapphändig, kan den skadade få den uppfattningen att all information som han eller hon och den behandlande läkaren lämnat in inte har beaktats tillräckligt när ersättningsärendet avgjordes.

Försäkringsanstaltens sakkunnigläkare deltar som en expert i ersättningshandläggningen och den medicinska bedömning som läkaren gör utifrån anteckningarna i journalhand-

lingarna är en del av helhetsprövningen av ersättningsärendet och framgår av försäkringsanstaltens motiverade beslut, som den skadade har rätt att överklaga. När besvärsinstansen prövar besvären kontrollerar den att försäkringsanstalten har iakttagit de lagbestämda villkoren när beslutet meddelades. I denna bedömning ingår också de medicinska bedömningar som gjorts vid försäkringsanstalten.

125 §. *Beslut som ska meddelas arbetsgivaren.* Paragrafen är ny. I den föreskrivs separat om beslut som ska meddelas arbetsgivaren, eftersom arbetsgivaren inte är part i ett försäkringsärende och sålunda behöver arbetsgivaren inte meddelas alla ersättningsbeslut. Att beslutet meddelas arbetsgivaren är en förutsättning för att arbetsgivaren ska kunna söka ändring i ett sådant ärende där arbetsgivaren har rätt att göra det. Arbetsgivaren har rätt att söka ändring när arbetsgivaren har ett direkt rättsligt intresse i ärendet. Enligt 1 mom. ska arbetsgivaren meddelas ett beslut om att ersättning betalas för inkomstbortfall eller förvägras för den tid som arbetsgivaren har betalat ut lön till arbetstagaren. I dessa fall har arbetsgivaren ett direkt rättsligt intresse i ersättningsärendet. Dessutom ska beslutet meddelas arbetsgivaren även när arbetsgivaren med stöd av 48 och 49 § betalas ersättning för lön som betalats under undersökningstid eller tid för fysikalisk behandling.

I 2 mom. föreslås att en arbetsgivare som har en försäkring med specialpremiegrunder som avses i 166 § 4 mom. ska meddelas ett beslut om ersättning eller fullkostnadsavgift. Ersättningar som orsakats av försäkringar för en försäkringstagare med specialpremiegrunder ska beaktas när försäkringspremien fastställs. Ersättningarna påverkar ändå inte försäkringspremien i samtliga situationer, och då har arbetsgivaren inte något rättsligt intresse i ersättningsärendet. Av denna orsak föreslås i momentet att beslut ändå inte ska meddelas om ersättningen eller fullkostnadsavgiften inte påverkar försäkringspremien.

I dessa situationer som nämns i 1 och 2 mom. har arbetsgivaren partsställning enligt förvaltningsprocesslagen och har således rätt att söka ändring i ersättningsärendet. Arbetsgivarens rätt att söka ändring avgörs dock i sista hand alltid av besvärsinstansen. När försäkringsanstalten meddelar även den skadade eller mottagaren av fullkostnadsavgiften ett beslut i samma ärende är det viktigt att meddela arbetsgivaren beslutet samtidigt för att även eventuellt ändringssökande ska behandlas samtidigt.

Enligt 3 mom. ska beslutet meddelas skriftligt och det ska alltid ha anvisningar för sökande av ändring. Arbetsgivaren är i enlighet med 117 § inte part i ersättningsärendet, varför bestämmelsen i förslaget till 124 § om skyldighet att motivera ett beslut som meddelas en part inte ska tillämpas på arbetsgivaren. Även bestämmelsen om motiveringsskyldighet i förvaltningslagen gäller en part. I princip har arbetsgivaren inte heller rätt till uppgifter om den skadades hälsotillstånd och andra sekretessbelagda uppgifter om den skadade. Av denna orsak föreslås det att i momentet uppräknas uttryckligen de uppgifter som ska framgå av beslutet till arbetsgivaren trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information. Av beslutet ska framgå den skadades namn och personbeteckning, skadedagen, avgörandet i ärendet, förmånen och ersättningsbeloppet. I beslutet intas således inte uppgifter om den skadades hälsotillstånd. Om arbetsgivaren överklagar beslutet och besvärsinstansen anser att arbetsgivaren har besvärsrätt, får arbetsgivaren rätt till alla uppgifter på samma sätt som den som är part i ändringssökandet.

126 §. *Beslut om vissa avgifter och kostnader.* Paragrafen är ny. Enligt 1 mom. ska kommunen meddelas ett beslut om fullkostnadsavgift enligt 40 §, om det gäller storleken på en fullkostnadsavgift som ska betalas på grundval av ersättningsgill vård eller behandling och försäkringsanstalten betalar en lägre avgift än den erforderliga eller avgiften har avslagits med hänvisning till att kommunen eller samkommunen inte har uppfyllt sin anmälningsplikt enligt 41 §. Ett beslut om avgiften ska också meddelas om kommunen eller samkommunen begär det särskilt av försäkringsanstalten. Ett beslut meddelas således i situationer där vården eller behandlingen ska ersättas med stöd av denna lag och kommunen har rätt att söka ändring i enlighet med vad som föreskrivs i 238 § 2 mom. Kommunens och samkommunens rätt till

fullkostnadsavgift enligt 40 § uppkommer alltid genom den skadades ersättningsrätt. Om vård som getts den skadade inte ska ersättas med stöd av denna lag, meddelas kommunen och samkommunen ett beslut beträffande fullkostnadsavgiften för vården endast på begäran. Kommunen eller samkommunen underrättas om saken på något annat sätt, till exempel i ett brev. Om försäkringsanstalten anser att vården ska ersättas endast till någon del, ska kommunen eller samkommunen kunna betalas fullkostnadsavgift till den del som motsvarar ersättningsrätten, trots att det beslut som meddelats den skadade i ärendet ännu inte har vunnit laga kraft.

I 2 mom. föreskrivs hur beslut om ersättning för de kostnader som föranleds av att uppgifter som avses i denna lag lämnas ut ska meddelas den som lämnar ut uppgifterna, om försäkringsanstalten betalar ut ett mindre belopp än det som begärts. Dessutom föreskrivs i momentet hur beslut ska meddelas försäkringsanstalten och den som är part i försäkringsärendet vid dröjsmål enligt 153 och 154 §. Beslut i dessa situationer meddelas av Olycksfallsförsäkringscentralen.

I 3 mom. föreskrivs att beslutet ska meddelas skriftligt och att det alltid ska ha anvisningar om sökande av ändring. Ändring i beslutet ska sökas på det sätt som föreskrivs nedan. Huruvida den instans som fått beslutet har rätt att söka ändring avgörs i sista hand alltid av besvärsinstansen.

127 §. *Frist för meddelande och verkställighet av beslut.* I 1 mom. föreskrivs om fristen för meddelande av beslut. Försäkringsanstalten ska meddela sitt beslut i ett ärende genast och senast 30 dagar efter att den har fått tillräcklig information och tillräckliga dokument för att avgöra ärendet. Fristen för beslut förkortas betydligt från de tre månaderna enligt 41 b § i den gällande lagen. Avsikten med ändringen är att påskynda handläggningen och beslutsfattandet vid försäkringsanstalten, vilket också är målet inom försäkringsanstaltens ersättningsförfarande. Detta förkortar också den totala handläggningstiden när ändring söks. I momentet föreskrivs på samma sätt som i 41 b § 1 mom. i den gällande lagen att ett beslut om inkomstjämkning av efterlevandepension ska dock meddelas senast ett år efter att ansökan om ersättning på grundval av dödsfall eller försvinnande har lämnats in till försäkringsanstalten, eftersom inkomstjämkningen görs från början av den trettonde kalendermånaden efter dödsfallet.

I 2 mom. föreskrivs om fristen för verkställande av ett positivt beslut från besvärsinstansen. Enligt 41 b § 3 mom. i den gällande lagen ska försäkringsanstalten betala ett skadestånd som grundar sig på ett beslut av en besvärsinstans inom 30 dagar efter att beslutet vann laga kraft och försäkringsanstalten mottog den utredning som behövs för att betala ersättningen. Den föreslagna ordalydelsen motsvarar mera exakt det korrekta förfarandet, eftersom besvärsinstansens beslut verkställs genom försäkringsanstaltens beslut. Ersättning betalas i praktiken alltid genom ett beslut. Av denna orsak bör besvärsinstansens beslut verkställas genast och senast 14 dagar efter att det har vunnit laga kraft och försäkringsanstalten har fått tillräcklig information för att avgöra ärendet.

17 kap. Bestämmelser om förfarandet i fråga om den skadade och andra ersättningssökande i ersättningsärenden

128 §. *Ansökan om vissa kostnadsersättningar.* Den föreslagna paragrafen är ny och i den föreskrivs om ansökan om vissa kostnadsersättningar. I 1 mom. föreskrivs om ansökan om ersättning enligt 48 och 49 §, rese- och läkemedelskostnader samt hemvårdskostnader. Bestämmelsen gör att dessa kostnader i fortsättningen betalas på ansökan. Inom olycksfallsförsäkringen har man traditionellt inte behövt ansöka om ersättningsförmåner särskilt, med undantag för efterlevandepension på grund av samboförhållande, utan det är försäkringsanstaltens uppgift att utreda vilka förmåner den skadade har rätt till. Övergången till ansökningsförfarande i fråga om de förmåner som nämns i paragrafen klarlägger det nuvarande ersättningsförfarandet, eftersom försäkringsanstalten sällan har information om de kostnader som orsakats. Betalningen av ersättning påskyndas också genom att det sätts en frist för ansökan om ersättningar. Ersättning ska sökas senast ett år efter att kostnaderna uppkom. Om för-

säkringsanstalten har gett avslag på rätten till skadeersättning, räknas fristen från den tidpunkt då det beslut av besvärsinstansen som innebär att kostnaderna ska ersättas vann laga kraft. Om inget skadeärende har väckts hos försäkringsanstalten vid den tidpunkt då kostnaderna uppkommer, räknas fristen tidigast från och med den tidpunkt då skadeärendet väcktes. I 116 § föreskrivs om fristen för väckande av ersättningsärenden, som är fem år.

Försäkringsanstalten har rådgivningsskyldighet enligt förvaltningslagen när det gäller bland annat ansökan om ersättningar. Försäkringsanstalten ska med stöd av 119 § 2 mom. underrätta den skadade om möjligheten att ansöka om ersättning och om fristen på ett år för ansökan till exempel i ersättningsbeslutet. Försäkringsanstalten är också skyldig att begära ytterligare utredning när de inlämnade utredningarna inte är tillräckliga. Om den skadade ansöker om ersättning för kostnaderna men ersättningsärendet ännu inte har väckts ska försäkringsanstalten ge den skadade råd om hur och inom vilken tid ersättningsärendet väcks.

I 2 mom. föreskrivs om undantag från ansökningstiden enligt 1 mom. Tungt vägande skäl kan vara till exempel sjukdom eller en svår livssituation, som gjort att den skadade blivit handlingsförlamad och inte förmått ansöka om ersättning inom fristen. Ersättning ska dock sökas senast inom ett år från det att orsaken upphörde. Om en intressebevakare har hunnit förordnas för den skadade ska intressebevakaren ansöka om ersättning inom den frist som anges i 1 mom. Om någon intressebevakare inte har förordnats för den skadade inom den tid som anges i 1 mom., ska intressebevakaren ansöka om ersättning senast ett år från förordnandet om intressebevakning.

I 3 mom. föreskrivs hur ersättning söks för kostnader som avses i 1 mom. Ersättning söks genom att till försäkringsanstalten lämnas in en utredning om kostnaderna, grunderna för kostnaderna samt det skadefall som kostnaderna hänför sig. I princip räcker det med att till försäkringsanstalten lämnas in ett kvitto eller en räkning varav framgår vilken kostnad det är fråga om, till vilket skadefall kostnaden hänför sig samt sökandens kontaktuppgifter. Det ska således inte förutsättas att man använder en formbunden blankett för ansökan om ersättning.

129 §. *Ansökan om efterlevandepension.* I paragrafen föreskrivs att en person som avses i 100 § 2 mom. ska ansöka om efterlevandepension särskilt för att få ersättning. Förfarandet motsvarar 23 a § 2 mom. i den gällande lagen. Försäkringsanstalten har rådgivningsskyldighet enligt förvaltningslagen, om det på grund av handlingarna verkar som om en person som eventuellt har rätt till efterlevandepension inte har ansökt om pension. Försäkringsanstalten är likaså skyldig att begära att en handling som visat sig vara bristfällig kompletteras.

130 §. *Skyldighet att främja utredningen av ett ersättningsärende.* Paragrafen är ny och i den föreskrivs om en parts skyldighet att främja att ett ersättningsärende utreds. För att få ersättning ska den skadade vara skyldig att till försäkringsanstalten på begäran lämna de uppgifter som är nödvändiga för att utreda ett ersättningsärende. På motsvarande sätt ska den skadades förmånstagare för att få ersättning vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för att avgöra rätten till familjepension. Syftet med bestämmelsen är att främja handläggningen av ersättningsärenden. Försäkringsanstalten ska se till att en begäran om utredning är tydlig och att parten förstår vilka uppgifter han eller hon ska lämna in för att ärendet ska kunna avgöras.

131 §. *Skyldighet att främja genomförandet av yrkesinriktad rehabilitering.* Paragrafen är ny och i den föreskrivs om skyldighet för den skadade att främja en utredning om yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsåtgärderna kan genomföras. Målet är att få den skadade att delta aktivt i återställandet av arbetsförmågan och påskynda sysselsättningen.

132 §. *Skyldighet att gå på undersökning.* I paragrafen föreskrivs om den skadades skyldighet att gå på undersökning. I den gällande lagen föreskrivs det om saken i 41 § 5 mom. och 46 § 2 mom. Det föreslås att den gällande bestämmelsen förenhetligas med motsvarande bestämmelser i sjukförsäkringslagen och arbetspensionslagarna. Enligt paragrafen ska den skadade för att få ersättning vara skyldig att utan dröjsmål gå på en undersökning som han eller hon hänvisas till av för-

säkringsanstalten för utredning av sin skada eller sin sjukdom eller sin arbets- och funktionsförmåga, när undersökningen är nödvändig för att utreda rätten till ersättning. Undersökningen ska grunda sig på medicinskt godtagbar och god vård- och verksamhetspraxis. Försäkringsanstalten ersätter kostnaderna för utredningen enligt vad som föreskrivs om ersättning för sjukvårds- och undersökningskostnader i 36—38 §.

Enligt de nuvarande bestämmelserna är arbetstagaren inte skyldig att gå på undersökning utanför Finland, om inte något annat följer av någon särskild orsak. Någon sådan bestämmelse föreslås inte längre i lagen. Någon sådan bestämmelse som i den gällande lagen finns inte heller i sjukförsäkringslagen eller i arbetspensionslagarna. Ändringen motiveras i samband med 133 §.

133 §. *Skyldighet att ta emot sjukvård.* I paragrafen föreskrivs om den skadades skyldighet att ta emot sjukvård. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 22 §.

Paragrafen ingriper inte i patientens självbestämmanderätt utan det är fråga om en bestämmelse som inverkar på ersättningsbeloppet. Om den skadade vill ha ersättning ur olycksfallsförsäkringen, ska han eller hon ta emot nödvändig läkarordinerad sjukvård, om den sannolikt förbättrar hans eller hennes arbets- eller funktionsförmåga. Om den skadade inte tar emot sådan behandling och det leder till att återhämtningen från skadan eller sjukdomen drar ut på tiden väsentligt eller till att tillståndet försämras, ska enligt 151 § ingen ersättning betalas för denna tid. Med sjukvård avses medicinskt godtagbar behandling enligt 37 § som grundar sig på god behandlings- och verksamhetspraxis. Vid vissa skador eller sjukdomar kan den primära behandlingsformen enligt behandlingsrekommendationerna vara konservativ behandling och beslut om operativ behandling fattas först efter det att adekvat konservativ behandling inte leder till eftersträvat vårdresultat.

Enligt det gällande 22 § 1 mom. gäller skyldigheten inte livsfarliga åtgärder eller vård eller rehabilitering som utan särskild orsak ges utanför Finland. Den föreslagna paragrafen innehåller inte längre någon sådan bestämmelse. Nödvändig läkarordinerad sjukvård kan alltså stå att få även utanför Finland. Eftersom arbetstagarnas rörlighet har ökat har de situationer där en arbetstagare arbetar eller bor någon annanstans än i Finland ökat och kommer sannolikt att öka ytterligare. Till följd av detta är det inte ändamålsenligt att binda skyldigheten enbart till behandling som ges i Finland, om nödvändig och adekvat behandling kan ges i det land där den skadade bor, vistas eller arbetar.

134 §. *Skyldighet att anmäla ändringar som påverkar ersättningen.* I paragrafen föreskrivs om skyldighet för den som är part i ett ersättningsärende att anmäla förändringar i förhållandena som påverkar ersättningen. Till 1 mom. 1 punkten fogas att även den som får dagpenning ska underrätta försäkringsanstalten om en väsentlig förändring i hälsotillståndet, arbetsförmågan, arbetet och arbetsinkomsterna som påverkar ersättningen. I övrigt motsvarar momentet den nuvarande 45 §, dock så att ordalydelsen preciserats.

I 2 mom. föreskrivs om skyldighet för den skadade och den som får familjepension att på begäran av försäkringsanstalten till försäkringsanstalten lämna in ett ämbetsbevis eller annan tillförlitlig information över att ersättningstagaren varit vid liv under den tid för vilken ersättning betalas. Bestämmelsen är nödvändig särskilt i fråga om ersättningstagare som är bosatta utomlands.

18 kap. Hur ersättning ska betalas

135 §. *När ersättning förfaller till betalning och betalningssätt.* I paragrafen föreskrivs om fristen för att betala ersättning, som i den gällande lagen regleras i 41 b § 3 mom. Enligt den gällande lagen ska försäkringsanstalten betala en ersättning som grundar sig på dess eget beslut inom 14 dagar efter att beslutet meddelats. I praktiken betalas ersättningarna i regel ut genom beslutet om ersättning, det vill säga ersättningen betalas ut i samband med att beslutet meddelas. Därför finns det inget behov av en särskild frist för betalning. Enligt 1 mom. ska ersättningen betalas ut utan dröjsmål, vilket motsvarar nuvarande praxis. Den kan inte längre med stöd av lagen betalas ut till exempel 14 dagar efter att beslutet meddelats, utan den ska be-

talas ut så snabbt det är datatekniskt möjligt med tanke på ersättningssystemet.

Ersättningen ska enligt momentet betalas på försäkringsanstaltens bekostnad på ett konto som ersättningstagaren uppgett. I den gällande lagen föreskrivs det om saken i 47 § 3 mom. Ersättningen betalas på försäkringsanstaltens bekostnad på det konto som ersättningstagaren uppgett i vilket land som helst, medan den nuvarande bestämmelsen gäller endast konton inom EU.

Bestämmelsen gäller också dröjsmålsförhöjning som föreskrivs i 152 §, eftersom dröjsmålshöjning ska betraktas som en ersättning enligt denna lag. Betalning av dröjsmålshöjning kan grunda sig på försäkringsanstaltens eget beslut eller på besvärsinstansens beslut.

I 2 mom. föreskrivs med preciserad ordalydelse på ett sätt som motsvarar 47 § 1 mom. i den gällande lagen när ersättning förfaller till betalning, det vill säga om betalningstidpunkten. Enligt momentet betalas dagpenning eller rehabiliteringspenning som betalas ut till samma belopp som den minst en gång i månaden i efterskott. Olycksfallspension eller rehabiliteringspenning som betalas ut till samma belopp som den, fortlöpande menersättning, vårdbidrag och klädtillägg som betalas ut för viss tid eller tills vidare samt familjepension betalas ut en gång i månaden i förskott så att betalningen finns på ersättningstagarens konto och kan tas ut senast på den första bankdagen i betalningsmånaden.

Bestämmelsen i 3 mom. är ny. Där föreskrivs om de anteckningar som ska göras i beslutet och som gäller ersättningsbeloppet och när senare ersättningsposter förfaller till betalning.

Specialbestämmelsen i 47 § 5 mom. i den gällande lagen stryks eftersom den är onödig liksom 50 § 1 mom., som inte har tillämpats i praktiken. Någon bestämmelse som motsvarar 50 § 1 mom. i den gällande lagen ingår inte heller i andra förmånslagar som gäller socialförsäkring.

136 §. *Ersättning för viss tid.* I paragrafen föreskrivs om ersättning som beviljas för viss tid. Ersättning kan enligt den beviljas för viss tid om utvecklingen i tillståndet för skadan eller sjukdomen eller varaktigheten i nedsättningen av arbetsförmågan inte kan uppskattas med tillräckligt stor säkerhet. För att få fortsatt ersättning ska ersättningstagaren visa upp ny information om de omständigheter som inverkar på ersättningens storlek. Behövliga kostnader för att skaffa fram informationen ska ersättas av försäkringsanstalten i enlighet med 36–38 §. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak 44 § i den gällande lagen.

137 §. *Justering av ersättning på grundval av ändrade förhållanden.* I paragrafen föreskrivs om justering av ersättning på grundval av ändrade förhållanden. Paragrafens 1 mom. motsvarar i övrigt det gällande 46 § 1 mom., men ordalydelsen har ändrats så att den omfattar alla ersättningsslag. Justering kommer i fråga i första hand vid ersättningar för inkomstbortfall och andra ersättning som betalas fortlöpande eller för längre tid.

Ändringen ska göras från och med den tidpunkt då den enligt tillförlitliga bevis har skett. I fråga om hälsotillstånd och arbetsförmåga är detta i princip den tidpunkt då en förändring i tillståndet har konstaterats genom läkarundersökning. När det gäller ersättning för inkomstbortfall kan ändringen dock basera sig på till exempel att personen har återgått till sitt arbete medan ersättningen betalas ut eller det kan bedömas att förändringen i hälsotillståndet inträffat vid en klart tidigare tidpunkt än läkarbesöket. När informationen om att förutsättningarna för ersättning upphört kommer retroaktivt leder det ofta till återkrav. Försäkringsanstalten kan dock med stöd av 148 § 2 mom. avbryta betalningen av ersättning genast när den fått information om ändringen. Försäkringsanstalten ska meddela ett beslut om justering på det sätt som föreskrivs om beslut som ska meddelas en part i 124 §.

Det är fråga om justering när förhållandena har ändrats. Ersättningen justeras om ersättningen ursprungligen har varit korrekt men förhållandena har ändrats efter att ersättningsbeslutet meddelades. Beslutet behöver då inte undanröjas utan ersättningen justeras så att den motsvarar de ändrade förhållandena. Det ska således göras skillnad mellan dessa situationer och situationer där sakfel rättas och ett lagakraftvunnet beslut undanröjs, som det föreskrivs om i samband med ändringssökande.

I 2 mom. konstateras att om villkoren för att menersättning ska kunna justeras föreskrivs särskilt i 87 § 4—5 mom.

138 §. *Betalning av förskott på ersättning utan beslut.* I paragrafen föreskrivs om betalning av förskott på ersättning, en bestämmelse som saknas i den gällande lagen. Betalning av förskott på en ostridig ersättning när beslut i ärendet ännu inte kan meddelas grundar sig för närvarande på ersättningspraxis och parterna underrättas om ersättningen, men någon anvisning om sökande av ändring har inte bifogats. Det är inte fråga om ett så kallat interimistiskt beslut som hänför sig till ändringssökande och genom vilket försäkringsanstalten på grund av besvär rättar sitt tidigare beslut till fördel för den som överklagat. Förskottsersättning har ansetts nödvändig framför allt vid betalning av dagpenning som baserar sig på årsarbetsinkomsten samt menersättning. Den har också använts när man är tvungen att meddela ett överklagbart beslut först senare till exempel för att besvär har väckts över försäkringsanstaltens beslut om ersättning som betalats tidigare, där avgörandet av ärendet kan påverka även senare ersättning.

Eftersom det inte föreskrivs om förskottsersättning i den nuvarande lagen ansågs det i ett fall som var uppe i besvärsinstansen att en förmån som hade betalats på denna grund inte var en återkravbar lagbestämd förmån. Av dessa orsaker föreskrivs det i fortsättningen om saken i lagen. Det ska inte gå att söka ändring i meddelandet om ersättning utan det ska vara möjligt att söka ändring först i det beslut med anvisningar om sökande av ändring som försäkringsanstalten senare meddelar om ersättningen. För tydlighetens skull föreskrivs det i paragrafen att förskott ska dras av från ersättningen som senare beviljas.

139 §. *Ersättning som ska betalas ut till arbetsgivaren och sjukkassan.* I paragrafen föreskrivs om ersättning som ska betalas ut till arbetsgivaren och sjukkassan. I 1 mom. föreskrivs om ersättning som ska betalas ut till arbetsgivaren på samma sätt som i 26 § 1 mom. i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen preciserats. I paragrafen sägs att om försäkringsanstalten har beviljat den skadade ersättning för inkomstbortfall enligt denna lag och arbetsgivaren har betalat ut lön för samma tid till den skadade på grundval av lag eller avtal, ska ersättningen för inkomstbortfall för denna tid betalas ut till arbetsgivaren till högst samma belopp som lönen för samma tid. Om lönen har betalats ut av flera arbetsgivare, ska ersättningen delas upp mellan arbetsgivarna i proportion till den lön som de har betalat ut för samma period.

I 2 mom. föreskrivs om ersättning som betalas ut till arbetsgivaren på samma sätt som i 8 § 4 mom. i den gällande rehabiliteringslagen när arbetsgivaren har betalat ut lön till den skadade på grundval av läroavtalsutbildning.

I 3 mom. föreskrivs om ersättning som betalas ut till en sjukkassa när den i stället för arbetsgivaren har betalat ut en förmån som motsvarar lön för sjukdomstid till den skadade. Denna förmån kallas i allmänhet kompletteringsdagpenning och den jämställs här med lön som arbetsgivaren betalar ut. Försäkringsanstalten betalar således ersättning för inkomstbortfall till sjukkassan till högst samma belopp som förmånen för samma tid. Det finns ingen motsvarande bestämmelse i den gällande lagen. Ersättning som betalats ut till sjukkassan har baserat sig på ersättningspraxis. En sjukkassa är en arbetsplatskassa som avses i 16 kap. i sjukförsäkringslagen och berörs av lagen om försäkringskassor (1164/1992). Den har rätt att bevilja sådana ersättningar och förmåner som föreskrivs i sjukförsäkringslagen till medlemmar som omfattas av dess verksamhet. Kompletteringsdagpenning är ett arrangemang som arbetsmarknadsparterna i tiden avtalade om för att lön för sjukdomstid skulle betalas till kassamedlemmarna i form av kompletteringsdagpenning. Kassan betalar kompletteringsdagpenning under den tid som anges i stadgarna och som i allmänhet motsvarar den tid som lön för sjukdomstid ska betalas enligt kollektivavtalet. Denna bestämmelse gäller inte dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som sjukkassan betalar ut utan på den tillämpas med stöd av 1 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen samma bestämmelser som på sjukdagpenning som betalas av folkpensionsanstalten. För att ersättning ska betalas ut till sjukkassan förutsätts att sjukkassan har meddelat försäkringsanstalten att den har rätt till

ersättning innan försäkringsanstalten har hunnit betala ersättningen till den skadade.

I 4 mom. föreskrivs att ersättning för sjukvårdskostnader ska betalas ut till arbetsgivaren, om arbetsgivaren på grundval av lagstadgad skyldighet har betalat arbetstagarens sjukvårdskostnader. I 2 kap. 13 § i lagen om sjöarbetsavtal föreskrivs om sådan skyldighet för arbetsgivaren.

140 §. *Retroaktiv ersättning som ska betalas till pensionsanstalten.* Paragrafen är ny. I den bestäms om betalning av retroaktiv ersättning till pensionsanstalten. Det har inte funnits någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen. Samordning av förmånerna har grundat sig på arbetspensionslagarnas bestämmelser om pensionsanstaltens regressrätt till ersättning för den primära förmånen, till exempel 95 § i lagen om pension för arbetstagare och 130 § i kommunala pensionslagen. I den föreslagna paragrafen avses med pensionsanstalt det som avses med pensionsanstalt i 2 § i lagen om pension för arbetstagare. För att ersättning ska betalas ut till pensionsanstalten förutsätts att den har meddelat försäkringsanstalten att den har rätt till ersättning innan försäkringsanstalten har hunnit betala ersättningen till den skadade eller förmånstagaren.

141 §. *Retroaktiv ersättning som ska betalas till arbetslöshetskassan och Folkpensionsanstalten för tiden med arbetslöshetsförmån.* I paragrafen föreskrivs om retroaktiv ersättning som ska betalas ut till arbetslöshetskassan och Folkpensionsanstalten på samma sätt som i 61 a § 1 mom. i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen preciserats. För att ersättning ska betalas ut till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten förutsätts att den har meddelat försäkringsanstalten att den har rätt till ersättning innan försäkringsanstalten har hunnit betala ersättningen till den skadade.

142 §. *Annan retroaktiv ersättning som ska betalas till Folkpensionsanstalten.* Retroaktiv ersättning som ska betalas till Folkpensionsanstalten för annan tid än tiden för arbetslöshetsförmån regleras i 61 a § 2 mom. i den gällande lagen. Bestämmelsen gäller situationer där en arbetstagare sedan ändringsansökan väckts i fråga om olycksfallspension, livränta, familjepension och försörjningspension tillfälligt fått av Folkpensionsanstalten utbetalad garantipension eller folkpension för samma tid för vilken arbetstagaren beviljas ovannämnda olycksfallsersättning retroaktivt. Då ska försäkringsanstalten betala den retroaktiva ersättningen till Folkpensionsanstalten till den del den motsvarar beloppet av pension som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid. Dessutom föreskrivs i den gällande paragrafen att man kan förfara på samma sätt om arbetstagaren har fått garantipension eller folkpension för samma tid för vilken försäkringsanstalten rättar eller i övrigt justerar beloppet av ovannämnda olycksfallsersättning.

1 mom. föreslås gälla penningförmåner liksom det nuvarande 61 a § 2 mom., men tillämpningsområdet ska vara mera vidsträckt än den nuvarande bestämmelsen. Enligt det ska försäkringsanstalten betala retroaktiv ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, varmed i den nya lagen avses dagpenning, olycksfallpension och rehabiliteringspenning, eller familjepension till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del som ersättningen för inkomstbortfall eller familjepensionen motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat ut till ett för stort belopp för samma tid. I bestämmelsen utsträcks betalningen av retroaktiv ersättning uttryckligen till att omfatta även andra förmåner än enbart garantipension och folkpension. I bestämmelsen nämns inte heller längre att Folkpensionsanstaltens regressrätt skulle gälla endast ändringssökande, rättelse och justering, utan bestämmelsen ska i princip tillämpas förutom i ovannämnda situationer även i alla andra situationer där Folkpensionsanstalten betalat ut för mycket, om olycksfallsförsäkringen i de förmånsbetalningssituationer som räknas upp i bestämmelsen är primär ersättare och den lagstiftning om förmånen i fråga som är bindande för Folkpensionsanstalten inte innehåller något hinder för Folkpensionsanstalten att kräva det överbetalda beloppet av försäkringsanstalten.

För närvarande är regressbestämmelserna utspridda i olika förmånslagar. Bestämmelsen i 61 a § i olycksfallsförsäkringslagen kompletteras av enskilda bestämmelser i an-

nan förmånslagstiftning som gäller förmåner som Folkpensionsanstalten betalar ut. Den nuvarande situationen förklaras delvis av att den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring saknar en bestämmelse om att olycksfallsförsäkringssystemet är primärt i förhållande till andra förmånssystem. I den föreslagna nya lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs det i I avdelningen bland de allmänna bestämmelserna att olycksfallsförsäkringsersättningarna är primära. Trots detta är det för tydlighetens skull nödvändigt att i lagen behålla en regressbestämmelse liknande den nuvarande som dock utvidgas på föreslaget sätt, trots att det leder till dubbel reglering i fråga om vissa förmåner som Folkpensionsanstalten betalar ut. Den föreslagna bestämmelsen ingriper inte i ställningen för olycksfallsförsäkringens ersättning för inkomstbortfall eller familjepensionen inom Folkpensionsanstaltens förmånslagstiftning, m.a.o. huruvida ersättning för inkomstbortfall inom den lagstiftning som Folkpensionsanstalten tillämpar är en förmån som hindrar en annan förmån eller minskar beloppet av den. I den förmånslagstiftning som gäller Folkpensionsanstalten kan man också fortfarande utfärda bestämmelser som begränsar eller kompletterar Folkpensionsanstaltens regressrätt. I 12 § i lagen om handikappförmåner (570/2007) sägs exempelvis att när det gäller beloppet av handikappbidrag och vårdbidrag beaktas till personen på grund av samma sjukdom, lyte eller skada utgående fortlöpande mentillägg, hjälplöshetstillägg eller vårdbidrag som grundar sig på lagstadgad olycksfallsförsäkring. I 29 och 30 § i den lagen föreskrivs om temporärt beviljande av handikappbidrag eller vårdbidrag och om indrivning av dem. Om Folkpensionsanstalten inte har framställt något regresskrav till pensionsanstalten, men pensionsanstalten känner till eller misstänker att personen i fråga för samma tid har fått en annan förmån som Folkpensionsanstalten beviljar, ska försäkringsanstalten innan olycksfallsersättning betalas ut reda ut saken hos Folkpensionsanstalten och vid behov begära ett regresskrav så att man undviker att överlappande ersättningar betalas ut och måste återkrävas från den skadade själv. För att ersättning ska betalas ut till Folkpensionsanstalten förutsätts att den har meddelat försäkringsanstalten att den har rätt till ersättning innan försäkringsanstalten har hunnit betala ersättningen till den skadade.

I 2 mom. föreskrivs om möjlighet för Folkpensionsanstalten att yrka ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar för rehabilitering som den har ordnat. Villkoret för att ersättning ska betalas är att rehabiliteringen kan ersättas enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Rehabilitering som Folkpensionsanstalten ordnar kan vara yrkesinriktad rehabilitering eller medicinsk rehabilitering som ska ersättas enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I den nya lagen är medicinsk rehabilitering en del den sjukvård som ska ersättas. En motsvarande bestämmelse finns i 10 § 3 mom. i den gällande rehabiliteringslagen.

143 §. *Ersättning som ska betalas till kommunen.* I paragrafen föreskrivs om ersättning som betalas ut till kommunen. Bestämmelsen i 1 mom. motsvarar 61 a § 3 mom. i den gällande lagen, dock så att ordalydelsen preciserats. Bestämmelsen i 10 § 1 mom. i den gällande rehabiliteringslagen har överförts till 2 mom. Bestämmelsen i 26 § 2 mom. i den gällande lagen har med preciserad ordalydelse överförts till 3 mom. För att ersättning ska betalas ut till kommunen i fall enligt 1 och 3 mom. förutsätts att kommunen har meddelat försäkringsanstalten att den har rätt till ersättning innan försäkringsanstalten har hunnit betala ersättningen till den skadade.

144 §. *Avbrott i betalningen av ersättning för inkomstbortfall under fängelsestraff.* Enligt 1 mom. avbryts betalningen av ersättning för inkomstbortfall till en ersättningstagare som avtjänar fängelsestraff, när fängelsestraffet pågår i mer än en månad. Enligt den gällande bestämmelsen betalas till skadeståndstagare, som ådömts frihetsstraff eller hålls i rannsakningsfängelse eller efter förordnande skall intagas eller intagits i allmän arbetsinrättning eller annan motsvarande anstalt, inte utan särskilda skäl dagpenning, olycksfallspension, till dem hörande tillägg eller familjepension för den tid varmed frihetsstraffet, den tid i rannsakningsfängelse som beaktats såsom avdrag från frihetsstraff

eller vistelsen på anstalt överstiger tre månader. Syftet med den nya ordalydelsen är förutom att modernisera bestämmelsen dessutom att klarlägga grunderna för avbruten betalning. Det är motiverat att avbryta betalningen av ersättning för inkomstbortfall eftersom inkomstbortfall under fängelsetid i regel inte beror på skadefall som ska ersättas med stöd av denna lag. Med fängelsestraff avses av domstol påfört fängelsestraff för ett brott som personen i fråga konstaterats vara skyldig till. Övervakad frihet på prov, anhållande, rannsakningsfängelse eller samhällstjänst är inte ett sådant fängelsestraff.

I enlighet med 8 kap. 6 och 7 § i fängelselagen (767/2005) kan fångar ges tillstånd att utföra arbete utanför fängelset eller att i fängelset för egen räkning utföra sådant godtagbart arbete som lämpar sig att utföras i ett fängelse. I de situationer där en fånge skulle ha möjlighet att arbeta på detta sätt, men han eller hon har råkat ut för ett olycksfall i arbetet som förhindrar eller minskar möjligheterna att utföra sådant arbete, kan betalningen av ersättning för inkomstbortfall fortsätta. För att ersättningen ska fortsätta att betalas ut krävs ansökan. I praktiken förekommer en sådan situation sannolikt oftast när fången redan har deltidspension och arbetar deltid när fängelsestraffet börjar avtjänas. Den som är helt arbetsoförmögen och får full olycksfallspension torde inte heller kunna antas arbeta i fängelset. Avbruten olycksfallspension inverkar också på betalningen av arbetspension. Då olycksfallspension avbryts för fängelsetiden efter en månad, så betalas arbetspension till arbetspensionstagaren med stöd av 92 och 94 § i lagen om pension för arbetstagare utan att olycksfallspensionen dras av från den om avbrottet fortgår i mer än fyra månader.

Enligt 2 mom. börjar avbruten ersättning för inkomstbortfall betalas ut på nytt när straffet har avtjänats, i praktiken alltså när ersättningstagaren blir placerad i frihet på prov eller villkorligt frigiven. Betalningen av ersättningen fortsätter på ansökan och försäkringsbolagen ska informera om detta samtidigt som man meddelar beslutet om avbruten betalning.

Enligt 3 mom. kan avbruten ersättning för inkomstbortfall betalas ut till den skadades make, en sambo som har rätt till familjepension i enlighet med 100 § 2 mom. och till ett minderårigt barn för att trygga deras försörjning. Villkoret är att ersättningstagaren har försörjt dem innan han eller hon hamnade i fängelse.

145 §. *Ersättningarnas inbördes företrädesordning.* Paragrafen är ny och i den föreskrivs om den inbördes företrädesordningen mellan ersättningar. Utgångspunkten är att en ersättning ska betalas till den som den har beviljats, om inte något annat föreskrivs i lag. Med inbördes företrädesordning mellan ersättningar avses den ordning i vilken försäkringsanstalten ska betala en retroaktiv ersättning när det enligt lag är flera som har rätt till den. Den gällande lagen har saknat en motsvarande bestämmelse. Inom ersättningspraxis har Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds anvisning om den inbördes företrädesordningen iakttagits när ersättningar betalats ut (cirkulär 22/2003, uppdaterat 18.9.2003).

19 kap. Inverkan på handläggningen av ersättningsärenden av att skyldigheter försummas

146 §. *Försummelse hos den skadade som orsak till att inledande av ett ersättningsärende fördröjs.* I paragrafen föreskrivs om den påföljd som ska riktas mot den skadade om han eller hon försummar sin anmälningsplikt enligt 110 § och ett ersättningsärende fördröjs väsentligt till följd av detta. Den skadade kan då vägras ersättning helt eller delvis under dröjsmålet, när detta är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Bestämmelsen kan tillämpas endast på dröjsmål under den frist inom vilken skadeärendet ska väckas. Ett ersättningsärende ska väckas inom den frist på fem år som föreskrivs i 116 §. Ersättning bör inte vägras i en situation där anmälan om skadefallet till arbetsgivaren har fördröjts därför att symtom på skadan eller sjukdomen uppträder först senare eller orsakssambandet mellan skadan eller sjukdomen och arbetet är oklart eller klarnar först efter en lång tid. Det är ofta fråga om prövning från fall till fall och i sista hand om att bedöma bevisen till exempel i en situation

där den skadade påstår sig ha gjort anmälan till arbetsgivaren genast. Ersättning borde inte förvägras i oklara fall. Om det räcker mycket länge från det att skadefallet inträffade tills ersättningsärendet väcks, kan det i praktiken hända att ingen ersättning betalas ut även därför att orsakssambandet mellan olyckan och skadan eller sjukdomen inte längre kan påvisas tillförlitligt.

Enligt 41 § 1 mom. i den gällande lagen har den skadade kunnat förvägras ersättning för dröjsmålstiden om väckandet av ersättningsärendet har fördröjts oskäligt av en orsak som beror på arbetstagaren, dock inte för året före väckandet.

147 §. *Försummelse hos arbetsgivaren som orsak till att inledande eller handläggning av ett ersättningsärende fördröjs.* I paragrafen föreskrivs om påföljd för arbetsgivare som försummar sin plikt enligt 111 § och detta leder till att ett ersättningsärende fördröjs väsentligt. Då kan den ersättning som arbetsgivaren ska få med stöd av 139 § vägras under dröjsmålet. Arbetsgivarens försummelse kan göra att ett ersättningsärende inte bara väcks senare utan också att handläggningen fördröjs i de fall där ärendet redan har väckts på något annat sätt än genom arbetsgivarens anmälan, som behövs för handläggning av ersättningen på grund av de uppgifter som ingår i den.

148 §. *Avbrott i handläggningen av ett ersättningsärende och i betalningen av ersättning samt avgörande av ett ärende.* I 1 mom. sägs att försäkringsanstalten har rätt att avbryta handläggningen av ersättningsärendet till dess att arbetstagaren eller förmånstagaren uppfyller sina förpliktelser, om arbetstagaren eller förmånstagaren försummar sin plikt enligt 130 § att lämna information eller om arbetstagaren försummar sin plikt enligt 132 § att gå på undersökningar för utredning av ett ersättningsärende eller sin plikt enligt 133 § att ta emot sjukvård. Exempelvis när information begärs av den skadade ska det sättas en skälig frist för inlämnande av informationen. Den skadade ska också underrättas om att handläggningen av ärendet avbryts till dess informationen lämnats in och rätten till ersättning avgörs genom ett beslut utifrån den tillgängliga informationen om den skadade inte lämnar in den begärda informationen. Om man har förfarit på detta sätt är det onödigt att höra den skadade separat innan beslutet meddelas. Samma princip gäller även situationer där försummelser förekommit enligt 132 och 133 §. I dessa situationer kan det vara så att försäkringsanstalten inte särskilt tar kontakt med den skadade, och då är det nödvändigt att höra denne innan ärendet avgörs. Då ska man berätta varför handläggningen har avbrutits och att avbrottet fortgår till dess förpliktelsen uppfylls. Den skadade ges ytterligare möjlighet att uppfylla sin förpliktelse inom skälig tid. Den skadade ska underrättas om att om förpliktelsen inte uppfylls inom fristen tid avgörs rätten till ersättning genom ett beslut utifrån tillgänglig information. Handläggningen av ett ersättningsärende kan inte avbrytas på grund av arbetsgivarens försummelse, eftersom det är fråga om arbetstagarens ersättning. I dessa situationer ska försäkringsanstalten utreda saken på något annat sätt. Försäkringsanstalten kan till exempel utreda saken genom att begära handräckning av polisen om arbetsgivaren inte lämnar in anmälan enligt 111 §. Försäkringsanstalten kan åter försöka ta reda på löneuppgifter som saknas hos arbetstagaren själv eller skattemyndigheterna.

I 2 mom. föreskrivs om temporärt avbruten ersättning i en situation där den som får ersättning försummar sin anmälningsplikt enligt 134 § eller det annars är uppenbart att villkoren att fortsätta att betala en beviljad ersättning inte längre uppfylls. Betalningen av ersättning kan avbrytas på grund av försummelse av inte bara plikten enligt 137 § utan också enligt till exempel 132 och 133 §, om det är uppenbart att villkoren för att fortsätta att betala den beviljade ersättningen inte längre uppfylls. Syftet med bestämmelsen är att undvika onödiga återkrav av ersättningar. Den skadade eller förmånstagaren ska omedelbart underrättas om att betalningen har avbrutits. Innan ärendet avgörs ska den skadade ges tillfälle att bli hörd inom en frist. I detta sammanhang ska den skadade underrättas om orsaken till att betalningen avbrutits samt om att rätten till ersättning avgörs utifrån tillgängliga utredningar genom ett beslut om den skadade inte inom fristen svarar på förfrågan om att bli hörd.

I 3 mom. sägs att försäkringsanstalten ska avgöra rätten till ersättning utifrån tillgänglig information om handläggningen av ett ersättningsärende eller betalningen av ersättning har avbrutits i situationer enligt 1 eller 2 mom. Beslutet ska meddelas omedelbart och den tid på 30 dagar som föreskrivs i 127 § ska således inte tillämpas. Om den skadade överklagar beslutet har försäkringsanstalten alltid möjlighet till självrättelse. Den skadade kan också när som helst göra ärendet till föremål för ny handläggning genom att lämna in ny information till försäkringsanstalten. Då avgör försäkringsanstalten ärendet genom att meddela ett nytt beslut. Ett formellt beslut om att ärendet inte upptas till prövning kan inte meddelas i situationer som avses i 1 och 2 mom., utan försäkringsanstalten ska i dessa fall alltid meddela ett avgörande i sak.

149 §. *Avbrott i yrkesinriktad rehabilitering.* I paragrafen föreskrivs hur avbruten yrkesinriktad rehabilitering inverkar på betalningen av rehabiliteringspenning. Bestämmelserna om saken har motsvarande innehåll som 9 § i den gällande rehabiliteringslagen. I paragrafen sägs att ingen rehabiliteringspenning ska betalas ut under avbrottet eller dröjsmålet, om rehabiliteringen avbryts eller om utredningen av rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna avbryts eller om rehabiliteringen inte inleds i tid av skäl som hänför sig till den skadade och som inte är en följd av den skada eller sjukdom som berättigar till ersättning. Syftet med bestämmelsen är att främja den skadades rehabilitering och återgång till arbetslivet. Rehabiliteringspenningen är i enlighet med 69 § 2 mom. lika stor som full dagpenning eller olycksfallspension oberoende av om arbetsförmågan försämrats. Bestämmelsen innebär att den skadade inte betalas full rehabiliteringspenning under avbrottet eller dröjsmålet, utan ersättning för inkomstbortfall betalas för denna tid på grundval av försämringen av arbetsförmågan på det sätt som föreskrivs särskilt i denna lag. Det är fråga om justering av ersättningen på grundval av ändrade förhållanden enligt 137 § 1 mom. Försäkringsanstalten kan få information om avbrott i rehabiliteringen till exempel från rehabiliteringsanstalten. Med stöd av 134 § i den föreslagna lagen ska den skadade som får rehabiliteringsersättning också själv anmäla att rehabiliteringen har avbrutits eller försenats väsentligt. Beslutet meddelas på det sätt som föreskrivs i 124 § om meddelande av beslut.

150 §. *Betalning av retroaktiv ersättning efter avbrott.* I paragrafen föreskrivs för hur lång tid ersättning kan betalas retroaktivt om handläggningen av ett ersättningsärende som avbrutits med stöd av 148 § återupptas eller en ersättning som avbrutits börjar betalas ut på nytt. Enligt bestämmelsen kan ersättning inte utan särskilda skäl betalas ut retroaktivt för längre tid än ett år. Med särskilda skäl avses till exempel ett faktiskt hinder mot att uppfylla förpliktelsen, till exempel att den skadade på grund av en allvarlig sjukdom inte kunnat uppfylla den förpliktelse som föreskrivits för honom eller henne. I den gällande lagen föreskrivs det om saken i 50 § 2 mom. Där sägs att börjar ersättning betalas på nytt efter det betalningen varit avbruten av en orsak som beror av arbetstagaren, betalas ersättning inte utan särskilda skäl retroaktivt för längre tid än ett år.

151 §. *Hur ersättning påverkas av försummelse av en skyldighet som gäller sjukvård.* I 1 mom. sägs att om en skada eller en sjukdom har dragit ut på tiden väsentligt eller tillståndet för skadan eller sjukdomen har försämrats väsentligt på grund av att den skadade har gjort sig skyldig till en försummelse enligt 133 §, betalas ingen ersättning till den del den detta beror på dessa omständigheter. I 133 § föreskrivs om den skadades skyldighet att ta emot läkarordinerad sjukvård som behövs på grund av skadan eller sjukdomen och som grundar sig på medicinskt godtagbar och god vård- och verksamhetspraxis, om behandlingen sannolikt förbättrar hans eller hennes arbets- eller funktionsförmåga. Vid vissa skador och sjukdomar är konservativ behandling den behandling som överensstämmer med behandlingsrekommendationerna i synnerhet i initialfasen. Bestämmelsen är tillämplig till exempel i situationer där det skulle innebär att tiden av arbetsoförmåga förlängs med flera månader om den skadade vägrar att ta emot behandling.

152 §. *Dröjsmålsförhöjning.* I paragrafen föreskrivs om betalning av dröjsmålsförhöjning. Den nuvarande termen förhöjning av

skadeståndet har ändrats till dröjsmålshöjning. I den gällande lagen föreskrivs det om saken i 60 a §. För att försäkringsanstalten ska vara skyldig att betala dröjsmålsförhöjning förutsätts att ett beslut inte har meddelats eller att ersättning inte har betalats inom fristen. Dröjsmålsförhöjning ska således betalas även på försenad dröjsmålsförhöjning eftersom höjningen är en ersättning enligt denna lag. Förpliktelsen att betala dröjsmålsförhöjning ska ändå inte gälla betalningar som grundar sig på försäkrings- och pensionsanstalternas samordning eller regressrätt.

I 2 mom. föreskrivs närmare om hur höjningen räknas ut och i 3 mom. om retroaktiv betalning samt om fall av så kallad force majeure. I 4 mom. föreskrivs om den gräns i euro under vilken ersättning inte betalas ut. Beloppet justeras årligen med den lönekoefficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare. Bestämmelserna motsvarar den gällande lagen.

153 §. *Överföring av ett ersättningsärende överförs till Olycksfallsförsäkringscentralen till följd av dröjsmål hos försäkringsbolaget.* I paragrafen föreskrivs om möjlighet för den skadade att på ansökan få ett ersättningsärende överfört till Olycksfallsförsäkringscentralen, om försäkringsbolaget inte har handlagt ett ersättningsärende eller meddelat ett beslut inom den frist som avses i 119 och 127 §. I den gällande lagen föreskrivs om saken i 41 b §, där det också nämns att ersättning ska betalas inom en viss tid. Det behöver inte längre nämnas i paragrafens ordalydelse att ersättning ska betalas, eftersom det i praktiken alltid förutsätts att beslutsfattandet dröjt för att ett ersättningsärende ska överföras till Olycksfallsförsäkringscentralen. Det är inte möjligt eller nödvändigt att överföra enbart betalningen till Olycksfallsförsäkringscentralen utan att beslutet om den dröjt.

154 §. *Handläggning av ett fördröjt ersättningsärende.* I 1 mom. föreskrivs om skyldighet för försäkringsbolaget att handlägga ett ärende som avses i 153 § skyndsamt. Detta är motiverat för att ett eventuellt redan försenat ersättningsärende inte ska försenas ytterligare i onödan. Olycksfallsförsäkringscentralen ska höra det behöriga försäkringsbolaget med anledning av ansökan. För att Olycksfallsförsäkringscentralen ska kunna handlägga ett ansökningsärende som gäller dröjsmål, ska försäkringsbolaget tillsammans med sitt yttrande på grund av hörandet omedelbart lämna över de handlingar som det förfogar över och som behövs för att utreda ärendet. Om yttrandet eller handlingarna inte lämnas in till Olycksfallsförsäkringscentralen inom en skälig tid som den bestämmer, kan det uteslutande av denna anledning anses att utredningen av ersättningsärendet eller meddelandet av beslut försummats. Bestämmelser om detta så kallade ersättningsgarantiförfarande ingår i 41 b § i den gällande lagen.

I 2 mom. preciseras vem beslutet meddelas. Olycksfallsförsäkringscentralen ska med anledning av ansökan meddela både den skadade och försäkringsbolaget beslutet. Dessutom föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralens beslut ska följas tills ärendet har avgjorts på något annat sätt genom ett lagakraftvunnet beslut.

I 3 mom. föreskrivs att om Olycksfallsförsäkringscentralen genom sitt beslut anser att ett försäkringsärende har fördröjts på det sätt som avses i 153 § ska den handlägga det fördröjda ersättningsärendet och betala en lagstadgad ersättning. Motsvarande bestämmelser ingår i 41 b § i den gällande lagen. Vid verkställigheten tillämpas det som i denna lag föreskrivs om bland annat handläggning av ersättningsärenden, information, betalning av ersättning och meddelande av beslut.

Om ett försäkringsbolag innan ett beslut som avses i 2 mom. meddelas har meddelat ett överklagbart beslut i ett ärende som är föremål för ansökan ska handläggningen av ärendet inte överföras på Olycksfallsförsäkringscentralen även om ett dröjsmål har inträffat.

155 §. *Betalning av kostnader som orsakas av dröjsmål vid handläggning av ett ärende.* I paragrafen föreskrivs om skyldighet för försäkringsbolag att till Olycksfallsförsäkringscentralen återbetala skäliga kostnader som handläggningen av ett fördröjt ärende har orsakat, samt de ersättningar som Olycksfallsförsäkringscentralen har betalat ut. I den gällande lagen föreskrivs att social- och hälsovårdsministeriet fastställer grunderna för handläggningskostnaderna på ansökan av Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund.

Detta upphör och i fortsättningen bestämmer Olycksfallsförsäkringscentralen de skäliga kostnader som handläggningen av ett fördröjt ärende kan anses orsaka. De ersättningskostnader som betalas på grund av förseningen tas ut till fullt belopp hos försäkringsbolaget på samma sätt som för närvarande. Däremot stryks den nuvarande lagens påföljdsavgift för försäkringsbolaget, eftersom Olycksfallsförsäkringscentralen enligt 124 § i grundlagen inte kan utöva betydande offentlig makt, och påförande av en påföljdsavgift av sanktionsnatur betraktas som sådan.

V Avdelningen **Försäkringsverksamhet och försäkringspremier**

20 kap. **Försäkringsverksamhet**

156 §. *Tecknande av försäkring.* I paragrafen föreskrivs analogt med bestämmelsen i 8 § i gällande lag att arbetsgivaren ska uppfylla sin försäkringsskyldighet enligt 3 § genom att för detta ändamål teckna försäkring i enlighet med denna lag. I paragrafens 1 mom. uttrycks regeln i gällande lag att försäkringen ska tecknas innan arbetet som ska försäkras påbörjas. Försäkringen ska följaktligen redan gälla när det arbete som försäkras påbörjas, annars gör sig arbetsgivaren skyldig till försummelse av försäkringsskyldigheten. Om det när arbetet påbörjas är klart att de löner som ska betalas för arbetet kommer att överstiga 1200 euro under kalenderåret i fråga, ska försäkringen vara i kraft redan när arbetet påbörjas. Enligt momentet ska försäkringen tecknas i ett försäkringsbolag som avses i 205 § som enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) eller lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) har rätt att i Finland bedriva försäkring i den skadeförsäkringsklass 1 som avses i 2 § 1 mom. i lagen om försäkringsklasser (526/2008). Enligt 3 § har en arbetsgivare ingen försäkringsskyldighet, om de utbetalda lönerna eller de överenskomna lönerna under ett kalenderår uppgår till högst 1 200 euro, och inte heller staten har någon försäkringsskyldighet enligt denna lag, utan ersättning betalas från statliga medel på det sätt som föreskrivs i denna lag. Även om arbetsgivaren inte har någon försäkringsskyldighet har arbetstagaren trots det rätt att få ersättning för ett olycksfall i arbetet eller för en yrkessjukdom, liksom i dagsläget. Ersättningsfrågan handläggs och ersättningarna betalas av Olycksfallsförsäkringscentralen liksom nu.

I 2 mom. föreskrivs att en försäkring gäller alla arbetstagare hos arbetsgivaren, om det inte har tecknats separat försäkring för en viss del av företaget eller för ett visst arbete. Detta kallas principen om allmänna försäkringar som i gällande lag uttrycks i 34 §. Enligt den principen kan en arbetsgivare som har tecknat försäkring inte ha arbetstagare som inte omfattas av försäkringen. Om en arbetsgivare har flera försäkringar, är en av dem alltid en allmän försäkring som omfattar de arbetstagare som inte omfattas av någon bestämd delförsäkring. Det ska i likhet med nuläget också framöver vara möjligt att teckna delförsäkringar, såvida föremålet för delförsäkringen kan definieras noggrant till åtskillnad från den allmänna försäkringen eller andra delförsäkringar. Delförsäkring kan inte tecknas för att kringgå försäkringsverksamhet med specialpremiegrunder enligt 166 § 4 mom. I momentet föreskrivs också om det fallet att det finns flera försäkringar. Om det framgår att arbetsgivaren har tecknat flera försäkringar för samma arbete från olika försäkringsbolag, ska den först tecknade försäkringen gälla. Med avseende på förfarandet för överföring av försäkringar föreskrivs om motsvarande fall i 162 § 2 mom.

Den försäkringsskyldighetiga arbetsgivaren är en fysisk eller juridisk person och preciseras följaktligen i regel genom FO-nummer eller personbeteckning. Om till exempel en privat näringsidkare har tecknat försäkring för sina arbetstagare för sin näringsverksamhet, omfattar försäkringen också en arbetstagare som personen har anställt för sitt privata hushåll, i enlighet med principen om allmän försäkring. Alternativt kan näringsidkaren teckna delförsäkring för en arbetstagare som anställs för det privata hushållet.

157 §. *Beviljande av en försäkring och tidpunkt när den börjar gälla.* I 1 mom. föreskrivs om skyldighet att bevilja försäkring, det vill säga om avtalstvång, vilket i gällande lag föreskrivs i 31 § 1 mom. Ett försäkrings-

bolag får inte vägra att bevilja obligatorisk lagstadgad olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring som någon ansöker om hos bolaget. Med försäkringsbolag avses i enlighet med hänvisningen i föregående paragraf ett försäkringsbolag som avses i 205 § som enligt försäkringsbolagslagen eller lagen om utländska försäkringsbolag har rätt att i Finland bedriva försäkring i den skadeförsäkringsklass 1 som avses i 2 § 1 mom. i lagen om försäkringsklasser.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs analogt med 33 § i gällande lag, att försäkringen börjar gälla från och med den tidpunkt när försäkringsbolaget bevisligen tog emot ansökan. Någon bestämmelse om en bestämd form för försäkringsansökan föreslås inte, utan i enlighet med nuvarande tolkning får den göras också muntligt. I regel tecknas försäkringar utifrån en skriftlig ansökan. Försäkringsskyddet ska enligt förslaget börja gälla från och med den tidpunkt när det finns dokumenterade uppgifter om att ansökan mottagits. I enstaka fall kan det i praktiken bli nödvändigt att utreda uppgiften om den exakta tidpunkten när en försäkring har börjat gälla med klockslags noggrannhet.

Enligt paragrafens 3 mom. ska försäkringstagaren få en skriftlig bekräftelse på att försäkringen gäller. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om ett skriftligt intyg i 31 § 2 mom. i gällande lag. Någon närmare angiven bestämd form för bekräftelsen föreskrivs inte, kravet på skriftlig bekräftelse uppfylls också av en elektronisk handling. Bekräftelsen kan vara ett så kallat försäkringsbrev och försäkringsbolaget får besluta om dess närmare innehåll. På grund av bekräftelsens natur ska den utfärdas utan dröjsmål när försäkringen börjar gälla.

158 §. *Fortlöpande försäkring och tidsbegränsad försäkring.* I 1 mom. föreskrivs om försäkringsperioden för fortlöpande försäkringar analogt med 32 § 1 mom. i gällande lag. Momentet uttrycker huvudregeln att försäkringen ingås för att gälla fortlöpande och att försäkringsperioden då är ett kalenderår. När emellertid en försäkring träder i kraft under pågående år löper den första försäkringsperioden ut den sista dagen av det kalenderår som följer på det år då försäkringen började gälla.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs mera detaljerat än förnärvarande om försäkringar som tecknas för en viss tid och upphör att gälla utan uppsägning. En tidsbegränsad försäkring kan endast tecknas för ett bestämt arbete eller arbetsställe som existerar högst ett år och försäkringsperioden är då lika med försäkringens giltighetstid. Om det alltså när försäkringen tecknas är känt att arbetet kommer att räcka längre än ett år, ska en fortlöpande försäkring tecknas. Fortsätter arbetet som ska försäkras efter den överenskomna tidpunkten och försäkringstagaren underrättar försäkringsbolaget om detta innan tidsfristen går ut, förlängs den tidsbegränsade försäkringens giltighetstid fram till den nya frist som försäkringstagaren uppger, dock med högst 12 månader. Om arbetsgivaren inte meddelar att arbetet kommer att fortgå, gör sig arbetsgivaren skyldig till försummelse av försäkringsskyldigheten när försäkringens giltighetstid har gått ut.

I säsongsbetonade företag, där arbetet endast utförs under en bestämd tid varje kalenderår, tecknas fortlöpande försäkring, eftersom det är fråga om ett varaktigt, årligen återkommande arbete.

159 §. *Försäkringstagarens anmälningsplikt när försäkring tecknas.* I paragrafen föreskrivs att försäkringstagaren när försäkring tecknas är skyldig att till försäkringsbolaget lämna de uppgifter som behövs för att bestämma premien. I paragrafens 1 mom. finns en förteckning med exempel på de väsentligaste uppgifterna ett försäkringsbolag i allmänhet behöver för att kunna räkna ut försäkringspremien enligt sina premiegrunder. Sådana är bransch, kvantitet och kvalitet på arbete man låter utföra, tidpunkten för när arbetet börjar, ägarförhållandena i företaget och arbetarskyddsarbete enligt 166 § 5 mom. Arbetets kvantitet och kvalitet, det vill säga risken i arbetet, bedöms i allmänhet utifrån bransch och betalda löner. Bestämmelsen motsvarar med avseende på de uppgifter som anges bestämmelsen i 37 § 1 mom. i gällande lag. Eftersom varje försäkringsbolag självständigt bestämmer sina premiegrunder kan förteckningen inte vara uttömmande, utan försäkringsbolaget fastställer vilka uppgifter det behöver. Försäkringstagaren ska följakt-

ligen till försäkringsbolaget lämna de uppgifter bolaget begär.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs en tidsfrist för när uppgifterna som avses i 1 mom. ska lämnas in. Försäkringstagaren ska lämna in uppgifterna i samband med ansökan om försäkring eller senast 14 dagar efter att försäkringen har börjat gälla. Om försäkringstagaren inte lämnar uppgifterna inom utsatt tid, får försäkringsbolaget enligt vad som föreskrivs i 161 § bestämma premien utifrån de uppgifter det har till förfogande. Försäkringsbolaget blir då i praktiken tvunget att göra en uppskattning av de omständigheter, enligt vilka premien bestäms. Bestämmelser om hur den bestäms finns i kapitel 21. Om försäkringstagaren lämnar de uppgifter som behövs först efter att tidsfristen har gått ut, måste försäkringsbolaget justera premien så att den motsvarar de korrekta uppgifterna.

160 §. *Försäkringstagarens anmälningsplikt när försäkringen är i kraft och när den löper ut.* I paragrafen föreskrivs om försäkringstagarens anmälningsplikt under försäkringsperioden och när den löper ut och när en tidsbegränsad försäkring löper ut. Paragrafens 1 mom. preciserar anmälningsplikten enligt 37 § 1 mom. i gällande lag. Enligt momentet ska försäkringstagaren årligen inom januari månad anmäla de uppgifter till försäkringsbolaget som avses i ovanstående 159 §. Denna tidpunkt för när den årliga anmälan ska lämnas in har tidigare inte reglerats i lagen, utan den har varierat efter försäkringsbolag, och i praktiken varit just utgången av januari.

I paragrafens 2 mom. föreslås en ny bestämmelse om försäkringstagarens skyldighet att anmäla väsentliga förändringar som sker under försäkringsperioden, det vill säga kalenderåret, och som påverkar riskbedömningen och försäkringspremien. Sådana uppgifter kunde vara till exempel bransch, arbetets kvantitet och kvalitet samt uppgifter om företagets ägarförhållanden. Bestämmelsen behövs för att försäkringsbolaget ska kunna justera försäkringspremien till rätt nivå redan under försäkringsperioden, så att inte den slutliga premien ska avvika orimligt mycket från förskottsavgiften. För att anmälningsplikten ska fungera, bör försäkringsbolaget informera försäkringstagaren om denna skyldighet.

Enligt 3 mom. ska försäkringstagaren anmäla de uppgifter som anges i 1 mom. senast 30 dagar efter att försäkringen löpte ut. Detta är en ny bestämmelse som behövs för att det utan onödig fördröjning ska gå att avsluta en försäkring och sköta slutfaktureringen.

161 §. *Hur försäkringspremien bestäms.* I paragrafen föreskrivs om grundprincipen att försäkringsbolaget ska bestämma försäkringspremien utifrån tillgängliga uppgifter. Om en försäkringstagare helt eller delvis försummar sin anmälningsplikt enligt föreslagna 159−160 §, ska försäkringsbolaget bestämma försäkringspremien utifrån uppgifter det självt kan uppbåda. Motsvarande bestämmelse finns inte i gällande lag. Den föreslagna paragrafen understryker att försäkringsbolaget är tvunget att bestämma en premie även om försäkringstagaren inte samarbetar med avseende på de uppgifter som behövs för att bestämma premien. Försäkringsbolaget blir då tvunget att uppskatta försäkringstagarens risk enligt sina premiegrunder. Bestämmelserna om hur försäkringspremier ska bestämmas ingår i lagens 21 kap.

Enligt 37 § i gällande lag kan ett försäkringsbolag fastställa en uppskattad höjd försäkringspremie, om försäkringstagaren försummar sin anmälningsplikt. Det föreslås att denna sanktionsmöjlighet ska frångås, eftersom ett försäkringsbolag inte får bestämma avgifter av sanktionskaraktär därför att det enligt den tolkning av 124 § i grundlagen som grundlagsutskottet numera följer innebär betydande utövning av offentlig makt som inte kan ges andra än myndigheter. Det vore inte ändamålsenligt att överföra sanktionsavgiften till myndigheterna, särskilt med tanke på hur tungrott ett sådant förfarande är administrativt i förhållande till den nytta som uppnås. En stor del av de fall som kräver att försäkringspremien justeras lämnar också på något vis rum för tolkning med avseende på huruvida det är fråga om avsiktlighet eller försummelse på grund av oaktsamhet. Innan den slutliga premien bestäms görs det i varje fall ofta korrigeringar i försäkringspremierna på grund av förändringar i försäkringstagarens omständigheter och de fallen handlar inte om försummelser som det vore skäl att

sanktionera. Å andra sidan föreslås försäkringsbolagen i 179 § en ny uttrycklig tillsynsuppgift som gör en täckande massövervakning av lönebeloppsuppgifter möjlig. Med hjälp av denna effektiva övervakning får försäkringsbolagen till sitt förfogande så aktuella skatteuppgifter om utbetalade löner som möjligt. Dessa uppgifter som väsentligen inverkar på försäkringspremien är då i högre grad tillgängliga för försäkringsbolaget än i dagsläget, medan en försummelse från en försäkringstagares sida att sköta sin anmälningsplikt inte får så stor betydelse.

162 §. *Överföring av fortlöpande försäkring till ett annat försäkringsbolag.* I paragrafen förskrivs om överföring av en försäkring till ett annat försäkringsbolag. Termen överföring är ny i lagen, men är bruklig i försäkringsverksamhet. Ur försäkringstagarens synpunkt handlar det om att föra över en försäkring, eftersom försäkringen hela tiden måste vara i kraft, om försäkringstagaren låter utföra arbete som ska försäkras enligt denna lag. I 32 § 1 mom. i gällande lag, som den föreslagna paragrafen till huvudsakliga delar motsvarar i sak, talas det om ”uppsägning av försäkring”. Enligt 2 mom. i samma paragraf är en uppsägning av en obligatorisk försäkring giltig endast om det samtidigt visas att en ny försäkring träder i kraft i en annan försäkringsanstalt när giltighetstiden för den uppsagda försäkringen går ut. I den praktiska försäkringsverksamheten har uppsägningar traditionellt genomförts med en särskild överföringsansökan som görs med det nya försäkringsbolaget (det mottagande bolaget) och lämnas som uppsägning till det gamla bolaget (det avstående bolaget). I praktiken tecknas inget särskilt försäkringsbrev över avtalet. Försäkringsbolagen har på inbördes avtal skött överföringen med ett elektroniskt dataöverföringsförfarande sedan ingången av 2013. Försäkringstagaren ska för att säga upp sin försäkring underteckna en överföringsansökan. Ansökningsblanketten följer varje bolags egna mallar och innehåller de uppgifter respektive bolag har fastställt för sina egna behov. Försäkringsbolagen har kommit överens om vilka uppgifter en överföringsansökan åtminstone ska innehålla och dessa så kallade överföringsuppgifter lämnar det mottagande bolaget till det avstående bolaget till vilket det är också en uppsägning. Överlåtelsen av överföringsuppgifterna utgör samtidigt det mottagande försäkringsbolagets bekräftelse på att försäkringen där träder i kraft den dag som följer på upphörandedagen. I paragrafen avfattas grundprinciperna i gällande lag och den praxis som har följts. Det vore emellertid inte ändamålsenligt att reglera de praktiska detaljerna i lagen, utan verkställandet av ett flexibelt förfarande är enligt förslaget alltjämt beroende av försäkringsbolagens inbördes avtal.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs analogt med innehållet i gällande lag att försäkringen kan överföras så att den löper ut den sista dagen i mars, juni, september eller december, dock inte innan den första försäkringsperioden har löpt ut. Enligt momentet ska försäkringstagaren göra en överföringsanmälan till det nya, alltså det mottagande försäkringsbolaget som ska skicka den till det gamla, alltså det avstående försäkringsbolaget senast tre kalendermånader före tidpunkterna ovan. Det blir alltså också i fortsättningen fyra så kallade överföringsrundor om året.

I paragrafens 2 mom. konstateras först, analogt med dagsläget, att försäkringen träder i kraft i det nya försäkringsbolaget från och med den tidpunkt när den tidigare försäkringen upphör att gälla. Det föreslås också att den princip som försäkringsverksamheten följer skrivs in i momentet att den första av överlappande överföringar är giltig, om inte försäkringstagaren och försäkringsbolagen har avtalat något annat. I praktiken förekommer det situationer där en försäkringstagare har gjort en ansökan om överföring hos två eller flera försäkringsbolag från och med samma tidpunkt. För det fallet att man i en sådan konfliktsituation inte når samförstånd mellan försäkringstagaren och försäkringsbolagen i fråga om till vilket bolag försäkringen ska överföras behövs det en regel som avgör situationen. Den regel som föreslås motsvarar gällande praxis.

Överföringsförfarandet ska enligt förslaget fortfarande vara det enda lagenliga sättet att flytta försäkringar från ett bolag till ett annat. Detta gäller även delförsäkringar. Överföringsförfarandet ska följas också när det endast är en begränsad del av försäkringen man vill försäkra i ett annat bolag.

Enligt paragrafens 3 mom. får närmare bestämmelser om förfarandet vid överföring av försäkring utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning föreskrivs för närvarande om inlämning av den statistiksammanställning som nämns i 167 § och som väsentligen hänger samman med överföringen av försäkringar. I praktiken följer försäkringsbolagen samma förfarande för förmedling av överföringsuppgifter som för lämnande av statistiksammanställningen och det kan därför finnas behov av att inkludera överföringsförfarandet i förordningen.

163 §. *Försäkringstagarens medellöshet eller okända vistelseort.* I paragrafen föreskrivs att en försäkring upphör att gälla vid försäkringstagarens medellöshet eller oanträffbarhet. En försäkring anses ha upphört att gälla från och med den dagen då försäkringstagaren försätts i konkurs. Enligt 32 § 4 mom. i gällande lag förfaller en olycksfallsförsäkring i de fall, då företaget upphör eller ett arbete avslutas eller försäkringstagaren inte längre är försäkringsskyldighetig. Enligt 6 mom. i samma paragraf övergår arbetsgivarens skyldigheter enligt olycksfallsförsäkringen på konkursboet då konkursen inleds. Beroende på om arbetet har fortgått har det i praktiken förekommit situationer där det inte har varit klart huruvida försäkringen fortsatt är i kraft och om konkursboet har försäkringsskyldighet. Därför föreslås det i syfte att förtydliga regleringen att försäkringen avbryts när försäkringstagaren försätts i konkurs och att försäkringsskyldigheten från samma tidpunkt räknat övergår till konkursboet. Bestämmelser om försäkringsskyldigheten för ett konkursbo föreskrivs i följande paragraf.

En försäkring anses enligt paragrafen också ha upphört att gälla när utmätningsmannen har utfärdat ett intyg över hinder enligt 3 kap. 95 § i utsökningsbalken om försäkringstagarens medellöshet eller oanträffbarhet. Detta motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 32 § 5 mom. i gällande lag.

164 §. *Konkursboets försäkringsskyldighet.* I paragrafen förtydligas försäkringsskyldigheten vid arbetsgivarens konkurs. Enligt föregående paragraf anses en försäkring ha upphört att gälla den dag då försäkringstagaren försätts i konkurs. Om arbetet fortgår i konkursboets regi, ska konkursboet enligt paragrafen följaktligen teckna en ny försäkring som gäller från och med tidpunkten för konkursen. Om ingen försäkring tecknas, är det fråga om försummelse av försäkringsskyldighet, men arbetstagarna omfattas fortsatt av det skydd lagen förutsätter.

165 §. *När en försäkring upphör att gälla på grund av försäkringsbolagets konkurs.* Paragrafen motsvarar till innehållet bestämmelsen i 38 a § 1 mom. i gällande lag om att en försäkring upphör att gälla på grund av försäkringsbolagets likvidation eller konkurs och att försäkringstagaren är skyldig att teckna en ny försäkring.

21 kap. Hur försäkringspremier ska bestämmas och betalas

166 §. *Försäkringsbolagets premiegrunder.* Enligt förslaget flyttas bestämmelserna om premiegrunderna i 35 § i gällande lag till denna paragraf som sådana, det är närmast paragrafhänvisningarna som korrigeras. Paragraferna om avgiftsregleringen vid olycksfallsförsäkringar omarbetades i sin helhet redan genom lagen om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring 647/2010 (RP 55/2010 rd) som trädde i kraft vid ingången av 2012.

167 §. *Statistiksammanställning.* Enligt förslaget flyttas bestämmelserna om förmedling av uppgifter som används som grund för försäkringspremien i 35 a § i gällande lag till denna paragraf med preciserad ordalydelse och korrigerad paragrafhänvisning. I paragrafens 1 mom. preciseras att med skadeuppgifter i nuvarande ordalydelse avses uppgifter om skadefall och ersättningar. Bestämmelsen ingår i reformen av avgiftsregleringen vid olycksfallsförsäkringar som trädde i kraft vid ingången av 2012.

168 §. *Arbetsinkomsten som försäkringspremien grundar sig på.* I paragrafen föreskrivs det om arbetsinkomsten som försäkringspremien grundar sig på. Bestämmelsen innehåller ingen ändring i sak jämfört med bestämmelsen i 35 b § i gällande lag, där bestämmelserna om arbetsinkomsten som försäkringspremien grundar sig på för närvarande finns. Enligt 1 mom. ska de arbetsinkomster som försäkringstagaren har betalat ut och som ska räknas in i det lönebelopp som för-

säkringspremien grundar sig på bestämmas enligt vad som föreskrivs i 81 § om arbetsinkomster som ersättning för inkomstbortfall grundar sig på. I lönesumman ska alla arbetsinkomster som har betalats till försäkrade arbetstagare räknas in.

I 2 mom. i paragrafen föreskrivs analogt med bestämmelsen i gällande 35 b § 5 mom. om arbetsinkomsten för utsända och lokalt anställda arbetstagare.

169 §. *Försäkringspremie.* Enligt förslaget flyttas bestämmelserna om hur försäkringspremien bestäms, justeras och förfaller till betalning i 35 c § i gällande lag som sådana till 1 och 2 mom. i denna paragraf. Bestämmelserna ingår i den tidigare nämnda reformen av avgiftsregleringen vid olycksfallsförsäkringar.

I paragrafens 3 mom. föreslås en ny bestämmelse, där försäkringsbolaget åläggs att informera försäkringstagaren om hur debiteringen av försäkringspremien kan överklagas. Nedan i 240 § föreskrivs analogt med gällande lag att den som är missnöjd med försäkringspremien får anföra särskilda grundbesvär senast två år från ingången av året efter det år då premien påfördes eller debiterades. Försäkringsbolaget ska informera försäkringstagaren om möjligheten att anföra grundbesvär när bolaget efter att försäkringsperioden har löpt ut debiterar den justerade försäkringspremien, alltså den så kallade slutliga premien. I samband med förhandsbetalningen föreligger informationsplikt ännu inte, eftersom den inte kan överklagas genom grundbesvär. Om försäkringspremien är en fast avgift som inte justeras när försäkringsperioden löper ut, ska försäkringstagaren informeras om möjligheten att överklaga genom grundbesvär i samband med debiteringen av premien.

170 §. *Försäkringstagarens rätt att få information om grunderna för och utvecklingen av försäkringspremien.* Enligt förslaget flyttas bestämmelsen om försäkringstagarens rätt att få information om försäkringspremiens grunder och utveckling i 35 d § i gällande lag till denna paragraf som sådan.

171 §. *Riskklassificering som förvaltas av Olycksfallsförsäkringscentralen.* Enligt förslaget flyttas bestämmelsen i 35 e § i gällande lag om Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbundsriskklassificering som sådan till denna paragraf, det är närmast paragrafhänvisningarna som korrigeras.

172 §. *Dröjsmålsränta och indrivningskostnader.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 38 § 1 mom. i gällande lag om att dröjsmålsränta enligt räntesatsen i 4 a § 1 mom. i räntelagen tillämpas vid indrivning av försäkringspremier. För att förtydliga tolkningen fogas till bestämmelsen ett omnämnande om försäkringstagarens skyldighet att också betala indrivningskostnader för en försenad premie, med en informativ hänvisning till indrivningslagen. Lagen om indrivning av fordringar (513/1999, indrivningslagen) tillämpas som allmän lag också på indrivning av olycksfallsförsäkringspremie. Enligt 10 e § i indrivningslagen har borgenären rätt att få en standardersättning på 40 euro för indrivningskostnader, om en betalning som avses i 1 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) är försenad så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Olycksfallsförsäkringspremien är en betalning som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal, och följaktligen kan försäkringsbolagen förfoga över denna standardersättning. Bestämmelsen i gällande lag om en möjlighet att i stället för dröjsmålsränta tillämpa en engångshöjning av försäkringspremien på 10 % stryks som onödig.

173 §. *Preskribering av försäkringspremie.* Den preskriptionstid på fem år som föreskrivs i paragrafen motsvarar tidsfristen i 38 § 2 mom. i gällande lag. Enligt paragrafen ska tidsfristen dock börja räknas från utgången av det kalenderåret då utjämningspremien för försäkringsperioden förföll till betalning, inte från den dag då utjämningspremien förfaller till betalning såsom i dag.

174 §. *Utsökningsbar försäkringspremie.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen om utsökningsbar försäkringspremie i 38 § 2 mom. i gällande lag. Standardersättningen på 40 euro för indrivningskostnader enligt 10 e § i indrivningslagen är direkt utsökningsbar enligt 10 f § i den lagen. Tvångsindrivning av större indrivningskostnader än det måste verkställas med beslut av domstol.

175 §. *Preskribering av återbetalning av en försäkringspremie som betalats utan*

grund. Paragrafen motsvarar bestämmelsen om preskribering av återbetalning av en försäkringspremie som betalats utan grund i 38 § 3 mom. i gällande lag, men preskriptionstiden har förkortats från tio till fem år i överensstämmelse med arbetspensionsförsäkringen. Till paragrafen fogas också en hänvisning till bestämmelsen i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder (728/2003) där föreskrivs om avbrytande av preskription.

176 §. *En delägares eller en bolagsmans ansvar för försäkringspremien.* I paragrafen föreskrivs i syfte att förtydliga tolkningen att en delägare eller en bolagsman också ansvarar för sammanslutningens försäkringspremier enligt denna lag, om delägaren eller bolagsmannen svarar för sammanslutningens förpliktelser på samma sätt som för sina egna skulder. Motsvarande bestämmelse finns i 156 § i lagen om pension för arbetstagare.

22 kap. Tillsyn över försäkringsverksamhet

177 §. *Allmän tillsyn över försäkringsverksamhet samt tvångsförsäkring.* Det föreslås i paragrafen att Olycksfallsförsäkringscentralen som en ny uppgift ska utöva tillsyn över att den allmänna försäkringsskyldigheten följs. Enligt 1 mom. ska Olycksfallsförsäkringscentralen utöva tillsyn över att arbetsgivaren uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt denna lag. I lagen föreskrivs inte om verkställigheten av tillsynen, utan Olycksfallsförsäkringscentralen avses verkställa övervakningen på det sätt den anser ändamålsenligt. Bestämmelsen syftar dock till att tillsyn faktiskt ska utövas och att den ska vara effektiv, exempelvis utifrån en omfattande masstillsyn som gäller alla arbetsgivare. Pensionsskyddscentralen utövar redan motsvarande tillsyn, liksom även arbetslöshetsförsäkringsfonden. Vid behov är det alltså möjligt för olika socialförsäkringssektorer att samarbeta sinsemellan. Avsikten är att också försäkringsregistret som föreslås i 178 § ska utnyttjas i tillsynen.

I paragrafens 2 mom. föreslås att tvångsförsäkring ska införas vid fall av försummelse. Enligt momentet ska Olycksfallsförsäkringscentralen tvångsförsäkra en arbetsgivare som trots uppmaning inte tecknar försäkring i ett försäkringsbolag. I dagsläget finns denna möjlighet inte. Förfarandet som föreslås motsvarar det som tillämpas inom arbetspensionsförsäkringen. Inte heller i detta avseende utfärdas det några detaljerade bestämmelser, utan Olycksfallsförsäkringscentralen ska verkställa förfarandet på det sätt den anser ändamålsenligt.

178 §. *Försäkringsregister.* I paragarafen åläggs Olycksfallsförsäkringscentralen uppgiften att föra försäkringsregister över de arbetsgivare som har tecknat försäkring enligt denna lag för sina arbetstagare (försäkringsregister). Bestämmelsen gäller inte frivilliga försäkringar enligt denna lag. Registrets användningsändamål uttrycks i paragrafen på ett allmänt plan: registret ska utnyttjas i bekämpningen av grå ekonomi, i tillsynen över försäkringsverksamheten och för utredning av ersättningsansvarigt försäkringsbolag.

Med tillsyn avses skötsel av Olycksfallsförsäkringscentralens tillsynsuppdrag enligt förslaget i 177 § och arbetarskyddsmyndighetens tillsynsuppdrag enligt förslaget i 180 §. Olycksfallsförsäkringscentralen får enligt förslaget använda registret i sin egen tillsynsverksamhet och arbetarskyddsmyndigheten får enligt 180 § rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Registeruppgifterna kan vid behov vara tillgängliga också för annan verksamhet som rör förebyggande och utredning av grå ekonomi inom ramen för myndighetssamarbete. Till exempel Enheten för utredning av grå ekonomi har med stöd av 4 och 7 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) rätt att trots sekretess av olycksfallsförsäkringsbolaget eller Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund få de uppgifter som är nödvändiga för fenomenutredningar eller fullgöranderapporter om skyldigheter i anknytning till olycksfallsförsäkringsavgifter som förutsätts i lag och om fullgörandet av och tillsynen över skyldigheterna. Olycksfallsförsäkringscentralen har med stöd av 256 § rätt att vid misstänkta försummelser på eget initiativ lämna ut uppgifter som är nödvändiga för tillsynen också till Pensionsskyddscentralen och arbetslöshetsförsäkringsfonden. På motsvarande sätt föreslås det att Pensionsskyddscentralen ska ha rätt att för tillsyn lämna ut uppgifter om misstänkta för-

summelser som observeras i den egna tillsynen. Arbetslöshetsförsäkringsfonden har redan med stöd av 22 b § 1 mom. 1 punkten i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1988) rätt att lämna Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund sådana uppgifter som fastställs i den punkten, om det finns anledning att misstänka att en arbetsgivare inte har uppfyllt sin försäkringsskyldighet eller betalningsskyldighet. Ömsesidig rätt att få information ger förutsättningar för en effektiv samverkan i försäkringstillsynen och bekämpningen av grå ekonomi.

Vid utredning av ersättningsansvarigt försäkringsbolag vore registret en nyttig och snabb metod för att ta reda på vilket försäkringsbolag som har arbetsgivarförsäkringen för den skadade. I dagsläget är man tvungen att fråga efter försäkringen skilt för varje försäkringsbolag. Ofta behöver det ersättningsansvariga försäkringsbolaget utredas när det gäller en yrkessjukdom eller när anmälan om ett skadefall har gjorts till fel bolag. Försäkringsbolaget kan med stöd av 264 § få uppgifterna av Olycksfallsförsäkringscentralen också genom en teknisk anslutning.

Verksamhetsenheterna inom den offentliga hälso- och sjukvården tar dagligen reda på ersättningsansvariga försäkringsbolag, för att fylla sin anmälningsplikt enligt 41 §. I många fall fås denna uppgift snabbare när vårdinrättningen kan fråga efter uppgiften hos Olycksfallsförsäkringscentralens försäkringsregister.

Enligt paragrafen antecknas för varje försäkring i registret uppgifter om försäkringstagarens, det vill säga arbetsgivarens namn, FO-nummer, personbeteckning, försäkringsbolag och försäkringens giltighetstid.

Eftersom arbetsgivaren också kan vara en enskild fysisk person, bildar registret i det avseendet ett personregister enligt personuppgiftslagen, på vilket personuppgiftslagens bestämmelser tillämpas. Enligt 8 § 1 mom. 4 punkten i personuppgiftslagen får personuppgifter behandlas om det bestämts om behandlingen i lag eller om behandlingen föranleds av en uppgift eller förpliktelse som anvisas den registeransvarige i lag eller som påförts honom med stöd av lag. Behandlingen av personuppgifterna i försäkringsregistret ska uppfylla alla krav enligt personuppgiftslagen, såsom ändamålsbundenhet, felfrihet och relevans. I personuppgiftslagen föreskrivs också om den registrerades rätt att till exempel kontrollera uppgifter om sig själv samt om den registeransvariges skyldigheter. Försäkringsregistret innehåller inga enligt personuppgiftslagen känsliga uppgifter. Bestämmelser om behandlingen av personbeteckningar finns i 13 § i personuppgiftslagen, där det i 2 mom. sägs att personbeteckning får behandlas inom verksamhet för att tillförsäkra social trygghet, och med stöd av 1 mom. även annars, om det är nödvändigt att entydigt individualisera den registrerade för att utföra en i lag angiven uppgift.

Uppgifterna i registret ska enligt föreslagna 275 § bevaras i 50 år. Följaktligen uppkommer det i registret historiska data om försäkringarna, med hjälp av vilka det går snabbt att ta reda på det ersättningsansvariga försäkringsbolaget till exempel i sådana fall av yrkessjukdom där sjukdomen yttrar sig och ärendet blir anhängigt först många år efter exponeringen. Registrets användningsändamål förutsätter därför att uppgifterna bevaras tillräckligt länge.

Bestämmelser om försäkringsbolagens skyldighet att lämna uppgifter till försäkringsregistret föreskrivs i 258 §.

179 §. *Försäkringsbolagets tillsynsplikt.* I denna paragraf föreslås en ny tillsynsuppgift för försäkringsbolagen. Ett försäkringsbolag ska övervaka att en arbetsgivare som har tecknat försäkring i bolaget uppfyller sina försäkringsrelaterade skyldigheter enligt denna lag. I detta kapitel regleras dessa skyldigheter. Försäkringstagaren är enligt 159 och 160 § skyldig att till försäkringsbolaget anmäla de uppgifter bolaget begär som är nödvändiga för att bestämma försäkringspremien och för annan skötsel av försäkringen samt att betala försäkringspremien. Även om någon motsvarande tillsynsuppgift inte föreskrivs i gällande lag, har försäkringsbolagen i praktiken strävat efter att få reda på de korrekta uppgifterna, så att premien kan bestämmas till rätt belopp. Den bestämmelse som här föreslås ger försäkringsbolagen tillfälle att vidta de tillsynsåtgärder de anser nödvändiga, till exempel att utöva masstillsyn med avseende på uppgifter om försäkringstagarnas lönesummor så som det görs

inom arbetspensionsförsäkringen. Med avvikelse från arbetspensionsförsäkringens centraliserade övervakning ska med stöd av paragrafen respektive försäkringsbolag själv ha hand om tillsynen. Bolagen kan regelbundet övervaka lönesummorna genom att jämföra dem med skattemyndigheternas uppgifter och på det sättet bättre än i dagsläget få reda på de verkliga lönesummorna. För arbetsgivare som försummar att göra sin årsdeklaration uppskattas i dagsläget försäkringspremien utan skatteuppgifter och med en höjning av sanktionskaraktär. Så som ovan i motiveringen för 161 § har konstaterats ska en försäkringstagare som har försummat sin deklarationsplikt inte längre behöva betala höjd premie. Om försummelsen är grov, kan den fylla det nya brottsrekvisit som föreslås, rekvisitet för olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri. Påföljden blir således beroende av den straffrättsliga sanktionen.

180 §. *Arbetarskyddsmyndighetens tillsynsplikt.* I paragrafen föreskrivs analogt med 8 § 3 mom. i gällande lag om arbetarskyddsmyndighetens skyldighet att övervaka att arbetsgivarna uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt denna lag. Tillsynen ska ske i samband med annan arbetarskyddstillsyn och är således inte en likadan massövervakning som Olycksfallsförsäkringscentalens allmänna tillsyn enligt 177 §. För sitt tillsynsuppdrag ska arbetarskyddsmyndigheten ha rätt att från det försäkringsregister som enligt förslaget ska inrättas få uppgifter om arbetsgivare vilkas arbetsplats är föremål för tillsyn. Myndigheten kan begära uppgifter om en enskild arbetsgivare eller en begränsad grupp av arbetsgivare som enligt beslut ska bli föremål för tillsyn. Rätten att få uppgifter gäller den övervakning av försäkringsskyldigheten som görs i samband med arbetarskyddstillsynen på arbetsplatsen och inte som en från den separat åtgärd. Arbetarskyddsmyndigheten ska i sin begäran om uppgifter specificera den arbetsgivare som är föremål för tillsyn. Om det i samband med arbetarskyddsmyndighetens kontroll väcks misstankar om att en arbetsgivare inte har uppfyllt sin försäkringsskyldighet ska arbetarskyddsmyndigheten underrätta Olycksfallsförsäkringscentralen om detta.

För att övervakningen ska vara effektiv krävs det samarbete mellan arbetarskyddsmyndigheterna och Olycksfallsförsäkringscentralen. Eftersom arbetsgivare kan ha mycket olika försäkringar på sina olika arbetsställen och för olika personalgrupper ska bedömningen av vad försäkringarna på den kontrollerade arbetsplatsen täcker göras av Olycksfallsförsäkringscentralen. Om försäkringen har försummats, kan Olycksfallsförsäkringscentralen teckna en tvångsförsäkring på det sätt som föreskrivs i 177 §.

181 §. *Avgift som motsvarar försäkringspremien.* I paragrafen föreskrivs om den avgift som en arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet blir tvungen att betala för den tid, då försäkringen borde ha tecknats. Det är inte fråga om en påföljdsavgift av sanktionskaraktär, utan en avgift som motsvarar den försäkringspremie bolaget inte har fått in. Enligt 36 § i gällande lag är en arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet skyldig att till Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund betala en avgift som motsvarar högst det fyrdubbla beloppet av en skälig försäkringspremie för den tid som försummelsen gäller, dock inte för en längre tid än det innevarande kalenderåret och de tre senaste kalenderåren. Avgiften som föreskrivs i denna paragraf motsvarar den nuvarande avgiften utan förhöjning. Förhöjningen ska utgöra en separat avgift om vilken det föreskrivs i följande paragraf.

Eftersom en försäkring inte kan träda i kraft retroaktivt, kan det inte vara fråga om en egentlig försäkringspremie i den mening som den premie försäkringsbolag tar ut. Avgiften som motsvarar försäkringspremien ska inte vara förhöjd på något sätt i förhållande till den obetalda premien. Eftersom försäkringsbolagen har olika stora premier som bestäms utifrån deras egna premiegrunder kan avgiften inte vara exakt lika stor som en bestämd försäkringspremie. Enligt paragrafen ska avgiften motsvara en skälig försäkringspremie för den tid som försummelsen gäller. Den skäliga avgiften som avses i bestämmelsen ska bestämmas i enlighet med Olycksfallsförsäkringscentralens egna premiegrunder. Olycksfallsförsäkringscentralens premiegrunder ska utgå från en riskbetalningsundersökning som centralen utför, vilket le-

der till att avgiften så bra som möjligt motsvarar en genomsnittlig försäkringspremie. Premien bestäms i det avseendet på samma sätt som avgiften enligt 36 § i gällande lag bestäms i dag.

Avgiften kan inte bestämmas retroaktivt för en längre tid än det innevarande kalenderåret och de fem senaste kalenderåren. Denna tidsfrist förlängs enligt förslaget från nuvarande tre år till fem år, eftersom det motsvarar preskriptionstiden för försäkringspremier enligt 173 §. På motsvarande sätt tillämpas en tidsfrist på fem år i arbetspensionsförsäkringen.

182 §. *Försummelseavgift.* I paragrafen föreslås en ny påföljdsavgift av sanktionskaraktär (försummelseavgift). Den ska ersätta förhöjningsdelen i den förhöjda avgiften enligt 36 § i gällande lag. Enligt 1 mom. ska försummelseavgiften vara högst tre gånger så stor som avgiften som motsvarar försäkringspremien som föreslås i föregående paragraf. Sanktionens storlek binds alltså i detta avseende vid den avgiftsnivå som motsvarar försäkringspremien. Som störst är försummelseavgiften och avgiften som motsvarar försäkringspremien alltså lika stor som dagens fyrdubbla avgift. Det föreslås inget minsta belopp för försummelseavgiften, men enligt ordalydelsen ska den alltid vara större än noll euro i andra fall än de som avses i 3 mom.

I 2 mom. i paragrafen föreskrivs om omständigheter som inverkar på bedömningen av försummelseavgiftens belopp. Sådana omständigheter är försummelsetidens längd, arbetsgivarens uppsåt, upprepade försummelser och omfattning av och risker med det oförsäkrade arbetet. Övriga omständigheter, såsom ekonomisk ställning hos den som försummar sin plikt, ska inte beaktas i prövningen. Prövningen ska alltid göras från fall till fall. Hur dessa omständigheter inverkar på avgiftens belopp avgörs i den praktiska tillämpningen. I dag är prövningsgrunderna för en höjd premie fastställda av Olycksfallsförsäkringscentralens förvaltning och de motsvarar till principen de grunder som här föreslås. Rätt långt motsvarar bestämmelsen också det som föreskrivs i 163 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

I 3 mom. i paragrafen föreskrivs om en avvikelse utifrån en rimlighetsbedömning när försummelseavgiften fastställs. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i gällande lag. Enligt momentet behöver en fysisk person inte påföras försummelseavgift, om försummelsen inte kan anses vara uppsåtlig och det vore oskäligt att påföra avgiften med hänsyn till de omständigheterna som nämns i 2 mom. Till exempel en smärre försummelse som uppenbart beror på okunnighet, där den som försummat sin plikt själv meddelar det, kan vara ett fall där försummelseavgift med stöd av denna bestämmelse inte behöver påföras. En hänvisning till okunskap kan dock inte utgöra en regelrätt förlåtelsegrund.

I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse som beaktar förbudet mot dubbel straffbarhet. Eftersom försummelse att uppfylla försäkrings- eller betalningsplikt kan vara en straffbar gärning med stöd av den nya bestämmelsen som föreslås i 29 kap. i strafflagen, får enligt momentet en försummelseavgift inte påföras den, som är misstänkt för samma gärning i en förundersökning eller åtalsprövning eller i ett brottmål som behandlas vid en domstol. Försummelseavgift kan inte heller påföras den som åtalats för samma gärning och åtalet har avgjorts i domstol genom ett beslut som vunnit laga kraft. På motsvarande sätt föreslås en bestämmelse i strafflagen, enligt vilken eftergift från straffrättsliga åtgärder får ske, om en försummelseavgift anses vara en tillräcklig påföljd. Dom kan inte meddelas, om samma person redan har påförts en försummelseavgift.

183 §. *Påförande av avgift som motsvarar försäkringspremien och försummelseavgift.* I paragrafen föreskrivs om förfarandet för att bestämma den avgift som motsvarar försäkringspremien enligt 181 § och försummelseavgiften enligt 182 §. Eftersom bestämmandet av en försummelseavgift innebär att en sanktion fastställs och följaktligen utövande av betydande offentlig makt enligt 124 § i grundlagen, kan denna uppgift inte längre åläggas Olycksfallsförsäkringscentralen. Statskontoret har ansetts vara en lämplig myndighet för denna uppgift.

Enligt 1 mom. ska initiativet till att påföra en försummelseavgift komma från Olycksfallsförsäkringscentralen, som har i uppgift att övervaka försäkringsskyldigheten. När Olycksfallsförsäkringscentralen misstänker

en försummelse, ska den hos Statskontoret ansöka om att få påföra en avgift som motsvarar försäkringspremien enligt 181 § och en försummelseavgift enligt 182 §.

I samband med sin ansökan ska Olycksfallsförsäkringscentralen för Statskontoret framföra alla de dokumenterade fakta som den grundar sin misstanke om försummelse på. Storleken på avgiften som motsvarar försäkringspremien ska enligt 181 § räknas ut av Olycksfallsförsäkringscentralen. Olycksfallsförsäkringscentralen kan också föreslå försummelseavgiftens storlek.

Statskontoret ska undersöka ansökan och med stöd av 2 mom. i paragrafen fatta beslut i ärendet. Arbetsgivaren som misstänks för försummelse ska höras med anledning av ansökan. Om Statskontoret anser att det handlar om försummelse av försäkringsskyldighet, ålägger den arbetsgivaren att betala en avgift som motsvarar försäkringspremien och en försummelseavgift till Olycksfallsförsäkringscentralen. Om Statskontoret utifrån den företedda utredningen anser att arbetsgivaren inte har försummat sin försäkringsskyldighet, fattar den ett beslut i ärendet med det innehållet. Arbetsgivaren får enligt förslaget överklaga Statskontorets beslut med avseende på bägge avgifter. Besvären ska anföras hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Överklagandeförfarandet är enligt förslaget detsamma som i andra besvärsärenden enligt denna lag. Någon separat rätt att anföra grundbesvär såsom för försäkringspremier finns således inte.

Försummelseavgiften och avgiften som motsvarar försäkringspremien ska betalas till Olycksfallsförsäkringscentralen som på det sättet verkställer Statskontorets beslut i ärendet och ser till att avgifterna debiteras. Med stöd av 3 mom. ska på avgiften som motsvarar försäkringspremien och på försummelseavgiften de bestämmelser tillämpas som föreskrivs om försäkringspremie med avseende på dröjsmålsränta och indrivningskostnader, preskribering av återbetalning av försäkringspremie, utsökningsbarhet samt delägares och bolagsmans personliga ansvar.

Statskontorets beslut är ett beslut som har fattats med anledning av en ansökan enligt 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I enlighet med 6 § i den lagen uppbär Statskontoret av Olycksfallsförsäkringscentralen en avgift som motsvarar självkostnadsvärdet enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Storleken på den avgift som uppbärs till staten ska motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen.

184 §. *Självrisk för en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet.* I paragrafen föreskrivs analogt med bestämmelsen i 11 § i gällande lag om självrisk för betalade ersättningar för en arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet. Arbetsgivaren har enligt förslaget en självrisk på upp till 5 000 euro för ersättningar som utbetalas för ett skadefall som har skett under försummelsetiden. Självrisken enligt gällande lag är 2 260 euro på 2014 års nivå. Det är befogat att höja självrisken, eftersom ersättningsutgifterna sedan 2005 har stigit i och med övergången till fullkostnadsansvar för sjukvårdskostnader. Grundnivån på dagens självrisk bestämdes 1971. På avgiften tillämpas med stöd av paragrafens 2 mom. bestämmelserna om förseningsränta och indrivningskostnader som gäller för försäkringspremie.

185 §. *Förlust av rätt till ersättning.* I paragrafen föreslås ett tillägg till lagen med en bestämmelse om förlust av rätten till ersättning när försäkringen har försummats i samförstånd mellan arbetsgivare och arbetstagare som ett led i en systematisk försummelse av plikten att ordna social trygghet i övrigt. För att en försummelse ska anses vara systematisk ska den ha en viss tidsmässig kontinuitet. En engångsförsummelse fyller inte lagens krav. Det ska också gälla försummelse av flera arbetsgivarskyldigheter samt försummelse av artbetstagarens betalningsandel i pensionsförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Bestämmelsen förutsätter att arbetstagaren och arbetsgivaren har nått samförstånd om att inte betala de arbetsgivar- och arbetstagaravgifter från lönen som lagen förutsätter. Detta förutsätter alltså aktiva åtgärder av arbetstagaren i samarbete med arbetsgivaren för att försummelsen ska lyckas, vilket innebär att arbetstagaren måste vara medveten om att arbetsgivarskyldigheterna försummas. Olycksfallsförsäkringscentralen som ansvarar för handläggningen av ersättningsärendet ska ha tillräckligt klara bevis på

dessa förutsättningar för förlust av rätt till ersättning. I praktiken gäller bestämmelsen främst sådana fall som kommer fram i samband med myndigheternas bekämpning av grå ekonomi, då det går att få fram obestridliga bevis på försummelserna. I ett sådant fall har arbetsgivaren med avseende på försummelsen av arbetsgivarens skyldigheter gjort sig skyldig till brottslig verksamhet som i dagsläget är straffbart med avseende på arbetspensionsförsäkringen i 29 kap. 4 a och 4 b § i strafflagen och nu också föreslås bli straffbart med avseende på olycksfallsförsäkringen.

186 §. *Kringgående och missbruk av försäkringsskyldigheten.* I paragrafen föreslås en ny bestämmelse i syfte att förhindra att bestämmelserna om försäkringsskyldigheten kringgås genom olika arrangemang. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns numera i 189 § i lagen om pension för arbetstagare. Om en arbetsgivare försöker undvika sin försäkringsskyldighet enligt denna lag eller minska sin försäkringspremie med konstgjorda arrangemang i sin verksamhet, ska ärendet behandlas enligt sakens faktiska natur eller syfte. Om likaså en arbetsgivare utan grund försöker ordna försäkringsskydd enligt denna lag för någon som inte omfattas av tillämpningsområdet, får frågan granskas enligt dess faktiska natur eller syfte. Med stöd av bestämmelsen kan åtgärder tillgripas till exempel i sådana fall där en arbetsgivare har meddelat att den har betalat lön som inte grundar sig på faktiskt arbete eller om, å andra sidan, ett faktiskt arbetsförhållande anges som ett uppdragsförhållande som inte omfattas av försäkring enligt denna lag.

VI Avdelningen **Frivilliga försäkringar**

23 kap. **Allmänna bestämmelser**

187 §. *Frivilliga försäkringar för arbetstiden och fritiden.* I paragrafens 1 mom. noteras de frivilliga försäkringar som avses i denna lag. Dessa är olycksfallsförsäkring för arbetstiden och för fritiden. I detta avseende föreslås dagsläget kvarstå oförändrat. Den viktigaste frivilliga försäkringen för arbetstiden är företagarens försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom. Nedan i 188—204 § föreskrivs vem och för vilket ändamål dessa försäkringar beviljas.

Enligt paragrafens 2 mom. ska bestämmelserna om obligatorisk försäkring i denna lag tillämpas på frivillig försäkring, om inte något annat uttryckligen föreskrivs. I gällande lag finns ingen motsvarande bestämmelse och försäkringsvillkoren har i själva verket avvikit från bestämmelserna om obligatorisk försäkring. I rättsligt hänseende har det dock varit oklart i vilken mån försäkringsvillkoren får avvika från lagens bestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen gör slut på denna oklarhet i tolkningen. I och med det gäller alla bestämmelser om obligatorisk försäkring som hänför sig till ersättningsgilla skadefall, förmåner, verkställighet av förmåner, försäkring och försäkringspremie, verkställighetssystem samt ändringssökande, omprövning och återkrav, liksom även de särskilda bestämmelserna i avdelning IX i lagen också frivillig försäkring, om inget annat föreskrivs i denna avdelning i lagen.

Genom 3 mom. ges bolagen en möjlighet att med bolagsvisa villkor omforma innehållet i olycksfallsförsäkringarna för fritid och till exempel behålla de nuvarande individuella fritidsförsäkringarna och idrottsförsäkringarna som enbart gäller motionsidrott. Vidare ska det vara möjligt att utesluta riskutsatta idrottsgrenar från fritidsskyddet. Med idrott avses här inte sådan yrkesmässig idrott som i 12 § utesluts ur lagens tillämpningsområde. Det frivilliga skyddet för arbetstiden kan inte begränsas genom villkor. Ett bredare skydd än vad lagen föreskriver kan inte tillhandahållas med en försäkring enligt denna lag.

24 kap. **Försäkring för arbetstiden för företagare**

188 §. *Företagares frivilliga försäkring för arbetstiden.* I paragrafens 1 mom. kopplas företagarens frivilliga försäkring för arbetstiden till lagen om pension för företagare — med andra ord kan en frivillig försäkring för arbetstiden enligt huvudregeln tecknas endast av en sådan person som har en försäkring enligt lagen om pension för företagare (nedan kallad FöPL), antingen en obligatorisk eller

en frivillig FöPL-försäkring. Från denna huvudregel finns det två undantag, om vilka det föreskrivs i 189 och 190 §.

Om en ny företagare har tecknat en så kallad villkorlig FöPL-försäkring genast när företagsverksamheten inleds, kan också en frivillig olycksfallsförsäkring för arbetstiden börja från den tidpunkten då ansökan lämnas in.

Enligt paragrafens 2 mom. ska den årsarbetsinkomst som ersättning för inkomstbortfall och familjepension för en företagare ska grunda sig på vara lika stor som den fastställda arbetsinkomsten enligt 112 § i lagen om pension för företagare (nedan kallad FöPL-arbetsinkomst). Följaktligen ska i olycksfallsförsäkringen inte längre någon egen årsarbetsinkomst fastställas och enligt 197 och 198 § inte heller längre bestämmelsen i 79 § om minimibelopp av årsarbetsinkomst tillämpas. Enligt momentet kan det högsta FöPL-arbetsinkomstbeloppet dock överskridas i årsarbetsinkomsten så att den högst motsvarar den faktiska arbetsinsatsen. En företagare för vilken en FöPL-arbetsinkomst till högsta belopp har fastställts ska ansöka om fastställande av en högre årsarbetsinkomst. Försäkringsbolaget kan fastställa årsarbetsinkomsten högst till ett belopp som är lika stort som årsarbetsinkomsten från företagarens arbetsinsats, men företagaren kan också ansöka om en mindre årsarbetsinkomst. Arbetsinkomsten som motsvarar arbetsinsatsen ska fastställas med tillämpning av principerna för fastställande av FöPL-arbetsinkomsten. Enligt 112 § 1 mom. i lagen om pension för företagare är arbetsinkomsten den lön som skäligen bör betalas, om en person med motsvarande yrkesskicklighet avlönas att utföra hans eller hennes i denna lag avsedda företagarverksamhet, eller den ersättning som annars kan anses i genomsnitt motsvara nämnda arbete. Bedriver företagaren flera företagsverksamheter beräknas arbetsinkomsten utifrån den arbetsinsats som totalt åtgår till dessa verksamheter.

En företagare är enligt bestämmelserna om försäkringsverksamhet skyldig att lämna bolaget alla uppgifter som behövs för att sköta försäkringen, däribland uppgifter om FöPL-försäkringen. Företagaren är också skyldig att underrätta bolaget om väsentliga förändringar som sker under försäkringsperioden, till exempel att FöPL-arbetsinkomsten ändras eller FöPL-försäkringen upphör.

189 §. *Frivillig försäkring för arbetstiden för företagare som fyllt 68 år.* Enligt paragrafen är det tillåtet att förlänga försäkringen för arbetstiden efter att företagaren har fyllt 68 år trots att FöPL-försäkringen upphör, om företagaren fortsätter med sitt arbete. Årsarbetsinkomsten ska då justeras till ett belopp som högst är lika stort som inkomsten från den faktiska arbetsinsatsen, eftersom det inte längre finns någon fastställd FöPL-arbetsinkomst. Fortsätter företagaren arbeta som förut efter att ha fyllt 68 år ändras årsarbetsinkomsten inte. Olycksfallspension betalas enligt 68 § inte ut till den som får ålderspension och har fyllt 68 år, vilket också är tillämpligt på en företagare, om företagaren får ålderspension. Övriga ersättningar betalas också till den som har fyllt 68 år.

190 §. *Frivillig försäkring för arbetstiden för företagare under 18 år.* En företagare under 18 år kan inte få FöPL-försäkring. Enligt 1 mom. i paragrafen har företagaren dock rätt att försäkra sig mot skadefall som avses i denna lag. Förutsättningen för att företagaren ska få försäkring är att företagarkriterierna enligt 3 § i lagen om pension för företagare uppfylls.

Enligt 2 mom. i paragrafen ska årsarbetsinkomsten fastställas till ett belopp som är lika stort årsarbetsinkomsten från arbetsinsatsen och med hänsyn till principerna för fastställande av FöPL-arbetsinkomsten som föreskrivs i 112 § 1 mom. i lagen om pension för företagare.

191 §. *Beviljande av företagares frivilliga försäkring för arbetstiden.* För en företagares frivilliga försäkring för arbetstiden ska skyldigheten att bevilja försäkring enligt 157 § gälla. I paragrafens 1 mom. föreskrivs enligt förslaget om en avvikelse från skyldigheten att bevilja försäkring. Ett försäkringsbolag ska inte vara skyldigt att bevilja en företagare en försäkring för arbetstiden där arbetsinkomsten fastställs till ett högre belopp än det högsta beloppet för FöPL-arbetsinkomsten eller som beviljas företagare som fyllt 68 år.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs ytterligare en avvikelse från beviljandeskyldigheten i sådana fall där försäkringstagaren har ostri-

diga förfallna skulder hos det försäkringsbolag där försäkringen söks. Med stöd av en hänvisningsbestämmelse tillämpas 2 mom. också på frivillig försäkring för arbetstiden enligt 204 § för arbetstagare utsända till utlandet.

192 §. *Försäkringsbolagets rätt att säga upp företagares frivilliga försäkring för arbetstiden.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att ett försäkringsbolag har rätt att säga upp en företagares frivilliga försäkring för arbetstiden på två grunder: 1) försäkringstagaren har lämnat premien för försäkringen i fråga obetald eller 2) försäkringstagaren har uppståtligen gett felaktiga eller bristfälliga uppgifter i ett ersättningsärende eller för bestämmandet av premien och genom sitt förfarande strävat efter orättmätig ekonomisk nytta för sig själv eller någon annan. Motsvarande uppsägningsrätt finns inte i gällande lag, men i synnerhet med beaktande av försäkringens frivilliga karaktär är försäkringsbolagets uppsägningsrätt befogad i de nämnda fallen där försäkringstagaren inte fullgör sina skyldigheter.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om uppsägningsförfarandet och om att försäkringstagaren i det förstnämnda fallet kan förhindra att försäkringen upphör genom att betala försäkringsavgiften under uppsägningstiden. Ett beslut om att en försäkring upphör att gälla måste meddelas försäkringstagaren och beslutet kan överklagas på vanligt sätt.

Med stöd av en hänvisningsbestämmelse tillämpas paragrafen också på frivillig försäkring för arbetstiden enligt 204 § för arbetstagare utsända till utlandet.

193 §. *När en försäkring upphör att gälla samtidigt som en försäkring enligt lagen om pension för företagare.* I paragrafens 1 mom. fastställs den princip, som i sig redan framgår av 188 §, att företagarens försäkring för arbetstiden upphör att gälla när FöPL-försäkringen upphör att gälla. En företagares försäkring är enligt förslaget bunden till FöPL-försäkringen. En avvikelse från denna huvudregel är fallet enligt 189 § där en företagare kan fortsätta sin försäkring också efter att ha fyllt 68 år. I momentet föreskrivs också om det fallet att den så kallade villkorliga FöPL-försäkringen återkallas på grund av att företagarens verksamhet inte har fortgått i fyra månader utan avbrott och personen därmed inte alls hade varit skyldig att teckna FöPL-försäkring. I ett sådant fall ska försäkringen gälla tills företagsverksamheten upphör, alltså i högst fyra månader från att verksamheten inletts.

Ett försäkringsbolag kan inte avsluta en försäkring innan FöPL-försäkringen har avslutats trots att det har kännedom om att företagsverksamheten har upphört. Försäkringstagaren ska meddelas ett beslut om att försäkringen har upphört att gälla och har rätt att överklaga i beslutet i enlighet med 238 §.

När en försäkring retroaktivt upphör att gälla ska försäkringsbolaget till försäkringstagaren återbetala ogrundat betalade premier. Återbetalningen av ogrundat betalade försäkringspremier preskriberas enligt 173 § efter det att fem år har förflutit från det att premien förföll till betalning, om preskriberingen inte dessförinnan har avbrutits. Försäkringsbolaget ska meddela försäkringstagaren beslutet om att försäkringen har upphört att gälla.

194 §. *Företagarens rätt att säga upp en frivillig försäkring för arbetstiden.* I paragrafen föreskrivs att en företagare har rätt att säga upp en frivillig försäkring. Bestämmelsen motsvarar nuläget, även om det i den gällande lagen inte finns någon uttrycklig bestämmelse om detta. Företagaren kan säga upp försäkringen att upphöra vid önskad tidpunkt, dock tidigast från det att anmälan om uppsägning har kommit in till försäkringsbolaget.

195 §. *Anmälan om skadefall.* I paragrafen föreskrivs om anmälan enligt 111 § 2 mom. En företagare är enligt 1 mom. skyldig att göra en anmälan om ett skadefall som ska ersättas från en försäkring för arbetstiden. Anmälan ska göras till försäkringsbolaget senast den trettionde dagen från dagen för skadefallet. Det är befogat att föreskriva anmälningsskyldighet för företagare, eftersom ersättningen utifrån företagarens försäkring för arbetstid är en lagstadgad ersättning som är primär i förhållande till andra socialförsäkringsförmåner. En primär försäkring inverkar på andra socialförsäkringsförmåner. Företagare kan således till exempel inte själva besluta huruvida de ansöker om ersättning för arbetsoförmåga på grund av olycksfall i arbe-

tet enligt sjukförsäkringslagen eller enligt denna lag. Även den offentliga hälsovårdens rätt till fullkostnadsavgift för ordnad sjukvård förutsätter att ersättningsfrågan är avgjord. Ersättningarna från en frivillig fritidsförsäkring enligt denna lag är inte primära och på basis av dem betalas inte fullkostnadsavgift, så det är inte nödvändigt att föreskriva motsvarande anmälningsskyldighet med avseende på dem.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs en påföljd, om företagaren försummar att göra anmälan. Ersättning kan vägras för dröjsmålstiden, dock med rimlighetsprövning. Det är inte rimligt att vägra ersättning, om företagaren inte har kunnat göra anmälan till exempel på grund av skadans eller sjukdomens natur eller sin kondition.

196 §. *Omständigheterna då skadefallet inträffade.* I paragrafen preciseras bestämmelserna i 22—25 § om omständigheterna vid olycksfall i arbetet för företagarens del, eftersom företagararbetet till sin karaktär skiljer sig från arbete i arbetsförhållande. I övrigt tillämpas bestämmelserna som gäller arbetstagare i 21—25 § om omständigheter som ersätts också på företagare. Ett olycksfall som drabbar en företagare i arbetet, det vill säga i samband med arbetet, ersätts enligt 21 §, olycksfall i något annat sammanhang än i arbetet som inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt 22 §.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs som precisering till 22 § vad som ska anses som område som hör till företagarens arbetsställe. Till området som hör till företagarens arbetsställe hör det område där företagaren vid respektive tidpunkt utför sitt arbete som företagare. Inom detta område som hör till arbetsstället har företagaren ett skydd enligt 22 § i kraft också i annan verksamhet än i utförande av arbetsuppgifter, på motsvarande sätt som en arbetstagare.

Till området som hör till arbetsstället hör enligt detta moment dock inte företagarens bostad eller andra områden som huvudsakligen är i privat bruk. Denna sistnämnda begränsande bestämmelse är nödvändig, eftersom företagarverksamhet också bedrivs hemma hos företagaren och området som hör därtill, i samma fastighet, och då kan det vara svårt att åtskilja verksamhet inom arbetstiden från verksamhet på fritiden. Begränsningen som föreslås underlättar tolkningen i sådana fall där det inte är fråga om att utföra arbetsuppgifter. Företagararbete som utförs i bostaden och områden i privat bruk omfattas av skyddet med stöd av 21 §, medan en avgränsning av området som hör till arbetsstället på det sätt som föreslås i bestämmelsen inte påverkar ersättningen för skadefall som inträffar i samband med arbete. Med bostad avses i princip hela den byggnad där företagaren bor, även om där finns rum eller utrymmen som också används i arbetet. Med områden som huvudsakligen är i privat bruk avses till exempel gården till hemmet och en fritidsbostad.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om skyddet i samband med kurser som avses i 24 § 1 mom. 1 punkten. Enligt momentet ska utbildningen vara relaterad till arbetet som företagare. Som utbildning relaterad till arbetet som företagare kan anses sådan utbildning som förutsätts för kompetens i företagarverksamheten i fråga och som anknyter till företagarens egen företagsverksamhet. Med en kurs avses en tillställning som är riktad till en bestämd målgrupp som arrangeras av en utomstående organisation och har ett bestämt program som företagaren deltar i.

Enligt momentet tillämpas 24 § 2 mom. 2 punkten inte på företagare, de har således vid rekreation utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs inte motsvarande skydd som arbetstagare. Det är nödvändigt att inskränka tillämpningsområdet, eftersom gränsdragningen med avseende på företagare mellan rekreation som avses i lagen och fritiden ger så mycket rum för tolkning att klara ersättningsgrunder inte skulle gå att finna. Å andra sidan har företagare också framöver sannolikt nästan alltid kombinerat en fritidsförsäkring enligt denna lag med sin försäkring och då omfattas rekreationen av skyddet den vägen. En företagare som ordnar rekreation för sina anställda kan då anses utföra sitt arbete som företagare och på det sättet omfattas av skyddet.

Den föreslagna ordalydelsen i 25 § är inte som sådan tillämplig på arbete som företagare. Därför föreskrivs i paragrafens 3 mom. att 25 § tillämpas på motsvarande sätt när en företagare utför sitt arbete i sin bostad eller i

något annat ställe än arbetsuppgiften förutsätter. I sådana fall tillämpas följaktligen inte vad som föreskrivs i 22 och 23 § om ersättning av olycksfall som inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs, på resa mellan bostaden och arbetsplatsen och under mat- och rekreationspauser. Med arbetsställe som arbetsuppgiften förutsätter avses till exempel ett monteringsobjekt eller något annat motsvarande ställe där arbetet nödvändigtvis måste utföras på grund av föremålet för arbetet. Med annan plats än den plats som arbetsuppgiften förutsätter avses sålunda en sådan plats som företagaren fritt kan välja för sitt arbete. I bostaden eller någon annan plats som avses i momentet omfattar skyddet alltså endast arbete som avses i 21 §. Omfattningen av företagarens skydd motsvarar följaktligen arbetstagarens i motsvarande situationer.

197 §. *Dagpenning för företagare.* I paragrafen föreskrivs hur dagpenningen som betalas till företagare ska bestämmas. I paragrafens 1 mom. fastställs vilka dagpenningsbestämmelser som inte tillämpas på företagare. I princip gäller för företagare samma bestämmelser om bortfall av arbetsinkomst som för arbetstagare, men med avseende på hur arbete som företagare och arbetsinkomst bestäms skiljer sig försäkringen tydligt åt från arbetstagarens försäkring och därför behövs det särskilda bestämmelser för företagare. Enligt momentet tillämpas på företagare inte vad som föreskrivs i 56 § 2 mom. om villkoren för dagpenning. Detta ersätts av bestämmelsen i 2 mom. På företagare tillämpas inte heller bestämmelserna i 57—60 § om partiell arbetsoförmåga, fyra veckors dagpenning och minimibelopp för dagpenningen eller bestämmelsen i 70 § om hinder för studier på heltid.

En företagare har enligt 56 § 1 mom. rätt till dagpenning i ett års tid från dagen för skadefallet, om han på grund av skadan är oförmögen att utföra sitt arbete helt eller delvis. I paragrafens 2 mom. föreskrivs hur nedsättningen i arbetsförmågan hos en företagare ska bestämmas. När det gäller företagararbete är det ofta svårt att exakt bestämma nedsättningen i arbetsförmåga och storleken på arbetsförtjänsten, framför allt i sådana fall där skadan som ska ersättas inte helt utgör ett hinder för arbete. En företagare är redan av praktiska skäl ofta tvungen att i någon mån sköta företagets ärenden, även om han är sjukledig. Det kan inte anses ändamålsenligt att utreda denna ringa mängd arbete under dagpenningperioden. Därför föreslås det i bestämmelsen att dagpenningen indelas i två nivåer, om skadan hindrar en företagare från att utföra sitt. Om skadan huvudsakligen hindrar arbetet, betalas dagpenningen enligt förslaget till fullt belopp. Företagaren behöver alltså inte särskilt påvisa att han överhuvudtaget inte kan ta del av sitt företagararbete när begränsningarna som skadan medför kan bedömas orsaka full eller partiell arbetsoförmåga. Om begränsningarna i arbetsförmågan klart kan bedömas orsaka endast partiell arbetsoförmåga, alltså att företagaren fortsatt kan utföra en större än ringa del av sitt företagararbete, är dagpenningen halva beloppet av full dagpenning.

Den ersättnings- och rättspraxis som tillämpats under gällande lag kan anses oklar i fall av partiell arbetsoförmåga. I många fall tillämpas en grov gradering vid bedömningen av nedsättningen i arbetsförmågan, till exempel 30—50—100 %. Om en företagare har förskrivits sjukledighet, beviljas i praktiken dagpenningen för den första perioden alltid till fullt belopp. När arbetsoförmågan drar ut på tiden i flera veckor, börjar man utreda närmare vad för arbete företagaren möjligen fortfarande utför eller kan utföra i sitt företag. Den föreslagna bestämmelsen syftar alltså till att förtydliga bestämningen av nedsättningen i arbetsförmågan. Meningen är att eventuellt minskade inkomster från arbetet som företagare under dagpenningstiden inte ska behöva utredas, utan att arbetsförmågan bedöms utifrån de begränsningar som skadan eller sjukdomen medför för arbetet som företagare.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att dagpenningens belopp är 1/360 av företagarens årsarbetsinkomst enligt bestämmelserna i detta kapitel. Bestämmelserna om årsarbetsinkomsten för arbetstagare ska inte gälla företagare, vilket för tydlighetens skull konstateras också i detta moment.

198 §. *Olycksfallspension för företagare.* Företagarens rätt till olycksfallspension bestäms i princip utifrån bestämmelserna om

olycksfallspension. Till den del det i 63 § 2—3 mom. bestäms om bedömning av nedsättningen i arbetsförmåga, behövs emellertid en kompletterande bestämmelse för företagare. Så som konstateras i motiveringarna till föregående paragraf, är det i allmänhet avsevärt svårare att bedöma nedsättningen i en företagares arbetsförmåga och minskningen i arbetsinkomsterna än när det gäller arbetstagare. Om företagarens årsarbetsinkomst kopplas till FöPL-arbetsinkomsten, inverkar det väsentligen också på bestämningen av nedsättningen i arbetsförmågan. Enligt förslaget föreskrivs det i momentet att hänsyn också ska tas till företagarens FöPL-arbetsinkomst som gäller efter skadefallet när nedsättningen i företagarens arbetsförmåga fastställs. Detta innebär att när man i enlighet med 63 § 3 mom. jämför företagarens årsarbetsinkomst med läget efter skadefallet, ska årsarbetsinkomsten jämföras med FöPL-arbetsinkomsten. Enligt momentet kan bestående olycksfallspension inte beviljas, om FöPL-arbetsinkomsten inte har minskats efter skadefallet. Om FöPL-arbetsinkomsten inte har sänkts, så har det i jämförelse med årsarbetsinkomsten inte alls orsakats något inkomstbortfall. I olycksfallspensionsskedet — i motsats till dagpenningperioden — förutsätts alltså en ändring i FöPL-arbetsinkomsten för att ett bestående inkomstbortfall ska kunna ersättas. Också i fall av långvarig nedsatt arbetsförmåga, även om läget ännu inte kan bedömas vara bestående, bör FöPL-arbetsinkomstens betydelse bedömas med tanke på företagarens nedsatta arbetsförmåga och lägre arbetsinkomster. När arbetsoförmågan blir långvarig borde det synas i företagarens arbetsinkomster och den vägen i FöPL-arbetsinkomsten.

Nedsättningen i arbetsförmågan kan dock inte bedömas enbart utifrån FöPL-arbetsinkomsten. I övrigt bedöms nedsättningen i arbetsförmågan hos företagare utifrån de omständigheter som föreskrivs i 63 § 2 och 3 mom. Omständigheter hos företagaren som bör beaktas är, beroende på situationen, till exempel huruvida företagets verksamhet fortgår, av vilken karaktär företagarens arbetsuppgifter före skadefallet var, vilka begränsningar skadan har orsakat med avseende på arbetsuppgifterna, faktiskt ändrade arbetsuppgifter efter skadefallet och företagarens möjligheter att ändra sina arbetsuppgifter.

Tillfällig arbetsoförmåga bedöms alltså i pensionsskedet inte på samma sätt som långvarig nedsättning i arbetsförmågan och förutsätter inte någon ändring i FöPL-arbetsinkomsten för att få olycksfallspension. Arbetsoförmåga till exempel efter en operation eller någon annan nedsättning av arbetsförmågan som fortfarande bedöms som tillfällig ersätts med full olycksfallspension så som i nuläget.

I paragrafens 2 mom. konstateras att olycksfallspensionen bestäms utifrån årsarbetsinkomsten enligt detta kapitel. Enligt momentet omfattas företagare inte heller av bestämmelserna om årsarbetsinkomst som gäller för arbetstagare med avseende på olycksfallspension. Inte heller bestämmelsen i 70 § om hinder för studier på heltid tillämpas på företagares olycksfallsförsäkring.

25 kap. Frivillig fritidsförsäkring

199 §. *Frivillig fritidsförsäkring för arbetstagare.* I paragrafen föreskrivs om fritidsförsäkring som arbetstagare tecknar för sina arbetstagare. Enligt paragrafens 1 mom. kan en fritidsförsäkring för arbetstagare fogas till den obligatoriska försäkringen och måste alltså tas hos samma bolag som den obligatoriska försäkringen. Detta motsvarar nuläget, även om det för närvarande inte finns någon uttrycklig bestämmelse om detta. Fritidsförsäkringen är enligt förslaget ett komplement till huvudförsäkringen, alltså till arbetsgivarens obligatoriska olycksfallsförsäkring, och kan alltså inte beviljas annat än när huvudförsäkringen är i kraft och den upphör att gälla samtidigt som huvudförsäkringen upphör att gälla.

I momentet fastställs att ett skadefall under fritid som inte har inträffat under de omständigheter som avses i 21—25 § ska ersättas. Dessa paragrafer hänvisar till omständigheter för skadefall som ersätts som olycksfall i arbetet. Vidare finns det en bestämmelse i momentet som motsvarar dagens försäkringsvillkor, enligt vilken försäkringsskyddet för fritiden inte omfattar fall där den försäkrades arbete och arbetsgivarens skyldighet att

betala lön utan avbrott har varit avbrutna i fler än 30 dagar när skadefallet inträffar. Dessa fall gäller till exempel familje- eller alterneringsledigheter eller permittering.

Nufördtiden finns det fritidsförsäkringar både som gruppförsäkringar och som individuella försäkringar. I gruppförsäkringar är lönesumman som utgör grund för försäkringspremien vanligen densamma som för gruppen i fråga i den obligatoriska försäkringen. Vid individuell försäkring kommer man för en namngiven person överens om en årsarbetsinkomst som används som grund för försäkringspremien och ersättningen för inkomstbortfall. I den föreslagna lagen finns det inte någon sådan specialbestämmelse, och därför bestäms ersättningen och premien också vid individuella försäkringar med stöd av denna paragraf och paragraferna som gäller obligatoriska försäkringar. När det gäller försäkrade arbetstagare utgör samma arbetsinkomst grunden för försäkringspremien som i den obligatoriska försäkringen.

Enligt paragrafens 2 mom. bestäms dagpenning enligt 58 § som ska betalas i 28 dagar på grundval av en fritidsförsäkring uteslutande på grundval av den lön för sjukdomstiden som den arbetsgivare som tecknat försäkringen har betalat ut eller på grundval av arbetsinkomster i arbete för den arbetsgivaren. Dagpenning som utgår från årsarbetsinkomsten, olycksfallspension, rehabiliteringspenning och familjepension bestäms på motsvarande sätt uteslutande på grundval av den årsarbetsinkomst som fastställs på grundval av arbetsinkomst från arbete hos den arbetsgivaren. Inkomster från andra anställningar eller från arbete som företagare beaktas enligt förslaget inte, i motsats till vad som gäller för obligatorisk försäkring. Det är således fråga om en specialbestämmelse i förhållande till bestämmelserna om ersättning för inkomstbortfall. Om den arbetsgivare som har tecknat försäkringen har betalat lön för sjukdomstiden, betalas ersättningen för inkomstbortfall enligt 139 § till arbetsgivaren. Eventuella andra arbetsgivare som har betalat lön för sjukdomstiden, betalas dock inte ersättning för inkomstbortfall, eftersom ersättningen inte grundar sig på inkomster från annat arbete än det som försäkrats.

Nufördtiden avviker försäkringsvillkoren från varandra såtillvida att dagpenningen enligt vissa villkor alltid bestäms utifrån årsarbetsinkomsten medan bestämmelser om korttidsdagpenning inte tillämpas. I det avseendet gör förslaget grunderna för fastställande av dagpenning mera samordnade. För tydlighetens skull föreskrivs det ytterligare i momentet att vad som föreskrivs i 74—79 § inte tillämpas på årsarbetsinkomsten.

Den skadade kan vara försäkrad med stöd av flera fritidsförsäkringar enligt denna lag, om den skadade har flera samtidiga arbetsgivare. Detta får emellertid enligt denna lag inte leda till överkompensation. Den skadade har till exempel för samma fritidsskada inte rätt till dubbel eller flerdubbel ersättning för utgifter eller olägenhet enligt denna lag. Ersättningen för inkomstbortfall bestäms separat för varje fritidsförsäkring.

Enligt paragrafens 3 mom. är ett försäkringsbolag inte skyldigt att bevilja en försäkring som avses i 1 mom. Ett försäkringsbolag har alltså inte beviljandeskyldighet så som vid obligatorisk försäkring eller vid frivillig försäkring för arbetstiden. Försäkringstagaren har enligt förslaget inte subjektiv rätt till fritidsförsäkring enligt denna lag. Enligt momentet har ett försäkringsbolag också rätt att säga upp en fritidsförsäkring på grundval av i försäkringsvillkoren fastställda grunder som överensstämmer med god försäkringssed. På fritidsförsäkring tillämpas således inte heller i det här avseendet lagen om försäkringsavtal. Försäkringstagaren har för sin del rätt att säga upp försäkringen från önskad tidpunkt, dock tidigast från det att uppsägningen har inkommit till försäkringsbolaget. Detta motsvarar nuläget.

200 §. *Företagares frivilliga fritidsförsäkring.* Enligt paragrafens 1 mom. kan till en företagares fritidsförsäkring fogas en frivillig försäkring för arbetstiden, vilket motsvarar nuläget. Fritid bestäms enligt förslaget så som i 199 §, det vill säga att ett skadefall ersätts som inte har inträffat under de omständigheter som avses i 21—25 § vilka gäller olycksfall i arbetet. Fritidsförsäkringen är en kompletterande försäkring till huvudförsäkringen, det vill säga till företagarens frivilliga olycksfallsförsäkring för arbetstiden, och kan därmed inte beviljas annat än när huvudför-

säkringen är i kraft och den upphör att gälla samtidigt som huvudförsäkringen upphör att gälla.

Enligt paragrafens 2 mom. tillämpas som grund för ersättning för inkomstbortfall och familjepension samma årsinkomst för företagaren som enligt förslaget föreskrivs i 188 § 2 mom., 189 § och 190 § 2 mom. Enligt momentet tillämpas bestämmelserna i företagarens försäkring för arbetstiden på dagpenning och olycksfallspension.

1 paragrafens 3 mom. föreskrivs analogt med 199 § 3 mom. att ett försäkringsbolag inte har beviljandeskyldighet och att det har rätt att säga upp en försäkring med hänvisning till försäkringsvillkoren. Företagaren har för sin del rätt att säga upp fritidsförsäkringen från önskad tidpunkt, dock tidigast från det att uppsägningen har inkommit till försäkringsbolaget. Detta motsvarar nuläget.

201 §. *Begränsningar av försäkringsersättning.* Enligt paragrafens 1 mom. ersätts från en frivillig fritidsförsäkring inte en yrkessjukdom, en väsentlig förvärrande av en annan sjukdom som ersätts som yrkessjukdom eller ömhet orsakad av en arbetsrörelse enligt denna lag, eftersom dessa till sin natur är skadefall som endast har samband med arbetet. Enligt momentet kan inte heller en avsiktlig skada som någon annan orsakar, till exempel en skada orsakad av misshandel, ersättas från fritidsförsäkringen. Bestämmelsen motsvarar nuläget, eftersom rätten till ersättning för fall som dessa i dagsläget har utelämnats antingen i ersättningspraxis eller i försäkringsvillkoren.

I paragrafens 2 mom. lämnas utanför rätten till ersättning från en fritidsförsäkring patientskador enligt patientskadelagen och trafikskador som avses i trafikförsäkringslagen (279/1959) eller en liknande lag i något annat land i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På motsvarande sätt betalas inte heller ersättning för skada i spårtrafik enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) eller en liknande lag i något annat land i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för skada orsakad av en flyg- eller sjöolycka. Den regionala begränsningen beträffande trafikskador till EES-stater baserar sig på den pragmatiska synpunkten att den skadade i dessa länder får ersättning från den obligatoriska trafikförsäkringen. I regel ersätts trafikskador enligt bestämmelserna i det land där skadan har inträffat. En finländsk bilist får i ett EES-land i egenskap av skyldig part välja huruvida den vill använda sitt eget fordons trafikförsäkring, som också täcker förarens och ägarens eventuella personskador. Inte heller när det gäller spårtrafik torde det innebära några svårigheter att få ut ersättning i EES-länder.

Utanför rätten till ersättning lämnas enligt förslaget också ett skadefall, för vilket det föreligger rätt till ersättning enligt denna lag med stöd av annan lag. Det sistnämnda fallet blir aktuellt, om den försäkrade med anledning av en skada som har inträffat under fritiden har rätt till ersättning till exempel med stöd av räddningslagen (379/2011). Andra motsvarande lagar är bland annat sjöräddningslagen (1145/2011), lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), beredskapslagen (1080/1991) och polislagen (493/1995). Dessa skador lyder med tanke på deras natur inte heller annars alltid under begreppet fritidsskada, men för att undvika tolkningsproblem är det befogat att ta in en uttrycklig bestämmelse om saken i lagen. Dessutom för tydlighetens skull lämnas utanför rätten till ersättning skadefall enligt lag om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Bestämmelsen motsvarar i stort bestämmelserna i nuvarande försäkringsvillkor. Genom försäkringsvillkor ska det inte längre gå att inskränka rätten till ersättning frånsett de begränsningar som anges i 187 § 3 mom. Professionell idrott, på vilken lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare tillämpas, ställs redan med stöd av 12 § utanför den frivilliga försäkringen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om det specialvillkor i fritidsförsäkringar som har avtalats i kollektivavtalen för arbetstagare som arbetar till sjöss och på inre vattenvägar, det vill säga i den så kallade fritidsförsäkringen för fartygspersonal, som ingår i gällande försäkringar. Med stöd av momentet kan i villkoren för dessa försäkringar utanför rätten till ersättning lämnas olycksfall som orsakats av krig, uppror eller någon annan liknande väpnad konflikt. Liknande begränsande villkor finns inte i andra fritidsförsäkringar enligt gällande lag.

202 §. *Avdrag från ersättningar.* Enligt paragrafen är ersättningar som betalas på grundval av en fritidsförsäkring sekundära i förhållande till ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen samt till pensioner enligt lagen om pension för arbetstagare och folkpensionslagen som härrör från samma skada. Detta motsvarar i stort nuläget, som grundar sig på försäkringsvillkoren. Folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten behöver således i dessa förmåner inte beakta ersättningar från en fritidsförsäkring.

I förhållande till pensionstagares vårdbidrag och handikappbidrag som betalas av Folkpensionsanstalten ska vårdbidraget som betalas på grundval av en fritidsförsäkring (nuvarande mentillägg) alltjämt vara den primära förmånen som dras av från handikappbidraget eller vårdbidraget enligt 12 § i lagen om handikappförmåner (570/2007).

Ersättningar från en frivillig försäkring för arbetstiden ska i enlighet med huvudregeln för obligatorisk försäkring vara primära förmåner i förhållande till andra socialförsäkringsförmåner.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att ett kalkylerat avdrag ska göras på en dagpenning för den tid den skadade har rätt att få dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma skadefall. Enligt nuvarande försäkringsvillkor har det gjorts motsvarande avdrag, beloppet motsvarar dock inte längre förhållandet mellan sjukdagpenning och olycksfallsdagpenning. I momentet definieras avdragets belopp med en noggrannhet på fem procentenheter. Det är inte meningen att avdraget exakt ska motsvara sjukdagpenningen utan en kalkylerad genomsnittlig uppskattning av förhållandet mellan sjukdagpenning och olycksfallsdagpenning vid en viss inkomstnivå. Avdragsbeloppet kan på detta sätt inte beräknas exakt, eftersom arbetsinkomsten som ligger till grund för olycksfallsdagpenningen inte är densamma som arbetsinkomsten som ligger till grund för sjukdagpenningen, de kan rentav bestå av inkomsten från olika år.

Enligt paragrafens 2 mom. ska på olycksfallspension göras ett avdrag för sjukdagpenning, sjukpension enligt någon annan lag eller ålderspension som följer på sjukpension som den skadade får för samma tid. Från familjepension ska ett avdrag på motsvarande sätt göras för familjepension som betalas på grundval av samma skadefall med stöd av någon annan lag. Detta motsvarar också det nuvarande förfarandet enligt försäkringsvillkoren.

I paragrafens 3 mom. konstateras att det som föreskrivs i 1 och 2 mom. också ska tillämpas på rehabiliteringspenning.

Enligt paragrafens 4 mom. ska på sjukvårdsersättning göras ett avdrag för ersättning som betalas på grundval av samma skadefall enligt sjukförsäkringslagen. I praktiken kan en försäkringsanstalt, om det så önskar, med fullmakt söka sjukförsäkringsersättningen på den skadades vägnar.

203 §. *Sjukvård som ersätts.* I paragrafen föreskrivs att fullkostnadsansvar inte tillämpas i fritidsförsäkringar, i övrigt tillämpas de bestämmelser som gäller ersättningar för sjukvårdskostnader.

26 kap. Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare vid arbete i utlandet

204 §. *Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare i utlandet.* I paragrafen föreskrivs att en arbetsgivare har rätt att teckna frivillig försäkring för arbetstiden för en arbetstagare i utlandet. I paragrafens 1 mom. föreslås att förutsättningarna för att bevilja en försäkring med en hänvisningsbestämmelse direkt binds till förutsättningarna enligt 150 § 2—4 mom. i lagen om pension för arbetstagare. I sak har bestämmelsen i 57 § 4 mom. i gällande lag redan motsvarat nämnda bestämmelse i lagen om pension för arbetstagare. Det kan finnas behov av att ordna med en frivillig försäkring till exempel om det lagstadgade eller obligatoriska arbetspensionsskyddet i arbetslandet är bristfälligt. Det är möjligt att teckna en frivillig försäkring trots att den arbetsrättsliga arbetsgivaren i utlandsarbetet är ett utländskt företag. Försäkringstagaren måste dock alltid vara ett finländskt företag som svarar för försäkringspremierna. Enligt momentet ska det som föreskrivs i 191 § 2 mom. och 192 § om före-

tagares frivilliga försäkring för arbetstiden tillämpas på beviljande och uppsägning av försäkringen. Detta innebär att det föreligger skyldighet att bevilja försäkring, frånsett undantaget enligt 191 § 2 mom. Försäkringsbolaget har också rätt att säga upp försäkringen under de förutsättningar som föreskrivs i 192 §.

Enligt paragrafens 2 mom. bestäms dagpenningen som betalas i 28 dagar på grundval av en försäkring uteslutande på grundval av den lön för sjukdomstiden som den arbetsgivare som tecknat försäkringen har betalat ut eller på grundval av arbetsinkomster i arbete för den arbetsgivaren. Dagpenning, olycksfallspension, rehabiliteringspenning och familjepension som grundar sig på årsarbetsinkomst bestäms på motsvarande sätt uteslutande på grundval av årsarbetsinkomsten som fastställts på grundval av arbetsinkomst från arbete hos den arbetsgivaren. Inkomster från andra anställningar eller från arbete som företagare beaktas enligt förslaget inte. Det är således fråga om en specialbestämmelse i förhållande till bestämmelserna om ersättning för inkomstbortfall. Bestämmelsen är densamma som i 191 § 2 mom. som gäller fritidsförsäkringar. Detta är en avvikelse från motsvarande försäkring enligt 57 § 4 mom. i gällande lag där man kommer överens om en årsarbetsinkomst för arbetstagaren som ska ligga till grund för försäkringspremie och ersättning. För tydlighetens skull föreskrivs det i momentet också att vad som föreskrivs i 75—79 § inte tillämpas på årsarbetsinkomsten.

VII Avdelningen Verkställighetssystem

27 kap. Försäkringsanstalter

205 §. *Försäkringsbolag som har rätt att bevilja försäkringar.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet 29 § 1 och 3 mom. i gällande lag. Enligt 156 § ska en arbetsgivare för att uppfylla sin försäkringsskyldighet teckna försäkring innan arbetet inleds. Enligt paragrafens 1 mom. kan en sådan försäkring beviljas av ett försäkringsbolag som enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) eller lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) har rätt att i Finland bedriva försäkringsverksamhet i den skadeförsäkringsklass 1 som avses i 2 § 1 mom. i lagen om försäkringsklasser (526/2008).

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om tillämpningen av försäkringsbolagslagen och lagen om utländska försäkringsbolag. Den föreslagna lagen ska vara primär i ett försäkringsbolags försäkringsverksamhet enligt denna lag.

206 §. *Tjänsteansvar.* I paragrafen föreskrivs om tjänsteansvar i genomförandet av denna lag. I 118 § i grundlagen föreskrivs om ansvar för ämbetsåtgärder. Tjänsteansvaret omfattar såväl ersättningsrättsligt som straffrättsligt ansvar. När en offentlig förvaltningsuppgift anförtros andra än myndigheter måste det enligt grundlagsutskottets ståndpunkt författningsmässigt ses till att samma bestämmelser i denna uppgift tillämpas på den som ska sköta uppgiften som på den som sköter uppgiften under myndighetsansvar (GrUU 5/2010 rd, GrUU 3/2009 rd, GrUU 1/2008 rd). Därför föreskrivs i paragrafen att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar ska tillämpas på personer som är anställda och på medlemmar i styrelsen hos ett försäkringsbolag eller i Olycksfallsförsäkringscentralen. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar finns i 40 kap. i strafflagen och enligt 12 § 1 mom. i det kapitlet ska bestämmelserna om tjänstemän även tillämpas på personer som utövar offentlig makt.

Vidare fogas det till paragrafen en informativ hänvisning till skadeståndslagen (412/1974). Det som i 3 kap. 2 § i skadeståndslagen bestäms om vållande av den som utövar offentlig makt tillämpas förutom på offentliga samfund också på andra samfund som på grund av lagar, förordningar eller bemyndiganden i lag har hand om offentliga uppgifter och i samband med de uppgifterna utövar offentlig makt. Enligt paragrafen är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada, som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Detta ansvar föreligger dock endast om de krav blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften. Arbetstagares skadeståndsansvar vid skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift bestäms

utifrån bestämmelserna i 4 kap. i skadeståndslagen.

207 §. *Statskontoret.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet 30 § i gällande lag. Staten har inte försäkringsskyldighet enligt 3 §, utan ersättningen enligt denna lag betalas från statliga medel. I paragrafen föreskrivs analogt med gällande lag att ersättningen i det fallet betalas av Statskontoret.

På Statskontoret tillämpas inte bestämmelserna om försäkringsbolag i 153—155 § som har samband med att ett ersättningsärende flyttas över till Olycksfallsförsäkringscentralen på grund av försäkringsbolagets försening. Statskontorets ställning som myndighet skiljer sig från ett försäkringsbolags också i det att offentlighetslagen tillämpas på hela verksamheten med avseende på verkställigheten enligt denna lag, medan offentlighetslagen tillämpas på försäkringsbolag endast med avseende på utövande av offentlig makt.

208 §. *Överlåtelse av försäkringsbeståndet.* I paragrafen föreskrivs som komplement till försäkringsbolagslagen om Finansinspektionens rätt att förbjuda fusion, delning, flyttning av hemort och överlåtelse av försäkringsbestånd när det gäller ett finländskt försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag.

Enligt paragrafens 1 mom. får samtycke inte ges till ett utländskt försäkringsbolag som inte har säte i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om en sådan åtgärd väsentligt försämrar de försäkrades skydd eller äventyrar verksamhetsförutsättningarna för försäkringssystemet enligt denna lag eller dess förmåga att klara av sina förpliktelser. Motsvarande bestämmelse finns i 29 a § i gällande lag som enligt förslaget ska ändras så att samtycke inte får ges till ett sådant utländskt försäkringsbolag som inte har säte i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Någon sådan regional hänvisning finns inte i gällande lag, utan förbudet mot samtycke har också gällt EU-området. Sådan reglering som hänför sig till EU-området behövs inte.

Enligt förslaget ska förbudet mot samtycke stå kvar med avseende på överflyttningar till länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På grund av arbetsolycksfallsförsäkringens särdrag kan fusion, delning och flyttning av hemort när det gäller ett försäkringsbolag som bedriver arbetsolycksfallsförsäkring vara förenad med skadeverkningar med tanke på arbetstagarnas olycksfallsskydd och olycksfallsförsäkringssystemets verksamhetsförutsättningar och kraft att bära ansvar. En arbetstagare som i försäkringen för olycksfall i arbetet är förmånstagare har ingen möjlighet att förhindra en eventuell försämring av sitt försäkringsskydd som följer av försäkringsbolagets fusion, delning, flyttning av hemort eller överlåtelse av försäkringsbestånd när det gäller ett finländskt försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar 29 a § 2 och 3 mom. i gällande lag. I paragrafens 2 mom. föreskrivs att yttrande ska begäras från arbetsgivarnas, arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer innan ett ärende avgörs. I paragrafens 3 mom. föreskrivs att 1 och 2 mom. i tillämpliga delar också gäller villkoren för samtycke enligt 64—66 § i lagen om utländska försäkringsbolag.

28 kap. Olycksfallsförsäkringscentralen

209 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter.* I paragrafen föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralen och dess uppgifter. I den föreslagna lagen ändras namnet på Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund till Olycksfallsförsäkringscentralen, men dess rättsliga ställning och karaktär ändras inte. I lagen anges enligt förslaget mera detaljerat än i nuläget också Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter som till centrala delar motsvarar de uppgifter Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund har idag.

Enligt paragrafens 1 mom. är Olycksfallsförsäkringscentralen ett samordnande organ med uppgift att genomföra och utveckla försäkringsverksamheten enligt denna lag.

I paragrafens 2 och 3 mom. föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter. Uppgifterna är fördelade så att 2 mom. tar upp de av centralens uppgifter som inte regleras annanstans i lag (allmänna uppgifter) och 3 mom. de särskilda uppgifter som cen-

tralen sköter med stöd av bestämmelser i denna eller någon annan lag.

Enligt 2 mom. 1 punkten ska Olycksfallsförsäkringscentralen medverka till att lagen verkställs samordnat och att verkställighetssystemet utvecklas. Med det avses bland annat juridiska och matematiska utredningar till stöd för lagberedningen samt yttranden till myndigheterna i frågor som gäller försäkring enligt denna lag och utveckling av den.

Enligt 2 punkten i momentet ska Olycksfallsförsäkringscentralen främja samarbete i ärenden som gäller verkställigheten av lagen och som kräver att försäkringsanstalterna samverkar samt ha hand om uppgifter som hänger samman med detta. Med detta avses bland annat riskpremieundersökningar som antingen utförs av Olycksfallsförsäkringscentralen eller på uppdrag av den och som syftar till att ta fram information om den nationella risknivån för skadefall enligt denna lag. Vidare finns det i verkställigheten av lagen saker som kräver smidiga och samordnade förfaranden mellan försäkringsanstalterna. Exempelvis förutsätter elektroniska förmedlingstjänster för överföring av försäkringar att försäkringsbolagen sinsemellan kommer överens om gemensamma standarder.

Enligt 3 punkten i momentet ska Olycksfallsförsäkringscentralen främja samarbetet mellan de försäkringsanstalter som verkställer lagen och andra försäkringsanstalter, å ena sidan, och myndigheter, å andra sidan. Med detta avses till exempel att samordnade förfaranden utarbetas för förmedlingen av uppgifter till andra socialförsäkringsaktörer. Vidare kräver verkställigheten av lagen samarbete bland annat med Skatteförvaltningen och Arbetshälsoinstitutet. Bestämmelsen möjliggör också samarbete till exempel med universitet och forskningsinstitut, om det finns behov för sådant till exempel på grund av utvecklingsuppgiften som föreskrivs i 1 mom.

I 4 punkten i momentet föreskrivs om utfärdande av rekommendationer. Olycksfallsförsäkringscentralen ska enligt förslaget utfärda rekommendationer för att lagen ska verkställas samordnat i ärenden som inte ingår i uppgifterna för ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden ska enligt 226 § ge allmänna anvisningar för att främja ett samordnat ersättningsförfarande. Målet är att dagsläget tydligare ska framgå av lagen. Verkställighetsrekommendationerna rör till exempel samordning av försäkringsverksamhet.

I 5 punkten i momentet föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralens uppgift är att sköta den informationsverksamhet som verkställigheten av lagen förutsätter. Med detta avses till exempel en webbplats om försäkringar för olycksfall i arbetet som upprätthålls av Olycksfallsförsäkringscentralen, framställning av olika broschyrer om försäkringsskyldigheten, ersättningar och ersättningsförfarandet samt information om statistikpublikationen.

I paragrafens 3 mom. sammanförs de uppgifter som Olycksfallsförsäkringscentralen utför med stöd av bestämmelser i denna eller någon annan lag.

I paragrafens 4 mom. finns hänvisning till 31 kap. 13 § i försäkringslagen där föreskrivs om förberedelser för undantagsförhållanden.

210 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens serviceuppgifter.* I paragrafen föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens serviceuppgifter. Detta är en ny paragraf. Utgående från Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds stadgar har förbundet till exempel i anknytning till verkställighet och utveckling också utfört uppgifter som utomstående har begärt. Genom att reglera frågan på lagnivå förtydligas denna uppgift och en avgift som tas ut för tjänsten bestäms. Med serviceuppgift avses service som Olycksfallsförsäkringscentralen ger på begäran till någon medlemsanstalt eller annan aktör. Olycksfallsförsäkringscentralen kan till exempel för att utjämna stora skador fungera som gemensamt organ för de försäkringsanstalter som så önskar. Avgiften som tas ut för denna service ska täcka kostnaderna den medför. Kostnaden som en sådan uppgift medför behöver därmed inte bekostas av ett sådant medlemsbolag som inte har bett om tjänsten.

211 §. *Tillämpning av bestämmelserna om sökande av ändring och begäran om omprövning.* I paragrafen föreskrivs om förfarandet för ändringssökande och omprövning när Olycksfallsförsäkringscentralen har meddelat ett beslut eller en debitering. Detta är en ny bestämmelse. Med avseende på uppgifter

som rör ersättning och försäkringsskyldighet är Olycksfallsförsäkringscentralen jämförbar med en försäkringsanstalt och de bestämmelser som föreslås i denna lag ska tillämpas på den. Olycksfallsförsäkringscentralen har utöver de tidigare nämnda uppgifterna ytterligare andra offentliga förvaltningsuppgifter för vilka de som saken gäller måste ha nödvändiga rättsskyddsmedel att tillgå. Bestämmelserna om ändringssökande och omprövning i avdelning VII i lagen ska följaktligen tillämpas bland annat på avgörande om tilllämpning av lagen enligt 7 §, beslut om tillskottspremie enligt 229 § samt Olycksfallsförsäkringscentralens medlemsavgift och fördelningsavgiften.

Enligt föreslagna 238 § får en part som är missnöjd med ett beslut av en försäkringsanstalt överklaga beslutet hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden genom skriftliga besvär. En part som är missnöjd med besvärsnämndens beslut får överklaga beslutet genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen. Rätten att överklaga bestäms således utifrån ställningen som part. Till exempel ett försäkringsbolag är då part i frågor som gäller avgifterna som debiteras för att finansiera Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhet eller fördelningssystemet.

När det gäller en medlemsavgift eller en fördelningsavgift meddelas inget beslut utan avgiften debiteras av försäkringsanstalten utan beslut, så i det fallet ska ändring sökas genom grundbesvär. I arbetspensionssystemet tillämpas enligt lagen om Pensionsskyddscentralen (397/2006) vid motsvarande avgift likaså debitering och grundbesvär.

Till övriga delar får enligt förslaget ändring inte sökas med stöd av denna paragraf i styrelsens eller det allmänna mötets beslut som gäller Olycksfallsförsäkringscentralens förvaltning, utan vad som föreskrivs i 223 § ska tillämpas på klanderbarhet, ogiltighet och verkställighetsförbud med avseende på dessa beslut.

212 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens medlemmar.* I paragrafen föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens medlemmar. Bestämmelsen motsvarar 30 b § 3 mom. i gällande lag. Enligt paragrafens 1 mom. ska ett försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag höra till Olycksfallsförsäkringscentralen. Dessa är medlemsförsäkringsbolag i Olycksfallsförsäkringscentralen. I momentet föreskrivs ytterligare att ett försäkringsbolags medlemskap fortgår så länge som bolaget har ersättningsförpliktelser enligt denna lag. Bestämmelser om detta finns i gällande 29 § 2 mom. som nu preciseras. Till exempel ett bolag som inte längre tecknar nya försäkringar utan endast sköter tidigare tecknat försäkringsbestånd, så kallade run off -bolag, eller bolag som är i likvidation, kvarstår som medlemmar i Olycksfallsförsäkringscentralen och deltar alltså fortfarande bland annat i finansieringen enligt fördelningssystemet.

Enligt paragrafens 2 mom. ska till Olycksfallsförsäkringscentralen dessutom höra Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, som är Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Dessa anstalter deltar i centralens verksamhet endast till den del den hänför sig till verkställigheten av denna lag. Detta motsvarar nuläget.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att inledande av verksamhet enligt denna lag ska anmälas hos Olycksfallsförsäkringscentralen senast två månader innan verksamheten inleds. Bestämmelsen motsvarar 29 § 2 mom. i gällande lag.

213 §. *Hur Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhetskostnader ska täckas.* I paragrafen föreskrivs hur Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhetskostnader ska finansieras. Enligt 1 mom. är medlemsförsäkringsbolagen, Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt skyldiga att årligen till Olycksfallsförsäkringscentralen betala en avgift för att täcka centralens verksamhetskostnader. Bestämmelser om detta finns i 30 b § 3 mom. och 58 § i gällande lag och i social- och hälsovårdsministeriets beslut. Ministeriets beslut utfärdas med stöd av 58 § för högst tre år i sänder. I förslaget regleras finansieringen närmare på lagnivå. De innehållsmässiga ändringarna är små. Med verksamhetskostnader avses alla de kostnader som Olycksfallscentralens verksamhet medför och som inte i enlighet med 210 § täcks med serviceavgifterna för enskilda tjänster. Även kostnaderna för verksamheten i ersättningsnämnden för olycksfallsärenden hör till Olycksfallsförsäkringscentralens

kostnader som därmed täcks i enlighet med denna paragraf. Lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalts deltagande i Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhet och kostnader regleras i denna lag. För närvarande regleras detta i 22 § i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, enligt vilken lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt är skyldig att delta i den verksamhet som Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund bedriver samt i kostnaderna för denna verksamhet till den del dessa hänför sig till verkställigheten av denna lag. I dagsläget fastställer social- och hälsovårdsministeriet på ansökan av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt de grunder enligt vilka ovan nämnda kostnader ska räknas ut.

Enligt paragrafens 2 mom. uppdelas den årliga avgiften liksom i nuläget i två delar: en grundavgiftsandel och en kompletterande kostnadssandel. Grundavgiftssandelen är enligt gällande beslut av social- och hälsovårdsministeriet 11 800 euro åren 2011—2013. Det föreslås att summan höjs till 12 000 euro. Grundavgiftsandelen för det år ett försäkringsbolag blir medlem är det fyrdubbla beloppet av den normala grundavgiften. Ett försäkringsbolag som har planer på och bereder sig på att bedriva försäkringsverksamhet enligt denna lag blir i sin verksamhet tvungen att uppfylla sina skyldigheter som lagen förutsätter. Dessa skyldigheter gäller till exempel statistikföringen, fördelningssystemet och begäran om yttrande av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Ett nytt medlemsbolag måste bland annat införa de processer och system som hör samman med detta, vilket förutsätter att Olycksfallsförsäkringscentralen kontaktas. Olycksfallsförsäkringscentralen ger råd och anvisningar om skyldigheterna till försäkringsbolag som har planer på eller bereder sig på att bedriva försäkringsverksamhet enligt denna lag. Den fyrdubbla grundavgiftsandelen för det år ett bolag blir medlem täcker tilläggskostnaderna som Olycksfallsförsäkringscentralen föranleds av de åtgärder bolaget i fråga behöver för att göra sin verksamhet förenlig med denna lag.

De efter grundavgiftsandelarna otäckta verksamhetskostnaderna ska först täckas med en kostnadsandel som tas ut av Statskontoret och av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt och som bestäms utifrån hur stor del av kostnaderna som beräknas gälla dem. Den resterande delen tas ut av medlemsförsäkringsbolagen i proportion till premieinkomsterna.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralen påför kostnadsandelarna och har rätt att ta ut förskott på dem. Detta förfaringssätt motsvarar dagens praxis som flyttas upp till lagnivå.

Enligt paragrafens 4 mom. meddelas närmare bestämmelser om hur medlemsförsäkringsbolagens, Statskontorets och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt kostnadsandelar ska räknas ut och drivas in i grunderna för kostnadsfördelningen som social- och hälsovårdsministeriet fastställer efter föredragning från Olycksfallsförsäkringscentralen.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs att kostnadsandelarna får drivas in utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter. Dröjsmålsränta får tas ut på det obetalda kapitalet.

214 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens organ.* I paragrafen föreskivs om Olycksfallscentralens organ. Centralen ska ha ett allmänt möte, en styrelse och en verkställande direktör. Bestämmelsen motsvarar 30 b § i gällande lag.

215 §. *Det allmänna mötet och dess uppgifter.* Detta är en ny paragraf. Det allmänna mötet är Olycksfallsförsäkringscentralens högsta beslutande organ och därför föreslås det att centralens huvudsakliga uppgifter flyttas upp till lagnivå. I gällande lag finns ingen bestämmelse om det allmänna mötets uppgifter, utan de finns i Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds stadgar som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt med stöd av 30 b § i gällande lag. Bestämmelser ur stadgarna överförs till lagen.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs om rösträtt. Varje medlem i Olycksfallsförsäkringscentralen har rösträtt på det allmänna mötet. Bestämmelsen motsvarar 3 § i gällande stadgar. Enligt momentet väljer det allmänna mötet en ordförande som leder handläggningen av ärenden på mötet.

I paragrafens 2 mom. förtecknas det allmänna mötets uppgifter. Dessa är att besluta om stadgarna för Olycksfallsförsäkringscentralen, behandla bokslutet och revisorernas utlåtande om bokslutet, bestämma vilka åtgärder förvaltningen och räkenskaperna för året innan ger anledning till och att godkänna budgeten för det kommande året. Till uppgifterna hör ytterligare att besluta om arvodena för ledamöterna i styrelsen och medlemmarna i ersättningsnämnden för olycksfallsärenden, besluta hur många ledamöter som ska representera medlemsanstalterna i styrelsen och förrätta val av dessa ledamöter och förrätta val av revisorer. Uppgifterna motsvarar de uppgifter som räknas upp i gällande stadgar.

216 §. *Beslutförhet, röstetal och beslutsfattande på det allmänna mötet.* Paragrafen innehåller bestämmelser om det allmänna mötet i de nuvarande stadgarna som tas in i lagen. Enligt 1 mom. i paragrafen är det allmänna mötet beslutfört, om minst hälften av ledamöterna är representerade på mötet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om medlemmarnas röstetal på det allmänna mötet. Bestämmelsen motsvarar röstfördelningen som i dagsläget är fastställd i Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds stadgar. Ett medlemsförsäkringsbolags röstetal bestäms utifrån dess premieinkomst i proportion till den sammanlagda premieinkomsten. Det största röstetalet är sju, det minsta en. Enligt paragrafens 3 mom. ska Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt vardera ha fem röster, vilket motsvarar nuläget.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om röstningsförfarandet vid beslutsfattande och vid val. Bestämmelsen motsvarar det stadgeenliga förfarandet i dagsläget.

217 §. *Styrelse, mandattid och beslutförhet.* I paragrafen föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens styrelses sammansättning, mandattid och beslutförhet. Styrelsesammansättningen enligt 1 mom. motsvarar det som föreskrivs i gällande lag. Till momentet fogas en ny bestämmelse om styrelseledamöters behörighet, enligt vilken den som är omyndig, är försatt i konkurs eller har meddelats näringsförbud inte kan vara ledamot i styrelsen.

Enligt paragrafens 2 mom. är styrelsens mandattid tre år. Styrelsen väljer också i fortsättningen inom sig en ordförande och en vice ordförande, men enligt förslaget ska fastställandet av ordförandevalet hos social- och hälsovårdsministeriet frångås som ett onödigt formellt beslut. Som en ny bestämmelse i momentet föreskrivs att en ny styrelseledamot ska utses, om en ledamot under mandattiden avgår eller förlorar sin behörighet som medlem.

Enligt paragrafens 3 mom. krävs det för att styrelsen ska vara beslutför att mötets ordförande och minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande. I Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar föreskrivs om sammankallande av styrelsen.

218 §. *Styrelsens uppgifter samt beslutsfattande och jäv i styrelsen.* Detta är en ny paragraf. Enligt förslaget överförs styrelsens huvuduppgifter från Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbunds stadgar till lagnivå för att ansvarsområdena och mandaten för de olika organen inom Olycksfallsförsäkringscentralen ska framgå direkt av lagen.

Paragrafens 1 mom. 1 punkten innehåller en allmän bestämmelse om styrelsens befogenheter. Enligt den ska styrelsen utöva den högsta beslutande makten i de ärenden som inte ingår i det allmänna mötets eller verkställande direktörens beslutsbefogenheter. Enligt 2 punkten i momentet ska styrelsen förbereda ärenden som ska behandlas på det allmänna mötet. Till dessa hör bland verksamhetsplan och budget samt bokslut. Enligt 3 punkten i momentet ska styrelsen anställa och avskeda verkställande direktören och de direktörer som rapporterar till verkställande direktören och avtala om deras löner och andra anställningsvillkor. Ytterligare ska styrelsen enligt 4 punkten i momentet fastslå avgifterna för serviceuppgifter enligt 210 §.

Uppgifterna motsvarar de huvuduppgifter som räknas upp i gällande stadgar. Även framöver ska det i stadgarna finnas närmare bestämmelser om styrelsens uppgifter.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om beslutsfattandet på styrelsens möten. Detta är en ny bestämmelse och motsvarar det förfarande som har fastställts i gällande stadgar.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om jäv för en ledamot av styrelsen. Detta är en ny be-

stämmelse. Enligt den är en ledamot av styrelsen jävig i ärenden som gäller ledamotens enskilda intresse eller det enskilda intresset för en sammanslutning där ledamoten är styrelseledamot, verkställande direktör eller anställd. Med en sammanslutnings enskilda intresse avses enbart frågor som hänför sig till det inbördes förhållandet mellan sammanslutningen och Olycksfallsförsäkringscentralen, till skillnad från frågor som rör alla medlemmar i Olycksfallsförsäkringscentralen som styrelsen behandlar.

Enligt 4 mom. kan styrelsen delegera beslutanderätt till verkställande direktören, en direktör och anställda.

219 §. *Verkställande direktören och hans eller hennes ställföreträdare.* I paragrafen föreskrivs om de villkor verkställande direktören och hans eller hennes ställföreträdare ska uppfylla. Detta är en ny paragraf. I nuläget finns bestämmelserna om verkställande direktören i Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbunds stadgar. Till den föreslagna paragrafen överförs nu de villkor som räknas upp i stadgarna och ytterligare föreskrivs som en ny sak att samma bestämmelser ska tillämpas på verkställande direktörens ställföreträdare som på verkställande direktören. Den föreslagna bestämmelsen ändrar inte dagens praxis. Verkställande direktören förutsätts ha kännedom om arten av försäkring enligt denna lag samt ha gott anseende. Villkoret om gott anseende är överensstämmande med villkoret enligt 6 kap. i försäkringsbolagslagen om ledningen för försäkringsbolag. Personer som till exempel har dömts till straff för ett brott som kan anses tyda på att de är uppenbart olämpliga för denna uppgift, eller om de annars med sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämpliga för denna uppgift anses inte ha gott anseende.

I paragrafens 2 mom. preciseras kravet på jäv i förhållande till medlemsbolaget. Verkställande direktören får inte stå i sådant förhållande till en medlemsanstalt att tilltron till direktörens opartiskhet äventyras.

Den som är omyndig, har försatts i konkurs eller har meddelats näringsförbud får enligt 3 mom. inte heller fungera som verkställande direktör. Enligt paragrafens 4 mom. ska styrelsen utse en ställföreträdare för verkställande direktören. På ställföreträdaren tillämpas vad som föreskrivs om verkställande direktören.

220 §. *Verkställande direktörens uppgifter.* Detta är en ny paragraf där det föreskrivs om verkställande direktörens uppgifter. I förbundets stadgar har verkställande direktören inte fastställts någon självständig beslutande makt. Enligt paragrafen utövar verkställande direktören högsta beslutande makten i enskilda ärenden som gäller uppgifter i samband med den ersättningsverksamhet som har ålagts Olycksfallsförsäkringscentralen. Det gäller ersättning i ett skadefall som har inträffat i oförsäkrat arbete enligt 4 § och uppgifter i samband med dröjsmålsgarantin enligt 154 §. Ytterligare utövar verkställande direktören högsta beslutande makt i frågor som gäller fördelningsavgiften enligt 231 § och medlemsavgiften enligt 213 §.

Den högsta beslutande makten har med detta koncentrerats till Olycksfallsförsäkringscentralens verkställande direktör i ärenden som gäller uppgifter som anknyter till utövande av offentlig förvaltningsuppgift och offentlig makt. I skötseln av dessa uppgifter är verkställande direktören bunden inte endast av bestämmelserna i denna lag utan även av förvaltningens allmänna lagar med stöd av de bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndighet och enskildas skyldighet att ge språklig service som där ingår. Verkställande direktören är också bunden av bestämmelserna om tjänsteansvar vid utövande av offentlig makt.

Enligt paragrafens 2 mom. kan verkställande direktören delegera uppgifter inom sin beslutanderätt till Olycksfallsförsäkringscentralens direktörer och andra anställda.

221 §. *Namnteckningsrätt, bokföring och bokslut samt revisorer.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om rätten att teckna Olycksfallsförsäkringscentralens namn i överensstämmelse med nuvarande stadgar.

Enligt paragrafens 2 mom. ska Olycksfallsförsäkringscentralen upprätta sin bokföring och sitt bokslut enligt vad som föreskrivs i bokföringslagen (1336/1997) och bokföringsförordningen (1339/1997).

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens revisorer. För närvarande finns bestämmelserna om

dem i Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbunds stadgar.

222 §. *Stadgar.* I paragrafen föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar som ska innehålla närmare bestämmelser om förvaltningen. Stadgarna fastställs av social- och hälsovårdsministeriet efter föredragning av Olycksfallsförsäkringscentralen. Bestämmelsen motsvarar 30 b § 4 mom. i gällande lag. Fastställandet innefattar inte ändamålsenlighetsprövning, utan social- och hälsovårdsministeriet ska fastställa stadgarna, om de inte strider mot lag.

223 §. *Klanderbara och ogiltiga beslut av styrelsen och det allmänna mötet.* Ändring i Olycksfallsförsäkringscentralens beslut och debiteringar med anledning av uppgifterna i denna lag får med stöd av 211 § sökas i enlighet med det normala systemet för sökande av ändring. Det föreskrivs i paragrafen om klanderbarhet och ogiltighet hos övriga beslut av styrelsen och det allmänna mötet som gäller Olycksfallsförsäkringscentralens förvaltning. Enligt gällande stadgar tillämpas föreningslagens bestämmelser, men de är inte helt tillämpliga med avseende på Olycksfallsförsäkringscentalen, och därför krävs egna bestämmelser.

Enligt paragrafens 1 mom. får en medlem i Olycksfallsförsäkringscentralen väcka talan mot centralen för att få ett beslut förklarat ogiltigt, om ett beslut av styrelsen eller det allmänna mötet inte har kommit till i behörig ordning eller om det i övrigt strider mot lag eller Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar. Samma rätt har styrelsen eller en styrelseledamot som vid mötet inte har medverkat till beslutet. Med stöd av paragrafens 2 mom. ska talan väckas inom tre månader efter det att beslutet fattades.

Enligt paragrafens 3 mom. är ett beslut ogiltigt som kränker en utomståendes rätt. Den som anser att ett beslut kränker hans eller hennes rätt får väcka talan för att få beslutet förklarat ogiltigt.

224 §. *Verkställighetsförbud.* Enligt paragrafens 1 mom. kan domstolen bestämma att styrelsens eller det allmänna mötets beslut inte ska verkställas eller förordna att verkställigheten ska avbrytas när talan enligt 223 § har väckts.

225 §. *Skadeståndsskyldighet för en styrelseledamot.* Bestämmelsen i paragrafen gäller styrelseledamöters skadeståndsskyldighet med avseende på beslut som inte gäller utövande av offentlig makt eller skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter. En styrelseledamot är skyldig att ersätta en skada som han eller hon uppsåtligen eller av oaktsamhet har orsakat Olycksfallsförsäkringscentralen eller genom överträdelser av Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar har orsakat dess medlemmar eller någon annan.

När det gäller utövande av offentlig makt och skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter bestäms också styrelseledamöternas skadeståndsansvar som för tjänstemän. Bestämmelser om tjänsteansvar föreslås i 206 §.

29 kap. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden

226 §. *Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden.* I paragrafen föreskrivs om ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Enligt paragrafens 1 mom. finns ersättningsnämnden för olycksfallsärenden vid Olycksfallsförsäkringscentralen och har till uppgift att främja enhetlighet i ersättningspraxisen enligt denna lag genom att meddela allmänna anvisningar och lämna yttranden. Momentet motsvarar 30 c § 1 mom. i gällande lag.

Kostnaderna för ersättningsnämndens verksamhet är Olycksfallsförsäkringscentralens kostnader och täcks följaktligen i enlighet med 213 §. Enligt gällande lag täcks kostnaderna för ersättningsnämnden utifrån antalet yttranden som lämnats till respektive försäkringsanstalt. Framdeles ska försäkringsbolagen delta i finansieringen av nämnden i proportion till sina premieinkomster. En sådan finansieringsstruktur vore rättvis och oberoende av begärda yttranden.

227 §. *Sammansättning.* I paragrafen föreskrivs om sammansättningen av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Bestämmelsen annars motsvarar 30 d § 1—3 mom. i gällande lag utan att antalet medicinskt sakkunniga inte längre begränsas till fem sakkunniga.

228 §. *Förfarande för att begära yttrande samt närmare bestämmelser.* I paragrafen föreskrivs att nämnden ska behandla ärenden

som gäller yttranden skriftligt. Enligt 2 mom. det föreskrivs genom förordning av statsrådet hur ärenden avgörs i nämnden, om nämndens beslutförhet och förvaltning, om formen för yttranden från nämnden och om begäran om utlåtanden.

30 kap. **Skyldighet att betala tillskottspremie och garantiavgift**

229 §. *Försäkringstagarens skyldighet att betala tillskottspremie.* I paragrafen föreskrivs det om en tillskottspremie som hör samman med garantisystemet. Bestämmelsen motsvarar 38 b § i gällande lag.

230 §. *Garantiavgift som ska påföras ett försäkringsbolag.* I paragrafen föreskrivs om en garantiavgift som hör samman med garantisystemet. Bestämmelsen motsvarar 38 c § i gällande lag.

31 kap. **Fördelningssystemet**

231 §. *Fördelningssystemet.* I paragrafen föreskrivs att försäkringsbolagen ska bidra till täckande av de kostnader som avses i paragrafen i proportion till premieinkomsten, alltså om det så kallade fördelningssystemet. Bestämmelsen motsvarar till sakinnehållet 60 b § i gällande lag.

232 §. Hur fördelningsavgiften påverkas av överföring eller överlåtelse av försäkringsbeståndet. I paragrafen föreskrivs hur fördelningsavgiften påverkas av överföring eller överlåtelse av försäkringsbeståndet. Bestämmelsen motsvarar 60 c § i gällande lag.

32 kap. **Särskilda bestämmelser**

233 §. *Arbetarskyddsavgift.* I paragrafen föreskrivs om en arbetarskyddsavgift som ska användas för att främja arbetarskyddet. Bestämmelsen motsvarar 35 g § i gällande lag.

234 §. *Statistisk undersökning.* I paragrafen föreskrivs om en rapport som Finansinspektionen ska lägga fram om utfallet av försäkringarna enligt denna lag i varje försäkringsbolag. Bestämmelsen motsvarar 35 f § i gällande lag.

235 §. *Register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.* I paragrafen föreskrivs i enlighet med 64 § 2 mom. i gällande lag om Olycksfallsförsäkringscentralens uppgift att föra register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Bestämmelser om försäkringsanstalternas skyldighet att lämna ut uppgifter till Olycksfallsförsäkringscentralen för skötseln av denna uppgift finns i 257 §.

236 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens statistik- och forskningsverksamhet.* I paragrafen föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralen har i uppgift att föra statistik och utarbeta forskningsrapporter, analogt med 64 § 1 mom. i gällande lag. Enligt paragrafen ska det i uppgiften ingå att föra statistik över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt att göra skadeförebyggande undersökningar och utredningar. Utredningar ska också göras om sambandet mellan försäkringspremierna och risken för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar. Centralen kan också utgöra andra forskningsrapporter och kalkyler som behövs för att verkställa, följa upp och utveckla denna lag.

Syftet med statistik och undersökningar är att gagna arbetet för att förebygga olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt att verkställa och utveckla lagen bland annat genom att ta fram statistik och undersökningar om skadefallen. Ett element i detta arbete är att undersöka allvarliga olyckor på arbetsplatserna och rapportera om dem (s.k. TOT-undersökningar) så att man får fram information om vilka faktorer som har bidragit till dessa olycksfall. Denna uppgift stödjer alltså det praktiska arbetet för säkerhet i arbetet som görs på arbetsplatserna, av försäkringsbolagen, myndigheterna, forskningsanstalterna och av andra intressentgrupper.

VIII Avdelningen **Sökande av ändring, omprövning och återkrav**

33 kap. **Sökande av ändring**

237 §. *Besvärsinstanser.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 § i gällande lag.

238 §. *Rätt att söka ändring.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 53 a § 1 mom. i gällande lag. Där föreskrivs om en parts rätt att söka

ändring. Eftersom det i paragrafen inte föreskrivs vem som är part, bestäms detta i enlighet med 6 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen. Enligt den bestämmelsen i förvaltningsprocesslagen kan besvär anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet. Inom olycksfallsförsäkringen har således den som har skadat sig och andra förmånstagare alltid rätt att anföra besvär med avseende på sin egen ersättning. Inom rättspraxis har det traditionellt ansetts att arbetsgivaren har rätt att anföra besvär till den del arbetsgivaren har betalat ut lön för sjukdomstiden eller ersatt kostnader för sjukvård. Utifrån rättspraxis påverkas arbetsgivarens partsställning också av arbetsgivarens försäkringspremiesystem. Högsta domstolen ansåg i sitt avgörande HD:2001:112 att arbetsgivaren hade partsställning och rätt att på grund av specialtarifferingen med full självrisk överklaga försäkringsanstaltens beslut som gällde frågan huruvida yrkessjukdomen hade orsakats i arbetstagarens arbete.

Försäkringsrätten har senare i sitt beslut 5414:2009 ansett att ersättningarna som betalats ur arbetsgivarens lagstadgade olycksfallsförsäkring direkt inverkade på arbetsgivarens försäkringspremier. Försäkringsrätten ansåg att arbetsgivaren på grund av den direkta inverkan på arbetsgivarens försäkringspremie hade ett direkt rättsligt intresse i ersättningsfrågan och därmed var part enligt lagen om olycksfallsförsäkring. I sista hand är det besvärsinstansen som avgör vem som är part.

Paragrafens 2 mom. är ett nytt moment. Bestämmelsen gäller partsställningen för en kommun eller samkommun vid sökande av ändring. I bestämmelserna om fullt ansvar för sjukvårdskostnader är utgångspunkten att det lagstadgade olycksfallsförsäkringssystemet syftar till att ersätta arbetstagaren för skador som orsakats av ett olycksfall i arbetet eller av en yrkessjukdom. Å andra sidan har en arbetstagare rätt att få vård för en skada på grund av olycksfall av den allmänna sjuk- och hälsovården på samma grunder som andra medborgare, det vill säga antingen avgiftsfritt eller för den klientavgift som tas ut av alla patienter för motsvarande vård. Av statsekonomiska skäl trädde en lagändring i kraft vid ingången av 2005, enligt vilken försäkringssystemet ålades att betala kommunerna den andel av vårdkostnaderna för patienter som drabbats av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom som klientavgiften som uppbärs av patienten inte täcker, det vill säga en så kallad fullkostnadsavgift. Denna avgift uppfattas i nuvarande lag inte som en egentlig ersättning, eftersom det handlar om något annat än ersättning av förlust till den skadade eller till arbetsgivaren.

Systemet grundar sig på att det först uppstår en skyldighet för försäkringssystemet till ersättning för olycksfallet eller yrkessjukdomen och att partens behov av vård har ett orsakssammanhang med det nämnda skadefallet. Detta rättsförhållande är ett förhållande mellan den skadade och försäkringssystemet. I samband med lagändringen som genomfördes 2005 var det meningen att kommunen inte skulle vara part i detta rättsförhållande mellan den försäkrade och försäkringssystemet. Därför infördes det en bestämmelse i 13 a § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, enligt vilken den kommun som ordnar vården för en olycksfallspatient inte är part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom.

Den bestämmelse som nu föreslås ska förtydliga det rådande läget som har lett till att kommunerna för tvister om fullkostnadsavgiften till förvaltningsrätterna för att avgöras som förvaltningstvistemål. I det sammanhanget har man också på yrkande av kommunen velat avgöra frågan huruvida en försäkringsanstalt är skyldig att betala olycksfallsersättning utan att den skadade medverkar i denna process. Ersättningsskyldigheten enligt lagen om olycksfallsförsäkring, som enligt den lagen ska avgöras i specialdomstolarna, kan emellertid inte samtidigt avgöras också i en allmän förvaltningsdomstol.

Enligt momentet är en kommun eller samkommun inte part i ett ärende som gäller en fråga huruvida en olycka är ett olycksfall i arbetet eller huruvida vården är en följd av ett olycksfall i arbetet. Däremot får en kommun eller en samkommun söka ändring i ett beslut av en försäkringsanstalt om en fullkostnadsavgift som grundar sig på ersättning som getts ut för vård eller behandling enligt denna lag. En kommun har alltså rätt att söka

ändring, om en försäkringsanstalt inte har betalat avgiften till krävt belopp eller fullkostnadsavgiften har avslagits med hänvisning till att kommunen inte har uppfyllt sin anmälningsplikt med avseende på avgiftsbeloppet och inledandet av vården.

Det föreskrivs separat i 126 § om försäkringsanstalternas skyldighet att meddela kommunen eller samkommunen om beslut. Enligt paragrafen ska ett beslut om fullkostnadsavgift meddelas kommunen eller samkommunen, om det gäller storleken på en fullkostnadsavgift och försäkringsanstalten betalar avgiften till ett lägre belopp än kravet från kommunen eller samkommunen eller avgiften har avslagits med hänvisning till att kommunen eller samkommunen inte har uppfyllt sin anmälningsplikt. Ändring i en försäkringsanstalts beslut om fullkostnadsavgift ska sökas hos de besvärsinstanser som avses i denna lag.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att söka ändring i högsta domstolen. I gällande lag föreskrivs om detta på motsvarande sätt i 53 a § 2 mom. Besvärsrätten i högsta domstolen är villkorad. Även framöver får ändring sökas endast i ett sådant beslut av försäkringsdomstolen där den försäkrades rätt till ersättning har avgjorts, alltså huruvida en skada, sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt denna lag. Sådana kan till exempel vara om en ledförslitning ska ersättas som följd av en skada eller om ett olycksfall ska ersättas som ett olycksfall i arbetet. Ordet kroppsskada i gällande lag ändras enligt förslaget till ordet skada. I lagen om olycksfallsförsäkring och 4 § i den lagen ströks redan i samband med lagreformen 1982 ordet kroppsskada som en ersättningsgill följd av ett olycksfall medan man i stället övergick till begreppen skada eller sjukdom. I bestämmelsen om ändringssökande har denna gamla ordalydelse kroppsskada blivit kvar, vilket nu korrigeras. Högsta domstolen ska inte heller framöver avgöra vilka slag av eller hur stora ersättningar en försäkrad har rätt till eller ta ställning till ersättningens varaktighet. Det ska också framdeles gå att genom besvär överklaga beslut som avgör vem som ska betala en ersättning. Överklagande förutsätter alltid besvärstillstånd.

239 §. *Verkställighet av beslut.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 b § i gällande lag.

240 §. *Grundbesvär.* Paragrafen motsvarar annars bestämmelsen i 53 c § i gällande lag utan att bestämmelsen i 53 a § 2 mom. i gällande lag om ändringssökande i försäkringsdomstolens beslut flyttas över till denna paragraf.

241 §. *Tid för att söka ändring och lämna in besvär.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 d § i gällande lag.

242 §. *Självrättelse och överföring av besvär till en besvärsinstans.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 e § i gällande lag.

243 §. *Besvär som kommit in efter tiden för att söka ändring.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 f § i gällande lag.

34 kap. Omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav

244 §. *Rättelse av sakfel och skrivfel.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 53 g § i gällande lag.

245 §. *Omprövning av ett lagakraftvunnet beslut.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 54 § i gällande lag.

246 §. *Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 54 a § i gällande lag. Där föreskrivs om undanröjande av ett beslut i ett fall där ett lagakraftvunnet beslut grundar sig på felaktig eller bristfällig information eller uppenbart står i strid med lag. I den föreslagna lagen har strävan varit att föreskriva noggrannare än i dag om ersättningsgrunderna, varvid en uppenbar lagstridighet i ett beslut framdeles ska vara lättare att fastställa.

247 §. *Återkrav.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 54 b § i gällande lag.

IX Avdelningen Särskilda bestämmelser

35 kap. Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

248 §. *Tillämpning av offentlighetslagen.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 h § 1 och 2 mom. i gällande

lag. Offentlighetslagen tillämpas på Statskontoret på grundval av 4 § 1mom i offentlighetslagen.

249 §. *Uppgifter om arbetsgivarens ekonomiska ställning.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 h § 3 mom. i gällande lag.

250 §. *Den skadades eller förmånstagarens rätt att få uppgifter om sitt ersättningsärende.* I paragrafen föreskrivs om en parts rätt att få uppgifter om sitt ersättningsärende. I gällande lag föreskrivs det i 64 f § om parternas rätt att få uppgifter. En bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen finns också i 193 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Den första meningen i paragrafen är en specialbestämmelse i förhållande till bestämmelserna i 11 och 12 § i offentlighetslagen.

251 §. *Arbetsgivarens rätt att få uppgifter.* I paragrafen föreskrivs om arbetsgivarens rätt att få uppgifter för sin ekonomi- och personalförvaltning samt för kontroll av försäkringspremien. Till exempel en uppgift om att den skadade har beviljats fortlöpande olycksfallspension är viktig för ekonomi- och personalförvaltningen, för att arbetsgivaren ska kunna vidta för företaget nödvändiga arbetsarrangemang och eventuell nyrekrytering.

Med stöd av paragrafen har arbetsgivaren endast rätt att få nödvändiga uppgifter om ersättningar som har beviljats enligt denna lag samt uppgifter som är nödvändiga för att specificera de ersatta skadefallen. Med dessa uppgifter avses i praktiken desamma som enligt 125 § bör framgå av det beslut som ska meddelas arbetsgivaren: den skadades namn och personbeteckning, datum då skadan inträffade, avgörande av ärendet, förmån och ersättningsbeloppet. Med stöd av den nämnda bestämmelsen meddelas ett beslut dock endast en sådan arbetsgivare som har betalat lön för sjukdomstiden eller om det är fråga om en arbetsgivare med specialpremiegrunder vars premie direkt påverkas av ersättningen. Arbetsgivaren har varken rätt att få uppgifter om arbetstagarens hälsotillstånd eller andra uppgifter som ligger till grund för att olycksfallspension eller annan ersättning har beviljats. I 194 § i lagen om pension för arbetstagare finns en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen.

I 64 c § 7 punkten i gällande lag föreskrivs att en försäkringsanstalt och Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund har rätt att till en arbetsgivare för bedömning av grunderna för försäkringspremien lämna ut nödvändiga uppgifter som grundar sig på verkställigheten av lagen om olycksfallsförsäkring om ersättning som betalats ur försäkringen samt namnet på skadade som fått ersättning, personbeteckning och andra uppgifter som är nödvändiga för att specificera de ersatta skadefallen.

252 §. *Rätten för försäkringsanstalt och en besvärsinstans att få uppgifter.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att en försäkringsanstalt och en besvärsinstans som handlägger försäkrings- eller ersättningsärenden enligt den föreslagna lagen har rätt att få uppgifter. I gällande lag föreskrivs det om saken i 64 a § 1 mom. Till momentet fogas en ny 4 punkt, med stöd av vilken ett försäkringsbolag har rätt att få de nödvändiga uppgifterna om företagarens FöPL-försäkring och framför allt om FöPL-arbetsinkomsten enligt den av en pensionsanstalt och av Pensionsskyddscentralen. Försäkringsbolaget behöver dessa FöPL-uppgifter för alla företagare bolaget har försäkrat, för att den rätta nivån på företagarens årsarbetsinkomst ska kunna säkerställas direkt från arbetspensionssystemet och upprätthållandet av rätta uppgifter inte ska vara beroende av företagarens egen aktivitet.

Bestämmelsen i paragrafens 2 mom. motsvarar bestämmelsen i 64 a § 2 mom. i gällande lag.

Bestämmelsen i paragrafens 3 mom. är ny och där föreskrivs att uppgifter som avses i 1 mom. får inhämtas med hjälp av en teknisk anslutning. Bestämmelsen gör det till exempel möjligt att för fastställande av årsarbetsinkomsten inhämta uppgifter om den skadades arbetsinkomster ur Pensionsskyddscentralens intjäningsregister. Motsvarande bestämmelse finns i 198 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

253 §. *Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn.* Detta är en ny bestämmelse där det enligt förslaget föreskrivs att ett försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen har inspektionsrätt i samband med tillsyn på motsvarande sätt som i bestämmelsen i 188 § i lagen om pension för arbetstagare.

Försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen ska framdeles ha en tillsynsuppgift. Bolaget ska se till att försäkringstagaren uppfyller sina anmälnings- och andra försäkringsförpliktelser enligt denna lag (lönebeloppstillsyn). Olycksfallsförsäkringscentralen ska utöva allmän tillsyn över försäkringsverksamheten och ska alltså övervaka att arbetsgivaren uppfyller sina försäkringsförpliktelser enligt denna lag (massövervakning av försäkringsskyldighet). Den föreslagna bestämmelsen tryggar för sin del att dessa tillsynsuppgifter fullgörs.

254 §. *Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i 64 b § 1 mom. i gällande lag. Med stöd av paragrafen kan riktigheten i uppgifterna som ligger till grund för ersättning vid behov kontrolleras.

255 §. *Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter.* I paragrafen föreskrivs att en försäkringsanstalt har rätt att lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av lagen. En försäkringsanstalt får med stöd av paragrafen lämna ut uppgifter på det sätt som föreskrivs i paragrafen, förutom på begäran även på eget initiativ beroende på sammanhanget. I gällande lag föreskrivs om saken i 64 c §. Till skillnad från den har i 1 mom. nuvarande 7 punkten strukits, eftersom den saken föreskrivs separat i 251 §. En skillnad är också att innehållet i nuvarande 4 punkten flyttas över till 256 § 1 mom. 3 punkten.

Med stöd av punkt 7 i momentet får en försäkringsanstalt på samma sätt som i dagsläget lämna ut de uppgifter om den skadade till en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården och till en självständig yrkesutövare som är nödvändiga för att ge en betalningsförbindelse. Med stöd av samma punkt får nödvändiga uppgifter om den skadade lämnas ut också i ett sådant fall som avses i 132 § där en försäkringsanstalt hänvisar den skadade till undersökning för utredning av sin skada eller sjukdom eller arbets- och funktionsförmåga. Till denna punkt görs tillägget att nödvändiga uppgifter om den skadade får lämnas ut också då försäkringsanstalten begär sakkunnigyttrande för att avgöra ett ersättningsärende.

Bestämmelserna i paragrafens 2—4 mom. motsvarar bestämmelserna i nuvarande 64 c § 2—4 mom.

256 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagets rätt att lämna ut uppgifter i tillsynsärenden.* I paragrafen föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag har rätt att lämna ut uppgifter. Enligt den har Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut uppgifter på eget initiativ eller på begäran till en annan myndighet som verkställer lagstadgad social trygghet eller till någon annan aktör som sköter offentliga uppgifter i sådana fall där det är fråga om försummelse av försäkringsskyldighet som gäller lagstadgad social trygghet, försummelse att betala avgifter i anknytning till denna plikt eller försummelse att uppfylla förskottsinnehållningsskyldigheten.

Uppgifter får enligt förslaget lämnas till arbetarskyddsmyndigheten, Statskontoret, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalter som verkställer lagstadgad försäkring i syfte att fullfölja en lagstadgad tillsynsuppgift enligt denna lag. För detta ändamål får nödvändiga uppgifter om arbetsgivaren och försäkringen lämnas ut, om det finns anledning att misstänka att arbetsgivaren inte har uppfyllt sin lagstadgade avgifts- och försäkringsskyldighet. Uppgifter får också lämnas ut till Skatteförvaltningen, om det finns anledning att misstänka att förskottsinnehållningsskyldigheten inte har uppfyllts. De föreslagna bestämmelserna ska främja bekämpningen av grå ekonomi.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att uppgifter får lämnas vidare för att utreda brott och väcka åtal och om skyldighet att utplåna uppgifterna. Eftersom uppgifterna i fråga kan gälla försummelse att uppfylla försäkrings- eller betalningsplikt eller misstanke om brott, förutsätter partens rättsskydd att uppgifter som har visat sig ogrundade omedelbart utplånas. Enligt personuppgiftslagen ska personuppgifter som behandlas vara behövliga med hänsyn till det angivna ändamålet med behandlingen av personuppgifter. Det förutsätter också att den registeransvarige utan obefogat dröjsmål ska utplåna en personupp-

gift som ingår i ett personregister och som med hänsyn till ändamålet med behandlingen är onödig. Eftersom den föreslagna bestämmelsen också ska gälla andra uppgifter än personuppgifter bör utplånandet i det här sammanhanget föreskrivas separat.

257 §. *Försäkringsanstaltens skyldighet att lämna ut uppgifter till Olycksfallsförsäkringscentralen.* I paragrafen föreskrivs om de uppgifter en försäkringsanstalt är skyldig att lämna ut till Olycksfallsförsäkringscentralen för registret över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som avses i 235 §. I 64 § i gällande lag finns bestämmelser om detta. Punkterna 1—3 gäller de uppgifter som ska lämnas ut om försäkringen och punkterna 4—10 uppgifterna om skadefallet och handläggningen av fallet. Förteckningen preciseras för att motsvara begreppen i den föreslagna lagen. Således ska till exempel med uppgifterna om omständigheterna under vilka ett olycksfall i arbetet har inträffat eller en yrkessjukdom debuterat avses de omständigheter som fastställs i 21—25 § i den föreslagna lagen. Statistikföringen över orsak och verkan har delvis också att göra med förpliktelser på EU-nivå. Nytt är bestämmelser om utlämnande av uppgifter om tidpunkten när ett ersättningsärende väcktes och om tidpunkten för besluten i ersättningsärenden och avgörandena. Syftet med statistik över dessa uppgifter är att försöka få ut mera information än i dagsläget om verkställigheten av systemet. Olycksfallsförsäkringscentralen ska liksom i dag ge närmare anvisningar om statistikföringen där det materialvis bestäms vilka uppgifter som ska samlas in.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs hur noggrant uppgifterna som lämnas in ska specificeras. Motsvarande bestämmelse finns i 64 § 5 mom. i gällande lag, men bestämmelsens ordalydelse har preciserats med avseende på försäkrings- och försäkringsskadefallsnummer, företags- och organisationsnummer samt personbeteckning. Den preciserade ordalydelsen motsvarar gällande praxis. Till 3 mom. i paragrafen fogas som precisering, motsvarande dagens praxis, Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att få uppgifter för riskklassificering enligt 171 §. För upprätthållandet av riskklassificeringen behöver Olycksfallsförsäkringscentralen uppgifter om reserver och fastställda kapitalvärden. Till övriga delar motsvarar 3 och 4 mom. 64 § 4 och 6 mom. i gällande lag.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och inlämnandet av uppgifterna enligt paragrafen kan föreskrivas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I gällande lag hänförs bemyndigandet att utfärda förordning till statsrådet, men det är en fråga närmast av teknisk natur som har med verkställigheten att göra och som inte har sådan samhällelig betydelse att den bör regleras genom förordning av statsrådet.

258 §. *Försäkringsbolagets skyldighet att lämna ut uppgifter till försäkringsregistret.* I paragrafen föreskrivs att ett försäkringsbolag är skyldigt att lämna ut behövliga uppgifter till Olycksfallsförsäkringscentralen för det försäkringsregister centralen för. De uppgifter som ska lämnas ut fastställs i 178 § om försäkringsregistret: arbetsgivarens namn och företags- och organisationsnummer eller personbeteckning, uppgift om försäkringsbolag samt försäkringens giltighetstid. Enligt paragrafen ska uppgifterna vara uppdaterade, vilket innebär att de ska levereras sådana de är i försäkringsbolagets egna register vid överlåtelsetidpunkten. Om en uppgift i försäkringsbolaget ändras, ska den utan dröjsmål lämnas till försäkringsregistret. Försäkringsbolaget ska följaktligen hålla uppgifterna i sina egna register så uppdaterade som möjligt. I praktiken uppdateras till exempel ändrade uppgifter inte samma dag, men för att registret ska vara tillförlitligt ska strävan vara att uppdatera uppgifterna utan dröjsmål. Eftersom det är fråga om en skyldighet som åläggs försäkringsbolagen är det skäl att vid behov föreskriva om verkställigheten genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I förordningen utfärdas vid behov närmare bestämmelser om hur och i vilken form uppgifterna ska lämnas ut.

259 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att få uppgifter.* Paragrafen motsvarar i övrigt till sakinnehållet bestämmelserna i 64 § 4 och 5 mom. i gällande lag, men den sista meningen i nuvarande 64 § 4 mom. har strukits som onödig.

260 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagens rätt att få uppgifter*

för tillsyn. Detta är en ny paragraf där det föreskrivs att Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen har rätt att få uppgifter för försäkringstillsynen. I 177 och 179 § föreslås att Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen ska åläggas uppgiften att övervaka olycksfallsförsäkringsverksamheten. Olycksfallsförsäkringscentralens uppgift är att i tillsynen finna de arbetsgivare som överhuvudtaget inte har någon försäkring. Försäkringsbolagen ska för sin del övervaka sina försäkringstagare för att upptäcka bristfälligt tecknade försäkringar. I det avseendet motsvarar Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagens tillsynsuppgift den tillsynsuppgift som i arbetspensionssystemet ålagts Pensionsskyddscentralen och den föreslagna bestämmelsen om rätt att få uppgifter motsvarar 199 § i lagen om pension för arbetstagare.

I paragrafen förtydligas Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att få uppgifter. Utifrån erfarenheter av tillsynen av arbetspensionsförsäkringen är det allmänt att arbetsgivare vid försäkringsförsummelse sköter sina plikter med avseende på beskattningen, men inte arbetstagarnas arbetspensionsskydd eller olycksfallsförsäkring. Därför föreslås det en bestämmelse till paragrafen enligt vilken Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag har rätt att av skattemyndigheterna som massinformation få namnet på de arbetsgivare som har betalat lön eller annat vederlag till sina arbetstagare, företags- och organisationsnummer, kontaktinformation, årsdeklarationer eller uppgifter som motsvarar årsdeklarationerna, branscher och uppgifter om de vederlag som arbetsgivarna har betalat ut och de anknytande arbetsgivaravgifterna.

Enligt paragrafens 2 mom. har Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag rätt att få uppgifter i form av massinformation också när det ännu inte är aktuellt med tillsynsförfarande. Med massinformation avses en grupp av arbetsgivare, som inte har specificerats genom företags- eller organisationsnummer eller på något annat sätt. En sådan rätt att få uppgifter är nödvändig för att åstadkomma en effektiv tillsyn, eftersom det inte på något annat sätt går att få uppgifter om de arbetsgivare som har betalat ut löner, men försummat att ordna olycksfalls- och yrkessjukdomsskydd för sina arbetstagare. Ett tillsynsförfarande med avseende på en enskild arbetsgivare kan inledas först när de uppgifter om löneutbetalning och arbetsgivaravgifter som respektive arbetsgivargrupp, som utvalts till föremål för tillsyn, har meddelat skattemyndigheterna har jämförts med de uppgifter de har meddelat försäkringsbolaget. En effektiv tillsyn förutsätter jämförande grovgallringar framför allt för bekämpning av grå ekonomi. Med hjälp av dem får man dessutom på ett effektivt och kostnadsbesparande sätt reda på försäkringsförsummelser före det egentliga tillsynsförfarandet. Enligt momentet har Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen rätt att få massinformationen även om beskattningen ännu inte är fastställd. Övervakning i realtid förutsätter att det är möjligt att jämföra skattemyndigheternas uppgifter om löner och arbetsgivaravgifter med uppgifterna i försäkringssystemet flera gånger per kalenderår. Dessa uppgifter kan Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen använda som referensuppgifter för att sålla fram tillsynsobjekt innan den slutliga beskattningen fastställs. Eftersom verkställigheten av 2 mom. till en del också förutsätter behandling av personuppgifter, har Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolagen med stöd av momentet rätt att samköra och behandla de personuppgifter som avses i 1 mom. Samkörda uppgifter får enligt förslaget bevaras i fem år, dock längst fram till dess att tillsynsförfarandet avslutats. Samkörda uppgifter får inte lämnas vidare.

Med stöd av 3 mom. får uppgifter som avses i denna paragraf tas fram med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen. Detta är nödvändigt för att tillsynen, liksom annan verkställighet av lag, i dag huvudsakligen genomförs med hjälp av tekniska anslutningar.

261 §. *Rätt för ersättningsnämnden för olycksfallsärenden att få uppgifter.* I paragrafen föreskrivs att ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har rätt att få uppgifter. Bestämmelsen motsvarar i övrigt bestämmelsen i 30 d § 5 mom. i gällande lag, men med avseende på sökande av ändring i ett beslut i

ett ärende som gäller rätt att ta del av en handling hänvisas till 33 § 1 mom. om ändringssökande i offentlighetslagen i stället för till 12 § i förvaltningsprocesslagen.

262 §. *Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att lämna ut uppgifter.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 d § i gällande lag.

263 §. *Riktigheten och sekretessen av uppgifter som lämnas ut.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 e § i gällande lag.

264 §. *Teknisk anslutning.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 i § i gällande lag.

36 kap. Särskilda bestämmelser

265 §. *Avgiftsfrihet för uppgifter.* I paragrafen föreskrivs huvudregeln att uppgifterna är avgiftsfria och att merkostnader ska ersättas, om uppgifterna begärs i en viss form och detta medför merkostnader för den som lämnar ut uppgifterna. Om ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd föreskrivs separat nedan i 265 §. En bestämmelse som motsvarar denna paragraf finns i 64 b § 2 mom. i gällande lag.

266 §. *Ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd.* I paragrafen föreskrivs om ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, analogt med bestämmelserna i 64 b § 2 och 3 mom. i gällande lag.

267 §. *Arbetsgivarens olycksfallsförteckning.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 64 g § i gällande lag.

268 §. *Justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet i huvudsak bestämmelsen i 60 § i gällande lag om indexförhöjning av penningbelopp och ersättningar. Höjningen av menersättningens grundbelopp enligt 86 § justeras dock med arbetspensionsindex i stället för med nuvarande lönekoefficient. Vidare ska enligt förslaget höjningen av det nya eurobelopp på 1 200 euro som i lagen föreslås som nedre gräns för försäkringsskyldighet justeras med lönekoefficienten.

269 §. *Avrundning av belopp.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet i huvudsak bestämmelsen i 60 § 1 mom. i gällande lag om avrundning av belopp. Det med lönekoefficienten höjda beloppet för den nedre gränsen för försäkringsskyldigheten avrundas till närmaste hundra euro.

270 §. *Regressrätt för försäkringsanstalten.* Regressrätten utgår från den i 1 mom. uttalade principen att en försäkringsanstalt har rätt att av den som är ersättningsskyldig gentemot den skadade med stöd av skadeståndslagen eller någon annan lag få tillbaka det utbetalda beloppet. Samma princip ingår i 61 § 2 mom. i gällande lag. Regressrätten kan högst uppgå till det belopp som den som är ersättningsskyldig är skyldig att betala den skadade. Om den som har vållat skadan har en ansvarsförsäkring, kan den föra över ärendet till sitt ansvarsförsäkringsbolag. I regel ersätter en ansvarsförsäkring skador som orsakats med uppsåt samt skador för vilka ersättningsskyldighet uppkommer oavsett uppsåtlighet. I ansvarsförsäkringens villkor utesluts i allmänhet från ersättning sådana skador som drabbar försäkringstagarens arbetstagare eller därmed jämställd person till den del dessa har rätt att få ersättning från en lagstadgad olycksfallsförsäkring. De vanligaste fallen där det blir aktuellt med regressrätt är trafik- och halkolyckor som inträffar på vägen till eller från arbetet. I det sistnämnda fallet framförs kravet på regress till den ansvarige fastighetsägaren. Det kan också bli aktuellt att framföra regresskrav i samband med spårtrafiks-, patient-, läkemedels- och misshandelsskador samt vid skador på grund av arbetarskyddsförseelse eller arbetarskyddsbrott.

I paragrafen intas inte bestämmelsen i gällande lag om att den inte ska ha regressrätt som redan har uppfyllt sin ersättningsskyldighet i god tro. En försäkringsanstalt ska således framöver ha rätt att återfå utbetald ersättning också av den som redan har uppfyllt sin ersättningsskyldighet i god tro eller av någon annan som är ersättningsskyldig. Den som redan har uppfyllt sin ersättningsskyldighet i god tro får i sin tur kräva av den som lidit skada att som ogrundad förmån återfå ersättningen den betalat till försäkringsbolaget. Den som lidit skada får enligt den ersätt-

ningsrättsliga principen om förbud mot ekonomisk fördel inte på grund av ett skadefall komma i en bättre position än utan skadan.

I 2 och 3 mom. föreslås två begränsningar i regressrätten som i skadeståndspraxis redan tillämpas i någon mån. Eftersom praxis dock inte har varit helt enhetlig eller etablerad, föreslås att begränsningarna införs i lagen så att försäkringsbolagen i dessa fall har ett samordnat förfarande. I paragrafens 2 mom. införs en bestämmelse om att regressrätt inte föreligger gentemot den arbetsgivare från vars försäkring skadan har ersatts, med undantag av fall där skadan har orsakats med uppsåt eller av grov oaktsamhet. En arbetsgivare kan vara ersättningsskyldig gentemot den skadade antingen utifrån egen oaktsamhet eller utifrån principalansvar, men regressrätten ska hänföra sig till den skadades arbetsgivare endast i de fall där arbetsgivaren har orsakat skadan av grov oaktsamhet eller med uppsåt. Statsarbetsgivaren är enligt förslaget jämställd med en arbetsgivare, vilket innebär att Statskontoret inte heller har regressrätt gentemot statsarbetsgivaren, om den inte har orsakat skadan med uppsåt eller av grov oaktsamhet eller har strikt ansvar för skadan.

Med stöd av paragrafens 3 mom. föreligger regressrätt gentemot en fysisk person endast om skadan har orsakats med uppsåt eller av grov oaktsamhet. Även i det avseendet är det fråga om en begränsning som är känd redan i nuvarande praxis och som nu när den införs i lagen avses leda till en enhetlig tillämpningspraxis.

Till åtskillnad från gällande lag föreslås det att regressrätt ska uppkomma också gentemot produktansvarsförsäkring, vilket förutsätter att också 13 a § i produktansvarslagen (694/1990) ändras. Om en produkt som används i arbetet, till exempel en maskin eller en apparat, är felaktig och därför orsakar en olycka i arbetet, finns det inget särskilt skäl varför produktansvar inte skulle tillämpas också i ett sådant fall. I 13 a § i produktansvarslagen föreskrivs att om en försäkringsgivare med stöd av trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller med stöd av en läkemedelskadeförsäkring har betalt en ersättning som den skadelidande med stöd av produktansvarslagen hade rätt att kräva av den ersättningsskyldige, övergår inte den skadelidandes rätt till skadestånd enligt produktansvarslagen på försäkringsgivaren. Det föreslås att denna paragraf ändras så att den inte längre ska gälla olycksfallsförsäkring eller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Enligt 61 § 1 mom. i gällande lag äger den, som enligt denna lag kommit i åtnjutande av skadestånd, rätt att på grund av annan lag av den, som vållat skadan, eller av annan skadeståndsskyldig erhålla skadestånd för följderna av densamma. Enligt momentet får dock ej sålunda utdömas mera än det belopp, varmed fullt skadestånd överstiger, vad enligt denna lag i skadestånd beviljats. Denna bestämmelse införs enligt förslaget såsom onödig inte i den nya lagen. Bestämmelsen är gammal, från tiden före den nuvarande skadeståndslagen. Det som föreskrivs i paragrafen fullföljs i enlighet med skadeståndslagen och skadeståndsprinciperna också utan bestämmelsen i denna lag.

271 §. *Rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten.* Det föreslås i paragrafen att en försäkringsanstalt ska ha rätt att få tillbaka en betald fullkostnadsavgift från en trafikförsäkringsanstalt till det belopp som den ersättningsskyldiga trafikförsäkringsanstalten med stöd av trafikförsäkringslagen vore skyldig att betala vårdinrättningen. Motsvarande bestämmelse saknas i gällande lag. Den behövs, eftersom försäkringsanstalten annars av trafikförsäkringsanstalten endast får tillbaka ett belopp som motsvarar klientavgiften, eftersom klientavgiften är vad den som lidit skada själv har rätt att få från trafikförsäkringen. Trafikförsäkringens fullkostnadsavgift motsvarar fullkostnadsavgiften enligt denna lag, men med stöd av trafikförsäkringslagen kan ett medverkandeavdrag göras i avgiften och i det fallet är det den reducerade avgiften som fås tillbaka.

272 §. *Framläggande av denna lag till påseende.* Det föreskrivs i paragrafen, i likhet med nuläget, att arbetsgivaren ska hålla denna lag och uppgift om den försäkringsanstalt som försäkrat arbetet tillgängliga på arbetsplatsen. Från bestämmelsen i 65 § i gällande lag har kravet på att även en utredning enligt

24 § 1 mom. i personuppgiftslagen om behandlingen av personuppgifter i anslutning till ett ersättningsärende enligt denna lag ska hållas tillgänglig på arbetsplatsen strukits. Denna utredning ska framöver alltid lämnas till den skadade eller den skadades förmånstagare i meddelandet enligt 115 § om att ett ersättningsärende har väckts. Dessutom stryks från den nuvarande bestämmelsen hänvisningen till upphävda 12 § (arbetsgivarens självrisk för ersättningar) samt som onödig den uttryckliga bestämmelsen om att arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka att arbetsgivarna uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt den paragrafen, eftersom tillsynen med avseende på denna detalj redan kan anses ingå i tillsynen enligt 180 §.

273 §. *Förhör av vittnen.* Detta är en ny paragraf som föreskriver att en försäkringsanstalt har rätt att låta höra vittnen i förvaltningsdomstolen vid utredningen av ett ärende som är under handläggning.

274 §. *Jäv.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet, med justerad ordalydelse, bestämmelsen i 41 a § 3 mom. i gällande lag.

275 §. *Skyldighet att bevara handlingar.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet bestämmelsen i 41 f §, men till den föreslås en ny punkt 4, där det föreskrivs om bevarande av uppgifter i det försäkringsregister som avses i 178 §. Uppgifterna i försäkringsregistret ska bevaras i minst 50 år från det att de registrerades. Om det behövs över 50 år gamla uppgifter, ska de finnas att tillgå hos respektive försäkringsanstalt som enligt punkt 1 ska bevara uppgifterna i minst 100 år. Bemyndigandet att utfärda förordning i det sista momentet i gällande lag slopas som onödig.

276 §. *Överförings och utmätningsförbud.* Paragrafen motsvarar till sakinnehållet 63 § i gällande lag.

277 §. *Olycksfallsombudsman.* I paragrafen föreskrivs om statliga olycksfallsombudsmän. Bestämmelserna om dessa finns i nuläget i statsrådets beslut angående verkställigheten av lagen om olycksfallsförsäkring i statens arbeten (853/1948) och i statsrådets beslut om verkställighet av lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (531/1990). Dessa beslut upphävs när denna lag träder i kraft och det finns varken behov av bemyndiganden att utfärda förordning eller av separata författningar på lägre nivå utan det är mest ändamålsenligt att frågan regleras direkt i denna lag. En statlig olycksfallsombudsman är arbetsgivarens representant i statliga verk och inrättningar, alltså i praktiken kontaktperson till Statskontoret i frågor som gäller olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.

278 §. *Försäkring av dem som deltar i yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna.* Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i gällande lag, utan försäkringen av arbetspensionsrehabiliteringsklienter har baserat sig på arbetspensionsanstalternas praxis. För arbetsprövning, arbetspraktik och motsvarande verksamhet inom yrkesinriktad rehabilitering tecknar arbetspensionsanstalterna för närvarande frivillig försäkring för arbetstiden enligt 57 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring. Nivån på försäkringsskyddet är inte enhetlig, utan som den årsarbetsinkomst som ersättningen för inkomstbortfall baserar sig på har, beroende på arbetspensionsanstalt, använts minimibeloppet av årsarbetsinkomst, inkomsten för återstående tid eller beloppet av beviljad rehabiliteringspenning eller det sammanlagda beloppet av rehabiliteringsstöd och rehabiliteringstillägg. Det är inte längre ändamålsenligt att frivillig försäkring för arbetstiden enligt den föreslagna lagen används i samband med försäkring av arbetspensionsrehabiliteringsklienter, och därför föreslås det att denna form av försäkring regleras i lagen. Samtidigt förenhetligas försäkringsskyddet för dessa rehabiliteringsklienter.

Enligt 1 mom. ska pensionsanstalten vara skyldig att försäkra en rehabiliteringsklient med en obligatorisk försäkring enligt den föreslagna lagen när rehabiliteringsklienten deltar i arbets- eller utbildningsförsök, arbetsträning och arbetspraktik som ingår i yrkesinriktad rehabilitering. Bestämmelsen gäller inte rehabilitering enligt lagen om statens pensioner. I den lagen föreskrivs det om försäkringsskydd för den rehabiliteringen på samma sätt som för närvarande.

Enligt 2 mom. ska som årsarbetsinkomst användas beloppet av den rehabiliteringspenning som beviljats rehabiliteringsklienten eller det sammanlagda beloppet av invalidpension och rehabiliteringstillägg. Det här är

också för närvarande den årsarbetsinkomst för försäkringen som mest används av arbetspensionsanstalterna. Om en rehabiliteringsklient arbetar vid sidan om rehabiliteringen och har beviljats partiell rehabiliteringspenning, ska full rehabiliteringspenning användas som årsarbetsinkomst.

Enligt 3 mom. ska dagpenningen vara 1/360 av årsarbetsinkomsten. Det ska således inte finnas någon separat korttidsdagpenning, utan ersättning för inkomstbortfall ska ända från början basera sig på årsarbetsinkomsten, vilket motsvarar nuvarande praxis.

37 kap. Straffbestämmelser

279 §. *Brott mot arbetsgivarens skyldigheter.* I paragrafen föreslås det att det ska vara straffbart för en arbetsgivare att underlåta att anmäla ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom på det sätt som föreskrivs i 111 § 1 mom. Arbetsgivaren ska senast inom tio vardagar anmäla ett olycksfall i arbetet eller en yrkessjukdom som han eller hon fått kännedom om. En motsvarande försummelse är straffbar med stöd av den gällande lagens 55 §, där straffet är detsamma som i den föreslagna paragrafen, nämligen böter.

Bestämmelserna i de föreslagna 2 och 3 mom. motsvarar bestämmelserna i 55 § 3 och 4 mom. i den gällande lagen, där det på motsvarande sätt som i strafflagens 47 kap. 7 och 8 § som gäller arbetsbrott bestäms om ansvarsfördelningen i fråga om arbetsgivaren och dennes företrädare.

280 §. *Hänvisning till strafflagen.* I paragrafen föreslås en informativ hänvisning till den nya 4 c § som föreslås i strafflagens 29 kap. och som ska innehålla bestämmelser om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri.

38 kap. Ikraftträdande

281 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2016. Bestämmelserna i 252 § 1 mom. 4 punkten i denna lag om ett försäkringsbolags rätt att av en pensionsanstalt och Pensionsskyddscentralen för handläggning av ett försäkringsärende få nödvändiga uppgifter om försäkring enligt lagen om pension för företagare och om företagares arbetsinkomster enligt den lagens 112 § ska emellertid tillämpas redan från och med den 1 juli 2015. Detta är nödvändigt för att försäkringarna för företagare ska kunna sättas i kraft i enlighet med bestämmelserna i denna lag genast från ingången av 2016.

282 §. *Lagar som upphävs.* I paragrafen föreskrivs det om upphävande av den gällande lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän. Denna lag ersätter bestämmelserna i de lagar som upphävs. Avsikten är att bestämmelserna i de lagar som upphävs fortfarande ska tillämpas på ersättning av skadefall som inträffat före denna lags ikraftträdande. De författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av de lagar som upphävs samtidigt. I stället för dessa utfärdas nya författningar enligt behov.

283 §. *Hänvisningar till tidigare lag.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hänvisningar någon annanstans i lag till de lagar som föreslås bli upphävda. Avsikten är att om det någon annanstans i lag hänvisas till en upphävd lag i sin helhet eller till en enskild bestämmelse i en upphävd lag eller i övrigt avses en bestämmelse i en upphävd lag ska motsvarande bestämmelse i denna lag tillämpas i dess ställe. Hänvisningar till de lagar som upphävs finns i många bestämmelser som gäller socialförsäkring och andra sociala förmåner. En del av dessa hänvisningar föreslås bli ändrade i detta sammanhang samtidigt som hänvisningsbestämmelsen preciseras, men det stora antalet hänvisningar som är rena laghänvisningar behöver inte ändras.

284 §. *Olycksfallsförsäkringscentralen.* I 1 mom. föreslås ett konstaterande om att namnet på Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund ändras till Olycksfallsförsäkringscentralen när lagen träder i kraft. Om det någon annanstans i lag finns bestämmelser som gäller Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund ska de bestämmelserna efter denna lags ikraftträdande gälla Olycksfallsförsäkringscentralen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om den första mandatperioden för Olycksfallsförsäkringscentralens styrelse, som enligt förslaget

ska börja den 1 januari 2016 och löpa ut den 31 december 2018. Enligt momentet ska de styrelseledamöter och ersättare som företräder medlemmarna i Olycksfallsförsäkringscentralen utses vid det allmänna möte för Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund som hålls 2015.

285 §. *Basår för penningbelopp.* I paragrafen föreslås det att basåret för de penningbelopp i lagen som höjs genom index ska vara 2014.

286 §. *Övergångsbestämmelser.* Enligt 1 mom. ska de bestämmelser som gällde vid den nya lagens ikraftträdande tillämpas på skadefall som inträffat före ikraftträdandet. Lagen ska alltså tillämpas på olycksfall i arbetet som inträffar och yrkessjukdomar som debuterar efter lagens ikraftträdande. Inom den lagstadgade olycksfallsförsäkringen iakttas den princip som följer av dess karaktär av skadeförsäkring enligt vilken i fråga om skadefall i regel ska tillämpas den lagstiftning som gäller vid tidpunkten för skadefallet. Denna huvudregel gäller primärt bestämmelserna om ersättning, men också alla andra bestämmelser som gäller skadefall, om inte något annat bestäms i lag. Exempelvis bestämmelserna om fördelningssystemet i den lag som upphävs ska således tillämpas på ersättningar som betalas för skadefall som inträffat före den nya lagens ikraftträdande.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från huvudregeln i 1 mom. Olycksfallspension och fortlöpande menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte ska längre efter lagens ikraftträdande kunna bytas ut mot ett kapital som motsvarar kapitalvärdet. Bestämmelser om utbytande av menersättning mot kapital finns i 18 e § 5 mom. och bestämmelser om kapitalisering av olycksfallspension i 19 § i den gällande lagen. Sådana fall förekommer ganska sällan och i den nya lagen kommer det inte längre att finnas motsvarande bestämmelser. Det kan inte anses vara ändamålsenligt att tillämpa dessa bestämmelser på skadefall som inträffat före lagens ikraftträdande. Förslaget påverkar inte heller den skadades rätt att få ersättning. I momentet föreslås det också att bestämmelserna i 32 § och i IV och VIII avdelningen i lagen även ska tillämpas på skadefall som inträffat före denna lags ikraftträdande. I 32 § föreskrivs det om ersättningsskyldighet vid yrkessjukdom i situationer där den skadade inte längre har det arbete som kan ha orsakat yrkessjukdomen. Den föreslagna bestämmelsen avviker från gällande lag. Det är ändamålsenligt att utvidga den till att även gälla fall där yrkessjukdomen debuterat före lagens ikraftträdande men där ärendet anhängiggjorts först efter ikraftträdandet. I IV avdelningen i lagen finns bestämmelser om hur förmåner verkställs och i VIII avdelningen bestämmelser om sökande av ändring, omprövning och återkrav. Det är ändamålsenligt att dessa processuella bestämmelser även tillämpas på behandlingen av skadefall som inträffat före lagens ikraftträdande. På samma sätt bestämmelserna i 39—42 § om ersättning för sjukvård inom den offentlig hälso- och sjukvården och om systemet med fullkostnadsavgift även tillämpas på behandlingen av skadefall som inträffat från och med den 1 januari 2005.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagens tillsyn också ska kunna gälla tiden före lagens ikraftträdande. Bestämmelsen behövs för att den tillsyn som inleds år 2016 ska kunna gälla tidigare år. Med stöd av 173 § kan en försäkringspremie, och med stöd av 181 § en avgift som motsvarar en försäkringspremie och som påförs på grund av försummelse, samt en försummelseavgift, påföras retroaktivt för cirka fem år.

I 4 mom. föreslås det att bestämmelserna i 181—183 § ska tillämpas på sådana fall av försummelse som är anhängiga vid lagens ikraftträdande som Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund inte ännu har fattat beslut om. I fråga om dessa anhängiga fall ska därmed iakttas det nya förfarande där Statskontoret genom sitt beslut avgör ärenden som gäller försummelseavgifter. Avsikten är att Olycksfallsförsäkringscentralen efter att lagen har trätt i kraft inte ska fatta beslut som gäller försummelser eller påföra försummelseavgifter, även i det fall att ärendet har varit anhängigt före lagens ikraftträdande.

Enligt 5 mom. ska 231 § 1 mom. 3 d- och 3 e-punkterna i den nya lagen tillämpas på en yrkessjukdom och på kostnader som föranleds av misstanke om en yrkessjukdom, om den exponering som senast kunnat orsaka en

yrkessjukdom skett efter den 31 december 2007. Bestämmelsen motsvarar motsvarande ikraftträdandebestämmelse i gällande lag.

1.2 Lag om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete

1 §. Det föreslås att hela lagen stiftas på nytt, eftersom alla dess fyra materiella bestämmelser föreslås bli ändrade. Den hänvisning till lagen om olycksfallsförsäkring som ingår i 1 § i gällande lag ändras så att det i den nya 1 § hänvisas till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att formuleringen preciseras eftersom det inom rättspraxis har uppkommit divergerande tolkningar av vilka skadefall som ska ersättas enligt lagen. En snäv tolkning av formuleringen i 1 § innebär att ömhet orsakad av arbetsrörelse, väsentlig förvärrande till följd av olycksfall, eller skador och sjukdomar som avses i 18 § i den föreslagna lagen om olycksfall och yrkessjukdomar inte ska ersättas, utan endast skador eller sjukdomar orsakade av ett olycksfall. I förarbetena (RP 245/2002 rd) till bestämmelsen presenteras emellertid inte någon sådan snäv tolkning. För att undanröja den tolkningsmässiga oklarheten föreslås det att begreppet skadefall används i 1 mom. i stället för begreppet olycksfall. Med beaktande även av den hänvisning till bestämmelserna om skadefall i II avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som ingår i den föreslagna 4 § ska ersättning följaktligen betalas för alla skadefall som anges i den lagen. I lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar täcker begreppet skadefall alla skador och sjukdomar som ersätts som olycksfall i arbetet eller som yrkessjukdom. Det är motiverat att exempelvis en studerande som deltar i arbetspraktik får ersättning för ett skadefall på samma grunder som den som utför samma arbete i ett anställningsförhållande får ersättning för samma skadefall. I paragrafen anges således alltjämt under vilka förhållanden en skada eller sjukdom ska ha uppkommit för att ersättning ska betalas. Bestämmelser om hurdana skador och sjukdomar som ersätts finns enligt förslaget i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Av språkliga skäl föreslås det nuvarande 1 mom. bli uppdelat i två olika moment.

Även i 3 mom., som motsvarar 2 mom. i gällande lag, används enligt förslaget begreppet skadefall i stället för olycksfall.

Det föreslagna 4 mom. motsvarar gällande 3 mom. bortsett från att hänvisningen ändras.

2 §. Eftersom det föreslås att begreppet skadefall tas i bruk i 1 § blir yrkessjukdomar ersättningsgilla enligt den aktuella lagen, och därför kan den hänvisning med avseende på ersättning för yrkessjukdom som ingår i 2 § i gällande lag utgå som obehövlig. Däremot föreslås det att paragrafen kompletteras med en ny bestämmelse som gäller skyddet för olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar i fråga om personer som deltar i sådan arbetskraftsutbildning som avses i 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Med stöd av 3 § 3 mom. i den gällande lagen om olycksfallsförsäkring omfattas personer som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (numera arbetskraftsutbildning) av det lagstadgade olycksfallsskyddet. Hänvisningen är föråldrad. Bestämmelser om den utbildning som avses i bestämmelsen finns för närvarande i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, som trädde i kraft den 1 januari 2013. I den nya lagen kallas den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen arbetskraftsutbildning.

En olycka eller yrkessjukdom som drabbat en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning ersätts för närvarande som ett olycksfall i arbetet på så sätt att den studerande jämställs med en arbetstagare medan det som i lag föreskrivs om arbetsgivare tillämpas på den som producerar utbildningstjänsterna. I dessa fall ordnas skyddet genom en obligatorisk försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring, och ersättningen fastställs enligt bestämmelserna i den lagen.

Utöver arbetspraktik omfattas också teoritimmar, annan skolarbetstid och skolresor för närvarande av försäkring. I detta hänseende skiljer sig arbetskraftsutbildningen i fråga om skyddets omfattning väsentligt från det olycksfallsskydd enligt denna lag som gäller andra studieformer, eftersom det skyddet endast gäller praktisk undervisning, arbetspraktik och andra situationer som nämns i 1 §.

Eftersom arbetskraftsutbildningen är yrkesutbildning enligt utbildningslagarna är det motiverat att bestämmelser om skydd vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar inom den utbildningen finns i samma lag som bestämmelserna om skydd för andra studerande och elever. Enligt den föreslagna bestämmelsen ändras nuläget dock inte i fråga om skyddets omfattning. En person som deltar i arbetskraftsutbildning ska fortfarande jämställas med en arbetstagare i fråga om försäkringsskyddets omfattning, det vill säga med avseende på de förhållanden som ersättningen gäller. Enligt den föreslagna 3 § ska på utbildningsanordnaren fortfarande tillämpas de bestämmelser i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som gäller arbetsgivare.

3 §. Paragrafen motsvarar gällande 3 § bortsett från att hänvisningen till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

4 §. Hänvisningen i 1 mom. ska ersätta hänvisningsbestämmelserna i gällande 4 §. Det föreslås att det i momentet hänvisas till de delar i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som i tillämpliga delar ska gälla för försäkringar enligt denna lag och för ärenden som behandlas med stöd av den. Bestämmelserna om skadefall, förmåner, hur förmåner verkställs, försäkring och försäkringspremier, verkställighetssystemet, sökande av ändring, omprövning, undanröjande av ett beslut, återkrav, utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, straffbestämmelser, ikraftträdandebestämmelser och särskilda bestämmelser i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar således ska tillämpas i tillämpliga delar om inte något annat föreskrivs i denna lag.

I 2 mom. föreslås närmare bestämmelser om den ersättning för inkomstbortfall som ska betalas vid skadefall enligt denna lag. I 70 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreslås en bestämmelse om hinder eller begränsningar för studier på heltid på grund av ett skadefall enligt den lagen. Eftersom den bestämmelsen inte gäller den dagpenning som betalas under de 28 dagar som följer efter skadefallet utsträcks bestämmelsen i detta moment till att också gälla denna så kallade korttidsdagpenning. Genom bestämmelsen vill man bevara det rådande läget i fråga om den ersättning för inkomstbortfall som betalas med stöd av skadefall som ersätts enligt denna lag. I momentet föreslås det vidare såsom hittills bli bestämt att det minimiskydd enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som baserar sig på minimibeloppet för årsarbetsinkomsten inte ska gälla ersättningen för inkomstbortfall, om skadefallet inte hindrar eller i betydlig omfattning begränsar studierna. I skyddet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreslås inga andra avvikelser.

5 §. I paragrafen föreskrivs det om ikraftträdande av lagen. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2016. På skadefall som inträffat före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete.

1.3 Lag om pension för arbetstagare

2 §. *Centrala definitioner.* Det föreslås att hänvisningarna i 1 mom. 4 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring och rehabilitering som ersätts med stöd av den ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

16 §. *Rätt till deltidspension.* Hänvisningen i 3 mom. och i 4 mom. 2 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

19 §. *Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Hänvisningen i 1 mom. 6 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

43 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

92 §. *Förmåner som dras av från pension.* Enligt den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar betalas när en arbetstagare som får ålderspension och drabbas av ett skadefall i arbetet olycksfallspension i högst två år eller högst tills arbetstagaren fyller 68 år. Den skadade har enligt förslaget rätt att få dagpenning i ett års tid före olycksfallspensionen. Ersättning för inkomstbortfall betalas alltså med stöd av den lagen sammanlagt i högst tre år. Med stöd av gällande lag dras i ett sådant fall den dagpenning och olycksfallspension som har betalats enligt lagen om olycksfallsförsäkring av från arbetspensionen. Det föreslås att paragrafen ändras så att från den berörda personens arbetspension inte längre dras av dagpenning som betalats enligt denna lag eller olycksfallspension som har betalats med stöd av denna paragraf. Reglerad på detta sätt motsvarar den skadades ersättning inkomstbortfallet för arbetet i fråga. Till paragrafen fogas enligt förslaget en bestämmelse med stöd av vilken ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på frivillig försäkring för fritiden enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar inte ska dras av från arbetspension, om invalidpension eller ålderspension som betalas efter den redan har dragits av från ersättningen. Detta motsvarar den tolkning som följs för närvarande.

Det föreslås att 3 punkten i paragrafens 1 mom. samtidigt upphävs, eftersom den nya ordalydelsen i punkt 1 omfattar det rehabiliteringsstöd som betalas som ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden.

94 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension.* Hänvisningen i 1 mom. till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

1.4 Lag om pension för företagare

2 §. *Centrala definitioner.* Det föreslås att hänvisningarna i 1 mom. 9 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring och rehabilitering som ersätts med stöd av den ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

13 §. *Rätt till deltidspension.* Hänvisningen i 3 mom. och i 4 mom. 4 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

16 §. *Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Det föreslås att hänvisningen i 1 mom. 4 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

40 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

85 §. *Förmåner som dras av från pension.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare och i momentet föreslås samma ändringar som i det nämnda momentet.

87 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension.* Hänvisningen i 1 mom. till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

1.5 Lag om sjömanspensioner

2 §. *Centrala definitioner.* Det föreslås att hänvisningarna i 1 mom. 6 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring och rehabilitering

som ersätts med stöd av den ändras till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

16 §. *Rätt till deltidspension.* Hänvisningen i 3 mom. och i 4 mom. 2 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

19 §. *Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Hänvisningen i 6 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

43 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

97 §. *Förmåner som dras av från pension.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare och i momentet föreslås samma ändringar som i det nämnda momentet.

99 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension.* Hänvisningen i 1 mom. till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

1.6 Lagen om kommunala pensioner

14 §. *Deltidspension.* Hänvisningen i 1 mom. 5 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

76 §. *Primära förmåner som dras av från pension.* Det föreslås att 1 mom. 1 punkten i paragrafen ändras så att den till ordalydelsen motsvarar 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att samtidigt 1 mom. 3 punkten i paragrafen upphävs, eftersom den nya ordalydelsen i punkt 1 omfattar det rehabiliteringsstöd som betalas som ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden.

114 §. *Retroaktivt beviljad invalidpension.* Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

130 §. *Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten.* Hänvisningarna till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås en precisering av formuleringen i 1 mom.

145 §. *Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter.* Det föreslås att hänvisningen i 4 mom. 4 punkten till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

1.7 Lagen om statens pensioner

14 §. *Rätten till deltidspension.* Hänvisningen i 1 mom. 4 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

18 §. *Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Hänvisningen i 6 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att bestämmelsens formulering preciseras.

24 §. *Rätten till arbetspensionsrehabilitering.* Det föreslås att hänvisningen i 1 mom. 3 punkten till lagen om olycksfallsförsäkring

ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

26 §. *Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid yrkesinriktad rehabilitering.* Paragrafen föreslås bli ändrad så att den motsvarar skyddet för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar i fråga om personer som får yrkesinriktad rehabilitering med stöd av de övriga arbetspensionslagarna. Bestämmelser om detta föreslås i 278 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Den gällande lagen omfattar enligt ordalydelsen endast arbetsträning. Inom den yrkesinriktade rehabiliteringen kan man emellertid även arbeta inom arbets- och utbildningsprövning och i arbetspraktik. I fråga om dessa rehabiliteringsformer behövs det bestämmelser som ger en rehabiliteringsklient motsvarande skydd vid olycksfall i arbetet och yrkessjukdom som en arbetstagare.

I det nya 2 mom. föreskrivs det om årsarbetsinkomst och rehabiliteringspenningens belopp på motsvarande sätt som i 278 § 2 och 3 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

41 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås formuleringen i bestämmelsen bli preciserad.

73 §. *Primära förmåner som dras av från pension.* Det föreslås att 1 mom. 1 punkten i paragrafen ändras så att den till ordalydelsen motsvarar 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att samtidigt 1 mom. 3 punkten i paragrafen upphävs, eftersom den nya ordalydelsen i punkt 1 omfattar det rehabiliteringsstöd som betalas som ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden.

128 §. *Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten.* Hänvisningarna till lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås formuleringen i 1 mom. bli preciserad.

1.8 Lagförslag 8—18

(lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden, sjukförsäkringslagen, folkpensionslagen, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, lagen om vuxenutbildningsstöd, lagen om studiestöd, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner, lagen om handikappförmåner, lagen om garantipension, lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering)

Det föreslås att hänvisningarna i lagarna till lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring ändras till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Det föreslås också att hänvisningarna i dessa lagar till paragrafer i de gällande lagarna ändras till hänvisningar till motsvarande bestämmelser i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Vidare föreslås i bestämmelserna i de föreslagna lagarna behövliga ändringar av teknisk natur som föranleds av nya namn på ersättningar i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Dagpenning, olycksfallspension och rehabiliteringspenning ska hädanefter enligt förslaget utgöra ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Benämningarna dagpenning och olycksfallspension motsvarar de benämningar för ersättningarna som används i den gällande lagen. Avsikten är att dagpenning såsom hittills ska betalas i ett års tid räknat från skadedagen. Ett år från skadedagen ska ersättningen liksom för närvarande betalas som olycksfallspension. Både dagpenning och olycksfallspension ska såsom hittills kunna betalas partiellt. Som en ny benämning föreslås rehabiliteringspenning, som ska betalas som ersättning för inkomstbortfall i stället för dagpenning och olycksfallspension när den skadade deltar i yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 och 90 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. För närvarande betalas som ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringen dagpenning och olycksfallspension. Avsikten är att rätten till rehabiliteringspenning ska bestämmas i enlighet med bestämmelserna om dagpenning och olycksfallspen-

sion i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Rehabiliteringspenning ska såsom hittills även kunna betalas partiellt. Nytt är således endast namnet rehabiliteringspenning.

I samband med den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar avskaffas enligt förslaget också det nuvarande mentillägget, som ersätts av en förmån med motsvarande syfte som benämns vårdbidrag.

1.9 Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

Hänvisningen till lagen om olycksfallsförsäkring i 5 § 7 punkten föreslås bli ändrad till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

I 13 a och 13 b §, som gällerden så kallade fullkostnadsavgiften och anmälningsförfarandet i samband med det, stryks alla hänvisningarna till olycksfallsförsäkring. Avsikten är att dessa frågor framöver ska regleras i 40—42 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

1.10 Lagförslag 20—25

(sjöräddningslagen, räddningslagen, polislagen, lagen om främjande av integration, lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice)

Hänvisningarna i dessa lagar till den gällande lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås vissa preciseringar i rubrikerna för och formuleringarna i bestämmelserna. I lagarna finns bestämmelser om vissa förhållanden som innebär att ett skadefall som inträffat där kan ersättas på samma grunder som de som anges i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

1.11 Lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

Hänvisningarna till den gällande lagen om olycksfallsförsäkring i lagens 1 och 4 § föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås bestämmelsen i 1 § bli ändrad så att där inte längre nämns ordet "kroppsskada". Enligt den föreslagna bestämmelsen ska till en straffånge och dennes anhöriga, om inte något annat bestäms i den föreslagna lagen, betalas ersättning enligt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, om fången i arbete som leds och övervakas av en myndighet har drabbats av ett olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ådragit sig en yrkessjukdom enligt den lagen. Ordet "kroppsskada" ströks i 4 § i lagen om olycksfallsförsäkring redan i samband med lagreformen 1982 då man övergick till att använda begreppen skada och sjukdom på grund av olycksfall. I den gällande lagen om olycksfallsförsäkring bestäms det att också ömhet i en muskel eller sena som inte är orsakad av ett olycksfall samt vissa andra skador och sjukdomar under vissa förutsättningar ersätts som olycksfall. Avsikten att det i fortsättningen ska föreskrivas om dessa och om andra skador och sjukdomar som ersätts som olycksfall i arbetet i 5 och 7 kap. i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Ordet "kroppsskada" föreslås bli struket också i lagens 4 § 1 mom. Med personskada enligt skadeståndslagen avses i regel en störning i hälsotillståndet som kan vara fysisk eller psykisk. I 4 a § i den gällande lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs det för närvarande särskilt även omså kallad ersättning för lidande, som betalas till andra än till den som tillfogats personskadan. Det föreslås också att hänvisningen till utsökningslagen i lagens 4 § 2 mom. ändras till att gälla den nuvarande utsökningsbalken.

Lagens 5 § föreslås bli upphävd. I den gällande paragrafen föreskrivs det att bestämmelser om minimibeloppet för den till grund för skadeståndet liggande årsarbetsförtjänsten utfärdas genom förordning. Med stöd av den paragrafen har utfärdats förordningen angående minimibeloppet för den årsarbetsförtjänst, som skall utgöra grunden för beräknandet av skadestånd för olycksfall åt per-

soner, vilka intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (957/1948). Förordningen upphävs i samband med att bestämmelsen om bemyndigande upphävs. Lagens 5 § är gammal. Den har funnits i lagen sedan lagen trädde i kraft, det vill säga från den 1 januari 1947. Bestämmelsen härstammar alltså från tiden före den nuvarande lagen om olycksfallsförsäkring. I den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och i dess 79 § föreslås på samma sätt som för närvarande bestämmelser om det minimibelopp av årsarbetsinkomsten som ska tillämpas som grund för ersättningen. Med stöd av lagens 1 § ska minimibeloppet av årsarbetsinkomsten hädanefter även tillämpas vid verkställigheten av denna lag.

Det föreslås att den redaktionella utformningen av 6 § revideras så att den motsvarar bestämmelserna i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt paragrafen ska på behandlingen av ersättnings- och försäkringsärenden samt sökande av ändring i beslut i ersättnings- och försäkringsärenden enligt den lagen tillämpas bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

1.12 Lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande

Hänvisningarna till den gällande lagen om olycksfallsförsäkring föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Samtidigt föreslås bestämmelsen i 1 § bli ändrad så att ordet "kroppsskada" inte längre nämns i 1 och 2 mom. Avsikten är att ersättning vid olycksfall som inträffat och yrkessjukdom som ådragits vid skötseln av sådan verksamhet som anges i bestämmelsen ska betalas enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Ordet "kroppsskada" ströks i bestämmelsen i 4 § i lagen om olycksfallsförsäkring redan i samband med lagreformen 1982 då man övergick till att använda begreppen skada och sjukdom på grund av olycksfall. I den gällande lagen om olycksfallsförsäkring bestäms det att också ömhet i en muskel eller sena som inte är orsakad av ett olycksfall samt vissa andra skador och sjukdomar under vissa förutsättningar ersätts som ett olycksfall. Avsikten att det i fortsättningen ska föreskrivas om dessa och om andra skador och sjukdomar som ersätts som olycksfall i arbetet i 5 och 7 kap. i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att den redaktionella utformningen av 3 mom. revideras så att den motsvarar bestämmelserna i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt bestämmelsen ska på behandlingen av ersättningsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

1.13 Lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel

1 §. Det föreslås att hänvisningen till lagen om olycksfallsförsäkring i 1 § ändras till en hänvisning till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Dessutom föreslås paragrafen bli ändrad så att i bestämmelsen inte längre används ordets "kroppsskada" utan att det ska talas om skada och sjukdom på grund av olycksfall. Ordet "kroppsskada" ströks i 4 § i lagen om olycksfallsförsäkring redan i samband med lagreformen 1982 då man övergick till att använda begreppen skada och sjukdom på grund av olycksfall. Också i skadeståndslagen avses numera med personskada störningar i det fysiska eller psykiska hälsotillståndet.

2 §. I paragrafen ska ordet "kroppsskada" inte längre nämnas utan det ska talas om skada och sjukdom liksom ovan i den föreslagna 1 §.

1.14 Tingsrättslagen

12 a §. Hänvisningarna i paragrafen föreslås bli ändrade till hänvisningar till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. preciseras så att rätten till ersättning utöver olycksfall också ska omfatta yrkessjukdomar. Enligt motiveringen till gällande 12 b § (RP

230/2004 rd) har detta också varit lagstiftarens avsikt, vilket även stöds av hänvisningen till yrkessjukdomslagen i gällande 12 b §.

I paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. till vilket sakinnehållet i bestämmelsen i gällande 12 b § föreslås bli överfört i omskriven form. Bestämmelsen i gällande 12 b § föreslås bli upphävd. I det nya 2 mom. föreslås bestämmelser om att ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. ska behandlas av Statskontoret. I bestämmelsen föreslås också ett konstaterande om att det som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om arbetstagare, arbetsgivare och försäkringsanstalt ska tillämpas på motsvarande sätt på nämndemän, tingsrätten och Statskontoret. I fråga om ersättningsärenden ska i tilllämpliga delar tillämpas bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen, sökande av ändring, omprövning och återkrav i VIII avdelningen samt de särskilda bestämmelserna i IX avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

1.15 Produktansvarslag

13 a §. I propositionen med förslag till lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreslås det att försäkringsbolag och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt som har beviljat ersättning med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare i fortsättningen ska ha regressrätt också i fråga om produktansvarsförsäkringar. Detta förutsätter att bestämmelsen i 13 a § i produktansvarslagen ändras. Om en produkt som används i arbete, exempelvis en maskin eller en anordning, är felaktig och därför orsakar ett olycksfall i arbetet, finns det inget särskilt skäl för att inte tillämpa produktansvar också i ett sådant fall.

I den gällande produktansvarslagens 13 a § sägs det att om en försäkringsgivare med stöd av trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller med stöd av en läkemedelskadeförsäkring har betalt en ersättning som den skadelidande med stöd av denna lag hade rätt att kräva av den ersättningsskyldige, övergår inte den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag på försäkringsgivaren. Lagrummet föreslås bli ändrat så att det inte längre gäller olycksfallsförsäkring eller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

När den gällande 13 a § stiftades konstaterade man i motiveringen till lagförslaget (RP 251/1992 rd) att en ordning genom vilken regressrätten utesluts inte berövar den skadelidande möjligheten att välja mellan att kräva ersättning för till exempel en trafikskada som har förorsakats av en defekt i ett motorfordon antingen enligt trafikförsäkringslagen av det försäkringsbolag som har meddelat trafikförsäkring för fordonet eller enligt produktansvarslagen av den som har tillverkat eller importerat fordonet. Valet kan förväntas bero på hur stor ersättning som betalas, hur snabbt det sker och vilket besvär före den som kräver ersättning som är förenat med att genomföra kraven. I den mån de ifrågavarande alternativa ersättningssystemen fungerar effektivt kan det förväntas att den skadelidande utnyttjar dem. Kostnaderna för de ifrågavarande ersättningssystemen torde inte påverkas nämnvärt av möjligheten att utöva regressrätt mot tillverkaren eller importören av den produkt som har förorsakat skadan. Däremot kan kostnaderna för en försäkring av det ansvar som kan uppkomma vara beaktansvärda. Avsikten var alltså att fördela kostnaderna på de lagstadgade försäkringarna där premieinkomsten var större eller på de försäkringar vars lönsamhet i övrigt ansågs stå på en mer solid grund, hellre än på produktansvarsförsäkringen. På så sätt ville man trygga de privata produktansvarsförsäkringarnas lönsamhet.

Att utesluta möjligheten till regressanspråk strider mot den grundläggande skadeståndsrättsliga regel enligt vilken den som gjort sig skyldig till vårdslöshet eller klandervärt förfarande eller som i en situation där strikt ansvar gäller har möjlighet att genom sitt agerande påverka med vilken sannolikhet skada uppstår ska bära de ekonomiska kostnaderna av skadan. Om ett olycksfall i arbetet orsakas av en säkerhetsbrist hos en produkt finns det därmed inte tillräckligt vägande skäl att hålla kvar det ovannämnda förbudet att i enlighet med produktansvarslagen rikta regressanspråket mot den ersättningsskyldige eller mot

det försäkringsbolag som beviljat denne en produktansvarsförsäkring.

1.16 Lagen om riksdagsmannaarvode

Den gällande lagens 5 a § 1 mom., där det föreskrivs att en riksdagsmans rätt till ersättning vid olycksfall i tillämpliga delar bestäms enligt lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990), föreslås bli upphävd. I ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreslås det att lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän upphävs. I fortsättningen ska bestämmelser om olycksfallsersättning för statstjänstemän utfärdas i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Med stöd av 8 § 1 mom. 7 punkten i den lagen ska lagen också tillämpas på riksdagsledamöter.

1.17 Lagen om alterneringsledighet

19 §. *Återkrav av alterneringsersättning.* I 4 mom. stryks enligt förslaget som obehövliga de särskilda hänvisningarna till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen och dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, eftersom dessa förmåner nämns i 11 kap. 14 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

1.18 Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

46 §. *Anmälan om olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada.* I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldighet för arbetsgivaren att utan dröjsmål till polisen och regionförvaltningsverket anmäla ett i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar avsett olycksfall i arbetet som har lett till döden eller svår skada. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska polisen utan dröjsmål verkställa undersökning på olycksplatsen. Arbetsgivaren eller en företrädare för denne ska kallas till undersökningen. Enligt förslaget ska uppgift om polisundersökningen även ges till regionförvaltningsverket samt till den som skadats vid olycksfallet i arbetet eller dennes företrädare. En kopia av undersökningsprotokollet ska ges till försäkringsanstalten och till den som begärt undersökningen samt på begäran till parterna. Bestämmelser om detta finns för närvarande i 46 § 1 mom. i den gällande lagen samt i 39 § 4 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.

De gällande bestämmelserna i 2—4 mom. om en läkares skyldighet att anmäla en misstänkt yrkessjukdom eller annan arbetsrelaterad sjukdom till arbetarskyddsmyndigheten föreslås bli överförda till den nya 46 a §.

46 a §. *Anmälan om yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom.* Det föreslås att bestämmelserna i gällande 46 § 2—4 mom. tas in i oförändrad form i den nya 46 a §.

51 §. *Straffbestämmelser.* I 3 mom. föreslås bestämmelser om straffansvar för den som bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 46, 46 a och 48 §. Bestämmelser om straffansvar finns för närvarande i lagens 51 § 3 mom. och i 55 § i lagen om olycksfallsförsäkring.

1.19 Lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare

3 §. *Ersättningar för olycksfall.* I paragrafen föreslås det att vårdbidrag ska ersätta mentillägg. Mentillägg är namnet på en ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring som benämns vårdbidrag i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Det föreslås att omnämnandet av ersättningen för ledarhundskostnader stryks i paragrafen, eftersom utgifterna för att skaffa, skola och utfordra en ledarhund och de veterinärmedicinska utgifterna för en ledarhund i fortsättningen föreslås bli ersatta inom ramen för sjukvårdskostnaderna som hjälpmedel i medicinsk rehabilitering, på det sätt som föreslås i 37 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

7 §. *Olycksfallspensionens belopp.* I paragrafen föreslås för tydlighetens skull hänvisningar till bestämmelserna i lagens 11 och 15 § när det gäller årsarbetsförtjänst.

8 §. *Ersättning för sjukvård och medicinsk rehabilitering.* Hänvisningarna i 1 och 2 mom. till sjukvård och medicinsk rehabilitering föreslås bli ändrade så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i

den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Enligt 1 mom. ska i fortsättningen för behandling av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall betalas ersättning i enlighet med 8 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Bestämmelsen i den lagens 37 § om sjukvård som ersätts omfattar även medicinsk rehabilitering. Bestämmelserna i 48 och 49 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar emellertid inte ska tillämpas på idrottsutövare, eftersom bestämmelsen i 48 § är helt ny och utvidgandet av paragrafen till att omfatta idrottsutövare skulle innebära en förändring i sak jämfört med nuläget. Bestämmelsen i gällande 17 a § i lagen om olycksfallsförsäkring, som motsvarar bestämmelsen i 49 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, tillämpas inte heller för närvarande på idrottsutövare.

Enligt 2 mom. ska de föreslagna bestämmelserna i 40—42 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar inte tillämpas på behandling av skada eller sjukdom som orsakat varaktig arbetsoförmåga. I paragraferna föreskrivs det om den så kallade fullkostnadsavgiften och om förfarandet i samband med den. Regleringen motsvarar nuläget.

9 §. *Menersättning, vårdbidrag, klädtillägg och ersättning för hemvårdskostnader.* Det föreslås att hänvisningarna till lagen om olycksfallsförsäkring i fråga om de ersättningsförmåner som det föreskrivs om i paragrafen ändras så att hänvisningarna överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Samtidigt föreslås det att de nuvarande momentens redaktionella utformning revideras. Enligt förslaget stryks det nuvarande mentillägget och ersätts med en ersättningsförmån med benämningen vårdbidrag som avser samma sak. Paragrafen och dess rubrik föreslås bli ändrade till denna del. Det föreslås att det nuvarande 5 mom. stryks som obehövligt, eftersom utgifterna för att skaffa, skola och utfordra en ledarhund och de veterinärmedicinska utgifterna för en ledarhund i fortsättningen föreslås bli ersatta inom ramen för sjukvårdskostnaderna som hjälpmedel i medicinsk rehabilitering på det sätt som föreslås i 37 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

9 a §. *Tilläggsersättning för menersättning.* Denna paragraf är ny. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen i paragrafen 18 f § i lagen om olycksfallsförsäkring även tillämpas på menersättning i form av en engångsersättning enligt denna lag.

10 §. *Familjepension och begravningshjälp.* Det i 1 mom. använda uttrycket årsarbetsförtjänsten enligt denna lag föreslås bli preciserat genom ett omnämnande av lagens 11 och 15 §, där bestämmelserna om årsarbetsförtjänst finns. Dessutom föreslås det att hänvisningarna i 1 och 2 mom. ändras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

12 §. *Yrkesinriktad rehabilitering.* Den hänvisning som gäller åtgärder för yrkesinriktad rehabilitering föreslås bli ändrad så att den överensstämmer med motsvarande bestämmelse i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

16 §. *Ordnande av olycksfallsskydd och handläggning av ärenden.* Det föreslås att de hänvisningar i gällande 1 mom. som gäller handläggningen av olycksfallsärenden ändras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Enligt 1 mom. ska bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas i tillämpliga delar på handläggningen av ärenden. Bestämmelsen om avgörande av meningsskiljaktigheter mellan försäkringsanstalterna som underställningsärende i den föreslagna lagens 114 § ska emellertid inte tillämpas. Motsvarande bestämmelse i lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas inte heller för närvarande. Paragrafen gäller närmast ärenden som avser yrkessjukdomar, och yrkessjukdomar ersätts inte med stöd av denna lag. Dessutom föreslås i momentet en bestämmelse om tillämpningen av bestämmelserna i IX avdelningen i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I IX avdelningen, som innehåller särskilda bestämmelser, föreskrivs det bland annat om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, ju-

stering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient samt om regressrätt för försäkringsanstalten. Av bestämmelserna i IX avdelningen ska inte tillämpas bestämmelsen om olycksfallsförteckning i 267 § och den bestämmelse i 280 § där det i fråga om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri hänvisas till 29 kap. i strafflagen. Den nya brottsbeteckning som gäller olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri och som föreslås i strafflagen gäller inte försummelser eller andra klandervärda handlingar enligt denna lag.

Det föreslås att bestämmelserna i gällande 2 mom. stryks som obehövliga. Avsikten är att det i fortsättningen i 23 § ska föreskrivas om rättelse av fel i beslut, ny behandling av ett ärende och återkrav av en ersättning som betalats utan grund. Bestämmelser om straffansvar ska för sin del utfärdas i IX avdelningen 279 § i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Den paragrafen ska tillämpas med stöd av hänvisningen i 1 mom. ovan. I stället för den reglering i 2 mom. som stryks föreslås ett nytt 2 mom. till vilket hänvisningarna i gällande 1 mom. till de bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring som gäller försäkring och försäkringspremier överförs. De nuvarande hänvisningarna till försäkring och försäkringspremier föreslås bli ändrade så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

I det föreslagna 4 mom. ändras namnet Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund till det nya namnet Olycksfallsförsäkringscentralen.

17 §. *Justering av penningbelopp.* Det föreslås att hänvisningarna i paragrafen ändras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

21 §. *Betalningsförsummelse.* Paragrafens 2 mom. föreslås bli struket som obehövligt. Avsikten är att bestämmelser om denna fråga ska utfärdas i 174 § i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Den paragrafen ska med stöd av en hänvisning som föreslås i 16 § 2 mom. även tillämpas på försäkringspremier enligt denna lag. Eftersom det inte längre ska föreskrivas om indrivning i 21 § föreslås det att frasen indrivning av premier stryks i paragrafens rubrik.

23 §. *Sökande av ändring, omprövning och återkrav.* De hänvisningar till lagen om olycksfallsförsäkring som avser sökande av ändring ändras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Till paragrafen föreslås bli fogad en hänvisning till de bestämmelser i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som gäller omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav. För närvarande tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring med stöd av lagens 16 § 2 mom. Eftersom avsikten är att det i paragrafen i fortsättningen utöver om sökande av ändring också ska föreskrivas om omprövning och återkrav föreslås också paragrafens rubrik bli ändrad.

1.20 Strafflagen

29 kap. Om brott mot den offentliga ekonomin

4 c §. *Olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri.* I 29 kap. i strafflagen föreslås en ny bestämmelse om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri, där maximistraffet kan vara ett års fängelse.

Genom att straffbestämmelsen förs över till strafflagen och straffet görs strängare vill man betona hur klandervärd gärningen är. Även om allvarliga olycksfallsförsäkringspremiebedrägerier av det föreslagna slaget är relativt ovanliga har de stor principiell betydelse, och den gällande straffbestämmelsen anses inte ge tillräckliga möjligheter att ingripa i dem. Försummelser av detta slag hänför sig exempelvis till mer omfattande, och i vissa fall även organiserad, ekonomisk brottslighet. Den föreslagna bestämmelsen skulle ha en förebyggande effekt i situationer där en arbetsgivare har för avsikt att låta bli att betala sina lagstadgade premier. En tillräckligt sträng straffpåföljd skulle även ha en mer allmänt förebyggande verkan när det

gäller försäkrandet och skötseln av skyldigheterna i samband med detta.

I den föreslagna 4 c § definieras olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri på motsvarande sätt som arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri i 4 a §. Enligt förslaget uppfylls rekvisitet om en arbetsgivare eller en företrädare för denne som får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg olycksfallsförsäkringspremie bestäms eller att en sådan premie återbetalas utan grund 1) genom att försumma sin försäkringsskyldighet enligt den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller sin anmälningsplikt enligt den lagens 159 och 160 §, eller 2) genom att lämna den som sköter uppgifter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt den lagen och som påverkar försäkringspremien eller genom att vägra lämna uppgifter som nämns i den punkten. Med stöd av 156 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar är en arbetsgivare skyldig att teckna försäkring för sina arbetstagare innan de börjar arbeta. I 159 § i den lagen föreslås bestämmelser om skyldighet för arbetsgivaren att i samband med tecknandet av försäkringen lämna försäkringsbolaget de uppgifter som behövs för att bedöma risken för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, bestämma premien och administrera försäkringen. I lagens 160 § föreslås bestämmelser om skyldighet att anmäla motsvarande uppgifter när försäkringen är i kraft och när den löper ut. Typiska straffbara handlingar enligt förslaget är att helt försumma att teckna försäkring eller att helt eller delvis låta bli att anmäla löneuppgifter.

Den som gör sig skyldig till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Straffskalan ska alltså vara lindrigare än vid arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri och skattebedrägeri. En arbetsgivare som gör sig skyldig till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri gör sig sannolikt även skyldig till arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri eller till skattebedrägeri, vilka redan i sig sannolikt skulle medföra strängare straff. Det är inte heller nödvändigt att föreskriva om en grov gärningsform i fråga om olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri på samma sätt som i fråga om arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri. När det gäller olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri är intresset av en skada väsentligt mindre än när det gäller arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri, eftersom storleken på olycksfallsförsäkringspremien som störst är hälften mindre än arbetspensionsförsäkringsavgiften.

Om en arbetsgivare som tecknat försäkring tillämpar ett förfarande som uppfyller det föreslagna rekvisitet ska detta enligt förslaget inte leda till några ytterligare påföljder av straffkaraktär, eftersom man i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, av orsaker som anges i motiveringen till lagens 161 §, frångår den sanktionsliknande höjningen av försäkringspremien. Den straffrättsliga påföljden kommer alltså att vara det enda straffhot som gäller i fråga om dessa gärningar. Samtidigt undviker man problemsituationer med avseende på ne bis in idem -regeln, det vill säga förbudet mot dubbel påföljd.

En arbetsgivare som helt försummat sin försäkringsskyldighet ska däremot fortfarande kunna påföras en administrativ påföljdsavgift, det vill säga en försummelseavgift enligt 182 § i den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I praktiken är det den myndighet som påför försummelseavgiften, det vill säga Statskontoret, som ska bedöma huruvida försummelsen ska anses vara uppsåtlig. Om så är fallet ska i regel straffrättsliga bestämmelser tillämpas på försummelsen. I det fall att en försummelseavgift har påförts ska det i enlighet med ne bis in idem -förbudet inte längre kunna dömas ut något straff för samma försummelse. I 12 § föreslås på samma sätt som i fråga om skatteförhöjning och tullhöjning särskilda bestämmelser om försummelseavgiften i förhållande till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri.

9 §. *Definitioner och ansvarsfördelning.* Till paragrafens 5 och 6 mom. fogas hänvisningar till den föreslagna nya 4 c §.

12 §. *Försummelseavgift i förhållande till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri.* Bestämmelsen motsvarar 11 § i samma kapitel. I paragrafen föreskrivs det om skatteförhöjning och tullhöjning i förhållande till skatte-

bedrägeri. Bestämmelsen motsvarar den gällande tolkningen av ne bis in idem -förbudet. Enligt 1 mom. ska i ett brottmål som avser olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri eftergift få ske i fråga om anmälan, förundersökning, åtal eller straff, om en försummelseavgift anses vara en tillräcklig påföljd för försummelse av försäkringsskyldigheten. När saken bedöms ska det beaktas hur allvarlig gärningen eller försummelsen varit, om den upprepats, det förväntade straffet, beloppet av den avgift som motsvarare försäkringspremien som hänför sig till gärningen eller försummelsen, försummelseavgiftens storlek samt eventuella övriga påföljder av gärningen eller försummelsen för arbetsgivaren eller dennes företrädare. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska utgångspunkten vara att sådana fall där straffet förväntas bli fängelse alltid ska behandlas i domstol. Avsikten är att man också i lindrigare fall ska begära ett domstolsavgörande i ärendet om det rör sig om en upprepad gärning, en gärning som ingår i en mer omfattande brottshelhet eller om gärningen är förknippad med ett krav på näringsförbud.

I 2 mom. uttrycks det egentliga ne bis in idem -förbudet. Enligt bestämmelsen kan i ett ärende som gäller olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri åtal inte väckas och dom inte meddelas, om samma person redan har påförts en försummelseavgift i samma ärende.

1.21 Lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. *Syftet med fullgöranderapporter.* I 1 mom. föreslås en ny 15 punkt enligt vilken en fullgöranderapport får utarbetas också som stöd för tillsynen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I den lagen föreslås för såväl Olycksfallsförsäkringscentralen som för försäkringsanstalterna nya uppgifter i samband med tillsynen över att de skyldigheter som gäller försäkringar uppfylls. Som stöd för tillsynsuppgifterna ska man framöver även kunna utnyttja de fullgöranderapporter som Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetar.

1.22 Lagen om olycksfallsförsäkring

18 f §. Det föreslås att en ny 18 f § fogas till lagen. I paragrafen föreskrivs om den tilläggsersättning för engångsersättningen av menersättning enligt 18 e § som ska betalas till män. Beloppet av tilläggsersättningen ska motsvara skillnaden mellan engångsersättningen till en kvinna och engångsersättningen till en man, när kvinnan och mannen är lika gamla och ingår i samma invaliditetsklass och skadan inträffade samma år. Den totala ersättning som betalas till en man är således lika stor som den totala ersättning som betalas till en kvinna som befinner sig i samma situation. Genom bestämmelsen verkställs den tolkning av artikel 4.1 i direktiv 79/7/EEG som Europeiska unionen fastställt i sin dom av den 3 september 2014 i målet C-318/13 och enligt vilken den bestämmelsen i direktivet utgör hinder för att vid beräkningen av en lagstadgad social förmån tillämpa en försäkringsteknisk faktor avseende olika förväntad livslängd för kvinnor och män, när tillämpningen av en sådan faktor medför att en man erhåller en lägre engångsersättning än en kvinna i samma ålder som befinner sig i motsvarande situation.

Det är meningen att paragrafen ska träda i kraft så snart som möjligt, men den ska tillämpas retroaktivt så att tilläggsersättning betalas även för engångsersättningar av menersättning som före lagens ikraftträdande betalats efter den 3 september 2014. När det gäller tilläggsersättningen frångås således huvudregeln för den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, nämligen att den nya reglering som gäller ersättningar ska tillämpas bara på skadefall som inträffar från och med ikraftträdandet. Tilläggsersättning ska följaktligen betalas för alla menersättningar som redan betalats eller som ska betalas efter den 3 september 2014 och som följer av skadefall som inträffat före ikraftträdandet av den föreslagna lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I den lagen som ska tillämpas på skadefall som inträffar från och med den 1 januari 2016 ingår inte längre någon sådan skillnad mellan grunden för beräkning av engångsersättningen av menersättning till män och grunden för beräkning av engångsersättningen till kvinnor som den skillnad som ingår i gällande lag.

Tilläggsersättningen är trots sin speciella karaktär en menersättning som regleras av lagens bestämmelser om menersättning. Tilläggsersättningen omfattas följaktligen av indexhöjning på samma sätt som menersättningen.

60 b §. I 1 mom. 3 punkten förtecknas de ersättningskostnader som varje år finansieras inom fördelningssystemet. Det föreslås att en ny underpunkt g fogas till förteckningen, och med stöd av den ska tilläggsersättningar enligt den föreslagna 18 f § finansieras genom fördelningssystemet. Tilläggsersättningen ska finansieras genom fördelningssystemet för det år utbetalningen har skett, eftersom försäkringsbolagen inte det år skadefallet inträffat kunnat förbereda sig på denna ersättning som föreskrivs retroaktivt.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med stöd av 27 § kan det föreskrivas om en förteckning över yrkessjukdomar genom förordning av statsrådet. Förteckningen ska innehålla de sjukdomar som avses i 26 § och som utifrån medicinska studier anses ha ett sannolikt påvisat orsakssamband med de fysikaliska, kemiska eller biologiska agenser som specificeras i förordningen. Sjukdomarna ersätts som yrkessjukdomar, när det kan påvisas att en arbetstagare har exponerats för någon av de agenser som nämns i förordningen i en omfattning som innebär att den huvudsakligen har kunnat orsaka sjukdomen och sjukdomen uppenbart inte ha någon annan orsak.

Närmare bestämmelser om vilka åtgärder, tjänster och hjälpmedel inom sjukvården som avses i 37 § får med stöd av 37 § 3 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Närmare bestämmelser om årsarbetsinkomsten enligt 71—72 § utfärdas med stöd av 80 § genom förordning av statsrådet. I förordningen föreskrivs mera i detalj hur årsarbetsinkomst enligt bestämmelserna ska räknas ut.

Närmare bestämmelser om bedömningen av men till följd av skador och sjukdomar och om invaliditetsklasserna utfärdas i invaliditetsklassificeringen, som med stöd av 85 § föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om hur kapitalvärdet av menersättningen till ett engångsbelopp bestäms utfärdas med stöd av 87 § 3 mom. genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet för högst tre kalenderår i sänder.

Enligt 89 § 5 mom. utfärdas det genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om ersättning för kostnaderna för studier och studiematerial inom yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 § 3 mom. 8 punkten. Med stöd av 98 § 5 mom. utfärdas det likaså genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser beträffande resekostnader på grund av studier.

Med stöd av 111 § 3 mom. kan det genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i arbetsgivarens anmälan om ett skadefall enligt 111 §.

Med stöd av 123 § utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmelser om de beslutsförslag om vilka yttrande ska begäras av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden ska se till att ersättningsverksamheten är enhetlig.

Med stöd av 228 § föreskrivs det genom förordning av statsrådet hur ärenden avgörs i ersättningsnämnden för olycksfallsärenden, om nämndens beslutförhet och förvaltning och om formen för yttranden från nämnden.

Med stöd av 162 § utfärdas närmare bestämmelser om förfarandet vid överföring av i paragrafen avsedd fortlöpande försäkring mellan försäkringsbolag genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Med stöd av 167 § utfärdas närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i statistiksammanställningen och bestämmelser om hur och i vilken form uppgifterna ska lämnas genom samma förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Med uppgifter i statistiksammanställningen avses uppgifter om lön, skadefall och ersättning för en obligatorisk försäkring för de fem senaste fulla försäkringsperioderna och den aktuella försäk-

ringsperioden, som försäkringsanstalten på det sätt som föreskrivs närmare har rätt att få av den tidigare försäkringsanstalten i samband med att försäkringar överförs.

Närmare bestämmelser om hur kostnadsandelarna för finansieringen av Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhet för medlemsförsäkringsbolagen, Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt ska räknas ut och verkställas meddelas med stöd av 213 § 4 mom. i grunderna för kostnadsfördelningen som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet efter föredragning av Olycksfallsförsäkringscentralen.

Med stöd av 229 § 4 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet vid behov närmare föreskrifter om verkställande av den tillskottspremie som hänför sig till ett försäkringsbolags likvidation eller konkurs. Likaså utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet med stöd av 230 § 2 mom. vid behov närmare föreskrifter om storleken av den garantiavgift som föreskrivs i paragrafen. Med stöd av 231 § 2 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmelser om hur det i momentet avsedda fördelningssaldot ska beaktas vid uträkningen av relationstalet. Med stöd av 231 § 4 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmelser om grunderna för kalkylen för fördelningsåret samt med stöd av 6 mom. närmare bestämmelser om betalning och redovisning av fördelningsavgiften och en post som beror på förändringen i det bolagsspecifika fördelningssaldot.

I 233 § föreskrivs om arbetarskyddsavgiften. Försäkringsbolaget betalar avgiften till Olycksfallsförsäkringscentralen, som sedan redovisar det till arbetarskyddsfonden enligt vad som föreskrivs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

I 257 § föreskrivs om de uppgifter som försäkringsanstalten är skyldig att lämna ut till Olycksfallsförsäkringscentralen för statistik. Med stöd av 5 mom. kan närmare bestämmelser om de uppgifter som avses i paragrafen och om hur och när de ska lämnas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I 258 § föreskrivs om försäkringsbolagets skyldighet att lämna ut uppgifter till det försäkringsregister som Olycksfallsförsäkringscentralen för. Med stöd av paragrafen utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet vid behov närmare bestämmelser om hur och när uppgifterna ska lämnas in.

Avsikten är att förordningarna ska träda i kraft samtidigt som de lagar som ingår i denna proposition.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Det föreslås att de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av de föreslagna lagarna ska tillämpas på skadefall som inträffat före de föreslagna lagarnas ikraftträdande. I ikraftträdandebestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreslås vissa undantag från denna huvudregel. Undantagen har motiverats i motiveringarna till paragraferna i det föregående.

Vad som i annan förmånslagstiftning föreslås bli bestämt om en förmån enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska tillämpas på en motsvarande förmån enligt den upphävda lagen om olycksfallsförsäkring. Med motsvarande förmån avses även förmåner som beviljas med anledning av olycksfall som inträffat och yrkessjukdomar som debuterat före 1982, exempelvis livränta och försörjningspension vilka motsvarar olycksfallspension och familjepension. Avsikten är att nuvarande tillämpningspraxis för förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte ska ändras i fråga om de övriga förmånslagarna. Det föreslås därför att de bestämmelser i 92 § i lagen om pension för arbetstagare, 87 § i lagen om pension för företagare, 97 § i lagen om sjömanspensioner, 76 § i lagen om kommunala pensioner och 73 § i lagen om statens pensioner som gäller primära förmåner som dras av från pension fortfarande ska tillämpas på förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, sådana paragraferna lyder när den nya lagen träder i kraft.

Med avvikelse från de andra föreslagna lagarna lagen om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring och 9 a § i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare föreslås dock träda i kraft så snart som möj-

ligt och ska enligt förslaget tillämpas retroaktivt också på de fall där engångsersättningen av menersättning har betalatas till män efter den 3 september 2014. Eftersom gällande 18 e § i lagen om olycksfallsförsäkring trädde i kraft den 1 januari 2010 utsträcks tilllämpningen av den föreslagna 18 f § även till sådana menersättningar enligt den lag som gällde före 2010 som utbetalas efter den 3 september 2014.

4 Förhållande till grundlagen och behandlingsordning

Propositionen handlar om en reform av strukturen och innehållet i lagstiftningen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. I propositionen har bestämmelsen i 80 § i grundlagen beaktats enligt vilken bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska utfärdas genom lag. I de föreslagna bestämmelserna ingår flera tillämpningsformer och principer som är centrala med tanke på innehållet i försäkringsskyddet och som i dagsläget är avhängiga av rätts- och ersättningspraxis. I bestämmelserna om verkställigheten av förmånerna ingår flera tidsfrister som syftar till att försnabba ärendehandläggningen och meddelande av beslut. Arbetsgivaren ska lämna in skadeanmälan utan dröjsmål och senast inom 10 vardagar till försäkringsanstalten. Försäkringsanstalten ska å sin sida inleda utredningen av ersättningsärendet utan dröjsmål och senast inom sju vardagar från att ärendet har väckts. Tidsfristen för meddelande av ett beslut har förkortats. Ett beslut ska framdeles meddelas inom 30 dagar från det att försäkringsanstalten har fått tillräckliga utredningar och handlingar för att avgöra ärendet. Besvärsinstansens beslut ska genomföras utan dröjsmål och senast inom 14 dagar från det att beslutet har vunnit laga kraft och försäkringsbolaget har fått tillräckliga utredningar för att kunna meddela beslut. De exakta tidsfrister som föreskrivs i lagen tryggar för sin del rätten att få sin sak behandlad utan dröjsmål som garanteras i 21 § i grundlagen och 23 § i förvaltningslagen.

Verkställigheten av lagstiftningen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar är skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift som med stöd av 124 § i grundlagen har anförtrotts privata försäkringsanstalter. Vissa uppgifter som gäller verkställigheten handlar också om utövning av offentlig makt. Vid skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter regleras försäkringsanstalternas verksamhet, förutom av den föreslagna lagen, av de allmänna förvaltningslagarna med stöd av dessa lagars bestämmelser om tillämpningsområde, definition av myndighet och språkliga betjäningsskyldigheter för privata. För att uppfylla kraven på god förvaltning är det inte längre till följd av 124 § i grundlagen nödvändigt att ta in hänvisningar till de allmänna förvaltningslagarna i lagen. I 118 § i grundlagen föreskrivs om ansvar för ämbetsåtgärder. Tjänsteansvaret omfattar såväl ersättningsrättsligt som straffrättsligt ansvar. När en offentlig förvaltningsuppgift anförtros andra än myndigheter måste det enligt grundlagsutskottets etablerade ståndpunkt författningsmässigt ses till att samma bestämmelser i denna uppgift tillämpas på den som ska sköta uppgiften som på den som sköter uppgiften under myndighetsansvar (GrUU 5/2010 rd, GrUU 3/2009 rd, GrUU 1/2008 rd). Den föreslagna lagen innehåller de bestämmelser om ämbetsansvar som grundlagsutskottet förutsätter i sin tolkningspraxis.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska liksom i dagsläget fungera som gemensamt organ för verkställighet och utveckling av försäkringsverksamheten. Det viktigaste om centralens verksamhet och förvaltning ska framdeles föreskrivas i lag. Liksom i dagsläget ska till Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter också höra en del uppgifter som anknyter till verkställigheten av lagen. Vid skötseln av dessa uppgifter tillämpas samma bestämmelser på Olycksfallsförsäkringscentralen som på försäkringsanstalter. Den högsta beslutande makten har koncentrerats till Olycksfallsförsäkringscentralens verkställande direktör i frågor som gäller uppgifter med anknytning till offentliga förvaltningsuppgifter och utövande av offentlig makt. Vid skötseln av dessa uppgifter är verkställande direktören bunden, förutom av bestämmelserna i denna lag, av de allmänna förvaltningslagarna samt

bestämmelserna om ämbetsansvar vid utövande av offentlig makt.

I propositionen har grundlagsutskottets tolkningspraxis med avseende på bestämmande av administrativa påföljdsavgifter tagits i beaktande (GrUU 57/2010 rd, GrUU 32/2005 rd, GrUU 55/2005 rd, GrUU 18/2007 rd och GrUU 45/2006 rd). Eftersom påförande av försummelseavgift för en arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet enligt grundlagsutskottets tolkning är sådan betydande utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen, har påförandet av en försummelseavgift i lagen överförts från Olycksfallsförsäkringscentralen till myndigheterna, det vill säga till Statskontoret. Enligt förslaget ska Statskontoret framdeles på ansökan av Olycksfallsförsäkringscentralen bestämma en försummelseavgift för en arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet. Samtidigt ska Statskontoret fastställa en avgift som motsvarar försäkringspremien för den tid för vilken försäkringen borde ha tecknats. Det sistnämnda handlar inte om en sanktionsartad avgift utan om en avgift som motsvarar den uteblivna försäkringspremien. Genom sitt beslut ska Statskontoret avgöra om det är fråga om en försummelse och ålägga, när så är fallet, arbetsgivaren att betala bägge avgifter till Olycksfallsförsäkringscentralen. Ändring får sökas i Statskontorets beslut hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Olycksfallsförsäkringscentralen verkställer Statskontorets beslut i ärendet och ser till att avgifterna debiteras.

Enligt grundlagsutskottets etablerade tolkning är en avgift som påförs för en lagstridig gärning en ekonomisk påföljd av straffnatur som i sak har jämställts med en straffrättslig påföljd (GrUU 57/2010 rd, GrUU 4/2001 rd), GrUU 32/2005 rd, GrUU 55/2005 rd). Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för administrativa påföljder bestämmas i lag eftersom fastställande av påföljder av denna typ innebär offentlig utövning av makt. Grunderna för en påföljd och dess belopp samt rättsmedlen måste klart och exakt fastställas i lag (GrUU 32/2005 rd, GrUU 55/2005 rd). Lagen innehåller klara bestämmelser om grunderna för den föreslagna försummelseavgiften, hur den bestäms och om sökande av ändring.

Förhållandet mellan försummelseavgiften som påförs som en administrativ påföljd och ett straffrättsligt straff omfattas av förbudet mot dubbel bestraffning, det vill säga ne bis in idem-förbudet, om vilket det föreskrivs i Europakonventionen. Även i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter ingår bestämmelser om ne bis in idem-förbudet. Enligt det får ingen lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. Grundlagsutskottet har behandlat påföljdsavgifter med tanke på ne bis in idem-förbudet i sina utlåtanden GrUU 9/2012 rd, GrUU 14/2013 rd och GrUU 17/2013 rd.

För att beakta ne bis in idem-förbudet föreslås att det tas in en bestämmelse i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, enligt vilken försummelseavgift inte kan påföras den som är misstänkt för samma gärning i en förundersökning eller åtalsprövning eller i ett brottmål som behandlas vid en domstol eller den som åtalats för samma gärning och åtalet har avgjorts i domstol genom ett beslut som vunnit laga kraft.

På dessa grunder bör bestämmelsen om försummelseavgiften anses uppfylla kraven.

Propositionen är i överensstämmelse med grundlagen och således kan de föreslagna lagarna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I AVDELNINGEN

Allmänna bestämmelser

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

I denna lag finns bestämmelser om arbetstagares rätt att få ersättning på grund av olycksfall i arbetet och på grund av yrkessjukdomar samt om företagares rätt att försäkra sig mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetstagare* den som denna lag tillämpas på enligt 8 och 9 §,

2) *företagare* den som denna lag tillämpas på enligt 188—190 §,

3) *skada* påföljden av ett skadefall enligt 15 §,

4) *oförsäkrat arbete* arbete som utförs av en arbetstagare som arbetsgivaren i strid med 3 § 1 mom. inte har försäkrat och arbete som utförs av en arbetstagare som arbetsgivaren med stöd av 3 § 2 mom. inte är skyldig att försäkra,

5) *obligatorisk försäkring* som avses i 3 §,

6) *skadad person* den som har råkat ut för ett skadefall enligt 15 §,

7) *EU:s förordningar om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

8) *tredjestat* stat på vilken EU:s förordningar om social trygghet och sådana överenskommelser om social trygghet som innehåller bestämmelser om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och som är bindande för Finland inte tillämpas på,

9) *ålderspension* enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), ålderspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006), ålderspension enligt folkpensionslagen (568/2007) och motsvarande utländska pensioner,

10) *sjukpension* full invalidpension som beviljats tills vidare enligt de lagar som avses i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande utländska pensioner samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska

beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Bestämmelserna om sjukpension i denna lag tillämpas också på lagstadgad olycksfallspension som beviljas tills vidare och på ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) samt på motsvarande pensioner som betalas från utlandet.

Bestämmelserna i denna lag om en medlemsstat i Europeiska unionen tillämpas på motsvarande sätt på en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och på Schweiz.

3 §

Arbetsgivarens försäkringsskyldighet

En arbetsgivare är skyldig att teckna försäkring för sina arbetstagare mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar enligt vad som föreskrivs i denna lag.

En arbetsgivare har ingen försäkringsskyldighet om de utbetalda lönerna eller de överenskomna lönerna för arbete som han låter utföra under ett kalenderår sammanlagt uppgår till högst 1 200 euro.

Staten är inte skyldig att teckna försäkring. Ersättning på grund av ett olycksfall i arbetet som inträffat eller en yrkessjukdom som någon ådragit sig i anställning hos staten betalas av statliga medel på det sätt som anges i denna lag.

4 §

Frivillig försäkring

Bestämmelser om en företagares rätt att teckna försäkring mot olycksfall i arbetet och mot yrkessjukdomar och mot olycksfall på fritiden finns i VI avdelningen.

Bestämmelser om hur en frivillig försäkring mot olycksfall på fritiden kan anslutas till en obligatorisk försäkring och om hur en frivillig försäkring för arbetstiden kan tecknas för en arbetstagare som arbetar i utlandet finns i VI avdelningen.

5 §

Företräde för ersättningar

Den rätt till en ersättning eller förmån som den skadade har med stöd av någon annan lag minskar inte den ersättning som han eller hon får enligt denna lag, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

6 §

Verkställighet

De uppgifter som hör till verkställigheten av denna lag ska skötas av de försäkringsbolag som enligt 205 § har rätt att bedriva försäkringsverksamhet enligt denna lag samt av Statskontoret och Olycksfallsförsäkringscentralen (*försäkringsanstalt*).

Ett ersättningsärende ska handläggas av Olycksfallsförsäkringscentralen, om skadefallet har inträffat i oförsäkrat arbete.

7 §

Avgörande om tillämpning av lagen

På ansökan av arbetstagaren, den som utför ett arbete, arbetsgivaren, den som låter utföra ett arbete eller försäkringsanstalten ska Olycksfallsförsäkringscentralen avgöra huruvida denna lag ska tillämpas på ett arbete. Om det uppkommer en tvist om tillämpningen av lagen efter att ett ersättningsärende inletts ska försäkringsanstalten avgöra ärendet i samband med handläggningen av ersättningsärendet.

2 kap.

Personer som omfattas av tillämpningsområdet

8 §

Arbete som utförs i egenskap av arbetstagare

Om inte något annat föreskrivs nedan ska denna lag tillämpas på den som arbetar

1) i ett anställningsförhållande enligt 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

2) i ett anställningsförhållande enligt 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och 1 § i lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande (951/1977),
3) i ett tjänsteförhållande enligt statstjänstemannalagen (750/1994),
4) i ett tjänsteförhållande enligt lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003),
5) i ett tjänsteförhållande enligt kyrkolagen (1054/1993),
6) i ett tjänsteförhållande enligt lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003),
7) som republikens president, medlem av statsrådet, tjänsteman vid republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman och riksdagsledamot,
8) i något annat offentligrättsligt tjänsteförhållande som grundar sig på lag.

9 §

Arbete i ledande ställning

Med en arbetstagare jämställs den som mot ersättning arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning, fast han eller hon inte står i anställningsförhållande till aktiebolaget eller sammanslutningen, om
1) en delägare som arbetar i ledande ställning i aktiebolaget ensam innehar högst 30 procent av aktierna i bolaget eller tillsammans med sina familjemedlemmar högst 50 procent av aktierna i bolaget av vilket hans eller hennes egen ägarandel är högst 30 procent eller delägaren ensam innehar högst 30 procent av det röstetal som aktierna i bolaget medför eller tillsammans med sina familjemedlemmar högst 50 procent av det röstetal som aktierna i bolaget medför av vilket hans eller hennes eget röstetal är högst 30 procent, eller
2) den som arbetar i ledande ställning i en annan sammanslutning, ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar har en sådan bestämmanderätt i sammanslutningen som motsvarar högst den bestämmanderätt som avses i 1 punkten.

Med ledande ställning avses anställning som verkställande direktör, medlemskap i styrelsen eller någon annan liknande ställning eller en motsvarande faktisk bestämmanderätt i ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning.

En bolagsman i ett öppet bolag eller en sådan delägare eller en bolagsman i någon annan sammanslutning som personligen ansvarar för sammanslutningens förpliktelser och förbindelser jämställs inte med en arbetstagare.

Med familjemedlem avses make och sambo och den som är släkt i rätt upp- eller nedstigande led med en person som avses i 1 mom. och bor med denne i samma hushåll. Med sambo avses en person som bor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden med den som arbetar i ledande ställning i företaget.

När ägarandelen enligt 1 mom. räknas ut ska också indirekt ägande via andra sammanslutningar beaktas, om personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av den andra sammanslutningen eller innehar motsvarande bestämmanderätt.

10 §

Arbete som utförs av företagare

Bestämmelser om tillämpning av denna lag på arbete som utförs av företagare finns i VI avdelningen.

11 §

Arbete som utförs av lantbruksföretagare och stipendietagare

Denna lag tillämpas inte på arbete som en lantbruksföretagare eller en stipendiat utför enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

12 §

Arbete som utförs av idrottsutövare

Denna lag tillämpas inte på idrottsutövning. Bestämmelser om idrottsutövares rätt till ersättning på grund av olycksfall finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

3 kap.

Territoriellt tillämpningsområde

13 §

Arbete som utförs i Finland

Denna lag tillämpas på arbete som utförs i Finland, om inte något annat föreskrivs nedan.

Denna lag tillämpas inte på arbete som en arbetstagare utför i Finland, om arbetstagaren på grundval av EU:s förordningar om social trygghet eller sådana överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland inte omfattas av lagstiftningen i Finland.

Denna lag tillämpas inte på arbete som en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat utför i Finland, om

1) det är fråga om arbete inom landsvägstransport som arbetstagaren utför huvudsakligen någon annanstans än i Finland,

2) arbetstagaren inte är bosatt i Finland,

3) arbetstagaren inte har hemvist i Finland, och

4) finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet.

Denna lag tillämpas inte på en arbetstagare som är i Finland på kongress- eller turnéresa eller på något annat motsvarande kortvarigt besök, vars syfte anknyter till arbete som arbetstagaren utför i utlandet. Dessutom krävs det att arbetstagaren inte är bosatt i Finland, att arbetsgivaren inte har hemort i Finland och att finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet.

14 §

Arbete i utlandet

Denna lag tillämpas på arbete som en arbetstagare utför utanför Finland, om arbetstagaren omfattas av finsk lagstiftning på grundval av EU:s förordningar om social trygghet eller sådana överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland.

Denna lag tillämpas också på arbete som en arbetstagare som är utsänd av en finsk arbetsgivare utför i en tredjestat förutsatt att

1) arbetstagaren antingen är anställd av den utsändande finska arbetsgivaren eller av ett utländskt företag inom samma ekonomiska helhet,

2) arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande finska företaget fortgår under den tid arbetstagaren arbetar i utlandet, och

3) arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon åker utomlands för att arbeta.

Denna lag tillämpas inte på en arbetstagare enligt 2 mom. om ett försäkringsbolag på ansökan av arbetsgivaren genom ett beslut har fastställt att arbetstagaren inte längre omfattas av arbetsgivarens försäkring. En förutsättning för beslutet är att arbetet i utlandet inte längre är tillfälligt och har fortgått i över två år. Beslutet tillämpas dock först från ingången av det kalenderår som följer på det år då beslutet vunnit laga kraft.

II AVDELNINGEN

Skadefall som ska ersättas

4 kap.

Allmänna bestämmelser

15 §

Skadefall som ska ersättas

Olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar ska ersättas som skadefall enligt denna lag så som föreskrivs nedan.

Med *skadedag* avses den dag när ett olycksfall i arbetet inträffar och den dag då en yrkessjukdom enligt 31 § debuterar.

16 §

Bedömning av medicinskt orsakssamband

En förutsättning för att ersättning ska betalas för ett skadefall är att det finns ett sannolikt medicinskt orsakssamband mellan skadefallet och skadan eller sjukdomen, om inte

något annat föreskrivs nedan. När det medicinska orsakssambandet bedöms, ska i synnerhet medicinska fynd och observationer, sättet på vilket skadan uppkom och tidigare skador och sjukdomar beaktas.

5 kap.

Bestämmelser om olycksfall i arbetet

17 §

Olycksfall

Med olycksfall avses en plötslig, oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och leder till en skada eller en sjukdom hos en arbetstagare.

18 §

Andra skador och sjukdomar som ska anses vara orsakade av ett olycksfall

Det som föreskrivs om olycksfall tillämpas också på

1) skavsår orsakat av friktion,
2) skada eller sjukdom orsakad av kontakt med frätande ämnen,
3) skada eller sjukdom till följd av inandning av gas, ånga eller imma,
4) köldskada, hypotermi, brännskada och värmesjuka som orsakats av värmeförhållanden som avviker från det normala,
5) skada eller sjukdom orsakad av strålning och
6) skada eller sjukdom orsakad av betydande variation i fysikaliskt tryck.

En förutsättning är att exponeringen för en faktor enligt 1 mom. har skett tidigast ett dygn innan skadan visade sig eller sjukdomen debuterade och det inte är fråga om en yrkessjukdom.

19 §

Väsentligt förvärrande av skada eller sjukdom till följd av olycksfall

Väsentligt förvärrande av också andra skador eller sjukdomar än de som avses i denna lag ska ersättas till följd av olycksfall till den del förvärrandet beror på olycksfallet. När andelen bedöms, ska mekanismen för hur olycksfallet inträffade, hur hög traumaenergin var samt olycksfallets tidsmässiga samband med förvärrandet och inverkan av tidigare skada, sjukdom och vävnadsskada beaktas. Ersättning betalas inte för förvärrande om olycksfallet hade endast en liten andel i förvärrandet.

Ersättning för förvärrande betalas under högst sex månader efter att olycksfallet inträffade. Betalningen kan emellertid förlägnas också efter den nämnda maximitiden till den del återhämtningen uppenbart har fördröjts huvudsakligen av sådana orsaker som hänför sig till det valda behandlingsalternativet eller väntan på behandling.

20 §

Olycksfall i arbetet

Med olycksfall i arbetet avses ett olycksfall som drabbat en arbetstagare i arbetet på eller utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt vad som föreskrivs i 21—25 §.

21 §

Olycksfall i samband med att arbetet utförs

Ett olycksfall anses ha inträffat i arbetet om en arbetstagare råkar ut för ett olycksfall i samband med arbete. Med arbete jämställs skötseln av uppdrag som förtroendeman, arbetarskyddsfullmäktig eller någon annan personalrepresentant när uppdraget grundar sig på lag eller kollektivavtal samt sådan skötsel av arbetsgivarärenden som följer av arbetet.

Med arbete jämställs också resande som följer av arbetsuppgiften. Även mindre avvikelser från färdrutten enligt 23 § 1 mom. 1 punkten anses ingå i resandet.

22 §

Olycksfall på ett område som hör till den plats där arbetet utförs

Ett olycksfall som i något annat sammanhang än i samband med arbetet inträffar på ett område som hör till den plats där arbetet utförs ska betraktas som ett olycksfall i arbetet, om det inträffat i verksamhet som vanligen hänför sig till vistelse på den plats där arbetet utförs.

23 §

Olycksfall utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs

Ett olycksfall som drabbar en arbetstagare utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs betraktas som olycksfall i arbetet när det inträffar i verksamhet som vanligen hänför sig till följande omständigheter:

1) sedvanlig resa mellan bostaden och arbetsplatsen, som beror på arbete och där det också anses ingå mindre avvikelser från färdrutten till följd av barndagvård eller besök i en matvaruaffär eller av någon annan med dem jämställbar orsak,

2) sedvanlig mat- eller rekreationspaus i samband med arbete och i närheten av ett område som hör till den plats där arbetet utförs.

24 §

Olycksfall under särskilda omständigheter

Som olycksfall i arbetet betraktas också ett olycksfall som inte ska ersättas med stöd av 21 eller 22 § och som drabbar en arbetstagare

1) i verksamhet som ingår i en arbetsrelaterad utbildning, om utbildningen ordnas av arbetsgivaren eller arbetsgivaren har godkänt att arbetstagaren deltar i den,

2) i verksamhet som ingår i arbetsrelaterad rekreation, om rekreationen ordnas av arbetsgivaren eller arbetsgivaren har godkänt att arbetstagaren deltar i den,

3) i sådan verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan som överensstämmer med god företagshälsovårdspraxis, när arbetsgivaren har ordnat verksamheten för arbetstagarna på grundval av lagen om företagshälsovård (1383/2001) och tillsammans med företagshälsovården,

4) i verksamhet som ingår i ett besök på en mottagning inom hälso- och sjukvården, när en skada som avses i denna lag eller misstanke om en sådan skada är orsak till besöket,

5) i verksamhet som ingår i ett besök på en mottagning inom hälso- och sjukvården, när akut insjuknande under arbetsdagen, företagshälsovård som arbetsgivaren är skyldig att ordna på grundval av lagen om företagshälsovård, någon annan förpliktelse på grund av arbetet eller förordnande av arbetsgivaren är orsak till besöket,

6) vid motionsidrott på arbetstid, om motionsaktiviteten har godkänts av arbetsgivaren och syftet har varit att särskilda föreskrifter för arbetstagarens fysiska kondition ska iakttas,

7) under resan till och från bostaden eller den plats där arbetet utförs till och från en utbildning eller en verksamhet som avses i 1—6 punkten enligt vad som föreskrivs i 23 § 1 punkten, eller

8) när han eller hon på grund av sitt arbete är inkvarterad under förhållanden som utgör en exceptionell olycksfallsrisk, om olycksfallet har berott på en orsak som har samband med dessa förhållanden.

Som olycksfall i arbetet betraktas dock inte en patientskada enligt patientskadelagen (585/1986), om skadan har inträffat vid undersökning eller behandling enligt 1 mom. 5 punkten.

25 §

Olycksfall vid arbete i hemmet och på ett ställe som inte angetts

Det som föreskrivs i 22 och 23 § om ersättning för olycksfall på ett område som hör till den plats där arbetet utförs, på resa mellan bostaden och arbetsplatsen och under mat- och rekreationspauser tillämpas inte, när en arbetstagare utför sitt arbete i sin bostad eller arbetar någon annanstans än i lokaler som tillhandahålls av arbetsgivaren och arbetsgivaren inte har angett arbetsstället.

6 kap.

Bestämmelser om yrkessjukdomar

26 §

Yrkessjukdom

Med *yrkessjukdom* avses en sjukdom som sannolikt huvudsakligen orsakats av att en arbetstagare exponerats för en fysikalisk, kemisk eller biologisk agens i arbete som avses i 21 §, på ett område som hör till den plats där arbetet utförs och som avses i 22 § eller i utbildning som avses i 24 § 1 mom. 1 punkten. När det är fråga om en arbetstagare som avses i 25 § och som arbetar i sin bostad eller någon annanstans än i en arbetslokal som tillhandahålls av arbetsgivaren krävs det att exponeringen ska bero på arbetsuppgifterna.

För att en sjukdom ska diagnostiseras som yrkessjukdom krävs det en medicinsk undersökning, där det finns tillgång till tillräckligt mycket information om arbetstagarens arbetsförhållanden och exponeringen i arbetet.

27 §

Förteckning över yrkessjukdomar

Bestämmelser om en förteckning över yrkessjukdomar utfärdas genom förordning av statsrådet. Förteckningen ska omfatta de sjukdomar som avses i 26 § och som utifrån medicinsk forskning anses ha ett påvisat sannolikt orsakssamband med de fysikaliska, kemiska eller biologiska agenser som specificeras i förordningen. I fråga om dessa sjukdomar betalas ersättning som för yrkessjukdomar, när det kan påvisas att en arbetstagare har exponerats för någon av agenserna under de förhållanden som avses i 26 § och i en omfattning som innebär att agensen huvudsakligen har kunnat orsaka sjukdomen och sjukdomen uppenbart inte har någon annan orsak.

28 §

Tendinit i övre extremiteten och epikondylit i överarmen som ersätts som yrkessjukdom

Trots vad som föreskrivs i 26 § 1 mom. ersätts tendinit i fingrarna, handlederna och underarmarna och epikondylit i överarmen som en yrkessjukdom som orsakats av en fysikalisk agens, om arbetstagaren innan symtomen uppträdde, i sitt arbete utförde för överarmen påfrestande ofta upprepade arbetsrörelser som är ensidiga eller ovana för arbetstagaren. Ersättning betalas dock inte om tendiniten beror på av arbetet oberoende faktorer.

29 §

Karpaltunnelsyndrom som ersätts som yrkessjukdom

Trots vad som föreskrivs i 26 § 1 mom. ersätts karpaltunnelsyndrom som en yrkessjukdom som orsakats av en fysikalisk agens, om arbetstagaren innan symtomen uppträdde under lång tid utförde upprepade arbetsrörelser som kräver betydande gripkraft och orsakar förträngning av karpaltunneln. Med arbetsrörelser som orsakar förträngning av karpaltunneln avses rörelser med böjda handleder i kombination med griprörelse. Ersättning betalas dock inte ut om karpaltunnelsyndromet beror på av arbetet oberoende faktorer.

30 §

Väsentligt förvärrande av annan arbetsrelaterad skada eller sjukdom

Också väsentligt förvärrande av någon annan skada eller sjukdom än en sådan som avses i denna lag ersätts som yrkessjukdom, om förvärrandet sannolikt huvudsakligen beror på att arbetstagaren har exponerats för en fysikalisk, kemisk eller biologisk agens enligt vad som föreskrivs i 26—29 §. En förutsättning är att agensen är densamma som den som orsakat en sådan annan skada eller sjukdom som avses ovan. Ersättning betalas för den tid som skadan eller sjukdomen har förvärrats väsentligt.

31 §

Tidpunkt då en yrkessjukdom debuterar

Som tidpunkt då en yrkessjukdom debuterar betraktas den dag när den skadade första gången uppsökte läkare för att undersökas för en sjukdom som senare diagnostiserades som yrkessjukdom, om inte något annat följer av särskilda skäl.

32 §

Bestämmande av ersättningsskyldighet vid yrkessjukdom

Ersättningsskyldigheten bestäms på grundval av det arbete där exponeringen huvudsakligen har skett, om den skadade, när yrkessjukdomen debuterar, inte längre har det arbete som kan ha orsakat yrkessjukdomen. Om den huvudsakliga exponeringen inte kan klarläggas, bestäms ersättningsskyldigheten på grundval av det arbete där exponering senast kan ha orsakat en yrkessjukdom.

7 kap.

Ömhet orsakad av arbetsrörelse, misshandel samt annan avsiktlig gärning som någon annan utför samt psykisk chockreaktion

33 §

Ömhet orsakad av arbetsrörelse

Det som föreskrivs om olycksfall i arbetet ska också tillämpas på plötslig ömhet i muskler eller senor, som har uppkommit utan olycksfall när arbetstagaren utfört enskilda påfrestande arbetsrörelser i arbete enligt 21 § eller vid motionsidrott enligt 24 § 1 mom. 6 punkten (*ömhet orsakad av arbetsrörelse*). Ersättning betalas tills ömheten har försvunnit, dock i högst sex veckor räknat från tidpunkten när ömheten uppstod. Ersättning betalas inte om ömheten beror på en tidigare skada eller sjukdom eller på en vävnadsskada som kan uppstå enbart genom ett olycksfall.

34 §

Skada till följd av misshandel eller annan avsiktlig gärning som någon annan utför

En skada hos en arbetstagare till följd av misshandel eller en annan avsiktlig gärning som utförs av en annan person ersätts trots det som föreskrivs i 21—25 § och i 3 mom., om orsaken till gärningen är en arbetsuppgift som sköts av den skadade.

En skada till följd av misshandel eller en annan avsiktlig gärning som utförs av en annan person ersätts inte med stöd av denna lag, om den huvudsakliga orsaken till gärningen är en omständighet som har samband med den skadades familjerelationer eller privatliv i övrigt.

En skada till följd av misshandel eller en annan avsiktlig gärning som utförs av en annan person ersätts inte med stöd av denna lag, om den skadade har drabbats i verksamhet som avses 23 § 2 punkten eller 24 § 1 mom. 2—8 punkten.

35 §

Psykisk chockreaktion till följd av olycksfall i arbetet

Den skadade får ersättning för psykisk chockreaktion till följd av ett olycksfall i arbetet under de förutsättningar som anges i denna paragraf. Som psykisk chockreaktion ersätts

1) akut stressreaktion som är en reaktion på en händelse som orsakar exceptionellt stor fysisk eller psykisk påfrestning och som är förknippad med allvarlig förlust eller risk för förlust av säkerhet eller fysisk integritet,

2) posttraumatiskt stressyndrom som är en reaktion på en påfrestande, exceptionellt hotfull eller katastrofal händelse som sannolikt skulle väcka kraftig ångest nästan hos vem som helst, och

3) personlighetsförändring till följd av katastrofupplevelse som är en långvarig eller bestående reaktion på en händelse som framkallar exceptionellt kraftig psykisk påfrestning.

För att ersättning ska ges ut för posttraumatiskt stressyndrom och personlighetsförändring efter en katastrofal händelse krävs det att den skadade inom sex månader efter händel-

sen har diagnostiserats med symtom som passar in på posttraumatiskt stressyndrom.

För att ersättning ska betalas för psykisk chockreaktion krävs det också att den skadade har varit direkt delaktig i en händelse som avses i 1 mom. och att händelsen har ett nära och sakligt samband med förhållanden enligt 21—25 §.

Vid en psykisk chockreaktion betalas dock inte någon ersättning, om arbetstagaren har drabbats i verksamhet som avses i 23 § 2 punkten eller 24 § 1 mom. 2—7 punkten och det inte är fråga omen avsiktlig skada som orsakas av någon annan enligt 34 § 1 mom. och som en arbetsuppgift som sköts av den skadade ger upphov till.

III AVDELNINGEN

Förmåner

8 kap.

Ersättning för sjukvård

Allmänna bestämmelser

36 §

Ersättning för sjukvårdskostnader

Kostnader för sjukvård som behövs till följd av en skada ersätts enligt vad som föreskrivs nedan, när sjukvården ges som offentlig hälso- och sjukvård på grundval av folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) eller hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), som en tjänst enligt lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) eller som en tjänst av en självständig yrkesutövare som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

Bestämmelser om rätten att få sjukvård och skyldigheten att ordna sjukvård finns någon annanstans i lag.

37 §

Sjukvård som ska ersätts

I sjukvård som ska ersättas ingår

1) prehospital akutsjukvård, undersökning, diagnos och behandling av en skada eller en sjukdom, som en läkare eller en tandläkare utför eller ordinerar eller som någon annan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller en person med rätt att utföra en uppgift som hör till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården utför på basis av sina befogenheter,

2) läkemedel och förbrukningsartiklar,

3) medicinsk rehabilitering som ges som sjukvård.

I medicinsk rehabilitering som ges som sjukvård ingår

1) rådgivning och handledning som hänför sig till rehabilitering,

2) bedömning av funktions- och arbetsförmågan och rehabiliteringsbehovet,

3) rehabiliteringsundersökning för att utreda patientens rehabiliteringsmöjligheter,

4) terapier som syftar till att förbättra och upprätthålla funktionsförmågan och andra behövliga rehabiliteringsfrämjande åtgärder,

5) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering, inbegripet utprovning, ändring, användning på försök, undervisning och övervakning av hjälpmedel samt när det är motiverat transport, underhåll och reparation av hjälpmedel,

6) anpassningsträning,

7) rehabiliteringsperioder inom sluten vård eller öppen vård som består av åtgärder enligt 1—6 punkten.

Med hjälpmedel i medicinsk rehabilitering avses ett instrument, en apparat, en förbrukningsartikel, ett program eller någon annan liknande lösning av sedvanlig standard som stöder, upprätthåller eller förbättrar den skadades arbetsförmåga eller funktionsförmåga i dagliga aktiviteter eller förebygger det att arbetsförmågan eller funktionsförmågan försämras. Kostnaderna för ett hjälpmedel av högre standard än sedvanlig standard kan dock ersättas om hjälpmedlet möjliggör att arbetsförmågan återställs eller behovet av personlig assistans minskar väsentligt.

Närmare bestämmelser om vilka åtgärder, tjänster och hjälpmedel inom sjukvården som avses i denna paragraf får utfärdas genom

förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

38 §

Undersökningskostnader som ska ersättas

Kostnader för nödvändiga läkarbesök för att utreda en skada och för undersökningar som läkaren utför och ordinerar ska ersättas även om det inte är fråga om en skada som ska ersättas enligt denna lag. Dessutom ersätts nödvändiga kostnader för att inhämta de uppgifter om arbetsförhållandena som behövs för att utreda huruvida arbetstagarens sjukdom är arbetsrelaterad. Det som föreskrivs i 36 och 37 § ska tillämpas på läkarbesök och på undersökningar som läkaren utför och ordinerar.

Ersättning för sjukvård inom den offentliga hälso- och sjukvården

39 §

Ersättning till den skadade för sjukvårdskostnader

Den skadade får ersättning för den klientavgift för sjukvård inom den offentliga hälso- och sjukvården som har tagits ut med stöd av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992), nedan klientavgiftslagen.

Om en servicesedel enligt lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009) har beviljats för sjukvården, får den skadade en ersättning som motsvarar den självriskandel som avses i 3 § 4 punkten i den lagen.

40 §

Kommunens och samkommunens rätt till fullkostnadsavgift

Om den skadade har rätt att få ersättning för sjukvård, ska försäkringsanstalten betala en *fullkostnadsavgift* för sjukvårdskostnaderna till den kommun eller den samkommun som ordnat sjukvården. En förutsättning är att den verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som har ordnat sjukvården har uppfyllt sin anmälningsplikt enligt 41 §.

Fullkostnadsavgift betalas inte för långvarig sluten vård som ges på grund av en skada. Med långvarig sluten vård avses vård eller omsorg som ges efter att det terapeutiska slutresultatet för en skada eller en sjukdom har uppnåtts, dock senast när bestående men kan diagnostiseras. Sluten vård kan inte anses vara långvarig förrän vården har pågått utan avbrott i minst tre månader.

Fullkostnadsavgiften är lika stor som det belopp som den kommun eller den samkommun som ordnar vården är skyldig att med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen betala i ersättning för vården av en patient som inte är invånare i den kommun som driver den vårdgivande verksamhetsenheten eller i en kommun som är huvudman för samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt, minskat med den klientavgift som kommunen eller samkommunen tar ut av den skadade enligt klientavgiftslagen. Om den skadade har fått en servicesedel enligt 39 § 2 mom. för sjukvården, är fullkostnadsavgiften lika stor som värdet av servicesedeln.

41 §

Anmälningsplikt för en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården

För att få en fullkostnadsavgift ska en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, till en försäkringsanstalt lämna ut de nödvändiga uppgifter om vårdbesöken som avses i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) för att försäkringsanstalten ska kunna utreda ersättningsansvaret enligt denna lag och betala fullkostnadsavgiften. Uppgifterna ska lämnas ut utan dröjsmål efter det att den skadade har sökt vård för skadefallet. Samtidigt ska försäkringsanstalten underrättas om hos vilken arbetsgivare skadefallet uppges ha inträffat. Uppgifterna kan också ingå i en anmälan enligt 2 mom.

Om det när den skadade uppsöker vård eller vid ett senare vårdbesök fattas beslut om en åtgärd som det upprättas en plan för enligt 4 a § i lagen om patientens ställning och rättigheter eller som beslutas på något annat sätt, ska verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården sända planen eller beslutet till försäkringsanstalten inom fyra vardagar räknat från den dag då anteckningarna i journalhandlingarna ska göras enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om patientens ställning och rättigheter. Om någon plan inte har upprättats, ska ett läkarutlåtande eller en patientjournal som beskriver den avslutade vården eller behandlingen sändas till försäkringsanstalten. När kommunen eller samkommunen avser att ordna vården eller behandlingen i form av köpt service eller med hjälp av servicesedel, ska försäkringsanstalten samtidigt underrättas om detta. Om anmälan inte kan göras inom den tid som anges ovan på grund av en storolycka, sjukdomsepidemi eller något annat oöverstigligt hinder som kan likställas med dessa, ska anmälan göras omedelbart när hindret inte längre föreligger.

Anmälningsplikten enligt 2 mom. gäller inte

1) brådskande sjukvård, som innebär bedömning av omedelbart vårdbehov samt behandling, som inte kan skjutas upp utan att skadan eller sjukdomen förvärras väsentligt,

2) besök på en mottagning vid en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården och en röntgenundersökning, en ultraljudsundersökning och andra mindre undersökningar och behandlingar som kan jämställas med dem och utförs i samband med besöket.

42 §

Försäkringsanstaltens rätt att hänvisa den skadade till en vårdenhet

Försäkringsanstalten har rätt att genom betalningsförbindelse hänvisa den skadade till en vårdenhet som anstalten väljer när det gäller behandling enligt 41 § 2 mom. Vårdenheten ska kunna ge den skadade den vård eller behandling som den ersättningsgilla skadan kräver.

Den skadade ska genast få ett beslut om betalningsförbindelsen och ett meddelande om betalningsförbindelsen ska lämnas till den verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som har anmält vården eller behandlingen till försäkringsanstalten och till den verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården dit den skadade enligt anmälan har flyttats eller kommer att flyttas för behandling.

Trots 40 § är försäkringsanstalten skyldig att betala ersättning endast för klientavgiften enligt 39 § 1 mom., om vården eller behandlingen har getts av en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården fastän försäkringsanstalten genom betalningsförbindelse har hänvisat den skadade till en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården.

Ersättning för sjukvård inom den privata hälso- och sjukvården

43 §

Ersättning för kostnader för sjukvård inom den privata hälso- och sjukvården

Den skadade får ersättning för kostnader för sjukvård som har getts med undvikande av onödiga kostnader som en tjänst enligt lagen om privat hälso- och sjukvård eller som en tjänst av en självständig yrkesutövare enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (*privat hälso- och sjukvård*) enligt vad föreskrivs i 44 och 45 §.

44 §

Ersättning för kostnader för sjukvård som ges utan betalningsförbindelse

Den skadade får ersättning för kostnader för sjukvård som ges inom den privata hälso- och sjukvården utan betalningsförbindelse vid

1) brådskande sjukvård, som innebär bedömning av omedelbart vårdbehov samt behandling som inte kan skjutas upp utan att skadan eller sjukdomen förvärras väsentligt,

2) besök på en mottagning inom den offentliga hälso- och sjukvården och en rönt-

genundersökning, en ultraljudsundersökning och andra mindre undersökningar och behandlingar som kan jämställas med dessa och utförs i samband med besöket, när kostnaden är högst 300 euro.

Den som tillhandahåller service inom den privata hälso- och sjukvården ska trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, till försäkringsanstalten lämna ut de uppgifter om ett vårdbesök enligt 1 mom. som avses i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter.

45 §

Ersättning för kostnader för sjukvård som kräver betalningsförbindelse

De kostnader som den skadade orsakats för annan sjukvård som getts inom den privata hälso- och sjukvården än den som avses i 44 § ersätts förutsatt att försäkringsanstalten har gett den skadade en betalningsförbindelse för vården. Försäkringsanstalten har rätt att genom betalningsförbindelse hänvisa den skadade till en vårdenhet som anstalten väljer. Vårdenheten ska kunna ge den skadade den vård eller behandling som den ersättningsgilla skadan kräver.

Den skadade får ersättning högst för den klientavgift som han eller hon enligt klientavgiftslagen hade varit tvungen att betala själv för motsvarande vård inom den offentliga hälso- och sjukvården, om vård enligt 1 mom. ges någon annanstans än på den vårdenhet som betalningsförbindelsen anger eller om försäkringsanstalten inte har gett en betalningsförbindelse enligt 1 mom.

Innan vården inleds ska den som ger vården som privat hälso- och sjukvård upplysa den skadade som uppsöker vård att det behövs en betalningsförbindelse och tillsammans med begäran om betalningsförbindelse lämna in en plan enligt 4 a § i lagen om patientens ställning och rättigheter till försäkringsanstalten.

Ersättning för sjukvård i utlandet

46 §

Ersättning för kostnader för sjukvård inom Europeiska unionen

På ersättning för kostnader för sjukvård som ges i en annan stat inom Europeiska unionen tillämpas utöver 36 § bestämmelserna i EU:s förordningar om social trygghet.

47 §

Ersättning för kostnader för sjukvård i en tredjestat

Den skadade får ersättning för kostnader för sådan sjukvård i en tredjestat som har getts med undvikande av onödiga kostnader. Ersättning för kostnaderna förutsätter att försäkringsanstalten har gett den skadade en betalningsförbindelse för vården.

Den skadade får ersättning för kostnader för sjukvård som ges utan betalningsförbindelse vid

1) brådskande sjukvård, som innebär bedömning av omedelbart vårdbehov samt behandling som inte kan skjutas upp utan att skadan eller sjukdomen förvärras väsentligt,

2) besök på en mottagning inom den offentliga hälso- och sjukvården och en röntgenundersökning, en ultraljudsundersökning och andra mindre undersökningar och behandlingar som kan jämställas med dessa och utförs i samband med besöket.

Den skadade får ersättning högst för den klientavgift som han eller hon enligt klientavgiftslagen hade varit tvungen att betala för motsvarande sjukvård inom den offentliga hälso- och sjukvården i Finland, om försäkringsanstalten inte har gett en betalningsförbindelse och det inte är fråga om sjukvård enligt 2 mom.

Ersättning för lön under den tid undersökning och fysikalisk behandling pågår

48 §

Ersättning för lön under undersökningstid

Arbetstagaren betalas ersättning för inkomstbortfall för den tid som en undersökning enligt 38 § och arbetsoförmåga till följd av den pågår, dock för högst sju dagar. I ersättning betalas det belopp som arbetstagaren hade fått i lön under den tid som undersökningen och arbetsoförmågan till följd av den pågick. För denna tid får arbetsgivaren i ersättning det belopp som han har betalat ut i lön till arbetstagaren för samma tid.

Ersättningen enligt 1 mom. ska dras av från ersättningen för inkomstbortfall, om skadan senare visar sig vara ersättningsgill och den skadade får ersättning för inkomstbortfall enligt 10 kap. för den tid som avses i 1 mom.

49 §

Ersättning för lön under den tid fysikalisk behandling pågår

Den skadade betalas ersättning för inkomstbortfall under den tid som fysikalisk behandling som ersätts på grundval av 37 § pågår, dock för högst 30 dagar under ett kalenderår. Ersättning betalas inte för de dagar, för vilka den skadade får ersättning för inkomstbortfall enligt 10 kap. I ersättning betalas det belopp som den skadade hade fått i lön under den tid som den fysikaliska behandlingen pågick. För denna tid får arbetsgivaren i ersättning det belopp som han har betalat ut i lön till den skadade för samma tid.

9 kap.

Övriga kostnadsersättningar

50 §

Ersättning för rese- och inkvarteringskostnader

Den skadade får ersättning för nödvändiga resekostnader som beror på sjukvård enligt 37 §. Med nödvändiga kostnader avses kostnader som orsakas av en resa tur och retur med kollektiva trafikmedel till den närmaste vårdenheten eller den vårdenhet som anges i betalningsförbindelsen. Vid resa med privatbil får den skadade i ersättning för resekostnader hälften av den skattefria kilometerersättning som Skatteförvaltningen årligen fastställer.

Den skadade får ersättning för sina kostnader för användning av något annat fordon än det som avses i 1 mom. om skadan, sjukdomen eller trafikförhållandena kräver att han eller hon använder det fordonet.

Den skadade får ersättning för nödvändiga inkvarteringskostnader, om han eller hon på grund av undersökning, vård eller behandling eller till följd av trafikförhållandena är tvungen att övernatta på en resa som ersätts i enlighet med denna lag.

Rese- och inkvarteringskostnaderna för en följeslagare ersätts i enlighet med 1—3 mom. som resekostnader för den skadade, om en följeslagare har varit nödvändig under resan.

51 §

Vårdbidrag

Den skadade betalas vårdbidrag om han eller hon på grund av en skada eller en sjukdom behöver vård, hjälp, tillsyn eller handledning. Om behovet är regelbundet eller nästan regelbundet i någon daglig aktivitet betalas vårdbidrag med grundbelopp till 8,70 euro per dag. Om behovet är regelbundet och förekommer varje dag betalas vårdbidraget med förhöjt belopp till 19,55 euro per dag. Om behovet är fortlöpande, tidskrävande och förekommer varje dag betalas vårdbidrag med högsta belopp till 23,41 euro per dag.

De två första åren efter det att en person har blivit blind betalas till honom eller henne vårdbidrag med högsta belopp och därefter hälften av detta belopp.

Vårdbidrag betalas dock inte för den tid som den skadade får vård på sjukhus eller vid någon annan inrättning.

52 §

Klädtillägg

Klädtillägg betalas, om den skadade i minst tre månader utan avbrott till följd av skadan använder ett hjälpmedel tillverkat av mjuka material, stöd eller bandage på ett litet område av kroppen eller något annat sådant hjälpmedel eller instrument som är ägnat att orsaka klädslitage. Klädtillägget är 0,58 euro per dag.

Klädtillägg med förhöjt belopp betalas, om den skadade till följd av skadan är dubbelamputerad eller använder lårbens- eller underbensprotes, långt stödförband för nedre extremitet, ryggortos tillverkad av hårt material eller korsett för bålen eller något annat sådant hjälpmedel eller instrument som på grund av sin konstruktion eller sitt användningsändamål eller på grund av att det måste användas ofta är ägnat att orsaka onormalt klädslitage som är jämförbart med de förstnämnda fallen. Klädtillägget med förhöjt belopp är 2,31 euro per dag.

53 §

Ersättning för extra kostnader för hemvård

Om den skadade på grund av skadan inte kan sköta sitt hem, betalas en skälig ersättning för nödvändiga extra kostnader för detta, dock inte för en längre tid än ett år från och med skadefallet. Vad som är en skälig ersättning ska bedömas med utgångspunkt i den avgift som tas ut för motsvarande tjänst enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av klientavgiftslagen.

Med hemvård avses städning, klädtvätt, butiksbesök, barnpassning och andra därmed jämställbara sedvanliga aktiviteter för att sköta hemmet.

54 §

Ersättning för vissa föremål som varit i personligt bruk

Ersättning betalas för glasögon, hörapparater, tandproteser, stödförband, stödkorsetter, benproteser, ledproteser och konstgjorda organ, som använts av den skadade och som gått sönder i samband med skadefallet. Dessutom får den skadade ersättning för kläder och för reparation av ringar som söndrats i samband med sjukvård.

10 kap.

Ersättning för inkomstbortfall

Allmänna bestämmelser

55 §

Ersättning för inkomstbortfall

Som ersättning för inkomstbortfall enligt denna lag betalas dagpenning, olycksfallspension och rehabiliteringspenning.

Dagpenning

56 §

Rätt att få dagpenning

Den skadade har rätt att få dagpenning under ett år från och med skadedagen om han eller hon på grund av skadan är helt eller delvis oförmögen att arbeta.

Den skadade har dock inte rätt att få dagpenning, om hans eller hennes förmåga att arbeta är nedsatt med mindre än 10 procent. En förutsättning för att dagpenning ska beviljas är dessutom att arbetsinkomsterna har sjunkit med minst en tjugondel av minimibeloppet för årsarbetsinkomst enligt 79 §.

Dagpenning betalas för varje kalenderdag med undantag för den dag då skadan uppkom. Dagpenning betalas dock inte, om den skadade inte har varit helt eller devis oförmögen att arbeta minst tre dagar i följd med undantag för den dag då skadan inträffade.

Om en yrkessjukdom debuterar under den tid som den skadade får ålders- eller sjukpension och exponeringen skedde före pensioneringen bedöms rätten att få dagpenning på grundval av hans eller hennes sista arbete före pensioneringen. I sådana fall grundar sig beloppet av dagpenningen med avvikelse från 58 § på den årsarbetsinkomst som bestäms på basis av 74 §.

57 §

Dagpenning på grundval av partiell arbetsoförmåga

Om den skadade är partiellt oförmögen att arbeta, är dagpenningen den proportionella andel av dagpenningen till fullt belopp enligt 58—60 § som motsvarar nedsättningen i arbetsförmågan, om ingenting annat följer av 58 §. Den proportionella andelen av nedsättningen i arbetsförmågan avrundas till närmaste fem procent.

Nedsättningen i arbetsförmågan ska bestämmas utifrån en utredning av orsakssambandet mellan de minskade förvärvsinkomsterna och skadefallet.

58 §

Dagpenning på grundval av lön för sjukdomstid

Dagpenningen är under högst 28 dagar från och med skadedagen, med undantag för den dagen, lika stor som lönen för sjukdomstiden.

Dagpenningen bestäms enligt de arbetsinkomster som den skadade hade under 28 dagar före skadedagen eller, om anställningsförhållandet har pågått kortare tid, under anställningsförhållandet om

1) den skadade inte har fått lön för sjukdomstiden,

2) bara en del av lönen har betalats som lön för sjukdomstiden, eller

3) lönen för sjukdomstiden har betalats för förkortad arbetstid på grund av permittering eller av någon annan motsvarande orsak.

Dagpenningen ska bestämmas särskilt för varje anställningsförhållande om den skadade har två eller flera anställningsförhållanden på skadedagen. Om den skadade utför också sådant arbete som är försäkrat enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller annat arbete som företagare som är försäkrat enligt denna lag, utgör dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten på skadedagen enligt en försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare eller enligt en frivillig försäkring för arbetstiden enligt denna lag. Dagpenningens belopp är det sammanlagda beloppet av de ovannämnda dagpenningarna.

59 §

Dagpenning på grundval av årsarbetsinkomst

Dagpenningen grundar sig på årsarbetsinkomsten när det har gått 28 dagar sedan skadedagen, med undantag för den dagen. Dagpenningen på grundval av årsarbetsinkomsten är 1/360 av den skadades årsarbetsinkomst enligt 71—78 §.

60 §

Minimibelopp för dagpenningen

Dagpenningen ska betalas beräknad enligt minimibeloppet av årsarbetsinkomsten, om beloppet av full dagpenning enligt 58 eller 59 § är mindre än det vore beräknat på grundval av minimibeloppet av årsarbetsinkomsten enligt 79 §. Dagpenningen höjs dock inte om den skadade fick ålders- eller sjukpension när skadefallet inträffade, utom i de fall som avses i 56 § 4 mom.

61 §

Minskad dagpenning på grundval av den skadades medverkan

Dagpenningen kan minskas, om den huvudsakliga orsaken till ett skadefall har varit att den skadade

1) var påverkad av alkohol eller narkotika eller missbrukade läkemedel,

2) uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i arbetet handlade i strid med arbetarskyddsbestämmelserna, eller

3) i övrigt handlat så att det har varit fråga om grov oaktsamhet eller brottslig verksamhet.

Vid bedömningen av förutsättningarna för att minska dagpenningen och av hur stor minskningen ska vara, ska det beaktas huruvida minskningen kan anses vara skälig med hänsyn till skadans eller sjukdomens art eller av något annat särskilt vägande skäl. Minskningen får vara högst hälften av beloppet av dagpenningen.

62 §

Avdrag för löntagarpremier som görs på dagpenningen

Från dagpenningen dras av 60 procent av det sammanlagda beloppet av sjukförsäkringens dagpenningspremie enligt 18 kap. 21 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004), arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för personer under 53 år enligt 153 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie enligt 18 § 1 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998).

Avdrag ska inte göras från dagpenning som

1) betalas till arbetsgivaren,

2) baserar sig på företagarens årsarbetsinkomst eller på arbete som försäkrats enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare,

3) baserar sig på minimibeloppet av årsarbetsinkomsten enligt 79 §.

Olycksfallspension

63 §

Rätt att få olycksfallspension

Den skadade har rätt att få olycksfallspension från och med årsdagen för skadedagen, om arbetsförmågan kan bedömas vara nedsatt med minst 10 procent på grund av skadan. En ytterligare förutsättning är att arbetsinkomsterna har minskat med minst en tjugondel av minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 §.

Vid bedömningen av nedsättningen i arbetsförmågan beaktas den skadades återstående förmåga att skaffa förvärvsinkomster genom ett sådant tillgängligt arbete som den skadade skäligen kan förutsättas utföra. Då beaktas den skadades utbildning, tidigare verksamhet, ålder och bostadsort och andra därmed jämställbara omständigheter.

Nedsättningen i arbetsförmågan bestäms utifrån en utredning av orsakssambandet mellan de minskade förvärvsinkomsterna och skadefallet. När arbetsinkomsterna efter skadefallet jämförs med den skadades årsarbetsinkomst, ska årsarbetsinkomsten justeras till nivån för jämförelsetidpunkten med den lönekoefficient som anges i 96 § i lagen om pension för arbetstagare.

64 §

Olycksfallspension på grundval av partiell arbetsoförmåga

Om den skadades arbetsförmåga är delvis nedsatt, är olycksfallspensionen en så stor proportionell andel av pensionsbeloppet enligt 66 § som motsvarar den nedsatta arbetsförmågan. Den proportionella andelen av den nedsatta arbetsförmågan avrundas till närmaste fem procent.

65 §

Olycksfallspension för viss tid eller tills vidare

Olycksfallspension beviljas antingen för viss tid enligt vad som föreskrivs i 136 § eller tills vidare. Olycksfallspension kan inte beviljas tills vidare förrän behovet av och möjligheterna till rehabilitering har utretts.

66 §

Olycksfallspensionens belopp

Olycksfallspensionens årliga maximibelopp är 85 procent av årsarbetsinkomsten enligt 71—79 § till dess att den skadade har fyllt 65 år. Därefter är den 70 procent av årsarbetsinkomsten, dock så att en engångsför-

höjning av pensionen görs på det sätt som föreskrivs i 67 §.

Olycksfallspensionen justeras varje kalenderår enligt det arbetspensionsindex som avses i 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

67 §

Engångsförhöjning av olycksfallspension

Grundbeloppet av en löpande olycksfallspension höjs från ingången av det kalenderår då det har förflutit fem kalenderår från ingången av det kalenderår som följer på det år då olycksfallet inträffade (*förhöjningsår*).

Procentsatsen för förhöjningen bestäms enligt den skadades ålder vid ingången av förhöjningsåret. Procentsatsen är 16 om den skadade är yngre än 31 år vid ingången av förhöjningsåret. Procentsatsen minskar med 0,457 procentenheter för varje år som åldern överstiger 30 år så att procentsatsen är 0,462 om den skadade är 64 år vid ingången av förhöjningsåret.

Ingen höjning görs om den skadade är äldre än 64 år vid ingången av förhöjningsåret.

68 §

Rätt till olycksfallspension på grundval av ett skadefall som inträffat under tid med ålderspension

Har en ålderspension börjat efter att den skadade har fyllt 63 år och har skadefallet inträffat i arbete som den skadade utförde under pensioneringen, upphör rätten att få olycksfallspension när det har gått tre år efter skadedagen eller när den skadade före det har fyllt 68 år.

Rehabiliteringspenning

69 §

Rehabiliteringspenning

Den skadade har rätt att få rehabiliteringspenning för den tid som en yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 och 90 § pågår. Den skadade har inte rätt att få dagpenning eller olycksfallspension under samma tid.

Rehabiliteringspenningen är under ett år räknat från och med skadedagen lika stor som dagpenningen till fullt belopp oberoende av om arbetsförmågan är nedsatt eller inte. Därefter är den lika stor som olycksfallspension till fullt belopp oberoende av om arbetsförmågan är nedsatt eller inte. Om rehabiliteringen dock inte hindrar att den skadade utför lämpligt förvärvsarbete, bestäms rehabiliteringspenningen enligt 56 och 57 eller 63 och 64 §.

Rehabiliteringspenningen betalas till det belopp som anges i 2 mom. också under ledigheter som ingår i undervisningsprogrammet för utbildning enligt 89 § 3 mom. 4 punkten.

Ersättning till studerande för inkomstbortfall vid hinder i studierna

70 §

Hinder för en studerande att studera på heltid

När en person som studerar på heltid råkar ut för ett skadefall ska dagpenning enligt 59 § eller olycksfallspension betalas enligt full arbetsoförmåga, om skadan är ett huvudsakligt hinder för att studera. Som dagpenning eller olycksfallspension betalas hälften av ersättningen för inkomstbortfall vid full arbetsoförmåga, om skadan begränsar studierna avsevärt.

Bortfall av arbetsinkomst under studietiden ersätts inte särskilt om dagpenning eller olycksfallspension betalas med stöd av 1 mom.

Hur årsarbetsinkomst bestäms

71 §

Årsarbetsinkomst

Som årsarbetsinkomst betraktas den skadades arbetsinkomster på årsbasis vid tidpunkten för skadefallet. Arbetsinkomsterna beräknas på grundval av de arbetsinkomster den skadade hade under det år som föregick

skadefallet i de anställningsförhållanden som han eller hon hade vid tidpunkten för skadefallet.

Om arbetsinkomsterna beräknade enligt 1 mom. avviker med minst 20 procent från medeltalet av arbetsinkomsterna under de tre kalenderår som föregick skadefallet (*jämförelsetid*), betraktas som årsarbetsinkomst medeltalet av arbetsinkomsterna under jämförelsetiden och arbetsinkomsterna beräknade enligt 1 mom.

Arbetsinkomsterna för jämförelsetiden ska beaktas till det belopp som de skulle ha haft utan de exceptionella skäl som påverkar beloppet av dem och årsarbetsinkomsten ska höjas till nivån för det år då skadefallet inträffade med hjälp av lönekoefficienten enligt 96 § i lagen om pension för arbetstagare. Med exceptionella skäl avses familjeledighet, alterneringsledighet, beväringstjänst, civiltjänst, deltidspensionering, sjukfrånvaro, tillfällig arbetslöshet och andra därmed jämställbara skäl som kortvarigt påverkar arbetsinkomsterna. Arbetslöshet betraktas inte som tillfällig vad gäller den kortaste tid som den skadade varit arbetslös under vart och ett av de tre kalenderår som föregått skadefallet.

72 §

Årsarbetsinkomst som bestäms på grundval av bestående förändring

Årsarbetsinkomsten bestäms enligt 2 mom. i denna paragraf om avvikelsen i arbetsinkomsterna enligt 71 § 2 mom. beror på en förändring som bedöms vara bestående. När den bestående förändringen bedöms, ska det beaktas hur länge den skadade hade arbetat vid tidpunkten för skadefallet och huruvida det är sannolikt att arbetet kan fortsätta samt hänsyn tas till andra omständigheter som påverkar den skadades möjligheter att få arbetsinkomster i fortsättningen.

Årsarbetsinkomsten på grundval av bestående förändring beräknas enligt 71 § 1 mom. utifrån de arbetsinkomster som den skadade hade det år som föregick skadefallet. Om arbetsinkomsterna till betydande del grundar sig på arvoden, ska årsarbetsinkomsten emellertid bedömas på grundval den genomsnittliga arbetsinkomsten för en person med motsvarande arbete.

73 §

Årsarbetsinkomst på basis av ett skadefall som inträffat under tid med ålderspension

Om ålderspension har börjat löpa efter att den skadade har fyllt 63 år och skadefallet har inträffat i arbete som den skadade utförde under pensioneringen, ska årsarbetsinkomsten på årsbasis bestämmas till den arbetsinkomst vid tidpunkten för skadefallet som den skadade enligt en bedömning sannolikt kommer att ha fortlöpande.

Årsarbetsinkomsten bestäms med beaktande av arten, varaktigheten, inkomsterna och möjligheterna att fortsätta arbeta vad gäller arbetet under tiden med ålderspension och det arbete som den skadade har på skadedagen samt andra omständigheter som påverkar möjligheterna att fortsätta arbeta under tiden med ålderspension.

74 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om den som får ålderspension eller sjukpension drabbas av en yrkessjukdom där exponeringen har skett innan pensionen började löpa, ska tidpunkten för pensioneringen betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. Arbetsinkomsten ska med hjälp av den lönekoefficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare justeras till indexnivån för det år när yrkessjukdomen debuterade.

75 §

Hur inkomster från arbete som företagare räknas in i årsarbetsinkomsten

Om den skadade vid tidpunkten för skadefallet också utförde arbete som företagare med frivillig försäkring enligt 188—190 §, ska också årsarbetsinkomsten enligt den frivilliga försäkringen räknas in i årsarbetsinkomsten.

Om den skadade vid tidpunkten för skadefallet utförde också arbete som var försäkrat enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, ska också årsarbetsinkomsten enligt den lagen räknas in i årsarbetsinkomsten.

76 §

Årsarbetsinkomst vid yrkesinriktade studier på heltid

Som årsarbetsinkomst för en skadad som vid tidpunkten för skadefallet studerade på heltid för ett yrke, betraktas de arbetsinkomster som han eller hon efter avslutade studier sannolikt hade fått vid tidpunkten för skadefallet i ett arbete som motsvarar utbildningen och med tre års arbetserfarenhet.

Årsarbetsinkomsten enligt 1 mom. tillämpas som årsarbetsinkomst också när skadefallet inträffar inom ett år efter att den skadade avslutade sina studier enligt det momentet och den skadades arbetsinkomster vid tidpunkten för skadefallet är lägre än årsarbetsinkomsten enligt 1 mom.

77 §

Skolelevers årsarbetsinkomst

Som årsarbetsinkomst för en skadad som får utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) betraktas minst det dubbla beloppet av minimibeloppet av årsarbetsinkomst enligt 79 § vid den tidpunkt då skadan inträffade.

78 §

Unga personers årsarbetsinkomst

Som den skadades årsarbetsinkomst tillämpas den arbetsinkomst som den skadade sannolikt hade haft i ett arbete på skadedagen med tre års arbetserfarenhet om

1) 76 § inte kan tillämpas på den skadade

2) den skadade har avslutat utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning tidigast fem år före skadedagen och

3) den skadade på grund av arbetslöshet, tillfälligt arbete eller av någon annan därmed jämställbar orsak inte har fasta arbetsinkomster.

79 §

Minimibelopp av årsarbetsinkomst

Om den årsarbetsinkomst som bestäms enligt detta kapitel är lägre än 13 680 euro höjs den till 13 680 euro. Årsarbetsinkomsten höjs dock inte om den skadade vid tidpunkten för skadefallet fick ålderspension eller sjukpension med undantag för sådana personer med ålders- eller sjukpension som 74 § tillämpas på.

80 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om hur årsarbetsinkomsten ska bestämmas utfärdas genom förordning av statsrådet.

Arbetsinkomster som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall

81 §

Arbetsinkomst som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall

Vid bestämmande av den arbetsinkomst som utgör grund för en ersättning för inkomstbortfall ska lön, resultatpremie eller något annat vederlag som har betalats eller avtalats att betalas som ersättning för arbete beaktas. Ett sådant vederlag betraktas som arbetsinkomst också när det betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, av en myndighet som enligt lönegarantilagen (866/1998) svarar för lönegarantin eller av någon annan betalare i stället för av arbetsgivaren. Till arbetsinkomsten räknas också det vederlag för arbete som enligt avtal helt eller delvis ska gottgöras i form av

1) betjäningsavgifter eller gåvor från allmänheten, som beaktas till samma belopp

som vid den senast verkställda beskattningen, om inte annan tillförlitlig utredning om beloppet läggs fram,

2) dagpenning som betalas av en sjukkassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) och som arbetstagaren får i stället för lön som betalas med stöd av lag, kollektivavtal eller något annat avtal, eller

3) stöd för privat vård enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller något annat motsvarande stöd från staten eller kommunen.

Naturaförmåner beaktas inte när dagpenning enligt 58 § 2 mom. bestäms.

Som sådant vederlag för arbete som avses i 1 mom. betraktas bland annat inte

1) en personalförmån som tillhandahållits av arbetsgivaren,

2) en ränteförmån för ett lån som erhållits på grundval av ett anställningsförhållande,

3) en förmån som innefattar rätten att på grundval av ett anställningsförhållande teckna aktier eller andelar i en sammanslutning till ett lägre pris än det verkliga priset, om förmånen kan utnyttjas av en majoritet av de anställda,

4) en förmån som avses i 66 § 3 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992) och uppkommer genom att en anställningsoption utnyttjas eller en prestation som är baserad på ett anställningsförhållande och bestäms enligt förändringen i värdet på bolagets aktie,

5) en premie som ges i form av sådana aktier i arbetsgivarbolaget eller ett annat bolag som hör till samma koncern eller till en annan liknande ekonomisk sammanslutning som arbetsgivarbolaget och som noteras på en fondbörs som övervakas av myndigheterna eller i form av en placeringsinsättning eller på annat motsvarande sätt, eller helt eller delvis i form av pengar i stället för aktier, förutsatt att värdet på en sådan förmån som fås i form av en premie beror på hur värdet på aktierna utvecklas under en period på minst ett år efter att premien utlovats,

6) dagpenning eller någon annan ersättning för kostnader för arbetsresor,

7) lön för väntetid enligt 2 kap. 14 § 1 mom. i arbetsavtalslagen,

8) ersättning eller något annat skadestånd som betalas med anledning av att ett arbetsavtal upphävts,

9) personalfondsavsättningar som avses i personalfondslagen (934/2010) till en personalfond och tilläggsdelar till dem eller en fondandel som har tagits ut ur personalfonden,

10) personalfondsavsättningar som avses i personalfondslagen och tilläggsdelar till dem som med stöd av 37 § i personalfondslagen har tagits ut kontant i form av en premie som bestäms enligt fondens stadgar, förutsatt att det avsatta beloppet har bestämts på grundval av faktorer som mäter företagets lönsamhet och verksamhetens effektivitet i övrigt eller i enlighet med det resultatpremiesystem som ämbetsverket eller kommunen tillämpar,

11) poster som med stöd av ett beslut av bolagsstämman betalas till en arbetstagare i form av vinstutdelning eller som kontant vinstpremie, förutsatt att den kontanta vinstpremien betalas till hela personalen och att syftet inte är att med hjälp av den ersätta det lönesystem som förutsätts i ett kollektivavtal eller arbetsavtal, och att grunderna för bestämmande av den kontanta premien överensstämmer med 10 punkten och med 2 § 2 och 3 punkten i personalfondslagen och att bolagets fria kapital är större än det sammanlagda beloppet av den kontanta vinstpremie och den utdelning som ska betalas till aktieägarna och vilka bestäms vid bolagsstämman,

12) en vinstandel eller utdelning som en delägare i ett bolag har lyft.

I de situationer som avses i 3 mom. 11 punkten krävs det dessutom att ett avtal som är bindande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremie och att ägarna vid bolagsstämman efter räkenskapsperiodens utgång fattar ett bindande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie och att vinstpremierna betalas efter detta. Dessutom krävs det att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller på något annat motsvarande sätt.

82 §

Arbetsinkomster från arbete som inte omfattas av lagens tillämpningsområde

Också andra arbetsinkomster enligt 81 § från annat arbete än arbete som omfattas av tilllämpningsområdet för denna lag beaktas när årsarbetsinkomsten och minskningen i arbetsinkomsterna bestäms, dock inte arbetsinkomster från arbete som utförs av idrottsutövare enligt 12 §.

11 kap.

Ersättning för bestående men

83 §

Menersättning

Menersättning betalas till en skadad som har fått bestående allmänt men av en skada eller en sjukdom som beror på ett skadefall. Med menersättning ersätts inte nedsatt arbetsförmåga till följd av ett skadefall, kostnader på grund av behov av vård eller hjälp eller andra skador som det särskilt föreskrivs om ersättning för i denna lag.

Med allmänt men avses nedsatt funktionsförmåga till följd av ett skadefall (*funktionsnedsättning*). Funktionsförmågan jämförs med funktionsförmågan hos en frisk person i samma ålder. De begränsningar som skadan eller sjukdomen, med hänsyn till dess art och svårighetsgrad, i regel medför i det dagliga livet ska då beaktas. När funktionsförmågan bedöms, beaktas inte yrke, levnads- och bostadsförhållanden eller andra individuella omständigheter hos den skadade. När funktionsförmågan bedöms, beaktas den förbättring av funktionsförmågan som uppnåtts med hjälp av en ledprotes, någon annan protes eller något annat hjälpmedel. Ett men betraktas som bestående, när skadan eller sjukdomen bedömd enligt medicinsk sannolikhet inte längre kan botas, dock tidigast ett år efter skadedagen.

För att bedöma omfattningen av ett allmänt men ska men orsakade av olika skador och sjukdomar ställas i proportion till varandra genom att skadorna och sjukdomarna delas in i 20 invaliditetsklasser utifrån sin medicinska art och svårighetsgrad. Invaliditetsklasserna anges med beteckningar som så nära som möjligt beskriver en eller flera skador eller sjukdomar, med de vanligaste beteckningarna som beskriver en funktionsnedsättning hos en extremitet, ett sinne eller en annan funktionell enhet eller genom en beskrivning av den allmänna funktionsnedsättning som orsakas av skadan eller sjukdomen. Om inte något annat föreskrivs särskilt i grunderna för invaliditetsklassen, ingår i invaliditetsklassen den smärta som vanligen är förknippad med skadan och sjukdomen enligt allmän medicinsk erfarenhet.

84 §

Hur invaliditetsklassen bestäms

Invaliditetsklassen bestäms genom att man i invaliditetsklassificeringen söker fram den be-teckning och motsvarande invaliditetsklass som så exakt som möjligt beskriver en eller flera skador eller sjukdomar. Om en lämplig beteckning inte finns eller om den invaliditetsklass som gäller beteckningen till följd av skadans eller sjukdomens särskilda art, omfattning eller svårighetsgrad inte motsvarar det men som uppstår, bestäms invaliditetsklassen på grundval av en mer allmän beteckning som beskriver funktionsnedsättningen hos en hel extremitet, ett sinne eller någon annan funktionell enhet. Invaliditetsklassen kan bestämmas på detta sätt också när flera skador eller sjukdomar hänför sig till samma extremitet, sinne eller funktionella enhet av något annat slag.

Invaliditetsklassen höjs, om skadan eller sjukdomen på grund av ett särskilt smärttillstånd medför en större funktionsnedsättning än vad den med hänsyn till sin art normalt skulle medföra. Utifrån ett medelsvårt smärttillstånd höjs invaliditetsklassen med minst en och högst två invaliditetsklasser. Utifrån ett svårt smärttillstånd kan invaliditetsklassen höjas ännu mer. Invaliditetsklassen höjs inte om smärttillståndet, enligt den beteckning som tillämpas, i övrigt beaktas som en särskild faktor som inverkar på invaliditetsklassen.

Invaliditetsklassen höjs med beaktande av skadornas och sjukdomarnas art och svårighetsgrad, om den skada eller sjukdom som ska ersättas enligt denna lag hänför sig till ett organ eller en funktion som redan före skadefallet var av exceptionell betydelse för den

skadade på grund av hans eller hennes tidigare skada eller sjukdom.

För att bestämma det totala menet ska invaliditetsklasserna för två eller flera skador eller sjukdomar förenas med hjälp av följande formel:

$$K = A + B - \frac{A \times B}{20}$$

I formeln står K för invaliditetsklassen för det totala menet samt A för en större och B för en lägre eller en annan lika stor invaliditetsklass. Den gemensamma invaliditetsklassen för tre skador och sjukdomar fås genom att invaliditetsklassen för det totala menet för två skador eller sjukdomar antecknas som A och genom att den minsta eller en lika stor tredje invaliditetsklass antecknas som B. Om skadorna eller sjukdomarna är fler än tre, upprepas räkneoperationen på motsvarande sätt genom att den minsta invaliditetsklass som är följande i ordningen alltid antecknas som B. När formeln används avrundas den siffra som anger invaliditetsklassen till närmaste hela tal.

Formeln i 4 mom. används inte när invaliditetsklasser räknas ihop i fråga om skador eller sjukdomar på parvis förekommande organ som ersätter varandra eller på såväl synsom hörselsinnet.

Om ett men inte kan bestämmas på det sätt som föreskrivs i denna paragraf eller om en invaliditetsklass som bestämts på det sättet avviker väsentligt från det men som skadefallet, bedömt på grundval av den allmänna funktionsnedsättningen har orsakat, bedöms invaliditetsklassen utifrån den allmänna funktionsnedsättningen. Den invaliditetsklass för det totala menet, som skadefallet orsakat kan inte vara högre än 20.

85 §

Invaliditetsklassificering

Närmare bestämmelser om bedömningen av men till följd av skador och sjukdomar och om invaliditetsklasserna finns i den invaliditetsklassificering som ingår i en förordning som utfärdas av statsrådet.

86 §

Menersättningens belopp

Menersättningens storlek per år bestäms enligt tabellen nedan på grundval av invaliditetsklassen för skadan och sjukdomen och utifrån grundbeloppet 12 440 euro.

Invaliditetsklass	**Belopp i procent av grundbeloppet**
1	1,15
2	2,27
3	3,36
4	4,42
5	5,45
6	6,45
7	7,42
8	8,36
9	9,27
10	10,15
11	13
12	16
13	19
14	22
15	25
16	32
17	39
18	46
19	53
20	60

87 §

Betalning av menersättning

För skador och sjukdomar som hör till invaliditetsklasserna 1—5 betalas menersättning som ett engångsbelopp. För skador och sjukdomar som hör till invaliditetsklasserna 6—20 betalas menersättning som fortlöpande ersättning.

För sjukdomar för vilka det enligt medicinsk erfarenhet är kännetecknande att de förvärras och snabbt leder till döden, betalas en engångsersättning som motsvarar invaliditetsklass 10. När invaliditetsklassen överstiger 10, betalas menersättningen som fortlöpande ersättning utifrån den invaliditetsklass

som enligt medicinsk erfarenhet är förutsebar med beaktande av att sjukdomen förvärras. På fortlöpande menersättning görs inget avdrag för kapitalvärdet av menersättning som betalats som engångsbelopp.

Engångsersättningen räknas ut som ett kapital som motsvarar kapitalvärdet av menersättningen, med beaktande av den skadades statistiskt uppskattade återstående medellivslängd vid tidpunkten för skadefallet. Beräkningen av kapitalvärdet grundar sig på en på offentlig statistik baserad uppskattning av den förväntade återstående medellivslängden för män respektive kvinnor i varje ålders- och födelseårsklass. Räntesatsen vid beräkningen av kapitalvärden är den uppskattade framtida riskfria räntan på lång sikt. Närmare bestämmelser om hur kapitalvärdet av engångsersättningen bestäms utfärdas för högst tre kalenderår i sänder genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om invaliditetsklassen senare stiger med minst en klass på grund av att en skada eller sjukdom förvärras, ska menersättningen betalas enligt de förändrade förhållandena. Från den menersättning som betalas ska då avdras ett sådant belopp av menersättningen som motsvarar det betalda kapitalvärdet, bortsett från det undantag som anges i 2 mom. Om invaliditetsklassen för fortlöpande menersättning senare sjunker med minst en invaliditetsklass, ska menersättningen betalas enligt de förändrade förhållandena från och med den tidpunkt då på ett tillförlitligt sätt kan visas att förhållandena har förändrats.

12 kap.

Ersättning för rehabilitering

88 §

Allmänna villkor för rehabilitering

Den skadade får ersättning för kostnader för rehabilitering när arbets- eller funktionsförmågan är nedsatt och inkomstmöjligheterna har försämrats på grund av skadan. Kostnader för rehabilitering ersätts också, om det är sannolikt att den skadades arbets- eller funktionsförmåga eller inkomstmöjligheter senare kan försämras väsentligt på grund av skadan.

89 §

Yrkesinriktad rehabilitering

Den skadade får som yrkesinriktad rehabilitering ersättning för skäliga kostnader för åtgärder som behövs på grund av ett skadefall och som hjälper den skadade att trots de begränsningar som skadan eller sjukdomen medför fortsätta i sitt tidigare arbete eller yrke eller att övergå till ett nytt arbete eller yrke som kan ge den skadade en huvudsaklig försörjning.

När rehabiliteringsbehovet bedöms, ska hänsyn tas till den skadades ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning, boendeförhållanden, begränsningar på grund av skadan eller sjukdomen och möjligheter att efter rehabiliteringen få ett nytt arbete eller yrke på de villkor som allmänt följs på arbetsmarknaden.

Åtgärder som avses i 1 mom. är

1) undersökningar för att utreda rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna,

2) arbets- och utbildningsprövning,

3) arbetsträning i det tidigare eller det nya arbetet eller på arbetsklinik eller någon annan liknande inrättning,

4) utbildning för ett arbete eller ett yrke som lämpar sig för den skadade och grundutbildning som är nödvändig för den utbildningen,

5) stöd för närings- eller yrkesutövning eller räntefritt lån för att skaffa arbetsredskap och arbetsmaskiner och för att grunda eller omforma ett eget företag,

6) hjälpmedel och anordningar samt med dem jämställbara konstruktioner som den skadade behöver för att klara av sina arbetsuppgifter trots den funktionsnedsättning som beror på skadan eller sjukdomen,

7) stöd eller räntefritt lån för att skaffa ett fortskaffningsmedel för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, om behovet av fortskaffningsmedel följer av att funktionsnedsättningen begränsar möjligheterna att använda kollektiva trafikmedel,

8) kostnader för studier och studiematerial inom en utbildning enligt 4 punkten.

Också den tid som behövs för att utreda rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna och den tid då den skadade väntar på att rehabiliteringen ska börja, betraktas som yrkesinriktad rehabilitering när de beror på de åtgärder som räknas upp i 3 mom.

Närmare bestämmelser om ersättning för kostnaderna för studier och studiematerial utfärdas genom förordning av statsrådet.

90 §

Yrkesinriktad rehabilitering i utlandet

Bestämmelserna i 89 § tillämpas också på yrkesinriktad rehabilitering som ges i någon annan stat i Europeiska unionen.

Yrkesinriktad rehabilitering som avses i 89 § och ges i en tredjestat ersätts bara om rehabiliteringen inte har kunnat ges i Finland eller om det finns något annat särskilt skäl till att den ges i utlandet.

Kostnader för yrkesinriktad rehabilitering i utlandet ersätts högst till det belopp som hade ersatts om rehabiliteringen hade getts i Finland i enlighet med denna lag. Om den skadade har fått ersättning från utlandet för samma rehabiliteringskostnader som han eller hon hade haft rätt att få ersättning för i Finland, betalas ersättning på grundval av denna lag endast till den del beloppet är större än ersättningen från utlandet.

91 §

Skydd för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för den som får yrkesinriktad rehabilitering

Det försäkringsbolag eller Olycksfallsförsäkringscentralen som betalar ersättning för kostnader för yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 och 90 § ska försäkra den skadade med en försäkring enligt 3 § 1 mom. för skadefall som kan inträffa vid arbets- och utbildningsförsök, arbetsträning och arbetspraktik som ingår i rehabiliteringen. När Statskontoret ersätter kostnaderna för yrkesinriktad rehabilitering, har den skadade motsvarande skydd enligt 3 § 3 mom.

Som årsarbetsinkomst vid ett skadefall enligt 1 mom. används årsarbetsinkomsten för det skadefall som ersättningen för yrkesinriktad rehabilitering grundar sig på, justerad med hjälp av lönekoefficienten enligt 96 § i lagen om pension för arbetstagare till nivån för det år då skadefallet inträffade.

Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

92 §

Rehabiliteringspenning efter yrkesinriktad rehabilitering

När den yrkesinriktade utbildning som har ersatts enligt 89 § 3 mom. 4 punkten tar slut, har den skadade rätt att få rehabiliteringspenning för högst de sex därpå följande månaderna, om arbetsinkomsterna på årsbasis är lägre än årsarbetsinkomsten. När arbetsinkomsterna jämförs med årsarbetsinkomsten ska årsarbetsinkomsten höjas till nivån för jämförelseperioden med hjälp av den lönekoefficient som anges i 96 § i lagen om pension för arbetstagare.

Före årsdagen för skadefallet är beloppet för rehabiliteringspenningen en så stor relativ andel av dagpenningen till fullt belopp som motsvarar minskningen i arbetsinkomsterna. Därefter är beloppet en så stor proportionell andel av olycksfallspensionen till fullt belopp som motsvarar minskningen i arbetsinkomsterna. Den proportionella andelen avrundas till närmaste fem procent.

93 §

Serviceboende

En svårt skadad får ersättning för merkostnaderna för serviceboende till ett belopp om högst 46,82 euro om dagen.

94 §

Hjälpmedel som behövs i dagliga aktiviteter

En svårt skadad får ersättning för behövliga och skäliga kostnader för anskaffning av något annat hjälpmedel än de som avses i 37 § 3 mom., när hjälpmedlet på grund av skadan eller sjukdomen är nödvändigt för att han el-

ler hon ska klara av normala dagliga aktiviteter. Med hjälpmedel avses instrument eller anordningar av sedvanlig standard som används i dagliga aktiviteter och som den skadade behöver för att röra sig och klara sig själv i hemmet eller i fritidsaktiviteter.

95 §

Ändringar i bostaden

En svårt skadad får ersättning för behövliga och skäliga kostnader för ändringsarbeten i sin stadigvarande bostad och för anskaffning av hjälpmedel och anordningar som hör till bostaden, när åtgärderna på grund av skadan eller sjukdomen är nödvändiga för att han eller hon ska klara av normala dagliga aktiviteter. Kostnaderna ersätts inte ifall omsorg om den skadade inte kan tryggas genom åtgärder inom den öppna vården. Kostnaderna ersätts högst en gång per fem år, om det inte finns särskilt tungt vägande skäl att göra ändringsarbeten tidigare.

96 §

Tolktjänst vid syn-, hörsel- eller talskada som orsakats av ett skadefall

Ersättning för tolktjänst ska betalas, om den skadade behöver tolktjänst på grund av en svår syn-, hörsel- eller talskada som orsakats av ett skadefall. Tolktjänster ersätts högst till det antal som Folkpensionsanstalten ordnar med stöd av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

97 §

Ersättning för att en anhörig deltar i anpassningsträning

Utöver det som föreskrivs i 37 § om ersättning för medicinsk rehabilitering ersätts nödvändiga rese- och boendekostnader som orsakas av att en anhörig eller den som i verkligheten vårdar den skadade deltar i anpassningsträning samt en sådan persons inkomstbortfall.

98 §

Ersättning för rese- och inkvarteringskostnader vid rehabilitering

Den skadade får ersättning för nödvändiga resekostnader som orsakas av rehabilitering enligt 89 §, anskaffning av hjälpmedel enligt 94 § och av att en anhörig enligt 97 § deltar i anpassningsträning. Med nödvändiga kostnader avses kostnader som orsakas av en resa tur och retur med kollektiva trafikmedel. Vid resa med privatbil får den skadade i ersättning för resekostnader hälften av den skattefria kilometerersättning som Skatteförvaltningen årligen fastställer.

Den skadade får ersättning för kostnaderna för användning av ett annat fordon än det som avses i 1 mom. om skadan, sjukdomen eller trafikförhållandena kräver att han eller hon använder det fordonet.

Den skadade får ersättning för nödvändiga inkvarteringskostnader, om han eller hon på grund av rehabilitering eller till följd av trafikförhållandena är tvungen att övernatta på en resa som ersätts med stöd av denna lag.

Rese- och inkvarteringskostnaderna för en följeslagare ersätts enligt 1—3 mom. som resekostnader för den skadade, om en följeslagare har varit nödvändig under resan.

Närmare bestämmelser om ersättning för resekostnader på grund av studier utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Ersättning som betalas på grund av att den skadade avlider

99 §

Familjepension och begravningshjälp

Om den skadade har avlidit till följd av ett skadefall som avses i denna lag, betalas familjepension och begravningshjälp efter honom eller henne. Familjepension betalas som efterlevandepension och barnpension.

Familjepension betalas också när den skadade har försvunnit och i samband med för-

svinnandet sannolikt har råkat ut för ett skadefall som avses i denna lag och som orsakat omedelbar livsfara, och det inte finns anledning att anta att han eller hon har räddats. I detta fall beviljas familjepension för en viss tid om ett år, dock högst fram till dess att ett domstolsbeslut med stöd av lagen om dödförklaring (127/2005) har vunnit laga kraft.

När en skadad vars invaliditetsklass är minst 18 avlider, anses dödsfallet vara en följd av ett skadefall, om det inte kan anses sannolikt att den skada eller sjukdom som orsakats av skadefallet inte har medverkat väsentligt till dödsfallet.

100 §

Efterlevandes rätt att få pension

Maken till en skadad har rätt till efterlevandepension.

Rätt till efterlevandepension har också en person som den skadade vid sin bortgång utan att ha ingått äktenskap fortgående levde tillsammans med i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden och som den skadade har eller hade haft ett gemensamt barn med eller som den skadade har ett avtal om inbördes underhåll med och avtalet har styrkts av notarius publicus. Rätt till pension föreligger också när ett gemensamt barn föddes efter den skadades död.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. är det för en person som avses i det momentet en förutsättning för rätten att få efterlevandepension, att den skadade inte var gift vid sin död. Om den skadade vid sin död levde i ett äktenskapsliknande förhållande enligt 2 mom. och åtskild från sin make och en ansökan om upplösning av äktenskapet var anhängig, har den person som avses i 2 mom. rätt att få efterlevandepension i stället för maken.

101 §

Barns rätt att få pension

Ett barn till en skadad har rätt till barnpension om det inte har fyllt 18 år vid den skadades död. Också ett sådant barn till den skadade, som har fyllt 18 år och som studerar på heltid eller som på grund av arbetsoförmåga orsakad av sjukdom, lyte eller skada vid den skadades död var oförmöget att försörja sig, har rätt till barnpension så länge denna omständighet föreligger, dock högst tills han eller hon fyller 25 år.

Också ett barn till en sådan make till den skadade som har rätt till efterlevandepension eller till en person som avses i 100 § 2 mom. har rätt att få barnpension enligt vad som föreskrivs i 1 mom., om den skadade svarade för barnets underhåll vid sin död.

Ett barn har alltid rätt att få barnpension efter sina föräldrar. Barnpension betalas dock inte efter fler än två förmånslåtare samtidigt. Om ett barn får barnpension efter två förmånslåtare och senare beviljas barnpension efter en egen förälder, upphör den barnpension efter en annan förmånslåtare som beviljats först, att gälla från och med den tidpunkt då barnpensionen efter en egen förälder börjar.

102 §

Rätt till familjepension på grundval av ett äktenskap eller samboförhållande som inletts efter skadefallet

Om äktenskapet ingicks efter det skadefall som ledde till den skadades död, har maken rätt till efterlevandepension, om det föddes ett barn i äktenskapet eller om äktenskapet varade i minst tre år.

Bestämmelserna i 1 mom. om äktenskap och äkta makar tillämpas också på äktenskapsliknande förhållanden enligt 100 § 2 mom. och på den som under nämnda förhållanden levde med den skadade i gemensamt hushåll vid dennes död. Om maken eller en person som avses i 100 § 2 mom. inte har rätt till efterlevandepension med stöd av 1 eller 2 mom. har inte heller ett barn till maken eller personen rätt att få barnpension efter den skadade.

103 §

När rätt till familjepension inträder och upphör

Rätten till familjepension inträder dagen efter dagen för dödsfallet eller försvinnandet eller efter den dagen, när de förutsättningar som anges i 101 § 1 mom. uppfylls.

Rätten till efterlevandepension upphör när den som har rätt att få efterlevandepension ingår äktenskap eller utan att ingå äktenskap börjar leva fortgående i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden tillsammans med en annan person på det sätt som avses i 100 § 2 mom. och förutsättningarna för pensionsrätt i det momentet uppfylls.

Rätten till barnpension upphör när de förutsättningar för betalning av pension som anges i 101 § 1 mom. upphör eller när barnet därförinnan har adopterats av någon annan än den som har fått efterlevandepension efter den skadade eller av hans eller hennes make.

Om ålderspensionen har inträtt efter att den skadade har fyllt 63 år och skadefallet har inträffat i arbete som den skadade har utfört under pensioneringen, upphör rätten att få familjepension senast när det har gått tre år från skadedagen eller när den skadade före det skulle ha fyllt 68 år.

104 §

Familjepensionens belopp

Det årliga maximibeloppet av familjepension är 70 procent av den skadades årsarbetsinkomst.

Efterlevandepensionens maximibelopp av den skadades årsarbetsinkomst är

1) 40 procent om det inte finns personer som har rätt att få barnpension,

2) 35 procent om en person med rätt att få också barnpension är förmånstagare,

3) 30 procent om två personer med rätt att få också barnpension är förmånstagare,

4) 20 procent om tre personer med rätt att få också barnpension är förmånstagare, och

5) 15 procent om fyra personer med rätt att få också barnpension är förmånstagare.

Enligt vad som föreskrivs i 107 § beaktas de arbets- och pensionsinkomster som en person med rätt att få efterlevandepension har, när storleken på efterlevandepensionen bestäms.

Barnpensionens sammanlagda belopp av den skadades årsarbetsinkomst är

1) 25 procent om en person har rätt att få barnpension,

2) 40 procent om två personer har rätt att få barnpension,

3) 50 procent om tre personer har rätt att få barnpension, och

4) 55 procent om fyra eller fler personer har rätt att få barnpension.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionen fördelas jämnt mellan de barn som har rätt att få pension. Om föräldralösa barn har rätt att få barnpension, ska 15 procent av den skadades årsarbetsinkomst läggas till det sammanlagda beloppet av barnpensionen, dock högst så mycket att det sammanlagda beloppet av efterlevande- och barnpensionerna inte överstiger familjepensionens maximibelopp enligt 1 mom. Tillägget fördelas jämnt mellan de föräldralösa barnen.

Om antalet personer som har rätt att få familjepension förändras eller om det barn som har rätt till barnpension blir föräldralöst, ska familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan de pensionsberättigade justeras vid ingången av månaden efter förändringen och med beaktande av vad som föreskrivs i 108 § 2 mom.

Till ett barn som har rätt att få barnpension enligt folkpensionslagen betalas barnpension enligt denna lag, dock med avdrag för grundbeloppet av barnpensionen enligt folkpensionslagen. Avdraget utgörs av grundbeloppet av barnpensionen enligt folkpensionslagen vid ingången av det år då rätten till pension enligt denna lag uppkommer. När avdraget beräknas ska grundbeloppet av barnpensionen enligt folkpensionslagen justeras från nivån det år då rätten till pension uppkommit till nivån det år skadefallet inträffade, med hjälp av det arbetspensionsindex som avses i 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

105 §

Hinder för att betala familjepension

Familjepension betalas inte till den som uppsåtligen har orsakat arbetstagarens död.

Det som föreskrivs i 1 mom. inverkar inte på beloppet av familjepensioner som betalas till andra personer på grundval av 104 §.

106 §

När efterlevandepension upphör samt engångsbetalning

Den som har rätt att få efterlevandepension får ett engångsbelopp motsvarande tre års efterlevandepension, om rätten till pension enligt 103 § 2 mom. upphör på grund av äktenskap eller ett äktenskapsliknande förhållande enligt 100 § 2 mom. Den månatliga pension som senast betalats används då som beräkningsgrund. Om den som har rätt att få efterlevandepension, trots nytt äktenskap eller äktenskapsliknande förhållande, till följd av samma dödsfall har rätt att få efterlevandepension enligt lagen om pension för arbetstagare, betalas av engångsbeloppet dock bara den del som överstiger beloppet av familjepensionen för tre år.

107 §

Inkomstjämkning av efterlevandepension

När efterlevandepensionen bestäms, ska den arbetsinkomst eller pensionsinkomst som den som har rätt till efterlevandepension har, beaktas genom inkomstjämkning. Vid inkomstjämkningen ska ett avdrag göras på efterlevandepensionen enligt 104 §, om arbetsinkomsten eller pensionsinkomsten vid den skadades död översteg inkomstjämkningsgrunden. Avdraget är 30 procent av skillnaden mellan arbetsinkomsten eller pensionsinkomsten och inkomstjämkningsgrunden.

Inkomstjämkningsgrunden är minimibeloppet av årsarbetsinkomsten enligt 79 § vid tidpunkten för den skadades död multiplicerat med 2,15.

För inkomstjämkningen fastställs arbetsinkomsten eller pensionsinkomsten för den som har rätt att få efterlevandepension vid tidpunkten för den skadades död. Arbetsinkomsten bestäms i enlighet med det som föreskrivs om den skadades årsarbetsinkomst i 71—78 §. Som pensionsinkomst beaktas fortlöpande pensioner enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare och motsvarande familjepensioner, grundbeloppet för avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994), grundbeloppet för avträdelsestödet enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006), avträdelsepension med avdrag enligt lagen om avträdelsepension, likaså olycksfallspension som beviljas tills vidare, livränta, familjepension och försörjningspension som betalas med stöd av denna lag, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) och lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) och någon annan lag där ersättningen bestäms enligt denna lag samt motsvarande ersättning som betalas med stöd av trafikförsäkringslagen och pension som beviljas tills vidare enligt 6 och 14 § i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare. Vid inkomstjämkningen beaktas dock inte familjepension eller motsvarande ersättning som den som har rätt till efterlevandepension får på grundval av det dödsfall för vilket ersättning nu beviljas. Om pension eller annan motsvarande ersättning som den som har rätt till efterlevandepension får till följd av sin egen arbetsoförmåga inte beviljats till fullt belopp, ska den beaktas i inkomstjämkningen enligt beloppet för full förmån. Likaså ska deltidspension för den som har rätt till efterlevandepension beaktas enligt beloppet för full ålderspension vid inkomstjämkningen.

Om den som har rätt till efterlevandepension får den familjepension, den försörjningspension, livränta, det grundbelopp för avträdelsestöd eller den avträdelsepension med avdrag enligt lagen om avträdelsepension vilka avses i 3 mom., ska också arbetsinkomst, pensionsinkomst på grund av arbetsoförmåga eller deltidspension med avvi-

kelse från 1 mom. beaktas i inkomstjämkningen.

Sådana förmåner som betalas ut från främmande stater och som motsvarar de förmåner som nämns i 3 och 4 mom. beaktas som pensionsinkomst på samma grunder.

108 §

Tidpunkt för inkomstjämkning av efterlevandepension

Efterlevandepension betalas inkomstjämkad räknat från ingången av den trettonde kalendermånaden efter den skadades död. Om den som har rätt till efterlevandepension, vid den skadades död hade vårdnaden om ett eller flera barn som har rätt till barnpension efter den skadade, betalas efterlevandepensionen inkomstjämkad dock först från det att rätten till barnpension har upphört för alla dessa barn.

Om barnpension till följd av att barnet inleder studier eller yrkesutbildning börjar betalas efter att efterlevandepension har beviljats till inkomstjämkat belopp, betalas efterlevandepensionen också för denna tid enligt beloppet av den inkomstjämkade pension som den som har rätt till efterlevandepension senast fick innan studierna inleddes, men högst till ett så stort belopp att det sammanlagda beloppet av efterlevandepensionen och barnpensionerna inte överstiger maximibeloppet av familjepension enligt 104 § 1 mom.

Avdraget på efterlevandepensionen till följd av inkomstjämkningen görs så att det belopp som ska dras av justeras till nivån det år skadefallet inträffade med hjälp av lönekoefficienten enligt 96 § i lagen om pension för arbetstagare.

109 §

Begravningshjälp och kostnader för att transportera den avlidna

Begravningshjälpen är 4 760 euro.

Beloppet enligt 1 mom. betalas till den skadades dödsbo om begravningskostnaderna har betalats av dödsboets tillgångar. I annat fall ska beloppet av kostnaderna för begravning betalas till dem som står för den skadades begravning, dock inte till ett högre belopp än det som skulle ha betalats till dödsboet.

Nödvändiga och skäliga kostnader för att transportera den avlidna från dödsplatsen till den kommun där han eller hon var bosatt eller hade sitt hemvist ska ersättas.

IV AVDELNINGEN

Hur förmåner verkställs

14 kap.

Hur ett ersättningsärende väcks

110 §

Den skadades skyldighet att anmäla ett skadefall

Den skadade ska anmäla ett skadefall som kan antas höra till tillämpningsområdet för denna lag till arbetsgivaren eller hans företrädare genast när det med hänsyn till omständigheterna är möjligt. På begäran ska den skadade få ett intyg över anmälan.

111 §

Arbetsgivarens skyldighet att anmäla ett skadefall

Arbetsgivaren ska anmäla ett olycksfall i arbetet och en yrkessjukdom till försäkringsanstalten utan dröjsmål och senast tio vardagar efter att han fick kännedom om skadefallet.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska fastställa ett formulär för en anmälan enligt 1 mom. I en anmälan ska antecknas

1) namnet på den som skadats vid skadefallet, personbeteckning och andra identifierings- och kontaktuppgifter som är nödvändiga för ersättningshandläggningen,

2) arbetsgivarens namn, företags- och organisationsnummer och kontaktuppgifter,

3) tidpunkten och platsen för skadefallet, förhållanden under vilka skadefallet inträffade, orsakerna till skadefallet och följderna av det,

4) den skadades arbete, anställningsförhållande och det vederlag som betalas för det,

5) den skadades arbete i andra anställningsförhållanden eller som företagare i den mån arbetsgivaren har kännedom om dem och

6) andra uppgifter som är jämställbara med dem som nämns ovan och som är nödvändiga för handläggning av ersättningsärendet, för det register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som avses i 235 §, för den forskningsverksamhet och statistikföring som avses i 236 § samt i övrigt för verkställigheten av denna lag.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska antecknas i en anmälan får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

112 §

Hur ett ersättningsärende ska väckas

Ett ersättningsärende väcks när en försäkringsanstalt enligt 113 § 1 och 2 mom. har fått en anmälan om skadefallet från arbetsgivaren.

Den skadade kan väcka ett ersättningsärende genom att göra en skriftlig anmälan hos försäkringsanstalten. Anmälan ska innehålla arbetsgivarens namn och kontaktuppgifter, uppgifter om skadefallet och den skadade arbetstagarens namn, födelsedatum eller personbeteckning och kontaktuppgifter.

Ett ersättningsärende anses också ha väckts hos försäkringsanstalten när en verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården lämnar en anmälan enligt 41 § till försäkringsanstalten eller när en verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården lämnar in en anmälan till försäkringsanstalten med patientanteckningar om det vårdbesök där den skadade fick behandling på grund av skadan. En förutsättning för att ett ersättningsärende ska kunna väckas är att också de uppgifter som avses i 2 mom. framgår av anmälan från verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården.

Om ett ersättningsärende har väckts på något annat sätt än genom anmälan från arbetsgivaren, ska försäkringsanstalten be arbetsgivaren att utan dröjsmål lämna in en anmälan enligt 111 §.

113 §

Meddelande till försäkringsanstalten

Ett skadefall ska anmälas hos det försäkringsbolag där arbetsgivaren hade en giltig försäkring enligt denna lag när skadefallet inträffade. Om en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården inte har kännedom om försäkringsbolaget ska den hos Olycksfallsförsäkringscentralen förhöra sig om saken.

Ett skadefall som inträffar i arbete vid statlig anställning anmäls till Statskontoret. Ett skadefall som inträffar i oförsäkrat arbete anmäls till Olycksfallsförsäkringscentralen.

Om den skadade eller verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården inte har uppgifter om försäkringsanstalten, ska anmälan göras hos Olycksfallsförsäkringscentralen för att det ska kunna utredas vilken försäkringsanstalt som är ersättningsansvarig.

114 §

Avgörande av behörighetsfrågan

Om försäkringsanstalterna inte kan enas om vilken anstalt som är behörig, ska den försäkringsanstalt som har fått anmälan genast underställa ärendet besvärsnämnden för olycksfallsärenden för avgörande.

115 §

Meddelande till den skadade att ett ersättningsärende har väckts

Försäkringsanstalten ska utan dröjsmål underrätta den skadade om att ett ersättningsärende som gäller honom eller henne har väckts. Den skadade ska informeras om tidpunkten när ärendet har väckts, vem som har gjort anmälan, det anmälda skadefallet och den arbetsgivare i vars arbete skadefallet uppges ha inträffat.

I en anmälan enligt 1 mom. ska enligt vad som föreskrivs i 24 § 1 mom. i personuppgiftslagen (523/1999) tas in information om behandling av den skadades personuppgifter i samband med ett ersättningsärende enligt denna lag.

116 §

Frist för att väcka ett ersättningsärende

Ett ersättningsärende ska väckas vid försäkringsanstalten inom fem år från skadedagen. Om ärendet gäller en yrkessjukdom räknas fristen dock från den dag då en läkare första gången har gjort en sådan bedömning att sjukdomen beror på arbetet.

Ett ersättningsärende kan väckas också efter fristen enligt 1 mom., om dröjsmålet inte beror på den skadade och det med beaktande av omständigheterna vore oskäligt att inte utreda rätten till ersättning.

15 kap.

Parter och rätt att föra talan vid handläggning av ett ersättningsärende

117 §

Parter

När ett ersättningsärende handläggs hos försäkringsanstalten är den skadade part och vid ett dödsfall den skadades förmånstagare. Parter är inte den skadades arbetsgivare, den yrkesutbildade person inom hälso- och sjukvården eller den vårdinrättning som har gett den skadade sjukvård, den kommun eller samkommun som ansvarar för att ordna vård eller den som försäkringsanstalten i stället för till den skadade eller i övrigt med stöd av denna lag betalar ersättning eller någon annan prestation.

118 §

Rätt att föra talan

När försäkringsanstalten handlägger ersättningsärendet har en sådan nära anhörig till den skadade eller till förmånstagaren som har godkänts av försäkringsanstalten eller den som har tagit hand om den skadade har rätt att föra den skadades talan tills det har förordnats en intressebevakare eller intressebevakningsfullmäktig för den skadade, om den skadade eller förmånstagaren på grund av sin ålder, skada eller sjukdom eller av någon annan med dem jämställbar orsak inte själv kan sköta ärendet.

16 kap.

Bestämmelser om försäkringsanstaltens förfarande i ersättningsärenden

119 §

Utredningsskyldighet

Sedan ett ersättningsärende har väckts ska försäkringsanstalten inhämta nödvändig utredning och se till att ärendet handläggs snabbt. Försäkringsanstalten ska utreda huruvida det är fråga om ett skadefall som berättigar till ersättning enligt denna lag och vilken ersättning det berättigar till. Anstalten ska börja utreda ersättningsärendet utan dröjsmål och senast inom sju vardagar efter att ärendet väcktes.

Försäkringsanstalten ska underrätta den skadade om fristen enligt 128 § för att ansöka om ersättning, vilken är ett år.

120 §

Utredning av behovet av yrkesinriktad rehabilitering

Om den skadades arbetsoförmåga drar ut på tiden, ska försäkringsanstalten senast tre månader efter att arbetsoförmågan inträdde och därefter med minst tre månaders mellanrum utreda behovet av att inleda yrkesinriktad rehabilitering enligt 89 §. En anteckning om detta ska göras i ersättningshandlingarna.

Försäkringsanstalten ska se till att rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna utreds snabbt.

121 §

Deltagande av medicinskt sakkunnig i handläggningen av ett ersättningsärende

Om ett ersättningsärende som behandlas av försäkringsanstalten gäller bedömningen av

en medicinsk fråga, ska en legitimerad läkare delta i handläggningen och anteckna sin motiverade bedömning i handlingarna. Försäkringsanstaltens läkare kan anteckna sin bedömning i handlingarna utan att iaktta vad som föreskrivs om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden i 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

122 §

Anteckning att en handling har inkommit

På en besvärsskrift, en anmälan om skadefall, ett läkarutlåtande eller en annan handling eller utredning som ges in till en försäkringsanstalt ska anstalten på ett tillförlitligt sätt anteckna datum när handlingen eller utredningen gavs in.

123 §

Yttrande från ersättningsnämnden för olycksfallsärenden

Innan en försäkringsanstalt ger ett beslut i ett ersättningsärende, ska anstalten av ersättningsnämnden för olycksfallsärenden begära ett yttrande om beslutsförslaget, om det i ärendet finns en principiell rättslig eller medicinsk tolkningsfråga eller om det annars finns ett behov av att behandla ärendet i nämnden för främjande av enhetlighet i försäkringsanstalternas ersättningspraxis. Närmare bestämmelser om vilka beslutsförslag det ska begäras yttrande om från nämnden utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

En försäkringsanstalt har rätt att i ett ersättningsärende begära yttrande av nämnden även i fråga om andra beslutsförslag än de som avses i 1 mom.

124 §

Hur ersättningsbeslut ska meddelas och motiveras

Försäkringsanstalten ska avgöra rätten till ersättning enligt denna lag genom att meddela parten ett skriftligt beslut. Anstalten ska delge sitt beslut per post genom att skicka ett brev till mottagaren på den adress som mottagaren har uppgett.

På försäkringsanstaltens beslutsmotivering tillämpas 45 § i förvaltningslagen (434/2003). Om ett avslagsbeslut i fråga om en ansökan om ersättning till centrala delar grundar sig på medicinska omständigheter, ska i beslutsmotiveringarna de omständigheter ingå som huvudsakligen har inverkat på bedömningen och de slutsatser som dragits utifrån dessa omständigheter.

125 §

Beslut som ska meddelas arbetsgivaren

Arbetsgivaren ska meddelas ett beslut om betalning av ersättning för inkomstbortfall och om avslag i fråga om en sådan ersättning för den tid som arbetsgivaren har betalat lön till den skadade. Ett beslut ska också meddelas om en sådan ersättning enligt 48 och 49 § som arbetsgivaren har ansökt om.

Om försäkringsanstalten betalar ersättning eller betalar en fullkostnadsavgift enligt 40 §, ska en sådan arbetsgivare med specialpremiegrunder som avses i 166 § 4 mom. meddelas ett beslut om detta. Beslut behöver dock inte meddelas, om premiens storlek inte påverkas av ersättningen eller fullkostnadsavgiften.

Beslutet ska meddelas skriftligt och det ska innehålla anvisningar för sökande av ändring. Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information ska av beslutet framgå

1) den skadades namn och personbeteckning,
2) skadedagen,
3) avgörandet i ärendet,
4) förmånen och
5) ersättningsbeloppet.

126 §

Beslut om vissa avgifter och kostnader

Ett beslut om fullkostnadsavgift ska meddelas kommunen eller samkommunen, om det gäller storleken på en fullkostnadsavgift som ska betalas på grundval av ersättnings-

gill vård eller behandling och försäkringsanstalten betalar avgiften till ett lägre belopp än i fakturan eller i yrkandet från kommunen eller samkommunen eller avgiften har förvägrats på den grunden att verksamhetsenheten inom den offentliga hälso- och sjukvården inte har uppfyllt sin anmälningsplikt enligt 41 §. Ett beslut ska också meddelas om kommunen eller samkommunen begär det av försäkringsanstalten.

Om försäkringsanstalten betalar en ersättning enligt 265 § eller 266 § 2 mom. eller ett arvode enligt 3 mom. i den sistnämnda paragrafen till ett lägre belopp än det som yrkats ska anstalten meddela ett beslut om detta till den som lämnat ut uppgifterna.

Beslutet ska meddelas skriftligt och det ska innehålla anvisningar för sökande av ändring.

127 §

Frist för meddelande och verkställighet av beslut

Försäkringsanstalten ska meddela ett beslut enligt 124—126 § utan dröjsmål och senast inom 30 dagar efter att den har fått tillräckliga utredningar för att avgöra ärendet. Ett beslut om inkomstjämkning av efterlevandepension enligt 107 § ska dock meddelas senast inom ett år efter att ansökan om ersättning på grundval av dödsfall eller försvinnande har getts in till försäkringsanstalten.

Försäkringsanstalten ska utan dröjsmål verkställa ett beslut som en besvärsinstans meddelat och senast inom 14 dagar efter att det har vunnit laga kraft och försäkringsanstalten har fått tillräckliga utredningar för att avgöra ärendet.

17 kap.

Bestämmelser om förfarandet i fråga om den skadade och andra ersättningssökande i ersättningsärenden

128 §

Ansökan om vissa kostnadsersättningar

Trots bestämmelserna i 119 § om försäkringsanstaltens skyldighet att utreda ett ersättningsärende ska ersättning sökas för de kostnader som avses i 37 § 1 mom. 2 punkten, 48—50, 53, 54 och 98 §. Ersättning ska ansökas senast inom ett år efter att kostnaderna uppkom. Om försäkringsanstalten har gett avslag på en ansökan om rätt till skadeersättning, räknas fristen från den tidpunkt då det beslut av besvärsinstansen som innebär att vårdkostnaderna ska ersättas vann laga kraft. Om ersättningsärendet inte har väckts hos försäkringsanstalten vid den tidpunkt då kostnaderna uppkommer, räknas fristen dock tidigast från och med den tidpunkt när ersättningsärendet väcktes.

Om en ansökan om ersättning av tungt vägande skäl inte har kunnat göras inom den utsatta tiden, ska ansökan göras senast inom ett år efter att hindret inte längre förelåg.

Ersättning för kostnader som avses i 1 mom. söks genom att en utredning om kostnaderna, grunderna för kostnaderna och om det skadefall som kostnaderna hänför sig till ges in till försäkringsanstalten.

129 §

Ansökan om efterlevandepension

En person som avses i 100 § 2 mom. ska särskilt ansöka om efterlevandepension genom att ge in en utredning om grunderna för sin pensionsrätt till försäkringsanstalten.

130 §

Skyldighet att främja utredningen av ett ersättningsärende

Den skadade är skyldig att medverka till att ett ersättningsärende utreds. För att få ersättning är den skadade skyldig att till försäkringsanstalten på begäran lämna den information som är nödvändig för att utreda ett ersättningsärende enligt denna lag. På motsvarande sätt är den skadades förmånstagare skyldig att lämna den information som är nödvändig för att avgöra rätten till familjepension.

131 §

Skyldighet att främja genomförandet av yrkesinriktad rehabilitering

Den skadade är skyldig att medverka till att en rehabiliteringsutredning och rehabiliteringsåtgärder enligt 89 § kan genomföras.

132 §

Skyldighet att gå på undersökning

För att få ersättning är den skadade skyldig att utan dröjsmål gå på en undersökning som han eller hon hänvisas till av försäkringsanstalten för utredning av sin skada, sin sjukdom eller sin arbets- och funktionsförmåga och som grundar sig på medicinskt godtagbar och god vård- och verksamhetspraxis, när undersökningen är nödvändig för att utreda rätten till ersättning.

133 §

Skyldighet att ta emot sjukvård

För att få ersättning är den skadade skyldig att ta emot läkarordinerad sjukvård som behövs på grund av skadan eller sjukdomen och som grundar sig på medicinskt godtagbar och god vård- och verksamhetspraxis, om den sannolikt förbättrar hans eller hennes arbets- eller funktionsförmåga.

134 §

Skyldighet att anmäla ändringar som påverkar ersättningen

Ersättningstagaren är skyldig att utan dröjsmål anmäla följande ändringar som påverkar ersättningen:

1) den som får dagpenning eller olycksfallspension, att hälsotillståndet, arbetsförmågan, arbetsinsatsen eller arbetsinkomsterna har förändrats väsentligt,

2) den som får menersättning eller vårdbidrag, att hjälpbehovet eller skadan har förändrats,

3) den som får rehabiliteringsersättning att rehabiliteringen har avbrutits eller försenats väsentligt,

4) den som får efterlevandepension, att ett nytt äktenskap har ingåtts eller att ett äktenskapsliknande förhållande enligt 100 § 2 mom. har uppkommit,

5) den som får barnpension efter att ha fyllt 17 år, att studierna eller utbildningen upphört innan personen fyllt 25 år.

Den skadade och den som får familjepension ska på begäran av försäkringsanstalten till försäkringsanstalten ge in ett intyg från befolkningsregistermyndigheten eller någon annan tillförlitlig utredning om att ersättningstagaren var vid liv under den tid för vilken ersättning betalas.

18 kap.

Hur ersättning ska betalas

135 §

När ersättning förfaller till betalning och betalningssätt

Försäkringsanstalten ska utan dröjsmål betala en ersättning som grundar sig på ett beslut. Ersättningen ska betalas ut på försäkringsanstaltens bekostnad på ett konto som ersättningstagaren uppgett.

Dagpenning eller rehabiliteringspenning som betalas ut i till lika stort belopp ska betalas ut minst en gång i månaden i efterskott. Olycksfallspension eller rehabiliteringspenning som betalas ut till lika stort belopp, fortlöpande menersättning, vårdbidrag och klädtillägg som betalas ut för viss tid eller tills vidare enligt denna lag samt familjepension ska betalas ut en gång i månaden i förskott så att ersättningen kan lyftas på den första bankdagen i utbetalningsmånaden.

I beslutet ska antecknas hur stor den beviljade ersättningen är och när posterna förfaller till betalning i de fall då en ersättning som beviljats genom beslutet till viss del förfaller till betalning först senare.

136 §

Ersättning för viss tid

Om det inte med tillräckligt stor säkerhet kan uppskattas hur skadan eller sjukdomen

kommer att utvecklas eller den nedsatta arbetsförmågan kommer att fortgå, ska ersättningen beviljas för viss tid och ersättningstagaren förpliktas att, för att få fortsatt ersättning, lägga fram nya utredningar om de omständigheter som inverkar på ersättningens storlek.

137 §

Justering av ersättning på grundval av ändrade förhållanden

Om det sker en väsentlig förändring i de förhållanden som påverkar storleken på en ersättning, ska beloppet justeras för att motsvara de förändrade förhållandena. Justeringen ska göras från och med den tidpunkt då förändringen i förhållandena har inträtt enligt vad som tillförlitligt kunnat påvisas.

Bestämmelse om justering av en menersättning finns i 87 § 4 mom.

138 §

Betalning av förskott på ersättning utan beslut

Försäkringsanstalten får betala ut förskott på en ersättning genom att underrätta ersättningstagaren skriftligt om beloppet av ersättningen, om anstalten anser att rätten till ersättning är ostridig, men ett beslut enligt 124 § om att bevilja ersättning ännu inte kan meddelas. Förskott ska dras av från den ersättning som beviljas senare.

139 §

Ersättning som ska betalas ut till arbetsgivaren och sjukkassan

Om försäkringsanstalten har beviljat den skadade ersättning för inkomstbortfall och arbetsgivaren har betalat lön för samma tid till den skadade på grundval av lag eller avtal, ska ersättningen för inkomstbortfall för denna tid betalas till arbetsgivaren till högst samma belopp som lönen för samma tid. Om sådan lön som avses ovan har betalats till den skadade av flera arbetsgivare, ska den ersättning som betalas till arbetsgivarna fördelas mellan dem i proportion till den lön som de har betalat för samma period.

En arbetsgivare som har betalat lön till den skadade på grundval av läroavtalsutbildning enligt 17 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) och som har ersatts i form av rehabilitering enligt denna lag, har rätt att upp till lönebeloppet få den ersättning för inkomstbortfall som den skadade har beviljats för samma tid.

Vad som föreskrivs om arbetsgivaren i 1 mom. ska också tillämpas på en sjukkassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992), när den betalar en förmån som motsvarar lönen enligt 1 mom.

Om arbetsgivaren på grundval av lagstadgad eller avtalsbaserad skyldighet har betalat sjukvårdskostnader för arbetstagaren, ska ersättningen enligt denna lag för dessa sjukvårdskostnader betalas till arbetsgivaren.

140 §

Retroaktiv ersättning som ska betalas till pensionsanstalten

Om den skadade har fått pension eller familjepension enligt de arbetspensionslagar som anges i 3 § i lagen om pension för arbetstagare för samma tid som han eller hon beviljas ersättning för inkomstbortfall eller familjepension retroaktivt enligt denna lag, ska försäkringsanstalten på yrkande av pensionsanstalten betala ersättningen för inkomstbortfall och familjepensionen retroaktivt till pensionsanstalten till den del de motsvarar den pension eller familjepension enligt arbetspensionslagarna som betalats för samma tid.

141 §

Retroaktiv ersättning som ska betalas till arbetslöshetskassan och Folkpensionsanstalten för tiden med arbetslöshetsförmån

Om den skadade har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för samma tid som han eller hon beviljats ersättning för inkomstbortfall retro-

aktivt enligt denna lag, ska försäkringsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala ersättningen för inkomstbortfall retroaktivt till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del den motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som betalats för samma tid.

142 §

Annan retroaktiv ersättning som ska betalas till Folkpensionsanstalten

Om den skadade eller förmånstagaren från Folkpensionsanstalten har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), garantipension enligt lagen om garantipension (703/2010), folkpension eller kompletteringsbeloppet till efterlevandepension enligt folkpensionslagen, bostadsbidrag för pensionstagare enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) som betalas i samband med folkpensionen eller studiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för samma tid som han eller hon beviljats ersättning för inkomstbortfall eller familjepension retroaktivt enligt denna lag, ska försäkringsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten betala ersättningen för inkomstbortfall eller familjepensionen retroaktivt till Folkpensionsanstalten till den del den motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid.

Om Folkpensionsanstalten med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner har ordnat sådan rehabilitering för den skadade som denne får ersättning för enligt denna lag, ska försäkringsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten betala ersättningen enligt denna lag till Folkpensionsanstalten.

143 §

Ersättning som ska betalas till kommunen

Om en kommun eller en samkommun har ordnat vård eller omsorg inom sluten vård eller familjevård för den som har rätt att få ersättning enligt denna lag, ska försäkringsanstalten på yrkande av kommunen eller samkommunen betala den olycksfallsförsäkring och familjepension som den ersättningsberättigade beviljas till kommunen eller samkommunen för tiden i vård eller omsorg inom sluten vård eller i familjevård för att användas på det sätt som anges i klientavgiftslagen.

Om kommunen med stöd av någon annan lag har gett den skadade som har rätt att få ersättning enligt denna lag rehabiliteringstjänster och stödåtgärder, och tjänsterna och åtgärderna gäller samma ändamål och infaller vid samma tidpunkt som den skadade får rehabilitering som ersätts enligt denna lag övergår rätten till ersättning till denna del på kommunen.

Om den skadade har fått utkomststöd enligt 23 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) i förskott, ska som ersättning för utkomststödet den ersättning för inkomstbortfall som beviljats för samma tid betalas till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) på ansökan av organet.

144 §

Avbrott i betalningen av ersättning för inkomstbortfall under fängelsestraff

Betalningen av ersättning för inkomstbortfall till en ersättningstagare som avtjänar fängelsestraff, avbryts när fängelsestraffet pågått en månad. På ansökan fortsätter dock betalningen av ersättning för inkomstbortfall, om avtjänande av fängelsestraffet inte hindrar ersättningstagaren att utföra förvärvsarbete enligt arbetsavtalslagen eller att skaffa arbetsinkomster i egenskap av företagare. Avbruten ersättning för inkomstbortfall börjar på ansökan betalas till ersättningstagaren från och med dagen efter frigivningen.

Avbruten ersättning för inkomstbortfall eller en del av den kan på ansökan betalas ut till ersättningstagarens make, en person som avses i 100 § 2 mom. eller ett barn under 18 år, om ersättningstagaren står för deras för-

sörjning och detta är nödvändigt för att trygga deras försörjning.

145 §

Ersättningarnas inbördes företrädesordning

Om en ersättning som med stöd av denna lag eller någon annan lag ska betalas till någon annan än den som ersättningen med stöd av denna lag har beviljats och två eller flera myndigheter, kommuner, inrättningar, organ eller andra aktörer har rätt till ersättningen, betalas ersättningen i följande ordning:

1) till försäkringsanstalten i form av återkrav enligt 247 § av ersättning som den betalat ut grundlöst,

2) till Folkpensionsanstalten med stöd av 12 kap. 2 § i sjukförsäkringslagen och 22 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner,

3) till arbetsgivaren och sjukkassan med stöd av 139 § i denna lag och till staten med stöd av 16 § i lönegarantilagen (866/1998),

4) till arbetslöshetskassan med stöd av 141 § och Folkpensionsanstalten med stöd av 141 eller 142 §,

5) till pensionsanstalten med stöd av 140 §,

6) till kommunen med stöd av 143 §,

7) till Folkpensionsanstalten med stöd av 28 § i lagen om studiestöd, och

8) till utsökningsmyndigheten med stöd av 4 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007).

19 kap.

Inverkan på handläggningen av ersättningsärenden av att skyldigheter försummas

146 §

Försummelse hos den skadade som orsak till att inledande av ett ersättningsärende fördröjs

Om inledandet av ett ersättningsärende fördröjs väsentligt till följd av att den skadade har försummat sin anmälningsplikt enligt 110 §, kan han eller hon vägras ersättning helt eller delvis för dröjsmålstiden, när vägran är skälig med hänsyn till omständigheterna.

147 §

Försummelse hos arbetsgivaren som orsak till att inledande eller handläggning av ett ersättningsärende fördröjs

Om inledandet eller handläggningen av ett ersättningsärende fördröjs väsentligt till följd av att arbetsgivaren har försummat sin anmälningsplikt enligt 111 §, kan den ersättning som arbetsgivaren ska få med stöd av 139 § vägras för dröjsmålstiden.

148 §

Avbrott i handläggningen av ett ersättningsärende och i betalningen av ersättning samt avgörande av ett ärende

Försäkringsanstalten har rätt att avbryta handläggningen av ett ersättningsärende till dess att den skadade eller förmånstagaren uppfyller sina förpliktelser, om den skadade eller förmånstagaren försummar sin plikt enligt 130 § att lämna information eller om den skadade försummar sin plikt enligt 132 § att gå på undersökningar för utredning av rätten till ersättning eller sin plikt enligt 133 § att ta emot sjukvård.

Försäkringsanstalten kan temporärt avbryta betalningen av ersättningen, om ersättningstagaren försummar sin anmälningsplikt enligt 134 § eller om det i övrigt är uppenbart att förutsättningarna för att betala den beviljade ersättningen inte längre uppfylls. Den skadade eller förmånstagaren ska omedelbart underrättas om att betalningen har avbrutits.

Försäkringsanstalten ska avgöra rätten till ersättning utifrån tillgängliga utredningar, om handläggningen av ett ersättningsärende har avbrutits med stöd av 1 mom. eller betal-

ningen av en ersättning har avbrutits med stöd av 2 mom. Beslutet ska meddelas utan dröjsmål.

149 §

Avbrott i yrkesinriktad rehabilitering

Rehabiliteringspenning betalas inte för den tid en rehabilitering är avbruten eller har fördröjts, om yrkesinriktad rehabilitering eller en utredning av rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna enligt denna lag avbryts eller rehabiliteringen fördröjs av skäl som är beroende av den skadade och som inte är en följd av den skada eller sjukdom som berättigar till ersättning.

150 §

Betalning av retroaktiv ersättning efter avbrott

Om handläggningen av ett ersättningsärende efter ett beslut som meddelats med stöd av 148 § 3 mom. återupptas, betalas ersättning inte retroaktivt för längre tid än ett år utan särskilda skäl.

151 §

Hur ersättning påverkas av försummelse av en skyldighet som gäller sjukvård

Om en skada eller en sjukdom har dragit ut på tiden väsentligt eller skadan eller sjukdomstillståndet har försämrats väsentligt till följd av att den skadade har försummat skyldigheten enligt 133 §, betalas ingen ersättning till den del detta beror på försummelsen.

152 §

Dröjsmålsförhöjning

Försäkringsanstalten ska betala ut förhöjd ersättning för dröjsmålstiden, om anstalten har försummat att meddela ett beslut inom den tid som anges i 127 § eller att betala ut en ersättning på det sätt som avses i 135 §. Dröjsmålsförhöjningen motsvarar den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Skyldigheten att betala dröjsmålsförhöjning gäller dock inte betalningar som grundar sig på samordning eller regressrätt mellan försäkrings- och pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet.

Dröjsmålsförhöjningen ska räknas för varje dag av dröjsmålstiden. Dröjsmålsförhöjning på ersättningsposter som betalas ut senare på grundval av samma beslut räknas dock från och med förfallodagen för ersättningsposten. När ett beslut av försäkringsanstalten har överklagats, kan besvärsinstansen bestämma att dröjsmålsförhöjningen räknas från och med en senare tidpunkt, om försäkringsanstalten kan visa att det under den tid besvären behandlas har skett en väsentlig förändring i ersättningstagarens förhållanden.

Om försäkringsanstalten inte har kunnat betala ut ersättningen i rätt tid av skäl som hänför sig till ersättningstagaren, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsförhöjning för längre tid än från den dag när anstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger. Om betalningen av ersättningen fördröjs till följd av en bestämmelse i lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller i betalningsförmedlingen eller av något annat oöverstigligt hinder som kan likställas med dem, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsförhöjning för tiden för det dröjsmål som orsakats av ett sådant hinder.

Dröjsmålsförhöjning som är mindre än 7,28 euro betalas inte ut.

153 §

Överföring av ett ersättningsärende till Olycksfallsförsäkringscentralen till följd av dröjsmål hos försäkringsbolaget

Om försäkringsbolaget inte har inlett utredningen av ett ersättningsärende inom den tid som anges i 119 § eller meddelat ett beslut inom den tid som anges i 127 §, kan den skadade eller förmånstagaren ansöka hos Olycksfallsförsäkringscentralen om att handläggningen av ersättningsärendet ska överföras till centralen.

154 §

Handläggning av ett fördröjt ersättningsärende

Olycksfallsförsäkringscentralen ska handlägga en ansökan enligt 153 § skyndsamt. Med anledning av ansökan ska Olycksfallsförsäkringscentralen höra det behöriga försäkringsbolaget. Försäkringsbolaget ska utan dröjsmål foga de handlingar som den innehar och som behövs för att utreda ärendet till sitt utlåtande och ge in det till centralen. Om försäkringsbolaget inte har gett in yttrandet eller handlingarna inom en skälig tid som Olycksfallsförsäkringscentralen bestämmer, kan det uteslutande på denna grund anses att försäkringsbolaget har försummat att utreda ersättningsärendet eller att meddela beslut.

Med anledning av ansökan ska Olycksfallsförsäkringscentralen meddela försäkringsbolaget och den skadade eller förmånstagaren ett beslut. Olycksfallsförsäkringscentralens beslut ska iakttas tills ärendet har avgjorts på något annat sätt genom ett lagakraftvunnet beslut. Försäkringsbolaget får inte söka ändring genom besvär i Olycksfallsförsäkringscentralens beslut.

Om Olycksfallsförsäkringscentralen i sitt beslut anser att ett ersättningsärende har fördröjts på det sätt som avses i 153 §, ska den handlägga det fördröjda ärendet och betala en lagstadgad ersättning.

155 §

Betalning av kostnader som orsakas av dröjsmål vid handläggning av ett ärende

Försäkringsbolaget ska till Olycksfallsförsäkringscentralen återbetala sådana skäliga kostnader för handläggningen av ett fördröjt ärende som centralen orsakats samt de ersättningar och fullkostnadsavgifter som centralen har betalat.

V AVDELNINGEN

Försäkringsverksamhet och försäkringspremier

20 kap.

Försäkringsverksamhet

156 §

Tecknande av försäkring

För att uppfylla sin försäkringsskyldighet enligt 3 § ska arbetsgivaren i ett försäkringsbolag som avses i 205 § teckna försäkring för sina arbetstagare innan de börjar arbeta.

En försäkring som arbetsgivaren tecknar anses gälla alla arbetstagare hos arbetsgivaren, om det inte har tecknats separat försäkring för en viss del av företaget eller för ett visst arbete. Om arbetsgivaren har tecknat försäkring för samma arbete i två eller flera försäkringsbolag, gäller den försäkring som har tecknats först.

157 §

Beviljande av en försäkring och tidpunkt när den börjar gälla

Ett försäkringsbolag är skyldigt att bevilja en försäkring som någon ansöker om enligt 156 §.

Försäkringen börjar gälla från och med den tidpunkt när försäkringsbolaget bevisligen har tagit emot ansökan, om det inte har avtalats om en senare tidpunkt.

Försäkringsbolaget är skyldigt att ge försäkringstagaren en skriftlig bekräftelse på att försäkringen gäller.

158 §

Fortlöpande försäkring och tidsbegränsad försäkring

En försäkring tecknas för att gälla fortlöpande och försäkringsperioden är ett kalenderår (*fortlöpande försäkring*). När en försäkring träder i kraft under pågående år löper dock den första försäkringsperioden ut den sista dagen av det kalenderår som följer på det år då försäkringen började gälla.

En försäkring kan också tecknas för viss tid för ett bestämt arbete som fortgår högst ett år eller ett arbetsställe som existerar högst den tiden (*tidsbegränsad försäkring*). Försäkringsperioden är då försäkringens giltighetstid. En tidsbegränsad försäkring upphör utan

uppsägning. Om arbetet dock fortsätter efter att den bestämda tiden löpt ut och försäkringstagaren underrättar försäkringsbolaget om detta innan tiden löper ut, förlängs giltighetstiden för en tidsbegränsad försäkring fram till utgången av den nya tid som försäkringstagaren uppger, dock med högst 12 månader.

159 §

Försäkringstagarens anmälningsplikt när försäkring tecknas

Försäkringstagaren är skyldig att till försäkringsbolaget lämna de uppgifter om sin bransch, kvantitet och kvalitet på arbete som han eller hon låter utföra, tidpunkten för när arbetet börjar, ägarförhållandena i företaget och arbetarskyddsarbete enligt 166 § 5 mom., vilka behövs för att bedöma risken för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, bestämma premien och administrera försäkringen samt om andra omständigheter som påverkar premien och anges av försäkringsbolaget.

Försäkringstagaren ska lämna uppgifterna i samband med ansökan om försäkring eller senast 14 dagar efter att försäkringen har börjat gälla. Om försäkringstagaren inte lämnar in uppgifterna inom den utsatta tiden, bestämmer försäkringsbolaget premien enligt vad som föreskrivs i 161 §.

160 §

Försäkringstagarens anmälningsplikt när försäkringen är i kraft och när den löper ut

Försäkringstagaren ska årligen före utgången av januari anmäla de uppgifter till försäkringsbolaget som avses i 159 § 1 mom. och som försäkringsbolaget har begärt.

Försäkringstagaren ska anmäla väsentliga förändringar som under kalenderåret sker i uppgifterna enligt 1 mom. Anmälan ska göras utan dröjsmål, dock senast inom 30 dagar efter förändringen.

När en tidsbegränsad försäkring har upphört att gälla ska försäkringstagaren anmäla de uppgifter som avses i 1 mom. inom 30 dagar efter att försäkringen upphörde att gälla.

161 §

Hur försäkringspremien bestäms

Försäkringsbolaget ska bestämma försäkringspremien enligt sina premiegrunder och utifrån tillgängliga uppgifter på det sätt som föreskrivs i 21 kap.

162 §

Överföring av fortlöpande försäkring till ett annat försäkringsbolag

Försäkringstagaren kan överföra en fortlöpande försäkring till ett annat försäkringsbolag skriftligt genom en särskild överföringsanmälan. Försäkringen kan överföras så att den upphör att gälla den sista dagen i mars, juni, september eller december, dock inte innan den första försäkringsperioden har löpt ut. Försäkringstagaren ska göra överföringsanmälan hos det nya försäkringsbolaget, som ska sända anmälan till det gamla försäkringsbolaget senast tre kalendermånader före de dagar som nämns ovan.

Försäkringen träder i kraft i det nya försäkringsbolaget från och med den tidpunkt då den tidigare försäkringen upphör att gälla. Om försäkringstagaren har gjort en anmälan hos två eller flera försäkringsbolag om överföring från och med samma tidpunkt, är den första överföringen giltig, om inte försäkringstagaren och försäkringsbolagen har avtalat något annat.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid överföring av försäkring utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

163 §

Försäkringstagarens medellöshet eller okända vistelseort

En försäkring anses ha upphört att gälla från och med den dag då försäkringstagaren försätts i konkurs eller då utmätningsmannen har utfärdat ett intyg över hinder enligt 3 kap. 95 § i utsökningsbalken på grund av försäkringstagarens medellöshet eller att hans eller hennes vistelseort inte är känd.

164 §

Konkursboets försäkringsskyldighet

Om försäkringstagaren försätts i konkurs och arbetet fortsätter för konkursboets räkning, ska konkursboet teckna en ny försäkring som gäller från den tidpunkt när konkursen började.

165 §

När en försäkring upphör att gälla på grund av försäkringsbolagets konkurs

En försäkring upphör att gälla en månad efter det att försäkringstagaren har fått vetskap om att likvidation eller konkurs har inletts i försäkringsbolaget och om att han eller hon är skyldig att inom denna tid teckna en ny försäkring. Har försäkringstagaren inte före det tecknat försäkring i ett annat försäkringsbolag, anses han eller hon ha försummat sin försäkringsskyldighet enligt denna lag. Förvaltningen för det särskilda administrationsboet och, beträffande utländska försäkringsbolag Olycksfallsförsäkringscentralen, är skyldiga att utan dröjsmål skriftligt underrätta försäkringstagarna om skyldigheten att teckna försäkring i ett annat försäkringsbolag.

21 kap.

Hur försäkringspremier ska bestämmas och betalas

166 §

Försäkringsbolagets premiegrunder

Ett försäkringsbolag ska ha kalkyleringsgrunder för försäkringspremierna där det bestäms hur försäkringspremierna kalkyleras (*premiegrunder*). Premiegrunderna ska godkännas av styrelsen och de ska tillämpas enhetligt på alla försäkringstagare. De ska innehålla entydiga beräkningsformler för försäkringspremierna och metoderna för att bestämma försäkringspremierna ska framgå av dem. I metodbeskrivningen ska det också anges hur premiegrunderna ska tillämpas vid särskilda eller förändrade förhållanden som gäller försäkringstagaren.

Premiegrunderna kan ändras under försäkringsperioden på grund av ett tekniskt fel i dem eller på grund av en omständighet som väsentligt inverkar på premienivån och som inte beror på försäkringsbolaget. En ändring av premiegrunderna ska tillämpas på alla försäkringstagare från och med ingången av försäkringsperioden.

Premiegrunder ska utarbetas särskilt för obligatorisk försäkring, för frivillig försäkring för arbetstiden och för fritidsförsäkring. Premiegrunderna ska utarbetas så att premierna står i skälig proportion till kapitalvärdet av de förväntade kostnaderna för försäkringarna. När premierna bestäms, ska möjligheterna att trygga de försäkrade förmånerna och risken för olycksfall och yrkessjukdomar beaktas.

Om omfattningen av det arbete som försäkringstagaren låtit utföra är tillräckligt stor med beaktande av den statistiska tillförlitligheten hos bedömningen av risken för olycksfall (*försäkringstagare med specialpremiegrunder*), ska ersättningar och fullkostnadsavgifter som orsakats av försäkringstagarens försäkringar beaktas när premien bestäms. I övriga fall ska försäkringstagarens premie grunda sig på den riskklassificering som tillämpas i försäkringsbolaget (*försäkringstagare med tariffpremiegrunder*). Om flera försäkringstagare hör till samma ekonomiska sammanslutning, kan sammanslutningen behandlas som en enda försäkringstagare på det sätt som anges i premiegrunderna.

När premien bestäms i fråga om en försäkringstagare med tariffpremiegrunder ska också arbetsgivarens dokumenterade förebyggande arbetarskyddsarbete beaktas.

167 §

Statistiksammanställning

När ett försäkringsbolag har fått en anbudsförfrågan på försäkring från en försäkringstagare som har angett att lönebeloppet är minst 150 000 euro om året, har bolaget rätt att av det försäkringsbolag där försäkringen är eller har varit tecknad avgiftsfritt få uppgifter om lön, skadefall och ersättning för varje obligatorisk försäkring som är föremål

för anbudsförfrågan. Rätten att få uppgifter gäller de fem senaste fulla försäkringsperioderna och den aktuella försäkringsperioden (*statistiksammanställning*). Försäkringsbolaget ska utan dröjsmål lämna en statistiksammanställning, dock senast 14 dagar efter det att ett försäkringsbolag som lämnar anbud har begärt den.

När en försäkringstagare överför sin försäkring till ett annat försäkringsbolag, ska det försäkringsbolag där försäkringen upphör att gälla ge in de löneuppgifter för varje obligatorisk försäkring som ska anges i statistiksammanställningen till det nya försäkringsbolaget. Löneuppgifterna ska lämnas för den senaste fulla och den aktuella försäkringsperioden inom 14 dagar från och med den sista dagen för överföring som avses i 162 § 1 mom.

När försäkringstagaren har överfört sin försäkring till ett annat försäkringsbolag, ska bolaget utan dröjsmål av tidigare försäkringsbolag begära en statistiksammanställning enligt bolagets egna premiegrunder över de försäkringar som överförts i fråga om en försäkringstagare med specialpremiegrunder. Försäkringsbolaget ska överlämna statistiksammanställningen inom tre månader från begäran.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i statistiksammanställningen och bestämmelser om hur och i vilken form uppgifterna ska lämnas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

168 §

Arbetsinkomster som försäkringspremien grundar sig på

De arbetsinkomster som försäkringstagaren har betalat och som ska räknas in i det lönebelopp som försäkringspremien grundar sig på ska bestämmas enligt vad som föreskrivs i 81 § om de arbetsinkomster som en ersättning för inkomstbortfall grundar sig på.

När en arbetstagare från Finland sänds utomlands för att arbeta eller när arbetstagaren an-ställs utomlands så att han eller hon omfattas av tillämpningsområdet för denna lag, ska med avvikelse från det som föreskrivs i 81 § den lön som ska betalas i Finland för motsvarande arbete betraktas som arbetsinkomst. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas den lön som annars kan anses motsvara arbetet som arbetsinkomst.

169 §

Försäkringspremie

Försäkringspremien ska bestämmas enligt de premiegrunder som gäller i början av försäkringsperioden. När försäkringsperioden upphör ska försäkringsbolaget justera premien genom att tillämpa de premiegrunder som fastställts för försäkringsperioden samt de senaste tillgängliga uppgifterna om försäkringstagaren enligt vad som förutsätts i premiegrunderna. Om försäkringspremien avviker från den premie som redan tagits ut, ska försäkringsbolaget ta ut skillnaden av försäkringstagaren eller återbära den (*utjämningspremie*).

Utjämningspremien förfaller till betalning vid en tidpunkt som försäkringsbolaget bestämmer, dock senast ett år efter det att försäkringsperioden upphörde eller, om försäkringen har upphört att gälla under försäkringsperioden, efter det att försäkringen upphörde. I fråga om försäkringstagare med specialpremiegrunder får dock tiden för att betala utjämningspremien vara längre, om detta har avtalats med försäkringstagaren, dock högst fyra år. I sina premiegrunder kan försäkringsbolaget ange beloppet av den minsta utjämningspremie som tas ut eller återbärs.

Efter att ha justerat försäkringspremien för försäkringsperioden ska försäkringsbolaget lämna uppgifter till försäkringstagaren om hur debiteringen av försäkringspremien kan överklagas genom grundbesvär enligt 240 §. Om försäkringspremien för försäkringsperioden är en fast avgift som inte justeras, ska uppgifterna lämnas i samband med debiteringen av premien.

170 §

Försäkringstagarens rätt att få information om grunderna för och utvecklingen av försäkringspremien

Försäkringsbolaget ska tillämpa premiegrunderna så att försäkringstagaren kan få en korrekt och tillräcklig bild av de faktorer som inverkar på försäkringspremien. Försäkringstagare med specialpremiegrunder ska få tillräcklig information också om utvecklingen av premien på längre sikt.

171 §

Riskklassificering som förvaltas av Olycksfallsförsäkringscentralen

Olycksfallsförsäkringscentralen ska ha en riskklassificering av risken för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, som grundar sig på de uppgifter om branscher eller om arbete som försäkringstagarna låtit utföra och som ingår i registret över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt 235 §. Oberoende av den riskklassificering som försäkringsbolaget tillämpar ska bolaget ordna statistiken så att de uppgifter som förutsätts enligt den riskklassificering som Olycksfallsförsäkringscentralen tillämpar finns tillgängliga för centralen i enlighet med 257 § 1—3 mom.

172 §

Dröjsmålsränta och indrivningskostnader

Försäkringstagaren ska på en försenad försäkringspremie betala årlig dröjsmålsränta för dröjsmålstiden enligt räntesatsen i 4 a § 1 mom. i räntelagen och indrivningskostnader för den försenade premien. Bestämmelser om indrivning av dessa fordringar finns i lagen om indrivning av fordringar (513/1999).

173 §

Preskribering av försäkringspremie

Ett försäkringsbolag får inte påföra arbetsgivaren premier efter det att fem år har förflutit sedan utgången av det kalenderår då utjämningspremien för försäkringsperioden förföll till betalning.

174 §

Utsökningsbar försäkringspremie

En försäkringspremie enligt denna lag inklusive dröjsmålsränta får sökas ut utan dom eller beslut på det sätt som det föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

175 §

Preskribering av återbetalning av en försäkringspremie som betalats utan grund

Rätten till återbetalning av en försäkringspremie som betalats utan grund preskriberas fem år efter den dag då premien betalades, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Bestämmelser om avbrytande av preskription finns i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003).

176 §

En delägares eller en bolagsmans ansvar för försäkringspremien

Om försäkringstagaren är en sammanslutning där delägarna eller bolagsmännen svarar för förpliktelserna som för egen skuld, ansvarar en delägare eller en bolagsman också för sammanslutningens försäkringspremier enligt denna lag.

22 kap.

Tillsyn över försäkringsverksamhet

177 §

Allmän tillsyn över försäkringsverksamhet samt tvångsförsäkring

Olycksfallsförsäkringscentralen ska utöva tillsyn över att arbetsgivaren uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt 3 §.

Om arbetsgivaren försummar sin försäkringsskyldighet och inte rättar till försummelsen inom den frist som Olycksfallsförsäkringscentralen ställer, ska centralen på arbetsgivarens bekostnad teckna en obligatorisk försäkring för honom i ett försäkringsbolag som den väljer.

178 §

Försäkringsregister

För tillsynen över försäkringsverksamhet, bekämpning av svart ekonomi och utredning av ersättningsansvarigt försäkringsbolag ska Olycksfallsförsäkringscentralen föra ett register över de arbetsgivare som har tecknat en obligatorisk försäkring för sina arbetstagare (*försäkringsregister*). För varje försäkring ska i registret antecknas arbetsgivarens namn och företags- och organisationsnummer eller personbeteckning samt uppgift om försäkringsbolag och försäkringens giltighetstid.

179 §

Försäkringsbolagets tillsynsplikt

Försäkringsbolaget ska övervaka att en arbetsgivare som har tecknat en försäkring i bolaget uppfyller sin anmälningsplikt och andra försäkringsrelaterade skyldigheter enligt denna lag.

180 §

Arbetarskyddsmyndighetens tillsynsplikt

Arbetarskyddsmyndigheten ska övervaka att arbetsgivaren uppfyller sin försäkringsskyldighet enligt 3 §. Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har arbetarskyddsmyndigheten rätt att av Olycksfallsförsäkringscentralen avgiftsfritt få uppgifter i försäkringsregistret som gäller en sådan arbetsgivare vars arbetsplats är föremål för tillsyn enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Arbetarskyddsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta Olycksfallsförsäkringscentralen om att det finns anledning att misstänkta att en arbetsgivare inte har uppfyllt sin försäkringsskyldighet.

181 §

Avgift som motsvarar försäkringspremien

En arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet enligt 3 § är skyldig att betala en avgift som motsvarar en skälig försäkringspremie för den tid som försummelsen gäller, dock inte för en längre tid än det pågående kalenderåret och de fem senaste kalenderåren.

182 §

Försummelseavgift

En arbetsgivare som har försummat sin försäkringsskyldighet enligt 3 § är skyldig att betala en försummelseavgift som är högst tre gånger så stor som avgiften enligt 181 §.

När storleken på försummelseavgiften bestäms ska hänsyn tas till försummelsetidens längd, att försummelsen är uppsåtlig och återkommande samt omfattning av och riskerna med det oförsäkrade arbetet.

En fysisk person behöver inte påföras försummelseavgift, om försummelsen inte kan anses vara uppsåtlig och det vore oskäligt att påföra avgiften med hänsyn till de omständigheter som nämns i 2 mom.

Försummelseavgift kan inte påföras den som är misstänkt för samma gärning i en förundersökning eller åtalsprövning eller i ett brottmål som behandlas vid en domstol. Försummelseavgift kan inte heller påföras den som åtalats för samma gärning och åtalet har avgjorts i domstol genom ett beslut som vunnit laga kraft.

183 §

Påförande av avgift som motsvarar försäkringspremien och försummelseavgift

Om Olycksfallsförsäkringscentralen anser att arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet enligt 3 §, ska centralen ansöka hos Statskontoret om att få påföra en avgift som motsvarar försäkringspremien enligt 181 § och en försummelseavgift enligt 182 §.

Genom ett beslut ska Statskontoret avgöra huruvida arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet och förplikta den arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet att betala de avgifter som nämns i 1 mom. till Olycksfallsförsäkringscentralen. Arbetsgivaren får överklaga beslutet hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden genom skriftliga besvär.

Bestämmelserna om försäkringspremie i 169 och 172—176 § ska tillämpas också på den avgift som anges i 181 och 182 §.

184 §

Självrisk för en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet

Om det under den tid som arbetsgivaren försummade sin försäkringsskyldighet inträffade ett sådant skadefall i arbetet som ersätts med stöd av denna lag, ska Olycksfallsförsäkringscentralen av arbetsgivaren ta ut beloppet av de betalda ersättningarna och fullkostnadsavgifterna, dock högst 5 000 euro per skadefall.

Bestämmelserna om försäkringspremie i 172 och 174 § tillämpas också på avgiften enligt 1 mom.

185 §

Förlust av rätt till ersättning

En arbetstagare har inte rätt att få ersättning enligt denna lag, om arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet enligt 3 § som ett led i en systematisk försummelse av social trygghet för arbetstagaren, och arbetstagaren har varit medveten om försummelsen och med sitt eget handlande medverkat till att försummelsen skett och därigenom kunnat undvika att betala arbetstagares arbetspensionsförsäkringspremie och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie.

186 §

Kringgående och missbruk av försäkringsskyldigheten

Om en rättshandling för att försäkringsskyldigheten enligt 3 § ska kunna kringgås, en försäkringspremie ska kunna undvikas, ett pensionsskydd utan grund ska kunna ordnas eller av något annat liknande skäl har getts ett sådant innehåll som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte ska det förfaras enligt sakens faktiska natur och syfte, när försäkringsskyldigheten avgörs, försäkringspremien bestäms eller ett ersättningsärende enligt denna lag handläggs.

VI AVDELNINGEN

Frivilliga försäkringar

23 kap.

Allmänna bestämmelser

187 §

Frivilliga försäkringar för arbetstiden och fritiden

Frivilliga försäkringar enligt denna lag är frivillig försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom för arbetstiden och frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden.

Bestämmelserna om obligatorisk försäkring ska tillämpas på frivillig försäkring, om inte något annat föreskrivs nedan.

Ett försäkringsbolag kan inte med hjälp av försäkringsvillkoren utvidga skyddet i en frivillig försäkring. I sina försäkringsvillkor kan ett försäkringsbolag avgränsa en frivillig fritidsförsäkring till att gälla endast skadefall vid motionsidrott, utesluta vissa grenar inom breddidrotten eller begränsa den personkrets som försäkras.

24 kap.

Företagares försäkring för arbetstiden

188 §

Företagares frivilliga försäkring för arbetstiden

Den som har en pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare (1272/2006) har rätt att låta försäkra sig för skadefall som inträffar i arbetet som företagare. Försäkringen ska tecknas i ett enda försäkringsbolag så att den täcker det arbete som företagare som är försäkrat med pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare. Försäkringen kan inte träda i kraft retroaktivt.

Den årsarbetsinkomst för en företagare som en ersättning för inkomstbortfall och familjepension grundar sig på vid en försäkring enligt 1 mom. är lika stor som den för företagaren fastställda arbetsinkomsten enligt 112 § i lagen om pension för företagare som gäller på skadedagen. Om arbetsinkomsten enligt den paragrafen har fastställts till det maximibelopp som anges i paragrafen, kan årsarbetsinkomsten på ansökan fastställas till ett högre belopp, dock högst till ett belopp som är lika stort som den årsarbetsinkomst som motsvarar företagarens arbetsinsats och med iakttagande av principerna i 112 § 1 mom. i lagen om pension för företagare.

189 §

Frivillig försäkring för arbetstiden för företagare som fyllt 68 år

Om en företagare när han eller hon fyller 68 år fortsätter med sitt arbete som företagare, kan försäkringsbolaget på ansökan förlänga giltighetstiden för en försäkring enligt 188 §. I sådana fall ska årsarbetsinkomsten fastställas till ett belopp som är lika stort som den årsarbetsinkomst som motsvarar företagarens arbetsinsats och med iakttagande av principerna i 112 § 1 mom. i lagen om pension för företagare.

190 §

Frivillig försäkring för arbetstiden för företagare under 18 år

En företagare under 18 år har rätt att försäkra sig med en försäkring som avses i 188 § 1 mom., förutsatt att han eller hon uppfyller förutsättningarna i 3 § i lagen om pension för företagare.

Den årsarbetsinkomst som avses i 188 § 2 mom. ska fastställas till ett belopp som är lika stort som den årsarbetsinkomst som motsvarar den arbetsinsats som en företagare under 18 år utför och med iakttagande av principerna i 112 § 1 mom. i lagen om pension för företagare.

191 §

Beviljande av företagares frivilliga försäkring för arbetstiden

Med avvikelse från 157 § 1 mom. är ett försäkringsbolag inte skyldigt att bevilja en försäkring där årsarbetsinkomsten enligt den sista meningen i 188 § 2 mom. tillämpas eller bevilja en försäkring enligt 189 §.

Ett försäkringsbolag kan också låta bli att bevilja en företagare en frivillig försäkring för arbetstiden, om bolaget har ostridiga förfallna fordringar hos försäkringstagaren.

192 §

Försäkringsbolagets rätt att säga upp företagares frivilliga försäkring för arbetstiden

Ett försäkringsbolag har rätt att säga upp en företagares frivilliga försäkring för arbetstiden, om försäkringstagaren har försummat att betala en premie som har förfallit eller om

försäkringstagaren uppsåtligen har gett felaktiga eller bristfälliga uppgifter för handläggningen av ett ersättningsärende eller bestämmande av premien i syfte att skaffa orättmätig ekonomisk nytta för sig själv eller någon annan.

Uppsägningen ska göras skriftligt. Försäkringen upphör att gälla 30 dagar efter att uppsägningen har avsänts. När uppsägningen beror på försummelse enligt 1 mom. att betala premien, upphör försäkringen dock inte att gälla om försäkringstagaren har betalat den förfallna premien innan uppsägningstiden går ut. Försäkringsbolaget ska meddela försäkringstagaren ett beslut om att försäkringen har upphört att gälla.

193 §

När en försäkring upphör att gälla samtidigt som en försäkring enligt lagen om pension för företagare

En företagares frivilliga försäkring för arbetstiden upphör att gälla från och med samma tidpunkt som en pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare upphör att gälla, om inte något annat följer av 189 §. Försäkringen kan upphöra retroaktivt. Försäkringen upphör att gälla när förtagarens verksamhet upphör, om en försäkring enligt lagen om pension för företagare inte träder i kraft eftersom företagarens verksamhet inte har fortgått i minst fyra månader utan avbrott enligt vad som föreskrivs i 4 § 1 mom. 2 punkten i den lagen.

Försäkringsbolaget ska meddela försäkringstagaren ett beslut om att försäkringen har upphört att gälla.

194 §

Företagarens rätt att säga upp en frivillig försäkring för arbetstiden

En företagare kan skriftligt säga upp en frivillig försäkring för arbetstiden så att den upphör att gälla tidigast från och med den tidpunkt när anmälan om uppsägning har kommit in till försäkringsbolaget.

195 §

Anmälan om skadefall

En företagare ska göra en sådan anmälan om skadefall som avses i 111 § 2 mom. till försäkringsbolaget senast den trettionde dagen från skadedagen.

Försummar en företagare att göra en anmälan enligt 1 mom., kan ersättning vägras för dröjsmålstiden om det är skäligt med beaktande av omständigheterna.

196 §

Omständigheterna då skadefallet inträffade

Till ett område enligt 22 § som hör till den plats där arbetet utförs anses det område höra där företagaren i varje enskilt fall utför sitt arbete som företagare. Till området hör dock inte företagarens bostad eller andra områden som företagaren huvudsakligen använder för privat bruk.

Utbildning inom ramen för arbete som företagare betraktas som en utbildning enligt 24 § 1 mom. 1 punkten. Det som föreskrivs i 24 § 1 mom. 2 punkten om ersättning för olycksfall som inträffar i samband med rekreation tillämpas inte på företagare.

Bestämmelserna i 25 § tillämpas på motsvarande sätt när en företagare utför sitt arbete i sin bostad eller på något annat ställe än arbetsuppgiften förutsätter.

197 §

Dagpenning för företagare

Bestämmelserna i 56 § 2 mom., 57—60 § och 70 § tillämpas inte på dagpenning för företagare.

Dagpenning ska betalas enligt full arbetsoförmåga om en skada huvudsakligen hindrar en företagare från att utföra sitt arbete. Dagpenning ska betalas till halva beloppet av dagpenningen enligt full arbetsoförmåga, om en skada på ett betydande sätt begränsar företagarens möjligheter att utföra sitt arbete.

Dagpenningen utgör 1/360 av företagarens årsarbetsinkomst enligt 188—190 §. Be-

stämmelserna i 71—73 och 75—79 § tillämpas inte på årsarbetsinkomst.

198 §

Olycksfallspension för företagare

Utöver vad som föreskrivs i 63 § 2 och 3 mom. ska den arbetsinkomst enligt 112 § i lagen om pension för företagare som företagaren får efter skadefallet beaktas vid en bedömning av nedsättningen i företagarens arbetsförmåga. Om denna arbetsinkomst inte har sänkts efter skadefallet, har företagaren inte rätt att få olycksfallspension som beviljas tills vidare.

När företagarens olycksfallspension räknas ut med stöd av 66 § 1 mom. utgörs årsarbetsinkomsten av företagarens årsarbetsinkomst enligt 188—190 §. Bestämmelserna i 71—73 och 75—79 § ska inte tillämpas på årsarbetsinkomst. Bestämmelsen i 70 § ska inte tillämpas på företagarens olycksfallspension.

25 kap.

Frivillig fritidsförsäkring

199 §

Frivillig fritidsförsäkring för arbetstagare

En arbetsgivare som har tecknat obligatorisk försäkring för sina arbetstagare kan till försäkringen foga en frivillig olycksfallsförsäkring för fritiden. På grundval av försäkringen ersätts som skadefall en olycka som inte har inträffat under de förhållanden som avses i 21—25 §. Ersättning betalas inte för en olycka, om den försäkrades arbete för försäkringstagarens räkning och försäkringstagarens skyldighet att betala lön fortlöpande har varit avbrutna i fler än 30 dagar när olyckan inträffar.

Den dagpenning enligt 58 § som betalas på grundval av en frivillig fritidsförsäkring ska bestämmas på grundval av den lön för sjukdomstiden som den arbetsgivare som tecknat försäkringen har betalat eller på grundval av arbetsinkomsterna från arbete för den arbetsgivaren. På motsvarande sätt ska årsarbetsinkomsten enligt 71—73 § bestämmas på grundval av arbetsinkomsten från arbete hos den arbetsgivare som har tecknat försäkringen. Bestämmelserna i 74—79 § ska inte tillämpas på årsarbetsinkomst.

Försäkringsbolaget är inte skyldigt att bevilja en försäkring enligt 1 mom. och bolaget har rätt att säga upp en försäkring på grundval av försäkringsvillkoren. Försäkringstagaren kan skriftligt säga upp försäkringen så att den upphör att gälla tidigast från och med den tidpunkt när anmälan om uppsägning har inkommit till försäkringsbolaget.

200 §

Företagares frivilliga fritidsförsäkring

En företagare som har tecknat frivillig fritidsförsäkring för arbetstiden kan foga en olycksfallsförsäkring för fritiden till försäkringen. På grundval av försäkringen ersätts en olycka som inte har inträffat under de omständigheter som avses i 21—25 §.

Den årsarbetsinkomst för en företagare som avses i 188—190 § ska tillämpas som grund för ersättning för inkomstbortfall och familjepension. Bestämmelserna i 197 § tillämpas på dagpenning och bestämmelserna i 198 § på olycksfallspension.

Försäkringsbolaget är inte skyldigt att bevilja en försäkring enligt 1 mom. och bolaget har rätt att säga upp en försäkring på grundval av försäkringsvillkoren. Företagaren kan skriftligt säga upp försäkringen så att den upphör att gälla tidigast från och med den tidpunkt när anmälan om uppsägning har inkommit till försäkringsbolaget.

201 §

Begränsning av försäkringsersättning

En yrkessjukdom enligt 26—29 §, väsentligt förvärrande enligt 30 § av skada eller sjukdom som ersätts som yrkessjukdom, ömhet orsakad av arbetsrörelse enligt 33 § eller avsiktlig skada som orsakas av någon annan person ersätts inte på grundval av frivillig fritidsförsäkring.

Ersättning betalas inte heller på grundval av fritidsförsäkring för

1) skada som avses i patientskadelagen,
2) skadefall som ger den skadade rätt att med stöd av någon annan lag få sådan ersättning som anges i denna lag,
3) skadefall som ger den skadade rätt till ersättning för olycksfall i arbetet eller för yrkessjukdom enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare,
4) trafikskada som avses i trafikförsäkringslagen eller i en motsvarande lag i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
5) skada i spårtrafik enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) eller i en motsvarande lag i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I försäkringsvillkoren för en fritidsförsäkring för fartygspersonal som tecknats på grundval av ett arbetskollektivavtal kan det föreskrivas att ersättning inte betalas för olycksfall som beror på krig, uppror eller någon annan liknade väpnad konflikt.

202 §

Avdrag från ersättningar

På en dagpenning som betalas på grundval av en fritidsförsäkring ska ett kalkylerat avdrag göras för den tid som den skadade har rätt att få dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma skadefall. Avdraget ska göras enligt följande tabell:

Dagpenning utan avdrag euro	**Avdrag %**
– 100,00	70
100,01 — 120,00	65
120,01 — 150,00	60
150,01 — 175,00	55
175,01 — 210,00	50
210,01 — 260,00	45
260,01 — 340,00	40
340,01 — 500,00	35
500,01 —	30

På olycksfallspension som den skadade får på grundval av en fritidsförsäkring ska ett avdrag göras för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, sjukpension enligt någon annan lag och därefter för ålderspension som den skadade får för samma tid. På familjepension som betalas till en förmånstagare ska ett avdrag göras för familjepension som på motsvarande sätt betalas för samma skadefall med stöd av någon annan lag.

Bestämmelserna om dagpenning och olycksfallspension i 1 och 2 mom. ska tillämpas också på rehabiliteringspenning.

På sjukvårdsersättning som betalas på grundval av en fritidsförsäkring ska ett avdrag göras för ersättning som den skadade får för samma skadefall med stöd av sjukförsäkringslagen.

203 §

Sjukvård som ersätts

Bestämmelserna i 40—42 § ska inte tillämpas på ersättning för kostnaderna för sjukvård på grundval av en fritidsförsäkring.

26 kap.

Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare vid arbete i utlandet

204 §

Frivillig försäkring för arbetstiden för arbetstagare i utlandet

En finländsk arbetsgivare kan teckna en frivillig försäkring för arbetstiden för en arbetstagare som arbetsgivaren kan ordna pensionsskydd för med stöd av 150 § 2—4 mom. i lagen om pension för arbetstagare. På försäkringsbolagets rätt att inte bevilja försäkring tillämpas bestämmelserna i 191 § 2 mom. och på bolagets rätt att säga upp försäkringen tillämpas bestämmelserna i 192 §.

Dagpenning enligt 58 § som betalas på grundval av en försäkring enligt denna paragraf ska uteslutande bestämmas på grundval av den lön under sjukdomstiden som den arbetsgivare som tecknat försäkringen har betalat eller på grundval av arbetsinkomsten från arbete hos denne arbetsgivare. På motsvarande sätt ska årsarbetsinkomsten enligt 71—74 § bestämmas uteslutande på grundval av arbetsinkomsten från arbete hos den arbetsgivare som tecknat försäkringen. Bestämmelserna i 75—79 § ska inte tillämpas på årsarbetsinkomst.

VII AVDELNINGEN

Verkställighetssystem

27 kap.

Försäkringsanstalter

205 §

Försäkringsbolag som har rätt att bevilja försäkringar

En försäkring enligt denna lag kan beviljas av ett försäkringsbolag som enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) eller lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) har rätt att i Finland bedriva försäkringsverksamhet i den skadeförsäkringsklass 1 som avses i 2 § 1 mom. i lagen om försäkringsklasser (526/2008).

På ett försäkringsbolag som avses i försäkringsbolagslagen tillämpas den lagen och på ett utländskt försäkringsbolag lagen om utländska försäkringsbolag, om inte något annat följer av denna lag.

206 §

Tjänsteansvar

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar ska tillämpas på dem som är anställda hos ett försäkringsbolag eller Olycksfallsförsäkringscentralen och på styrelsemedlemmarna, när de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadestånd finns i skadeståndslagen (412/1974).

207 §

Statskontoret

Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom som orsakats i anställning hos staten betalas av Statskontoret.

208 §

Överlåtelse av försäkringsbeståndet

Utöver bestämmelserna i försäkringsbolagslagen om Finansinspektionens rätt att förbjuda försäkringsbolags fusion, delning, flyttning av hemort och överlåtelse av försäkringsbestånd, får Finansinspektionen inte ge sitt samtycke till fusion, delning eller flyttning av hemort när det gäller ett finländskt försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag eller till överlåtelse av försäkringsbestånd enligt denna lag till ett utländskt försäkringsbolag som inte har säte i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om en sådan åtgärd väsentligt försämrar de försäkrades skydd eller äventyrar verksamhetsförutsättningarna för försäkringssystemet enligt denna lag eller dess förmåga att klara av sina förpliktelser. När Finansinspektionen ger sitt samtycke kan den till samtycket foga villkor som säkerställer att de ovannämnda förutsättningarna uppfylls.

Finansinspektionen ska, innan ett ärende som avses i 1 mom. avgörs, vid behov begära yttrande av arbetsgivarnas, arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer om hur åtgärden inverkar på de allmänna förutsättningarna för att verkställa försäkringssystemet enligt denna lag.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller i tillämpliga delar också förutsättningarna för samtycke enligt 64—66 § i lagen om utländska försäkringsbolag.

28 kap.

Olycksfallsförsäkringscentralen

209 §

Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter

Olycksfallsförsäkringscentralen är ett samordnande organ med uppgift att genomföra och utveckla försäkringsverksamheten enligt denna lag.

Olycksfallsförsäkringscentralens allmänna uppgift är att

1) medverka till att lagen verkställs samordnat och att verkställighetssystemet utvecklas,

2) främja samarbete i ärenden som gäller verkställigheten av lagen och som kräver att försäkringsanstalterna samverkar samt sköta uppgifter som har samband med detta,

3) främja samarbetet mellan de försäkringsanstalter som verkställer lagen och andra försäkringsanstalter samt myndigheterna,

4) utfärda rekommendationer i syfte att främja en enhetlig verkställighet av lagen i ärenden som inte hör till uppgifterna för ersättningsnämnden för olycksfallsärenden, och

5) sköta den informationsverksamhet som verkställigheten av lagen förutsätter.

Dessutom ska Olycksfallsförsäkringscentralen

1) handlägga ersättningsärenden som gäller skadefall som inträffat i oförsäkrat arbete och ta ut en självrisk enligt 184 § av en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet,

2) meddela ett avgörande enligt 7 § om tillämpning av lagen,

3) fastställa formuläret för en anmälan enligt 111 §,

4) sköta sådana uppgifter enligt 154 § som har samband med handläggningen av ett fördröjt ersättningsärende,

5) svara för den riskklassificering som avses i 171 §,

6) i enlighet med 177 § utöva tillsyn över arbetsgivarens försäkringsskyldighet och vid försummelse teckna en obligatorisk försäkring för arbetsgivaren,

7) föra ett försäkringsregister enligt 178 §,

8) göra en ansökan enligt 183 § till Statskontoret om att påföra en arbetsgivare som försummat sin försäkringsskyldighet en avgift som motsvarar försäkringspremien samt en försummelseavgift och att utarbeta samt justera avgiftsgrunder för dessa betalningar,

9) sköta uppdrag i anknytning till garantin enligt 230 §,

10) sköta uppgifter inom ramen för fördelningssystemet enligt 231 §,

11) samla in och redovisa arbetarskyddsavgiften enligt 233 § till Arbetarskyddsfonden,

12) föra ett register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt 235 §,

13) bedriva sådan statistikföring och forskningsverksamhet enligt 236 § som hänför sig till verkställigheten av lagen och förebyggande av skador enligt denna lag,

14) godkänna formuläret för ett yttrande enligt 266 § 3 mom.,

15) vara den försäkringsanstalt på bosättnings- och vistelseorten samt det kontaktorgan som avses i EU:s förordningar om social trygghet och i sådana överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland,

16) sköta andra uppgifter som styrelsen för Olycksfallsförsäkringscentralen beslutar om och som hänför sig till verkställigheten och utvecklandet av denna lag.

På Olycksfallsförsäkringscentralen ska bestämmelserna i 31 kap. 13 § i försäkringsbolagslagen tillämpas i fråga om skötseln av centralens uppgifter vid förberedelser för undantagsförhållanden.

210 §

Olycksfallsförsäkringscentralens serviceuppgifter

Utöver det som i 209 § föreskrivs om Olycksfallsförsäkringscentralens uppgifter ska centralen också sköta de serviceuppgifter som styrelsen anger. Olycksfallsförsäkringscentralen har rätt att ta ut verksamhetsbaserade serviceavgifter för sina tjänster. Avgifterna ska täcka kostnaderna för tjänsterna.

211 §

Tillämpning av bestämmelserna om sökande av ändring och begäran om omprövning

Bestämmelserna i VIII avdelningen om sökande av ändring och begäran om omprövning tillämpas också på beslut och debiteringar som Olycksfallsförsäkringscentralen i någon annan egenskap än försäkringsanstalt meddelar på grundval av denna lag.

212 §

Olycksfallsförsäkringscentralens medlemmar

Ett försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag ska höra till Olycksfallsförsäkringscentralen (*medlemsförsäkringsbolag*). Ett försäkringsbolag är medlem av Olycksfallsförsäkringscentralen så länge som bolaget har ersättningsförpliktelser enligt denna lag.

Till Olycksfallsförsäkringscentralen hör dessutom Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt. Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt deltar i centralens verksamhet bara till den del den har samband med skötseln av de uppgifter som de har till följd av denna lag.

Ett försäkringsbolag som har för avsikt att bedriva försäkringsverksamhet enligt denna lag i Finland ska senast två månader innan verksamheten inleds lämna en anmälan om sina avsikter till Olycksfallsförsäkringscentralen.

213 §

Hur Olycksfallsförsäkringscentralens verksamhetskostnader ska täckas

Medlemsförsäkringsbolagen, Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt är skyldiga att årligen till Olycksfallsförsäkringscentralen betala en avgift som ska täcka centralens verksamhetskostnader.

Medlemsförsäkringsbolagen, Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt ska årligen till Olycksfallsförsäkringscentralen betala 12 000 euro i grundavgiftsandel. Därefter räknas först kostnadsandelen för Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt ut utifrån hur stor del av verksamhetskostnaderna för Olycksfallsförsäkringscentralen som uppskattas falla på dem. Den andel av centralens verksamhetskostnader som inte täcks på detta sätt ska täckas av medlemsförsäkringsbolagen i proportion till premieinkomsterna. Med premieinkomster avses de premieinkomster av försäkringsverksamhet enligt denna lag som framgår av resultaträkningen. Grundavgiftsandelen föranslutningsåret är beloppet av den normala grundavgiften multiplicerat med fyra.

Olycksfallsförsäkringscentralen beslutar om betalningen av kostnadsandelarna och den har rätt att ta ut förskott på dem.

Närmare bestämmelser om hur kostnadsandelarna för medlemsförsäkringsbolagen, Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt ska räknas ut och drivas in meddelas i de grunder för kostnadsfördelningen som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet efter föredragning från Olycksfallsförsäkringscentralen.

Kostnadsandelarna får drivas in utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter. Om avgiften inte betalas senast på förfallodagen tas en årlig dröjsmålsränta ut på det obetalda kapitalet enligt räntesatsen i 4 a § 1 mom. i räntelagen.

214 §

Olycksfallsförsäkringscentralens organ

Olycksfallsförsäkringscentralens organ är allmänna mötet, styrelsen och verkställande direktören.

215 §

Det allmänna mötet och dess uppgifter

Rösträtt vid det allmänna mötet har medlemmarna i Olycksfallsförsäkringscentralen. Handläggningen av ärenden leds av en ordförande som väljs av mötet.

Det allmänna mötet ska

1) besluta om stadgarna för Olycksfallsförsäkringscentralen,

2) behandla bokslutet och revisorernas utlåtande om bokslutet,
3) bestämma om de åtgärder förvaltningen och räkenskaperna för det föregående året ger anledning till,
4) besluta om arvodena för ordföranden och ledamöterna i styrelsen, för ordföranden, medlemmarna och de medicinskt sakkunniga i ersättningsnämnden för olycksfallsärenden samt för revisorerna,
5) besluta om hur många ledamöter och ersättare i styrelsen som ska representera Olycksfallsförsäkringscentralens medlemmar och förrätta val av de ledamöter och ersättare i styrelsen som representerar centralens medlemmar samt val av revisorer, och
6) godkänna budgeten för det kommande året.

216 §

Beslutförhet, röstetal och beslutsfattande på det allmänna mötet

Det allmänna mötet är beslutfört om minst hälften av medlemmarna är representerade på mötet.

Ett medlemsförsäkringsbolags röstetal på det allmänna mötet grundar sig på dess andel av medlemsförsäkringsbolagens sammanlagda premieinkomst från försäkringsverksamhet enligt denna lag. En andel under 0,5 procent medför en röst. En andel under två procent men minst 0,5 procent medför tre röster. En andel under 15 procent men minst två procent medför fem röster. En andel på minst 15 procent medför sju röster.

Statskontoret och lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt har vardera fem röster.

Den mening som understöds av mer än hälften av de avgivna rösterna är det allmänna mötets beslut. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande. Vid val blir de valda som fått flest röster. Om dock endast en person är föreslagen, krävs det mer än hälften av de avgivna rösterna för att bli vald. Vid lika röstetal avgörs val genom lottning.

217 §

Styrelsen, dess mandattid och beslutförhet

Styrelsen för Olycksfallsförsäkringscentralen har högst 13 ledamöter. Högst sju av dem ska företräda medlemmarna i Olycksfallsförsäkringscentralen samt tre arbetsgivarnas och tre arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer. Styrelsen har högst fem ersättare. En ska företräda de viktigaste arbetsgivarcentralorganisationerna, en de viktigaste arbetstagar- och tjänstemannacentralorganisationerna, en den mest representativa organisationen för bevakning av lantbruksföretagarnas ekonomiska intressen och högst två medlemmarna i Olycksfallsförsäkringscentralen. Centralorganisationerna ska underrätta Olycksfallsförsäkringscentralen om vem som företräder dem i styrelsen. Den som är omyndig, har försatts i konkurs eller har meddelats näringsförbud kan inte vara ledamot i styrelsen.

Styrelsens mandattid är tre kalenderår. Styrelsen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande. Om en styrelseledamot avgår eller förlorar sin behörighet under mandattiden, ska en ny ledamot utses i stället för honom eller henne för den återstående mandattiden enligt vad som föreskrivs i 1 mom.

Styrelsen är beslutför när mötesordföranden och minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

218 §

Styrelsens uppgifter samt beslutsfattande och jäv i styrelsen

Styrelsen ska
1) utöva den högsta beslutanderätten i Olycksfallsförsäkringscentralen i de ärenden som inte ingår i det allmänna mötets eller verkställande direktörens beslutanderätt,
2) förbereda ärenden som ska behandlas på det allmänna mötet,
3) anställa och avskeda verkställande direktören och de direktörer som rapporterar till verkställande direktören samt avtala om deras löner och övriga tjänstgöringsvillkor, och
4) bestämma avgifterna för serviceuppgifter enligt 210 §.

Den mening som understöds av ett flertal av de närvarande är styrelsens beslut. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgi-

vande. Vid val blir de valda som fått flest röster. Om dock endast en person är föreslagen, krävs det mer än hälften av rösterna för att bli vald. Vid lika röstetal avgörs val genom lottning.

En ledamot i styrelsen får inte delta i behandlingen av ett sådant ärende som gäller hans eller hennes enskilda intresse eller det enskilda intresset för en sammanslutning där ledamoten är styrelseledamot, verkställande direktör eller anställd.

Styrelsen kan delegera sin beslutanderätt till verkställande direktören, en direktör och en anställd.

219 §

Verkställande direktören och hans eller hennes ställföreträdare

Verkställande direktören för Olycksfallsförsäkringscentralen ska ha god kännedom om försäkringsverksamhet som gäller olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och han eller hon ska ha gott anseende.

Verkställande direktören får inte vara anställd av en medlem i Olycksfallsförsäkringscentralen, höra till något av dess förvaltningsorgan, vara ombud för en medlem eller i övrigt stå i ett sådant förhållande till en medlem som gör att förtroendet för hans eller hennes opartiskhet äventyras av något annat särskilt skäl.

Den som är omyndig, har försatts i konkurs eller har meddelats näringsförbud får inte vara verkställande direktör.

Styrelsen ska utse en ställföreträdare för verkställande direktören. Bestämmelserna i denna lag om verkställande direktören tillämpas på motsvarande sätt på ställföreträdaren.

220 §

Verkställande direktörens uppgifter

Verkställande direktören utövar den högsta beslutanderätten i enskilda ärenden som gäller betalning av ersättning för skador som inträffat i oförsäkrat arbete, handläggning av ett fördröjt ersättningsärende enligt 154 § samt fastställande och debitering av kostnadsandelarna enligt 213 § och fördelningsavgiften enligt 231 §.

Verkställande direktören kan delegera beslutanderätt enligt 1 mom. till direktörer och anställda.

221 §

Namnteckningsrätt, bokföring och bokslut samt revisorer

Styrelseordföranden och verkställande direktören har var för sig och två av styrelsen befullmäktigade personer samfällt rätt att teckna Olycksfallsförsäkringscentralens namn.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska upprätta sin bokföring och sitt bokslut enligt vad som föreskrivs i bokföringslagen (1336/1997).

Styrelsen ska välja två revisorer och personliga revisorssuppleanter för dem för en räkenskapsperiod i sänder för att ganska Olycksfallsförsäkringscentralens bokföring och bokslut samt förvaltning. Minst en revisor och dennes suppleant ska uppfylla de behörighetskrav som i försäkringsbolagslagen ställs på en revisor i ett försäkringsbolag. Revisorerna är samtidigt övervakningsrevisorer.

222 §

Stadgar

Närmare bestämmelser om Olycksfallsförsäkringscentralens förvaltning finns i stadgarna. Stadgarna fastställs av social- och hälsovårdsministeriet efter föredragning från Olycksfallsförsäkringscentralen.

223 §

Klanderbara och ogiltiga beslut av styrelsen och det allmänna mötet

Om ett beslut av styrelsen eller det allmänna mötet inte har kommit till i behörig ordning eller om det i övrigt strider mot lag eller

mot Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar, får en medlem i centralen, styrelsen eller en styrelseledamot väcka talan mot centralen för att få beslutet förklarat ogiltigt. Den som på mötet medverkade till beslutet har inte rätt att väcka klandertalan.

Talan ska väckas senast tre månader från den dag när beslutet fattades eller, om beslutet har fattats utan att ett möte hållits, vid särskilda omröstningstillfällen, per post, genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel, senast tre månader från den dag när beslutsprotokollet är daterat. Om talan inte väcks inom utsatt tid, ska beslutet anses vara giltigt.

Ett beslut är ogiltigt oberoende av klandertalan om det kränker en utomståendes rätt. Den som anser att ett beslut kränker hans eller hennes rätt får väcka talan mot Olycksfallsförsäkringscentralen för att få det fastställt att beslutet är ogiltigt.

224 §

Verkställighetsförbud

När en talan mot Olycksfallsförsäkringscentralen har väckts med stöd av 223 § kan domstolen förbjuda verkställighet av beslutet eller förordna att verkställigheten ska avbrytas. Ett sådant förbud eller förordnande kan också återkallas.

I ett domstolsbeslut enligt 1 mom. får ändring inte sökas särskilt.

225 §

Skadeståndsskyldighet för en styrelseledamot

En styrelseledamot är skyldig att ersätta en skada som han eller hon uppsåtligen eller av vårdslöshet har orsakat Olycksfallsförsäkringscentralen. Detsamma gäller när en medlem i Olycksfallsförsäkringscentralen eller någon annan orsakas skada genom överträdelse av denna lag eller Olycksfallsförsäkringscentralens stadgar. Bestämmelser om tjänsteansvar finns i 206 §.

29 kap.

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden

226 §

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden

Vid Olycksfallsförsäkringscentralen finns ersättningsnämnden för olycksfallsärenden. Den ska främja enhetlighet i ersättningspraxisen enligt denna lag genom att meddela allmänna anvisningar och lämna yttranden.

227 §

Sammansättning

Ersättningsnämnden för olycksfallsärenden har en ordförande, tre juristmedlemmar, fyra arbetsmarknadsmedlemmar, minst fem medicinskt sakkunniga och ett behövligt antal ersättare. Social- och hälsovårdsministeriet utser medlemmarna för högst tre år i sänder. Medlemmarna ska vara förtrogna med lagstiftningen om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomar. Ordföranden och juristmedlemmarna ska ha avlagt högre högskoleexamen i juridik. De medicinskt sakkunniga ska vara i Finland legitimerade läkare som är förtrogna med försäkringsmedicin.

En företrädare för social- och hälsovårdsministeriet ska utses till ordförande för nämnden. Juristmedlemmarna och minst två av de medicinskt sakkunniga samt deras ersättare utses på förslag av Olycksfallsförsäkringscentralen. Av arbetsmarknadsmedlemmarna utses två på förslag av arbetsgivarnas och två på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer. Av arbetsmarknadsmedlemmarnas ersättare utses hälften på förslag av arbetsgivarnas och hälften på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer. Av de medicinskt sakkunniga utses en på förslag av arbetsgivarnas och en på förslag av arbetstagarnas och tjänstemännens viktigaste centralorganisationer. Nämnden, som också kan arbeta indelad i sektioner, ska utse

ett behövligt antal vice ordförande bland sina juristmedlemmar.

Blir ordföranden, en medlem, en medicinskt sakkunnig eller en ersättare permanent förhindrad att sköta sina uppgifter, ska social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bestämmelserna i 1 och 2 mom. för den återstående mandattiden utse en ny ordförande, medlem, medicinskt sakkunnig eller ersättare i hans eller hennes ställe.

228 §

Förfarande för att begära yttrande samt närmare bestämmelser

Nämnden ska skriftligt behandla ärenden som gäller yttranden.

Bestämmelser om avgörande av ärenden i nämnden, om nämndens beslutförhet och förvaltning samt om formen för en begäran om yttrande och för nämndens yttranden utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 kap.

Skyldighet att betala tillskottspremie och garantiavgift

229 §

Försäkringstagarens skyldighet att betala tillskottspremie

En försäkringstagare kan förpliktas att betala tillskottspremie enligt vad som föreskrivs i denna paragraf, om det, efter att en tilläggsavgift enligt 14 kap. 5 § i försäkringsbolagslagen eventuellt har påförts försäkringstagaren, antingen helt eller devis saknas säkerhet för en ersättning från obligatorisk försäkring till följd av att ett försäkringsbolag försatts i likvidation eller konkurs. Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller inte en konsument eller en sådan näringsidkare som, med beaktande av arten och omfattningen av näringsverksamheten och förhållandena i övrigt, i sin egenskap av försäkringsgivarens avtalspart kan jämställas med en konsument.

Tillskottspremie kan påföras en försäkringstagare som med stöd av ägande eller på andra grunder har utövat betydande inflytande på förvaltningen av ett försäkringsbolag, om bolaget väsentligt underlåtit att iaktta bestämmelser eller föreskrifter om försäkringsrörelse eller i affärsverksamheten gjort sig skyldigt till brottsligt förfarande som inte kan betraktas som ringa, när bolaget bedrivit försäkringsverksamhet enligt denna lag. Tillskottspremien ska för varje enskild försäkringstagare vara lika stor som den ekonomiska nytta som han eller hon fått.

Om tillskottspremien enligt 2 mom. inte räcker till för att täcka den andel för vilken säkerhet saknas och om premierna för en obligatorisk försäkring i genomsnitt har varit oskäligt låga i jämförelse med kostnaderna för försäkringarna och detta kan bedömas ha bidragit väsentligt till att försäkringsbolaget försatts i likvidation eller konkurs, kan utöver premien enligt 2 mom. en tillskottspremie påföras de övriga försäkringstagare i bolaget som fått väsentlig ekonomisk nytta av de alltför låga försäkringspremierna. Tillskottspremien får dock för varje enskild försäkringstagare vara högst så stor som den ekonomiska nytta som försäkringstagaren har fått till följd av alltför låga försäkringspremier de tre år som föregått likvidationen eller konkursen.

Beslut om tillskottspremie, dess storlek och redovisningen av den ska fattas av Olycksfallsförsäkringscentralen. Närmare bestämmelser om storlek och redovisningen av tillskottspremie utfärdas vid behov genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. På debiterad tillskottspremie som förfallit till betalning och inte betalats senast på förfallodagen tas dröjsmålsränta ut enligt den räntesats som avses i 4 a § 1 mom. i räntelagen. Tillskottspremie med dröjsmålsränta får sökas ut utan dom eller beslut enligt vad som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

230 §

Garantiavgift som ska påföras ett försäkringsbolag

Om det helt eller delvis saknas säkerhet för en ersättning som grundar sig på en obligatorisk försäkring till följd av att ett försäkringsbolag har försatts i likvidation eller konkurs efter att försäkringstagare har påförts tillskottspremie, ska de försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamheten enligt denna lag solidariskt ansvara för ersättningen eller en del av den. Den andel för vilken säkerhet saknas ska finansieras genom att en årlig garantiavgift tas ut hos de försäkringsbolag som under debiteringsåret bedriver olycksfallsförsäkring enligt denna lag. Försäkringsbolaget kan inkludera merkostnaden för garantiavgiften i de premier för obligatorisk försäkringsverksamhet som förfaller till betalning.

Garantiavgiftens storlek bestäms i proportion till försäkringsbolagets premieinkomst från obligatoriska försäkringar eller till en beräknad premieinkomst utifrån från de risker som försäkringarna täcker. Avgiften får årligen utgöra högst två procent av den premieinkomst som avses ovan. Närmare bestämmelser om garantiavgiftens storlek utfärdas vid behov genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

På en debiterad och till betalning förfallen avgift och på ett förskott på sådan avgift tas dröjsmålsränta ut enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen, om avgiften inte betalats senast på förfallodagen. Avgiften och förskottet på avgiften samt dröjsmålsräntan får sökas ut utan dom eller beslut enligt vad som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

I samband med ett finländskt försäkringsbolags likvidation eller konkurs ska Olycksfallsförsäkringscentralen betala ut ersättningar efter att försäkringsbeståndet och den egendom som svarar mot beståndet har överförts till centralen och också sköta de övriga uppgifter som anges i 23 kap. 21 § i försäkringsbolagslagen och i 49 § i lagen om utländska försäkringsbolag. Gäller likvidationen eller konkursen ett utländskt försäkringsbolag vars hemstat hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet inträder Olycksfallsförsäkringscentralens skyldighet att betala ut ersättningar dock vid en tidpunkt som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet. När Olycksfallsförsäkringscentralen har betalat ersättning till den skadade, övergår hans eller hennes rätt att få ersättning från administrations- eller konkursboet på centralen, upp till det belopp som centralen har betalat ut i ersättning.

31 kap.

Fördelningssystemet

231 §

Fördelningssystemet

Försäkringsbolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag ska varje år bidra till täckande av de kostnader som avses i denna paragraf i proportion till premieinkomsten och på det sätt som anges i 2—10 mom. (*fördelningssystemet*). Med premieinkomst avses i denna paragraf sådana premieinkomster av en försäkring enligt denna lag som ingår i försäkringsbolagets resultaträkning. De kostnader som ska täckas är

1) kostnader för skadefall som inträffat i oförsäkrat arbete och från vilka de avgifter som tagits ut med stöd av 183 och 184 § har dragits av,

2) kostnader för de uppgifter som försäkringsbolaget på bosättnings- eller vistelseorten ska sköta enligt ett internationellt avtal som är bindande för Finland,

3) kostnader som försäkringsbolaget betalar varje kalenderår och som består av

a) indexhöjningar av olycksfallspensioner, fortlöpande menersättningar, rehabiliteringspenningar, familjepensioner, engångsbelopp av menersättningar samt vårdbidrag och klädtillägg,

b) sjukvårdsersättningar enligt 36, 46 och 47 § och ersättningar för rese- och inkvarteringskostnader enligt 50 § som betalas när över nio år förflutit från ingången av det första kalenderåret efter den dag då skadefallet inträffade,

c) rehabiliteringsersättningar enligt 93—97 § och resekostnader enligt 98 § som orsakas av rehabilitering enligt 94 och 97 § och

som betalas när över nio år förflutit från ingången av det första kalenderåret efter den dag då skadefallet inträffade,

d) ersättningar för yrkessjukdomar, förutsatt att det vid sjukdomsdebuten har förflutit minst fem år från den exponering som senast kunnat orsaka sjukdomen,

e) kostnader som avses i 38 och 48 § och som ersatts vid misstanke om en yrkessjukdom som avses i underpunkt d,

f) ersättningar för stora skador enligt vad som föreskrivs i 9 mom.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska meddela försäkringsbolagen senast den 31 maj det år som föregår utbetalningsåret för höjningar, ersättningar och avgifter enligt 1 mom. (*fördelningsår*) det relationstal som bestämmer beloppet av de finansieringsandelar (*fördelningsavgifter*) som behövs för finansieringen av fördelningssystemet i proportion till premieinkomsten under fördelningsåret. Relationstalet ska grunda sig på ett kalkylerat belopp av de förhöjningar, ersättningar och avgifter enligt 1 mom. (*ersättningar enligt fördelningssystemet*) som försäkringsbolagen och Olycksfallsförsäkringscentralen beräknas betala under fördelningsåret och på beloppen av premieinkomsterna. Dessutom ska det över- eller underskott (*fördelningssaldo*) som bildas av skillnaden mellan fördelningsavgifterna och ersättningarna enligt fördelningssystemet för de år som föregår fördelningsåret beaktas i relationstalet. Närmare bestämmelser om hur fördelningssaldot ska beaktas vid uträkningen av relationstalet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Den bolagsspecifika fördelningsavgiften fås genom att relationstalet enligt 2 mom. multipliceras med bolagets premieinkomst under fördelningsåret. Det bolagsspecifika fördelningssaldot bestäms utifrån försäkringsbolagens premieinkomst för fördelningsåret i proportion till det fördelningssaldo som influtit för fördelningsåret och de år som föregår fördelningsåret. Det bolagsspecifika fördelningssaldot utgör försäkringsbolagets skuld till fördelningssystemet, om saldot visar överskott, och försäkringsbolagets fordringar hos fördelningssystemet, om saldot visar underskott.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska senast den 31 maj under fördelningsåret upprätta en kalkyl över de ersättningar som centralen och försäkringsbolagen beräknas betala ur fördelningssystemet under fördelningsåret samt över beloppen av de bolagsspecifika fördelningsavgifterna och fördelningssaldona. Närmare bestämmelser om grunderna för kalkylen utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Olycksfallsförsäkringscentralen ska senast den 31 maj det år som följer efter fördelningsåret fastställa de ersättningar som centralen och försäkringsbolagen ska betala enligt fördelningssystemet under fördelningsåret samt de bolagsspecifika fördelningsavgifterna och fördelningssaldona.

Försäkringsbolaget ska betala den kalkylerade fördelningsavgiften och den slutligt fastställda fördelningsavgiften samt en post som beror på förändringen i det bolagsspecifika fördelningssaldot till Olycksfallsförsäkringscentralen. Centralen ska redovisa den kalkylerade ersättningen och den slutligt fastställda ersättningen enligt fördelningssystemet samt den post som beror på förändringen i det bolagsspecifika fördelningssaldot till försäkringsbolagen. Närmare bestämmelser om fördelningsavgiften och redovisningen av den utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Till de slutliga betalningar som avses i 6 mom. fogas en ränta som beräknats på skillnaden mellan de slutliga betalningarna och förskottsbetalningarna för ett års tid räknat från den 1 juli fördelningsåret. Som ränta tillämpas den referensränta enligt 12 § i räntelagen som gällde den 1 juli.

I 1 mom. 3 punkten underpunkt f avses med stor skada en händelse som är begränsad i tid och rum eller en serie av händelser med samma ursprung och som leder till att ersättningar enligt denna lag betalas till en eller flera skadade eller förmånstagare till ett belopp på sammanlagt mer än 75 000 000 euro (*gräns för stor skada*).

Ersättningar för stor skada ska beaktas endast till den del ersättningarna överskrider gränsen för stor skada. Försäkringsbolagets andel av en stor skada utgörs av de ersättningar som försäkringsbolaget betalar efter det att det sammanlagda beloppet av de er-

sättningar som samtliga försäkringsbolag sammanlagt har betalat för samma stora skada överskrider gränsen för stor skada. Som ersättningar beaktas dock inte de ersättningar som avses i 1 mom. 3 punkten underpunkterna a—e eller de ersättningar som försäkringsbolaget får med stöd av regressrätten enligt 270 §.

Bestämmelserna om ersättningar i denna paragraf tillämpas också på fullkostnadsavgiften enligt 40 §.

232 §

Hur fördelningsavgiften påverkas av överföring eller överlåtelse av försäkringsbeståndet

Om försäkringsbestånd till följd av delning eller överlåtelse av försäkringsbestånd har överförts från ett försäkringsbolag till ett annat, ska de faktiska och kalkylerade premieinkomster och ersättningar enligt fördelningssystemet, som hänför sig till de överförda försäkringarna, samt den del av det fördelningssaldo som fastställts för det år som föregår fördelningsåret och som motsvarar beloppet av dessa försäkringar, anses höra till det försäkringsbolag som försäkringsbeståndet överförts till när en kalkyl enligt 231 § 4 mom. upprättas och fördelningsposterna enligt 5 mom. fastställs.

32 kap.

Särskilda bestämmelser

233 §

Arbetarskyddsavgift

Av en försäkringspremie för obligatorisk försäkring ska 1,75 procent användas för att främja arbetarskyddet enligt vad som föreskrivs i lagen om arbetarskyddsfonden (407/1979). Försäkringsbolaget ska betala beloppet till Olycksfallsförsäkringscentralen, som sedan redovisar det till arbetarskyddsfonden enligt vad som föreskrivs genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

234 §

Statistisk undersökning

Finansinspektionen ska årligen lägga fram en rapport om utfallet av försäkringarna enligt denna lag i varje försäkringsbolag under en period som minst omfattar de fem föregående kalenderåren.

235 §

Register över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

För att förebygga olycksfall i arbetet och för att verkställa och utveckla denna lag ska Olycksfallsförsäkringscentralen föra register över skadefall samt över försäkringar, försäkringstagare och ersättningar enligt denna lag (*register över olycksfall i arbetet och över yrkessjukdomar*).

236 §

Olycksfallsförsäkringscentralens statistik- och forskningsverksamhet

Olycksfallsförsäkringscentralen ska föra statistik över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar samt utarbeta forskningsrapporter som främjar förebyggandet av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och utredningar om förhållandet mellan förebyggande insatser och konsekvenserna av dem och utredningar om sambandet mellan försäkringspremierna och risken för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar. Olycksfallsförsäkringscentralen kan också utarbeta andra forskningsrapporter och kalkyler som behövs för att verkställa, följa upp och utveckla denna lag.

VIII AVDELNINGEN

Sökande av ändring, omprövning och återkrav

33 kap.

Sökande av ändring

237 §

Besvärsinstanser

För sökande av ändring finns besvärsnämnden för olycksfallsärenden, försäkringsdomstolen och högsta domstolen. Bestämmelser om besvärsnämnden för olycksfallsärenden finns i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) och bestämmelser om försäkringsdomstolen i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003). Bestämmelser om högsta domstolen finns i lagen om högsta domstolen (665/2005).

238 §

Rätt att söka ändring

En part som är missnöjd med ett beslut av en försäkringsanstalt får överklaga beslutet hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden genom skriftliga besvär. Den som är missnöjd med ett beslut av besvärsnämnden för olycksfallsärenden får överklaga beslutet hos försäkringsdomstolen genom skriftliga besvär.

En kommun eller en samkommun är inte på den grunden att den har ordnat vård för arbetstagaren, part i ett ärende som gäller en arbetstagares rätt att få ersättning enligt denna lag. En kommun eller en samkommun får överklaga ett beslut om en fullkostnadsavgift. I övrigt gäller om part bestämmelserna i 6 § 1 mom. i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Om det i ett beslut av försäkringsdomstolen avgörs huruvida en skada, sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt denna lag eller frågan om vem som ska betala ersättningen, får beslutet överklagas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

239 §

Verkställighet av beslut

Oberoende av ändringssökande ska försäkringsanstaltens beslut iakttas tills ärendet är avgjort genom ett lagakraftvunnet beslut. Ett lagakraftvunnet beslut av en försäkringsanstalt och besvärsnämnden för olycksfallsärenden verkställs som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

240 §

Grundbesvär

En part som anser att debiteringen av en avgift som har påförts enligt denna lag strider mot lag eller avtal får skriftligt anföra grundbesvär över debiteringen hos besvärsnämnden för olycksfallsärenden senast två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. På grundbesvär som anförs med anledning av utmätning ska dessutom lagen om verkställighet av skatter och avgifter tillämpas.

Den som är missnöjd med ett beslut av besvärsnämnden för olycksfallsärenden i ett ärende som avses i 1 mom. får överklaga det hos försäkringsdomstolen genom skriftliga besvär. Ett beslut av försäkringsdomstolen med anledning av grundbesvär får överklagas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

241 §

Tid för att söka ändring och lämna in besvär

Tiden för att söka ändring är 30 dagar från den dag då parten fick kännedom om ett beslut av försäkringsanstalten eller besvärsnämnden för olycksfallsärenden. Om det inte visas något annat, anses ändringssökanden ha fått kännedom om beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som han eller hon har uppgett.

Besvärsskriften ska inom tiden för att söka ändring lämnas till den försäkringsanstalt som har meddelat beslutet. I ärenden som gäller grundbesvär ska besvärsskriften ges in till besvärsinstansen.

När ett beslut av försäkringsdomstolen överklagas ska bestämmelserna om sökande av ändring i en hovrätts avgörande i 30 kap. i rättegångsbalken iakttas i tillämpliga delar. Tiden för begäran om besvärstillstånd och anförande av besvär är 60 dagar räknat från den dag då ändringssökanden fick kännedom om försäkringsdomstolens beslut.

242 §

Självrättelse och överföring av besvär till en besvärsinstans

Om försäkringsanstalten till alla delar bifaller de yrkanden som framställts i besvären, ska den meddela ett nytt beslut i ärendet. Det nya beslutet får överklagas enligt vad som föreskrivs i 238 och 241 §.

Om försäkringsanstalten inte kan ändra det överklagade beslutet enligt vad som anges i 1 mom., ska den senast 30 dagar efter att besvärstiden har gått ut sända besvärsskriften, de handlingar som gäller besvärsärendet och sitt yttrande till besvärsnämnden för olycksfallsärenden eller, om besvären avser ett beslut av besvärsnämnden, till försäkringsdomstolen. Försäkringsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut ändra sitt tidigare beslut till den del anstalten bifaller ett yrkande som framförts i besvären. Om försäkringsanstalten godkänner yrkandet i besvärsskriften helt eller delvis efter att besvärsskriften redan har lämnats till besvärsinstansen, kan försäkringsanstalten likaså meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. Besvärsinstansen ska utan dröjsmål underrättas om det interimistiska beslutet. Ett interimistiskt beslut av en försäkringsanstalt får inte överklagas.

En avvikelse från den frist som anges i 2 mom. får göras, om det finns ett behov av att inhämta behövlig tilläggsutredning med anledning av besvären. Ändringssökanden ska då utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och yttrandet ska dock ges in till den behöriga besvärsinstansen senast 60 dagar efter att besvärstiden har gått ut.

243 §

Besvär som kommit in efter tiden för att söka ändring

Om en besvärsskrift eller en annan skrivelse som inom viss tid ska ges in till besvärsnämnden för olycksfallsärenden, försäkringsdomstolen eller högsta domstolen kommit in efter utgången av denna tid, kan den trots det tas upp till prövning, om det har funnits tungt vägande skäl till dröjsmålet.

34 kap.

Omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav

244 §

Rättelse av sakfel och skrivfel

Om ett beslut av en försäkringsanstalt grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett procedurfel när beslutet fattades, kan försäkringsanstalten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel kräver dock att parten samtycker till att beslutet rättas.

Försäkringsanstalten ska rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part.

245 §

Omprövning av ett lagakraftvunnet beslut

Om det framkommer ny utredning i ett ärende som gäller att bevilja en vägrad ersättning eller att höja en beviljad ersättning, ska försäkringsanstalten pröva ärendet på nytt. Trots sitt tidigare lagakraftvunna beslut kan försäkringsanstalten bevilja en vägrad ersättning eller den tidigare beviljade ersättningen till ett större belopp. Också besvärsnämnden för olycksfallsärenden och försäkringsdomstolen kan förfara på motsvarande sätt vid behandlingen av ett ärende som gäller ändringssökande.

246 §

Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som en försäkringsanstalt har meddelat på grundval av denna lag grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan besvärsnämnden för olycksfallsärenden på yrkande av en part eller försäkringsanstalten undanröja beslutet och bestämma att ärendet ska behandlas på nytt. Besvärsnämnden ska ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden får inte sökas genom besvär.

Om ett lagakraftvunnet beslut som besvärsnämnden för olycksfallsärenden eller försäkringsdomstolen har meddelat på grundval av denna lag grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag, kan försäkringsdomstolen på yrkande av en part eller försäkringsanstalten undanröja beslutet och bestämma att ärendet ska behandlas på nytt. Försäkringsdomstolen ska ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs.

Om försäkringsanstalten yrkar att ett beslut ska undanröjas, kan den avbryta betalningen av en förmån eller betala ut förmånen i enlighet med sitt yrkande till dess att ärendet har avgjorts på nytt.

Ansökan om att ett beslut ska undanröjas ska göras senast fem år från det att beslutet vann laga kraft. Av särskilt tungt vägande skäl kan ett beslut undanröjas också på ansökan som gjorts efter utgången av den utsatta tiden.

På extraordinärt ändringssökande tillämpas dessutom 31 kap. i rättegångsbalken.

När hörande enligt 1 och 2 mom. delges ska det ske på det sätt som anges i 59 § i förvaltningslagen.

247 §

Återkrav

Om någon har fått ersättning enligt denna lag till ett högre belopp än vad som föreskrivs i denna lag, ska försäkringsanstalten återkräva den grundlöst betalda ersättningen.

Det är möjligt att helt eller delvis avstå från återkrav av en grundlöst betald ersättning, om det anses skäligt och betalningen av ersättningen inte ska anses vara en följd av ersättningstagarens eller hans eller hennes företrädares svikliga förfarande eller om det belopp som ska återkrävas är litet.

En grundlöst betald ersättning får återkrävas också genom kvittning mot andra framtida ersättningsposter än de som avses i 276 § 2 mom. Utan ersättningstagarens samtycke får dock inte från den ersättningspost som var gång ska betalas dras av mer än en sjättedel av den del av ersättningen som återstår när det på ersättningsposten har verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) eller innehållits källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978).

En grundlöst betald ersättning ska återkrävas inom tio år räknat från utbetalningsdagen. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet meddelades, om inte preskriptionen avbrutits före det. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder. Från den tidpunkt när preskriptionstiden avbryts börjar en ny fem år lång preskriptionstid.

IX AVDELNINGEN

Särskilda bestämmelser

35 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

248 §

Tillämpning av offentlighetslagen

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) nedan offentlighetslagen, tillämpas på försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen till den del de utövar offentlig makt enligt 4 § 2 mom. i offentlighetslagen, om inte något annat anges i denna eller i någon annan lag.

Också när det inte är fråga om utövning av offentlig makt, ska på försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen i ärenden som har samband med verkställigheten av denna lag tillämpas offentlighetslagens 22 §

om handlingssekretess, 23 § om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande, 24 § om sekretessbelagda myndighetshandlingar, 7 kap. om undantag från och upphörande av sekretess samt 35 § om straffbestämmelser.

När denna lag verkställs ska inte bestämmelserna om sekretess och rätt att lämna ut uppgifter i 30 kap. 1 och 3 § i försäkringsbolagslagen tillämpas.

249 §

Uppgifter om arbetsgivarens ekonomiska ställning

Utöver vad som bestäms i 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen om sekretess för uppgifter om näringsidkare är också de handlingar och uppgifter sekretessbelagda som hänför sig till verkställigheten av denna lag och som gäller arbetsgivarens ekonomiska ställning.

250 §

Den skadades eller förmånstagarens rätt att få uppgifter om sitt ersättningsärende

På begäran ska pensionsanstalten till den skadade eller hans eller hennes förmånstagare lämna ut uppgifter om hans eller hennes ersättningsärende. Bestämmelser om rätten att i ett personregister kontrollera uppgifter om sig själv finns i personuppgiftslagen.

251 §

Arbetsgivarens rätt att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har arbetsgivaren rätt att av försäkringsanstalten få uppgifter om ersättningar som beviljats enligt denna lag, när uppgifterna är nödvändiga för ekonomi- och personalförvaltningen och kontroll av premien samt nödvändiga uppgifter för att specificera skadefall som anstalten har betalat ersättning för.

252 §

Rätten för en försäkringsanstalt och en besvärsinstans att få uppgifter

En försäkringsanstalt samt en besvärsinstans som handlägger försäkrings- eller ersättningsärenden enligt denna lag har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information rätt att

1) av en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring och av myndigheter och andra aktörer som offentlighetslagen tillämpas på få de uppgifter om arbetstagarens arbetsförhållanden, arbete som företagare och inkomster, betalda förmåner och andra faktorer som är nödvändiga för att avgöra ett försäkrings- eller ersättningsärende som är under handläggning eller som i övrigt är nödvändiga för att verkställa de uppgifter som föreskrivs i denna lag, EU:s förordningar om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

2) av arbetsgivaren få de uppgifter om skadefallet, de förhållanden under vilka skadefallet inträffade, orsakerna och följderna, arbetstagarens arbete, arbetsgivarens vederlag till arbetstagaren och grunderna för dem samt andra uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ett försäkrings- eller ersättningsärende som är under handläggning eller som i övrigt är nödvändiga för att verkställa de uppgifter som föreskrivs i denna lag, EU:s förordningar om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

3) av läkare och andra yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, av sådana verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter och av den som genomför rehabiliteringen av den skadade och andra verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården samt av socialserviceproducenter eller vårdinrättningar på begäran få yttranden som dessa utarbetat samt andra uppgifter ur den skadades journalhandlingar och om hälsotillstånd, arbetsförmåga, vård och rehabilitering som är nödvändiga för att verkställa uppgifterna enligt 1 mom.

4) av en pensionsanstalt och Pensionsskyddscentralen få för handläggning av försäkrings- eller ersättningsärenden nödvändiga uppgifter om försäkring enligt lagen om

pension för företagare och om företagares arbetsinkomster enligt 112 § i den lagen.

När uppgifter som är nödvändiga för handläggningen av den skadades ersättningsärende begärs av arbetsgivaren får det till arbetsgivaren utan den skadades samtycke endast lämnas ut de sekretessbelagda uppgifter om den skadade som är nödvändiga för att specificera de begärda uppgifterna.

De uppgifter som avses i denna paragraf får inhämtas via en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

253 §

Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn

Ett försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen har rätt att inspektera arbetsgivarens lokaler och rätt att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om en arbetsgivare har uppfyllt sina förpliktelser enligt denna lag. Vid inspektionen är arbetsgivaren skyldig att visa sin lönebokföring och arbetstidsredovisning och allt annat material, oberoende av framställningsform eller lagringsmedium, som kan inverka på försäkringsskyldigheten enligt denna lag.

För inspektionen har försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter.

Inspektion får göras i arbetsgivarens bostad endast om det finns grundad anledning att misstänka att arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet enligt denna lag och inspektionen är nödvändig för att klargöra frågan. En inspektion i arbetsgivarens bostad får förrättas endast av polisen.

254 §

Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument

En försäkringsanstalt har rätt att i arbetsgivarens dokument granska riktigheten av de uppgifter som ingår i arbetsgivarens skyldighet enligt denna lag att lämna uppgifter. En försäkringsanstalt har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att få uppgifterna.

255 §

Försäkringsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter

Utöver vad som förskrivs i offentlighetslagen har en försäkringsanstalt rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

1) till behöriga myndigheter och organ får uppgifter som är nödvändiga för att verkställa uppgifter enligt EU:s förordningar om social trygghet och en överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland lämnas ut,

2) till ett ministerium, Skatteförvaltningen och inrättningar eller sammanslutningar som sköter det lagstadgade socialförsäkringssystemet och som administrerar sådana sociala förmåner som påverkas av en ersättning enligt denna lag får i fråga om en person som fått ersättning enligt denna lag personbeteckning och övriga identifieringsuppgifter, uppgifter om betalade ersättningar, uppgifter om arbetsgivaren och andra härmed jämställbara uppgifter som är nödvändiga för sådan samkörning av personuppgifter och annan övervakning av engångskaraktär som är nödvändiga för att utreda brott och missbruk som riktar sig mot socialskyddet lämnas ut, samt till polis- och åklagarmyndigheten de ovannämnda uppgifterna, om de är nödvändiga för att utreda brott och väcka åtal,

3) till en försäkringsanstalt som verkställer försäkring i enlighet med denna lag, trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen samt till Trafikförsäkringscentralen och Patientförsäkringscentralen får uppgifter om brott som riktats mot försäkringsanstalter i samband med verkställigheten av denna lag, uppgifter om skador som anmälts till dem och om betalda ersättningar samt ersättnings-

sökandenas och ersättningstagarnas personbeteckningar och andra identifieringsuppgifter lämnas ut, om det är nödvändigt för att förebygga brottslighet som riktas mot dem och om datasekretessnämnden har beviljat tillstånd enligt 43 § i personuppgiftslagen att behandla uppgifterna,

4) till en annan försäkringsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet och till Trafikförsäkringscentralen och Patientförsäkringscentralen får uppgifter som är nödvändiga för att utreda deras ansvar för samma skada lämnas ut,

5) till en annan försäkringsanstalt och den som orsakat skadan får sådana uppgifter lämnas ut som är nödvändiga för att utöva den regressrätt som en försäkringsanstalt som bedriver försäkringsverksamhet enligt denna lag har,

6) till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet får uppgifter lämnas ut om utsökningsbara fordringar som dessa med stöd av denna lag har på försäkringstagaren och den försäkringsskyldige,

7) till en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården och till en självständig yrkesutövare vilka avses i 252 § 1 mom. 3 punkten får de uppgifter om den skadade lämnas ut som är nödvändiga för att ge en betalningsförbindelse eller när en försäkringsanstalt begär ett sakkunnigyttrande för avgörande av ett ersättningsärende.

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har ett försäkringsbolag och dess ombud rätt att till ett annat företag som hör till samma koncern som försäkringsbolaget, försäkringsgrupp enligt 26 kap. i försäkringsbolagslagen eller ekonomiska sammanslutning enligt 30 kap. 3 § 2 mom. i samma lag samt till samma finans- och försäkringskonglomerat enligt lagen (699/2004) om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag och som behövs för att sköta uppgifterna enligt denna lag.

Ett försäkringsbolag får inte i någon annan verksamhet utnyttja uppgifter som hänför sig till verkställigheten av denna lag och som omfattas av sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar i rätten att få information, om det inte finns särskilda bestämmelser om detta i lag. Sådana uppgifter får inte heller lämnas ut till försäkringsbolagets bolagsstämma, representantskap eller delägare.

Trots bestämmelserna i 2 och 3 mom. kan ett försäkringsbolag till ett annat företag som avses i 2 mom. lämna ut och i sin övriga försäkringsverksamhet använda de uppgifter om försäkringstagaren som behövs för kundtjänst, kundrelationer och annan kundhantering. Sådana uppgifter är den försäkringstagande arbetsgivarens eller företagarens namn, personbeteckning, företags- och organisationsnummer och kundnummer, kontaktinformation, ägarförhållandena i företaget och företagets försäkringsarrangemang enligt denna lag och den lönesumma som ligger till grund för dem samt uppgifter i kundhanteringen som kan jämställas med dessa uppgifter.

256 §

Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagets rätt att lämna ut uppgifter i tillsynsärenden

Utöver vad som föreskrivs i offentlighetslagen har Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolag rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut uppgifter enligt följande:

1) till Statskontoret, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Pensionsskyddscentralen och pensionsanstalter som verkställer lagstadgad försäkring får nödvändiga uppgifter om arbetsgivaren och försäkringen lämnas ut i syfte att fullfölja en lagstadgad tillsynsuppgift, om det finns anledning att misstänka att arbetsgivaren inte har uppfyllt sin lagstadgade avgifts- eller försäkringsskyldighet,

2) till arbetarskyddsmyndigheten får uppgifter som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna uppfylla tillsynsplikten enligt lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006) lämnas ut, om det finns anledning att misstänka att beställaren inte har uppfyllt sin utredningsskyldighet eller att någon av beställarens avtalsparter har gett felaktiga bevis på att försäkringsskyldigheten

enligt denna lag har uppfyllts eller på att försäkringspremierna är betalda, och

3) till Skatteförvaltningen får de uppgifter som är nödvändiga för att den ska kunna uppfylla övervakningsskyldigheten enligt lagen om förskottsuppbörd lämnas ut, om det finns anledning att misstänka att arbetsgivaren inte har uppfyllt sin förskottsinnehållningsskyldighet.

Sekretessbelagda uppgifter som lämnats ut med stöd av denna lag får lämnas vidare när de behövs för att utreda brott och väcka åtal. Uppgifterna ska utplånas genast när de inte längre behövs.

257 §

Försäkringsanstaltens skyldighet att lämna ut uppgifter till Olycksfallsförsäkringscentralen

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information ska en försäkringsanstalt varje kalenderår för registret över olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt 235 § till Olycksfallsförsäkringscentralen lämna ut uppgifter om

1) försäkringstagarens bransch och hemort,

2) giltighetstiden för försäkringen, försäkringsgren och premiesystem

3) arten och omfattningen av det arbete som försäkringstagaren låtit utföra, de löner som anmälts för försäkringen och de debiterade försäkringspremierna,

4) tidpunkten och platsen för ett olycksfall i arbetet, omständigheterna under vilka olycksfallet inträffat samt orsakerna och följderna

5) tidpunkten för när yrkessjukdomar debuterar, omständigheterna samt orsakerna och följderna,

6) tidpunkten när ett ersättningsärende väcktes,

7) tidpunkten för besluten och avgörandena i ersättningsärenden,

8) det arbete som den skadade utförde,

9) hur ersättningen har bestämts och faktorer som påverkar beloppet,

10) de ersättningar som har betalats ur försäkringen och regressersättningar särskilt för varje ersättningstagare och ersättningsslag.

De uppgifter som avses i 1—3 punkten ska lämnas ut för varje försäkring specificerade med försäkringsnummer och försäkringstagarens företags- och organisationsnummer eller personbeteckning och de uppgifter som avses i 4—10 punkten specificerade för varje skadefall med försäkrings- och skadefallsnummer och den skadades personbeteckning.

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att av en försäkringsanstalt utöver de uppgifter som avses i 1 mom. på begäran få andra uppgifter som är nödvändiga för förvaltande av den riskklassificering som avses i 171 § och undersökningarna och kalkylerna enligt 236 §.

Utöver det som i offentlighetslagen och i denna lag föreskrivs om hemlighållande av uppgifter ska de personuppgifter som lämnats ut för uppdrag som avses i 235 och 236 § hållas hemliga och de får inte användas eller lämnas ut för att användas när beslut som gäller den försäkrade fattas, med undantag för fall enligt 262 § 3 punkten. I övrigt ska personuppgiftslagen tillämpas på behandlingen av personuppgifter.

Närmare bestämmelser om innehållet i de uppgifter som avses i denna paragraf och om hur och när de ska ges in får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

258 §

Försäkringsbolagets skyldighet att lämna ut uppgifter till försäkringsregistret

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information ska försäkringsbolag till Olycksfallsförsäkringscentralen för det försäkringsregister som centralen för, lämna ut de uppdaterade uppgifter om försäkringstagarna som avses i 178 §. Närmare bestämmelser om hur och i vilken form uppgifterna ska lämnas ut utfärdas vid behov genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

259 §

Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att få uppgifter

Olycksfallsförsäkringscentralen har rätt att av Arbetshälsoinstitutet, arbetarskyddsmyndigheten och polisen få de uppgifter om orsakerna till och följderna av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som behövs för forskningsrapporter och kalkyler enligt 236 §.

De uppgifter som avses i 1 mom. ska på begäran ges specificerade genom den skadades personbeteckning.

Efter att ett försäkringsbolag har försatts i likviditet eller konkurs har Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information av försäkringsbolagets likvidatorer och konkursbo få de uppgifter som är nödvändiga för att sköta uppdrag enligt 229 och 230 §.

260 §

Olycksfallsförsäkringscentralens och försäkringsbolagens rätt att få uppgifter för tillsyn

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag rätt att av arbetsgivaren, försäkrings- och pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet, myndigheterna och andra aktörer som offentlighetslagen tillämpas på få uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla den tillsynsplikt som föreskrivs i denna lag. Dessutom har Olycksfallsförsäkringscentralen och försäkringsbolag rätt att i detta syfte av skattemyndigheterna som massinformation få namnet på de arbetsgivare som betalat lön eller annat vederlag till arbetstagarna, företags- och organisationsnummer eller arbetsgivarnas personbeteckningar, kontaktinformation, årsdeklarationer eller uppgifter som motsvarar årsdeklarationerna, branscher och uppgifter om de vederlag som arbetsgivarna har betalat för arbete och de arbetsgivarprestationer som anknyter till dem.

Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag har rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. även om de i sin begäran om uppgifter inte har specificerat vilka arbetsgivare som i form av massinformation blir föremål för ett tillsynsförfarande och även om ett tillsynsförfarande ännu inte har inletts. Dessutom har Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag rätt att få massinformationen även om beskattningen ännu inte är fastställd. För verkställigheten av ett tillsynsuppdrag har Olycksfallsförsäkringscentralen och ett försäkringsbolag rätt att samköra och behandla de personuppgifter som avses i 1 mom. Samkörda uppgifter kan bevaras i fem år, dock högst till dess att tillsynsförfarandet avslutats. Samkörda uppgifter får inte lämnas ut vidare.

De uppgifter som avses i denna paragraf får inhämtas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

261 §

Rätt för ersättningsnämnden för olycksfallsärenden att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har ersättningsnämnden för olycksfallsärenden rätt att få de uppgifter av en försäkringsanstalt och Olycksfallsförsäkringscentralen som de förfogar över och som är nödvändiga för att avgöra ett yttrandeärende.

På sekretess för de av ersättningsnämndens handlingar som har samband med verkställigheten av denna lag samt på rätten att ta del av en handling tillämpas 248 § samt 3 kap. i offentlighetslagen. Bestämmelserna i 33 § 1 mom. i offentlighetslagen tillämpas på sökande av ändring i sådana beslut av ersättningsnämnden där ett ärende som gäller rätt att ta del av en handling har avgjorts.

262 §

Olycksfallsförsäkringscentralens rätt att lämna ut uppgifter

Utöver vad som förskrivs i denna eller i någon annan lag har Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information, lämna ut de uppgifter som den har fått av en försäkringsanstalt med stöd av 257 § enligt följande:

1) till Statistikcentralen får lämnas ut uppgifter om ersättningstagarens personbeteckning, tidpunkten och platsen för skadefallet, förhållandena under vilka skadefallet inträffat och orsakerna till det, följderna av det och uppgifter om arbetsoförmågans varaktighet, likaså andra uppgifter som baserar sig på anmälan enligt 111 § 2 mom. och som är nödvändiga för att sammanställa statistik som hör till Statistikcentralens verksamhetsområde och som beskriver samhällsförhållandena och deras utveckling,

2) till Arbetshälsoinstitutet får uppgifter som avses i 2 a § 2 mom. i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) lämnas ut för registrering av arbetsrelaterade sjukdomar, och

3) till Pensionsskyddscentralen får uppgifter om ersättningar som beviljats av försäkringsanstalterna och som inverkar på arbetspensionen lämnas ut.

263 §

Riktigheten och sekretessen hos uppgifter som lämnas ut

En försäkringsanstalt ansvarar för att innehållet i uppgifter som den lämnat ut med stöd av 255 och 261 § motsvarar de uppgifter som de fick av den som lämnade ut uppgifterna.

Bestämmelserna om tystnadsplikt och brott mot den gäller också dem som fått sekretessbelagda uppgifter på grundval av 255 § 2 och 4 mom.

264 §

Teknisk anslutning

Utöver vad som föreskrivs i 29 § 3 mom. i offentlighetslagen har en försäkringsanstalt rätt att öppna en teknisk anslutning

1) för en sammanslutning eller inrättning som verkställer lagstadgad försäkring till sådana uppgifter i sina personregister som sammanslutningen eller inrättningen med stöd av denna eller annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter,

2) för myndigheter eller organ enligt 255 § 1 mom. 1 punkten för att lämna ut uppgifter som avses i den punkten.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får också sekretessbelagda uppgifter inhämtas utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

Innan en teknisk anslutning öppnas, ska den som begär uppgifter, lägga fram en utredning för den som öppnar anslutningen om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

36 kap.

Särskilda bestämmelser

265 §

Avgiftsfrihet för uppgifter

En försäkringsanstalt och en besvärsinstans enligt denna lag har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som de enligt denna lag har rätt att få. Om uppgifterna begärs i en viss form och detta medför väsentliga merkostnader för den som lämnar ut uppgifterna ska merkostnaderna dock ersättas. Bestämmelser om ersättningar för uppgifter om hälsotillstånd finns i 266 §.

266 §

Ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd

En försäkringsanstalt och en besvärsinstans enligt denna lag har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter om den skadades hälsotillstånd som de enligt denna lag har rätt att få.

En försäkringsanstalt har rätt att få uppgifter om en persons hälsotillstånd i den form som anstalten har specificerat dem i begäran om utlämnande av uppgifter. Den som lämnar ut uppgifterna har då rätt att i fråga om de uppgifter som den lämnat ut med stöd av 252 § 1 mom. 3 punkten få en skälig ersättning av den som begärt uppgifterna för det arbete och de kostnader som utlämnandet förorsakat.

En yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har rätt att få en skälig ersättning för yttranden som han eller hon lämnar på grundval av den skyldighet att lämna uppgif-

ter som föreskrivs i 252 § 1 mom. 3 punkten. Yttrandet ska lämnas på en blankett enligt formulär som godkänts av Olycksfallsförsäkringscentralen. Om yttrandet har lämnats av en person inom den hälso- och sjukvård som anordnas av en kommun eller en samkommun betalas arvodet till kommunen eller samkommunen.

267 §

Arbetsgivarens olycksfallsförteckning

Arbetsgivaren ska se till att det för att förebygga olycksfall och för att utreda ersättnings- och försäkringsärenden förs en olycksfallsförteckning. Förteckningen ska innehålla uppgifter om den skadades personbeteckning och andra identifieringsuppgifter, tidpunkten för olycksfallet i arbetet, förhållanden under vilka olycksfallet i arbetet inträffat och orsakerna till det, arbetets art, de skador och sjukdomar som olycksfallet i arbetet orsakat och, om möjligt, namn och adressuppgifter för åtminstone två personer som var närvarande när olycksfallet inträffade samt andra uppgifter som är nödvändiga för dessa ändamål.

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information ska olycksfallsförteckningen på begäran visas upp för den behöriga arbetarskyddsmyndigheten, polisen och de arbetarskyddsfullmäktige som valts av arbetstagarna, när de utför sina lagstadgade uppgifter.

268 §

Justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient

De belopp som anges i 3 § 2 mom., 44 § 1 mom. 2 punkten, 79 §, 152 § 4 mom. och 184 § justeras varje kalenderår med den lönekoefficient som anges i 96 § i lagen om pension för arbetstagare. De belopp som anges i 51, 52 och 86 och 93 § samt 109 § 1 mom. justeras varje kalenderår med det arbetspensionsindex som anges i 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

Olycksfallspension och rehabiliteringspenning som betalas från och med årsdagen för skadedagen, fortlöpande menersättning och familjepension justeras varje kalenderår med arbetspensionsindexet enligt 98 § i lagen om pension för arbetstagare. Ersättning som ges ut som engångsersättning indexjusteras enligt tidpunkten när ersättningen betalades.

269 §

Avrundning av belopp

De belopp som justeras enligt 268 § och anges i 51, 52 och 93 § samt 152 § 4 mom. avrundas till närmaste cent, de belopp som anges i 44 § 1 mom. 2 punkten, 79 och 86 §, 109 § 1 mom. och 184 § till närmaste hela tio euro och de belopp som anges i 3 § 2 mom. till närmaste hela hundra euro.

270 §

Regressrätt för försäkringsanstalten

En försäkringsanstalt som har betalat ersättning för en skada har rätt att av den som med stöd av skadeståndslagen eller annan lag är ersättningsskyldig gentemot den skadade, få tillbaka det betalda beloppet. Regressersättningen kan vara högst så stor som det belopp som den ersättningsskyldige vore skyldig att betala till den skadade.

Regressrätt föreligger dock inte mot en arbetsgivare som har tecknat en försäkring enligt denna lag och fått ersättning för en skada från försäkringen, om inte arbetsgivaren har orsakat skadan uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Bestämmelserna i detta moment ska också tillämpas på staten i egenskap av den skadades arbetsgivare.

Regressrätt föreligger inte heller mot en fysisk person, om inte personen har orsakat skadan uppsåtligen eller av grov oaktsamhet.

271 §

Rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten

En försäkringsanstalt som har betalat en fullkostnadsavgift enligt 40 § för en skada har rätt att av den för samma skada ersättningsskyldiga trafikförsäkringsanstalten få tillbaka avgiften till det belopp som trafikförsäkringsanstalten enligt trafikförsäkringslagen är skyldig att betala avgiften.

272 §

Framläggande av denna lag till påseende

Arbetsgivaren ska hålla denna lag och information om det försäkringsbolag som försäkrat arbetet tillgängliga på arbetsplatsen.

273 §

Förhör av vittnen

En försäkringsanstalt har rätt att på eget initiativ eller på begäran av en part låta höra vittnen i förvaltningsdomstolen, när de utreder ett ärende som är under handläggning.

274 §

Jäv

Trots 28 § 1 mom. 4 och 5 punkten i förvaltningslagen kan en tjänsteman vid en försäkringsanstalt handlägga ärenden som hör till verkställigheten av denna lag, när ärendet gäller en arbetsgivare som ordnat försäkringsskydd enligt denna lag hos försäkringsanstalten, en arbetstagare som är anställd hos en sådan arbetsgivare eller en företagare.

275 §

Skyldighet att bevara handlingar

En försäkringsanstalt ska bevara de handlingar som gäller försäkringsskydd eller ersättningsärenden enligt denna lag på det sätt som föreskrivs i arkivlagen (831/1994). Om arkiv-verket inte har bestämt att handlingar ska förvaras varaktigt, ska försäkringsanstalten bevara handlingar och uppgifter enligt följande:

1) försäkringsansökan, försäkringsbrev, anmälan om uppsägning av försäkring och andra med dem jämställbara handlingar och uppgifter om en försäkrings början, giltighet och upphörande, anmälan om skadefall, utlåtanden, intyg, ställningstaganden och undersökningsresultat av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården beträffande den skadades hälsotillstånd, om behov av hjälp, arbets- och funktionsförmåga, rehabilitering och död, uppgifter om den skadades och hans eller hennes förmånstagares inkomster, försäkringsanstaltens beslut om försäkring och ersättning samt andra jämställbara handlingar och uppgifter som gäller förhållandena under vilka skadefallet inträffat, om rätt till ersättning, ersättning och ersättningens upphörande i minst 100 år,

2) handlingar om sökande av ändring enligt denna lag i minst 50 år, om de inte enligt 1 punkten ska bevaras under en längre tid,

3) handlingar och uppgifter om ägandeförhållanden i försäkringstagarens företagsverksamhet, om de av en försäkringstagares inkomster som inverkar på den årsarbetsinkomst som beaktas i en företagares frivilliga försäkring för arbetstiden, löner som försäkringstagaren betalar till arbetstagarna och som behövs för att bestämma försäkringspremien, försäkringstagarens olycksstatistik och andra grunder för att bestämma försäkringspremien, uttaget av försäkringspremier, förbud att betala ersättning och försäkringsanstaltens regressrätt i minst 10 år,

4) uppgifter i försäkringsregistret i minst 50 år från det att uppgifterna registrerades,

5) övriga handlingar som gäller verkställigheten av denna lag i minst sex år.

Förvaringstiden för dokument och uppgifter som gäller ersättning enligt denna lag börjar från och med att ersättningsärendet har väckts vid försäkringsanstalten. Förvaringstiden för en handling eller uppgift som gäller en försäkring som tecknats enligt denna lag börjar från och med att handlingen eller uppgiften inkommit till försäkringsanstalten.

276 §

Överförings- och utmätningsförbud

Personlig ersättning som enligt denna lag beviljats en skadad eller hans förmånstagare får inte överföras på någon annan.

Vårdbidrag, klädtillägg, menersättning, begravningshjälp eller kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

277 §

Olycksfallsombudsman

Statliga verk och inrättningar som har ersättningsberättigade anställda enligt 8 § ska ha en eller flera olycksfallsombudsmän. En olycksfallsombudsman ska ha hand om de uppgifter som arbetsgivaren har enligt denna lag.

Ett verk eller en inrättning ska förordna en eller flera av sina tjänstemän till olycksfallsombudsman. En olycksfallsombudsman ska utföra sitt uppdrag som tjänsteuppdrag. Ett verk eller en inrättning ska underrätta Statskontoret om vem som har förordnats till olycksfallsombudsman.

278 §

Försäkring av dem som deltar i yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagarna

Den pensionsanstalt som betalar ersättning för kostnader för yrkesinriktad rehabilitering enligt arbetspensionslagar som avses i 3 § 1 mom. och 2 mom. 1 samt 3—6 punkten ska försäkra en rehabiliteringsklient med en försäkring enligt 3 § 1 mom. för skadefall som kan inträffa vid arbets- och utbildningsförsök, arbetsträning och arbetspraktik som ingår i rehabiliteringen.

Med avvikelse från bestämmelserna i 71—80 § används som en rehabiliteringsklients årsarbetsinkomst beloppet av en rehabiliteringspenning som beviljats klienten eller det sammanlagda beloppet av invalidpension och rehabiliteringstillägg på årsbasis. Om rehabiliteringsklienten har beviljats partiell rehabiliteringspenning används som årsarbetsinkomst beloppet av full rehabiliteringspenning på årsbasis.

Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

37 kap.

Straffbestämmelser

279 §

Brott mot arbetsgivarens skyldigheter

En arbetsgivare eller en företrädare för denne som uppsåtligen underlåter att göra en anmälan enligt 111 § inom den tidsfrist som anges i 1 mom. i den paragrafen ska, om inte gärningen med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den bedömd som en helhet är ringa eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar dömas till böter.

I 1 mom. avses med

1) arbetsgivare den som låter utföra arbete i ett anställningsförhållande eller i ett tjänsteförhållande eller en därmed jämställbar offentligrättslig anställning samt den som faktiskt utövar den beslutanderätt som arbetsgivaren har,

2) arbetsgivarens företrädare en medlem i ett lagbestämt eller annat beslutande organ hos en juridisk person som är arbetsgivare samt den som i arbetsgivarens ställe leder eller övervakar arbetet.

Till straff för *brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* döms den mot vars förpliktelser gärningen eller försummelsen strider. Vid bedömningen av detta ska beaktas dennes ställning, arten och omfattningen av hans eller hennes uppgifter och befogenheter samt även i övrigt hans eller hennes andel i att den lagstridiga situationen uppkommit och fortgått.

280 §

Hänvisning till strafflagen

Bestämmelser om straff för olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri finns i 29 kap. 4 c § i strafflagen (39/1889).

38 kap.

Ikraftträdande

281 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20. Bestämmelserna i 252 § 1 mom. 4 punkten ska dock tillämpas från och med den 1 juli 2015.

282 §

Lagar som upphävs

Genom denna lag upphävs
1) lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),
2) yrkessjukdomslagen (1343/1988),
3) lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) och
4) lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990).

283 §

Hänvisningar till tidigare lag

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till en lag som upphävts genom denna lag ska denna lag tillämpas i dess ställe.

284 §

Olycksfallsförsäkringscentralen

Namnet på Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund ändras till Olycksfallsförsäkringscentralen när denna lag träder i kraft. Det som någon annanstans föreskrivs om Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund ska efter denna lags ikraftträdande gälla Olycksfallsförsäkringscentralen.

Den första mandatperioden för Olycksfallsförsäkringscentralens styrelse börjar den 1 januari 2016 och löper ut den 31 december 2018. De styrelseledamöter och ersättare som företräder medlemmarna i Olycksfallsförsäkringscentralen ska utses vid det allmänna möte för Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund som hålls under 2015.

285 §

Basår för penningbelopp

De belopp som anges i 3 § 2 mom., 44 § 1 mom. 2 punkten, 51, 52, 79, 86 och 93 §, 109 § 1 mom., 152 § 4 mom. och 184 § motsvarar indexnivån för 2014.

286 §

Övergångsbestämmelser

På skadefall som inträffat före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Med avvikelse från 1 mom.
1) kan olycksfallspension och menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring inte efter att denna lag trädde i kraft bytas ut mot ett kapital som motsvarar deras kapitalvärde,
2) ska 32 § tillämpas på yrkessjukdomar som har debuterat före denna lags ikraftträdande medan det ersättningsärende som gäller dem har inletts först efter lagens ikraftträdande,
3) tillämpas bestämmelserna i IV och VIII avdelningen också på skadefall som inträffat före denna lags ikraftträdande,
4) tillämpas bestämmelserna i 39—42 § också på skadefall som inträffat från och med den 1 januari 2005.

Tillsyn enligt 177 och 179 § kan riktas även mot händelser som inträffat före lagens ikraftträdande.

På fall av försummelse som varit anhängiga vid Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund vid lagens ikraftträdande och som det inte har meddelats beslut om ska 181—183 § tillämpas.

Bestämmelsen i 231 § 1 mom. 3 d- och 3 e-punkten ska tillämpas på yrkessjukdom och

på kostnader som föranleds av misstanke om en yrkessjukdom om den exponering som senast kunnat orsaka en yrkessjukdom har inträffat efter den 31 december 2007.

2.

Lag

om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Enligt denna lag betalas ersättning för skadefall som inte ersätts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) och som har orsakat en skada eller sjukdom hos en person som deltar i utbildning som ordnas i enlighet med

1) lagen om yrkesutbildning (630/1998), med undantag för sådan annan verksamhet som har nära samband med undervisning som avses i lagens 3 § 2 mom.,

2) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),

3) yrkeshögskolelagen (351/2003),

4) universitetslagen (558/2009),

5) lagen om grundläggande utbildning (628/1998), med undantag för den förskoleundervisning, förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och årskurserna 1–6 som avses i den lagen, samt i

6) gymnasielagen (629/1998).

En förutsättning för att betala ersättning är att skadefallet har inträffat under förhållanden som är utmärkande för studierna medan den studerande, i läroanstalten eller på något annat ställe som anvisats av utbildnings- eller undervisningsanordnaren eller av läroanstaltens huvudman, i enlighet med läroplanen eller examensgrunderna deltagit i sådan praktisk undervisning, sådan inlärning i arbetet, sådan arbetspraktik eller en sådan fristående examen eller i sådan arbetslivsorientering i samband med grundläggande utbildning som är jämställbar med arbete.

Ersättning betalas också för skadefall som inträffar då den studerande direkt från läroanstalten eller bostaden färdas till eller från ett sådant i 2 mom. avsett, av utbildnings- eller undervisningsanordnaren eller av läroanstaltens huvudman anvisat ställe utanför läroanstalten där det ordnas arbetspraktik, inlärning i arbetet eller arbetslivsorientering eller avläggs fristående examina.

Vad som föreskrivs i 1—3 mom. tillämpas också på dem som ges utbildning i Polisyrkeshögskolan, Räddningsinstitutet och Brottspåföljdsområdets utbildningscentral samt på dem som ges med dessa jämställbar annan utbildning.

2 §

Med avvikelse från 1 § tillämpas bestämmelserna om arbetstagare i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar på den som deltar i sådan arbetskraftsutbildning som avses i 5 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012), när det är fråga om ersättningsgilla omständigheter.

3 §

Vid tillämpningen av denna lag gäller i fråga om utbildnings- eller undervisningsanordnaren och läroanstaltens huvudman vad som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar föreskrivs om arbetsgivare.

4 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag ska bestämmelserna om skadefall som ska ersättas i II avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, om förmåner i III avdelningen, om hur förmåner verkställs i IV avdelningen, om försäkringsverksamhet och försäkringspremier i V avdelningen, om verkställighetssystem i VII avdelningen, om sökande av ändring, omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav i VIII avdelningen samt om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfria uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering

av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten, jäv, skyldighet att bevara handlingar och överförings- och utmätningsförbud i IX avdelningen även tillämpas på ärenden som behandlas med stöd av denna lag.

Bestämmelserna i 70 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska tillämpas också på skadefall enligt denna lag under en period av 28 dagar efter skadefallet. Om skadefallet inte hindrar eller i betydlig omfattning begränsar studierna ska 79 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar inte tillämpas på dagpenning enligt 58 § i den lagen.

5 §

Denna lag träder i kraft den 20 . På skadefall som inträffat före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Genom denna lag upphävs lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (1318/2002).

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 92 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1427/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 4 punkten, 16 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten, 19 § 1 mom. 6 punkten, 43 § 2 mom., 92 § 1 mom. 1 punkten samt 94 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1203/2009, 92 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1427/2011 samt 94 § 1 mom. sådant det lyder i lag 909/2010, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

— — — — — — — — — — — — — — —

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

— — — — — — — — — — — — — — —

16 §

Rätt till deltidspension

— — — — — — — — — — — — — — —

Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

— — — — — — — — — — — — — — —

2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

— — — — — — — — — — — — — — —

19 §

Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

— — — — — — — — — — — — — — — —

6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen, och

— — — — — — — — — — — — — — — —

43 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

— — — — — — — — — — — — — — — —

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

92 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

— — — — — — — — — — — — — — — —

94 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

———

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 85 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1431/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 9 punkten, 13 § 3 mom. och 4 mom. 4 punkten, 16 § 1 mom. 4 punkten, 40 § 2 mom., 85 § 1 mom. 1 punkten och 87 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 1206/2009, 85 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1431/2011 och 87 § 1 mom. sådant det lyder i lag 913/2010, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

— — — — — — — — — — — — — — —

9) *oavlönad tid* den tid under vilken en företagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959), dagpenning eller rehabiliteringspenning med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §

Rätt till deltidspension

— — — — — — — — — — — — — — —

Om företagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

— — — — — — — — — — — — — — —

4) företagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken företagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar till den del företagaren

har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.
— — — — — — — — — — — — — —

16 §

Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om
— — — — — — — — — — — — — —

4) ett över sex veckor långt avbrott i arbetet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar för en tid av högst 12 månader, och
— — — — — — — — — — — — — —

40 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

— — — — — — — — — — — — — —

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.
— — — — — — — — — — — — — —

85 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,
— — — — — — — — — — — — — —

87 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.
— — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 85 § 1 mom. i lagen om pension för företagare, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

———

5.

Lag

om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 97 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1429/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 6 punkten, 16 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten, 19 § 6 punkten, 43 § 2 mom., 97 § 1 mom. 1 punkten och 99 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1205/2009, 97 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1429/2011 och 99 § 1 mom. sådant det lyder i lag 911/2010, som följer:

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

— — — — — — — — — — — — — — —

6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

— — — — — — — — — — — — — — —

16 §

Rätt till deltidspension

— — — — — — — — — — — — — — —

Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

— — — — — — — — — — — — — — —

2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester, vederlagsledighet, oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar till den del arbetstagaren har fått

dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §

Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionskassan om

— — — — — — — — — — — — — —

6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester, vederlagsledighet eller oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen för högst 12 månader, och

— — — — — — — — — — — — — —

43 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

— — — — — — — — — — — — — —

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

— — — — — — — — — — — — — —

97 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

— — — — — — — — — — — — — —

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension enligt denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 97 § 1 mom. i lagen om sjömanspensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

———

6.

Lag

om ändring av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om kommunala pensioner (549/2003) 76 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 713/2004, och

ändras 14 § 1 mom. 5 punkten, 76 § 1 mom. 1 punkten, 114 § 2 mom., 130 § och 145 § 4 mom. 4 punkten,

av dem 14 § 1 mom. 5 punkten och 145 § 4 mom. 4 punkten sådana de lyder i lag 1293/2006, 76 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 713/2004 och 114 § 2 mom. sådant det lyder i lag 461/2008, som följer:

14 §

Deltidspension

En anställd i åldern 61—67 år har rätt till deltidspension, om

— — — — — — — — — — — — — — —

5) han eller hon inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd; i dessa sex veckor inräknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid, och inte heller tid för vilken han eller hon får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) till den del som den anställde har fått dessa förmåner i sammanlagt högst tolv månader.

— — — — — — — — — — — — — — —

76 §

Primära förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner:

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

— — — — — — — — — — — — — — —

114 §

Retroaktivt beviljad invalidpension

— — — — — — — — — — — — — — —

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pension inte för den tid för vilken pensionstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner eller rehabiliteringspenningförmåner eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).

130 §

Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten

Om en arbetstagare har rätt till ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, kan pension enligt denna lag trots bestämmelserna i 76 § betalas till fullt belopp tills beloppet av förmånen har avgjorts slutligt. Arbetstagarens rätt till förmånen övergår på den kommunala pensionsanstalten till den del den kommunala pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning betalas till en förmånstagare efter en anställd och pensionsanstalten till fullt belopp har betalat den familjepension som den beviljat.

145 §

Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter

— — — — — — — — — — — — — — —

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

— — — — — — — — — — — — — — —

4) han eller hon är frånvarande från arbetet mera än sex veckor utan avbrott, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 76 § 1 mom. i lagen om kommunala pensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

———

7.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om statens pensioner (1295/2006) 73 § 1 mom. 3 punkten, och

ändras 14 § 1 mom. 4 punkten, 18 § 6 punkten, 24 § 1 mom. 3 punkten, 26 §, 41 § 2 mom., 73 § 1 mom. 1 punkten samt 128 §,

av dem 18 § 6 punkten och 128 § sådana de lyder i lag 468/2010, som följer:

14 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om

— — — — — — — — — — — — — —

4) han eller hon inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar och lön för sjukdomstid i sammanlagt högst 12 månader.

— — — — — — — — — — — — — —

18 §

Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta den kommunala pensionsanstalten om

— — — — — — — — — — — — — —

6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,

— — — — — — — — — — — — — —

24 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

— — — — — — — — — — — — — —

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller i trafikförsäkringslagen.

— — — — — — — — — — — — — —

26 §

Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid yrkesinriktad rehabilitering

För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med i 25 § 1 mom. avsedd arbets- och utbildningsprövning, arbetsträning och arbetspraktik, där den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning av statsmedel i tillämpliga delar enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Ärenden som gäller betalning av ersättning av stats-

medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret som första instans.

Med avvikelse från bestämmelserna i 71—80 § används som en rehabiliteringsklients årsarbetsinkomst beloppet av en rehabiliteringspenning som beviljats klienten eller det sammanlagda beloppet av sjukpension och rehabiliteringstillägg på årsbasis. Om rehabiliteringsklienten har beviljats partiell rehabiliteringspenning används som årsarbetsinkomst beloppet av full rehabiliteringspenning på årsbasis. Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

41 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

— — — — — — — — — — — — — — —

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pension inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner eller rehabiliteringspenningförmåner eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).

— — — — — — — — — — — — — — —

73 §

Primära förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner:

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

— — — — — — — — — — — — — — —

128 §

Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten

Om en arbetstagare har rätt till ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, kan pension enligt denna lag trots bestämmelserna i 73 § betalas till fullt belopp tills beloppet av förmånen har avgjorts slutligt. Arbetstagarens rätt till förmånen övergår på den kommunala pensionsanstalten till den del den kommunala pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning betalas till en förmånstagare efter en arbetstagare och pensionsanstalten till fullt belopp har betalat den familjepension som den beviljat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 73 § 1 mom. i lagen om statens pensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

8.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) 1 § som följer:

1 §

Uppgifter och behörighet

Besvärsnämnden för olycksfallsärenden (besvärsnämnden) är första besvärsinstans i ärenden som avses i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) och i andra ärenden i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

9.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 2 kap. 5 § 1 mom., 8 kap. 6 § 1 mom. 3 punkten och 9 § 2 mom., 11 kap. 10 § samt 12 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten, av dem 8 kap. 6 § 1 mom. 3 punkten, 9 § 2 mom., 11 kap. 10 § och 12 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 678/2014, som följer:

2 kap.

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

5 §

Sjukvårdsersättningens förhållande till ersättning enligt någon annan lag

Om ersättning för kostnaderna för sjukvård har betalats till en försäkrad med stöd av lagar som gäller trafikförsäkring eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) ska ersättningen dras av från den sjukvårdsersättning enligt denna lag som betalas till den försäkrade. Om den försäkrade med stöd av lagar som gäller trafikförsäkring eller lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar söker ersättning för sjukvårdskostnader för vilka det redan har betalats ersättning enligt denna lag, har Folkpensionsanstalten rätt att av den ersättning som ett olycksfalls- eller trafikförsäkringsbolag, Statskontoret eller Trafikförsäkringscentralen beviljat för samma skada eller sjukdom få ett belopp som motsvarar ersättningen enligt sjukförsäkringen.

— — — — — — — — — — — — — —

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

6 §

Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning

Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får

— — — — — — — — — — — — — —

3) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

— — — — — — — — — — — — — —

9 §

Sjukdagpenning efter maximitiden

— — — — — — — — — — — — — — —

Med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom. jämställs den tid för vilken den försäkrade enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller arbetspensionslagarna har fått rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd, eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, eller den tid den försäkrade med stöd av 3 kap. 3 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har varit berättigad till en förmån enligt den lagen. Den tid för vilken den försäkrade har fått sjukpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen eller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ska däremot inte jämställas med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom.

— — — — — — — — — — — — — — —

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

10 §

Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension eller förtida ålderspension, arbetslöshetspension, full sjukpension eller full invalidpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfall i arbetet eller om yrkessjukdomar, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (/) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

12 kap.

Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner

2 §

Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsoförmåga

Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag dras följande förmåner av som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsoförmåga:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) sådan ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom,

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Om arbetsoförmågan har börjat före den 1 januari 2015, tillämpas på förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring bestämmelserna i 12 kap. 2 § 1 mom. i den lydelse momentet hade före den 1 januari 2015.

———

10.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkpensionslagen (568/2007) 22 §, 1 mom. 3 och 5 punkten, 33 § 1 mom. 2 punkten, 34 § 2 mom. 4 punkten och 35 § 15 punkten som följer:

22 §

Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen

Vid beräkningen av folkpensionsbeloppet beaktas till personen utgående fortlöpande eller årligen återkommande

— — — — — — — — — — — — — — —

3) olycksfallspension och familjepension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) samt i lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

— — — — — — — — — — — — — — —

5) sjukpension och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991); den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet, samt rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet, och,

— — — — — — — — — — — — — — —

33 §

Årsinkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

Vid beräkningen av kompletteringsbeloppet beaktas som årsinkomst till den efterlevande maken utgående fortlöpande eller årligen återkommande

— — — — — — — — — — — — — — —

2) rehabiliteringsstöd som betalas som arbetspension och rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt förmåner enligt lagen om re-

habilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,
— — — — — — — — — — — — — — —

34 §

Arbetsinkomst som påverkar fortsättningspensionens kompletteringsbelopp och med sådan arbetsinkomst jämförbar inkomst

— — — — — — — — — — — — — — —
Med arbetsinkomster jämställs
— — — — — — — — — — — — — — —
4) sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av arbetsoförmåga, eller någon därmed jämställbar ersättning för inkomstbortfall, som betalas för ett år eller kortare tid, dock inte rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och inte heller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,
— — — — — — — — — — — — — — —

35 §

Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:
— — — — — — — — — — — — — — —
15) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller andra ersättningar på grundval av skada,
— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

———

11.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 4 kap. 7 § 1 mom. 3 och 11 punkten, 6 kap. 11 § 3 mom. 3 punkten och 11 kap. 14 § 1 mom., sådana de lyder, 4 kap. 7 § 1 mom. 3 och 11 punkten i lag 1188/2009, 6 kap. 11 § 3 mom. 3 punkten i lag 1252/2006 och 11 kap. 14 § 1 mom. i lag 707/2010, som följer:

4 kap.

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

7 §

Sociala förmåners inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):

— — — — — — — — — — — — — — —

3) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),

— — — — — — — — — — — — — — —

11) ersättningar för särskilda kostnader enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

11 §

Beräknande av tid i arbete

— — — — — — — — — — — — — — —

När tiden i arbete enligt 3 a § beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad

— — — — — — — — — — — — — — —

3) under vilken en person har varit arbetsoförmögen och därvid fått pension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för

arbetstagare, rehabiliteringsstöd eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — — —

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

14 §

Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall

Om den som retroaktivt beviljas folkpension, barnförhöjning enligt folkpensionslagen, garantipension eller pension på grundval av arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, generationsväxlings- eller avträdelsepension, avträdelseersättning, avträdelsestöd eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar har fått en arbetslöshetsförmån för samma tid, får arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten driva in den grundlösa arbetslöshetsförmånen från den pension, den avträdelseersättning, det avträdelsestöd, den dagpenning eller den olycksfallspension som betalas retroaktivt.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

_____

12.

Lag

om ändring av 8 och 14 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 8 § 2 mom. 7 punkten samt 14 § 1 mom. 11 punkten och 2 mom. som följer:

8 §

Rätt till bostadsbidrag

— — — — — — — — — — — — — — —

Rätt till bostadsbidrag har också den som fyllt 16 år och som får

— — — — — — — — — — — — — — —

7) fortlöpande rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), dock först när ett år förflutit från skadefallet, samt fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättning för inkomstbortfall dock först när ett år förflutit från skadefallet,

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Prioriterade inkomster

När bostadsbidraget beräknas skall som årsinkomst inte beaktas sökandens och sökandens makes, makas eller sambos

— — — — — — — — — — — — — — —

11) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller la-

gen om olycksfall i militärtjänst eller andra ersättningar på grundval av men,

— — — — — — — — — — — — — — —

Med avvikelse från 1 mom. 6 punkten ska som inkomst dock beaktas rehabiliteringsstöd enligt 14 § i folkpensionslagen och enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare och som betalas i form av sjukpension, rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt ersättning för inkomstbortfall och sjukpension enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

13.

Lag

om ändring av 7 och 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) 7 § 3 mom. 3 punkten och 11 § 5 punkten, sådana de lyder i lag 127/2010, som följer:

7 §

Beräkning av tiden i arbete

— — — — — — — — — — — — — — —

När tiden i arbete beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad

— — — — — — — — — — — — — — —

3) under vilken personen har varit arbetsoförmögen och därvid med stöd av de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare fått pension eller rehabiliteringsstöd eller sådan olycksfallspension som avses i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/).

— — — — — — — — — — — — — — —

11 §

Begränsningar i fråga om vuxenutbildningsstödet

Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den som

— — — — — — — — — — — — — — —

5) för samma utbildning får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt arbetspensionslagarna eller full rehabiliteringspenning med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

———

14.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 6 § 1 mom. 12 punkten, sådan den lyder i lag 792/2007, som följer:

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

— — — — — — — — — — — — — — —

12) får full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

_____

15.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 13 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 679/2014, som följer:

13 §	1) lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),
Begränsning av skyldigheten att ordna och ersätta rehabilitering	— — — — — — — — — — — — — —
En försäkrad har inte rätt till rehabilitering enligt detta kapitel eller till ersättning för den, om han eller hon har rätt till behövlig rehabilitering eller till ersättning för rehabiliteringskostnader med stöd av någon av följande lagar:	_____
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

_____

16.

Lag

om ändring av 9 och 12 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 1 mom. 4 och 4 a punkten samt 12 § 1 mom. 1 punkten, av dem 9 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1228/2009 och 4 a punkten sådan den lyder i lag 697/2012, som följer:

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får

— — — — — — — — — — — — — —

4) fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har förflutit från trafikskadan och vilka enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller trafikförsäkringslagstiftningen betalas på grundval av full arbetsoförmåga,

4 a) fortlöpande rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet, eller fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättningen för inkomstbortfall dock först då ett år förflutit från skadefallet,

— — — — — — — — — — — — — —

12 §

Förmåner som skall beaktas när det gäller handikappbidrag eller vårdbidrag

När det gäller beloppet av handikappbidrag och vårdbidrag beaktas till personen på grund av samma sjukdom, lyte eller skada utgående

1) fortlöpande mentillägg, hjälplöshetstillägg eller vårdbidrag med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst,

— — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

———

17.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 9 § 1 mom. 7 och 9 punkten som följer:

9 §

Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen

Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlöpande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):

— — — — — — — — — — — — — — —

7) olycksfallspension och familjepension med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

— — — — — — — — — — — — — — —

9) rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet, samt sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättningen för inkomstbortfall dock först då ett år förflutit från skadefallet,

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

———

18.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) 2 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 52/2006, som följer:

2 a §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Institutet för arbetshygien för ett register över arbetsrelaterade sjukdomar för forskning, utredningar och förebyggande samt diagnostisering och utvecklande av vården i fråga om yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar. I registret kan införas den insjuknade personens namn, personbeteckning och yrke samt uppgifter om arbetsgivare och arbetsplats, exponeringens art och längd, konstaterandet av sjukdomen, sjukdomens art, den olägenhet som sjukdomen orsakat, sjukledighet och försäkringsanstaltens beslut om godkännande som yrkessjukdom och ersättning samt dödsfall som föranletts av yrkessjukdom. Bestämmelser om rätten för institutet för arbetshygien att få uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar finns i 46 a § 3 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), i 262 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) och i 23 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

19.

Lag

om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 5 § 7 punkten samt 13 a och 13 b §, sådana de lyder, 13 a § i lagarna 1363/2004 och 1329/2010 samt 5 § 7 punkten och 13 b § i lag 1329/2010, som följer:

5 §

Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:

— — — — — — — — — — — — — — —

7) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen samt utprovning, nödvändigt förnyande och underhåll av sådana utom när behovet av hjälpmedel beror på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959), patientskadelagen (585/1986) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa, och

— — — — — — — — — — — — — — —

13 a §

Avgift för sjukvård som ersätts enligt trafikförsäkringen

Om en klient har rätt till ersättning för vård med stöd av trafikförsäkringslagen eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), har den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av vårdtjänsten rätt att av Statskontoret eller den försäkringsanstalt som enligt de nämnda lagarna är skyldig att betala ersättning få en avgift enligt de villkor som föreskrivs i de nämnda lagarna vilken högst motsvarar beloppet av kostnaderna för vårdtjänsten minskat med beloppet av den klientavgift som tagits ut hos klienten.

Med kostnader för ordnandet av vårdtjänsten avses i 1 mom. den avgift som en kommun som inte hör till samkommunen med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle betala samkommunen för kostnaderna för vården av en av sina invånare, om kommunen skulle betala vården. Om klienten vårdas vid en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller en annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som klientens hemkommun eller en samkommun är huvudman för, avses med kostnader för ordnandet av tjänsten den avgift som med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle tas ut hos klientens hemkommun om klienten kom från en annan kommun.

En verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som gett sjukvårdstjänsten eller en kommun eller samkommun som ansvarar för ordnandet av sjukvårdstjänsten är inte part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom med stöd av någon av de lagar som avses i 1 mom.

13 b §

Anmälningsskyldighet för verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården

En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska utan dröjsmål, dock senast inom tio vardagar sedan vården började, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om erhållande av uppgifter, till en i 13 a § 1 mom. avsedd

försäkringsanstalt eller Statskontoret anmäla inledandet av sådan vård och behandling som sannolikt föranleds av en skada eller sjukdom som de är skyldiga att ersätta. Anmälningsskyldigheten gäller inte sådan vård som avses i första och andra meningen i 6 a § 3 mom. i trafikförsäkringslagen. Anmälan ska innehålla de uppgifter om skadans eller sjukdomens art och om trafikskadan som verksamhetsenheten har samt den skadades personuppgifter. I fråga om trafikskador ska anmälan också innehålla uppgifter om den som bär ansvaret för trafikskadan eller de motorfordon som varit delaktiga i den och deras trafikförsäkringsanstalter. Vidare ska i anmälan antecknas uppgifter om när vården inleddes och vårdåtgärderna, vårdplanen och kostnaderna för den samt andra för en betalningsförbindelse nödvändiga uppgifter. Om verksamhetsenheten saknar uppgift om den ersättningsskyldiga försäkringsanstalten, görs anmälan till Trafikförsäkringscentralen.

En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska på begäran utan dröjsmål till försäkringsanstalten för den betalningsförbindelse som avses i 6 a § i trafikförsäkringslagen lämna de nödvändiga uppgifterna om när vården av en patient inleds och de kostnader som vården sannolikt kommer att orsaka.

Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 23 § i sjöräddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjöräddningslagen (1145/2001) 23 § 2 mom., sådant det lyder i lag 752/2014, som följer:

23 §

Ersättning för olycksfall

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av olycksfallsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/).

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

21.

Lag

om ändring av 103 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen (379/2011) rubriken för 103 §, det inledande stycket i 103 § 1 mom. samt 103 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom. som följer:

103 §

Ersättning för olycksfall och yrkessjukdom i samband med räddningsverksamhet

För olycksfall eller yrkessjukdom som har drabbat någon i räddningsverksamhet eller befolkningsskyddsuppgifter betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/). Ersättning betalas endast till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Rätt att få ersättning har den som

— — — — — — — — — — — — — — —

2) hör till en i 25 § avsedd avtalsbrandkår eller annan sammanslutning som har ingått avtal men inte är berättigad till ersättningar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,

— — — — — — — — — — — — — — —

Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av ersättningsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

22.

Lag

om ändring av 8 kap. 4 och 5 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 8 kap. 4 § 2 mom. samt 5 § som följer:

8 kap.

Skadestånd och arvoden

4 §

Ersättning och arvode för hjälpverksamhet

— — — — — — — — — — — — — — —

Om en person som bistått polisen i detta arbete drabbats av ett olycksfall eller en yrkessjukdom betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), om inte den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990). Ärenden som gäller ersättning enligt detta moment behandlas av Statskontoret som första instans.

5 §

Arbetsgivarens och kommunens rätt

Om en skadad persons arbetsgivare eller kommunen i ett olycksfallsärende där ersättning ska betalas enligt denna lag har betalt lön eller förskott eller andra betalningar, gäller i fråga om arbetsgivarens och kommunens rätt det som föreskrivs om arbetsgivarens rätt i 139 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

23.

Lag

om ändring av 84 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 84 § 1 och 2 mom. som följer:

84 §

Försäkringsskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande åtgärder

För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med deltagande i integrationsfrämjande frivilliga studier enligt 22 § eller i andra integrationsfrämjande åtgärder om vilka överenskommits specificerat betalas till en person som får arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd ersättning av statens medel enligt samma principer som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/). Ersättningen betalas dock endast om den som lidit skada inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.

Ärenden som gäller ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. behandlas av Statskontoret. I beslut som Statskontoret fattar med stöd av denna paragraf får ändring sökas så som bestäms i 33 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

24.

Lag

om ändring av 30 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) 30 § 1 och 2 mom. som följer:

30 §

Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier

För olycksfall eller yrkessjukdom som drabbat en person under arbete och studier betalas till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.

Statskontoret behandlar ärenden som gäller betalning av ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat med stöd av denna paragraf får ändring sökas på det sätt som anges i 33 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

25.

Lag

om ändring av 4 kap. 11 § och 14 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 4 kap. 11 § 2 mom. och 14 kap. 3 § 2 mom. som följer:

4 kap.

Information och rådgivning, sakkunnigbedömningar, vägledning för yrkesval och karriär samt träning och prövning

11 §

Försäkringsskydd

— — — — — — — — — — — — — — —

För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdomar som ådragits under träning eller prövning betalas ersättning av statens medel på motsvarande grunder som gäller för olycksfall i arbete och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), om inte den enskilda kunden har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel behandlas av Statskontoret.

14 kap.

Sökande av ändring

3 §

Ändringssökande av vissa beslut

— — — — — — — — — — — — — — —

På sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

26.

Lag

om ändring av lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (894/1946) 5 § samt

ändras 1 § 1 mom. samt 4 och 6 §, av dem 4 § sådan den lyder i lagarna 528/1981 och 946/1988, som följer:

1 §

Om en straffånge i arbete som leds och övervakas av en myndighet har drabbats av olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller ådragit sig en yrkessjukdom enligt den lagen, ska till fången och fångens anhöriga betalas ersättning på det sätt som bestäms i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §

Om en person till vilken eller till vars anhörig det ska betalas ersättning i enlighet med 1 § på grund av brott har dömts att betala skadestånd för skada eller sjukdom eller ersättning till anhöriga till en person som avlidit till följd av skada eller sjukdom, får den ersättning som enligt denna lag ska betalas till den skadade eller sjuke eller dennes anhöriga, med undantag av menersättning och ersättning för sjukvårds- och begravningskostnader, i sin helhet utmätas för betalning av nämnda ersättningsfordran. För betalning av något annat skadestånd som dömts ut på grund av brott får högst hälften av den ovan avsedda ersättningen utmätas för målsägandens räkning.

På utmätning av ersättningar som baserar sig på denna lag tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och i utsökningsbalken (705/2007).

6 §

På behandlingen av och sökande av ändring i ersättnings- och försäkringsärenden enligt denna lag tillämpas bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

27.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande (625/1967) 1 § som följer:

1 §

För en olycka som inträffat eller en yrkessjukdom som ådragits i samband med bistånd till en polisman, gränsbevakningsman, tullman, tjänsteman i fångvårdsuppgifter eller fångförare betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/).

Ersättning ska sökas hos Statskontoret inom ett år från den dag då skadan uppkom eller sjukdomen eller yrkessjukdomen bröt ut. Om den berörda personen har avlidit till följd av skadan eller sjukdomen eller yrkessjukdomen ska ersättning sökas inom ett år från dödsdagen.

På behandlingen av och sökande av ändring i ersättningsärenden tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

28.

Lag

om ändring av 1 och 5 § i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel (1213/1990) 1 och 5 § som följer:

1 §

Enligt denna lag betalas ersättning för skada eller sjukdom som genom olycksfall har drabbat en finsk medborgare eller en i Finland varaktigt bosatt utlänning och som har orsakats av vapen, projektiler, minor, sprängämnen eller annan krigsmateriel som tillhör försvarsmakten, om inte dessa orättmätigt har varit i någons besittning som inte hör till försvarsmakten. Sådan ersättning betalas inte om den skadade har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90).

5 §

Från ersättning som ska betalas för samma skada eller sjukdom enligt någon annan lag ska den ersättning dras av som har betalats med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

29.

Lag

om ändring av tingsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i tingsrättslagen (581/1993) 12 b §, sådan den lyder i lag 629/2005, och
ändras 12 a §, sådan den lyder i lag 629/2005, som följer:

12 a §

Vid olycksfall som inträffat och yrkessjukdom som ådragits vid skötseln av ett nämndemannauppdrag betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/). Ersättning betalas till den del den skadade inte med stöd av någon annan lag har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. behandlas av Statskontoret. Det som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar bestäms om arbetstagare, arbetsgivare och försäkringsanstalt ska på motsvarande sätt tillämpas på nämndemän, tingsrätten och Statskontoret. Bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, sökande av ändring, omprövning och återkrav i VIII avdelningen samt om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfria uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten, jäv, skyldighet att bevara handlingar och överförings- och utmätningsförbud i IX avdelningen ska även tillämpas på ersättningsärenden enligt denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 20 .

30.

Lag

om ändring av 13 a § i produktansvarslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i produktansvarslagen (694/1990) 13 a § sådan den lyder i lag 880/1998, som följer:

13 a §

Om en försäkringsgivare med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller en läkemedelskadeförsäkring har betalt en ersättning som den skadelidande med stöd av denna lag hade rätt att kräva av den ersättningsskyldige, övergår inte den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag på försäkringsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 20 .

31.

Lag

om upphävande av 5 a § 1 mom. i lagen om riksdagsmannaarvode

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen om riksdagsmannaarvode (328/1947) 5 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 206/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

32.

Lag

om ändring av 19 § i lagen om alterneringsledighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om alterneringsledighet (1305/2002) 19 § 4 mom. som följer:

19 §

Återkrav av alterneringsersättning

— — — — — — — — — — — — — — —

Om en alterneringsledig har fått alterneringsersättning för samma tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas en förmån som avses i 11 kap. 14 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan återkräva det belopp som betalats utan grund för denna tid från den förmån som ska betalas retroaktivt. I fråga om återkrav gäller dessutom i tillämpliga delar 11 kap. 14 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

33.

Lag

om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) 46 § och 51 § 3 mom., av dem 46 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1564/2009, samt

fogas till lagen en ny 46 a § som följer:

7 kap.

Anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet

46 §

Anmälan om olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada

Arbetsgivaren ska utan dröjsmål till polisen och regionförvaltningsverket anmäla ett i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) avsett olycksfall i arbetet som har lett till döden eller svår skada. Polisen ska utan dröjsmål verkställa undersökning på olycksplatsen. Arbetsgivaren eller en företrädare för denne ska kallas till undersökningen. Också regionförvaltningsverket samt den som skadats vid olycksfallet i arbetet eller dennes företrädare ska informeras om polisundersökningen. En kopia av undersökningsprotokollet ska ges till försäkringsanstalten och till den som begärt undersökningen samt på begäran till parterna.

46 a §

Anmälan om yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom

Har en läkare med fog misstankar om en i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar avsedd yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom, ska han eller hon utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna anmäla saken till regionförvaltningsverket.

Av anmälan ska framgå

1) den insjuknades namn, personbeteckning samt övriga kontaktuppgifter,

2) arbetsgivarens namn samt kontaktuppgifterna för arbetsgivaren och arbetsplatsen,

3) övriga nödvändiga kontaktuppgifter,

4) exponeringens art och längd,

5) uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av sjukdomen och den olägenhet som sjukdomen orsakat.

Regionförvaltningsverket ska lämna Arbetshälsoinstitutet de uppgifter som ingår i en anmälan enligt 1 mom. för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om hur anmälan ska lämnas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

51 §

Straffbestämmelser

— — — — — — — — — — — — — — —

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 46, 46 a eller 48 § ska för *arbetarskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

34.

Lag

om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) 3 § 1 mom., 7 §, 8 § 1 och 2 mom., 9 och 10 §, 12 § 1 mom., 16 § 1, 2 och 4 mom., 17 § 1 mom. samt 21 och 23 §, av dem 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 308/2010 samt 16 § 2 mom. och 23 § sådana de lyder i lag 1324/2010, som följer:

3 §

Ersättningar för olycksfall

På grund av olycksfall betalas ersättning för rehabiliteringskostnader, olycksfallspension, familjepension, begravningshjälp, menersättning, vårdbidrag, klädtillägg, ersättning för hemvårdskostnader och sjukvårdskostnader.

— — — — — — — — — — — — — —

7 §

Olycksfallspensionens belopp

Olycksfallspensionens belopp per år är 85 procent av idrottsutövarens årsarbetsförtjänst enligt 11 och 15 §. Vad som föreskrivs i 4 § 3 mom. ska dessutom beaktas.

8 §

Ersättning för sjukvård och medicinsk rehabilitering

På ersättning för behandling av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall tillämpas 8 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) med undantag för 48 och 49 §.

På behandling av skada eller sjukdom som orsakat i denna lag avsedd varaktig arbetsoförmåga tillämpas inte 40—42 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §

Menersättning, vårdbidrag, klädtillägg och ersättning för hemvårdskostnader

Menersättning betalas i enlighet med 83—86 § samt 87 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar till en idrottsutövare som fått bestående allmänt men av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall.

Till en idrottsutövare betalas vårdbidrag och klädtillägg samt ersättning för extra kostnader för hemvård med iakttagande av bestämmelserna om vårdbidrag i 51 §, om klädtillägg i 52 § och om ersättning för extra kostnader för hemvård i 53 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Vårdbidrag och klädtillägg betalas inte efter det att idrottsutövarens rätt till olycksfallspension har upphört till följd av att den tid som nämns i 4 § 2 mom. eller 6 § 4 mom. löpt ut.

9 a §

Tilläggsersättning för menersättning

På ersättning för bestående allmänt men tillämpas också bestämmelsen i 18 f § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

10 §

Familjepension och begravningshjälp

Om en idrottsutövare har avlidit till följd av ett olycksfall betalas det efter idrottsut-

övaren familjepension för högst tio år efter dödsfallet. Familjepensionen beräknas på årsarbetsförtjänsten enligt 11 och 15 §. Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas i övrigt på familjepensionen vad som föreskrivs i 99—108 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Begravningshjälp och ersättning för transport av den avlidne betalas om en idrottsutövare har avlidit till följd av ett olycksfall, enligt vad som föreskrivs i 109 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

12 §

Yrkesinriktad rehabilitering

Till en idrottsutövare som i enlighet med 4 § 1 mom. 2 punkten är oförmögen att fortsätta med idrott enligt denna lag ska det som yrkesinriktad rehabilitering betalas ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader för åtgärder enligt 89 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — — —

16 §

Ordnande av olycksfallsskydd och handläggning av ärenden

Om inte något annat föreskrivs i denna lag ska bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för bestämmelserna i 114 § om att underställa ärenden besvärsnämnden för olycksfallsärenden för avgörande, tillämpas på ärenden som gäller olycksfallsskydd enligt denna lag. Dessutom ska bestämmelserna om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfria uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten, jäv, skyldighet att bevara handlingar och överförings- och utmätningsförbud i IX avdelningen i den lagen tillämpas.

Bestämmelserna om försäkring och försäkringspremier i 157 § 2 och 3 mom., 159, 160, 163, 165 och 172—176 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska tillämpas också på en i denna lag avsedd försäkring som gäller olycksfallsskydd samt på försäkringspremien för den.

— — — — — — — — — — — — — — —

För att kunna bevilja olycksfallsförsäkring enligt denna lag och avgöra storleken på försäkringspremien har försäkringsbolaget rätt att av Olycksfallsförsäkringscentralen få de grenspecifika uppgifter som centralen med stöd av 18 § 2 mom. fått av försäkringsbolag om idrottsutövare som försäkrats enligt denna lag, om antalet olycksfall och om utbetalda ersättningar för de tre föregående åren eller spelsäsongerna.

17 §

Justering av belopp

De ersättningsbelopp som anges i 9 § 1—3 och 5 mom. samt 10 § justeras och avrundas varje kalenderår i enlighet med 268 och 269 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

— — — — — — — — — — — — — — —

21 §

Försummelse att betala premie

Om en försäkringsanstalt på grund av försummad premiebetalning säger upp en försäkring, fortgår idrottsutövarens försäkringsskydd dock minst en månad efter det att försäkringsanstalten har sänt idrottsutövaren ett skriftligt meddelande om att försäkringen upphör.

23 §

Sökande av ändring, omprövning och återkrav

Bestämmelserna om sökande av ändring, omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav i VIII avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska tillämpas också på sådana ärenden enligt denna lag som gäller olycksfallsskydd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelsen i 9 a § träder dock i kraft den 20 .

35.

Lag

om ändring av 29 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 29 kap. 9 § 5 och 6 mom., sådana de lyder i lag 398/2006, och *fogas* till 29 kap. en ny 4 c och en ny 12 § som följer:

29 kap.

Om brott mot den offentliga ekonomin

4 c §

Olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri

En arbetsgivare eller en företrädare för denne som

1) genom att försumma försäkringsskyldigheten enligt 156 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller sin anmälningsplikt enligt 159 och 160 § i den lagen, eller

2) genom att till den som sköter uppgifter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar lämna felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt den lagen och som påverkar försäkringspremien eller genom att vägra lämna uppgifter som nämns i denna punkt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg olycksfallsförsäkringspremie bestäms eller att en sådan premie återbetalas utan grund, ska för *olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

9 §

Definitioner och ansvarsfördelning

— — — — — — — — — — — — — — —

På en arbetsgivare och dennes företrädare som avses i 4 a—4 c § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 8 § 1 mom. 1 punkten föreskrivs om arbetsgivare och i 2 punkten föreskrivs om arbetsgivarens företrädare.

På brott som nämns i 4 a—4 c § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 7 § föreskrivs om ansvarsfördelning.

12 §

Försummelseavgift i förhållande till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri

I ett brottmål som avses i 4 c § får eftergift ske i fråga om anmälan, förundersökning, åtal eller straff, om en försummelseavgift enligt 182 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar anses vara en tillräcklig påföljd. När saken bedöms beaktas hur allvarlig gärningen eller försummelsen varit, om den upprepats, det förväntade straffet, beloppet av den avgift som motsvarar försäk-

ringspremien som hänför sig till gärningen eller försummelsen, försummelseavgiftens storlek samt eventuella andra påföljder av gärningen eller försummelsen för arbetsgivaren eller dennes företrädare.

I ett ärende som avses i 4 c § kan åtal inte väckas och dom inte meddelas, om samma person redan har påförts en försummelseavgift i samma ärende.

Denna lag träder i kraft den 20 .

36.

Lag

om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag 1153/2013, och

fogas till 6 § 1 mom. en ny 15 punkt som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

— — — — — — — — — — — — — — —

14) beviljande och återkallande av trafiktillstånd i enlighet med lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) och kollektivtrafiklagen (869/2009),

15) tillsynen enligt 177 § 1 mom. och 179 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) över de skyldigheter som gäller försäkring.

— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

37.

Lag

om ändring av lagen om lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) 60 b § 1 mom. 3 punkten underpunkt f, sådan den lyder i lag 647/2010, och

fogas till lagen en ny 18 f § och till 60 b § 1 mom. 3 punkten en ny underpunkt g som följer:

18 f §

För engångsersättningen av menersättning enligt 18 e § till män betalas tilläggsersättning till ett belopp som motsvarar skillnaden mellan engångsersättningen till en kvinna och engångsersättningen till en man, när kvinnan och mannen är lika gamla och ingår i samma invaliditetsklass och skadan inträffade samma år.

60 b §

Försäkringsbolag som bedriver försäkring enligt denna lag ska varje år delta i finansieringen av de kostnader som avses i denna paragraf i proportion till premieinkomsten på det sätt som anges i 2—9 mom. (*fördelningssystemet*). Med premieinkomst avses i denna paragraf en sådan premieinkomst för en försäkring enligt denna lag som ingår i försäkringsbolagets resultaträkning. De kostnader som finansieras är

— — — — — — — — — — — — — — —

3) kostnader som försäkringsbolaget betalar varje kalenderår och som består av

— — — — — — — — — — — — — — —

f) ersättningar för stora skador enligt vad som bestäms i 9 mom.,

g) tilläggsersättningar som avses i 18 f §.

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas också på menersättning som före ikraftträdandet betalats efter den 3 september 2014. Lagens 18 f § tillämpas också på sådan menersättning enligt den lag som gällde före den 1 januari 2010 som betalas efter den 3 september 2014.

———

Helsingfors den 27 november 2014

Statsministerns, ställföreträdare, finansminister

ANTTI RINNE

Social- och hälsovårdminister *Laura Räty*

Bilaga
Parallelltexter

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 92 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1427/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 4 punkten, 16 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten, 19 § 1 mom. 6 punkten, 43 § 2 mom., 92 § 1 mom. 1 punkten samt 94 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1203/2009, 92 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1427/2011 samt 94 § 1 mom. sådant det lyder i lag 909/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Centrala definitioner	*Centrala definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 §	16 §
Rätt till deltidspension	*Rätt till deltidspension*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.	Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.
Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om	Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.	2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
19 §	19 §
Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet	*Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet*
Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om	Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring, och	6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen, och
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
43 §	43 §
Betalning av invalidpension retroaktivt	*Betalning av invalidpension retroaktivt*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.	Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
92 §	92 §
Förmåner som dras av från pension	*Förmåner som dras av från pension*
Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är	Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är
1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring,	1) *ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — — —	
94 §	94 §
Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension	*Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension*
Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag änd-	Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har avdragits en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett olycksfall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.	lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 92 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 85 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1431/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 9 punkten, 13 § 3 mom. och 4 mom. 4 punkten, 16 § 1 mom. 4 punkten, 40 § 2 mom., 85 § 1 mom. 1 punkten och 87 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 1206/2009, 85 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1431/2011 och 87 § 1 mom. sådant det lyder i lag 913/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Centrala definitioner	*Centrala definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
9) *oavlönad tid* den tid under vilken en företagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), (22.12.2009/1206)	9) *oavlönad tid* den tid under vilken en företagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959), *dagpenning eller rehabiliteringspenning med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	13 §
Rätt till deltidspension	*Rätt till deltidspension*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om företagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.	Om företagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.
Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om	Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) företagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor. Till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken företagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring till den del företagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.	4) företagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken företagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* till den del företagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
16 §	16 §
Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet	*Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet*
Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om	Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) ett över sex veckor långt avbrott i arbetet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för en tid av högst 12 månader, och	4) ett över sex veckor långt avbrott i arbetet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* för en tid av högst 12 månader, och
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
40 §	40 §
Betalning av invalidpension retroaktivt	*Betalning av invalidpension retroaktivt*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pensionen inte för den tid för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningsförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.	Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken företagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
85 §	85 §
Förmåner som dras av från pension	*Förmåner som dras av från pension*
Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är	Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är
1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring,	1) *ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — —	
87 §	87 §
Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension	*Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension*
Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär	Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en

Gällande lydelse

förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har avdragits en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett olycksfall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — —

Föreslagen lydelse

primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 85 § 1 mom. i lagen om pension för företagare, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

5.

Lag

om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 97 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1429/2011, samt

ändras 2 § 1 mom. 6 punkten, 16 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten, 19 § 6 punkten, 43 § 2 mom., 97 § 1 mom. 1 punkten och 99 § 1 mom.,

av dem 2 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1205/2009, 97 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 1429/2011 och 99 § 1 mom. sådant det lyder i lag 911/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Centrala definitioner	*Centrala definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller dagpenning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning *eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 §	16 §
Rätten till deltidspension	*Rätt till deltidspension*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, partiell sjukdagpenning, lön för sjukdomstid, eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsärkring, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.	Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.
Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om	Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester, vederlagsledighet, oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.	2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester, vederlagsledighet, oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
19 §	19 §
Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet	*Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet*
Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionskassan om	Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionskassan om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester, vederlagsledighet eller oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen	6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester, vederlagsledighet eller oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om olycksfallsförsäkring eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen för högst 12 månader, och	*yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen för högst 12 månader, och
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
43 §	43 §
Betalning av invalidpension retroaktivt	*Betalning av invalidpension retroaktivt*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Om invalidpension beviljas retroaktivt, betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.	Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
97 §	97 §
Förmåner som dras av från pension	*Förmåner som dras av från pension*
Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är	Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är
1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring,	1) *ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — — —	

Gällande lydelse

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har avdragits en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension avdras dock inte dagpenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om olycksfall i militärtjänst, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett olycksfall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Föreslagen lydelse

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension enligt denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 97 § 1 mom. i lagen om sjömanspensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

6.

Lag

om ändring av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om kommunala pensioner (549/2003) 76 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 713/2004, och

ändras 14 § 1 mom. 5 punkten, 76 § 1 mom. 1 punkten, 114 § 2 mom., 130 § och 145 § 4 mom. 4 punkten,

av dem 14 § 1 mom. 5 punkten och 145 § 4 mom. 4 punkten sådana de lyder i lag 1293/2006, 76 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 713/2004 och 114 § 2 mom. sådant det lyder i lag 461/2008, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	14 §
Deltidspension	*Deltidspension*
En anställd i åldern 61–67 år har rätt till deltidspension, om	En anställd i åldern 61—67 år har rätt till deltidspension, om
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5) han eller hon inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd, i dessa sex veckor inräknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid, och inte heller tid för vilken han eller hon får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring (279/1959) eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) till den del som den anställde har fått dessa förmåner i sammanlagt högst tolv månader.	5) han eller hon inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd; i dessa sex veckor inräknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid, och inte heller tid för vilken han eller hon får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* till den del som den anställde har fått dessa förmåner i sammanlagt högst tolv månader.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
76 §	76 §
Primära förmåner som dras av från pension	*Primära förmåner som dras av från pension*
Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner: 1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),	Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner: 1) *ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991),	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — — —	
114 §	114 §
Retroaktivt beviljad invalidpension	*Retroaktivt beviljad invalidpension*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Om invalidpension beviljas retroaktivt, betalas pension inte för den tid för vilken pensionstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).	Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pension inte för den tid för vilken pensionstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
130 §	130 §
Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten	*Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten*
Om en pensionstagare har rätt till dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) och om den kommunala pensionsanstalten betalar pension som den beviljat till fullt belopp innan dagpenningens, olycksfallspensionens, livräntans eller ersättningens belopp blivit slutligt fastställt, övergår pensionstagarens rätt till nämnda förmå-	Om en arbetstagare har rätt till *ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen *kan pension enligt denna lag trots bestämmelserna i 76 § betalas till fullt belopp tills beloppet av förmånen har avgjorts slutligt. Arbetstagarens rätt till förmånen övergår på den kommunala pensionsanstalten till den del den kommunala pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ner på pensionsanstalten till den del som motsvarar det belopp som på grund av dagpenningen, olycksfallspensionen, livräntan eller ersättningen skall dras av från pensionen.	
Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, på försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning utges till en förmånstagare efter en anställd och pensionsanstalten har utbetalat till fullt belopp den familjepension som den beviljat.	Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*, försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning betalas till en förmånstagare efter en anställd och pensionsanstalten till fullt belopp har betalat den familjepension som den beviljat.
145 §	145 §
Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter	*Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om	Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) han eller hon är frånvarande från arbetet mera än sex veckor utan avbrott, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,	4) han eller hon är frånvarande från arbetet mera än sex veckor utan avbrott, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).
	På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 76 § 1 mom. i lagen om kommunala pensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

7.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om statens pensioner (1295/2006) 73 § 1 mom. 3 punkten, och

ändras 14 § 1 mom. 4 punkten, 18 § 6 punkten, 24 § 1 mom. 3 punkten, 26 §, 41 § 2 mom., 73 § 1 mom. 1 punkten samt 128 §,

av dem 18 § 6 punkten och 128 § sådana de lyder i lag 468/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	14 §
Rätten till deltidspension	*Rätten till deltidspension*
En arbetstagare i åldern 61–67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om	En arbetstagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) han eller hon inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar och lön för sjukdomstid i sammanlagt högst 12 månader.	4) han eller hon inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller annan därmed jämförbar tid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar och lön för sjukdomstid i sammanlagt högst 12 månader.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
18 §	18 §
Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet	*Deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet*
Den som får deltidspension är skyldig att underrätta den kommunala pensionsanstalten om	Den som får deltidspension är skyldig att underrätta den kommunala pensionsanstalten om
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning som grundar sig på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,	6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om trafikförsäkring,
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
24 §	24 §
Rätten till arbetspensionsrehabilitering	*Rätten till arbetspensionsrehabilitering*
En arbetstagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om	En arbetstagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen.	3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller i trafikförsäkringslagen.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
26 §	26 §
Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid arbetsträning	*Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid yrkesinriktad rehabilitering*
För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med i 25 § 1 mom. avsedd arbetsträning, där den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning av statsmedel i tillämpliga delar på samma grunder som gäller ersättning för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statsmedel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret som första instans.	För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med i 25 § 1 mom. avsedd *arbets- och utbildningsprövning, arbetsträning och arbetspraktik,* där den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning av statsmedel i tillämpliga delar enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet *eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.* Ärenden som gäller betalning av ersättning av statsmedel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret som första instans.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Med avvikelse från bestämmelserna i 71—80 § används som en rehabiliteringsklients årsarbetsinkomst beloppet av en rehabiliteringspenning som beviljats klienten eller det sammanlagda beloppet av sjukpension och rehabiliteringstillägg på årsbasis. Om rehabiliteringsklienten har beviljats partiell rehabiliteringspenning används som årsarbetsinkomst beloppet av full rehabiliteringspenning på årsbasis. Med avvikelse från bestämmelserna i 58 och 59 § är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.
41 §	41 §
Betalning av invalidpension retroaktivt	*Betalning av invalidpension retroaktivt*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om invalidpension beviljas retroaktivt, betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).	Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pension inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner eller rehabiliteringspenningförmåner eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991).
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
73 §	73 §
Primära förmåner som dras av från pension	*Primära förmåner som dras av från pension*
Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner: 1) dagpenning eller olycksfallspension som grundar sig på lagen om olycksfallsförsäkring,	Från pension enligt denna lag avdras följande primära förmåner: 1) *ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3) ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring,	(upphävs)
— — — — — — — — — — — — — — —	
128 §	128 §
Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten	*Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten*
Har en arbetstagare rätt att få på bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring grundad dagpenning eller olycksfallspension, på lagen om skada, ådragen i militärtjänst grundad livränta eller på bestämmelserna i trafikförsäkringslagen grundad fortlöpande ersättning för egen skada, eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, kan pension enligt denna lag, utan hinder av 73 §, betalas till fullt belopp till dess beloppet av dagpenningen, olycksfallspensionen, livräntan, ersättningen eller ersättningen för inkomstbortfall är slutligt fastställt. Arbetstagarens rätt till nämnd dagpenning, olycksfallspension, livränta, ersättning eller ersättning för inkomstbortfall övergår på den kommunala pensionsanstalten till den del den kommunala pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.	Om en arbetstagare har rätt till ersättning för inkomstbortfall med stöd av *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst, fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, kan pension enligt denna lag trots bestämmelserna i 73 § betalas till fullt belopp tills *beloppet av förmånen har avgjorts slutligt*. Arbetstagarens rätt till *förmånen* övergår på den kommunala pensionsanstalten till den del den kommunala pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.
Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, på försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst och på fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning betalas till en förmånstagare efter en arbetstagare och den kommunala pensionsanstalten till fullt belopp har betalat ut den familjepension som den har beviljat.	Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på familjepension enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning betalas till en förmånstagare efter en arbetstagare och pensionsanstalten till fullt belopp har betalat den familjepension som den beviljat.

Gällande lydelse *Föreslagen lydelse*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

På förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas dock 73 § 1 mom. i lagen om statens pensioner, i den lydelse momentet hade vid ikraftträdandet av denna lag.

8.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010) 1 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	1 §
Uppgifter och behörighet	*Uppgifter och behörighet*
Besvärsnämnden för olycksfallsärenden (*besvärsnämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och i andra ärenden i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.	Besvärsnämnden för olycksfallsärenden (*besvärsnämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som avses i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* och i andra ärenden i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 2 kap. 5 § 1 mom., 8 kap. 6 § 1 mom. 3 punkten och 9 § 2 mom., 11 kap. 10 § samt 12 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten, av dem 8 kap. 6 § 1 mom. 3 punkten, 9 § 2 mom., 11 kap. 10 § och 12 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 678/2014, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	2 kap.
Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar	**Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar**
5 §	5 §
Sjukvårdsersättningens förhållande till ersättning enligt någon annan lag	*Sjukvårdsersättningens förhållande till ersättning enligt någon annan lag*
Om ersättning för kostnaderna för sjukvård har betalats till en försäkrad med stöd av lagarna om olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, skall ersättningen dras av från den sjukvårdsersättning enligt denna lag som betalas till den försäkrade. Om den försäkrade med stöd av lagarna om olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring söker ersättning för sjukvårdskostnader för vilka redan har betalats ersättning enligt denna lag, har Folkpensionsanstalten rätt att av den ersättning som ett olycksfalls- eller trafikförsäkringsbolag, Statskontoret eller Trafikförsäkringscentralen beviljat för samma skada eller sjukdom få ett belopp som motsvarar ersättningen enligt sjukförsäkringen.	Om ersättning för kostnaderna för sjukvård har betalats till en försäkrad med stöd av lagar som gäller trafikförsäkring eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* ska ersättningen dras av från den sjukvårdsersättning enligt denna lag som betalas till den försäkrade. Om den försäkrade med stöd av lagar som gäller trafikförsäkring eller *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* söker ersättning för sjukvårdskostnader för vilka det redan har betalats ersättning enligt denna lag, har Folkpensionsanstalten rätt att av den ersättning som ett olycksfalls- eller trafikförsäkringsbolag, Statskontoret eller Trafikförsäkringscentralen beviljat för samma skada eller sjukdom få ett belopp som motsvarar ersättningen enligt sjukförsäkringen.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	8 kap.
Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning	**Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning**
6 §	6 §
Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning	*Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning*
Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får	Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	3) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Sjukdagpenning efter maximitiden	*Sjukdagpenning efter maximitiden*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom. jämställs den tid för vilken den försäkrade enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner eller arbetspensionslagarna har fått rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, eller den tid den försäkrade har varit arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån eller deltagit i service enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) eller bedrivit studier som avses i 6 kap. i den lagen. Med arbetsförhetstid jämställs också den tid personen med stöd av 3 kap. 3 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har varit berättigad till en förmån enligt den lagen. Den tid för vilken den försäkrade har fått sjukpension en-	Med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom. jämställs den tid för vilken den försäkrade enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller arbetspensionslagarna har fått rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd, eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, eller den tid den försäkrade med stöd av 3 kap. 3 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har varit berättigad till en förmån enligt den lagen. Den tid för vilken den försäkrade har fått sjukpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen eller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ska däremot inte jämställas med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen eller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna ska däremot inte jämställas med den arbetsförhetstid som avses i 1 mom.	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
11 kap.	11 kap.
Beloppet av dagpenningsförmånerna	**Beloppet av dagpenningsförmånerna**
10 §	10 §
Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp	*Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp*
Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension eller förtida ålderspension, arbetslöshetspension, full sjukpension eller full invalidpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (/) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).	Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension eller förtida ålderspension, arbetslöshetspension, full sjukpension eller full invalidpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, *lagen om olycksfall i arbetet eller om yrkessjukdomar,* lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämställbara med arbete (/) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).
12 kap.	12 kap.
Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner	**Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner**
2 §	2 §
Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsoförmåga	*Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsoförmåga*
Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag dras följande förmåner av som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsoförmåga:	Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag dras följande förmåner av som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsoförmåga:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) sådan ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfallförsäkring som be	2) sådan ersättning för inkomstbortfall enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yr-*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom,	*kessjukdomar* som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Om arbetsoförmågan har börjat före den 1 januari 2015, tillämpas på förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring bestämmelserna i 12 kap. 2 § 1 mom. i den lydelse momentet hade före den 1 januari 2015.

10.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen (568/2007) 22 §, 1 mom. 3 och 5 punkten, 33 § 1 mom. 2 punkten, 34 § 2 mom. 4 punkten och 35 § 15 punkten som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
22 §	22 §
Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen	*Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen*
Vid beräkningen av folkpensionsbeloppet beaktas till personen utgående fortlöpande eller årligen återkommande	Vid beräkningen av folkpensionsbeloppet beaktas till personen utgående fortlöpande eller årligen återkommande
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) olycksfallspension, familjepension, livränta och försörjningspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	3) *olycksfallspension och familjepension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* samt i lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) olycksfallspension och livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) samt sjukpension och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet, och	5) sjukpension och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991); den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet, *samt rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet, och*,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
33 §	33 §
Årsinkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp	*Årsinkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp*
Vid beräkningen av kompletteringsbeloppet beaktas som årsinkomst till den efterlevande maken utgående fortlöpande eller årligen återkommande	Vid beräkningen av kompletteringsbeloppet beaktas som årsinkomst till den efterlevande maken utgående fortlöpande eller årligen återkommande
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) rehabiliteringsstöd som betalas som arbetspension samt förmåner enligt lagen om	2) rehabiliteringsstöd som betalas som arbetspension *och rehabiliteringspenning en-*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring och förmåner enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,	*ligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* samt förmåner enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
34 §	34 §
Arbetsinkomst som påverkar fortsättningspensionens kompletteringsbelopp och med sådan arbetsinkomst jämförbar inkomst	*Arbetsinkomst som påverkar fortsättningspensionens kompletteringsbelopp och med sådan arbetsinkomst jämförbar inkomst*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Med arbetsinkomster jämställs	Med arbetsinkomster jämställs
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av arbetsoförmåga, eller någon därmed jämförbar ersättning för inkomstbortfall, som betalas för ett år eller kortare tid, dock inte dagpenning enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring och inte heller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,	4) sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen på grund av arbetsoförmåga, eller någon därmed jämställbar ersättning för inkomstbortfall, som betalas för ett år eller kortare tid, dock inte *rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* och inte heller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
35 §	35 §
Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp	*Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp*
När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:	När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15) menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller andra ersättningar på grundval av skada,	15) menersättning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller andra ersättningar på grundval av skada,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

11.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 4 kap. 7 § 1 mom. 3 och 11 punkten, 6 kap. 11 § 3 mom. 3 punkten och 11 kap. 14 § 1 mom., sådana de lyder, 4 kap. 7 § 1 mom. 3 och 11 punkten i lag 1188/2009, 6 kap. 11 § 3 mom. 3 punkten i lag 1252/2006 och 11 kap. 14 § 1 mom. i lag 707/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	4 kap.
Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner	**Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner**
7 §	7 §
Sociala förmåners inverkan på arbetslöshetsförmånerna	*Sociala förmåners inverkan på arbetslöshetsförmånerna*
Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):	Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),	3) menersättning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11) ersättningar för särskilda kostnader enligt lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om skada, ådragen i militärtjänst.	11) ersättningar för särskilda kostnader enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* och lagen om skada, ådragen i militärtjänst.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 kap.	6 kap.
Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet	**Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet**
11 §	11 §
Beräknande av tid i arbete	*Beräknande av tid i arbete*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
När tiden i arbete enligt 3 a § beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad	När tiden i arbete enligt 3 a § beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) under vilken en person har varit arbetsoförmögen och därvid fått pension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringsstöd eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring.	3) under vilken en person har varit arbetsoförmögen och därvid fått pension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringsstöd eller olycksfallspension enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11 kap.	11 kap.
Bestämmelser om verkställighet	**Bestämmelser om verkställighet**
14 §	14 §
Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall	*Indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall*
Om den som retroaktivt beviljas folkpension, barnförhöjning enligt folkpensionslagen, garantipension eller pension på grundval av arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, generationsväxlings- eller avträdelsepension, avträdelseersättning, avträdelsestöd eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring har fått en arbetslöshetsförmån för samma tid, får arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten driva in den grundlösa arbetslöshetsförmånen från den pension, den avträdelseersättning, det avträdelsestöd, den dagpenning eller den olycksfallspension som betalas retroaktivt.	Om den som retroaktivt beviljas folkpension, barnförhöjning enligt folkpensionslagen, garantipension eller pension på grundval av arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, generationsväxlings- eller avträdelsepension, avträdelseersättning, avträdelsestöd eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, dagpenning eller olycksfallspension enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* har fått en arbetslöshetsförmån för samma tid, får arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten driva in den grundlösa arbetslöshetsförmånen från den pension, den avträdelseersättning, det avträdelsestöd, den dagpenning eller den olycksfallspension som betalas retroaktivt.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	_____
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

12.

Lag

om ändring av 8 och 14 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 8 § 2 mom. 7 punkten samt 14 § 1 mom. 11 punkten och 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 §	8 §
Rätt till bostadsbidrag	*Rätt till bostadsbidrag*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rätt till bostadsbidrag har också den som fyllt 16 år och som får	Rätt till bostadsbidrag har också den som fyllt 16 år och som får
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7) fortlöpande olycksfallspension eller livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) samt fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), den sistnämnda ersättningen dock först när ett år förflutit från skadefallet,	7) *fortlöpande rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/), dock först när ett år förflutit från skadefallet,* samt fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättning för inkomstbortfall dock först när ett år förflutit från skadefallet,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
14 §	14 §
Prioriterade inkomster	*Prioriterade inkomster*
När bostadsbidraget beräknas skall som årsinkomst inte beaktas sökandens och sökandens makes, makas eller sambos	När bostadsbidraget beräknas skall som årsinkomst inte beaktas sökandens och sökandens makes, makas eller sambos
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11) menersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (408/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller andra ersättningar på grundval av men,	11) menersättning enligt lagen *om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller andra ersättningar på grundval av men,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Med avvikelse från 1 mom. 6 punkten skall som inkomst dock beaktas rehabiliteringsstöd enligt 14 § i folkpensionslagen och enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare och som betalas i form av sjuk-	Med avvikelse från 1 mom. 6 punkten ska som inkomst dock beaktas rehabiliteringsstöd enligt 14 § i folkpensionslagen och enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare och som betalas i form av sjuk-

Gällande lydelse

pension, dagpenning, olycksfallspension och livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring samt ersättning för inkomstbortfall och sjukpension enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Föreslagen lydelse

pension, *rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* samt ersättning för inkomstbortfall och sjukpension enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

13.

Lag

om ändring av 7 och 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) 7 § 3 mom. 3 punkten och 11 § 5 punkten, sådana de lyder i lag 127/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	7 §
Beräkning av tiden i arbete	*Beräkning av tiden i arbete*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
När tiden i arbete beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad	När tiden i arbete beräknas ska som tid som jämställs med arbete dessutom beaktas varje sådan full kalendermånad
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) under vilken personen har varit arbetsoförmögen och därvid fått pension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringsstöd eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).	3) under vilken personen har varit arbetsoförmögen och därvid med stöd av de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare fått pension eller rehabiliteringsstöd eller sådan olycksfallspension som avses i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11 §	11 §
Begränsningar i fråga om vuxenutbildningsstödet	*Begränsningar i fråga om vuxenutbildningsstödet*
Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den som	Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den som
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) för samma utbildning får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt arbetspensionslagarna eller full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering enligt lagen	5) för samma utbildning får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt arbetspensionslagarna eller *full rehabiliteringspenning med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

14.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 6 § 1 mom. 12 punkten, sådan den lyder i lag 792/2007, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	6 §
Begränsningar i fråga om studiestödet	*Begränsningar i fråga om studiestödet*
Studiestöd beviljas inte den som	Studiestöd beviljas inte den som
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
12) får full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),	12) får full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*, i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

15.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 13 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 679/2014, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §	13 §
Begränsning av skyldigheten att ordna och ersätta rehabilitering	*Begränsning av skyldigheten att ordna och ersätta rehabilitering*
En försäkrad har inte rätt till rehabilitering enligt detta kapitel eller till ersättning för denna, om han eller hon har rätt till nödvändig rehabilitering eller till ersättning för rehabiliteringskostnader med stöd av någon av följande lagar:	En försäkrad har inte rätt till rehabilitering enligt detta kapitel eller till ersättning för den, om han eller hon har rätt till behövlig rehabilitering eller till ersättning för rehabiliteringskostnader med stöd av någon av följande lagar:
1) lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991),	1) *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

16.

Lag

om ändring av 9 och 12 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 1 mom. 4 och 4 a-punkten samt 12 § 1 mom. 1 punkten, av dem 9 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1228/2009 och 4 a punkten sådan den lyder i lag 697/2012, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §	9 §
Vårdbidrag för pensionstagare	*Vårdbidrag för pensionstagare*
Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får	Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har förflutit från trafikskadan och vilka enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller trafikförsäkringslagstiftningen betalas på grundval av full arbetsoförmåga,	4) fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har förflutit från trafikskadan och vilka enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller trafikförsäkringslagstiftningen betalas på grundval av full arbetsoförmåga,
4 a) fortlöpande olycksfallspension eller livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet,	4 a) *fortlöpande rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet,* eller fortlöpande sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättningen för inkomstbortfall dock först då ett år förflutit från skadefallet,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 §	12 §
Förmåner som skall beaktas när det gäller handikappbidrag eller vårdbidrag	*Förmåner som skall beaktas när det gäller handikappbidrag eller vårdbidrag*
När det gäller beloppet av handikappbidrag och vårdbidrag beaktas till personen på grund av samma sjukdom, lyte eller skada utgående	När det gäller beloppet av handikappbidrag och vårdbidrag beaktas till personen på grund av samma sjukdom, lyte eller skada utgående

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1) fortlöpande mentillägg, hjälplöshetstillägg eller vårdbidrag som grundar sig på lagstadgad olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst,	1) fortlöpande mentillägg, hjälplöshetstillägg eller vårdbidrag med stöd av *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

17.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 9 § 1 mom. 7 och 9 punkten som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §	9 §
Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen	*Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen*
Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlöpande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):	Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlöpande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7) olycksfallspension, familjepension, livränta och försörjningspension på grundval av olycksfallsförsäkring eller olycksfall i militärtjänst,	7) olycksfallspension och familjepension med stöd av *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9) olycksfallpension och livränta enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) samt sjukpension och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991); den sistnämnda ersättningen dock först då ett år förflutit från skadefallet,	9) *rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, dock först då ett år förflutit från skadefallet,* samt sjukpension eller ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), ersättningen för inkomstbortfall dock först då ett år förflutit från skadefallet,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i denna lag om förmåner enligt lagen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar tillämpas på motsvarande förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

18.

Lag

om ändring av 2 a § i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) 2 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 52/2006, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 a §	2 a §
Institutet för arbetshygien upprätthåller ett register över arbetsrelaterade sjukdomar för forskning, utredningar och förebyggande samt diagnostisering och utvecklande av vården i fråga om yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar. I registret kan införas den insjuknade personens namn, personbeteckning och yrke samt uppgifter om arbetsgivare och arbetsplats, exponeringens art och längd, konstaterandet av sjukdomen, sjukdomens art, den olägenhet som sjukdomen orsakat, sjukledighet och försäkringsanstaltens beslut om godkännandet som yrkessjukdom och ersättning samt dödsfall som föranletts av yrkessjukdom. Bestämmelser om rätten för institutet för arbetshygien att få uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar finns i 46 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), i 64 d § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och i 23 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).	Institutet för arbetshygien för ett register över arbetsrelaterade sjukdomar för forskning, utredningar och förebyggande samt diagnostisering och utvecklande av vården i fråga om yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade sjukdomar. I registret kan införas den insjuknade personens namn, personbeteckning och yrke samt uppgifter om arbetsgivare och arbetsplats, exponeringens art och längd, konstaterandet av sjukdomen, sjukdomens art, den olägenhet som sjukdomen orsakat, sjukledighet och försäkringsanstaltens beslut om godkännande som yrkessjukdom och ersättning samt dödsfall som föranletts av yrkessjukdom. Bestämmelser om rätten för institutet för arbetshygien att få uppgifter för registret över arbetsrelaterade sjukdomar finns i *46 a § 3 mom.* i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006), i *262 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* och i 23 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

Denna lag träder i kraft den 20 .

19.

Lag

om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 5 § 7 punkten samt 13 a och 13 b §, sådana de lyder, 13 a § i lagarna 1363/2004 och 1329/2010 samt 5 § 7 punkten och 13 b § i lag 1329/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	5 §
Avgiftsfria hälsovårdstjänster	*Avgiftsfria hälsovårdstjänster*
Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:	Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen samt utprovning, nödvändigt förnyande och underhåll av sådana utom när behovet av hjälpmedel beror på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959), patientskadelagen (585/1986) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa, och	7) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen samt utprovning, nödvändigt förnyande och underhåll av sådana utom när behovet av hjälpmedel beror på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),* lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959), patientskadelagen (585/1986) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa, och
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
13 a §	13 a §
Avgift för sjukvård som ersätts enligt den lagstadgade olycksfallförsäkringen och trafikförsäkringen	***Avgift för sjukvård som ersätts enligt trafikförsäkringen***
Om en klient har rätt till ersättning för vård med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om skada, ådragen i militärtjänst (1211/1990), lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/1990), trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991), lagen om rehabilitering som	*Om en klient har rätt till ersättning för vård med stöd av trafikförsäkringslagen eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), har den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av vårdtjänsten rätt att av Statskontoret eller den försäkringsanstalt som enligt de nämnda lagarna är skyldig att betala ersättning få en avgift enligt de villkor som*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller yrkessjukdomslagen (1343/1988) eller med stöd av någon annan lag i vilken den föreskrivna ersättningen bestäms enligt lagen om olycksfallsförsäkring, har den kommun eller samkommun som svarar för ordnandet av vårdtjänsten rätt att av Statskontoret eller den försäkringsanstalt som enligt de nämnda lagarna är skyldig att betala ersättning få en avgift enligt de villkor som föreskrivs i de nämnda lagarna vilken högst motsvarar beloppet av kostnaderna för vårdtjänsten minskat med beloppet av den klientavgift som tagits ut hos klienten.	*föreskrivs i de nämnda lagarna vilken högst motsvarar beloppet av kostnaderna för vårdtjänsten minskat med beloppet av den klientavgift som tagits ut hos klienten.*
Med kostnader för ordnandet av vårdtjänsten avses i 1 mom. den avgift som en kommun som inte hör till samkommunen med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle betala samkommunen för kostnaderna för vården av en av sina invånare, om kommunen skulle betala vården. Om klienten vårdas vid en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller en annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som klientens hemkommun eller en samkommun är huvudman för, avses med kostnader för ordnandet av tjänsten den avgift som med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle tas ut hos klientens hemkommun om klienten kom från en annan kommun.	*Med kostnader för ordnandet av vårdtjänsten avses i 1 mom. den avgift som en kommun som inte hör till samkommunen med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle betala samkommunen för kostnaderna för vården av en av sina invånare, om kommunen skulle betala vården. Om klienten vårdas vid en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller en annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som klientens hemkommun eller en samkommun är huvudman för, avses med kostnader för ordnandet av tjänsten den avgift som med stöd av 58 § i hälso- och sjukvårdslagen skulle tas ut hos klientens hemkommun om klienten kom från en annan kommun.*
En verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som gett sjukvårdstjänsten eller en kommun eller samkommun som ansvarar för ordnandet av sjukvårdstjänsten är inte part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom med stöd av någon av de lagar som avses i 1 mom.	*En verksamhetsenhet inom den offentliga hälso- och sjukvården som gett sjukvårdstjänsten eller en kommun eller samkommun som ansvarar för ordnandet av sjukvårdstjänsten är inte part i ett ärende som gäller klientens rätt till ersättning för en skada eller sjukdom med stöd av någon av de lagar som avses i 1 mom.*
13 b §	13 b §
Anmälningsskyldighet för verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården	*Anmälningsskyldighet för verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården*
En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska utan dröjsmål, dock senast inom tio vardagar sedan vården	*En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska utan dröjsmål, dock senast inom tio vardagar sedan*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
började, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om erhållande av uppgifter, till en i 13 a § 1 mom. avsedd försäkringsanstalt eller Statskontoret anmäla inledandet av sådan vård och behandling som sannolikt föranleds av en skada eller sjukdom som de är skyldiga att ersätta. Anmälningsskyldigheten gäller inte sådan vård som avses i första och andra meningen i 15 § 3 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring eller i första och andra meningen i 6 a § 3 mom. i trafikförsäkringslagen. Anmälan ska innehålla de uppgifter om skadans eller sjukdomens art och om olycksfallet, yrkessjukdomen eller trafikskadan som verksamhetsenheten har samt den skadades personuppgifter. I fråga om olycksfall och yrkessjukdomar ska anmälan också innehålla uppgifter om den skadades arbetsgivare och den försäkringsanstalt där arbetsgivaren har försäkrat sina arbetstagare samt i fråga om trafikskador den som bär ansvaret för trafikskadan eller de motorfordon som varit delaktiga i den och deras trafikförsäkringsanstalter. Vidare ska i anmälan antecknas uppgifter om när vården inleddes och vårdåtgärderna, vårdplanen och kostnaderna för den samt andra för en betalningsförbindelse nödvändiga uppgifter. Om verksamhetsenheten saknar uppgift om den ersättningsskyldiga försäkringsanstalten, görs anmälan i fråga om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar till Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund och i fråga om trafikskador till Trafikförsäkringscentralen.	*vården började, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra bestämmelser om erhållande av uppgifter, till en i 13 a § 1 mom. avsedd försäkringsanstalt eller Statskontoret anmäla inledandet av sådan vård och behandling som sannolikt föranleds av en skada eller sjukdom som de är skyldiga att ersätta. Anmälningsskyldigheten gäller inte sådan vård som avses i första och andra meningen i 6 a § 3 mom. i trafikförsäkringslagen. Anmälan ska innehålla de uppgifter om skadans eller sjukdomens art och om trafikskadan som verksamhetsenheten har samt den skadades personuppgifter. I fråga om trafikskador ska anmälan också innehålla uppgifter om den som bär ansvaret för trafikskadan eller de motorfordon som varit delaktiga i den och deras trafikförsäkringsanstalter. Vidare ska i anmälan antecknas uppgifter om när vården inleddes och vårdåtgärderna, vårdplanen och kostnaderna för den samt andra för en betalningsförbindelse nödvändiga uppgifter. Om verksamhetsenheten saknar uppgift om den ersättningsskyldiga försäkringsanstalten, görs anmälan till Trafikförsäkringscentralen.*
En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska på begäran utan dröjsmål till försäkringsanstalten för den betalningsförbindelse som avses i 15 § i lagen om olycksfallsförsäkring och 6 a § i trafikförsäkringslagen lämna de nödvändiga uppgifterna om när vården av en patient inleds och de kostnader som vården sannolikt kommer att orsaka.	*En verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som med stöd av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård eller hälso- och sjukvårdslagen ger sjukvård såsom offentlig hälso- och sjukvård ska på begäran utan dröjsmål till försäkringsanstalten för den betalningsförbindelse som avses i 6 a § i trafikförsäkringslagen lämna de nödvändiga uppgifterna om när vården av en patient inleds och de kostnader som vården sannolikt kommer att orsaka.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 23 § i sjöräddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjöräddningslagen (1145/2001) 23 § 2 mom., sådant det lyder i lag 752/2014, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
23 §	23 §
Ersättning för olycksfall	*Ersättning för olycksfall*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av olycksfallsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen (1343/1998) och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991).	Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av olycksfallsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas motsvarande bestämmelser i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

21.

Lag

om ändring av 103 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen (379/2011) rubriken för 103 §, det inledande stycket i 103 § 1 mom. samt 103 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
103 §	103 §
Ersättning för olycksfall i samband med räddningsverksamhet	*Ersättning för olycksfall och yrkessjukdom i samband med räddningsverksamhet*
För olycksfall eller yrkessjukdom som har drabbat någon i räddningsverksamhet eller befolkningsskyddsuppgifter betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom, till den del den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Rätt att få ersättning har den som	För olycksfall eller yrkessjukdom som har drabbat någon i räddningsverksamhet eller befolkningsskyddsuppgifter betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*. Ersättning betalas endast till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Rätt att få ersättning har den som
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) hör till en i 25 § avsedd avtalsbrandkår eller annan sammanslutning som har ingått avtal men inte är berättigad till ersättningar enligt 1 § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),	2) hör till en i 25 § avsedd avtalsbrandkår eller annan sammanslutning som har ingått avtal men inte är berättigad till ersättningar enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av olycksfallsärenden och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen (1343/1998) och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991).	Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret. På behandlingen av *ersättningsärenden* och sökande av ändring i beslut i ersättningsärenden tillämpas bestämmelserna i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av 8 kap. 4 och 5 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 8 kap. 4 § 2 mom. samt 5 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	8 kap.
Skadestånd och arvoden	**Skadestånd och arvoden**
4 §	4 §
Ersättning och arvode för hjälpverksamhet	*Ersättning och arvode för hjälpverksamhet*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om en person som bistått polisen i detta arbete drabbats av ett olycksfall, betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbete, om inte den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990). Ärenden som gäller ersättning enligt detta moment behandlas i första instans av Statskontoret.	Om en person som bistått polisen i detta arbete drabbats av ett olycksfall eller en yrkessjukdom betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som *gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),* om inte den skadade annars har rätt till ersättning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990). Ärenden som gäller ersättning enligt detta moment behandlas av Statskontoret som första instans.
5 §	5 §
Arbetsgivarens och kommunens rätt	*Arbetsgivarens och kommunens rätt*
Om en skadad persons arbetsgivare eller kommunen i ett olycksfallsärende där ersättning ska betalas enligt denna lag har betalt lön eller förskott eller andra betalningar, gäller i fråga om arbetsgivarens och kommunens rätt vad som i 26 § i lagen om olycksfallförsäkring föreskrivs om arbetsgivarens rätt.	Om en skadad persons arbetsgivare eller kommunen i ett olycksfallsärende där ersättning ska betalas enligt denna lag har betalt lön eller förskott eller andra betalningar, gäller i fråga om arbetsgivarens och kommunens rätt det som föreskrivs om arbetsgivarens rätt i *139 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

23.

Lag

om ändring av 84 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 84 § 1 och 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
84 §	84 §
Försäkringsskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande åtgärder	*Försäkringsskyddet för personer som deltar i integrationsfrämjande åtgärder*
För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med deltagande i integrationsfrämjande frivilliga studier enligt 22 § eller i andra integrationsfrämjande åtgärder om vilka överenskommits specificerat betalas till en person som får arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd ersättning av statens medel enligt samma principer som gäller för ersättning för olycksfall enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ersättningen betalas dock endast om den som lidit skada inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.	För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med deltagande i integrationsfrämjande frivilliga studier enligt 22 § eller i andra integrationsfrämjande åtgärder om vilka överenskommits specificerat betalas till en person som får arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd ersättning av statens medel enligt samma principer som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/). Ersättningen betalas dock endast om den som lidit skada inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.
Statskontoret behandlar ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. I beslut som Statskontoret fattar med stöd av denna paragraf får ändring sökas så som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.	Statskontoret behandlar ett ärende som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. I beslut som Statskontoret fattar med stöd av denna paragraf får ändring sökas så som bestäms i *33 kap. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

24.

Lag

om ändring av 30 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) 30 § 1 och 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
30 §	30 §
Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier	*Försäkringsskyddet för personer som deltar i arbete och studier*
För olycksfall eller yrkessjukdom som drabbat en person under arbete och studier betalas till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.	För olycksfall eller yrkessjukdom som drabbat en person under arbete och studier betalas till personen ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* till den del som den skadade inte har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag.
Statskontoret behandlar ärenden som gäller betalning av ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat med stöd av denna paragraf får ändring sökas på det sätt som bestäms i 5 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.	Statskontoret behandlar ärenden som gäller betalning av ersättning. I beslut som Statskontoret har fattat med stöd av denna paragraf får ändring sökas på det sätt som anges i 33 kap. i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 4 kap. 11 § och 14 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 4 kap. 11 § 2 mom. och 14 kap. 3 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	4 kap.
Information och rådgivning, sakkunnigbedömningar, vägledning för yrkesval och karriär samt träning och prövning	**Information och rådgivning, sakkunnigbedömningar, vägledning för yrkesval och karriär samt träning och prövning**
11 §	11 §
Försäkringsskydd	*Försäkringsskydd*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdomar som ådragits under träning eller prövning betalas ersättning av statens medel på motsvarande grunder som för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), om inte den enskilda kunden har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Statskontoret behandlar ärenden som gäller ersättning av statens medel.	För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdomar som ådragits under träning eller prövning betalas ersättning av statens medel på motsvarande grunder som gäller för olycksfall i arbete och yrkessjukdom enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*, om inte den enskilda kunden har rätt till en minst lika stor ersättning enligt någon annan lag. Ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel behandlas av Statskontoret.

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 kap.	14 kap.
Sökande av ändring	**Sökande av ändring**
3 §	3 §
Ändringssökande av vissa beslut	*Ändringssökande av vissa beslut*
På sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas lagen om olycksfallsförsäkring.	På sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om skadestånd för olycksfall åt personer, som intagits i särskilda straff-, underhålls- och vårdanstalter (894/1946) 5 § samt

ändras 1 § 1 mom. samt 4 och 6 §, av dem 4 § sådan den lyder i lagarna 528/1981 och 946/1988, som följer:

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
1 §	1 §
Har straffånge i arbete, underställt myndighets ledning och uppsikt, ådragit sig kroppsskada, förorsakad av olycksfall, eller i lagen om yrkessjukdomar avsedd yrkessjukdom, skall till honom och hans anhöriga, för såvitt i denna lag ej annorlunda stadgas, erläggas skadestånd i enlighet med vad om skadestånd för olycksfall i arbete stadgas.	Om en straffånge i arbete som leds och övervakas av en myndighet har drabbats av olycksfall i arbetet enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* eller ådragit sig en yrkessjukdom enligt den lagen, ska till fången och fångens anhöriga betalas ersättning på det sätt som bestäms i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar,* om inte något annat föreskrivs i denna lag.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4 §	4 §
Har person, till vilken eller till vars anhörig enligt 1 § skadestånd skall betalas, på grund av brott dömts att erlägga skadestånd för kroppsskada eller skadestånd till anhörig till person som avlidit till följd av kroppsskada, får skadestånd som enligt denna lag skall utbetalas till den skadade eller sjuke eller till anhörig till honom, med undantag av menersättning och ersättning för sjukvårds- och begravningskostnader, i sin helhet utmätas för betalning av nämnda skadeståndsfordran. För erläggande av annat skadestånd som utdömts på grund av brott får för målsägandens räk-	Om en person till vilken eller till vars anhörig det ska betalas ersättning i enlighet med 1 § på grund av brott har dömts att betala skadestånd för *skada eller sjukdom* eller ersättning till anhöriga till en person som avlidit till följd av *skada eller sjukdom*, får den ersättning som enligt denna lag ska betalas till den skadade eller sjuke eller dennes anhöriga, med undantag av menersättning och ersättning för sjukvårds- och begravningskostnader, i sin helhet utmätas för betalning av nämnda ersättningsfordran. För betalning av något annat skadestånd som dömts ut på

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ning utmätas högst hälften av det ovan avsedda skadeståndet. Om utmätning av skadestånd som grundar sig på denna lag gäller i övrigt lagen om olycksfallsförsäkring och utsökningslagen.	grund av brott får högst hälften av den ovan avsedda ersättningen utmätas för målsägandens räkning. På utmätning av ersättningar som baserar sig på denna lag tillämpas i övrigt bestämmelserna i *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* och i utsökningsbalken (705/2007).
5 § *Angående minimibeloppet för den till grund för skadeståndet liggande årsarbetsförtjänsten stadgas genom förordning.*	(upphävs)
6 § Angående anhängiggörandet av skadeståndärende i stöd av denna lag och om handläggningen av sådant är gällande, vad om skadestånd för olycksfall i arbete är stadgat.	6 § *På behandlingen av och sökande av ändring i ersättnings- och försäkringsärenden enligt denna lag tillämpas bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfallsersättning i vissa fall åt den som lämnat bistånd vid fullgörandet av tjänsteåliggande (625/1967) 1 § som följer:

Gällande lydelse	*Förslagen lydelse*
1 §	1 §
Har den som bistått polisman, gränsbevakningsman eller tullman, tjänsteman i fångvårdsuppgifter eller fångförare, då denne fullgör tjänsteåliggande, därvid ådragit sig kroppsskada, äger han och, om kroppsskadan förorsakat döden, i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/48) avsedd anhörig till honom rätt att utfå ersättning av statens medel i enlighet med nämnda lag.	*För en olycka som inträffat eller en yrkessjukdom som ådragits i samband med bistånd till en polisman, gränsbevakningsman, tullman, tjänsteman i fångvårdsuppgifter eller fångförare betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet och yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/).*
Ersättning skall sökas hos olycksfallsverket inom ett år från den dag då kroppsskadan uppstod eller, om vederbörande dött av sina skador, från dödsdagen.	Ersättning ska sökas hos *Statskontoret* inom ett år från den dag då *skadan uppkom eller sjukdomen eller yrkessjukdomen bröt ut. Om den berörda personen har avlidit till följd av skadan eller sjukdomen eller yrkessjukdomen ska ersättning sökas inom ett år från dödsdagen.*
Angående handläggningen av ärendet och sökandet av ändring gäller i tillämpliga delar vad i ovannämnda lag är stadgat.	*På behandlingen av och sökande av ändring i ersättningsärenden tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

28.

Lag

om ändring av 1 och 5 § i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ersättning för olycksfall som orsakats civilpersoner av krigsmateriel (1213/1990) 1 och 5 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	1 §
Enligt denna lag betalas ersättning för kroppsskada som genom olycksfall har drabbat en finsk medborgare eller en i Finland varaktigt bosatt utlänning och som har orsakats av försvarsmakten tillhöriga vapen, projektiler, minor, sprängämnen eller annan krigsmateriel, om inte dessa orättmätigt har varit i någons besittning som inte hör till försvarsmakten. Sådan ersättning betalas inte om den skadade har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/90), lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90).	Enligt denna lag betalas ersättning för *skada eller sjukdom* som genom olycksfall har drabbat en finsk medborgare eller en i Finland varaktigt bosatt utlänning och som har orsakats av vapen, projektiler, minor, sprängämnen eller annan krigsmateriel som tillhör försvarsmakten, om inte dessa orättmätigt har varit i någons besittning som inte hör till försvarsmakten. Sådan ersättning betalas inte om den skadade har rätt till ersättning enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)* eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90).
5 §	5 §
Från ersättning som enligt någon annan lag skall betalas för samma kroppsskada som enligt denna lag skall avdras den ersättning som har betalts med stöd av den.	Från ersättning som ska betalas *för samma skada eller sjukdom* enligt någon annan lag ska den ersättning dras av som har betalats med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

29.

Lag

om ändring av tingsrättslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i tingsrättslagen (581/1993) 12 b §, sådan den lyder i lag 629/2005, och
ändras 12 a §, sådan den lyder i lag 629/2005, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 a §	12 a §
Vid olycksfall som inträffat vid skötseln av ett nämndemannauppdrag betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som vid olycksfall i arbetet enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ersättning betalas till den del den skadade inte med stöd av någon annan lag har rätt till en ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring.	Vid olycksfall som inträffat *och yrkessjukdom som ådragits* vid skötseln av ett nämndemannauppdrag betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet enligt *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/)*. Ersättning betalas till den del den skadade inte med stöd av någon annan lag har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. *Ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 1 mom. behandlas av Statskontoret. Det som i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar bestäms om arbetstagare, arbetsgivare och försäkringsanstalt ska på motsvarande sätt tillämpas på nämndemän, tingsrätten och Statskontoret. Bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, sökande av ändring, omprövning och återkrav i VIII avdelningen samt om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfria uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten, jäv, skyldighet att bevara handlingar och överförings- och utmätningsförbud i IX avdelningen ska även tillämpas på ersättningsärenden enligt denna paragraf.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 b §	
I fråga om sökande av ersättning, ersättningsskyldighet, ersättning, handläggning av ersättningsärenden, förande av talan, tystnadsplikt och brott mot den, rätt att erhålla uppgifter, rätt och skyldighet att lämna uppgifter, överklagande av beslut i ersättningsärenden, Statskontorets regressrätt och återkrav av ogrundad ersättning gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring, yrkessjukdomslagen (1343/1988) och lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991). Vad som i dessa lagar föreskrivs om arbetstagare, arbetsgivare och försäkringsanstalt tillämpas på motsvarande sätt på nämndemän, tingsrätten och med iakttagande av 9 och 30 § i lagen om olycksfallsförsäkring på Statskontoret.	(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

30.

Lag

om ändring av 13 a § i produktansvarslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i produktansvarslagen (694/1990) 13 a § sådan den lyder i lag 880/1998, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 a §	13 a §
Om en försäkringsgivare med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959), *lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) eller lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981)* eller med stöd av en läkemedelskadeförsäkring har betalt en ersättning som den skadelidande med stöd av denna lag hade rätt att kräva av den ersättningsskyldige, övergår inte den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag på försäkringsgivaren.	Om en försäkringsgivare med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959) eller en läkemedelskadeförsäkring har betalt en ersättning som den skadelidande med stöd av denna lag hade rätt att kräva av den ersättningsskyldige, övergår inte den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag på försäkringsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 20 .

31.

Lag

om upphävande av 5 a § 1 mom. i lagen om riksdagsmannaarvode

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

5 a §

En riksdagsmans rätt till ersättning vid olycksfall bestäms i tillämpliga delar enligt lagen om olycksfallsersättning för statstjänstemän (449/90).

— — — — — — — — — — — — — — —

Föreslagen lydelse

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen om riksdagsmannaarvode (328/1947) 5 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 206/1992.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

32.

Lag

om ändring av 19 § i lagen om alterneringsledighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om alterneringsledighet (1305/2002) 19 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
19 §	19 §
Återkrav av alterneringsersättning	*Återkrav av alterneringsersättning*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Om en alterneringsledig har fått alterneringsersättning för samma tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, *dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) eller sådan* förmån som avses i 11 kap. 14 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan återkräva det belopp som betalts utan grund för denna tid från den förmån som skall betalas retroaktivt. Om återkrav gäller dessutom i tilllämpliga delar 11 kap. 14 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.	Om en alterneringsledig har fått alterneringsersättning för samma tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas en förmån som avses i 11 kap. 14 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan återkräva det belopp som betalats utan grund för denna tid från den förmån som ska betalas retroaktivt. *I fråga om* återkrav gäller dessutom i tillämpliga delar 11 kap. 14 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

_____

Denna lag träder i kraft den *20* .

33.

Lag

om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) 46 § och 51 § 3 mom., av dem 46 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1564/2009, samt

fogas till lagen en ny 46 a § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	7 kap.
Anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet	**Anmälningar för tillsynen över arbetarskyddet**
46 §	46 §
Anmälan om olycksfall i arbetet och yrkessjukdom	*Anmälan om olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada*
Arbetsgivaren är skyldig att utan dröjsmål till arbetarskyddsmyndigheten anmäla om sådana olycksfall i arbetet som lett till döden eller svår skada och med anledning av vilka polisen enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) skall verkställa undersökning på olycksplatsen. Har en läkare med fog misstankar om en i yrkessjukdomslagen (1343/1988) avsedd yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom, ska han eller hon utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna anmäla saken till regionförvaltningsverket. Av anmälan skall framgå 1) den insjuknades namn, personbeteckning samt övriga kontaktuppgifter, 2) arbetsgivarens namn samt kontaktuppgifterna för arbetsgivaren och arbetsplatsen, 3) övriga nödvändiga kontaktuppgifter, 4) exponeringens art och längd, 5) uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av sjukdomen och den olägenhet som sjukdomen orsakat. Regionförvaltningsverket ska tillställa Arbetshälsoinstitutet de uppgifter som ingår i en anmälan enligt 2 mom. för införande i re-	*Arbetsgivaren ska utan dröjsmål till polisen och regionförvaltningsverket anmäla ett i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) avsett olycksfall i arbetet som har lett till döden eller svår skada. Polisen ska utan dröjsmål verkställa undersökning på olycksplatsen. Arbetsgivaren eller en företrädare för denne ska kallas till undersökningen. Också regionförvaltningsverket samt den som skadats vid olycksfallet i arbetet eller dennes företrädare ska informeras om polisundersökningen. En kopia av undersökningsprotokollet ska ges till försäkringsanstalten och till den som begärt undersökningen samt på begäran till parterna.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gistret över arbetsrelaterade sjukdomar. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om hur anmälan skall lämnas kan utfärdas genom förordning av statsrådet.	
	46 a § *Anmälan om yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom* *Har en läkare med fog misstankar om en i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar avsedd yrkessjukdom eller någon annan arbetsrelaterad sjukdom, ska han eller hon utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna anmäla saken till regionförvaltningsverket.* *Av anmälan ska framgå* *1) den insjuknades namn, personbeteckning samt övriga kontaktuppgifter,* *2) arbetsgivarens namn samt kontaktuppgifterna för arbetsgivaren och arbetsplatsen,* *3) övriga nödvändiga kontaktuppgifter,* *4) exponeringens art och längd,* *5) uppgifter om sjukdomens art, konstaterandet av sjukdomen och den olägenhet som sjukdomen orsakat.* *Regionförvaltningsverket ska lämna Arbetshälsoinstitutet de uppgifter som ingår i en anmälan enligt 1 mom. för införande i registret över arbetsrelaterade sjukdomar.* *Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om hur anmälan ska lämnas får utfärdas genom förordning av statsrådet.*
51 § *Straffbestämmelser*	51 § *Straffbestämmelser*
— — — — — — — — — — — — — — — — — Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 46 eller 48 § skall för *arbetarskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag. — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot anmälningsskyldigheten enligt 46, *46 a* eller 48 § ska för *arbetarskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag. — — — — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

34.

Lag

om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) 3 § 1 mom., 7 §, 8 § 1 och 2 mom., 9 och 10 §, 12 § 1 mom., 16 § 1, 2 och 4 mom., 17 § 1 mom. samt 21 och 23 §, av dem 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 308/2010 samt 16 § 2 mom. och 23 § sådana de lyder i lag 1324/2010, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	3 §
Ersättningar för olycksfall	*Ersättningar för olycksfall*
På grund av olycksfall betalas ersättning för rehabiliteringskostnader, olycksfallspension, familjepension, begravningshjälp, menersättning, *men- och klädtillägg, ersättning för ledarhundskostnader* samt ersättning för hemvårdskostnader och sjukvårdskostnader.	På grund av olycksfall betalas ersättning för rehabiliteringskostnader, olycksfallspension, familjepension, begravningshjälp, menersättning, *vårdbidrag,* klädtillägg, ersättning för hemvårdskostnader och sjukvårdskostnader.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7 §	7 §
Olycksfallspensionens belopp	*Olycksfallspensionens belopp*
Olycksfallspensionens belopp per år är 85 procent av idrottsutövarens årsarbetsförtjänst. Vad som sägs i 4 § 3 mom. ska dessutom beaktas.	Olycksfallspensionens belopp per år är 85 procent av idrottsutövarens årsarbetsförtjänst enligt *11 och 15 §*. Vad som föreskrivs i 4 § 3 mom. ska dessutom beaktas.
8 §	8 §
Ersättning för sjukvård och medicinsk rehabilitering	*Ersättning för sjukvård och medicinsk rehabilitering*
För behandling av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall betalas det ersättning i enlighet med 15, 15 a och 15 b § i la-	*På ersättning för behandling av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall tillämpas 8 kap. i lagen om olycksfall i arbetet*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Kostnaderna för undersökning av en skada som misstänks vara orsakad av olycksfall ersätts dessutom i enlighet med 14 § 4 mom. i den nämnda lagen. För nödvändiga och skäliga kostnader för medicinsk rehabilitering till följd av en skada som är ersättningsbar enligt denna lag betalas ersättning så som föreskrivs i 7 § i lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991).	*och om yrkessjukdomar (/) med undantag för 48 och 49 §.*
Behandling av skada eller sjukdom som orsakat i denna lag avsedd varaktig arbetsoförmåga ersätts enligt 15 a § i lagen om olycksfallsförsäkring så att onödiga kostnader undviks men utan att idrottsutövarens hälsotillstånd äventyras.	*På behandling av skada eller sjukdom som orsakat i denna lag avsedd varaktig arbetsoförmåga tillämpas inte 40—42 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Menersättning, men- och klädtillägg, ersättning för hemvårdskostnader ***och ledarhundskostnader***	*Menersättning,* ***vårdbidrag****, klädtillägg och ersättning för hemvårdskostnader*
Menersättning betalas i enlighet med 16 § 2 mom., 18 a–18 d § och 18 e § 1 och 3–5 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring till en idrottsutövare som fått bestående allmänt men av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall. (30.4.2010/308)	Menersättning betalas i enlighet med *83—86 § samt 87 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar* till en idrottsutövare som fått bestående allmänt men av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall.
Mentillägg betalas till en idrottsutövare som till följd av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall har försatts i ett så hjälplöst tillstånd att idrottsutövaren inte kan reda sig utan hjälp av en annan person eller om han eller hon annars orsakas exceptionell olägenhet av behandlingen av skadan eller sjukdomen. På mentillägg tillämpas 20 § i lagen om olycksfallsförsäkring.	*Till en idrottsutövare betalas vårdbidrag och klädtillägg samt ersättning för extra kostnader för hemvård med iakttagande av bestämmelserna om vårdbidrag i 51 §, om klädtillägg i 52 § och om ersättning för extra kostnader för hemvård i 53 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.*
För onormalt klädslitage som orsakas av långvarig användning av protes, annat hjälpmedel, bandage eller förband till följd av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall betalas det klädtillägg till idrottsutövaren. På klädtillägg tillämpas 20 a § i lagen om olycksfallsförsäkring.	*Vårdbidrag och klädtillägg betalas inte efter det att idrottsutövarens rätt till olycksfallspension har upphört till följd av att den tid som nämns i 4 § 2 mom. eller 6 § 4 mom. löpt ut.*
Till en idrottsutövare som till följd av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall inte förmår sköta sitt hem kan ersättning för hemvårdskostnader betalas i enlighet med	

Gällande lydelse

20 b § i lagen om olycksfallsförsäkring.

Till en idrottsutövare betalas det ersättning för kostnaderna för en ledarhund som idrottsutövaren behöver till följd av en skada eller sjukdom som orsakats av olycksfall. Ersättningen bestäms i enlighet med 20 a § 4 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Mentillägg, klädtillägg och ersättning för ledarhundskostnader betalas inte efter det att idrottsutövarens rätt till olycksfallspension har upphört till följd av att den tid som nämns i 4 § 2 mom. eller 6 § 4 mom. gått ut.

Föreslagen lydelse

9 a §

Tilläggsersättning för menersättning

På ersättning för bestående allmänt men tillämpas också bestämmelsen i 18 f § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948).

10 §

Familjepension och begravningshjälp

Om en idrottsutövare har dött till följd av ett olycksfall betalas det efter idrottsutövaren familjepension för högst tio år efter dödsfallet. Familjepensionen beräknas på årsarbetsförtjänsten enligt denna lag. Om inte något annat föreskrivs i denna lag gäller i fråga om familjepensionen i övrigt vad som föreskrivs i 16 § 1 mom. 3 punkten samt i 23, 23 a—23 d, 24 och 24 a—24 c § i lagen om olycksfallsförsäkring.

Begravningshjälp betalas om en idrottsutövare har dött till följd av ett olycksfall, enligt vad som föreskrivs i 16 § 3 och 4 mom. och 25 § i lagen om olycksfallsförsäkring.

10 §

Familjepension och begravningshjälp

Om en idrottsutövare har avlidit till följd av ett olycksfall betalas det efter idrottsutövaren familjepension för högst tio år efter dödsfallet. Familjepensionen beräknas på årsarbetsförtjänsten enligt *11 och 15 §*. Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas i övrigt på familjepensionen vad som föreskrivs i *99—108 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.

Begravningshjälp *och ersättning för transport av den avlidne* betalas om en idrottsutövare har *avlidit* till följd av ett olycksfall, enligt vad som föreskrivs i *109 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.

12 §

Yrkesinriktad rehabilitering

Till en idrottsutövare som i enlighet med 4 § 1 mom. 2 punkten är oförmögen att fortsätta med idrott enligt denna lag ska det betalas ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader för åtgärder enligt 6 § i lagen om

12 §

Yrkesinriktad rehabilitering

Till en idrottsutövare som i enlighet med 4 § 1 mom. 2 punkten är oförmögen att fortsätta med idrott enligt denna lag ska det som yrkesinriktad rehabilitering betalas ersättning för nödvändiga och skäliga kostnader för åt-

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring.	gärder enligt *89 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
16 §	16 §
Ordnande av olycksfallsskydd och handläggning av ärenden	*Ordnande av olycksfallsskydd och handläggning av ärenden*
Bestämmelserna i 26 §, 32 § 5 och 6 mom., 32 a, 33, 37, 38, 38 a, 60 a, 61, 61 a, 62, 63, 64 a—64 f och 64 h—64 i § i lagen om olycksfallsförsäkring ska iakttas, om det inte i denna lag i fråga om olycksfallsskydd föreskrivs något annat om arbetsgivarens rätt till pension som motsvarar lön för sjukdomstid, beviljande av försäkring enligt denna lag, försäkringens förfallande, överföring av försäkringen vid försäkringstagarens konkurs, meddelande om försäkringsvillkor, tidpunkten för när försäkringsgivarens ansvar inträder, information som behövs för premien, höjning och preskription av premien, försäkringens upphörande vid försäkringsbolagets konkurs, höjning av ersättningen till följd av dröjsmål, regressrätt, minskning av förmåner enligt denna lag, överföring och utmätning av ersättning, rätten till information, rätten och skyldigheten att lämna information, hemlighållande av uppgifter samt om teknisk anslutning. I fråga om ansökan om olycksfallsersättning, behandling av ärenden, betalning och fastställande av ersättning samt i fråga om meddelande av beslut gäller dessutom, om inte något annat föreskrivs i denna lag, 4 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring med undantag för kapitlets 43 §. I fråga om rättelse av fel i beslut, ny behandling av ett ärende och återkrav av grundlöst utbetald ersättning gäller vad som föreskrivs i 53 g, 54 och 54 b § i lagen om olycksfallsförsäkring. Vad som i 55 § i lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs om straff för brott mot skyldigheten att lämna uppgifter och brott mot arbetsgivarens skyldigheter enligt lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas på idrottsföreningar och andra organisationer som bedriver idrottsverksamhet enligt 1 § i denna lag samt på idrottsutövare som avses i denna lag.	*Om inte något annat föreskrivs i denna lag ska bestämmelserna om hur förmåner verkställs i IV avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för bestämmelserna i 114 § om att underställa ärenden besvärsnämnden för olycksfallsärenden för avgörande, tillämpas på ärenden som gäller olycksfallsskydd enligt denna lag. Dessutom ska bestämmelserna om utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter, avgiftsfria uppgifter, ersättning som ska betalas för uppgifter om hälsotillstånd, justering av penningbelopp och ersättningar med arbetspensionsindex och lönekoefficient, avrundning av belopp, regressrätt för försäkringsanstalten, rätt för försäkringsanstalten att få tillbaka fullkostnadsavgiften av trafikförsäkringsanstalten, jäv, skyldighet att bevara handlingar och överförings- och utmätningsförbud i IX avdelningen i den lagen tillämpas.* *Bestämmelserna om försäkring och försäkringspremier i 157 § 2 och 3 mom., 159, 160, 163, 165 och 172—176 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska tillämpas också på en i denna lag avsedd försäkring som gäller olycksfallsskydd samt på försäkringspremien för den.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
För att kunna bevilja olycksfallsförsäkring enligt denna lag och avgöra storleken på försäkringspremien har försäkringsbolaget rätt att av Olycksfallsförsäkringsanstalternas förbund få de grenspecifika uppgifter som förbundet med stöd av 18 § 2 mom. fått av försäkringsbolag om idrottsutövare som försäkrats enligt denna lag, antalet olycksfall och utbetalda ersättningar för de tre föregående åren eller spelsäsongerna.	För att kunna bevilja olycksfallsförsäkring enligt denna lag och avgöra storleken på försäkringspremien har försäkringsbolaget rätt att av *Olycksfallsförsäkringscentralen* få de grenspecifika uppgifter som centralen med stöd av 18 § 2 mom. fått av försäkringsbolag om idrottsutövare som försäkrats enligt denna lag, om antalet olycksfall och om utbetalda ersättningar för de tre föregående åren eller spelsäsongerna.
17 §	17 §
Justering av belopp	*Justering av belopp*
De ersättningsbelopp som föreskrivs i 9 § 1–3 och 5 mom. samt 10 § justeras och avrundas kalenderårsvis i enlighet med 60 § 1 mom. i lagen om olycksfallsförsäkring.	De ersättningsbelopp som anges i 9 § 1—3 och 5 mom. samt 10 § justeras och avrundas varje kalenderår i enlighet med *268 och 269 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
21 §	21 §
Betalningsförsummelse och indrivning av premier	***Försummelse att betala premie***
Om en försäkringsanstalt på grund av försummad premiebetalning säger upp en försäkring, fortgår idrottsutövarens försäkringsskydd dock minst en månad efter det att försäkringsanstalten har sänt idrottsutövaren ett skriftligt meddelande om att försäkringen upphör. *I denna lag avsedda försäkringspremier jämte dröjsmålsränta får drivas in i utsökningsväg utan dom eller beslut i enlighet med lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).*	Om en försäkringsanstalt på grund av försummad premiebetalning säger upp en försäkring, fortgår idrottsutövarens försäkringsskydd dock minst en månad efter det att försäkringsanstalten har sänt idrottsutövaren ett skriftligt meddelande om att försäkringen upphör.
23 §	23 §
Överklagande	*Sökande av ändring, omprövning och återkrav*
På överklagande som gäller olycksfallsskydd och ordnande av sådant enligt denna lag och undanröjande av lagakraftvunna beslut tillämpas 53, 53 a—53 f, 54 a och 54 c §	*Bestämmelserna om sökande av ändring, omprövning, undanröjande av ett beslut och återkrav i VIII avdelningen i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
i lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om besvärsnämnden för olycksfallsärenden (1316/2010).	*ska tillämpas också på sådana ärenden enligt denna lag som gäller olycksfallsskydd.*
	_____
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Bestämmelsen i 9 a § träder dock i kraft den 20 .

35.

Lag

om ändring av 29 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 29 kap. 9 § 5 och 6 mom., sådana de lyder i lag 398/2006, och *fogas* till 29 kap. en ny 4 c och en ny 12 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
29 kap.	29 kap.
Om brott mot den offentliga ekonomin	**Om brott mot den offentliga ekonomin**
	4 c §
	Olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri
	En arbetsgivare eller en företrädare för denne som *1) genom att försumma försäkringsskyldigheten enligt 156 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) eller sin anmälningsplikt enligt 159 och 160 § i den lagen, eller* *2) genom att till den som sköter uppgifter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar lämna felaktig information om sådana uppgifter som behövs enligt den lagen och som påverkar försäkringspremien eller genom att vägra lämna uppgifter som nämns i denna punkt får till stånd eller försöker få till stånd att ingen eller alltför låg olycksfallsförsäkringspremie bestäms eller att en sådan premie återbetalas utan grund, ska för olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri dömas till böter eller fängelse i högst ett år.*
9 §	9 §
Definitioner och ansvarsfördelning	*Definitioner och ansvarsfördelning*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
På en arbetsgivare och dennes företrädare som avses i 4 a och 4 b § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 8 § 1 mom. 1 eller	På en arbetsgivare och dennes företrädare som avses i *4 a—4 c* § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 8 § 1 mom. *1 punkten*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 punkten föreskrivs om arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare.	*föreskrivs om arbetsgivare och i 2 punkten föreskrivs om arbetsgivarens företrädare*.
På brott som nämns i 4 a och 4 b § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 7 § föreskrivs om ansvarsfördelning.	På brott som nämns i *4 a—4 c* § i detta kapitel tillämpas vad som i 47 kap. 7 § föreskrivs om ansvarsfördelning.
	12 §
	Försummelseavgift i förhållande till olycksfallsförsäkringspremiebedrägeri
	I ett brottmål som avses i 4 c § får eftergift ske i fråga om anmälan, förundersökning, åtal eller straff, om en försummelseavgift enligt 182 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar anses vara en tillräcklig påföljd. När saken bedöms beaktas hur allvarlig gärningen eller försummelsen varit, om den upprepats, det förväntade straffet, beloppet av den avgift som motsvarar försäkringspremien som hänför sig till gärningen eller försummelsen, försummelseavgiftens storlek samt eventuella andra påföljder av gärningen eller försummelsen för arbetsgivaren eller dennes företrädare.
	I ett ärende som avses i 4 c § kan åtal inte väckas och dom inte meddelas, om samma person redan har påförts en försummelseavgift i samma ärende.
	———
	Denna lag träder i kraft den 20 .

36.

Lag

om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag 1153/2013, och

fogas till 6 § 1 mom. en ny 15 punkt som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	6 §
Syftet med fullgöranderapporter	*Syftet med fullgöranderapporter*
Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för	Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för
14) beviljande och återkallande av trafiktillstånd i enlighet med lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) och kollektivtrafiklagen (869/2009).	14) beviljande och återkallande av trafiktillstånd i enlighet med lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) och kollektivtrafiklagen (869/2009),
	15) tillsynen enligt 177 § 1 mom. och 179 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/) över de skyldigheter som gäller försäkring.

Denna lag träder i kraft den 20 .

37.

Lag

om ändring av lagen om lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) 60 b § 1 mom. 3 punkten underpunkt f, sådan den lyder i lag 647/2010, och

fogas till lagen en ny 18 f § och till 60 b § 1 mom. 3 punkten en ny underpunkt g som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	18 f §
	För engångsersättningen av menersättning enligt 18 e § till män betalas tilläggsersättning till ett belopp som motsvarar skillnaden mellan engångsersättningen till en kvinna och engångsersättningen till en man, när kvinnan och mannen är lika gamla och ingår i samma invaliditetsklass och skadan inträffade samma år.
60 b §	60 b §
Försäkringsbolag som bedriver försäkring enligt denna lag ska varje år delta i finansieringen av de kostnader som avses i denna paragraf i proportion till premieinkomsten på det sätt som anges i 2—9 mom. (*fördelningssystemet*). Med premieinkomst avses i denna paragraf en sådan premieinkomst för en försäkring enligt denna lag som ingår i försäkringsbolagets resultaträkning. De kostnader som finansieras är	Försäkringsbolag som bedriver försäkring enligt denna lag ska varje år delta i finansieringen av de kostnader som avses i denna paragraf i proportion till premieinkomsten på det sätt som anges i 2—9 mom. (*fördelningssystemet*). Med premieinkomst avses i denna paragraf en sådan premieinkomst för en försäkring enligt denna lag som ingår i försäkringsbolagets resultaträkning. De kostnader som finansieras är
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) kostnader som försäkringsbolaget betalar varje kalenderår och som består av	3) kostnader som försäkringsbolaget betalar varje kalenderår och som består av
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
f) ersättningar för stora skador enligt vad som bestäms i 9 mom.,	f) ersättningar för stora skador enligt vad som bestäms i 9 mom.,
	g) tilläggsersättningar som avses i 18 f §.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	Lagen tillämpas också på menersättning som före ikraftträdandet betalats efter den 3 september 2014. Lagens 18 f § tillämpas också på sådan menersättning enligt den lag som gällde före den 1 januari 2010 som betalas efter den 3 september 2014.